

Handlings- og økonomiplan 2022-2025 Budsjett 2022

INNSTILLING 1

Foto: Anna Thorsen Takle

BERGEN
KOMMUNE

Innhold

Byrådets forord	4
Økonomiske utsikter og rammebetingelser.....	8
Hovedtallene i budsjettforslaget Til disposisjon for tjenesteområdene.....	14
Budsjettvedtak	28
Befolkningsutvikling	30
Klimabudsjett Innledning	34
Effektivisering og omstilling	51
Investeringsprogram	52
Gebyr og egenbetaling	75
Tilskuddsliste	127
Sentrale tabeller og oversikter	146
Kommunens tjenesteområder med forslag til endringer	157
01A-Barnehage.....	158
01B-Skole.....	176
01C-Spesialpedagogiske tjenester	207
02-Barnevern.....	213
03A-Tjenester til eldre.....	224
03B-Tjenester til funksjonshemmede	245
03C-Tjenester til utviklingshemmede	254
03D-Psykisk helse	271
04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	285
04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	295
04C-Introduksjons- og tolketjenester	308
05A-Forebyggende helsearbeid	318
05B-Behandling og rehabilitering.....	335
06-Overføringer til trossamfunn	346
07-Brannvesen	355
08-Samferdsel	367
09-Boligtiltak	391
10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	406
10B-Private planer og byggesak.....	420
11B-Arbeidsmarkedstiltak.....	428
10C-Naturforvaltning og parkdrift	432

10D-Klima og miljø	458
11A-Lærlinger	471
12A-Kultur	476
12B-Bibliotek	496
13-Idrett	506
14-Næring.....	518
15-Bystyrets organer og administrasjon	527
16-Administrasjon og fellesfunksjoner	534
17A-Fellestjenester	569
17B-Sivilforsvar og beredskap	574
18A-Vann og avløp	577
18B-Renovasjon.....	600
20-Interne tjenester / fordelte kostnader	612
21-Pensjon og fellesposter	616

Byrådets forord

Byrådets ambisjon er at Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet.

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftsmålene forplikter alle land, rike som fattige. Byrådet mener at Norge som et rikt land har et stort ansvar. For byrådet er bærekraftig utvikling et førende premiss som ligger til grunn for alt arbeid som gjøres, enten det gjelder økonomisk styring, klimamål, eller et godt tjenestetilbud. Slik skaper vi en god by for alle – også for fremtidens generasjoner.

Da byrådet la frem budsjettforslaget for 2021 var det utarbeidet i en spesiell og dramatisk tid for byen, landet og verden forøvrig. Koronapandemien har vært altoverskyggende i altfor lang tid. Nå ser vi heldigvis tydelige tegn til en mer normal hverdag. Koronapandemien har først og fremst vært et mørkt kapittel for dem som er personlig rammet. Noen har fått sykdom og død nært inn på seg eller har de mistet jobben. Pandemien har også vært en styrketest for økonomien, både nasjonalt og i kommunene.

Budsjettet byrådet har lagt fram har ikke lagt opp til at pandemien påvirker budsjettet vårt direkte i 2022. Unntaket er at vi setter av penger til et permanent beredskapslager. Samtidig som pandemien ser ut til å være på hell, arbeidsledigheten går ned og den økonomiske aktiviteten går opp, er det andre utfordringer som vil kreve hard prioritering og ansvarlig styring i årene som kommer.

Etter flere år med betydelig økonomisk handlingsrom i statsbudsjettene, varslet regjeringen i Perspektivmeldingen 2021 en betydelig reduksjon i handlingsrommet i årene som kommer.

Bergen kommunes viktigste oppgave er å tilby gode tjenester av høy kvalitet. Byrådets mål er å bidra til å skape en by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Grunnlaget for å lykkes med dette er trygg og ansvarlig økonomistyring og et samsvar mellom kommunens inntekter og utgifter. Fellesskapets midler skal forvaltes på en god og trygg måte slik at de kommer flest mulig mennesker til gode. Bærekraftig og ansvarlig økonomistyring er et førende prinsipp og ligger til grunn for byrådets satsinger og prioriteringer de fire neste årene. En trygg økonomi er en forutsetning for at vi kan utføre de tjenestene innbyggerne er avhengige av, og at vi kan satse på tiltak som gjør byen mer miljøvennlig og mer attraktiv.

Byrådets budsjettmål

Byrådet har utarbeidet fire overordnede mål for budsjettet.

Rettferdig og inkluderende by for alle

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter. Bergen skal være en by hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Attraktiv og levende by

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke. En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

Norges grønneste by

Bergen skal være Norges grønneste by der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen.

Bergen skal være Norges grønneste by, der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen. krever målrettet innsats og et temposkifte i klimaarbeidet. Klimakrisen er en av vår tids største utfordringer, og Bergen må ta sin del av ansvaret. Vårt mål er derfor at Bergen skal halvere klimagassutslippene innen 2023, og byrådet vil styrke kommunens klimaarbeid. Vi må opprettholde artsmangfold, sikre god dyrevelferd i kommunen og sørge for at alle har tilgang til grønne rekreasjonsområder.

Ansvarlig by med trygg økonomistyring

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv.

En ansvarlig og trygg økonomistyring, samsvar mellom kommunens inntekter og utgifter og en seriøs arbeidsgiverpolitikk tuftet på heltidskultur danner grunnlaget for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet og skape den byen vi ønsker også i et generasjonsperspektiv. Byrådet vil derfor legge noen sentrale økonomiske måltall til grunn for kommunens budsjettstyring, som nivået på netto driftsresultat, gjeldsgrad av driftsbudsjett og nivå på disposisjonsfond, i tråd med faglige anbefalinger. Byrådet vil forvalte, drifte og vedlikeholde kommunal bygningsmasse i henhold til Holtestandard.

Noen av byrådets prioriteringer for 2022

En god oppvekst varer livet ut, og derfor må vi starte med de minste. Barnehagen skal være et trygt sted som gir rom for lek, vennskap og læring. Byrådet vil sikre at barnehagebarna tilbringer hverdagen i bygg som er godt egnet for lek og læring. Derfor fortsetter vi å satse ambisiøst på å rehabilitere barnehager. Det storstilte arbeidet med å gi skolebarna gode, funksjonelle og sunne skolebygg fortsetter også.

I 2022 settes det også av midler til blant annet oppgradering av idrettsanlegg og rehabilitering av kunstgressbaner. Byrådet prioriterer blant annet reguleringsarbeid på Eikås motorsportsenter, kunstgress på grusbane i Hordvik, mulighetsstudie for idrettspark på Liland/Kokstad, utvikling av multicourtbane på Bønes og investeringer i ismaskin og lysstyringsystem på Slåtthaug. Byrådet ønsker også å prioritere videreutvikling av skiløyper på Fløyen, Totland og Frotveit.

I forrige periode satset byrådet på å øke kvaliteten på SFO. Det ble innført et smøremåltid for alle barn. Byrådet har også økt andelen fagarbeidere i SFO. Det øker kvaliteten i tilbudet vi gir til barn og unge.

Bergen har fremdeles helse- og levekårsforskjeller mellom og innad i bydelene. Det kreves langsiktig og målrettet arbeid fra flere nivå for å redusere de økende forskjellene i samfunnet. På veien for å sikre at alle barn får de samme mulighetene, innfører byrådet gratis halvdagsplass i SFO for førsteklassinger på 20 skoler. SFO er en viktig felleskapsarena for sosial læring, aktivitet og tilhørighet. Byrådet har som ambisjon å gjøre SFO gratis for de minste barna.

Tjenester til utviklingshemmede står for en stor del av veksten i byrådets budsjettframlegg. Neste år foreslår byrådet å bruke 88 millioner mer på dette feltet. I perioden vil det øke til 232 millioner kroner mer i 2025. Flere innbyggere har behov for disse tjenestene. Det er viktig for byrådet å ivareta kvaliteten og tilby helhetlige tjenester gjennom de ulike fasene i livene til brukerne.

Byrådet vil modernisere Bergen kommunes digitale tjenester for å gjøre hverdagen lettere for brukerne og ivareta sikkerheten til innbyggernes personopplysninger. Dette må gjøres på en trygg måte. Derfor er det nødvendig å styrke kapasiteten og kompetansen innen personvern og informasjonssikkerhet i hele kommunen. For å redusere risiko og sårbarhet, som ble avdekket i den helhetlige gjennomgangen etter Vigilo-saken, foreslår byrådet å bevilge 10 mill kr til dette formålet.

Bergen kommune har et lovfestet ansvar å sikre gode primærhelsetjenester til innbyggeren. Alle innbyggere skal få helsehjelpen de har krav på. Da må vi ha en fastlegeordning som er - og oppleves som - tilgjengelig for bergenserne. Dessverre er antall ledige fastlegeplasser lavere enn det bør være. 1. september i år var det kun 391 ledige plasser på fastlegenes pasientlister. Nasjonale helsemyndigheter har hovedansvaret for å gi fastlegeordningen gode rammevilkår. Bergen kommune er likevel i en situasjon hvor det er nødvendig at vi gjør noe for å få flere fastleger. Byrådet ønsker å videreføre eksisterende tiltakspakke for fastlegetjenesten. Vi øker innsatsen med 10 mill. i 2022 sammenlignet med 2021. Dette innebærer en styrkning på 5 mill. kr i forhold til hva som ble varslet i fjorårets budsjett. Denne lokale tiltakspakken løser ikke fastlegekrisen alene, men vil være et svært etterlengtet i møte med den prekære situasjonen fastlegeordningen står i.

Å ta vare på naturen handler om å ta vare på selve livsgrunlaget vårt. Derfor setter vi av 6,5 millioner til varige midler til å styrke kommunens naturarbeid.

Ambisjonsnivået på natur er staket ut i den nylig vedtatte oppstartsaken for blågrønne strukturer. Med en styrking av kommunens naturfaglige arbeid vil vi bli bedre rigget til å løse stadig større og mer komplekse problemstillinger enn tidligere. Et av målene er å få på plass et arealregnskap og bli en arealpositiv kommune.

Som et bidrag for å redusere bilbruk i Bergen kommune legger byrådet i dette budsjettet opp til å innføre en moderat avgift for ansatt og gjesteparkering på kommunens parkeringsplasser i tilknytning til våre bygg. En slik avgift vil også bidra til likere vilkår for parkering mellom ulike arbeidsgivere og parkeringsanlegg i byen. Avgiftsnivået vil være moderat og på det samme nivået i hele kommunen. Det anslås foreløpig at innføringen av parkeringsavgift for ansatte og gjesteparkering vil gi en inntektsøkning på 13,5 mill. i 2022 og 27 mill. på årsbasis fra 2023. Vi legger opp til å innføre dette fra 1. juli neste år. Byrådet vil arbeide videre med innretningen av parkeringsavgiften og kommer tilbake til bystyret med et mer detaljert forslag i 1. tertialrapport 2022. Biler i tjeneste vil selvsagt ikke være omfattet av dette.

Byrådet har som mål å legge til rette for en bærekraftig utvikling av Bergen. Da trenger vi en utvikling av næringslivet som er fremtidsrettet og som sikrer arbeidsplasser. Da må vi legge til rette for økt verdiskaping gjennom å satse på innovasjon og entreprenørskap. Og da trenger vi et godt samarbeid med næringsklynger og nettverksorganisasjoner. Vi foreslår derfor blant annet et nytt tilskudd til StartupLab Bergen på kr 250 000 og å øke rammen for søkbare tilskudd med 500.000.

Godt samspill mellom næring og klima, er en forutsetning for at Bergen skal lykkes i målsettingene om å bli Norges grønneste storby – og prosjekt som understøtter det grønne skiftet er derfor prioritert. For å støtte oppunder grønn omstilling i næringslivet foreslår byrådet å etablere en ny tilskuddsordning til grønn og bærekraftig utvikling av næringslivet fra 2022 på 3 millioner kroner.

Arbeidet med å synliggjøre «Havbyen Bergen» har prioritet. Det er havnæringene vi vil leve av i årene som kommer, og som gir det største bidraget til verdiskapingen i regionen. Da må forskning og utdanning, offentlige institusjoner og næringslivet gå sammen om å profilere havbyen og bygge Bergens omdømme som havby. Alle må bidra til at arbeidsplasser og kompetanse blir styrket i Bergen, og blir værende her. Byrådet foreslår nå å bevilge 1 mill kr for å styrke arbeidet med Havbyen Bergen.

Kunst og kultur har høy egenverdi. Byrådet vil legge til rette for at kunst og kultur skal være fri og uavhengig. Dette er viktig også for en levende og kritisk offentlighet. Derfor vil byrådet videreføre gode tilskuddsordninger og stipendordninger for kunstnere og kulturaktører. Bergens mangfoldige og rike kunst- og kulturliv er en kilde til innsikt og livskvalitet, men har også stor næringsverdi for byen. Byrådet er opptatt av at både amatørkulturen og den profesjonelle kulturen i Bergen skal ha gode vilkår. Mange ulike frivillige organisasjoner og menigheter tilbyr meningsfull kulturaktivitet, og byrådet vil støtte opp om dette.

Byrådet er opptatt av et levende sentrum, og øker ordningen Kunstnerisk aktivitet i Tomme lokaler i sentrum med kr. 150.000,- og Bergen spillfestival får en fast driftsstøtte på kr. 70.000,-.

Byrådet har lagt frem ny plan for museer og frivillig kulturvern og omdisponerer 2,147 mill til nye tiltak i planen. Særlig blir det lagt vekt på museer som møtesteder, museumstilbud i forskjellige bydeler og ikke minst en ny ordning for samlingsforvaltning. Videre vil det øremerkes midler til satsingen på Bergen Nasjonale Veteranskipshavn og Nasjonalt kompetansesenter for immateriell kulturarv.

For byrådet er satsing på frivillighet en god investering for fremtiden. Frivillige i hele Bergen legger hver uke ned tusenvis av timer for å gjøre Bergen til en yrende by fylt med kultur- og idrettstilbud til bergenserne. Idrettsbyen Bergen er stor og mangfoldig. Byrådet vil fortsette å sikre gode vilkår for idrett og frivillighet i årene som kommer, og vil fremdeles opprettholde gratisprinsippet i kommunale idrettsanlegg. Dette prinsippet gjør at idretten får bruke kommunale idrettsanlegg, haller og skoler gratis. Dette er Gratisprinsippet for kommunale idrettsanlegg er med på å holde utgifter til barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter på et nivå som gir flere barn og unge muligheter til å delta. I tillegg gir tilskuddsordningene muligheter for at idrettslagene kan ha lavere kontingent.

Byrådet ønsker å premiere seriøse aktører gjennom å sette krav i anbudsprosesser. Vi ønsker å ta et særlig ansvar for å motvirke sosial dumping. Kravet til lærlinger er særlig viktig fordi Norge er helt avhengig av fagfolk som kan gjennomføre høykvalitets arbeid i fremtiden.

Byrådet ønsker også å gå foran med et godt eksempel ved at Bergen kommune skal være en god arbeidsgiver som samarbeider med organisasjonene i arbeidslivet for å levere gode tjenester til innbyggerne. Byrådet vil fortsette arbeidet med å sikre ansatte i kommunen hele og faste stillinger. Hele stillinger gjør det blant annet lettere å etablere seg, få lån i banken og det er mer forutsigbart for den enkelte. Det gir også brukere vi gir tjenester til færre personer å forholde seg til, noe som skaper stabilitet hos de som trenger det mest. I 2021 har byrådet hatt heltidsprosjekt i tjenester til utviklingshemmede og vi vil i 2022 fortsette satsingen på kommunens bemanningssenter som også gir vikarer faste og hele stillinger.

Det er et viktig mål for byrådet å legge til rette for økt dyrevelferd i landbruket. Et virkemiddel som kommunen kan bruke er å stille krav til mer dyrevennlige produkter i kommunens innkjøpsavtaler for

matvarer. Dette kan f.eks. være å stille krav til at en større andel av kylling og svin skal komme fra økologisk produksjon. Byrådet foreslår å bevilge kr 1 mill. fra 2022 for å kunne øke andelen av dyrevennlige matvarer som kommunen kjøper inn til bruk i tjenesteproduksjonen.

Økonomiske utsikter og rammebetingelser

I dette kapitlet gjennomgås de overordnede økonomiske rammebetingelsene for kommunen og økonomiske utsikter fremover. Det redegjøres for kommunens fire finansielle målsettinger for en ansvarlig og bærekraftig økonomisk utvikling, og i hvilken grad disse innfris. Innledningsvis beskrives også hva en handlings- og økonomiplan egentlig er.

Kort om handlings- og økonomiplanen og budsjettforslaget

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument. Handlings- og økonomiplanen (HØP) er kommuneplanens handlingsdel for kommende fireårsperiode, hvor det gjøres en prioritering av mål og satsinger. Her inngår også budsjettforslaget for det første året i planperioden, der mål blir konkretisert og tiltak finansiert. Bystyret vedtar årsbudsjettet, mens de tre siste årene i HØP er retningsgivende. Handlings- og økonomiplanen rulleres årlig.

Dette budsjettforslaget er byrådets Innstilling 1 til HØP 2022-2025. Statsbudsjettet legges frem 12. oktober og kan medføre behov for å justere på budsjettforslaget. Det tas derfor sikte på å fremme en tilleggsinnstilling i november. Det vil muligens også være behov for å fremme en tilleggsinnstilling etter Stortingets budsjettvedtak i begynnelsen av desember. En ny regjering etter Stortingsvalget i 2021 ventes å legge frem et tilleggsnummer med endringer i statsbudsjettforslaget. Avhengig av når dette legges frem, vil endringene søkes hensyntatt i en av de nevnte tilleggsinnstillingene til bystyret.

Finansielle måltall er sentralt for god økonomistyring

Verdiskaping og trygg økonomistyring er en av fire grunnpilarer i byrådets plattform. Kommuneloven sier at kommunestyret skal fastsette finansielle måltall for kommunens økonomiske utvikling. Dette for å sikre ansvarlig og bærekraftig økonomistyring og evne til å håndtere endrede rammebetingelser og økonomiske nedgangstider. De finansielle måltallene fra gjeldende handlings- og økonomiplan foreslås videreført for kommende økonomiplanperiode:

- Netto driftsresultat på minimum 1,7 % av driftsinntektene
- Gjeldsgrad på innenfor 70 % av driftsinntektene for den ikke-avgiftsfinansierte delen av gjelden
- Disposisjonsfond på minimum 10% av driftsinntektene
- Verdibevarende vedlikeholds nivå, etter Holtstandard, på bygg.

Målene skal være førende for byrådets og bystyrets økonomiske prioriteringer. Målene kan avvike i enkelte budsjettår, men må oppfylles over tid for å sikre økonomisk handlingsrom og stabilitet.

Finansielt måltall	2021	2022	2023	2024	2025	Snitt 2022-2025	Måltall

Netto driftsresultat	0,9%*	1,2%	1,3%	1,3%	1,4%	1,3%	>1,7%
Gjeldsgrad	58,4%	63,8%	65,5%	67,2%	68,7%	66,3%	<70%
Disposisjonsfond	12,2%	11,5%	10,7%	10,4%	10,1%	10,7%	>10%

*justert for budsjett ifm. Tertialrapport 1 -2021

Tabellen viser at målsettingene om gjeldsgrad og størrelsen på disposisjonsfondet i forhold til driftsinntektene oppnås, mens resultatgraden er noe lavere enn måltallet på 1,7%. Det er likevel viktig å se måltallene i sammenheng, og totalbildet vurderes å vise en forsvarlig økonomistyring av Bergen kommune.

I byrådets forslag er også målsettingen om verdibevarende vedlikehold ivaretatt. Vedlikeholdsbudsjettet til Etat for bygg og eiendom er oppjustert i tråd med FDV-nøkkelen til Holte (forvaltning, drift og vedlikehold). I tillegg legges det opp til betydelige investeringer i rehabilitering av kommunens bygningsmasse.

Oppfyllelse av måltallene gjennomgås nærmere i det følgende.

Et forsvarlig budsjett til tross for stramme inntektsrammer og økende finansieringsbehov

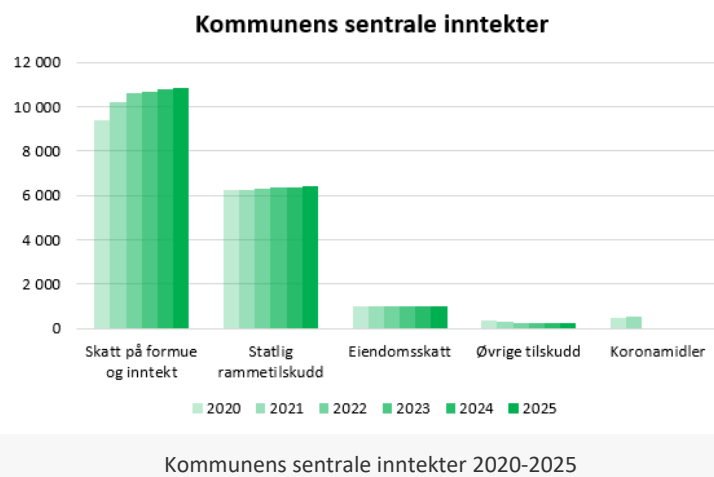
Folk lever lenger og folkehelsen blir bedre. Dette er positivt. Samtidig medfører en aldrende befolkning økte økonomiske utfordringer for kommunene i form av økt etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester. Antall eldre øker med stor hastighet utover på 2020-tallet. De store barnekullene fra etterkrigstiden nærmer seg nå 80 år. Aldersgruppen fra over 80 år og oppover er ventet å øke med over 10% innen 2025 her i Bergen. Deretter akselerer veksten. Innen 2030 vil vi ha 40% flere over 80 år enn vi har i dag.

Etter flere år med betydelig økonomisk handlingsrom i statsbudsjettene varsler regjeringen i Perspektivmeldingen 2021 om en betydelig reduksjon i handlingsrommet de kommende år. Siden 2011 har det årlige handlingsrommet ligget på 21 mrd. per år. Fram mot 2030 ventes en reduksjon til 4 mrd. per år. Samtidig viser regjeringens beregninger en vekst i demografidrevne kostnader på 4 mrd. kroner per år fram mot 2030. Med andre ord vil hele handlingsrommet gå med til å dekke kostnader som følger av demografiutvikling. For å gi en aldrende befolkning det tilbudet de trenger og samtidig opprettholde handlingsrommet i kommende budsjetter, må offentlig sektor utvikles, moderniseres og effektiviseres. Her vil kommunene spille en sentral rolle. Det er derfor helt nødvendig å drive kontinuerlig forbedring av tjenestene og å fremme digitalisering og innovative løsninger.

I Kommuneproposisjonen som ble lagt fram før sommeren legger regjeringen opp til en realvekst i frie inntekter på mellom 1,6 mrd. og 2,0 mrd. kroner i 2022. Inntektsrammen fra regjeringen tar høyde for endringer i demografi, både ved at folk blir eldre og at stadig færre barn blir født. For 2022 er det ventet en mervest i demografikostnader på 0,6 mrd. kroner som i stor grad drevet av en aldrende befolkning. Samtidig hensyntar anslaget mindretgifter knyttet til barn i barnehagealder på 1 mrd. kroner. Inntektssiden til kommunene er med andre ord tett knyttet til demografi og viser behovet for å innrette budsjettene etter dette.

De frie inntektene for Bergen kommune for 2022 beregnes til 16,95 mrd. kroner. Korrigert for koronamidler utgjør dette en nominell vekst på 3,7% fra 2021, hvorav lønns- og prisvekst og realvekst

utgjør henholdsvis 2,6% og 0,7%. Resterende vekst er knyttet til oppgaveendringer og innlemming av øremerkede tilskudd i rammetilskuddet. Veksten i frie inntekter bidrar til å finansiere merutgifter innenfor flere av kommunens tjenesteområder, både som følge av demografi og andre økende behov. Anslagene for skatt og rammetilskudd, samt øvrige sentrale inntekter, omtales for øvrig utfyllende i kapittelet *Ramme til disposisjon for tjenesteområdene*.

Ved inngangen til 2022 har vi lagt bak oss knappe to år med en koronapandemi. Gjennom denne perioden anslås Bergen å motta nærmere 1 mrd. kroner i ekstraordinære bevilgninger. Dette er midler som har blitt faset inn i kommuneøkonomien, særlig innenfor helsetjenester. Reverseringen av midlene i 2022 blir utvilsomt utfordrende. Samtidig er de økonomiske utsiktene positive, med økende aktivitetsnivå og fallende arbeidsledighet.

Målsettingen om et netto driftsresultat på 1,7% ligger fast, men kommunens utfordringer knyttet til den demografiske utviklingen og andre økende behov reflekteres i driftsbudsjettet gjennom økonomiplanperioden 2022-2025. Budsjettforslaget for 2022 viser et netto driftsresultat på 1,2%. Driftsresultatet bedres noe gjennom perioden til 1,4% i 2025. Det understrekes at dette bildet vil kunne endre seg gjennom tilleggsinnstillingene som byrådet skal legge frem.

	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter	-23 842	-23 978	-24 123	-24 283
Driftsinntekter	23 762	23 761	23 821	23 903
Brutto driftsresultat	-80	-217	-302	-380
Netto finansutgifter (renter, avdrag, utbytte)	707	837	930	985
Motpost avskrivninger	-925	-932	-944	-949
Netto driftsresultat	-298	-312	-316	-344
Netto driftsresultat (% av driftsinntekter)	1,2%	1,3%	1,3%	1,4%

Resultatene påvirkes år for år av størrelsen på netto bruk og avsetning til bundne fond. Disse fondene kan ikke disponeres til annet enn formålet, og bidrar således ikke til handlingsrom for kommunen. Holdes bundne fond utenfor er netto driftsresultat 1,5% i 2022 og 1,6 % i gjennomsnitt for perioden 2022-2025.

Demografidrevne utgifter øker med en aldrende befolkning

En aldrende befolkning gir økt etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester. Det legges derfor opp til en økning av rammene i økonomiplanperioden. De siste årene har det vært satset spesielt på helsetjenester i hjemmet, velferdsteknologi og større tilrettelegging for forebyggende egenomsorg. Sammensetningen og innretningen av eldretjenestene vil endre seg som følge av ny kunnskap og ny teknologi. På bakgrunn av dette legges det opp til en noe lavere rammeøkning enn en ren framskrivning av den demografiske utviklingen skulle tilsi.

Økningen i antall eldre legger press på offentlige budsjetter gjennom økte utgifter til helsetjenester, pleie og omsorg, og ikke minst økte trygdeutbetalinger. Samtidig vil det bli behov for at flere som jobber innenfor disse sektorene. Dette er forhold som i stor grad vil påvirke kommunenes økonomi, både direkte i egne tjenester, og mer indirekte gjennom press på statlige rammer.

I 2020 hadde vi det laveste fruktbarhetstallet som noen gang er målt i Norge. I Bergen ser vi en tilsvarende negativ utvikling. Inntektsrammen til kommunene trekkes for denne nedgangen fødselstallene. Staten forutsetter dermed at kommunene klarer å nedjustere utgiftene til barnehage og skole for å kunne finansiere økte utgifter til de eldre. I det økonomiske opplegget foreslås det derfor å ta ned barnehagebudsjettet i de neste fire årene. Samtidig sier Statistisk sentralbyrå at dagens negative trend kan være en midlertidig effekt av utsatte fødsler blant kvinner, og at fødselstallene framover vil øke litt igjen. Siden usikkerheten er stor, foreslås en lavere reduksjon i driftsrammen for barnehager sett i forhold til en ren framskrivning av den demografiske utviklingen.

I tråd med forventet reduksjon i elevtall mot slutten av økonomiplanperioden, noe som henger sammen med de siste års lave fruktbarhetstall, foreslås også et nedtrekk i skolerammene fra 2024. Byrådet vil følge med på den demografiske utviklingen i årene fremover og vurdere justeringer i kommende handlings- og økonomiplaner.

En robust finansiell stilling støtter opp under et stabilt høyt investeringsnivå

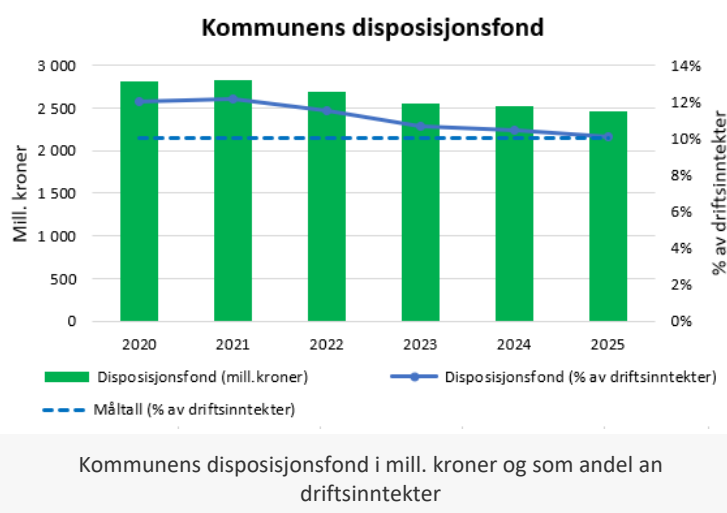
Forslaget til investeringsprogram for hele perioden 2022-2025 er på 11,7 mrd. kroner. Av dette utgjør den ikke-avgiftsfinansierte delen 10 mrd. kroner, hvor i underkant av 60 % forutsettes lånefinansiert. De største investeringene som er planlagt ferdigstilt i perioden er Eidsvåg skole, Bergen inkluderingscenter (gamle lærerhøyskolen på Landås), Sentralbadet scenekunsthushus og Åsaheimen sykehjem.

Det er usikkerhet knyttet til fremdriften i nye investeringsprosjekter. Det er derfor foretatt en sentral korrigering slik at investeringsnivået, samt tilhørende låneopptak, renter og avdrag, gjennom økonomiplanperioden samlet sett fremstår som realistisk i lys av investeringsnivået de siste år.

Holtestandarden omhandler retningslinjer for effektiv bygningsforvaltning. Med utgangspunkt i kostnadsdata om forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) utarbeides planer for drifts- og vedlikeholdsaktiviteter med tilhørende prognoser og budsjetter.

Bevilgninger til forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen foreslås justert i henhold til Holtestandard og følger opp ambisjon om verdibevarende drift og vedlikehold. Det vil også være behov for betydelige investeringer for å ruste opp og erstatte deler av bygningsmassen. Skolene har til nå vært høyest prioritert, men behovene er også til dels betydelig i andre deler av kommunens tjenester og vil kreve ressurser i mange år framover.

Kommunen sitt disposisjonsfond var ved inngangen til 2021 på 2,8 mrd. kroner, noe som utgjorde om lag 12% av driftsinntektene. Kommunen har en målsetning om at disposisjonsfondet skal utgjøre minimum 10% av driftsinntektene over tid. For å bidra til at gjeldsgraden holdes på et ansvarlig nivå, med tilhørende sparte renteutgifter, legges det opp til økt bruk av disposisjonsfondet til å finansiere investeringer gjennom økonomiplanperioden. Disposisjonsfondet vil med det økonomiske opplegget som er lagt til grunn utgjøre om lag 11% av driftsinntektene gjennom perioden.

I disposisjonsfondet inngår avsetninger til framtidige pensjonsforpliktelser for kommunen, såkalte pensjonspremieavvik. Slike avsetninger utgjør om lag halvparten av disposisjonsfondet i 2022. Avsetningene vil utgjøre en økende andel av disposisjonsfondet utover i økonomiplanperioden. Pensjonspremieavviket blir dekket i det skisserte økonomiske opplegget. Framtidig lønnsvekst er vesentlig for utviklingen i pensjonspremieavviket og således er det betydelig usikkerhet knyttet til utviklingen i avviket.

Bergen kommune har som mål at gjelden (eksklusive avgiftsfinansiert gjeld) skal holdes innenfor 70% av driftsinntektene. Gjennomsnittlig gjeldsnivå gjennom økonomiplanperioden anslås med byrådets

opplegg å være på 66%, med en topp i 2025 på 69%. Dagens lave rentenivå demper gjeldsnivåets utslag på driftsbudsjettet. Samtidig er kommuneøkonomien sårbar for framtidige renteendringer. Byrådet vil følge utviklingen tett framover for å sikre at gjelden holdes innenfor et ansvarlig nivå.

Ved utgangen av 2020 utgjorde bykassens gjeld drøyt 20,5 mrd. kroner. Av dette er nær 4 mrd. kroner motsvart av videre utlån, slik at netto lånegjeld utgjorde 16,6 mrd. kroner. Av kommunens gjeld blir de tilhørende renter delvis finansiert gjennom gebyrer og statlig rentekompensasjon. Resterende renter (42% av netto gjeld) belaster kommunens frie inntekter.

Aktivitet i næringslivet forventes å skyte fart ved utgangen av pandemien

Aktiviteten i Bergens næringsliv er viktig for skatteinntekten til kommunen og derigjennom evnen til å finansiere dagens tjenestetilbud og nye satsinger. Koronapandemien har rammet store deler av næringslivet i Bergensregionen, men nå synes pilene å peke oppover igjen. Vestlandsindeksen 2/21 bruker overskriften *Høye forventninger til etterspørsel driver forventningsindeksen over sitt historiske gjennomsnitt*. Nivået er ifølge rapporten fortsatt under det historiske gjennomsnittet, men viser at vestlandsbedriftene er på god vei til å oppnå de høye forventningene fra første kvartal i 2021. Det er varehandel som har høyest forventning til lønnsomhet, etterfulgt av overnattings- og serveringsnæringer.

Også i den ferske rapporten fra Norges Banks regionale nettverk (3/2021) går det fram at aktiviteten i norsk næringsliv har økt markant de siste månedene, i takt med gjenåpningen av samfunnet. Høyere etterspørsel har gitt økende vekst i alle næringer, og bedriftene som inngår i det regionale nettverket har tro på at etterspørselen vil øke videre. Oppgangen har vært størst i tjenesteyting, men det har også vært sunn vekst i industri og varehandel. Aktivitetsnivået i de fleste næringer ser nå ut til å være høyere enn før pandemien. Unntaket er oljeleverandørnæringen og husholdningsrettet tjenesteyting hvor veksten har vært mindre markant. Tjenesteyterne venter imidlertid den største oppgangen fremover.

Det rapporteres om utfordringer knyttet til tilgang på arbeidskraft på tvers av alle næringer. Størst utfordringer ser en innenfor bygg og anlegg, men også innen tjenesteyting og industri rapporteres det om lignende utfordringer. Selv om landegrensene er i ferd med å åpne er det utfordrende å få tak i utenlandske arbeidere. I region sørvest, der Bergen inngår, er det 39 % av kontaktbedriftene som melder om utfordringer knyttet til tilgang på arbeidskraft. 58 % av bedriftene sier de vil ha problemer med å møte en vekst i etterspørselen. Tallene er høyere enn for landet, der hhv. 31% 46 % rapporterer om tilsvarende utfordringer.

NAV rapporterte i august om 4 813 helt ledige i Bergen, ned 2 777 personer fra ett år tidligere. De helt ledige utgjør nå 3,1 % av arbeidsstyrken. For landet samlet var 2,7 % helt ledige. Ifølge NAV er det unge voksne uten utdanning som har størst utfordringer med å komme tilbake i jobb etter pandemien. Dette er en gruppe som er overrepresentert i de bransjene som ble helt stengt under pandemien, som for eksempel restaurant- og utelivsbransjen.

Ramme til disposisjon for tjenesteområdene

Til disposisjon for tjenesteområdene

Beløp i mill. kr	Budsjett		Økonomiplan		
	2021	2022	2023	2024	2025
Oppsummering sentrale poster					
Frie disponible inntekter	-17 766,0	-18 216,3	-18 315,3	-18 420,5	-18 516,7
Finansinntekter/-utgifter	667,9	707,1	837,7	929,8	985,2
Avsetninger og bruk av avsetninger	-194,7	-225,1	-131,6	-226,8	-500,4
Øvrige inntekter og utgifter som hører til sentralt tjenesteområde	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	340,0	500,0	500,0	400,0	400,0
Sum sentrale inntekter og utgifter - Til fordeling tjenesteområdene	-16 952,8	-17 234,2	-17 109,2	-17 317,5	-17 631,9
Sum fordelt tjenesteområdene	16 952,8	17 234,2	17 109,2	17 317,5	17 631,9
Merforbruk/mindreforbruk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Beløpet som er til disposisjon for tjenesteområdene øker med 2,6 % nominelt fra 2021 til 2022. Korrigert for anslått lønns- og prisvekst (deflator) på 2,6% i 2022 er realveksten i beløpet til disposisjon tilnærmet null. Dette skyldes i all hovedsak at disponible midler i 2021 inkluderer bevilgninger ifm. koronapandemien. Økningen i frie disponible inntekter driver i all hovedsak veksten i beløpet til disposisjon, og utgjør 2,5% nominelt. For årene 2022-2025 er endringene i beløpet til disposisjon relativt små. Mens frie disponible inntekter vokser jevnt gjennom perioden, motsvares dette av økte finansutgifter knyttet til kommunenes gjeldsbetjening.

Det budsjetteres med en overføring til investeringsbudsjettet på 500 mill. kroner i 2022 og 2023. For 2024 og 2025 er overføringene på 400 mill. kroner. Egenfinansiering av investeringer er viktig for å begrense veksten i kommunens gjeld.

Sentrale inntekter

Beløp i mill. kr

	Regnskap 2020 budsjett 2021	Vedtatt 2021	Økonomiplan			
			2022	2023	2024	2025
Skatt på formue og inntekt	-9 404,1	-10 239,1	-10 641,7	-10 705,6	-10 769,8	-10 834,4
Statlig rammetilskudd	-6 688,3	-6 268,3	-6 308,0	-6 348,2	-6 388,0	-6 427,9
Eiendomsskatt	-979,7	-976,0	-1 030,0	-1 030,0	-1 030,0	-1 030,0
Øvrige generelle statstilskudd	-44,0	-34,4	-39,9	-43,1	-43,6	-41,9
Tilskudd til enslige mindreårige flyktninger	-70,6	-61,5	-48,6	-39,7	-33,8	-28,7
Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger	-259,8	-186,7	-148,1	-148,6	-155,3	-153,8
Sum sentrale inntekter	-17 446,6	-17 766,0	-18 216,3	-18 315,3	-18 420,5	-18 516,7

Skatt på formue og inntekt

Inntektsrammen for 2022

Skatt på formue og inntekt og statlig rammetilskudd utgjør til sammen kommunenes frie inntekter. Anslaget for frie inntekter for budsjettåret 2022 bygger på informasjon fra Revidert Nasjonalbudsjett (RNB) 2021 og Kommuneproposisjonen 2022. I Kommuneproposisjonen 2022 legger regjeringen opp til en realvekst i kommunenes frie inntekter på mellom 1,6 og 2,0 mrd. kroner i 2022, med midlertidige tilskudd som koronamidler korrigeret ut av veksten. I det økonomiske opplegget for Bergen kommune legges det til grunn en realvekst på 1,8 mrd. kroner. Det kan bli behov for å justere dette beløpet etter framleggelsen av Statsbudsjettet 2022. Et eventuelt tilleggsnummer til statsbudsjettet fra ny regjering, samt endelig budsjettvedtak i Stortinget kan medføre ytterligere endringsbehov i budsjettet til Bergen. Byrådet vil komme tilbake til dette i tilleggsinnstillinger utover høsten.

Veksten i frie inntekter i 2022 må ses i sammenheng med kommunesektorens anslåtte merutgifter som følge av demografiutviklingen. Beregninger utført av det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) viser at kommunesektoren kan få merutgifter i 2022 på om lag 1,2 mrd. kroner knyttet til demografiutviklingen. Av dette er 0,9 mrd. kroner knyttet til tjenester som finansieres av de frie inntektene, fordelt på knapt 0,6 mrd. kroner på kommunene og knapt 0,4 mrd. kroner på fylkeskommunene. I tillegg er det anslått en vekst i kommunesektorens samlede pensjonskostnader på om lag 0,6 mrd. kroner.

Beregnete frie inntekter for Bergen kommune for 2022 er på 16,950 mill. kroner. Korrigeret for koronamidler utgjør dette en nominell vekst på 3,7% fra 2021, hvorav lønns- og prisvekst (deflator) og realvekst utgjør henholdsvis 2,6% og 0,7%. Resterende vekst er knyttet til oppgaveendringer og innlemming av øremerkede tilskudd i rammetilskuddet.

Deflatoren reflekterer kommunenes kostnadsutvikling, i form av utvikling i lønninger og priser på varer og tjenester i sektoren, hvor lønnsdelen er gitt størst vekt. Deflator for 2022 er foreløpig i påvente av Statsbudsjettet 2022, og er basert på SSBs anslag (per juni 2021) for lønns- og prisvekst på henholdsvis 3,1% og 1,8%.

Skatt på formue og inntekt

Rundt 60% av kommunens inntekter kommer fra skatt på formue og inntekt. For 2021 ligger vi an til en betydelig vekst i kommunens inntekter fra skatt, som i all hovedsak skyldes et svakt skatteår i fjor i forbindelse med koronapandemien. Ved utgangen av august ligger vi an til en vekst på 10,9%.

Til sammenligning ligger landet samlet an til en vekst på 11,7%. Dette er høyere enn vekstanslaget som ble lagt til grunn ved Revidert Nasjonalbudsjett 2021. Denne merveksten kan medføre at regjeringen i Statsbudsjettet for 2022 velger å nedjustere kommunenes andel av skattene. Dette for å sikre at kommunenes skatteinntekter for 2022 blir som tidligere forutsatt. Dersom en slik korrigering blir gjort, kan Bergens skatteinntekter neste år bli lavere enn det vi legger til grunn. Byrådet vil foreslå justeringer i tilleggsinnstillinger utover høsten dersom det blir aktuelt.

Kommunens inntekter fra skatt på formue og inntekt anslås til 10 642 mill. kroner i 2022, en vekst på 403 mill. kroner fra vedtatt budsjett 2021.

Det er mange faktorer som påvirker skatteinngangen til kommunen. Bergen følger ikke alltid de nasjonale veksttallene og skatteinntekter kan utvikle seg annerledes enn anslått i budsjettet. Byrådet vil derfor vurdere å sette ned et skatteutvalg bestående av kommunens fagfolk og eksterne ressurser, for å kartlegge de bakenforliggende årsakene til utviklingen i kommunens skatteinntekter. Målet er både å avdekke mulige grep som kommunen kan gjøre for økt verdiskaping og økte skatteinntekter, og å bedre treffsikkerheten i budsjettene. Byrådet vil vurdere å fremme en egen sak for bystyret om dette, dersom vi lander på at et skatteutvalg er den mest hensiktsmessige måten å organisere dette arbeidet på.

Statlig rammetilskudd

Anslaget for rammetilskudd til Bergen utgjør 6 308 mill. kroner i 2022. Korrigert for koronamidler forventes rammetilskuddet økt med 339 mill. kroner fra Vedtatt budsjett 2021. Videre er det en økning i rammetilskuddet knyttet til barnevernsreformen og innlemming av et øremerket tilskudd til stillinger i det kommunale barnevernet. Innlemming skjer som følge av økt finansieringsansvar for kommunene. For 2022 utgjør innlemmingen av tilskudd 820 mill. kroner til kommunene, hvor Bergens andel anslås til 43 mill. kroner.

Anslag for vekst frie inntekter 2023-2025

I Perspektivmeldingen 2021 varsler regjeringen mindre handlingsrom i finanspolitikken fremover. Fram mot 2030 er den gjennomsnittlige årlige veksten i handlingsrommet ventet å bli om lag 4 mrd. kroner, mot 21 mrd. kroner årlig vekst i perioden 2011-2019. Det neste tiåret tilsvarer den årlige økningen i handlingsrommet det beløpet som skal til for å dekke demografiutgifter i kommuner og helseforetak. Dersom slike utgifter i sin helhet skal dekkes over statsbudsjettene, vil hele det anslåtte handlingsrommet gå med til dette.

Demografikostnadene til Bergen kommune er anslått å øke med 0,4-0,7% per år fram mot 2025 som følge av at det blir flere i de øvre aldersgruppene av befolkningen. I anslaget for frie inntekter for perioden 2023-2025 er det lagt til grunn en årlig realvekst på 0,6%.

Eiendomsskatt

Det er i alt budsjettet med 1030 mill. i eiendomsskatteinntekter for 2022. Dette fordeler seg på eiendomsskatt for bolig og fritid (648 mill.) og næring (384 mill.). Endringen sammenlignet med vedtatt budsjett 2021 knytter seg til prisjustering. Det foreslås derfor ingen endring i sats eller bunnfradrag for eiendomsskatt sammenlignet med 2021. Følgende satser gjelder for 2022:

	Bunnfradrag	Sats
Bolig og fritid	750 000	2,8
Næring, verk og bruk	0	5,0

Øvrige generelle statstilskudd

Øvrige generelle statstilskudd omfatter kompensasjonstilskudd/rentekompensasjon fra staten ifm låneopptak.

Kommuner kan søke til staten om dekning av rentekostnader ved reparasjon, restaurering, vedlikehold og utbedring av kirkebygg og kirkeinventar. Tidligere omfattet denne ordningen også skole, svømmeanlegg, omsorgsbosteder og sykehjem, og budsjettet kompensasjonstilskudd/rentekompensasjon inkluderer tidligere års investeringer.

Rentelementet er basert på Husbankens gjennomsnittlige flytende rente i budsjettåret, med et fradrag på 0,5 prosentpoeng.

Tilskudd til enslige mindreårige flyktninger

Prognosen for tilskudd til enslige mindreårige flyktninger baserer seg på en forventning om en bosetting av 8 enslige mindreårige i 2022, og 10 de påfølgende årene i økonomiplanperioden. Prognosen er derimot usikker fordi det har kommet få enslige mindreårige flyktninger til Norge.

Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger

Integreringstilskuddet skal gi en rimelig dekning av kommunenes utgifter til bosetting av flyktninger. Prognosen for integreringstilskuddet er basert på en forventning om bosetting av 152 flyktninger i 2022, og 220 de resterende årene av HØP-perioden (mot bosetting av mellom 600 og 700 i 2016 og 2017). Disse tallene inkluderer familiegjenforente. Det er knyttet stor usikkerhet til disse tallene og er avhengig av både hvor mange flyktninger som kommer til Norge og hvordan staten velger å fordele flyktningene til kommunene. Høsten 2021 ligger Bergen langt bak målet om bosetting for 2021 som følge av korona, men utlendingsmyndighetene har varslet at bosettingene vil øke utover høsten. Det endelige bosettingsbehovet vil imidlertid avhenge av nasjonale og internasjonale politiske beslutninger som er vanskelig å forutsi. Forventet bosetting på et lavt nivå vil innebære lavere inntekter fra det statlige integreringstilskuddet og norsktilskuddet enn det som har vært vanlig de siste årene.

En bosetting i tråd med prognosene innebærer at Bergen kommune mot slutten av 2021 har et introduksjonsprogram på mellom rundt 200 og 300 deltakere mot rundt 900 på topp i 2017. Nedgangen i antall deltakere får konsekvenser for dimensjoneringen av tjenestetilbudet. Nedgangen i deltakerantallet i 2021 har vært betydelig lavere enn forventet på grunn av Covid-19-situasjonen. Det er kommet et midlertidig rundskriv som har gitt rettigheter til forlenget programtid. Prognosen tar ikke

hensyn til mulige ekstraintekter fra en statlig kompensasjonsordning for deltakere som får forlengelse i programtid på grunn av den midlertidige forskriften.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i mill. kr

	Regnskap 2020	Vedtatt budsjett 2021	Økonomiplan			
			2022	2023	2024	2025
Renter m.v.	203,2	199,9	259,2	314,0	379,6	412,5
Utbytte	-1 283,5	-1 004,8	-330,0	-280,0	-280,0	-280,0
Avdrag, utlån m.v.	694,0	740,1	777,9	803,7	830,2	852,0
Netto finansinntekter/finansutgifter	-386,3	-64,8	707,1	837,7	929,8	984,5
Finansutgifter i tjenestekområdene	12,8	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Totale finansutgifter	-373,5	-64,9	706,9	837,5	929,6	984,3

Renter m.v.

Renteutgifter som belastes driftsbudsjett og driftsregnskap, er beregnet ut fra dagens låneportefølje (saldo), planlagte låneopptak resten av året, bystyrevedtak med budsjettvirkning i år samt forslag til økonomiplan. I renteinntektene inngår avkastning fra rentebærende verdipapirer, renter av bankinnskudd samt andre utlån av egne midler, morarenteinntekter, byggelånsrenter samt renteinntekter fra Husbanklån til videre utlån.

Det forventes en økning i rentenivået utover økonomiplanperioden, fra 1,6% i 2022 til 2,3% i 2025. Renteprognosen er basert på markedsrenter tillagt den margin som Kommunalbanken foreslår brukt i budsjetteringen. Anslaget er brukt ved beregning av renter knyttet til refinansiering og nye lån i perioden samt lån som har renteregulering i respektive år.

Anslaget for kalkulatorisk rentesats for selvkostområdet er basert på prognosen for 5-års swaprente pluss 0,5 prosentpoeng. Renter som legges inn og dekkes av de kommunale avgiftene på selvkostområdene (vann- og avløp, renovasjon mm) får sin budsjettmessige motpost og føres på sentrale budsjettposter.

Utbytte

Bergen kommune har pr. 31.12.2020 eierinteresser i 32 aksjeselskap. Kommunens eierposisjon i selskapene varierer. Noen selskap eier kommunen 100 %, herunder BTS Utvikling AS og Bergen Parkering AS, mens i andre er kommunen deleier.

Spesielt store verdier er knyttet til kommunens eierandel på 37,75 % i BKK AS. Verdien av kommunens eierandel på 80 % i BIR AS anses også å være stor. Nedenfor følger en opplisting av aksjeselskap der kommunens eierandeler anses å representere vesentlige verdier. Videre kan nevnes at Bergen Havn AS besitter betydelig økonomiske verdier for kommunen i form av havnekassemidler, men det er foreløpig ikke besluttet å ta ut utbytte fra selskapet.

Budsjettene for aksjeselskapene er ikke vedlagt dette dokumentet. Budsjettene vedtas av styrene i de enkelte selskap.

	2022	2023	2024	2025
Utbytte fra Bergen Kino AS	0,0	-1,0	-1,0	-1,0
Utbytte fra Fløibanen AS	0,0	-2,0	-2,0	-2,0
Utbytte fra BIR AS	-20,0	-15,0	-15,0	-15,0
Utbytte fra BKK AS	-260,0	-260,0	-260,0	-260,0
Utbytte fra BTS Utvikling AS	-50,0	0,0	0,0	0,0
Totalsum	-330,0	-280,0	-280,0	-280,0

Bergen Kino AS og Fløibanens AS: Begge disse selskapene anses i dag å ha solid økonomi og høy egenkapital, men da begge skal investere tungt i sine respektive virksomhetsområder, legges det opp til årlige utbytter på hhv. kr. 1 mill. og kr. 2 mill. i perioden 2023 - 2025. Med bakgrunn i koronapandemien forventes det imidlertid ikke utbytte fra disse selskapene i 2022.

Fra Bergen Parkering AS er det ført opp et årlig utbytte på kr. 2 mill. fra 2023 - 2025. Med bakgrunn i koronapandemien forventes det imidlertid ikke utbytte fra dette selskapet i 2022.

Fra BIR AS forventes det kr. 20 mill. i utbytte i 2022. Dette anslaget er bl.a. basert på de høye strømprisene i 2021, jf. BKK Varme AS der BIR AS eier 49 % av aksjene. For resten av økonomiplanperioden 2023 – 2025 legges det til grunn et årlig utbyttebeløp på kr. 15 mill.

BKK AS: Fra BKK AS har BKKs aksjonærer - i brev av 15.6.2021 - mottatt vurderinger rundt selskapets utbyttensnivå for regnskapsåret 2021, dvs. utbytte utdelt i 2022. Selskapet opplyser bl.a. at det forventes et betydelig større resultatbidrag til BKK AS fra kraftproduksjonen enn i 2020, og at det sett fra utgangen av 2. kvartal forventes at resultatet til BKK AS for 2021 blir rundt 800 mill. kroner, noe som skulle tilsi rundt 550 mill. kroner i samlet utbytte for 2021. Basert på bl.a. lite nedbør gjennom 2021 og en uvanlig nedtapping av vannmagasinene også i august, forventes prisene for strøm å holde seg på et svært høyt nivå også i nærmeste fremtid. Med utgangspunkt i ovennevnte, opprettholdes tidligere utbytteforventninger i HØP perioden 2022 - 2025, dvs. kr. 260 mill. pr. år.

BTS Utvikling AS: Det pågår en prosess der det legges opp til at BTS Utvikling AS avvikles, jf. bl.a. bystyresakene 120-15 og 225-15. Prosessen med avhending av selskapets portefølje (salg av næringsseidom) har dratt ut i tid som følge av korona, og fortsetter derfor noe inn i 2022.

Avdrag, utlån m.v.

Det er i økonomiplanperioden lagt til grunn at avdragstiden for lån til ikke-avgiftsfinansierte formål skal være 25 år. Avdrag til avgiftsfinansierte formål følger selvkostavskrivninger. Det er også forutsatt effekter av dempet vekst i investeringsvolumet.

Avdrag knyttet til innlån fra Husbanken følger avtalte avdragsplaner.

Deflatering av rente- og avdragsbeløpene i økonomiplanens år 2,3 og 4

I tallbudsjettet skal beløpene i alle HØP-årene være i faste 2022-priser (dvs. i budsjettårets priser). De beløp som p.t. ligger postert som renter og avdrag (i årene 2023, 2024 og 2025) er imidlertid ført i løpende priser.

I prinsippet bør imidlertid beløpsanslagene i disse årene gjøres om til 2022-prisnivå (dvs. «deflateres») med en antatt prisvekst fra 2022. Virkningen av denne deflateringen – der det forutsettes en årlig prisvekst fra 2022 på 2 % - er som følger (nedjustering av nominelle beløp i mill.):

	2022	2023	2024	2025
Renter til lånefondet	-	-9,2	-22,2	-35,9
Avdrag til lånefondet	-	-15,9	-33,2	-51,6
SUM	-	-25,1	-55,4	-87,5

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i mill. kr

	Regnskap 2020	Vedtatt budsjett 2021	Økonomiplan			
			2022	2023	2024	2025
Ubundne avsetninger	276,7	-194,7	-225,1	-131,6	-226,8	-500,4
Overføring til investeringsregnskapet	400,0	340,0	500,0	500,0	400,0	400,0
Netto avsetninger	676,7	145,3	274,9	368,4	173,2	-100,4
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	-205,4	66,2	11,6	-67,9	131,0	432,3
Totale avsetninger	471,3	211,5	286,5	300,5	304,2	331,9

Ubundne avsetninger

I tabellen over er ubundne avsetninger netto generell avsetning til/bruk av disposisjonsfond på sentrale budsjettposter, utenom tjenesteområdene.

Overføring til investeringsregnskapet er driftsfinansiering av investeringer ved bruk av disposisjonsfond, som reduserer låneopptaket i investeringsbudsjettet. Disposisjonsfondet har de siste årene bygd seg opp som følge av mindreforbruk ifm årsavslutning, og følgelig gir det rom for å øke driftsfinansiering av investeringer. Overføringen fra drift til investering foreslås å økes sammenlignet med vedtatt budsjett 2021, og trappes ned i økonomiplanperioden slik at finansielt måltall om at disposisjonsfond på minimum 10% av driftsinntektene blir ivaretatt. Se for øvrig kapittel Rammebetingelse og økonomiske utsikter for nærmere omtale av finansielle måltall.

Netto avsetninger i tjenesteområdene er netto avsetning til/bruk av alle typer fond (både bundne og ubundne driftsfond) på tjenesterområdene.

Bruk og avsetning til fond er forøvrig nærmere spesifisert i avsnittet "Sentrale tabeller og oversikter"

Endring i sentrale poster

Tabellen viser endringer på sentrale poster sammenlignet med vedtatt budsjett 2021.

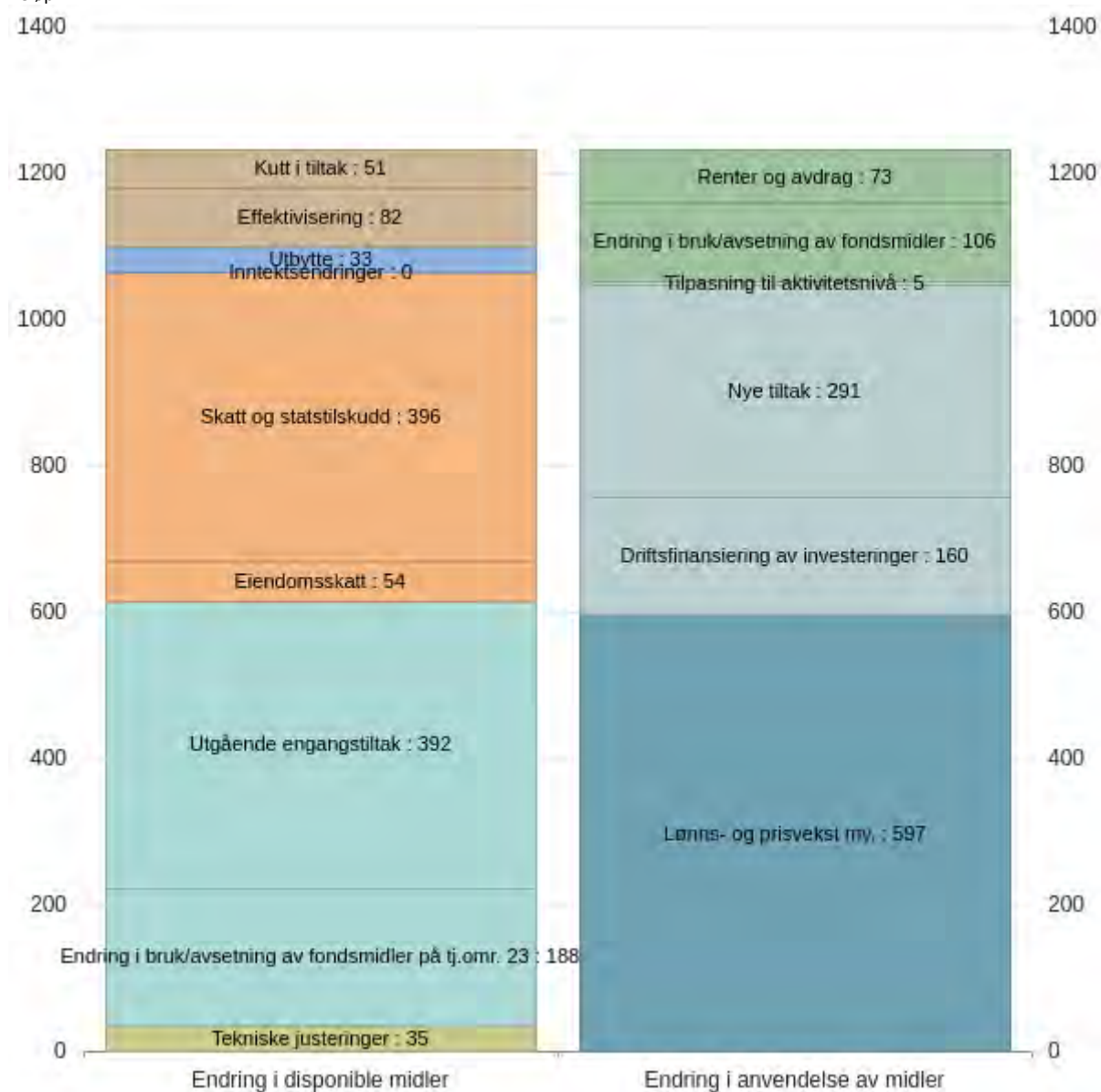
Endring sentrale poster*Beløp i mill kr*

Sentrale poster	2022	2023	2024	2025
Avdrag	38	64	90	112
Driftsfinansiering av investeringer	160	160	60	60
Eiendomsskatt	-54	-54	-54	-54
Endring i bruk/avsetning av fondsmidler på tj.omr. 23	-30	63	-32	-306
Øvrige generelle statstilskudd	-6	-9	-9	-7
Renter	35	90	155	189
Skatt og rammetilskudd	-442	-546	-650	-755
Statstilskudd flyktninger	52	60	59	66
Utbytte	-33	17	17	17
Totalsum	-280	-155	-364	-678

Disponering av budsjettrammen

Driftsbudsjettet - endring i disponible midler og anvendelse

Beløp i mill. kr

Figuren over viser brutto endring i disponible midler og anvendelse i budsjettforslaget for 2022. Som det framgår er den totale endringen på om lag 1,25 mrd.

Tabellen under viser netto rammeendringer fordelt på endringskategorier. For nærmere spesifisering av de enkelte endringskategoriene vises det til meny-punktet Grafikk og nøkkeltall på framsiden, og for øvrig til omtale under de enkelte tjenesteområdene.

Driftsbudsjettet - forslag til rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	16 952,8	16 952,8	16 952,8	16 952,8
Lønns- og prisvekst mv.	597,2	563,0	537,5	514,5
Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	106,3	38,6	-106,2	-57,9
Tekniske justeringer	-35,1	-45,2	-57,5	-66,0
Utgående engangstiltak	-391,8	-395,3	-418,4	-403,3
Prisjustering og diverse endringer	276,7	161,1	-44,5	-12,6
Konsekvensjustert ramme	17 229,5	17 113,9	16 908,3	16 940,3
Tilpasning til aktivitetsnivå	4,9	-63,4	-108,4	-125,6
Nye tiltak	291,1	445,4	623,4	766,5
Effektivisering	-81,5	-125,0	-139,0	-170,5
Kutt i tiltak	-51,5	-53,6	-66,6	-66,6
Ikke igangsette planlagt tiltak	0,0	0,0	-0,2	-0,4
Inntektsendringer	-0,3	-38,3	-74,9	-139,0
Nye tiltak og realendringer budsjett	162,6	165,0	234,2	264,3
Endring i bruk/avsetning av fondsmidler på tj.omr. 23	-157,9	-169,7	175,0	428,0
Sentrale poster	-157,9	-169,7	175,0	428,0
Konsekvensjustert ramme	17 234,3	17 109,2	17 317,5	17 632,6
Ramme 2022-2025	17 234,3	17 109,2	17 317,5	17 632,6

Driftsbudsjettet - forslag til rammeendringer per tjenesteområde i årsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Tjenesteområde	Vedtatt budsjett 2021	Prisjustering og diverse endringer	Effektivisering	Nye tiltak og realendringer budsjett	Budsjett 2022
Barnehage	2 494,6	63,7	-5,7	-17,1	2 535,6
Skole	3 576,0	104,1	0,0	78,9	3 759,0
Spesialpedagogiske tjenester	258,1	7,9	0,0	5,0	270,9
Barnevern	667,2	19,2	0,0	21,0	707,5
Tjenester til eldre	3 304,3	75,3	-19,0	56,3	3 416,9
Tjenester til funksjonshemmede	167,3	5,9	0,0	-2,0	171,2
Tjenester til utviklingshemmede	1 454,5	53,2	-2,0	90,4	1 596,1
Psykisk helse	541,1	10,6	-3,0	9,1	557,8
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	336,3	6,3	0,0	8,9	351,5
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	802,4	19,6	-4,0	-15,3	802,7
Introduksjons- og tolketjenester	188,1	57,9	0,0	-10,1	235,9
Forebyggende helsearbeid	411,4	-163,3	0,0	2,9	251,0
Behandling og rehabilitering	594,6	-8,3	0,0	26,7	613,0
Overføringer til trossamfunn	169,7	5,5	0,0	2,7	178,0
Brannvesen	212,6	6,9	0,0	1,4	220,8
Samferdsel	122,1	4,5	0,0	-1,8	124,9
Boligtiltak	128,6	6,1	-0,3	-26,7	107,8
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	76,9	-7,6	0,0	-0,3	69,0
Private planer og byggesak	18,0	6,9	0,0	-6,4	18,5
Naturforvaltning og parkdrift	138,0	2,1	0,0	4,0	144,2
Klima og miljø	48,4	-8,7	0,0	0,6	40,3
Læringer	54,5	3,3	0,0	2,3	60,1
Arbeidsmarkedstiltak	10,9	0,3	0,0	0,0	11,2
Kultur	416,4	5,5	0,0	2,0	423,9
Bibliotek	92,0	2,3	0,0	0,0	94,3
Idrett	298,9	2,7	0,0	1,8	303,4
Næring	-32,9	1,9	0,0	4,0	-27,0
Bystyrets organer og administrasjon	98,2	-12,4	0,0	-0,6	85,2
Administrasjon og fellesfunksjoner	952,8	30,6	-47,6	44,4	980,2
Fellestjenester	31,4	-5,2	0,0	7,4	33,6
Sivilforsvar og beredskap	3,1	0,0	0,0	0,0	3,2
Vann og avløp	-0,6	4,5	0,0	0,0	3,9
Renovasjon	3,7	-2,2	0,0	2,3	3,8
Interne tjenester / fordelte kostnader	10,3	0,0	0,0	0,0	10,3
Pensjon og fellesposter	-696,1	-209,6	0,0	-18,6	-924,3
Sum netto driftsutgifter	16 952,8	89,4	-81,5	273,5	17 234,2

Driftsbudsjettet - forslag til rammeendringer per tjenesteområde i økonomiplanperioden

Beløp i mill. kr

Tjenesteområde	Vedtatt	Prisjustering	Effektivisering	Nye tiltak og	Budsjett
	budsjett	og diverse		realendringer	2025
	2021	endringer		budsjett	
Barnehage	2 494,6	63,7	-5,7	-65,7	2 487,0
Skole	3 576,0	102,9	0,0	57,9	3 736,8
Spesialpedagogiske tjenester	258,1	7,9	0,0	5,0	270,9
Barnevern	667,2	19,2	0,0	-2,2	684,2
Tjenester til eldre	3 304,3	77,8	-80,0	259,7	3 561,8
Tjenester til utviklingshemmede	167,3	5,9	0,0	3,4	176,6
Tjenester til funksjonshemmede	1 454,5	50,0	-8,0	239,6	1 736,1
Psykisk helse	541,1	6,0	-3,0	-10,3	533,8
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	336,3	6,1	0,0	39,9	382,2
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	802,4	6,7	-4,0	-11,9	793,3
Introduksjons- og tolketjenester	188,1	53,1	0,0	-20,8	220,4
Forebyggende helsearbeid	411,4	-164,0	0,0	3,7	251,1
Behandling og rehabilitering	594,6	-8,0	0,0	28,0	614,5
Overføringer til trossamfunn	169,7	5,5	0,0	4,7	180,0
Brannvesen	212,6	6,9	0,0	0,8	220,2
Samferdsel	122,1	4,5	0,0	0,6	127,3
Boligtiltak	128,6	9,9	-0,3	-21,2	117,1
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	76,9	-7,6	0,0	-0,3	69,0
Private planer og byggesak	18,0	6,9	0,0	-6,4	18,5
Naturforvaltning og parkdrift	138,0	2,1	0,0	9,8	149,9
Klima og miljø	48,4	-8,7	0,0	0,7	40,4
Lærlinger	54,5	3,3	0,0	-4,1	53,7
Arbeidsmarkedstiltak	10,9	0,3	0,0	0,0	11,2
Kultur	416,4	5,6	0,0	0,9	423,0
Bibliotek	92,0	2,3	0,0	0,0	94,3
Idrett	298,9	2,7	0,0	10,5	312,1
Næring	-32,9	1,9	0,0	-2,0	-33,0
Bystyrets organer og administrasjon	98,2	2,8	0,0	2,6	103,5
Administrasjon og fellesfunksjoner	952,8	30,6	-69,6	40,1	953,9
Fellestjenester	31,4	-5,2	0,0	7,4	33,6
Sivilforsvar og beredskap	3,1	0,0	0,0	0,0	3,2
Vann og avløp	-0,6	4,5	0,0	0,0	3,9
Renovasjon	3,7	-9,1	0,0	9,2	3,8
Interne tjenester / fordelte kostnader	10,3	0,0	0,0	0,0	10,3
Pensjon og fellesposter	-696,1	40,8	0,0	-56,7	-712,1
Sum netto driftsutgifter	16 952,8	327,3	-170,5	522,9	17 632,5

Slik fordeles budsjett til enheter

Slik fordeles budsjett til enheter

Driftsbudsjettet for Bergen kommune er bygget opp i samsvar med gjeldende organisasjons- og fullmaktstruktur. Bystyret vedtar netto driftsrammer for hvert av de 34 tjenesteområdene, mens byrådet er gitt fullmakt til å fordele budsjettet videre til resultatenheter/etater.

Budsjettdokumentet skal gi bystyret nødvendig informasjon til å vedta budsjettet i samsvar med disse fullmaktene. Når det gjelder konsekvenser av budsjettet for hver enkelt av de om lag 400 resultatenheter i kommunen, vil rammeendringstabeller og tekst for øvrig i dokumentet beskrive dette på et mer generelt nivå. Det arbeides imidlertid parallelt med rammene til resultatenheter, fram mot den endelige fordelingen etter at bystyret har vedtatt budsjettet.

Følgende vil bli lagt til grunn ved fordeling av budsjett til resultatenheter i 2022:

Grunnskole: Elevbasert tildelingsmodell (byrådsak 44/04 – endret i byrådsak 1191/06) som tildeler timer til den ordinære undervisningen inkl. administrasjon og merkantilressurs. Alle skoler får en lik grunnressurs for å sikre drift av de mindre skolene. I tillegg tildeles det lærer- og assistentressurser til spesialundervisning, samt læremidler og andre elevrelaterte driftsutgifter. Skolene får i tillegg tildelt budsjett etter faktiske kostnader til skoleskyss. Byrådet har vedtatt at grunnskolemodellen skal videreutvikles og vurderes kontinuerlig.

SFO: Modellen baseres på en bemanningsnorm ("plassfaktor"). Tildelingen er direkte avhengig av antall innmeldte barn i ordningene. I tillegg tildeles ekstraassistent. Inntektsbudsjettet på SFO tar høyde for et frafall om våren på 12,5 %.

Barnehage: Modell som tildeler driftsressurser til barnehagen basert på antall barn i heldagsopphold i barnehagen fordelt på følgende alderskategorier; 0-2 år og 3-5 år. Kommunale barnehager får i tillegg tildelt budsjett etter faktiske kostnader til eventuell ekstern husleie. Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager regulerer tilskuddet til private barnehager. Satsene for tilskudd baserer seg på kommunens gjennomsnittskostnader fra 2 år før det aktuelle tilskuddsåret. Kapitaltilskudd gis i henhold til nasjonale satser og bestemmes av barnehagens godkjeningsår. Pensjon i private barnehager dekkes gjennom et nasjonalt fastsatt prosentpåslag på kommunens lønnskostnader. I tillegg kan private barnehager med høye pensjonsutgifter søke kommunen om å få dekket disse opp til kommunens pensjonsutgift pr heltidsansatt.

Kultur: Fordeles ut fra planlagt aktivitet ved Enhet for kulturformidling og deltakelse.

Barnevern: Budsjettet fordeles etter en modell med flere komponenter der noe er rammefordelt, og noe fordeles etter forventet aktivitetsnivå.

Sykehjem: Budsjett tildeles institusjonene i henhold til en normkostnad pr heldøgnplass. Det gis tillegg for spesielle funksjoner og i noen grad for ekstra bemanning rundt beboere med særskilte behov. Private institusjoner tildeles ressurser i henhold til drifts- og husleieavtale.

Praktisk bistand hushold: Budsjettet fordeles til Etat for vurdering og rehabilitering (vurderings- og vedtaksenheten), basert på antall vedtakstimer multiplisert med en gitt pris som reflekterer kostnadene ved å produsere tjenesten. Enhetene bestiller tjenester hos den kommunale Etat for hjemmebaserte tjenester eller private firma med avtale, som er utførende enheter. Ressurser overføres i henhold til utført tjenestevolum. Bruker velger selv om det er kommunen eller det private firmaet som skal utføre

tjenesten.

Hjemmesykepleie: I samsvar med «Tillits- og faglighetsreformen» fordeles budsjettet etter en kategorimodell, der fordelingen avhenger av hvor mange brukere hjemmesykepleiesonen har innenfor den enkelte kategori. Budsjettet omfordeles i løpet av året for å fange opp endringer hos brukerne som har betydning for ressursfordelingen. Administrasjon og andre funksjoner rammebudsjetteres utenom.

Tjenester for utviklingshemmede: Det er utviklet en modell der hoveddelen av budsjettet til botjenestene og avlastning fordeles etter godkjent turnus. Resten av området, som dagtjenester og administrasjon er rammebudsjettert.

Helsestasjons- og skolehelsetjeneste: Budsjettet fordeles i henhold til en kriteriebasert modell. Modellen inneholder både befolkningskriterier og kriterier som skal fange opp særlige behov. Særskilte tiltak rammebudsjetteres utenom.

Habilitering og rehabilitering: Tjenestene og ressurser til privatpraktiserende fysioterapeuter med kommunalt driftstilskudd, rammebudsjetteres.

Psykisk helse voksne: Budsjettet til botilbudene fordeles til avdelinger basert på 4 kategorier tjenestetilbud, hvor ekstrautgifter til ressurskrevende brukere og andre parameter hensyntas. Modellen revideres årlig basert på den totale rammen til tjenesteområdet. Øvrige tjenester innenfor tjenesteområdene er rammefinansiert.

Sosial: Sosialtjenesten fordeles etter flere kriterier hvorav historiske regnskaper, klienter, program og antall ansatte sett opp mot klientmengde er hovedelementene. Andre tjenester innenfor tjenesteområdene er rammefinansiert.

Øvrige enheter innenfor Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig: Budsjettet rammebudsjetteres.

Øvrige enheter innenfor Byrådsavdeling for helse og omsorg: Budsjettet rammebudsjetteres.

Budsjettvedtak

Budsjettvedtak

Byrådet anbefaler bystyret å fatte følgende vedtak for Handlings- og økonomiplan 2022-2025, samt årsbudsjett 2022:

Generelle vedtak:

1. Forslag til årsbudsjett 2022 vedtas i samsvar med følgende:
 - a. Bystyret vedtar totalt netto budsjettbeløp for 2022 til tjenesteområdene slik det fremgår av budsjettokumentasjonen og byrådets tilleggsinnstillinger og med de endringer som er foretatt budsjettbehandlingen i bystyret.
 - b. Bystyret vedtar investeringsbudsjettet for 2022 for bykassen slik det fremgår av budsjettokumentasjonen og byrådets tilleggsinnstillinger og med de endringer som er foretatt i budsjettbehandlingen i bystyret.
2. Vedtakene om bevilgninger til investeringsformål er underlagt en forutsetning om at de nødvendige finansieringsmidler foreligger, og at ingen prosjekter igangsettes før fullfinansiering er oppnådd.
3. Bystyret vedtar de mål- og resultatkrav som fremgår av budsjettets premisser.
4. Avgifter, gebyrer og egenbetalinger for 2022 fastsettes i samsvar med budsjettokumentasjonen.
5. Tilskudd ytes i samsvar med budsjettokumentasjonen.
6. Følgende finansielle måltall skal gjelde for utviklingen av kommunens økonomi:
 - a. Netto driftsresultat på minimum 1,7 % av driftsinntektene
 - b. Gjeldsgrad på innenfor 70 % av driftsinntektene for den ikke-avgiftsfinansierte delen av gjelden
 - c. Disposisjonsfond på minimum 10 % av driftsinntektene
 - d. Verdibevarende vedlikeholds nivå, etter Holtestandard, på bygg
7. Driftsrammene for årene 2023-2025 og investeringsrammene for 2023-2025 for nye prosjekter anses som retningsgivende for det videre budsjettarbeid gjennom årlig rullering av handlings- og økonomiplan.
8. Det er et mål at kommunens samlede bygningsareal reduseres. Byrådet bes om å gå gjennom kommunens eiendommer og vurdere om flere av disse kan selges.

Skattevedtak:

1. I medhold av Eieendomsskattelova §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2022:
 - a. Faste eiendommer i hele kommunen etter Eieendomsskattelova § 3 a)
 - b. Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 5 promille. I medhold av Eieendomsskattelova § 12 a) differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 2,8 promille. Fastsettelse av takst på boligeiendom skal være i henhold til Eieendomsskattelova § 8 C-1. Øvrige eiendommer takseres i henhold til Eieendomsskattelova § 8 A. For boligdelen av eiendommer (herunder fritidseiendommer) som ikke blir benyttet til næringsvirksomhet gjelder et bunnfradrag på kr. 750.000 av takstverdi. Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen egne vedtekter for taksering av faste eiendommer i Bergen kommune (<https://www.bergen.kommune.no/styrende-dokument/#/SD-18-2100/filer>).
 - c. Det skrives ut skatt på et særskilt skattegrunnlag som følge av at produksjonsutstyr og -installasjoner ikke skal medtas i takstgrunnlaget når de tidligere verk og bruk skal takseres og regnes som næringsseiendom fra 2019. Det særskilte skattegrunnlaget skal i 2022 være redusert med fire syvendedeler (jf. overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4 første punktum). Skattesatsen på det særskilte skattegrunnlaget skal være 5 promille.
2. Eiendomsskatten skal i 2022 betales i fire terminer, 20. februar, 20. mai, 20. august og 20. november.
3. Skatt på inntekt og formue: Bystyret opprettholder tidligere vedtak om å benytte høyeste sats for den kommunale skatteøren.

Lånevedtak:

Bystyret vedtar å oppta lån i år 2022 i samsvar med vedtatt budsjett for bykassen og kommunens lånefond. Dette innebærer lån kr 1.774.000.000 til investeringsformål og kr 750.000.000 i Startlån fra Husbanken. Byrådet gis fullmakt til på kommunens vegne å inngå avtaler om opptak av obligasjonslån, sertifikatlån og gjeldsbrevlån (herunder lån i Husbanken) og til å avtale nærmere lånetidspunkt og lånevilkår og til å undertegne lånekontrakter innenfor vedtatt låneramme. Fullmakten gjelder også refinansiering.

Befolkningsutvikling

Befolkningsutvikling

Ved inngangen til 2021 var det registret 285.601 personer bosatt i Bergen, som var 1.672 (0,6 %) flere enn etter å tidligere. Økningen i 2020 var på nivå med gjennomsnittet for de tre foregående årene, men lavere enn i 2019, da veksten var 1,0 %.

En konsekvens av koronapandemien er betydelig redusert arbeidsinnvandring, men også lavere fluktinnvandring har bidratt. I alt innvandret det 2.243 personer til Bergen i 2020, mens tallet har ligget stabilt på om lag 3.300 i de foregående årene. Det var samtidig vel 200 færre (1.611 personer) som utvandret i 2020. Netto innvandring utgjorde etter dette 632 personer i 2020, knapt 900 færre enn året før. Ny statistikk fra SSB etter første halvår i 2021 viser at nettoinnvandringen fortsetter å gå ned.

Med 15 færre personer som flyttet inn til Bergen (10.905 personer) enn motsatt vei (10.920 personer) i løpet av 2020, var det så nær man i praksis kommer innenlandsk flyttebalanse. Også året før var det nær flyttebalanse, med 41 flere som flyttet ut av enn inn til kommunen.

Samlet var det dermed 617 flere som flyttet inn til Bergen enn det var personer som flyttet ut i løpet av 2020, mens det tilsvarende tallet i 2019 var i 1.481 personer.

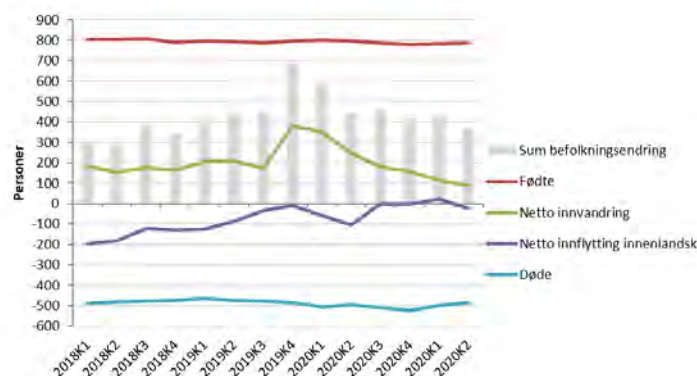
Fortsatt lave tall for innvandring til Bergen, og studenter mm. som melder utflytting etter vårsemesteret, har bidratt til en viss nedgang i folketallet i løpet av første halvår, fra 285.601 personer ved årsskiftet til 285.249 etter første halvår. Utviklingen er tilsvarende som i 2020, da utslagene som følge av pandemien først viste seg.

Normalt er det flere som flytter til byen om høsten, spesielt til høyere utdanning.

Det kom 3.119 nye barn til verden i løpet av 2020 med adresse Bergen kommune. Det var 73 (2,3 %) færre enn året før. Dette er det fjerde året på rad med relativt lave fødselstall, etter at antallet gikk ned med 10 % fra 2016 til 2017. Også uoffisielle tall fra innbyggerregisteret viser små endringer i 0-åringer så langt i 2021. Det var 2.088 personer som døde i fjor, 150 (7,7 %) flere enn året før. Nasjonalt var det derimot en liten nedgang.

Fødselsoverskuddet, dvs. fødte fratrukket døde, endte på 1.031 i 2020. Sammenliknet med 2019, som inntil 2020 hadde det laveste overskuddet siden tidlig 2000-tall, ga 2020 en ytterligere reduksjon på 223 (-17,8 %) personer.

Størst prosentvis øking var det i aldersgruppen 67-79 år, med 1,8 %, mens det ble 1,8 % flere 80-89 åringer. Etterhvert som eldrebefolkningen øker er det ventet av fødselsoverskuddet går ned. Det store 1946-kullet fyller i år 75 år, og blir 80 år i 2026. Dette kullet representerer starten på en lang periode med flere eldre og påfølgende økte utgiftsbehov, både for kommunene og for offentlig sektor for øvrig.

Glidende gjennomsnitt over fire kvartaler. Eksempel: Fødselsoverskudd 3. kvartal 2018 (2018K3) er gjennomsnitt for siste kvartal 2017 og de tre første kvartalene av 2018 osv.

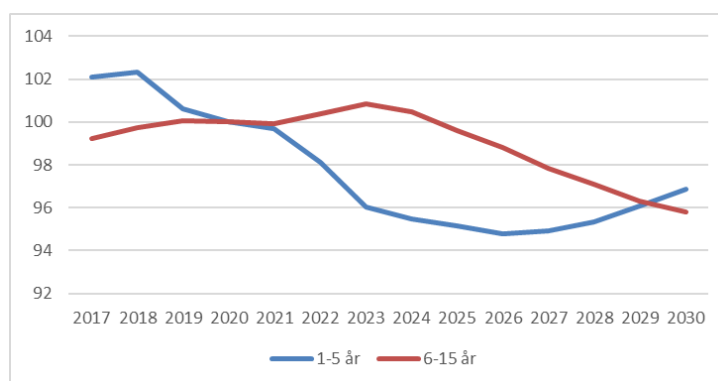
Medregnet syv nabokommuner bodde det ved inngangen til 2021 i alt 420.243 personer i distriktet, ned ca. 250 fra året før. Samlet utgjorde netto innflytting 643 personer, hvorav Bergen alene sto for 96 %.

Den 18. august 2020 publiserte SSB regionale befolkningsframskrivninger, der det for første gang ble laget framskrivninger av befolkningen i kommunene direkte istedenfor å gå veien innom større regioner. Dette gjorde det mulig å utgi materiale på mekanismene som driver befolkningsutviklingen i hver enkelt kommune. Som et resultat av dette samsvarer SSBs framskrivninger nå langt bedre med kommunens egne. Spesielt for de yngste aldersgruppene har tallene til SSB tidligere ikke vært aktuelle å bruke lokalt. Med de nye framskrivingene er det nå grunnlag for å benytte SSBs anslag for befolkningsutviklingen framover på kommunenivå, som er gjort i den følgende gjennomgangen.

Nasjonalt viser framskrivingene lavere innvandring i årene framover og færre fødte, spesielt de nærmeste årene. Samtidig ventes en sterkere aldring, som vil prege utviklingen i mange år framover. Befolkningsveksten antas derfor å bli svakere framover enn perioden vi har lagt bak oss., selv om covid-19 pandemien har gitt noen utslag på kort sikt.

Ifølge mellomalternativet MMMM, som også er hovedalternativet, vil Bergen vokse årlig med i gjennomsnitt om lag 1500 personer de nærmeste 10 årene, og passere 300.000 innbyggere i 2030. I 2020 økte som nevnt over innbyggertallet med 1.672, og statistikken per 1.1 2021 er slik sett godt i tråd med framskrivingen.

Fruktbarhetstallet (SFT) har falt markert de siste årene, og SSB har beregnet nå en fruktbarhetsrate per 1000 kvinner i Bergen på 1,46 for 2020. Raten synker ytterligere til et bunnivå i 2022 på 1,44, men stiger deretter gradvis til 1,58 i 2030. I dette mellomalternativet fortsetter fruktbarhetsraten å stige til det stabiliseres på 1,69 fra 2036. SSB forutsetter her at kvinner vil få noe flere barn enn den for øyeblikket ser ut til. Dette henger sammen med at det er spesielt blant aldersgruppen 20-30 år at fruktbarheten har gått betraktelig ned, og at en effekt av utsatt fødsler etter hvert vil bidra til en viss oppgang i SFT-tallet igjen. SSB skriver den 11. mars i år at samlet fruktbarhetstall (SFT) for landet på 1,48 for 2020 . Dette i tråd med forutsetninger for SFT i framskrivingen. Usikkerheten er om tallet etter hvert vil ta seg opp igjen, slik er forutsatt, og om det dermed igjen blir vekt i barnebefolkningen.

Befolkningsframskriving for aldersgrupper og totalt. 2020=100. SSB alt. MMMM.

Oppdatert statistikk per 1. januar 2021 viser små eller ingen avvik for disse aldersgruppene sammenliknet med framskrivingen som ble gjort 2020.

Aldersgruppene 67-79 år og 90 år og mer øker allerede, mens for 80-89 åringene begynner veksten nå, for så å ta seg kraftig opp fra utgangen av økonomiplanperioden. I 2030 ligger det an til å kunne bli 45 % flere i denne aldersgruppen enn det er i dag, og i 2040 83 % flere enn nå.

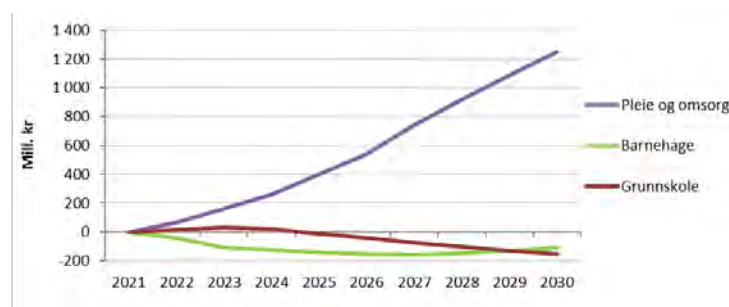
Økningen i antall eldre legger press på offentlige budsjetter; gjennom økte utgifter til helsetjenester, pleie og omsorg mm., og ikke minst økte trygdeutbetalinger. Samtidig vil det bli behov for at flere som jobber innenfor disse sektorene. Dette er forhold som i stor grad vil påvirke kommunenes økonomi, både direkte i egne tjenester, og mer indirekte ved at statlige rammeoverføringer. I dag utgjør antall personer 67 år og mer 25 % av antallet 20-64 år, mot forventet 31 % i 2030 og 38 % i 2040. Antall barn og unge i alderen 0-19 år sett opp mot antall 20-64 åringer ventes derimot å ligge mer stabilt på om lag 35 %.

Det har vært en praksis de senere årene at kommunenes økte utgifter knyttet til befolkningsutviklingen, såkalt demografikostnader, blir kompensert i statsbudsjettet. Velger staten å holde fast ved denne forutsetningen også i framtiden, vil kommunene kunne oppleve økte krav til effektivisering ol. for å holde veksten i statens utgifter under kontroll.

Utgiftsbehovet innenfor barnehage, grunnskole og tjenester til eldre er beregnet å øke med til nær 250 mill. fra 2021 til 2025. Pleie- og omsorg står alene for 400 mill., hvorav eldre utgjør i underkant av 390 mill., mens barnehage isolert sett kan få redusert med 140 mill. gjennom økonomiplanperioden. Usikkerheten for sistnevnte gruppe er imidlertid spesielt stor siden flere av barna ennå ikke er født.

Når staten styrker kommunens inntektsrammer for å kompensere for økte utgiftsbehov som følge av det blir flere eldre, vil de samme inntektene reduseres når antall barn går ned. Når utgiftsbehov for barnehage er beregnet å gå ned med drøyt 40 mill. kroner i 2022, kan kommunens frie inntekter isolert sett forventes å bli redusert med et tilsvarende beløp. Det er nettvirkningen av flere eldre og færre barn som avgjør hvor mye staten vil kompensere kommunene for når det gjelder kostnader knyttet til forventet befolkningsutvikling.

Beregningen av demografikostnader baserer seg på kostnadsnøklene i det nasjonale inntektssystemet. Det er videre lagt til grunn uendrete bruksrater og enhetskostnader. For barnehage betyr det at det ikke er tatt hensyn til forhold som flere 0-åringene i barnehage og økt dekningsgrad, mens når det gjelder eldre tar beregningen således ikke hensyn til et forventet redusert behov for tjenester som følge av bedre helsetilstand i befolkningen, samt at innføring av ny teknologi vil kunne gi besparelser.

Endring i beregnet utgiftsbehov regnet fra nivå 2021 (Demografikostnad).
Mill.kr.

Med lav eller ingen vekst i andre aldersgrupper enn eldre blir de rene demografiutfordringene også relativt beskjedne for kommunale tjenester som ikke retter seg spesielt mot eldre. Da er det andre forhold i befolkningen som utvikling i levekår ol. som vil være av større betydning for utgiftsbehovet.

I byrådets forslag til økonomiplan 2022-2025 er det gitt følgende tillegg eller fratrukk i driftsrammene som følge den demografiske utviklingen som forventes fram mot 2025:

Barnehage: På barnehageområdet ser vi at beregnet utgiftsbehov er anslått å falle betydelig de kommende årene som følge av lavere fødselstall og dermed færre barn i alderen 1-5 år. En samlet vurdering av konsekvenser av ytterligere redusert driftsramme, og utsikter til mulig økning i barnetallet på lengre sikt, tilsier at driftsrammen ikke fullt ut bør justeres ned tilsvarende endringen i utgiftsbehovet. Driftsrammen foreslås derfor trukket ned med det halve beløpet av endring i beregnet utgiftsbehov vist i figuren over. Trekket utgjør med det 18 mill. i 2022, 52 mill. i 2023, 59 mill. i 2024 og 67 mill. i 2025, alt målt i forhold til nivå 2021.

Skole: Utgiftsbehovet er beregnet å øke noe frem til 2023, før det er anslått å falle frem mot 2025 som følge av at antall 6-15 åringer forventes å gå noe ned på lengre sikt. Endringene er ikke vesentlige og tilsier ikke et behov for å verken øke eller redusere driftsrammene til skole på bakgrunn av den demografiske utviklingen. Eventuelle trekk for synkende befolkningstall i aldersgruppen 6-15 år må vurderes i kommende handlings- og økonomiplaner.

På skoleområdet er det de økonomiske konsekvensene av nye investeringer som bidrar mest til økte kostnader for kommunen. Siden investeringene i hovedsak gjelder rehabilitering av eller erstatning for eksisterende skoler, har de de mindre sammenheng med elevtallsutviklingen.

Pleie og omsorg: I tillegg til endringer i beregnet utgiftsbehov, slik det er vist i figuren over, er det også gjort en egen beregning innenfor tjenesteområdet. Dette gjelder tjenestene hjemmesykepleie, praktisk hjelp og bistand og aktivitetssenter samt Institusjon, der det er beregnet bruksrater (andel innbyggere i aldersgrupper som mottar tjenester). Også denne beregningen tar utgangspunkt i SSB sin befolkningsframskriving for Bergen. Det er i hovedsak lagt til grunn at bruksratene i økonomiplanperioden vil endre seg tilsvarende gjennomsnittlig utvikling (på nasjonalt nivå) de siste 10 årene. Det er anslått at ca. 60 % av endringen i bruksrater skyldes at det er satt inn ulike kommunale forebyggende tiltak. Disse forebyggende tiltakene gjør at man kan kutte i de tradisjonelle kompensierende tiltakene, uten at det oppstår et udekket behov hos brukerne. Basert på dette styrkes driftsrammen til tjenester til hjemmeboende med hhv. 53,1 mill. i 2022, 105,6 mill. i 2023, 165,0 mill. i 2024 og 245,3 mill. i 2025, alt målt i forhold til nivå 2021.

Klimabudsjett

Innledning

Vår tids største utfordring er menneskeskapt klimaendring. For å løse klimaproblemet kreves det innsats fra det offentlige, næringsliv og fra hver enkelt innbygger. I desember 2015 underskrev 195 land Parisavtalen. Gjennom avtalen forpliktet landene seg til å føre en klimapolitikk for å unngå at temperaturen på jorda stiger mer enn 2 grader sammenliknet med førindustriell tid, og til å gjøre alt man kan for å unngå mer enn 1,5 graders oppvarming. I Norge vedtok Stortinget i 2015 nasjonale mål om å redusere klimautslippene med 40 % innen 2030, sammenliknet med 1990-nivå. Målet ble i 2019 en del av klimaavtalen med EU og i 2020 forsterket Norge sine klimamål til minimum 50 % reduksjon. I 2019 erklærte bystyret i Bergen klimakrise. Summen av alt dette gjør det tydelig at tiden er inne for handling.

I arbeidet med å løse klimaproblemet spiller byene en sentral rolle. Byrådets målsetning er at Bergen skal være Norges grønneste storby og en foregangskommune innen miljø, bærekraftig utvikling og tilpasning til klimaendringer. Klima- og miljøhensyn skal være et overordnet prinsipp i all virksomhet og planlegging, og det skal være lett å leve miljøvennlig i Bergen. Byrådet skal vurdere klimakonsekvensen i alle relevante saker som legges frem for bystyret og vil ikke fatte vedtak som er i konflikt med kommunens klima- og miljømål. Bergen skal i tillegg være en aktiv medspiller for å virkeliggjøre FNs bærekraftsmål, og skal være en katalysator for fornybar energi og et grønt, bærekraftig næringsliv. Målsetningene er nedfelt i byrådets politiske plattform.

Grønn strategi – Klima- og energihandlingsplan for Bergen – ble vedtatt av bystyret i 2016. Dette er planen for hvordan Bergen skal snu den oppadgående utslippstrenden innen 2020, og være fossilfri innen 2030. Den langsiktige målsettingen er å bli en 1,5 graders-by innen 2050 i tråd med FNs klimamål, fastsatt i Parisavtalen. Grønn strategi bygger videre på kommuneplanens samfunnsdel. Grønn strategi og kommuneplanens samfunnsdel ligger videre til grunn for kommuneplanens arealdel som ble vedtatt i 2019. Grønn strategi er nå under rullering, og med dette Bergens klimamål. Etter rulleringen vil forslag til nye tiltak bli framsatt og når disse er vedtatt vil de bli inkludert i klimabudsjettet.

Klimagassutslipp omfatter både direkte og indirekte utslipp. Direkte utslipp kan knyttes direkte til en aktivitet innenfor kommunegrensene. Et eksempel er bilkjøring, hvor det slippes ut CO₂ fra eksosrøret fordi bensinen forbrennes i motoren. Indirekte utslipp skjer ikke i selve aktiviteten, men i produksjonen av varen eller tjenesten. Et kjøttmåltid eller en ny PC gir ikke direkte klimagassutslipp i Bergen, men produksjonen fører til forbruk av energi og utslipp av klimagasser andre steder. Grønn strategi vektlegger de direkte utslippene i Bergen fordi det er disse utslippene kommunen har størst mulighet til å påvirke på kort sikt. Målene frem mot 2030 refererer til disse. En langsiktig omstilling krever også at man tar hensyn til de indirekte utslippene. Målsettingen for 2050 omfatter derfor ressursbruk og indirekte utslipp i tillegg til direkte utslipp.

Som et ledd i å sikre måloppnåelse innførte byrådet klimabudsjett som et nytt styringssystem fra 2017. Ambisjonen med klimabudsjettet er å være tydelige og mer konkrete enn tidligere på hva som er Bergens klimamål, hvor store utslippsreduksjoner som må oppnås, hvilke tiltak som skal iverksettes og når resultatene er forventet. Det knyttes delmål til tiltak som iverksettes, med oversikt over kommunens kostnader til de ulike tiltakene.

Klimabudsjettet inneholder tiltak for å redusere de direkte klimagassutslippene i Bergen. Bergen kommunes virksomhet står kun for omtrent 1 % av de totale utslippene. Kommunen har derfor en viktig rolle i å tilrettelegge for endringer og samarbeide med byens innbyggere, næringsliv, organisasjoner og andre offentlige aktører for å lykkes i tillegg til å redusere sine egne utslipp.

Gjennomføring av klimatiltak vil også ha en rekke andre positive effekter. Tiltakene vil bidra til bedre folkehelse, gjennom redusert lokal luftforurensning og økt fysisk aktivitet. Gjennomføring av klimapolitikken krever innovasjon og teknologiutvikling. Økt etterspørsel etter klimavennlige løsninger vil bidra positivt til grønn næringsutvikling. Gjennom å gjøre vår del av jobben med å redusere globale klimautslipp vil fremtidige utgifter til klimatilpasning begrenses.

I klimabudsjettet inngår det en lang rekke påbegynte og planlagte tiltak som alle vil bidra til utslippsreduksjoner. Formålet med klimabudsjettet er å gi en oversikt over utslippsnivået og hvilke tiltak som skal bidra til å redusere dette, slik at den overordnede målsettingen om utslippsreduksjon nås. Klimabudsjettet er det viktigste verktøyet for å oppnå utslippsmålene og byrådet vil videreutvikle klimabudsjettet som styringsverktøy.

Byrådets klimamål

I byrådets arbeid med de første klimabudsjettene hadde klimamålene for 2020 hovedfokus. Samtidig har det vært viktig å planlegge og igangsette tiltak og prosjekter som sikrer reduserte utslipp i hele perioden frem mot 2030. Prosessen med å rullere Grønn strategi har startet, og klimabudsjettet vil ta inn over seg nye strategiske grep som kommer i ny klimastrategi.

Målsettinger 2023

Hovedmål: 50 % reduksjon i klimagassutslippene sammenlignet med klimagassutslipp i 1991.

Målsettinger 2030

Hovedmål: Bergen skal være fossilfri

Dette skal blant annet oppnås gjennom følgende målsetninger:

- Alle nye personbiler skal være fossilfrie fra 2025
- All lettere varetransport i Bergen gjøres med fossilfrie kjøretøy fra 2025
- Bergen kommune skal legge til rette for fossilfri tungtrafikk og anleggsdrift i 2025
- Byrådet har startet opp rullering av Grønn strategi med økte ambisjoner om at Bergen skal være en utslippsfri by i 2030.

Arbeidet med klimabudsjettet

Klimabudsjettet for 2022 er det femte som legges fram. Mens de fire første i all hovedsak har vurdert effekten av igangsatte og planlagte tiltak frem mot 2020, så fjorårets klimabudsjett videre mot 2030 og hva som skal til for å nå målet om en fossilfri by. Årets klimabudsjett inneholder til sammenligning mindre endringer. Tallgrunnlaget er oppdatert basert på Miljødirektoratets klimagass-statistikk. En forskjell fra forrige publisering av statistikken er at deponigass nå er inkludert i sektoren «Avfall og avløp». Dette sørger for at denne sektoren øker betydelig i omfang.

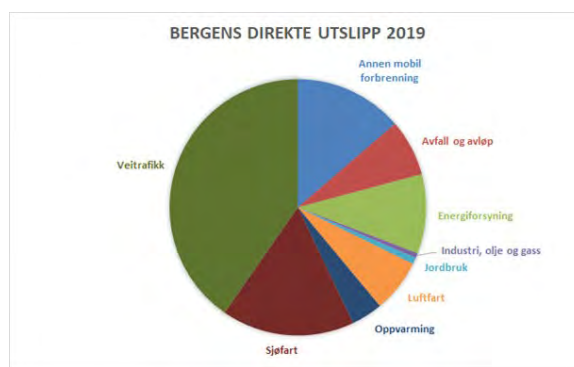
Byrådet har som ambisjon at klimabudsjettet skal forbedres gradvis gjennom erfaring og kompetanseheving. To eksterne studier ble sluttført i 2020, og disse inngår i kunnskapsgrunnlaget som klimabudsjettet bygger på. Den ene er en energiutredning levert av Menon og den andre er utslippsframskrivninger levert av Cicero. Deler av sistnevnte studie er innarbeidet i klimabudsjettet, og begge vil danne grunnlaget når nye tiltak vurderes inkludert.

Klimabudsjettet er et styringsverktøy som viser sammenhengen mellom klimatiltakene kommunen jobber med, kostnadene forbundet med disse og effekten de er ventet å ha. Det første klimabudsjettet som ble laget hadde i hovedsak oversikt over disponeringene til Klimaseksjonens del av budsjettet, satt av til gjennomføring av Grønn strategi – såkalt «klimamidler». Senere klimabudsjetter har forsøkt å belyse hele kommunens utgifter til klimatiltak, i tillegg til enkelte eksterne finansieringskilder. Fremdeles gjenstår det en del kartlegging av ressursbruken. Et mer fullstendig bilde av investeringer og driftsutgifter vil tydeliggjøre kommunens arbeid og prioriteringer med å nå målene som er satt i Grønn strategi.

Fordeling av klimagassutslippene i Bergen

I mai 2020 publiserte Miljødirektoratet ny statistikk for kommunefordelte utslipp. Statistikken er utviklet av Miljødirektoratet i samarbeid med Kommunesektorens organisasjon KS og SSB. Kommunefordelte data for utslipp fra avfallsdeponi er nå tilbake. Denne ble fjernet fra statistikken før forrige publisering grunnet stor usikkerhet forbundet med tallene. I den nye publiseringen har utslipp blitt inkludert på nytt med en forbedret metode basert på standardmodellen utviklet av IPCC. Utslipp fra avfallsdeponier inngår i utslippsektoren “Avfall og avløp”, og denne sektoren øker nå kraftig på grunn av at deponigass inkluderes. Deponigass utgjør nær 90 % av alle klimagassutslipp innen sektoren “avfall og avløp” for 2019.

Denne statistikken representerer siste tilgjengelige data på klimagass utslipp i Bergen, se figuren under.

Figur 1: Fordeling av direkte klimagassutslipp fra Bergen i 2019

Grønn strategi og klimamålene til Bergen for årene frem mot 2030 fokuserer på direkte klimagassutslipp innenfor kommunens grenser. Utslippene fordeler seg på følgende kategorier:

- **Veitrafikk** inkluderer veitrafikk av busser, personbiler, tunge kjøretøy og varebiler. Veitrafikk utgjør den klart største utslippsektoren i Bergen med 40 % av de direkte utslippene i Bergen i 2019. Svært mye gjøres for å få ned disse utslippene spesielt på persontransport. Byplanleggingen tilrettelegger for både lavere transportbehov og transport med lavere utslipp. Restriktive tiltak som bompenger søker å redusere unødig bilbruk, samtidig som deler av inntektene fremmer gange, sykling og kollektiv transport.
- **Sjøfart** utgjorde samlet 17 % av klimagassutslippene i Bergen i 2019, og inkluderer både innenriks, utenriks og gjennomgangstrafikk. For sjøfart har det vært fokusert på utslippsreduksjoner ved kai (gjennom landstrøm) siden evnen til å påvirke lokalt er større her enn ved overfart. Utslipp i havn sto i 2019 for omtrent en tredjedel av de samlede utslippene fra sjøfart, mens utslipp under seilas utgjorde omtrent to tredjedeler. Den klart største

bidragsyteren til klimagassutslipp fra sjøfart i Bergen er offshore supply skip med halvparten av utslippene.

- **Annen mobil forbrenning** består i hovedsak av utslipp fra traktorer og anleggsmaskiner, til sammen 14 % av de direkte klimagassutslippene i Bergen i 2019.
- **Energiforsyning** utgjorde 10 % av utslippene i 2019 og omfatter utslipp fra avfallsforbrenning og fjernvarme. Mye har vært gjort for å få ned avfallsmengdene, bedre utsorteringen av avfall og bedre utnyttning av avfallet. Til tross for dette har klimagassutslippene vært ganske stabile de siste ti årene. Den delen av utslippene som skyldes bruk av fossil olje (til blant annet å sikre spisslast til fjernvarmen, samt ved driftstans av begge anlegg) er nå erstattet av biodrivstoff, men denne forbedringen vil først være synlig på klimagass-statistikken fra 2020.
- **Avfall og avløp** utgjorde 7 % av de totale klimagassutslippene i Bergen i 2019. Det er utslipp fra biologisk behandling av avfall, avløp og fra gamle avfallsdeponier som bidrar til klimagassutslipp i denne sektoren.
- **Luftfart** utgjorde 7 % av klimagassutslippene i Bergen i 2019. Det er utslipp fra avgangs- og ankomstfasen for fly og helikoptre som lander eller tar av ved (i all hovedsak) Flesland som utgjør utslippstallene.
- **Oppvarming** inkluderer utslipp fra oppvarming av næringsbygg og husholdninger fordelt på utslippskildene fossil oppvarming og vedfyring. For vedfyring regnes CO₂-utslipp som netto nullutslipp, men vedfyring forårsaker også noe utslipp av klimagassene metan og lystgass. Utslipp fra fossil oppvarming har vært på jevn tilbakegang, blant annet hjulpet av forbudet mot oljefyr fra 1.1.2020. Merk at gassfyrte anlegg ikke er omfattet av dette forbudet. Oppvarming sto for 4 % av utslippene i Bergen i 2019.
- **Industri og jordbruk** i Bergen utgjorde hver knappe 1 % av klimagassutslippene i 2019 og dette nivået har vært ganske stabilt i mange år. På grunn av de relativt beskjedne utslippene og mangel på enkle/billige tiltak for utslippsreduksjoner, har få tiltak vært satt inn i disse sektorene.

Aktuelle tiltak i økonomiplanperioden

I arbeidet med klimabudsjettet er de tiltakene som er ventet å resultere i høyest reduksjon av klimagassutslipp identifisert. I arbeidet med oppfølging av Grønn strategi er det igangsatt arbeid med over 100 tiltak. I tidligere års Klimabudsjett har det vært fokusert på potensialet for reduksjon av CO₂-utslippene innen utgangen av 2020. Tiltakene er nærmere beskrevet under. I fjorårets klimabudsjett ble fokuset flyttet fra 2020 til 2030 og to nye tiltakspakker ble belyst i tillegg til den tiltakspakken som er vedtatt og igangsatt. Siden dette er arbeidet med rullering av klimastrategien startet, og utarbeidelse av ny tiltaksplan vil følge etter at denne er vedtatt. Det fremmes dermed ikke nye klimatiltak til denne budsjettinnstillingen.

Tiltakspakken «Klimakur» består av utvalgte relevante tiltak fra den nasjonale tiltakspakken beskrevet i rapporten «[Klimakur 2030](#)» (Miljødirektoratet 2020). Tiltakspakken «Radikale tiltak» adresserer gjenværende utslipp av klimagasser og søker å redusere disse til så nær null som er mulig med de virkemidlene kommunen rår over, eller er ventet å kunne rår over innen 2030. Et eksempel på forskjellen mellom disse to tiltakspakkene er bruken av biodrivstoff i veitransport. Tiltak i «Klimakur» søker å øke bruken av avansert flytende biodrivstoff fra 16 til 40 prosent mellom 2020 og 2030, mens et «Radikalt tiltak» er et påbud som sikrer 100 % andel og dermed eliminerer det fossile bidraget.

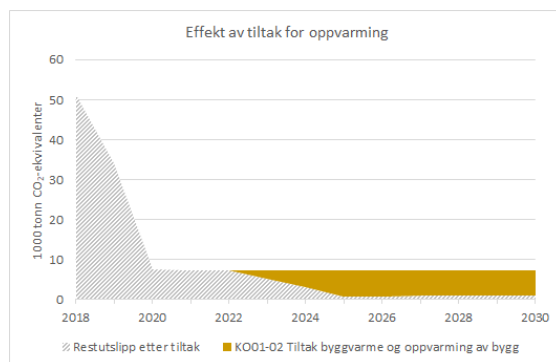
Det understrekes for øvrig at tiltakene som inngår her som klimatiltak, også kan ha flere begrunnelser. Når kommunen for eksempel jobber med å fremme sykling så er ikke dette bare et klimatiltak. Det er også et helsetiltak, et plassbesparende tiltak, et luftkvalitetstiltak, et sparetiltak (det er billigere å tilrettelegge for gange og sykkel enn å ta all transportvekst i kollektivtransport) osv. I denne sammenhengen er det imidlertid tiltakenes virkning på de direkte klimautslippene i kommunen som er relevant.

Tiltak i figurene under som starter med «B» er en del av byrådets budsjettforslag i Innstilling 1 og er å finne i tabellen «Klimatiltak», mens tiltak som er gjengitt i figurene og starter med en «K» eller en «R» viser potensialet for videre utslippsreduksjoner i tiltakspakkene «Klimakur» og «Radikale tiltak». Tiltakene i «Klimakur» og «Radikale tiltak» står samlet i tabellen «Aktuelle tiltak frem mot 2030» i kapittelet «Klimatiltak». De sistnevnte tiltakene kan vurderes i forbindelse med fremtidig rullering av handlings- og økonomiplan og budsjettforelegg.

Oppvarming

Bergen hadde 6 500 oljefyrer per april 2019. Som en del av stortingets Klimaforlik ble det fastsatt at det fra 1.1.2020 er forbudt å bruke mineralolje til oppvarming. Her finnes mange gode alternativer, både for større anlegg med vannbårne system som kan erstattes med større pellets-fyr, vann-vann varmepumpe eller bioolje. Små enkeltstående ovner kan erstattes med en pelletsovn, en luft-luft varmepumpe, solfangere eller bruk av bioolje. Ofte vil en oppgradering av de gamle utdaterte oljeanleggene føre til lavere oppvarmingskostnader. Bergen kommune har opprettet en støtteordning for utskifting av ikke-rentbrennende ildsteder. Støtteordningen er igangsatt i hovedsak på grunn av ønske om bedre lokal luftkvalitet og lavere brannrisiko, men gir også reduserte utslipp av klimagasser.

Utslippene fra fossil oppvarming er ventet å gå ned med over 80 prosent mellom 2018 og 2020 som følge av det nasjonale forbudet mot bruk av fossil olje til oppvarming, se figur under. Gjenværende utslipp i referansebanen og i tiltakspakken «Klimabudsjett» skyldes fortsatt bruk av fossil gass, hvorav boliger og Haukeland sykehus står for nesten nøyaktig halvparten hver. Disse gjenværende utslippene kan nesten fullstendig elimineres av tiltak i tiltakspakken «Klimakur».

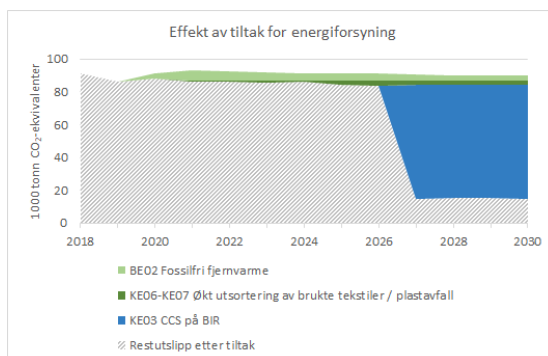

Figur 2: Forventede reduksjoner i utslipp fra tiltak i sektoren oppvarming. Tiltak K001-02 er hentet fra tiltakspakken Klimakur, er ikke en del av budsjettet, men viser potensialet for videre utslippsreduksjoner i tiltakspakkene

Energiforsyning

Forbrenning av avfall gir store utslipp av klimagasser. I 2019 sto avfallsforbrenning for omtrent 81 tusen tonn CO₂ ekvivalenter (fossil andel). Dette er ventet å øke noe frem mot 2030 uten karbonfangst. Potensialet for å redusere utslippene fra avfallsforbrenning avhenger i stor grad av om man får til CO₂-fangst og -lagring på avfallsforbrenningsanleggene, se figur under. Et prøveprosjekt for CO₂-fangst og -lagring på Fortum sitt anlegg i Oslo er igangsatt, men endelig investeringsbeslutning er avhengig av

finansiell støtte fra EU. BIR utreder nå mulighetene for karbonfangst ved deres forbrenningsanlegg i Rådal. Som følge av planlagt omlegging fra fossil olje til bioolje ved BKK Varme sitt anlegg i Rådal blir også forbrenningsanleggets oljebruk fossilfri.

Figur 3: Forventede reduksjoner i utslipp fra tiltak innen energiforsyning. Tiltak BE02 er en del av tiltakspakken i klimabudsjettet, mens KE03, KE06 og KE07 er en del av tiltakspakken Klimakur. Tiltakene i tiltakspakkene «Klimakur» er ikke en del av budsjettet, men viser potensialet for videre utslippsreduksjoner

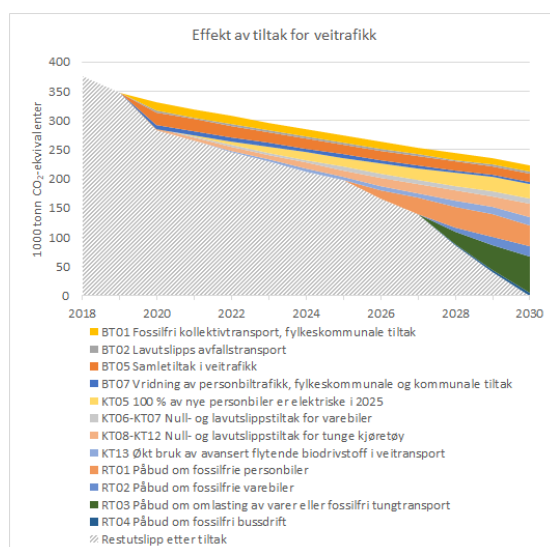
Transport

De viktigste virkemidlene for å oppnå fossilfri transport ligger i de **nasjonale virkemidlene** for å fremme utskifting av kjøretøyparken til nullutslippsteknologi. På lang sikt er det kommunens **arealpolitikk** som lager grunnlaget for å bygge en by med mindre behov for motorisert transport. På kortere sikt har ordninger for **bompenger og parkering** vist seg som de mest effektive tiltakene så langt. Rushtidsavgiften og miljødifferensierte bompenge (fra 2018) har tilsynelatende vridt bilkjøperes preferanse mot nullutslippsbiler, og Bergen er nå på topp i landet i prosentandel nullutslippsbiler av bilparken. Det må nødvendigvis være god tilgang på **ladeinfrastruktur og fyllestasjoner** for fornybart drivstoff om en skal lykkes med omstillingen. Minst like viktig er en helhetlig utbygging av et kapasitetssterkt kollektivsystem med nullutslipp, slik som Bybanen.

Nullutslippssoner i sentrum er vedtatt, samt mål om fossilfri varedistribusjon og fossilfrie arbeidsmaskiner. Bærekraftig/sertifisert biodiesel samt biogass vil også måtte bidra til å oppnå dette målet.

Veitrafikk

En rekke tiltak innen veitrafikk og deres ventede innvirkning på klimagassutslipp i Bergen frem mot 2030 er vist i figuren under. Utsliffsframskrivingene vist i figuren er basert på en utredning Cicero gjorde for Bergen kommune. Resultatene herfra viser at klimagassutslipp fra veitrafikk kan reduseres til null innen 2030 med de tiltakene som ligger inne i klimabudsjettet, samt tiltak i tiltakspakkene «Klimakur» og «Radikale tiltak». Det vil bli jobbet med å bruke utredningsarbeidet til å fremme nye virksomme tiltak frem mot neste års klimabudsjett.

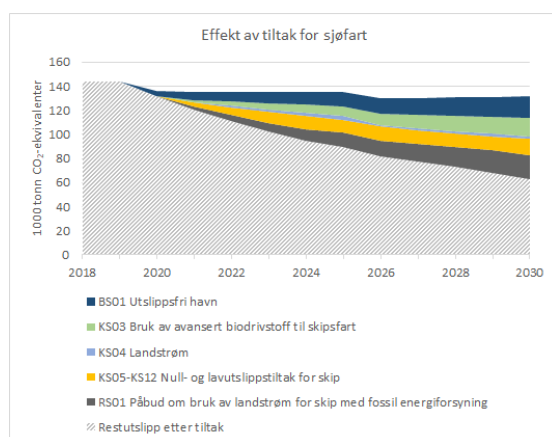

Figur 4: Forventede reduksjoner i utslipp fra tiltak i sektoren Veitrafikk. Tiltak på BT er en del av tiltakspakken klimabudsjett. Tiltak på KT er en del av tiltakspakken Klimakur. Tiltak på RT er en del av tiltakspakken Radikale tiltak. Tiltakene i tiltakspakkene «Klimakur» og «Radikale tiltak» er ikke en del av budsjettet, men viser potensialet for videre utslippsreduksjoner.

Sjøfart

Bergen fikk sitt første landstrømanlegg i 2015, og nytt EU- regelverk vil pålegge alle større havner landstrøm innen 2025. I 2018 ble det nye landstrømselskapet, Plug, etablert, eid av BKK og Bergen Havn. Selskapet skal bidra til rimeligere og raskere utbygging av landstrøm, og har etablert et stort anlegg for å forsyne cruiseskip med landstrøm.

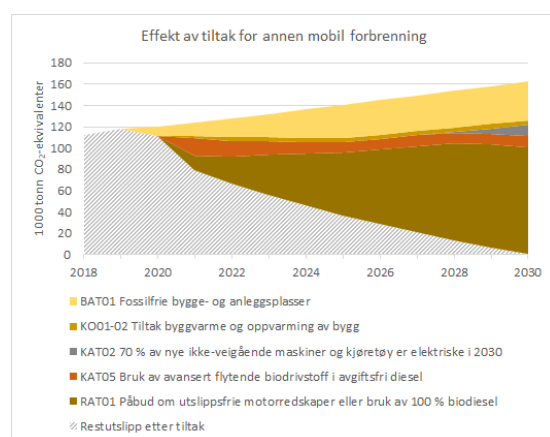
En rekke tiltak innen sjøfart og deres ventede innvirkning på klimagassutslipp i Bergen frem mot 2030 er vist i figuren under. Utslippsframskrivingene vist i figuren er basert på en utredning Cicero gjorde for Bergen kommune. Resultatene viser at klimagassutslipp fra sektoren sjøfart kan reduseres til nær null innen 2030 for utslipp ved havneleie, mens tiltakene som er utredet så langt viser langt mindre effekt for utslipp under seilas. Samlet sett er det ventet et betydelig rest-utslipp i 2030 med de tiltakene som til nå er utredet.

Figur 5: Forventede reduksjoner i utslipp fra tiltak i sektoren Sjøfart. Tiltak på BS er en del av tiltakspakken klimabudsjett. Tiltak på KS er en del av tiltakspakken Klimakur. Tiltak på RS er en del av tiltakspakken Radikale tiltak. Tiltakene i tiltakspakkene «Klimakur» og «Radikale tiltak» er ikke en del av budsjettet, men viser potensialet for videre utslippsreduksjoner.

Annen mobil forbrening

Sektoren Annen mobil forbrening består i Bergen nesten i helhet av utslippskilden Dieseldrevne motorredskaper, med kun små utslipp fra kilden Snøscooter. All veksten i referansebanen skjer også i førstnevnte, og alle tiltakene retter seg mot den, se figuren under. Tiltaket i klimabudsjettet «fossilfrie bygge- og anleggsplasser» tar av for det meste av den veksten denne utslippssektoren ellers er ventet å ville ha frem mot 2030. De resterende tiltakene i figuren er en del av tiltakspakkene «Klimakur» og «Radikale tiltak» som er utredet av Cicero. Resultatene herfra viser at klimagassutslipp fra sektoren Annen mobil forbrening kan reduseres til nær null innen 2030. Det vil bli jobbet med å bruke utredningsarbeidet til å fremme nye virksomme tiltak frem mot neste års klimabudsjett.

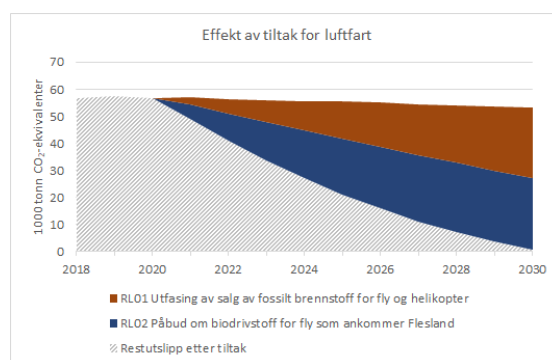

Figur 6: Forventede reduksjoner i utslipp fra tiltak i sektoren Annen mobil forbrening. Tiltak på BA er en del av tiltakspakken klimabudsjett. Tiltak på KA er en del av tiltakspakken Klimakur. Tiltak på RA er en del av tiltakspakken Radikale tiltak. Tiltakene i tiltakspakkene

«Klimakur» og «Radikale tiltak» er ikke en del av budsjettet, men viser potensialet for videre utslippsreduksjoner.

Luftfart

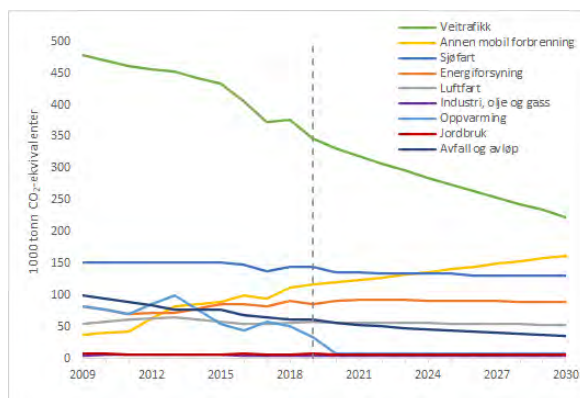
Utslipp fra Luftfart omfatter utslipp fra flybevegelser på bakken, og fra take-off og landing for fly og helikopter opp til 3000 fot. I Bergen inngår utslipp fra Flesland og Grønneviksøren, men domineres fullstendig av Flesland. Sektoren består av de to utslippskildene Innenriks luftfart og Utenriks luftfart, hvor inndelingen avhenger av destinasjon eller opphav for flybevegelsen. Hverken tiltakspakkene «Klimabudsjett» eller «Klimakur» inneholder tiltak som reduserer utslipp fra luftfart. Påbud om biodrivstoffbruk i tiltakspakken «Radikale tiltak» gjør imidlertid at utslippene kan reduseres med 99 prosent i forhold til dagens nivå, se figuren under.

Figur 7: Mulige reduksjoner i utslipp fra tiltak for luftfart. Tiltakene er ikke en del av budsjettet, men viser potensialet for videre utslippsreduksjoner.

Utslippsframskrivninger

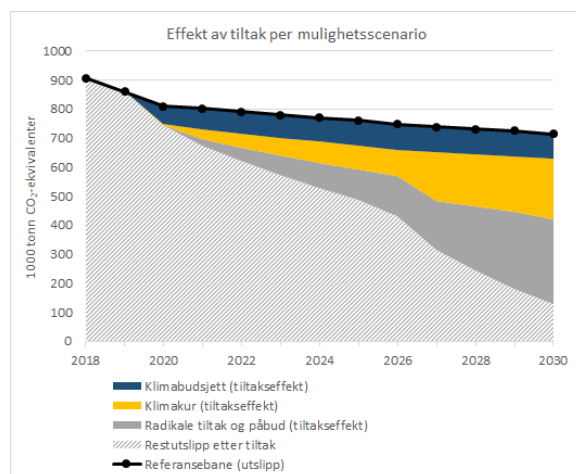
En referansebane gir et anslag for forventet utvikling i klimagassutslipp i et scenario uten nye statlige eller fylkeskommunale klimatiltak utover dem som var vedtatt da referansebanen ble utarbeidet. Bergen kommune har fått utarbeidet anslag for utviklingen av klimagassutslipp i Bergen forutsatt at ulike tiltakspakker gjennomføres. Referansebanen for hver utslippssektor er vist i figur 8 under og utgjør forventet utvikling uten nye tiltak. Målet for 2030 er å bli en fossilfri by og figur 9 viser at dette ikke vil være mulig uten nye tiltak.

Figur 8 Referansebane for utslipp innen hver sektor i Bergen, historisk i Miljødirektoratets statistikk og fremskrevet i referansebanen av Cicero

I tillegg til referansebanen er det utarbeidet utslippsframskrivninger for tre ulike tiltakspakker, se Figur 9:

- Tiltakspakke 1 - "Klimabudsjett": Tiltakspakken inneholder alle tiltak beskrevet i tabellen klimatiltak under.
- Tiltakspakke 2 - "Klimakur": Alle tiltak i tiltakspakke 1, samt utvalgte relevante tiltak fra den nasjonale tiltakspakken beskrevet i rapporten "[Klimakur 2030](#)" (Miljødirektoratet 2020)
- Tiltakspakke 3 – Radikale tiltak og påbud: Alle tiltak i tiltakspakke 1 og 2, samt radikale tiltak som tilnærmet forbyr bruk av fossile alternativer i Bergen.

Figur 9 Samlet effekt av tiltak i hvert av de tre tiltakspakkene

Tiltakene i de tre tiltakspakkene reduserer utslippene kraftig frem mot 2030, men selv med radikale tiltak og påbud (tiltakspakke 3) gjenstår en vesentlig del av utslippene. Tiltak i de ulike tiltakspakkene er videre diskutert i avsnittet måloppnåelse og veien videre sammen med en vurdering av hva som skal til for å komme helt i mål innen 2030. Merk at det er effekten av tiltakspakken «Klimabudsjett 2020» målt

opp mot referansebanen vi styrer mot nå. Tiltakspakkene «Klimakur» og «Radikale tiltak» viser hvor langt ned i klimagassutslipp vi venter å komme med disse tiltakene, men disse tiltakene er ikke igangsatte eller vedtatt av bystyret.

Klimatiltak

Direkte utslipp

Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad 2022	Totalkostnad 2022-2025	Langsiktig økonomisk effekt	Sektor	Kilde	Reduksjon 2020	Reduksjon 2021	Reduksjon 2022	Reduksjon 2023	Reduksjon 2024	Reduksjon 2025	Langsiktig reduksjon
Fossilfrie bygge- og anleggsplasser	0	0	0	Annen mobil forbrenning	Dieseldrevne motorredskaper	0,0	0,0	17 507,0	22 044,0	26 775,0	31 691,0	36 682,0
Referansebane	0	0	0	Annet	Annet	0,0	0,0	116 238,0	126 857,0	136 533,0	145 341,0	191 396,0
Fossilfri fjernvarme	0	0	0	Energiforsyning	Fjernvarme unntatt avfallsforbrenning	0,0	0,0	5 897,0	5 201,0	4 570,0	4 581,0	2 903,0
Energieffektiviserings- og klimatiltak i bygg	20 000	80 000	0	Oppvarming	Fossil oppvarming	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utslippsfri havn	0	0	0	Sjøfart	*Estimat sjøfart	0,0	0,0	7 969,0	9 134,0	10 315,0	11 509,0	17 667,0
Fossilfri kollektivtransport, fylkeskommunale tiltak	0	0	0	Veitrafikk	Busser	0,0	0,0	13 834,0	13 601,0	13 294,0	12 902,0	10 558,0
Lavutslipps avfallstransport	0	0	0	Veitrafikk	Tunge kjøretøy	0,0	0,0	3 012,0	3 056,0	3 098,0	3 144,0	3 372,0
Samletiltak: Byutvikling, ladeinfrastruktur, bilfrie bydeler, varelevering, sykkeltiltak og hjertesoner	74 396	292 196	0	Veitrafikk	Personbiler	0,0	0,0	19 004,0	18 199,0	17 439,0	16 682,0	13 015,0
Vridning av personbiltrafikk, fylkeskommunale og kommunale tiltak	0	0	0	Veitrafikk	Personbiler	0,0	0,0	7 445,0	6 896,0	6 378,0	5 855,0	3 370,0
Sum	94 396	372 196	0			0,0	0,0	190 906,0	204 988,0	218 402,0	231 705,0	278 963,0

Aktuelle tiltak fram mot 2030

Direkte utslipp

Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter

Beløp i 1000 kr

Klimatiltak	Kostnad 2022	Totalkostnad 2022-2025	Langsiktig økonomisk effekt	Sektor	Kilde	Reduksjon 2020	Reduksjon 2021	Reduksjon 2022	Reduksjon 2023	Reduksjon 2024	Reduksjon 2025	Langsiktig reduksjon
Klimakur: Bruk av avansert flytende biodrivstoff i avgiftsfri diesel	0	0	0	Annen mobil forbrenning	Dieseldrevne motorredskaper	0,0	0,0	14 559,0	12 878,0	11 140,0	9 344,0	9 840,0
Klimakur: Elektriske ikke-veigående maskiner og kjøretøy	0	0	0	Annen mobil forbrenning	Dieseldrevne motorredskaper	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10 991,0
Radikale tiltak: Påbud om utslippsfrie motorredskaper eller bruk av 100 % biodiesel	0	0	0	Annen mobil forbrenning	Dieseldrevne motorredskaper	0,0	0,0	25 521,0	37 443,0	48 733,0	59 319,0	100 126,0
Klimakur: CO2-fangst i avfallsforbrenning	0	0	0	Energiforsyning	Avfallsforbrenning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	69 108,0
Klimakur: Økt utsortering av brukte tekstiler/plastavfall	0	0	0	Energiforsyning	Avfallsforbrenning	0,0	0,0	662,0	1 014,0	958,0	2 706,0	2 756,0
Klimakur: Overgang fra rødt kjøtt til fisk og plantebasert kost	0	0	0	Jordbruk	Fordøyelsesprosesser husdyr	0,0	0,0	0,0	116,0	232,0	348,0	1 142,0
Klimakur: Redusert matsvinn	0	0	0	Jordbruk	Fordøyelsesprosesser husdyr	0,0	0,0	177,0	196,0	214,0	230,0	342,0
Radikale tiltak: Påbud om biodrivstoff for fly som ankommer Flesland	0	0	0	Luftfart	Annet	0,0	0,0	10 051,0	14 156,0	17 653,0	20 552,0	26 383,0
Radikale tiltak: Utfasing av salg av fossilt brennstoff for fly og helikopter	0	0	0	Luftfart	Annet	0,0	0,0	5 584,0	8 327,0	11 033,0	13 701,0	26 383,0
Klimakur: Fossilfri byggvarme	0	0	0	Oppvarming	Fossil oppvarming	0,0	0,0	3 758,0	5 903,0	8 045,0	10 183,0	10 766,0
Klimakur: Avansert biodrivstoff til skipsfart	0	0	0	Sjøfart	*Estimat sjøfart	0,0	0,0	3 478,0	5 153,0	6 793,0	8 402,0	15 553,0
Klimakur: Landstrøm	0	0	0	Sjøfart	*Estimat sjøfart	0,0	0,0	1 158,0	1 742,0	2 330,0	2 922,0	2 220,0
Klimakur: Lavutslipp skip	0	0	0	Sjøfart	*Estimat sjøfart	0,0	0,0	6 343,0	9 559,0	11 100,0	10 996,0	13 219,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

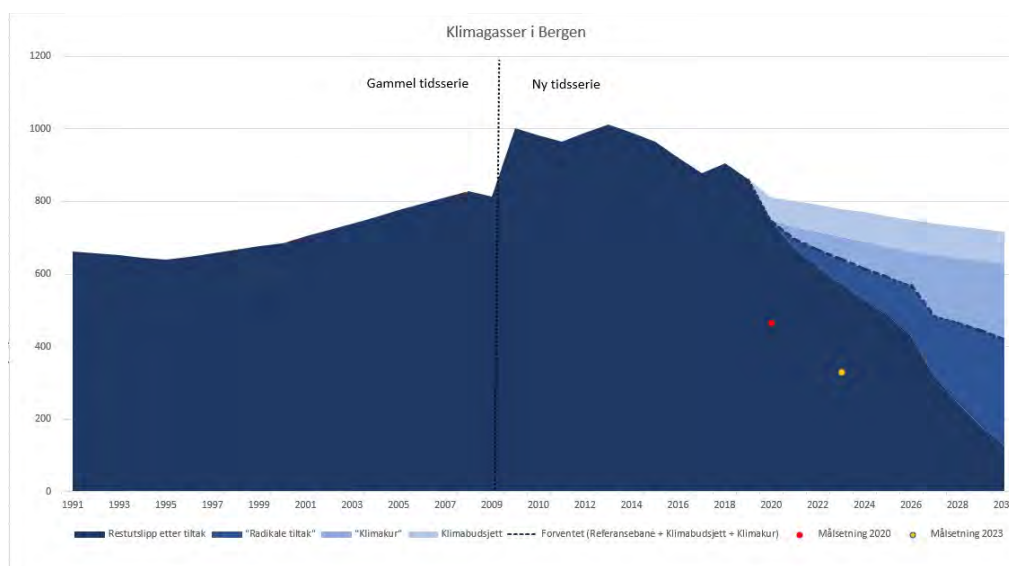
Klimatiltak	Kostnad 2022	Totalkostnad 2022-2025	Langsiktig økonomisk effekt	Sektor	Kilde	Reduksjon 2020	Reduksjon 2021	Reduksjon 2022	Reduksjon 2023	Reduksjon 2024	Reduksjon 2025	Langsiktig reduksjon
Radikale tiltak: Påbud om bruk av landstrøm for skip med fossil energiforsyning	0	0	0	Sjøfart	*Estimat sjøfart	0,0	0,0	5 019,0	7 221,0	9 355,0	11 515,0	20 032,0
Klimakur: Null- og lavutslippstiltak for tunge kjøretøy	0	0	0	Veitrafikk	Tunge kjøretøy	0,0	0,0	7 006,0	7 784,0	10 600,0	11 414,0	21 949,0
Klimakur: Null- og lavutslippstiltak for varebiler.	0	0	0	Veitrafikk	Varebiler	0,0	0,0	3 231,0	4 124,0	4 999,0	5 802,0	10 027,0
Klimakur: Utslippsfrie personbiler	0	0	0	Veitrafikk	Personbiler	0,0	0,0	5 953,0	9 662,0	12 876,0	15 743,0	24 965,0
Klimakur: Økt bruk av avansert flytende biodrivstoff i veitransport	0	0	0	Veitrafikk	Annet	0,0	0,0	2 378,0	3 429,0	4 339,0	5 181,0	14 719,0
Radikale tiltak: Påbud om fossilfri bussdrift	0	0	0	Veitrafikk	Busser	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4 108,0
Radikale tiltak: Påbud om fossilfrie personbiler	0	0	0	Veitrafikk	Personbiler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	35 436,0
Radikale tiltak: Påbud om fossilfrie varebiler	0	0	0	Veitrafikk	Varebiler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	18 855,0
Radikale tiltak: Påbud om omlasting av varer eller fossilfri tungtransport	0	0	0	Veitrafikk	Tunge kjøretøy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	61 725,0
Sum	0	0	0			0,0	0,0	94 878,0	128 707,0	160 400,0	188 358,0	500 645,0

Måloppnåelse og veien videre

Kommunen bruker ulike indikatorer for å overvåke utviklingen blant annet innen klimagassutslipp: El-bil andelen av nybilsalget har passert 77 % (93 % om man ser på alle ladbare personbiler), elbilandelen for hele bilparken (personbiler) har passert 26 % og antall oljefyrte anlegg er på god vei nedover. Antall oljeovner vil mest sannsynlig ikke gå ned til null da det er rom for å fyre med bioolje i de samme anleggene. Statistikken fra Miljødirektoratet gjenspeiler denne utviklingen: Fra 1991 og frem til 2009 økte klimagassutslippene jevnt før de flatet ut, med 2013 som toppår. Fra 2013 til 2019 har vi sett en 15 % reduksjon av klimagassutslipp.

Målet for 2020 var å snu utslippstrenden, noe vi har lyktes med, men det tallfestede målet om 30 % reduksjon i forhold til 1991 kommer ikke til å nås. Klimagass-statistikken for perioden 1991 til 2009 er ikke direkte sammenlignbar med den fra perioden 2009-2019 (skillet mellom disse to tidsseriene er framhevet i figuren under), men den viktigste grunnen til manglende måloppnåelse er likevel at det ikke er igangsatt nok virksomme tiltak for å redusere utslippene. Et underliggende problem har hele tiden vært at de nasjonale målene for utslippskutt har vært betydelig lavere enn målene i Bergen. Der Bergen har en målsetning om å være fossilfri innen 2030, er den nasjonale målsetningen at klimagassutslippene i 2030 skal reduseres med minst 50 og opp mot 55 % fra utslippsnivået i referanseåret 1990. En konsekvens av dette er at nasjonale tiltak ikke er tilstrekkelige for å nå Bergen sine utslippsmål. Vi har illustrert dette poenget i figuren under ved å vise utslippsframskrivingen for Bergen dersom både tiltakspakken «Klimabudsjett» og «Klimakur» ble introdusert. Selv med inkluderingen av de nasjonalt utredete tiltakene i «Klimakur», vil ikke Bergen være i stand til å nå målet for 2023 om 50 % reduksjon av klimagassutslipp, målt opp mot 1991-nivå. Kombinasjonen av disse tiltakspakkene vil heller ikke være tilstrekkelige for å nå 2030-målet om å være utslippsfri.

Bergen kommune er nå i gang med rullering av klimastrategien og Klimaetaten har ansvaret for dette arbeidet. Strategien vil vektlegge reduksjon av direkte utslipp, samtidig som indirekte utslipp og sirkulær tenkning om forbruk og ressurser blir en viktig del av arbeidet. Etter at strategien er vedtatt i Bystyret skal det utarbeides en tiltakspakke som skal bidra til at Bergen når sine utslippsmål for 2023 og 2030.

Figur 10 Klimagasser i Bergen

Veitrafikk er den overlegent største utslippssektoren i Bergen. Utslipp fra sektoren var stigende i lengre tid fra 1991, men etter hvert har man klart å snu denne trenden og mellom 2013 og 2019 var det en nedgang på 23 %. Tiltakene for denne sektoren er mange og komplekse, med mange ulike aktører og mange ulike typer tiltak. Viktige bidrag har vært elektrifisering av personbiler, samt økt innblanding av biodiesel mellom 2018 og 2020. Cicero sine utslippsframskrivninger viser at det er mulig å redusere de direkte fossil-baserte klimagassutslippene fra denne sektoren til nær null frem mot 2030

For sektoren «Oppvarming» var det en reduksjon i utslipp i perioden fra 1991 til 2013, og mellom 2013 og 2019 var reduksjonen på hele 66 %. Beregninger som er gjort i utslippsframskrivingene til Cicero viser at det er mulig å redusere de direkte fossil-baserte klimagassutslippene fra denne sektoren til nær null. En viktig forutsettende faktor i dette er det statlige forbudet mot fyring med mineralolje og etterlevelse av det.

For sektoren «Energiforsyning» har det vært en økning av klimagassutslipp, og i perioden 2013-2019 var denne økningen på rundt 20 %. Den største kilden til utslipp i denne sektoren er avfallsforbrenning. I utslippsberegningene til Cicero kommer det fram at utslippene fra denne sektoren kan reduseres med 89 % i 2030. En avgjørende forutsetning for dette er oppstart av CO₂-fangst og -lagring på BIR sitt anlegg i Rådal.

For sektoren «Avfall og avløp» har utslippstrenden fallende i perioden 2013-2019 med en reduksjon på 20 %. Når det gjelder størrelsen på absolutte utslipp fra denne sektoren, har disse blitt justert opp. Utslippsdata for deponigass ble fjernet fra Miljødirektoratets statistikk for kommunefordelte utslipp før forrige publisering grunnet stor usikkerhet forbundet med tallene. Disse er nå tilbake i den siste publiseringen. Som følge av dette, øker samlede utslipp fra «Avfall og avløp» og deponigass utgjør om lag 90 % av alle klimagassutslipp i denne sektoren. I utslippsframskrivingene til Cicero er det ikke inkludert tiltak som reduserer utslipp fra denne sektoren.

Tiltakene i tiltakspakken «Klimabudsjett 2020» reduserer utslippene i 2030 med 12 prosent i forhold til referansebanen. Det er særlig tiltakene for utslippsfrie kommunale byggeplasser, fossilfri kollektivtransport, samletiltak for veitrafikk og utslippsfri havn (i praksis landstrøm til cruiseskip, Hurtigruten og offshorekip) som drar det meste av lasset. Tiltak fra Klimakur 2030 reduserer utslippene en god del mer, ned 41 prosent i forhold til referansebanen i 2030. Her er det særlig karbonfangst for avfallsforbrenning på BIR, krav til nullutslippsandeler i nybilsalget for personbiler og tunge kjøretøy, og biodrivstoffinnblanding i flere sektorer som driver de største reduksjonene.

Med tiltakene i tiltakspakken «Radikale tiltak og påbud» reduseres utslippene helt ned til 82 prosent under referansebanen i 2030, med restutslipp på 127 tusen tonn CO₂-ekvivalenter. Dette utgjør bare 14 prosent av utslippene i 2018, men fortsatt et betydelig utslipp. Størstedelen av restutslippene er i «Sjøfart» (63 tusen tonn) og «Avfall «og avløp» (36 tusen tonn). I tillegg er det noe utslipp igjen i «Energiforsyning» (15 100 tonn) fra ufullstendig karbonfangst samt CH₄- og N₂O-utslipp fra avfallsforbrenning, utslipp fra «Industri, olje og gass» (5 200 tonn), mesteparten av utslippene fra «Jordbruk» (5 600 tonn), utslipp i «Veitrafikk» (200 tonn) fra busser som ikke påvirkes av noen tiltak unntatt økt bruk av avansert biodrivstoff, samt gjenværende utslipp i oppvarmingssektoren fra vedfyring (900 tonn).

Restutslippene fra «Sjøfart» er nesten utelukkende fra utslipp under seilas og kan nok ikke adresseres med tiltak fra Bergen kommune. En vesentlig andel av dette må antas å være gjennomfartstrafikk. Å fjerne mesteparten av utslippene vil sannsynligvis kreve nasjonale påbud eller sterke insentiver om nullutslippsløsninger på skip i norske farvann, som for mange skipstyper kan være teknisk urealistisk eller svært dyrt innen 2030. Når det gjelder restutslipp fra «Avfall og avløp», stammer disse for det aller meste fra deponigass som ikke adresseres av noen tiltak. Utslippene fra «Industri, olje og gass» kan

kanskje reduseres betraktelig gjennom krav til bruk av lavkarbonløsninger eller bioenergi, men vil kreve at man kartlegger hver enkelt virksomhet av en viss størrelse og disses behov. De gjenværende utslippene fra busser og vedfyring kan sannsynligvis også reduseres betydelig gjennom ulike typer insentiver, påbud eller forbud. Derimot vil det sannsynligvis være teknisk svært vanskelig om overhodet mulig å redusere de gjenværende utslippene fra avfallsforbrenning med CCS, jordbruk og avløp til nærmere null. Det er verd å bemerke at tiltaket karbonfangst for avfallsforbrenning ikke bare fjerner 90 % av de fossile utslippene, men også 90 % av de biogene (ikke-fossile) utslippene som ikke er med i utslippsregnskapet. Dersom bokføringsreglene for slike negative utslipp endres, vil situasjonen se langt bedre ut.

Effektivisering og omstilling

Et av byrådets hovedmål er trygg økonomistyring, som sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet. Et grunnleggende premiss er å forvalte de økonomiske ressursene på en mest mulig kostnadseffektiv måte. Den overordnede målsetningen for de fleste pågående digitaliserings- og innovasjonsprosjekter er å forenkle og forbedre kommunens tjenesteproduksjon. Effektiviseringstiltakene handler også om å prioritere det som er viktigst, drive kontinuerlig forbedring og standardisere der det er hensiktsmessig.

Tabellen viser endringer i effektiviseringstiltak i årene 2022-2025 sammenlignet med Vedtatt budsjett 2021. Det understrekes at det i tillegg til endringene i tabellen, også ligger effektiviseringskrav inne i rammene fra 2021. Se f.eks. kortversjonen av HØP 2021-2024 som supplement til tabellen under: [HØP21-24 Kortversjon](#)

Tabell. Oversikt over endringer i effektiviseringstiltak i årene 2022-2025

Tjenesteområde	Tiltak	2022	2023	2024	2025
01A - Barnehage	Optimalisering av bemanning i kommunale barnehager	-5 650 000	-5 650 000	-5 650 000	-5 650 000
03A - Tjenester til eldre	Bo lenger hjemme - Effekt av forebyggende tiltak og nye arbeidsmetoder	-19 000 000	-42 000 000	-53 000 000	-80 000 000
03C - Tjenester til utviklingshemmede	Effektivisering i tjenestene (forenkle, fornye og forbedre)	-2 000 000	-4 000 000	-6 000 000	-8 000 000
03D - Psykisk helse	Effektivisering som følge av program for digitalisering, innovasjon og effektivisering	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Effektivisering som følge av program for digitalisering, innovasjon og effektivisering	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000	-4 000 000
09 - Boligtiltak	Effektivisering som følge av program for digitalisering, innovasjon og effektivisering	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Arealøkonomisering - plass til 150 flere ansatte i Rådhuset	-4 000 000	-8 500 000	-8 500 000	-8 500 000
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet	0	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Digitalisering av LRS - forsinket gevinstrealisering	0	-500 000	-500 000	-500 000
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-1 000 000	-2 000 000	-3 000 000	-4 000 000
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Gevinst ved felles kasseløsning i Bergen kommune	-1 875 000	-1 875 000	-1 875 000	-1 875 000
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Gevinst ved ny modul for elektronisk periode- og årsavslutning	-530 000	-1 060 000	-1 060 000	-1 060 000
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Gevinst ved ny modul for prekontering av faktura	0	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Nytt byarkiv 2025	0	0	0	-1 500 000
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Program for digital fornyelse - gevinstmål for programmet	-40 000 000	-50 000 000	-50 000 000	-50 000 000
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Redusert porto, papir, trykking mv.	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
Totalsum		-81 505 000	-125 035 000	-139 035 000	-170 535 000

Investeringsprogram

Oppsummering

I forslaget til investeringsprogram for 2022-2025 har byrådet budsjettet med investeringer for cirka 11,7 milliarder kroner (brutto). Det er høy investeringsaktivitet i kommunen. De tjenesteområdene med størst budsjett de neste årene er skole, tjenester til eldre, tjenester til utviklingshemmede, boligtiltak, kultur og vann og avløp.

Nedenfor følger en omtale av sentrale satsinger i økonomiplanperioden samt hovedtall på utvalgte tjenesteområde.

Skole

Skole er det tjenesteområdet med høyest investeringsbudsjett i økonomiplanperioden (3,7 mrd). Det pågår for tiden store skoleinvesteringer, blant annet Eidsvåg skole, Garnes Ungdomsskole, Kronstad oppveksttun og Tveiterårs skole. I tillegg er det planlagt flere konseptutviklingsprosjekt på skoler. Budsjettet til gjennomføring av disse ligger enn så lenge på sekkposten "Skole - rehabilitering og nybygg" og utgjør den største investeringsposten.

Tjenester til eldre

Den største pågående investeringen innenfor tjenester til eldre er Åsaheimen, et helt nytt sykehjem i Åsane, som etter planen skal være ferdig i 2023. Utenom så foregår det flere konseptutviklingsprosjekt, blant annet knyttet til Slettemarken, Midtbygda og Frieda Fasmer sykehjem. Budsjett til gjennomføring av disse ligger samlet på sekkeposten "Sykehjem - rehabilitering og nybygg".

Tjenester til utviklingshemmede

Innenfor dette tjenesteområdet er det sekkeposten «Boligløftet Bergen - nye boliger» som er den største investeringen. Budsjettet er på 567 mill. i økonomiplanperioden. Målsettingen er at prosjektet skal anskaffe 130 flere boliger til utviklingshemmede. Krohnåstoppen, Landåsveien 33 og Midttunveien bofelleskap er alle konkrete prosjekt som er blitt trukket ut av sekkeposten og hvor byggingen er igangsatt.

Boligtiltak

Blant investeringer til boligtiltak er «Boligprogram - 125 nye boliger» den aller største (1,2 mrd. i økonomiplanperioden). Dette er en sekkepost hvor målsettingen er å bygge/ anskaffe 125 nye boliger i kommunens egen regi, og som skal rettes mot de mest vanskeligstilte på boligmarkedet. Her er det noen konkrete konseptutviklingsprosjekt som er under utredning, mens investeringene Lotheveien utleieboliger og Sandbrekkeveien bosenter og boliganlegg planlegges igangsatt i 2022.

Kultur

På kulturområdet er det restaureringen av Det Hanseatiske Museum og Sentralbadet scenekunsthussom er de to store pågående investeringene, med budsjett på hhv. 224 mill. og 722 mill. i økonomiplanperioden. I tillegg det blant annet planlagt arbeider på Lysverkbygget deriblant asbestsanering.

Vann og avløp

Det er i økonomiplanperioden planlagt investeringer knyttet til vann og avløp for 1,3 mrd. Alt dette faller innunder selvkostområdet og kategorien "avgiftsfinansierte investeringer". Det største prosjektet her er va-anlegg i forbindelse med utbygging av bybanen til Fyllingsdalen, som gjennomføres av Bybanen utbygging. Deretter kommer Espeland vannbehandlingsanlegg, Garnes renseanlegg og Mjølkeråen - Kvernevik va-anlegg.

Hvordan budsjetteres nye investeringer

Ved svært tidlige kostnadsestimater benyttes en kombinasjon av gjennomsnittspriser for den konkrete typen og erfaringstall fra egne tilsvarende prosjekter. Areal anslås ut fra den tiltenkte brukerens behov, eksempelvis antall plasser på sykehjem eller elevantall kombinert med normtall for areal. Det legges til et relativt stort påslag for usikkerhet i tidlig fase. Når det senere foreligger mer konkrete løsninger og beskrivelser av kvaliteter, samt sikrere arealberegning vil kostnadsestimatene bygge på mer detaljerte beregninger.

Det skal gjennomføres minst en større kvalitetssikring av estimatene i form av en usikkerhetsanalyse før det legges frem forslag til gjennomføringsvedtak. Usikkerhetsanalyser i tidligfase baserer seg i større grad på nøkkeltall. Det skal derfor legges på et større påslag på usikkerhet enn mer modne prosjekt. Etat for utbygging (som er ansvarlig for gjennomføringen av de største byggprosjektene i kommunen) har rammeavtale med 4 ulike firma til å gjennomføre usikkerhetsanalyse. Når analysen gjennomføres samles et bredt sammensatt team for å gi innspill usikkerhetsanalysen. Usikkerhetsanalysen ender i en rapport med anslag på P50 og P85. I store prosjekt gjennomføres det flere usikkerhetsanalyser gjennom prosjektforløpet.

I økonomiplanen vil man under investeringer kunne se flere konseptutviklingsprosjekt. Dette er prosjekter hvor man er i en planleggingsfase. Til disse er det satt av tilstrekkelig med midler til gjennomføring av tidlig fase, som innebærer utredning, regulering, forprosjekt osv. Midlene til selve gjennomføringen av prosjektene (byggefase) ligger på sekkeposten frem til man har kommet så langt i prosessen at det kan fattes gjennomføringsvedtak. Blant annet barnehage, skole, tjenester til eldre, idrett og kultur har slike sekkeposter. Gjennomføringsvedtak er et vedtak som være på plass før man går i gang med selve byggingen/ anskaffelsen, og kan sies å være et siste beslutningspunkt om hvorvidt man skal gå i gang med prosjektet eller ikke.

Finansiering av investeringsprogram 2022-2025

Ikke-avgiftsfinansierte investeringer

Låneopptak

Det budsjetteres med totalt 5,8 milliarder kroner i låneopptak til ikke-avgiftsfinansierte investeringer i økonomiplanperioden. Se for øvrig eget avsnitt om korreksjonslinje for nærmere omtale om brutto investeringsnivå.

Tilskudd til investeringer

Tilskudd til investeringer utgjør om lag 1,3 milliarder i økonomiplanperioden. Dette dreier seg i hovedsak om investeringstilskudd til sykehjem, kultur og boligtiltak.

Kompensasjon av merverdiavgift

Budsjettert merverdiavgiftskompensasjon for investeringer er på om lag 1,5 milliarder kroner i økonomiplanperioden. Beløpet beregnes med utgangspunkt i gjennomsnittlig påløpt merverdiavgift de

tre foregående år på de enkelte tjenesteområder. Mva-kompensasjon vil som hovedregel inngå som del av fellesfinansieringen av investeringsporteføljen. For enkelte prosjekter hvor hele eller deler av øvrig finansiering består av bidrag fra andre, inngår mva-kompensasjon som del av prosjektets spesifikke finansiering. Eksempelvis kan dette være prosjekter som finansieres av gaver eller utbyggingsavtaler, hvor utbygger finansierer kommunens investeringer i infrastruktur.

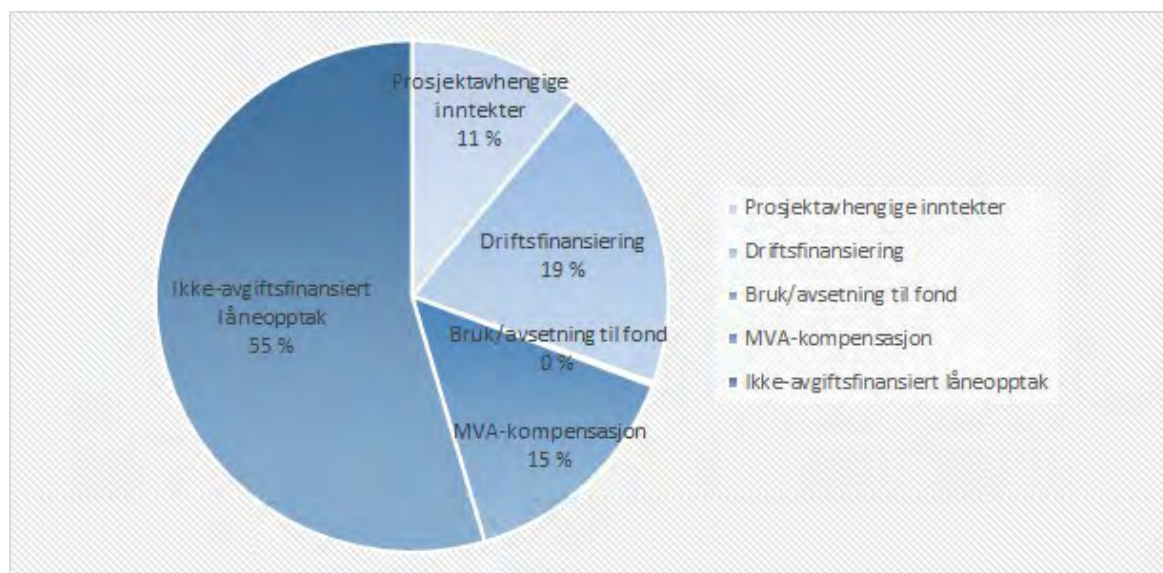
Overført fra driftsbudsjettet

Driftsfinansiering bidrar til redusert lånebehov med tilhørende reduserte kapitalutgifter. I økonomiplanperioden legges det opp til å overføre 500 mill. i 2022 og 2023, redusert til 400 mill. i 2024 og 2025. Totalt utgjør dette 1,8 mrd. kroner i økonomiplanperioden.

Bruk av avsetninger

Netto avsetninger til bruk av ubundet og bundet fond investeringsfond utgjør omlag 40 mill. i økonomiplanperioden.

Figuren viser hvordan finansieringen av investeringer er fordelt på hhv. lån, MVA-kompensasjon, tilskudd til investeringer og driftsfinansiering.

Avgiftsfinansierte investeringer

Avgiftsfinansierte investeringer finansieres i sin helhet av låneopptak. Det budsjetteres med om lag 1,7 milliarder kroner i låneopptak i økonomiplanperioden. Det er en reduksjon på cirka 200 millioner kroner fra i fjor.

Sentral korreksjon for lavere samlet investeringsnivå

Det har de foregående år vært store avvik mellom vedtatt investeringsbudsjett og regnskap. Dette er utfordrende da det bryter med kommunelovens § 46 punkt 3 om realistisk budsjettering av årsbudsjettet. Det er forsøkt ulike grep for å gjøre investeringsnivået realistisk de siste årene. Årsaken til avvikene er blant annet at hvert enkelt prosjekt er vurdert med optimistisk, men realistisk fremdrift. Dette kan være riktig for det enkelte prosjekt, men metodikken gjør at fremdriften for investeringsporteføljen samlet blir urealistisk. Prosjektene i investeringsprogrammet er i ulik fase, og mange av dem er i så tidlig fase at usikkerheten både i forhold til kostnadsanslag og fremdrift er stor.

Omfanget av prosjektet blir ofte ikke klart før de innledende fasene er gjennomført (behovsanalyser, konseptvalg, mulighetsstudier mv.). I tillegg tar reguleringsprosesser og de kommunale beslutningsprosessene ofte lengre tid enn først antatt. Samtidig er det ønskelig å holde oppe «trykket» på fremdrift og gjennomføring i hvert enkelt prosjekt, så det er heller ikke ønskelig å budsjettere prosjektene med lavere gjennomføringstakt enn det som er mulig.

For å innfri kravet om realistisk budsjettering foreslår byrådet derfor å legge inn en negativ korleksjon på sentrale budsjettposter, slik at investeringsnivået samlet sett holdes på et realistisk nivå, uten at enkeltinvesteringer forskyves eller tas ut. Bruttoinvesteringsnivå for ikke-avgiftsfinansierte investeringer (inklusive denne negative korleksjonslinjen) blir dermed trukket ned til et nivå på rundt 2,5 milliarder årlig, som byrådet vil vurdere som et realistisk nivå, basert på regnskapstall fra tidligere år. Med dette grepet vil en erkjenne at det vil forekomme endret fremdrift for noen enkeltprosjekt, men det er foreløpig ikke kjent hvilke investeringer det gjelder. Som følge av dette grepet vil også låneopptak bli redusert til et mer realistisk nivå.

Denne korleksjonen har i opplegget følgende størrelse de enkelte årene i økonomiplanen (i mill. kr):

	2022	2023	2024	2025
Korleksjonslinje	-875	-1 325	-1 340	-600

Byrådet vil gjennom budsjettåret nøye følge opp fremdriften i de enkelte prosjektene, og for prosjekter som får en forsinket fremdrift, vil disse – i forbindelse med tertialrapporteringene til bystyret - budsjettmessig bli trukket ned og korleksjonen ovenfor vil bli tilsvarende nedjustert.

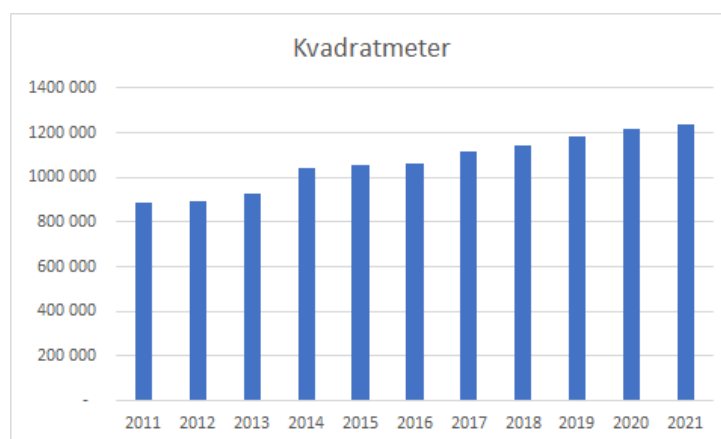
På den annens side: dersom byrådet gjennom budsjettåret ser at en likevel klarer å realisere mer enn dette nivået, vil det bli foreslått tilsvarende justeringer av korleksjonen og budsjetterte rente- og avdragsutgifter i forbindelse med tertialrapporteringen.

For avgiftsfinansierte investeringer forutsettes det at man klarer å realisere det som er budsjettert.

Salg av fast eiendom

I investeringsprogrammet er det forutsatt at investeringene skal finansieres blant annet ved bruk av kapitalfond (ubundet investeringsfond). Kapitalfondet tilføres midler gjennom salg av aktiva i bykassen (kommunale eiendommer, aksjer og andeler). Det foreligger også salg av eiendom knyttet til enkelte investeringsprosjekt, dette fremkommer under den enkelte investering som prosjektspesifikk finansiering.

Bergen kommune har de senere årene ervervet eiendom i et relativt betydelig omfang. Av aktuelle saker kan nevnes strategiske kjøp av barnehager, og det ønskede og forventede kjøpet av «Dikkedokken» til kulturformål. Den kommunale bygningsmassen utgjør nå om lag 1,2 mill. kvadratmeter. Figuren under viser veksten i bygningsmassen over tid:

Samtidig har kommunen lenge arbeidet etter en ambisjon om større grad av porteføljestyring av eiendomsmassen. Like viktig som å kjøpe nytt areal og nye bygg til viktige formål, er det nødvendig å avhende bygg og eiendommer som ikke er like strategisk viktige for driften. Det nylig gjennomførte salget av Håkonsgaten 1 i sentrum må sees i dette lyset.

Å eie og drifte eiendom krever betydelige ressurser. Økonomisk sett er det gunstigst å eie og drifte eiendom selv til kommunens kjerneoppgaver. Samtidig vil innslag av innleie gi organisasjonen større fleksibilitet. På det rent administrative området har derfor Bergen kommune i dag en betydelig miks av eid og innleid areal, på et område der det finnes et relativt godt fungerende marked (kontorlokaler). Byrådet mener det er viktig å vurdere mulighetene for strategiske eiendomssalg fremover, like mye som det er viktig å foreta strategiske kjøp. Det vises i den sammenheng til forslag i vedtakspunkt nr. 8, som man finner under budsjettvedtak: *“Det er et mål at kommunens samlede bygningsareal reduseres. Byrådet bes om å gå gjennom kommunens eiendommer og vurdere om flere av disse kan selges”*.

I handlings- og økonomiplanen ligger det inne en forventning om et årlig salgsvolum på kr 45 mill. Videre fremover vil det være aktuelt å øke dette volumet, knyttet til spesifikke salg av bygg og eiendommer fra kommunens portefølje. I budsjettet for 2022 er salgsinntekten budsjettet opp, basert på et konkret forslag om å selge Strømgaten 1, som Bergen kommune for få år siden fikk tilbakelevert fra Entra etter Angeravtalen. Strømgaten 1 brukes på kort sikt til erstatningslokaler under rehabiliteringen av Danckert Krohn. Kommunen har deretter ikke behov for bygget til spesifikke formål. Det er igangsatt en ny mulighetsstudie for bygget, men ut fra vurderinger som allerede er foretatt, kan byrådet konkludere med at bygget er dårlig egnet for kommunens egen bruk. Bygget er for stort til å benyttes til barne- eller ungdomsformål, når det sannsynligvis er lite aktuelt å kombinere dette med f.eks. en barnehage. Til barnehageformål er bygget dokumentert lite egnet, pga. vernestatus både for bygg og uteområde. I tillegg ligger bygningen i rød støysone, og vil derfor vanskelig kunne godkjennes til barnehageformål. Videre er det hevet over tvil at det å rehabilitere dette historiske bygget til nye kommunale formål vil bli svært kostnadskrevenende. Det er derfor behov for at kommunen konsoliderer sin drift i sentrumseiendommer på andre lokasjoner, bl.a. Lysverkbygget med tilstøtende eiendommer, rådhuskvartalet mv. Andre steder i sentrum kan kommunen med fordel være leietaker.

Tabellen viser hvor mye som ligger budsjettet i økonomiplanperioden på salg av fast eiendom. Alle salgsinntekter vil bli avsatt til ubunden investeringsfond.

	2021	2022	2023	2024	2025
Salg av fast eiendom	-95,0	-110,0	-45,0	-45,0	-45,0
Avsetning til ubundne investeringsfond	95,0	-110,0	45,0	45,0	45,0
Sum	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Øvrige deler av investeringsbudsjettet

Lån til videre utlån (formidlingslån)

Rammen for lån til videre utlån fra Husbanken i 2021 er kr 750 mill. Denne rammen videreføres i forslaget til økonomiplan for 2022-2025. Samme beløp føres opp i nye innlån fra Husbanken.

Avdragsinntekter fra henholdsvis ordinære avdrag og ekstraordinære avdrag går til direkte nedbetaling av eksterne innlån i samme regnskapsår. På samme måte vil forventet bruk av tapsfond gå til nedskrivning av ekstern gjeld.

	2021	2022	2023	2024	2025
Videreutlån husbankmidler	750,0	750,0	750,0	750,0	750,0
Bruk av lån til videreutlån husbankmidler	-750,0	-750,0	-750,0	-750,0	-750,0
Ekstraordinære avdrag	3,0	4,0	4,0	5,0	5,0
Avdrag lån til videreutlån	344,0	400,0	450,0	490,0	520,0
Mottatte ordinære avdrag videreutlån husbankmidler	-104,0	-140,0	-160,0	-180,0	-200,0
Mottatte ekstraordinære avdrag videreutlån husbankmidler	-240,0	-260,0	-290,0	-310,0	-320,0
Bunden overføring fra driftsregnskapet (bruk av tapsfond)	-3,0	-4,0	-4,0	-5,0	-5,0
Sum	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Avdrag, utlån mv.

Bykassens langsiktige utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner er lånefinansiert gjennom kommunens lånefond. Mottatte avdrag på disse lånene overføres til lånefondet og går til nedbetaling av ekstern gjeld til samme formål. Videre har bykassen utlån til ulike private aktører, finansiert av kommunens ubundne midler. Avdragene blir her tilbakeført ubundne investeringsfond.

	2021	2022	2023	2024	2025
Avdrag vedr. utlån private institusjoner	33,1	37,4	37,4	34,7	34,7
Videreutlån til private institusjoner	0	104,1	122,8	0	0
Avsetninger til ubundne investeringsfond	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Mottatte avdrag utlån	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Mottatte avdrag utlån private institusjoner	-33	-37,4	-37,4	-35	-35
Bruk av lån til videreutlån private institusjoner	0	-104	-123	0	0
Sum	0	0	0	0	0

Egenkapitalinnskudd

I tråd med bystyrets budsjettvedtak for 2010 skal det årlig skytes inn ny egenkapital i pensjonskassene. For 2022 budsjetteres det med kr 60,12 mill. til Bergen kommunale pensjonskasse (BKP) og kr 11,88 mill. til KLP. Egenkapitalinnskudd finansieres ved bruk av ubundne investeringsfond.

	2021	2022	2023	2024	2025
Kjøp av andeler i pensjons-selskap (BKP og KLP)	70,0	72,0	74,0	76,0	78,0
Bruk av ubundne investeringsfond	-70,0	-72,0	-74,0	-76,0	-78,0
Sum	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

2A Hovedoversikt investeringer (§5-5)

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	VB 2021	Just. bud. 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
Investeringer i varige driftsmidler	2 485 143	2 897 752	2 794 386	2 856 126	2 969 480	2 877 154	2 971 208
Tilskudd til andres investeringer	88 672	90 865	89 254	98 951	103 131	107 311	111 311
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	156 032	70 000	70 300	72 000	74 000	76 000	78 000
Utlån av egne midler	1 034	0	40	40	40	40	40
Avdrag på lån	2 507	276 091	3 000	4 000	4 000	5 000	5 000
Sum investeringsutgifter	2 733 388	3 334 708	2 956 980	3 031 117	3 150 652	3 065 505	3 165 559
Kompensasjon for merverdiavgift	-398 146	-429 284	-426 245	-382 700	-361 400	-366 800	-377 700
Tilskudd fra andre	-258 209	-181 009	-254 956	-285 433	-451 138	-369 372	-300 398
Salg av varige driftsmidler	-70 246	-50 000	-81 855	-110 000	-45 000	-45 000	-45 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-490	-33 531	-440	-440	-440	-440	-440
Bruk av lån	-1 561 954	-2 014 265	-1 738 501	-1 773 923	-1 864 933	-1 840 613	-1 974 822
Sum investeringsinntekter	-2 289 045	-2 708 089	-2 501 997	-2 552 497	-2 722 912	-2 622 225	-2 698 359
Videreutlån	728 942	550 000	1 137 427	854 067	872 760	750 000	750 000
Bruk av lån til videreutlån	-728 942	-550 000	-1 137 427	-854 067	-750 000	-750 000	-750 000
Avdrag på lån til videreutlån	330 953	104 000	381 562	437 398	487 398	524 740	554 740
Mottatte avdrag på videreutlån	-330 953	-344 000	-381 562	-437 398	-487 398	-524 740	-554 740
Netto utgifter videreutlån	0	-240 000	0	0	122 760	0	0
Overføring fra drift	-490 571	-347 200	-350 902	-511 240	-511 240	-412 240	-412 240
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	60 292	-6 709	-52 759	-320	-5 200	-480	-22 400
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	-29 808	-32 710	-51 322	32 940	-34 060	-30 560	-32 560
Dekning av tidligere års udekket beløp	15 744	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-444 343	-386 619	-454 983	-478 620	-550 500	-443 280	-467 200
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0	0

2B Spesifikasjon investeringsutgifter (§5-5)

1. Investeringer i varige driftsmidler

	Regnskap 2020	VB 2021	Just. bud. 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan Sum 2022-2025
<i>Beløp i 1000</i>								
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer								
Barnehage	142 432	215 035	283 105	190 841	188 085	168 535	81 135	628 596
Skole	773 359	1 098 789	924 968	844 362	948 200	1 045 200	909 871	3 747 633
Barnevern	0	11 500	0	0	0	0	0	0
Tjenester til eldre	265 868	410 179	406 455	346 100	415 900	757 600	771 200	2 290 800
Tjenester til funksjonshemmede	1 307	6 100	16 528	9 700	47 100	47 100	0	103 900
Tjenester til utviklingshemmede	41 168	100 590	83 181	259 181	266 077	231 934	174 667	931 859
Psykisk helse	0	91 000	91 000	0	0	0	0	0
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	9 324	0	-6 768	0	0	0	0	0
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	1 097	2 500	1 905	0	2 500	6 500	0	9 000
Introduksjons- og tolketjenester	31 558	171 197	254 332	210 100	170 549	76 200	0	456 849
Forebyggende helsearbeid	0	0	1 176	0	0	0	0	0
Behandling og rehabilitering	0	2 000	7 000	0	0	0	0	0
Overføringer til trossamfunn	0	200	400	0	0	0	0	0
Brannvesen	27 596	83 403	59 034	49 900	64 600	12 000	12 000	138 500
Samferdsel	62 892	150 428	123 048	177 463	186 290	182 400	162 925	709 078
Boligtiltak	35 861	76 083	82 110	196 440	365 400	496 100	465 000	1 522 940
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	1 748	2 500	10 542	0	0	0	0	0
Private planer og byggesak	764	0	10 605	0	0	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	119 243	200 889	226 914	192 644	213 813	163 300	75 000	644 757
Klima og miljø	10 966	34 738	25 895	83 866	126 083	34 734	65 034	309 716
Kultur	151 949	248 348	208 021	349 988	467 829	307 200	145 500	1 270 517
Bibliotek	15 849	19 200	24 600	10 800	12 000	0	0	22 800
Idrett	259 993	244 234	227 552	186 500	199 800	207 500	166 500	760 300
Næring	7 011	0	127 365	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Administrasjon og fellesfunksjoner	271 154	454 217	481 096	231 791	111 800	75 150	30 200	448 941
Fellestjenester	0	600	505	0	0	0	0	0
Sivilforsvar og beredskap	3 299	5 000	475	5 000	5 000	5 000	0	15 000
Vann og avløp	0	0	-1 689	0	0	0	0	0
Renovasjon	17 469	10 000	-103	21 285	21 490	14 333	28 800	85 907
Sentrale inntekter og finansposter	0	-1 173 000	-1 166 861	-875 000	-1 325 000	-1 340 000	-600 000	-4 140 000

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer	2 251 907	2 465 728	2 502 391	2 500 961	2 497 516	2 500 786	2 497 832	9 997 095
Avgiftsfinansierte investeringer								
Brannvesen	705	1 800	3 245	0	0	0	0	0
Private planer og byggesak	1 297	4 500	4 813	0	0	0	0	0
Vann og avløp	223 509	385 724	255 753	246 995	387 506	343 568	358 176	1 336 244
Renovasjon	7 406	40 000	28 184	108 170	84 459	32 800	115 200	340 629
Sum Avgiftsfinansierte investeringer	232 917	432 024	291 995	355 165	471 964	376 368	473 376	1 676 873
Øvrige								
Tjenester til eldre	102	0	0	0	0	0	0	0
Overføringer til trossamfunn	120	0	0	0	0	0	0	0
Boligtiltak	98	0	0	0	0	0	0	0
Sum Øvrige	320	0	0	0	0	0	0	0
Investeringer i varige driftsmidler	2 485 143	2 897 752	2 794 386	2 856 126	2 969 480	2 877 154	2 971 208	11 673 968

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	VB 2021	Just. bud. 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan Sum 2022-2025
Overføringer til trossamfunn	84 909	90 865	90 865	98 951	103 131	107 311	111 311	420 706
Samferdsel	2 087	0	0	0	0	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	63	0	0	0	0	0	0	0
Vann og avløp	1 611	0	-1 611	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	88 672	90 865	89 254	98 951	103 131	107 311	111 311	420 706

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper*Beløp i 1000*

	Regnskap 2020	VB 2021	Just. bud. 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan Sum 2022-2025
Næring	89 631	0	300	0	0	0	0	0
Pensjon og fellesposter	66 401	70 000	70 000	72 000	74 000	76 000	78 000	300 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	156 032	70 000	70 300	72 000	74 000	76 000	78 000	300 000

4. Utlån av egne midler*Beløp i 1000*

	Regnskap 2020	VB 2021	Just. bud. 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan Sum 2022-2025
Sentrale inntekter og finansposter	1 034	0	40	40	40	40	40	160
Utlån av egne midler	1 034	0	40	40	40	40	40	160
Sum del 1-4	2 730 881	3 058 617	2 953 980	3 027 117	3 146 652	3 060 505	3 160 559	12 431 373

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Ikke-avgiftsfinansierte investeringer

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig år	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum 2022-25
		Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025	
Barnehage											
Arna Prestegård barnehage - konseptutvikling	2024		IA	10,4	0,0	10,4	1,9	3,5	5,0	0,0	10,4
Barnehage - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	37,5	65,7	44,9	148,1
ENØK-prosjekter	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	12,0
Gyldenpris barnehage - konseptutvikling	2025		IA	10,0	0,0	10,0	1,0	5,0	4,0	0,0	10,0
Handlingsplan 1-2 - barnehage	2022		IA	87,6	0,0	87,6	20,0	0,0	0,0	0,0	20,0
Haugatun barnehage - konseptutvikling	2025		IA	10,4	0,0	10,4	1,9	3,5	5,0	0,0	10,4
Indre Arna barnehage - konseptutvikling	2024		IA	9,0	0,0	9,0	1,1	2,6	2,8	0,0	6,5
Inventar byggeprosjekter - barnehage	Løpende						5,0	5,0	5,0	5,0	20,0
Iristunet barnehage - oppgradering	2023		IA	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	10,0
Kalfarveien barnehage - totalrehabilitering	2021	BY118/20		69,6	0,0	69,6	20,0	0,0	0,0	0,0	20,0
Kronstad oppveksttun - rehabilitering/ombygging	2022	BY 160/18		69,8	0,0	106,8	33,3	3,0	0,0	0,0	36,3
Laksevåg barnehage - totalrehabilitering	2024		IA	63,3	0,0	63,3	15,0	30,2	13,6	0,0	58,8
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						16,5	16,5	25,0	25,0	83,0
Olsvik barnehage	2024		IA	144,0	0,0	144,0	41,1	57,5	31,2	0,0	129,8
Oppgradering uteareal barnehage	Løpende						2,5	2,5	2,5	2,5	10,0
Petedalsheia barnehage - konseptutvikling	2025		IA	10,4	0,0	10,4	1,9	3,5	5,0	0,0	10,4
Rehabilitering av Flaktveit barnehage	2026		IA	22,4	0,0	22,4	8,1	12,0	0,0	0,0	20,1
Slettebakken erstatningsbarnehage - konseptutvikling	2023		IA	4,9	0,0	4,9	1,6	1,6	0,0	0,0	3,2
Smart oppvekst	Løpende						0,7	0,7	0,7	0,7	2,9
Søre Skogvei barnehage - konseptutvikling	2023		IA	5,6	0,0	5,6	3,1	0,5	0,0	0,0	3,6
Ytrebygda erstatningsbarnehage - konseptutvikling	2023		IA	4,8	0,0	4,8	3,1	0,0	0,0	0,0	3,1
Sum Barnehage				569,2	0,0	569,2	190,8	188,1	168,5	81,1	628,6
Skole											
Aurdalslia skole - oppgradering	2024		IA	12,0	0,0	12,0	0,0	7,0	3,0	0,0	10,0
Christi Krybbe skoler SFO	2022		IA	8,9	0,0	8,9	1,4	0,0	0,0	0,0	1,4

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Eidsvåg skole - rehabilitering, nybygg og idrettshall	2024	BY 31/19	516,4	530,3	-10,0	520,3	125,8	201,3	95,0	0,0	422,1
ENØK-prosjekter	Løpende						4,0	5,0	5,0	5,0	19,0
Fridalen skole, ombygging – konseptutvikling	2024		IA	11,8	0,0	11,8	1,3	4,5	6,0	0,0	11,8
Garnes ungdomsskole - riving og nybygg	2025		IA	618,3	0,0	618,3	101,3	185,3	216,8	80,0	583,4
Haukedalen skole - konseptutvikling	2026		IA	25,4	0,0	25,4	0,0	1,5	2,7	9,4	13,6
Haukeland skole – kapasitetsutvidelse	2023	BY 171/21	125,5	125,5	0,0	125,5	59,8	46,0	0,0	0,0	105,8
Haukeland skole - oppgradering	2023		IA	20,0	0,0	20,0	10,0	9,0	0,0	0,0	19,0
Hjellestad skole - oppgradering gymbygg	2024		IA	16,0	0,0	16,0	0,0	3,0	13,0	0,0	16,0
Holen skole - riving, nybygg og rehabilitering	2021	BY 214/18	490,0	665,0	0,0	665,0	25,0	0,0	0,0	0,0	25,0
Innvendig oppgradering - skoler	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	12,0
Inventar, byggeprosjekter - skole	Løpende						5,0	5,0	5,0	5,0	20,0
Kronstad oppveksttun - rehabilitering/ombygging	2022	BY 160/18	350,7	491,7	0,0	491,7	127,9	11,0	0,0	0,0	138,9
Landåssvingen 15 - kjøp, tilpasning og oppussing	2023	BY 111-19	IA	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Li skole - oppgradering	2024		IA	13,0	0,0	13,0	0,0	6,0	6,0	0,0	12,0
Loddefjord skole - konseptutvikling	2023		IA	15,6	0,0	15,6	5,2	9,0	0,0	0,0	14,2
Lynghaug skole - oppgradering	2024		IA	16,5	0,0	16,5	9,0	5,0	0,0	0,0	14,0
Midttunveien - nytt bofellesskap for utviklingshemmede	2024		IA	-0,2	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Minde skole SFO - konseptutvikling	2024		IA	7,8	0,0	7,8	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1
Minde skole, idrettshall - konseptutvikling	2024		IA	3,3	0,0	3,3	0,6	1,6	0,9	0,0	3,1
Mindemyren flerbruksbygg - konseptutvikling	2025		IA	93,4	0,0	93,4	12,4	23,0	23,0	23,0	81,4
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						33,0	33,0	30,0	30,0	126,0
Mjølkeråen skole - oppgradering	2025		IA	17,0	0,0	17,0	0,0	1,0	9,0	7,0	17,0
Olsvik skole - oppgradering Olsvikhallen	2024		IA	25,0	0,0	25,0	0,0	5,0	20,0	0,0	25,0
Oppgradering av uteareal - skole	Løpende						5,0	5,0	5,0	5,0	20,0
Ortun skole – konseptutvikling	2022		IA	35,7	0,0	35,7	15,0	20,7	0,0	0,0	35,7
Ortun skole - svømmehall	2022	BY 22/20	249,0	255,3	0,0	255,3	104,8	14,0	0,0	0,0	118,8
Paradis skole - konseptutvikling	2026		IA	32,6	0,0	32,6	0,0	3,2	7,9	11,0	22,1
Rolland skole, riving og nybygg - konseptutvikling	2024		IA	29,9	0,0	29,9	3,9	9,9	6,5	0,0	20,3
Rå skole, idrettshall - konseptutvikling	2023		IA	13,9	0,0	13,9	6,5	3,6	0,0	0,0	10,1
Salhus skole – konseptutvikling	2024		IA	18,4	0,0	18,4	1,4	6,0	11,0	0,0	18,4
Skole - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,6	173,8	538,6	691,0	1 404,0
Slettebakken skole - konseptutvikling	2025		IA	45,0	0,0	45,0	2,1	2,1	18,9	21,5	44,6
Slåtthaug skole - konseptutvikling	2023		IA	24,4	0,0	24,4	8,0	9,2	5,3	0,0	22,5
Smart oppvekst	Løpende						8,0	5,0	5,0	5,0	23,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall - konseptutvikling	2023		IA	42,6	0,0	42,6	22,3	8,9	0,0	0,0	31,2	
Sælen oppveksttun - konseptutvikling	2025		IA	22,4	0,0	22,4	0,0	3,6	4,4	11,5	19,5	
Søreide ungdomsskole, nybygg - konseptutvikling	2023		IA	33,6	0,0	33,6	13,7	12,1	0,0	0,0	25,8	
Tiltak for personer med funksjonsnedsettelse	Løpende						2,5	2,5	2,5	2,5	10,0	
Tveiterås skole - riving og nybygg	2023	BY 217-20		262,6	270,3	0,0	270,3	100,3	75,4	0,0	0,0	175,7
Varden skole, utvidelse – konseptutvikling	2023		IA	14,9	0,0	14,9	6,9	8,0	0,0	0,0	14,9	
Ytre Arna skole - konseptutvikling	2024		IA	31,2	0,0	31,2	9,0	16,8	1,7	0,0	27,5	
Åstveit skole, administrasjonsfløy - konseptutvikling	2023		IA	16,0	0,0	16,0	8,6	3,2	0,0	0,0	11,8	
Sum Skole				3 602,6	-10,0	3 592,6	844,4	948,2	1 045,2	909,9	3 747,6	

Tjenester til eldre

Biler til transport av eldre	Løpende						0,8	0,8	0,8	0,8	3,0	
ENØK-prosjekter	Løpende						4,0	5,0	5,0	5,0	19,0	
Frieda Fasmer, nytt sykehjem - konseptutvikling	2023		IA	69,4	-17,1	52,3	20,6	17,0	0,0	0,0	37,6	
Hordnestunet - oppgradering og ombygging	2023		IA	25,0	0,0	25,0	18,0	0,0	0,0	0,0	18,0	
IKT-prosjekter – Eldre, helse og frivillighet	Løpende						1,8	1,8	1,8	1,8	7,0	
Kalfaret sykehjem - oppgradering	2023		IA	16,4	0,0	16,4	12,4	0,0	0,0	0,0	12,4	
Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg - konseptutvikling	2023		IA	72,7	0,0	72,7	9,5	54,9	0,0	0,0	64,4	
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						13,2	13,2	12,0	12,0	50,4	
Slettemarken sykehjem, nybygg - konseptutvikling	2024		IA	69,9	0,0	69,9	26,5	15,2	0,0	0,0	41,7	
Sykehjem - Oppgradering uteområder	2024		IA	25,0	0,0	25,0	5,0	5,0	5,0	5,0	20,0	
Sykehjem - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	254,3	732,1	745,7	1 732,1	
Tilpasning av lokaler - sekkepost	Løpende						1,0	1,0	1,0	1,0	4,0	
Åsaheimen	2023	BY 295/17		549,8	673,0	-198,0	475,0	233,4	47,8	0,0	0,0	281,2
Sum Tjenester til eldre				951,4	-215,1	736,3	346,1	415,9	757,6	771,2	2 290,8	

Tjenester til funksjonshemmede

Nytt bofellesskap for unge funksjonshemmede	2024	BY 155-19		115,0	124,3	-25,7	98,6	9,7	47,1	47,1	0,0	103,9
Sum Tjenester til funksjonshemmede				124,3	-25,7	98,6	9,7	47,1	47,1	0,0	103,9	

Tjenester til utviklingshemmede

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

"Boligløftet Bergen" - nye boliger	Løpende						94,4	119,7	188,4	164,7	567,2	
Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming	2024		IA	51,0	-31,5	19,5	5,0	17,0	28,3	0,0	50,2	
Biler til transport av utviklingshemmede	Løpende						3,6	0,7	0,0	0,0	4,3	
Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - Oppgradering tjenestebaser	Løpende						10,0	10,0	10,0	10,0	40,0	
Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - sekkepost	Løpende						10,8	5,3	5,3	0,0	21,3	
Krohnåstoppen bofellesskap for utviklingshemmede	2023	BY 263/20	IA	127,6	-26,8	80,0	63,7	19,9	0,0	0,0	83,6	
Landåsveien 33 - Bofellesskap for utviklingshemmede	2023	BY 216/21		111,1	111,1	-15,5	95,6	35,0	63,1	0,0	98,1	
Middtunveien - nytt bofellesskap for utviklingshemmede	2024		IA	78,0	-12,4	50,5	36,7	30,5	0,0	0,0	67,2	
Sum Tjenester til utviklingshemmede				367,7	-86,2	245,6	259,2	266,1	231,9	174,7	931,9	
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester												
Krisesenter for Bergen og omegn - konseptutvikling	2026		IA	9,0	0,0	9,0	0,0	2,5	6,5	0,0	9,0	
Sum Sosialhjelp og andre sosiale tjenester				9,0	0,0	9,0	0,0	2,5	6,5	0,0	9,0	
Introduksjons- og tolketjenester												
Landåssvingen 15 - kjøp, tilpasning og oppussing	2023	BY 111-19		889,0	914,9	0,0	914,9	210,1	170,5	76,2	0,0	456,8
Sum Introduksjons- og tolketjenester				914,9	0,0	914,9	210,1	170,5	76,2	0,0	456,8	
Overføringer til trossamfunn												
Gravplassinvestering	Løpende						43,8	48,0	52,1	56,1	200,1	
Johanneskirken rehabilitering	2026		IA	53,8	0,0	53,8	10,8	10,8	10,8	10,8	43,1	
Kirkeinvesteringer	Løpende						25,0	25,0	25,0	25,0	99,9	
Middelalderkirker	Løpende						19,4	19,4	19,4	19,4	77,7	
Sum Overføringer til trossamfunn				53,8	0,0	53,8	99,0	103,1	107,3	111,3	420,7	
Brannvesen												
Bilpark brann	Løpende						9,0	9,0	9,0	9,0	36,0	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

ENØK-prosjekter	Løpende						0,5	0,0	0,0	0,0	0,5
Fana brannstasjon - nybygg	2023	BY 80/19	92,6	128,0	0,0	128,0	37,1	52,3	0,0	0,0	89,4
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						3,3	3,3	3,0	3,0	12,6
Sum Brannvesen				128,0	0,0	128,0	49,9	64,6	12,0	12,0	138,5
Samferdsel											
Barnas byrom	Løpende						1,7	0,0	0,0	0,0	1,7
Bilfri bydel – Bøhmergaten/Løvestakksiden	2024		IA	22,0	0,0	22,0	10,0	5,0	3,0	0,0	18,0
Bilfri bydel – Nedre	2027		IA	65,0	0,0	65,0	3,0	12,0	15,0	15,0	45,0
Nygård/Nygårdshøyden											
Bussholdeplasser tilstandsrapport	2026	UKFKN 45/20	22,2	22,0	-12,7	6,3	0,0	0,0	0,0	3,5	3,5
Deltakelse i Graveklubbprosjekter	Løpende						3,5	1,5	3,5	3,5	12,0
Digitalisering samferdsel	2023		IA	18,5	-2,1	15,9	5,3	3,6	0,0	0,0	8,9
Gang- og sykkelveier	Løpende						5,6	2,0	2,0	2,0	11,6
Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur	2024		IA	100,0	0,0	100,0	25,0	35,0	40,0	0,0	100,0
Gåstrategi oppfølging	Løpende						2,5	5,0	8,8	15,0	31,3
Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	Løpende						24,1	24,9	36,3	36,1	121,4
Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder	Løpende						3,7	2,5	4,0	17,5	27,7
Klimatilpasning, tiltak	2024		IA	7,5	0,0	7,5	3,5	2,0	2,0	0,0	7,5
Klostergarasjen - Utbedring av søyler	2022		IA	25,0	0,0	25,0	23,0	0,0	0,0	0,0	23,0
Korsnesvegen fortau - konseptutvikling	2024		IA	4,4	0,0	4,4	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Ladepunkter i boligsoneanlegg	2026		IA	31,0	-31,0	0,0	5,0	5,0	0,0	0,0	10,0
Lyngbøveien - trafikkisikring	2025		IA	99,2	0,0	99,2	10,0	20,0	25,0	24,0	79,0
Mobilitetstiltak Gåbyen	Løpende						28,6	15,0	23,5	24,0	91,1
Møllendalsbakken	2024		IA	32,5	-5,3	22,2	9,1	5,0	2,0	4,5	20,6
Møllendalselven elve- og strandpark	2025		IA	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg	2025	BY 1111/20	10,0	15,0	0,0	15,0	2,5	2,5	2,5	2,5	10,0
Trafikkisikring	Løpende						9,3	12,8	13,3	13,3	48,7
Utbyggingsavtaler Møllendal	Løpende						0,1	0,0	0,6	0,0	0,7
Utbyggingsavtaler Søreide	Løpende						0,4	6,5	0,0	0,0	6,9
Utbyggingsavtaler Wergeland	Løpende						0,5	26,0	1,0	2,0	29,5
Sum Samferdsel				442,7	-51,0	383,0	177,5	186,3	182,4	162,9	709,1
Boligtiltak											
Bjørge, utleieboliger - konseptutvikling	2022		IA	7,1	-0,8	6,3	1,2	0,0	0,0	0,0	1,2
Boligprogram - 125 nye boliger	Løpende						95,4	198,2	422,9	465,0	1 181,5

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Lotheveien utleieboliger - ombygging og rehabilitering	2024		IA	263,9	-15,0	200,6	72,1	124,3	53,3	0,0	249,7
Petedalsmyra, utleieboliger - konseptutvikling	2022		IA	8,6	-0,8	7,9	1,3	0,0	0,0	0,0	1,3
Sandbrekkeveien bosenter og boliganlegg	2023		IA	90,8	-13,5	60,2	18,6	42,9	19,9	0,0	81,4
Sanddalsringen, utleieboliger - konseptutvikling	2022		IA	12,7	-1,6	11,1	6,8	0,0	0,0	0,0	6,8
Steinsvikkroken, utleieboliger - konseptutvikling	2022		IA	10,6	-1,0	9,6	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1
Sum Boligtiltak				393,7	-32,6	295,7	196,4	365,4	496,1	465,0	1 522,9

Naturforvaltning og parkdrift

Barnas byrom	Løpende						10,9	3,0	10,4	10,0	34,3
Bystrand Lungegårdsparken	2024	BY0159/18	IA	120,0	235,0	-2,9	232,1	39,1	102,0	50,0	191,1
Den grønne akse	Løpende						5,7	3,7	5,0	0,0	14,4
Fontener i sentrum	2022	AD 2020/07147-2		6,0	6,0	0,0	6,0	2,0	0,0	0,0	2,0
Fredens bolig	2022	BR 1119/19	IA	13,1	22,0	0,0	22,0	10,3	0,0	0,0	10,3
Grønneveien - byboliger og delekultur - Konseptutvikling	2025		IA	12,5	0,0	12,5	2,5	3,5	2,5	2,0	10,5
Innløsning og erverv friarealer	Løpende						2,0	0,5	0,5	0,5	3,5
Kirkebukten sjøfrontpark - utredning	2023		IA	1,0	-0,5	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	1,0
Løvtien etappe 4 - delstrekning 2	2022	BY 119/20		50,0	53,1	0,0	53,1	22,0	0,0	0,0	22,0
Mindemyren fase 1 - planlegging og gjennomføring	2026	BY 295/19		116,2	116,2	0,0	116,2	10,0	11,3	0,0	21,3
Mindemyren kommunal andel	2024		IA	20,0	0,0	20,0	0,0	0,0	20,0	0,0	20,0
Møllendalselven elve- og strandpark	2025		IA	92,5	0,0	92,5	5,0	22,0	30,0	32,0	89,0
Nesttun elvepark	2027		IA	35,1	0,0	35,1	4,3	1,6	0,0	0,0	5,9
Ny strømforsyning Festplassen	2022	UFKN 67/20		20,0	20,0	0,0	20,0	18,5	0,0	0,0	18,5
Nygårdsparken midtre del	2024		IA	12,0	0,0	12,0	0,5	1,0	10,5	0,0	12,0
Nygårdsparken nedre del	2024	BY 362/20		67,0	79,6	0,0	79,6	25,3	29,6	10,6	65,5
Parker rehabilitering	Løpende						3,1	2,3	1,3	0,0	6,7
Rehabilitering gatetrær og vegetasjon	2024		IA	11,0	0,0	11,0	2,5	3,9	3,0	0,0	9,4
Sentrumslekeplass - første utbyggingstrinn	2023		IA	16,8	0,0	16,8	5,0	11,8	0,0	0,0	16,8
Steinsvikneset	2022		IA	4,4	0,0	4,4	1,5	0,0	0,0	0,0	1,5
Sudmannsvei lekeplass	2022	BR 1088/21		10,2	10,2	0,0	10,2	7,1	0,0	0,0	7,1
Sælenvassdraget del 2	2024		IA	17,0	0,0	17,0	1,4	3,0	12,5	0,0	16,9
Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene	Løpende						5,4	7,0	5,0	5,0	22,4
Utbyggingsavtaler Mindemyren	Løpende						0,0	0,0	0,0	20,0	20,0
Utbyggingsavtaler Søreide	Løpende						0,0	0,0	0,0	0,5	0,5

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Utvikling av Torget/Bryggen – prosjektering	2023		IA	16,2	0,0	16,2	3,6	5,1	0,0	0,0	8,7
Vassdrags- og våtmarkstiltak	2025		-0,8	17,9	-1,3	16,6	4,5	2,0	2,0	5,0	13,5
Sum Naturforvaltning og parkdrift				798,5	-4,7	793,8	192,6	213,8	163,3	75,0	644,8
Klima og miljø											
Bg. Havn - Prosjektkoordinator	2028		IA	25,3	-11,7	10,9	3,0	3,0	3,2	3,4	12,6
Bg. Havn - Vågen	2025		IA	80,7	-53,4	14,1	3,9	3,3	1,0	26,0	34,1
Ladeinfrastruktur for bil	Løpende						3,1	1,0	1,0	0,0	5,1
Mobilpunkter Bergenhus og Årstad	2024	AD 2020/56156- 11	9,0	30,1	-9,5	20,6	13,8	2,6	0,0	0,0	16,4
Mobilpunkter og ladepunkter	Løpende						0,0	0,0	0,0	4,0	4,0
Nesttunvassdraget (flomsikring)	2022		IA	60,0	0,0	60,0	1,7	8,3	17,0	31,7	58,7
Slettebakken avfallsdeponi	2025	BY 116/20	IA	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Store Lungegårdsvann	2024		IA	193,2	-131,2	29,3	58,3	108,0	12,5	0,0	178,8
Sum Klima og miljø				389,4	-205,8	134,9	83,9	126,1	34,7	65,0	309,7
Kultur											
Byarkiv - ombygging	2025	0	IA	20,1	0,0	20,1	6,7	12,6	0,8	0,0	20,1
Danckert Krohn uteområde	2024		IA	15,6	0,0	15,6	5,6	10,0	0,0	0,0	15,6
Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A	2026	BY 264/18	337,9	390,5	0,0	390,5	42,8	66,3	59,3	56,3	224,7
Det Hanseatiske museum - utstilling - konseptutvikling	2022		IA	5,5	0,0	5,5	5,5	0,0	0,0	0,0	5,5
ENØK-prosjekter	Løpende						2,0	2,0	2,0	2,0	8,0
Fyllingsdalen kulturhus - prosjektering og regulering	2022		IA	12,1	0,0	12,1	5,3	0,0	0,0	0,0	5,3
KODE v/ Trolldhaugen - oppgradering lokaler	2022		IA	1,9	0,0	1,9	1,9	0,0	0,0	0,0	1,9
Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging	2023	BY 45/21	95,8	95,8	0,0	95,8	34,0	27,5	0,0	0,0	61,5
Kunstinnkjøp	Løpende						1,0	1,0	1,0	1,0	4,0
Kunstnerisk utsmykning	Løpende						1,0	1,0	1,0	1,0	4,0
Kvinner på sokkel	Løpende						3,6	2,0	2,0	2,0	9,6
Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering	2024		IA	87,0	0,0	87,0	35,0	45,0	0,0	0,0	80,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						11,0	11,0	10,0	10,0	42,0
Oppgradering KODE 1	2022		IA	24,0	0,0	24,0	13,0	0,0	0,0	0,0	13,0
Produksjonskjøkken på Lystgården	2021		IA	4,0	0,0	4,0	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Rehabilitering av kaier ved Kystkultursenteret i Sandviken	2023		IA	25,0	0,0	25,0	8,5	4,0	0,0	0,0	12,5	
Rehabilitering av kaier ved kystkultursenteret i Sandviken – Steinmolo	2023		IA	37,8	0,0	37,8	0,0	37,8	0,0	0,0	37,8	
Sentralbadet scenekunsthuss	2024	BY 20/21		730,6	758,9	-229,0	529,9	170,1	247,6	231,1	73,2	722,0
Sentralbadet, påbygg kontorseksjon	2024			156,3	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Kultur				1 478,4	-229,0	1 249,4	350,0	467,8	307,2	145,5	1 270,5	
Bibliotek												
Hovedbiblioteket, brannsikring og økt publikumskapasitet	2024	UFKN 22/21		41,1	41,1	0,0	41,1	10,8	12,0	0,0	0,0	22,8
Sum Bibliotek				41,1	0,0	41,1	10,8	12,0	0,0	0,0	22,8	
Idrett												
Alvøen idrettshall	2024		IA	218,8	-13,6	205,2	50,4	84,9	72,1	0,0	207,4	
Arna stadion, garderobehus	2024		IA	20,3	0,0	20,3	11,8	0,0	0,0	0,0	11,8	
Bjørnarhallen - konseptutvikling	2024		IA	18,7	0,0	18,7	2,7	4,9	5,7	0,0	13,3	
ENØK-prosjekter	Løpende						3,5	2,0	2,0	2,0	9,5	
Haukelandshallen - Oppgradering	2024		IA	20,0	0,0	20,0	12,5	2,5	0,0	0,0	15,0	
Idrett - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	0,0	27,2	104,5	131,7	
Idrettsplan	Løpende						50,0	50,0	50,0	50,0	200,0	
Laksevåghallen, nybygg – konseptutvikling	2024		IA	57,5	0,0	57,5	7,5	22,5	27,5	0,0	57,5	
Mathopen idrettshall - garderobehus	2024		IA	44,0	0,0	44,0	5,0	22,0	13,0	0,0	40,0	
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						11,0	11,0	10,0	10,0	42,0	
Myrdal idrettspark rekkefølgekrav	2021	BY 225-19		142,6	142,6	0,0	142,6	20,0	0,0	0,0	20,0	
Varden stadion, garderobebygg med garasjer	2022		IA	21,1	0,0	21,1	12,1	0,0	0,0	0,0	12,1	
Sum Idrett				543,0	-13,6	529,4	186,5	199,8	207,5	166,5	760,3	
Næring												
Havneeiendommer sekkepost	Løpende						10,0	10,0	10,0	10,0	40,0	
Sum Næring				0,0	0,0	0,0	10,0	10,0	10,0	10,0	40,0	
Administrasjon og fellesfunksjoner												
Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BASB	2022		IA	64,0	0,0	64,0	21,1	0,0	0,0	0,0	21,1	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Backupløsning	2022		IA	18,0	0,0	18,0	9,0	0,0	0,0	0,0	9,0
BASB Investeringsprosjekter IKT – sekkepost	Løpende						2,0	2,0	2,0	0,0	6,0
Bergen Rådhus – innvendig oppgradering	2022	BY 158/18	350,0	530,0	0,0	530,0	54,1	0,0	0,0	0,0	54,1
Bergen Rådhus - inventar og utstyr	2021	BR 1332/20	IA	40,0	0,0	40,0	35,1	0,0	0,0	0,0	35,1
Byarkiv - ombygging	2025	0	IA	6,8	0,0	6,8	2,9	1,8	2,2	0,0	6,8
Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet	2022	20-19123	IA	4,3	0,0	4,3	2,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Digitalisering av LRS	2022	2019/46000-2		5,6	5,6	0,0	5,6	1,2	0,0	0,0	1,2
Digitaliseringsprosjekter	2024		IA	22,0	0,0	22,0	8,2	10,8	3,0	0,0	22,0
ENØK-prosjekter	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	12,0
Kommunehuset Nesttun - luftbehandlingsanlegg og oppgradering	2024		IA	13,5	0,0	13,5	12,5	0,0	0,0	0,0	12,5
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						22,0	22,0	20,0	20,0	84,0
Nytt fagsystem eiendomsskatt	2022		IA	3,0	0,0	3,0	1,5	0,0	0,0	0,0	1,5
Oppgradering og utvidelse av IKT-infrastruktur	Løpende						7,2	7,2	7,2	7,2	28,8
Sentralbadet, påbygg kontorseksjon	2024		IA	156,1	0,0	156,1	50,0	65,0	37,8	0,0	152,8
Sum Administrasjon og fellesfunksjoner				863,3	0,0	863,3	231,8	111,8	75,2	30,2	448,9
Sivilforsvar og beredskap											
Tilfluktsrom - oppgradering mv	2024		IA	20,0	0,0	20,0	5,0	5,0	5,0	0,0	15,0
Sum Sivilforsvar og beredskap				20,0	0,0	20,0	5,0	5,0	5,0	0,0	15,0
Renovasjon											
Drotningstveit deponi kommunal andel (50%)	2024		IA	0,3	0,0	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Etterdrift deponier	Løpende						0,0	0,5	0,0	0,0	0,5
Slettebakken avfallsdeponi	2025	BY 116/20	321,0	99,9	0,0	99,9	20,8	21,0	14,3	28,8	84,9
Tjørnen deponi kommunal andel (50%)	2024		IA	0,3	0,0	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Sum Renovasjon				100,4	0,0	100,4	21,3	21,5	14,3	28,8	85,9
Sentrale inntekter og finansposter											
Bg. Havn - Prosjektkoordinator	2028		IA	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bg. Havn - Vågen	2025		IA	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bussholdeplasser tilstandsrapport	2026	UKFKN 45/20	IA	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bystrand Lungegårdsparken	2024	BY0159/18	IA	0,0	0,0	-0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mobilpunkter Bergenhus og Årstad	2024	AD 2020/56156-	IA	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Møllendalsbakken	2024	IA	0,0	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentral korreksjon	Løpende					-875,0	-1 325,0	-1 340,0	-600,0	-4 140,0
Store Lungegårds vann	2024	IA	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vassdrags- og våtmarkstiltak	2025	IA	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Sentrale inntekter og finansposter			0,0	0,0	-1,9	-875,0	-1 325,0	-1 340,0	-600,0	-4 140,0
Sum			11 790,7	-873,7	10 758,4	2 599,9	2 600,6	2 608,1	2 609,1	10 417,8

Avgiftsfinansierte investeringer

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig år	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum 2022-25	
		Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin. prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025		
Vann og avløp											
Avløpsnett / innsamling av avløpsvann	Løpende					1,0	5,0	5,0	5,0	16,0	
Avløpsrensing	Løpende					8,0	5,0	5,0	5,0	23,0	
Blomsterdalen - Hjellestad va-anlegg	2023	KFIN152/17	31,0	33,4	0,0	33,4	5,3	5,5	0,0	0,0	10,8
Bontelabo avløpspumpestasjon	2025		IA	2,5	0,0	2,5	0,0	0,0	0,0	2,0	2,0
Botngrenda vannledning	2024		IA	7,0	0,0	7,0	3,0	2,0	2,0	0,0	7,0
Breiviksbakken del 1 separer overvann	2022		IA	4,6	0,0	4,6	0,8	0,8	0,4	0,0	1,9
Bybanen sentrum - Fyllingsdalen, va-anlegg	2025	BY213/18	659,5	659,5	0,0	659,5	50,0	68,0	48,2	166,3	332,6
Carl Konows gate separer overvann	2022		IA	8,0	0,0	8,0	1,4	4,4	0,0	0,0	5,9
Distribusjon av vann	Løpende					11,0	4,9	4,0	4,0	23,9	
Espeland vannbehandlingsanlegg	2026		IA	410,0	0,0	410,0	26,4	68,9	64,5	39,4	199,1
Fanahammeren avløpsanering	2024	FU 65/20	IA	42,1	0,0	42,1	0,8	18,7	6,6	3,7	29,8
Fjell - Bergen reservevannforsyning	2026	BY29/18	50,0	60,0	0,0	60,0	0,0	0,0	10,0	10,0	20,0
Garnes renseanlegg oppgradering	2026		IA	425,0	0,0	425,0	6,7	30,0	30,0	39,0	105,7
Gjensidigegården va-anlegg	2024		IA	7,0	0,0	7,0	1,5	2,0	1,5	0,0	4,9
Hamre - Rådal E39 va-anlegg	2023	BY208/15	140,0	140,0	0,0	140,0	1,5	8,3	16,5	0,0	26,4
Haraldsplass - Ulriksdal vannledning	2023		IA	35,0	0,0	35,0	11,5	3,5	5,5	0,0	20,5
Hjellestadvika fase 2 va-anlegg	2024	FU 52/20	IA	27,1	0,0	27,1	1,0	13,2	11,6	0,0	25,8
Indre Arna (Stuajordet) høydebasseng	2022		IA	16,2	0,0	16,2	4,9	6,8	3,9	0,0	15,6
Kismul hovedvannledning del 1	2024		IA	28,9	0,0	28,9	9,9	8,7	7,0	0,0	25,6
Knappen avløpsrenseanl. ventilasjon	2023		IA	10,5	0,0	10,5	1,4	1,6	0,0	0,0	3,1
Kvitura - Hope - Grimstad va-anl.	2024	KFIN57/16	30,0	47,0	0,0	47,0	16,0	6,0	10,6	0,0	32,6
Lagunen-Skjoldskiftet (Miljøløftet) separer overvann	2024		IA	3,6	0,0	3,6	0,5	1,2	1,0	0,9	3,6
Lien - M. Krohns gt. - Lothevn. separer overvann	2022		IA	14,1	0,0	14,1	3,4	6,8	0,0	0,0	10,1
Lyngbøvegen va-anlegg	2025		IA	35,0	0,0	35,0	6,5	8,5	8,5	11,5	35,0
Løvstakklien - Bøhmergt. va-anlegg	2024		IA	104,6	-0,1	104,5	12,9	17,3	17,0	19,0	66,3
Mjølderåen - Kvernevik va-anlegg	2024	BY32/19	171,0	171,0	0,0	171,0	21,7	28,8	27,6	27,6	105,7
Munkebotn ny vannledning	2023		IA	14,3	0,0	14,3	5,0	2,5	1,6	0,0	9,1
Mynteviken va-anlegg del 2	2025		IA	22,5	0,0	22,5	0,0	5,0	5,2	5,2	15,5
Nedre Nygård del 1 va-anlegg	2023	UFKN 64-20	22,0	21,9	0,0	21,9	5,0	1,9	4,5	0,0	11,3
Nedre Nygård del 2 va-anlegg	2024		IA	16,4	0,0	16,4	0,3	5,3	4,9	2,0	12,5

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Nordnesbakken- Haugevn. separer overvann	2022	IA	9,8	0,0	9,8	0,2	1,2	0,0	0,0	1,4
Nyhaugveien separer overvann	2022	IA	2,1	0,0	2,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4
Produksjon av vann	Løpende					1,0	5,0	5,0	4,0	15,0
Reinane vannledning	2024	IA	15,0	0,0	15,0	5,5	1,7	4,0	0,0	11,2
Skjold - Fjøsanger samkjøringsledning	2025	IA	73,5	0,0	73,5	1,0	26,9	32,1	13,5	73,5
Stamskaret pumpestasjon uv-anlegg	2022	IA	10,0	0,0	10,0	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Starefossvingen overvannsanlegg	2021	IA	1,8	0,0	1,8	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Stendafjellet	2023	IA	32,6	0,0	32,6	14,3	12,0	0,0	0,0	26,3
Toppe høydebasseng, borehullsledning	2021	IA	3,8	0,0	3,8	0,9	0,0	0,0	0,0	0,9
Øvre Smøråsvegen va-anlegg	2023	IA	6,5	0,0	6,5	2,5	0,0	0,0	0,0	2,5
Sum Vann og avløp			2 522,2	-0,1	2 522,1	247,0	387,5	343,6	358,2	1 336,2
Renovasjon										
Drotningstveit deponi kommunal andel (50%)	2024	IA	0,3	0,0	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Etterdrift deponier	Løpende					0,0	0,5	0,0	0,0	0,5
Slettebakken avfallsdeponi	2025	IA	365,0	0,0	365,0	107,7	84,0	32,8	115,2	339,6
Tjørnen deponi kommunal andel (50%)	2024	IA	0,3	0,0	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Sum Renovasjon			365,5	0,0	365,5	108,2	84,5	32,8	115,2	340,6
Sum			2 887,7	-0,1	2 887,6	355,2	472,0	376,4	473,4	1 676,9

Gebyr og egenbetaling

Under er byrådets forslag til avgifter, gebyrer og egenbetalinger for Bergen kommune i 2022.

Det gis en samlet oversikt over forslag til satser for avgifter, gebyrer og egenbetalinger knyttet til en del av de tjenester som Bergen kommune yter. Satsene er avrundet til nærmeste hele krone.

Gebyrene er illustrert med trendpiler (symbol) som viser endring i gebyrsats. Flat utvikling (...) følger prisvekst på 1,80 %. Synkende trendpil viser en endring mindre enn 1,80% og stigende pil viser økning utover prisvekst på 1,80 %.

Gebyrpremissene finner man her:

[Premisser for og gebyrregulativ 2021 for vann, avløp og tømming av slamavskillere](#)

[Premisser for og gebyrregulativ 2021 for feiing og tilsyn](#)

[Premisser for gebyrregulativ 2021 for renovasjonsgebyrene](#)

[Premisser for gebyrregulativ 2021 for plan- og byggesaker](#)

Gebyr og egenbetaling

Institusjonsopphold - sykehjem

Døgnopphold

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Maksimal egenbetaling sykehjem	pr. mnd	44 500	45 700	1 200	2,7 %	
Korttidsopphold ved sykehjem	pr. døgn	175	175	0	0,0 %	 Satsen fastsettes i statsbudsjettet

Dagopphold

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Dag-/nattopphold ved boavdeling i sykehjem	pr. dag / natt	95	95	0	0,0 %	 Satsen fastsettes i statsbudsjettet

Fotpleie

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Fotpleie for beboere med vedtak om langtidsopphold på sykehjem	pr. behandling	81	83	2	2,5 %	↗ Gjelder kun beboere på langtidsopphold. Andre brukere betaler ordinære priser for fotpleie. Fotpleie for beboere på langtidsopphold som er rekvirert som et ledd i medisinsk behandling er gratis.

Frisør for beboere med vedtak om langtidsopphold på sykehjem:

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Klipp	pr. stk	168	172	4	2,4 %	↗ Gjelder kun beboere på langtidsopphold. Andre brukere betaler ordinære priser.
Vask og legg	pr. stk	168	172	4	2,4 %	↗ Gjelder kun beboere på langtidsopphold. Andre brukere betaler ordinære priser.
Permanent	pr. stk	599	615	16	2,7 %	↗ Gjelder kun beboere på langtidsopphold. Andre brukere betaler ordinære priser.

Institusjonsopphold - psykisk helse

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Maksimal egenbetaling institusjon psykisk helse	pr. mnd	44 500	45 670	1 170	2,6 %	↗ Sats pr. måned (endring fra 2021 på 2,63 %)

Hjemmebaserte tjenester**Aktivitetssenter for hjemmeboende eldre**

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1 dag pr. uke	pr. mnd.	340	350	10	2,9 %	↗
2 dager pr. uke	pr. mnd.	680	700	20	2,9 %	↗
3 dager pr. uke	pr. mnd.	1 020	1 050	30	2,9 %	↗
4 dager pr. uke	pr. mnd.	1 360	1 400	40	2,9 %	↗
5 dager pr. uke	pr. mnd.	1 700	1 750	50	2,9 %	↗

Praktisk bistand

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Inntekt under 212.798 (2G)	pr. time	131	131	0	0,0 %	✓ Satsen fastsettes i statsbudsjettet. Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt fra 212.798 til 319.197 (2-3G)	pr. time	249	256	7	2,8 %	↗ Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt fra 319.198 til 425.596 (3-4G)	pr. time	443	455	12	2,7 %	↗ Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt over 425.596 (over 4G)	pr. time	553	568	15	2,7 %	↗ Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt under 212.798 (2G)	Utgiftstak pr. mnd.	131	131	0	0,0 %	✓ Satsen fastsettes i statsbudsjettet. Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt fra 212.798 til 319.197 (2-3G)	Utgiftstak pr. mnd.	996	1 024	28	2,8 %	↗ Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt fra 319.198 til 425.596 (3-4G)	Utgiftstak pr. mnd.	1 772	1 820	48	2,7 %	↗ Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt over 425.596 (over 4G)	Utgiftstak pr. mnd.	2 212	2 272	60	2,7 %	↗ Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.

Analog trygghetsalarm

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Inntekt under 212.798 (2G)	pr. mnd.	84	86	2	2,4 %	↗ Analog trygghetsalarm skal fases ut etter hvert som kommunen går over til digitale løsninger
Inntekt over 212.798 (2G)	pr. mnd.	163	167	4	2,5 %	↗ Analog trygghetsalarm skal fases ut etter hvert som kommunen går over til digitale løsninger

Digital og mobil trygghetsalarm

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Inntekt under 212.798 (2G)	pr. mnd.	234	240	6	2,6 %	↗ Satsen inkluderer fra 1.1.2022 også mobil trygghetsalarm
Inntekt over 212.798 (2G)	pr. mnd.	318	326	8	2,5 %	↗ Satsen inkluderer fra 1.1.2022 også mobil trygghetsalarm

Betaling måltider

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Middag bragt til hjemmeboende	pr. stk.	64	66	2	3,1 %	↗
Påslag for stor porsjon	pr. stk.	5	5	0	0,0 %	↕
Varm middag servert i omsorgsbolig	pr. stk.	76	78	2	2,6 %	↗
Varm middag servert i seniorsenter	pr. stk.	91	93	2	2,2 %	↗
Dessert	pr. stk.	7	7	0	0,0 %	↕
Frokost servert i omsorgsboliger	pr. stk.	35	36	1	2,9 %	↗
Kvelds servert i omsorgsboliger	pr. stk.	35	36	1	2,9 %	↗

Diverse tjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Egenandel for transport til / fra dagsentre for utviklingshemmede	pr. dag	35	36	1	2,9 %	↗ Prisjusteres til kr. 36 med tak pr. måned på kr. 397.

Fysioterapitjenesten

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Fysioterapibehandling		0	0	0		↕ Egenandeler for fysioterapibehandling utført av kommunale tjenester følger "Forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi m.m" som fastsettes av Helse og omsorgsdepartementet.

Frisklvs- og mestringscenteret

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Ordinære kurs i regi av Frisklvs- og mestringscenteret.	pr kurs	525	539	14	2,7 %	↗ Individuell oppfølging til alle målgrupper, inkludert hjemmebesøk, er gratis - Kurs til barn/unge/familier og utsatte målgrupper er gratis

Tolketjenesten (Introduksjonscenteret for flyktninger)

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Reisetid for tolk ved oppmøteoppdrag		543	543	0	0,0 %	✓ Justeres etter salærforskriftens reisesats som fremmes i statsbudsjettet.

Muntlig oversettelse

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i i kr	Endring i i %	Merknad
Vanlige arbeidsdager	pr. time	868	868	0	0,0 %	✓ Justeres etter salærsats som fremmes i statsbudsjettet. Minstesats 1 time
Telefontolking	pr. time	868	868	0	0,0 %	✓ Justeres etter salærsats som fremmes i statsbudsjettet. Minstesats 1 time
Helge-/høytidsdager, påskeaften, og etter kl. 12.00 på pinse-, jul-, og nyttårsaften, samt onsdag før Skjærtorsdag		1 302	1 302	0	0,0 %	✓ Justeres etter salærsats som fremmes i statsbudsjettet. Minstesats ganger 1,5

Skriftlig oversettelse:

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i i %	Merknad
Skriftlig oversettelse pr. A4-side (300 ord)	pr. A4-side (300 ord)	868	868	0	0,0 %	✓ Justeres etter salærsats som fremmes i statsbudsjettet. Oversettelse faktureres pr ord (868/300). Minstesats 100 ord
Tolking hos advokat, i retten, hos politi og UDI	pr. A4-side (300 ord)	868	868	0	0,0 %	✓ Justeres etter salærsats som fremmes i statsbudsjettet. Oversettelse faktureres pr ord (868/300). Minstesats 100 ord
Tolking hos Biltilsynet (teoriprøve) pr. oppdrag	pr. oppdrag	1 302	1 302	0	0,0 %	✓ Justeres etter salærsats som fremmes i statsbudsjettet.

Skjermtolking:

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1. time		868	868	0	0,0 %	✓ Justeres etter salærsats som fremmes i statsbudsjettet.
2. påfølgende pr. påbegynt 1/2-time		434	434	0	0,0 %	✓ Justeres etter salærsats som fremmes i statsbudsjettet.

Foreldrebetaling SFO

Gebyr	Enhet	Sats	Sats	Endring	Endring	Merknad
		2021	2022	i kr	i %	
Hel plass (15 t/u eller mer) - pr mnd	Pris pr. mnd.	2 755	2 830	75	2,7 %	↗
Morgenplass - pr. mnd.	Pris pr. mnd.	1 035	1 060	25	2,4 %	↗
Redusert plass (inntil 60% av hel plass) - pr. mnd.	Pris pr. mnd.	2 195	2 250	55	2,5 %	↗
Dagplass - pr. dag	Pris pr. dag	320	325	5	1,6 %	↘
Intro. program for flyktninger (barn av foreldre i introduksjonsprogram)	Pris pr. mnd.	625	625	0	0,0 %	↘
Matpenger SFO	Pris pr. mnd.	270	280	10	3,7 %	↗ Gjelder ikke for morgen- og dagplass
Redusert foreldrebetaling SFO	Pris pr. mnd.	0	0	0		↘ Det finnes ulike moderasjonsordninger, se innbyggerhjelpen om redusert foreldrebetaling

Foreldrebetaling kommunal barnehage

Gebyr	Enhet	Sats	Sats	Endring i	Endring i	Merknad
		2021	2022	kr	%	
Heldagsplass (41 t. eller mer pr. uke)	Pris pr. mnd.	3 230	3 230	0	0,0 %	↘ Satsen fastsettes i statsbudsjettet
Halvdagsplass (33 t/u)	Pris pr. mnd.	2 370	2 370	0	0,0 %	↘ Satsen fastsettes i statsbudsjettet
Delt heldag (22,5 t/u)	Pris pr. mnd.	1 618	1 618	0	0,0 %	↘ Satsen fastsettes i statsbudsjettet
Delt halvdag (16,5 t/u)	Pris pr. mnd.	1 185	1 185	0	0,0 %	↘ Satsen fastsettes i statsbudsjettet
Matpenger kommunale barnehager	Pris pr. mnd.	270	280	10	3,7 %	↗
Redusert foreldrebetaling barnehage	Pris pr. mnd.	0	0	0		↘ Det finnes ulike moderasjonsordninger, se innbyggerhjelpen om redusert foreldrebetaling

Bergen kulturskole

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Ordinær elevplass pr. år		4 200	4 310	110	2,6 %	↗ Søskenmoderasjon gis i form av 25% reduksjon i egenandelen fra og med søsken nr 2
Ordinær elevplass pr. år piano		4 900	5 030	130	2,7 %	↗
Egenandel for deltakelse i storgruppe sang og dans pr. år:		3 370	3 460	90	2,7 %	↗
Egenandel for deltakelse i gruppe teater pr. år:		3 800	3 900	100	2,6 %	↗
Egenandel pr. talentplass pr. år:		5 150	5 280	130	2,5 %	↗
Instrumentleie		1 500	1 500	0	0,0 %	↘
Egenandel for deltakelse i gruppe gitar		2 800	2 870	70	2,5 %	↗
Lagenes egenandel for å motta dirigent til skolekorps, kor, orkester og andre lag for barn og unge 1 time pr uke hele skoleåret.		18 500	18 500	0	0,0 %	↘
Voksne elever, lag og organisasjoner for voksne og institusjoner ved kjøp av tjenester		0	0	0		↘
Friplatt tildeles elever etter søknad fra familier med dokumentert skattbar inntekt under kr. 395.000		395 000	405 000	10 000	2,5 %	↗

Stemmemyren, Slåtthaug og Åstveit svømmehaller

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Enkeltbillett voksne	Pris pr. billett	105	110	5	4,8 %	
Enkeltbillett barn (f.o.m 4 år t.o.m 12 år)	Pris pr. billett	40	40	0	0,0 %	
Enkeltbillett ungdom (f.o.m 13 år t.o.m 19 år) / honnør	Pris pr. billett	60	60	0	0,0 %	
Klippekort voksne (12 klipp)	Pris pr. klippekort	1 050	1 100	50	4,8 %	
Klippekort ungdom / honnør (12 klipp)	Pris pr. klippekort	600	600	0	0,0 %	
Klippekort barn (12 klipp)	Pris pr. klippekort	400	400	0	0,0 %	
Familiebillett (2 v + 2 barn)	Pris pr. familiebillett	210	210	0	0,0 %	
Årskort Voksne	Pris pr. årskort	3 900	4 000	100	2,6 %	
Årskort ungdom / honnør	Pris pr. årskort	2 400	2 400	0	0,0 %	
Årskort Barn	Pris pr. årskort	1 600	1 600	0	0,0 %	
Halvårskort Voksne	Pris pr. halvårskort	2 295	2 350	55	2,4 %	
Halvårskort ungdom / honnør	Pris pr. halvårskort	1 400	1 400	0	0,0 %	
Halvårskort Barn	Pris pr. halvårskort	930	930	0	0,0 %	

ADO arena

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Billett småbarn 0 – 3 år (inkl. bleie)	Pris pr. billett	40	40	0	0,0 %	✓ Uti til lunsj - 20 kr hverdager kl. 11-14
Billett for voksne - hverdag	Pris pr. billett	125	130	5	4,0 %	↗ Uti til lunsj - 70 kr hverdager kl. 11-14
Billett for voksne - helg	Pris pr. billett	145	150	5	3,4 %	↗
Billett for barn (4 – 12) - hverdag	Pris pr. billett	70	70	0	0,0 %	✓ Uti til lunsj - 35 kr hverdager kl 11-14
Billett for barn (4 – 12) - helg	Pris pr. billett	80	80	0	0,0 %	✓
Billett ungdom (13 – 19) - hverdag	Pris pr. billett	80	80	0	0,0 %	✓ Uti til lunsj - 40 kr hverdager kl 11-14
Billett ungdom (13 – 19) - helg	Pris pr. billett	90	90	0	0,0 %	✓
Familiebillett (2 + 2) – hverdag + 60 per ekstra barn	Pris pr. familiebillett	300	310	10	3,3 %	↗ Uti til lunsj - 150 kr (2+2) + 25 kr pr ekstra barn hverdager kl. 11-14, endres ikke
Familiebillett (2 + 2) – helg + 60 per ekstra barn	Pris pr. familiebillett	340	350	10	2,9 %	↗
Verdikort 12 besøk - voksne	Pris pr. verdikort	1 200	1 250	50	4,2 %	↗ Varighet 1 år
Verdikort 25 besøk - voksne	Pris pr. verdikort	2 330	2 400	70	3,0 %	↗ Varighet 1 år
Verdikort 12 besøk - barn	Pris pr. verdikort	700	700	0	0,0 %	✓ Varighet 1 år
Verdikort 25 besøk - barn	Pris pr. verdikort	1 400	1 400	0	0,0 %	✓ Varighet 1 år
Verdikort 12 besøk – ungdom	Pris pr. verdikort	800	800	0	0,0 %	✓ Varighet 1 år
Verdikort 25 besøk – ungdom	Pris pr. verdikort	1 600	1 600	0	0,0 %	✓ Varighet 1 år
Uti til lunsj årskort voksne	Pris pr. årskort	2 000	2 000	0	0,0 %	✓ Gjelder hverdager 11-14
Uti til lunsj halvårskort voksne	Pris pr. halvårskort	1 250	1 250	0	0,0 %	✓ Gjelder hverdager 11-14
Årskort voksne	Pris pr. årskort	4 800	4 920	120	2,5 %	↗
Halvårskort voksne	Pris pr. halvårskort	2 900	3 000	100	3,4 %	↗
Årskort barn	Pris pr. årskort	2 500	2 500	0	0,0 %	✓
Halvårskort barn	Pris pr. halvårskort	1 500	1 500	0	0,0 %	✓

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Årskort ungdom	Pris pr. årskort	3 000	3 000	0	0,0 %	✓	
Halvårskort ungdom	Pris pr. halvårskort	1 800	1 800	0	0,0 %	✓	
Avtalegiro barn pr. mnd.	Pris pr. mnd.	208	208	0	0,0 %	✓	12 mnd. bindingstid
Avtalegiro ungdom pr. mnd.	Pris pr. mnd.	250	250	0	0,0 %	✓	12 mnd. bindingstid
Avtalegiro voksne pr. mnd.	Pris pr. mnd.	400	410	10	2,5 %	↗	12 mnd. bindingstid

Nordnes sjøbad

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Enkeltbillett voksne	Pris pr. billett	85	90	5	5,9 %	↗
Enkeltbillett barn (f.o.m 4 år t.o.m 12 år)	Pris pr. billett	35	35	0	0,0 %	✓
Enkeltbillett ungdom (f.o.m 13 år t.o.m 19 år) / honnør	Pris pr. billett	50	50	0	0,0 %	✓
Klippekort voksne (12 klipp)	Pris pr. klippekort	800	850	50	6,3 %	↗
Klippekort ungdom / honnør (12 klipp)	Pris pr. klippekort	500	500	0	0,0 %	✓
Klippekort barn (12 klipp)	Pris pr. klippekort	350	350	0	0,0 %	✓
Familiebillett (2 v + 2 barn)	Pris pr. familiebillett	180	190	10	5,6 %	↗
Sesongkort voksne	Pris pr. sesong	1 150	1 200	50	4,3 %	↗
Sesongkort ungdom	Pris pr. sesong	720	720	0	0,0 %	✓
Sesongkort honnør	Pris pr. sesong	740	740	0	0,0 %	✓
Sesongkort barn	Pris pr. sesong	480	480	0	0,0 %	✓

Slåtthaug kunstisbane/Bergenshallen (kunstislegg)

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Voksne	Pris pr. billett	60	60	0	0,0 %	✓ * I Bergenshallen vil det kun være betaling i helger og ferier.
Barn	Pris pr. billett	30	30	0	0,0 %	✓ * I Bergenshallen vil det kun være betaling i helger og ferier.
Klippekort voksne (12 klipp)	Pris pr. klippekort	615	615	0	0,0 %	✓ * I Bergenshallen vil det kun være betaling i helger og ferier.
Klippekort barn / honnør (12 klipp)	Pris pr. klippekort	300	300	0	0,0 %	✓ * I Bergenshallen vil det kun være betaling i helger og ferier.
Familiebillett (2 v + 2 barn)	Pris pr. familiebillett	120	120	0	0,0 %	✓ * I Bergenshallen vil det kun være betaling i helger og ferier.

Bergen offentlige bibliotek

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kort 1. gang (jfr. bibl.l.)		0	0	0		 Folkebibliotekloven §1
Lån av bøker (jfr. bibl.l.)		0	0	0		 Folkebibliotekloven §1

Gebyr/overdagspenger:

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Voksne 1. purring		50	50	0	0,0 %	
Voksne 2. purring		100	100	0	0,0 %	
Voksne 3. purring		200	200	0	0,0 %	
Barn 1. purring		10	10	0	0,0 %	
Barn 2. purring		20	20	0	0,0 %	
Barn 3. purring		30	30	0	0,0 %	

Mistet kort:

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Nytt kort voksne		30	0	-30	-100,0 %	✓ Gebyret strykes
Glemt kort		20	0	-20	-100,0 %	✓ Gebyret strykes

Kirkelig fellesråd

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Leie av kapell - innenbys boende		1 442	1 480	38	2,6 %	↗
Leie av kapell - utenbys boende		2 886	2 962	76	2,6 %	↗
Kremasjonsavgift - utenbys boende		4 717	4 841	124	2,6 %	↗
Festeavgift for reservert kistegrav		13 296	13 645	349	2,6 %	↗ For reservert kistegrav og urnegrav i navnet minnelund ved siden av ny frigrav betales det festeavgift i 20 år. De to gravene utgjør til sammen ett gravsted. Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.
Festeavgift for reservert urnegrav i navnet minnelund		5 172	5 308	136	2,6 %	↗ For reservert kistegrav og urnegrav i navnet minnelund ved siden av ny frigrav betales det festeavgift i 20 år. De to gravene utgjør til sammen ett gravsted. Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.
Festeavgift for familiegravsted pr kvm pr år		149	153	4	2,7 %	↗ Familiegravsted er et gravsted med mer enn to kistegraver.

Festeavgift pr år frigraver etter fredningstid og ved fornying av festeavtaler:

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kistegrav		665	682	17	2,6 %	↗ Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.
Urnegrav		517	531	14	2,7 %	↗ Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.
Urnegrav i navnet minnelund og utenbys boende i anonym urnegrav		258	265	7	2,7 %	↗ Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.

Avgift for grav i navnet minnelund

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Andel av minnesmerke og andel årlig stell i 20 år		3 266	3 352	86	2,6 %	Ny i 2021*, For første navneplate, gravens andel av minnesmerket og for andel av stell av minnelunden i 20 år. Gravferdsloven § 21 2 ledd. Lovvedtak 130 med grunnlag i Prop. 86 L (20019-2020)

Utleie av byrom**Leie av Torgallmenningen**

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kulturarrangement	Kr.	15 000	15 000	0	0,0 %	✓
Marked, pris pr. bod	Kr.	500	500	0	0,0 %	✓

Leie av Festplassen

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kulturarrangement	Kr.	10 000	10 000	0	0,0 %	✓
Kommersielt Arrangement	Kr.	25 000	25 000	0	0,0 %	✓
Profilering, hele plassen	Kr.	15 000	15 000	0	0,0 %	✓
Profilering, stand 3X3	Kr.	5 000	5 000	0	0,0 %	✓
Profilering, halv plass	Kr.	10 000	10 000	0	0,0 %	✓
Marked, pris pr. bod	Kr.	500	500	0	0,0 %	✓

Leie av Vågsallmenningen

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kulturarrangement	Kr.	8 000	8 000	0	0,0 %	✓
Kommersielt Arrangement	Kr.	20 000	20 000	0	0,0 %	✓
Profilering, hele plassen	Kr.	8 000	8 000	0	0,0 %	✓
Profilering, stand 3X3	Kr.	4 000	4 000	0	0,0 %	✓
Profilering, halv plass	Kr.	5 000	5 000	0	0,0 %	✓
Marked, pris pr. bod	Kr.	500	500	0	0,0 %	✓

Leie av Tårnplass

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kulturarrangement	Kr.	5 000	5 000	0	0,0 %	✓
Kommersielt Arrangement	Kr.	10 000	10 000	0	0,0 %	✓
Profilering, hele plassen	Kr.	5 000	5 000	0	0,0 %	✓
Profilering, stand 3X3	Kr.	2 000	2 000	0	0,0 %	✓
Profilering, halv plass	Kr.	2 500	2 500	0	0,0 %	✓
Marked, pris pr. bod	Kr.	500	500	0	0,0 %	✓

Parker indre sone *

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kulturarrangement	Kr.	12 000	12 000	0	0,0 %	✓
Kommersielt Arrangement	Kr.	25 000	25 000	0	0,0 %	✓
Marked, pris pr. bod	Kr.	500	500	0	0,0 %	✓

Arealleie ytre sone

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kulturarrangement	Kr.	4 000	4 000	0	0,0 %	✓
Kommersielt Arrangement	Kr.	8 000	8 000	0	0,0 %	✓
Profilering, hele plassen	Kr.	5 000	5 000	0	0,0 %	✓
Profilering, stand 3X3	Kr.	1 500	1 500	0	0,0 %	✓
Profilering, halv plass	Kr.	3 000	3 000	0	0,0 %	✓
Marked, pris pr. bod	Kr.	500	500	0	0,0 %	✓

Parker ytre sone *

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kulturarrangement	Kr.	8 000	8 000	0	0,0 %	✓
Kommersielt Arrangement	Kr.	10 000	10 000	0	0,0 %	✓
Marked, pris pr. bod	Kr.	500	500	0	0,0 %	✓

Møllendal Allmenning

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Vask	Kr.	2 500	2 500	0	0,0 %	✓
Marked, pris pr. bod	Kr.	500	500	0	0,0 %	✓

Fana Amfi

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Vask av Scenehus mandag-fredag	Kr.	2 500	2 500	0	0,0 %	✓
Vask av Scenehus lørdag-søndag	Kr.	5 000	5 000	0	0,0 %	✓
Marked, pris pr. bod	Kr.	500	500	0	0,0 %	✓

Annet

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Juletre salg 9/12-23/12	Kr.	4 000	4 000	0	0,0 %	✓
Torget pop up	Kr.	500	500	0	0,0 %	✓
Foodtrucks 1/4-30/9	Kr.	15 000	15 000	0	0,0 %	✓

Utleie av gategrunn til uteservering**Helårsleie**

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Indre kjerne, m/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	2 226	2 285	59	2,7 %	↗ Øvre og Nedre Ole Bulls plass, Kong Olav V plass, Torget, Bryggen
Indre kjerne, u/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 803	1 850	47	2,6 %	↗ Øvre og Nedre Ole Bulls plass, Kong Olav V plass, Torget, Bryggen
Sentrum m/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	2 014	2 067	53	2,6 %	↗
Sentrum u/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 629	1 672	43	2,6 %	↗
Utenfor sentrum, m/skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 607	1 649	42	2,6 %	↗
Utenfor sentrum, u/skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 389	1 426	37	2,7 %	↗

Halvårsleie

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Indre kjerne, m/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 556	1 597	41	2,6 %	Øvre og Nedre Ole Bulls plass, Kong Olav V plass, Torget, Bryggen
Indre kjerne, u/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 264	1 297	33	2,6 %	Øvre og Nedre Ole Bulls plass, Kong Olav V plass, Torget, Bryggen
Sentrum m/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 407	1 444	37	2,6 %	
Sentrum u/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 144	1 174	30	2,6 %	
Utenfor sentrum, m/skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 128	1 158	30	2,7 %	
Utenfor sentrum, u/skjenkebevilling	Kr. pr.m2	975	1 000	25	2,6 %	

Leie av kommunal grunn, riggleie

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Leie kommunal grunn, indre by	Kr. pr m2 pr. dag	5	5	0	0,0 %	Avrundet beløp: Sats 2022: kr 4,60, Sats 2021: kr 4,60
Leie kommunal grunn, ytre by	Kr. pr m2 pr. dag	2	2	0	0,0 %	Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2,30, Sats 2021: kr 2,30

Gebyr i hht. Ledningsforskriften

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Utstedelse av tillatelse	Kr.	2 000	2 000	0	0,0 %	✓
Utstedelse av arbeidsvarsling	Kr.	1 200	1 200	0	0,0 %	✓
Utført kontroll	Kr.	1 200	1 200	0	0,0 %	✓
Annet arbeid etter avtale, pr time	Kr.	550	550	0	0,0 %	✓

Parkeringsavgift på kommunal gateparkering

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Avgiftsplasser i boligsonen og utenfor selve sentrumskjernen	Kr.	28	28	0	0,0 %	✓
Avgiftsplasser i sentrale strøk med maks to timers parkering	Kr.	41	41	0	0,0 %	✓
Ekspress avgiftsplasser i de mest sentrale gatene med maks en times parkering	Kr.	55	55	0	0,0 %	✓

Boligsoneparkering

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Bil 1 sone 1-7, pr mnd	Kr.	506	506	0	0,0 %	✓ Elbiler får 50 % rabatt
Bil 2 sone 1-7, pr mnd	Kr.	759	759	0	0,0 %	✓ Innvilges etter særskilt dispensasjon
Bil 1 sone 8-29, pr mnd	Kr.	380	380	0	0,0 %	✓ Elbiler får 50 % rabatt
Bil 2 sone 8-29, pr mnd	Kr.	570	570	0	0,0 %	✓ Innvilges etter særskilt dispensasjon
Parkeringsanlegg, pr mnd	Kr.	1 093	1 093	0	0,0 %	✓
Parkeringsanlegg, med tilgang lading, pr mnd	Kr.	1 423	1 423	0	0,0 %	✓
Besøksparkering fossilbiler i boligsone 12-30. pr. time	Kr.	20	20	0	0,0 %	✓
Besøksparkering elbiler i boligsone 12-30. pr. time	Kr.	10	10	0	0,0 %	✓
Midlertidig parkering for håndverkere i en boligsone, pr. dag	Kr.	115	115	0	0,0 %	✓ Elbiler får 50 % rabatt
Midlertidig parkering for håndverkere i en boligsone, pr. uke	Kr.	460	460	0	0,0 %	✓ Elbiler får 50 % rabatt
Midlertidig parkering for håndverkere i en boligsone, pr. måned	Kr.	1 840	1 840	0	0,0 %	✓ Elbiler får 50 % rabatt
Parkering for næringsdrivende og offentlige tjenesteutøvere i Boligsone. Boligsone 1-8 og 16-29, pr. mnd	Kr.	1 400	1 400	0	0,0 %	✓

Private planforslag

For utfyllende informasjon om plangebyrer, se [premisser for gebyrregulativ for 2022 for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering](#)

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-263A - Gebyr ved avslutning av planinitiativ/prosess		0	0	0		 Variabelt gebyr - Dersom planoppstart ikke er dokumentert kunngjort innen 6 måneder etter gjennomført oppstartsmøte, avsluttes saken og nytt oppstartsmøte må avholdes før kunngjøring av planoppstart.

§ 1-4 Gebyrbortfall ved kommunens fristoversittelse

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0159 - Reduksjon av plangebyr som følge av ikke overholdt frist på 12 uker		0	0	0		 Gjelder ved fristoverskridelse på 12 uker fra planforslag mottas. Frist kan forlenges med tid medgått til supplering av mangler i planforslaget. Ved avtalt ny frist beregnes reduksjon etter ny frist.

§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering. Det fastsettes gebyr etter planområdets areal:

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-214 - For plan med totalt areal fra 0 m ² inntil 20 000 m ²	Kr.	306 200	315 390	9 190	3,0 %	
2022-215 - For arealer over 20 000 m ² betales et tillegg per 1000 m ²	Kr.	2 100	2 170	70	3,3 %	

§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering. Det fastsettes følgende tilleggsgebyr for bebyggelse/bruksareal (BRA)

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-216 - For hver 100 m ² nytt bruksareal (BRA) inntil 100 000 m ²	Kr.	2 460	2 540	80	3,3 %	
2022-217 - For hver 100 m ² eksisterende bruksareal (BRA) som endrer formål, inntil 50 000 m ²	Kr.	1 230	1 270	40	3,3 %	

§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering. Ny behandling av revidert planforslag

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-218 - Dersom et planforslag har vært avvist av kommunen eller er trukket av forslagsstiller, og nytt revidert planforslag innenfor det samme planområdet framlegges til ny behandling, skal det betales gebyr for det reviderte planforslaget.	Kr.	0	0	0		 Gebyret fastsettes til 100% av ordinært gebyr.

§ 2-2 Endringer av reguleringsplan etter forenklet prosess

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-222 - For planareal fra 0 m ² inntil 5 000 m ²	Kr.	36 080	37 170	1 090	3,0 %	
2022-223 - For plan med totalt areal fra og med 5 000 m ²	Kr.	68 000	70 040	2 040	3,0 %	

§ 2-2 Endringer av reguleringsplan etter forenklet prosess. For endringer etter forenklet prosess skal det også fastsettes tilleggsgebyr for bebyggelse:

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-226 - For hver 100 m ² nytt bruksareal (BRA)	Kr.	2 460	2 540	80	3,3 %	
2022-227 - For hver 100 m ² eksisterende bruksareal (BRA) som endrer formål, inntil 50 000 m ²	Kr.	1 230	1 270	40	3,3 %	

§ 2-3 Tilleggsgebyr for saker som skal konsekvensutredes

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-231A - Detaljregulering med planprogram og konsekvensutredning, jf. forskrift om KU § 6, vedlegg I.	Kr.	162 110	166 980	4 870	3,0 %	
2022-231B - Detaljregulering med konsekvensutredning jf. forskrift om KU § 8, vedlegg II.	Kr.	118 330	121 880	3 550	3,0 %	

§ 2-4 Veiledningsmøter og oppstartsmøter med påfølgende arbeidsmøter

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-250 - Veiledningsmøte, per møte.	Kr.	14 700	15 150	450	3,1 %	
2022-252 - Oppstartsmøte detaljregulering, jf. § 12-11 med påfølgende arbeidsmøter.	Kr.	44 500	45 840	1 340	3,0 %	

§ 2-5 Tilleggsgebyr ved endring av planforslag

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-271 - Tilleggsgebyr ved endring av planforslag	Kr.	0	0	0		Dersom en forslagstiller på eget initiativ foretar vesentlige endringer av et komplett planforslag etter at det er innsendt for behandling, ilegges det et tilleggsgebyr på 25% av beregnet gebyr.

§ 2-6-1 Avslutning av sak før gjennomført oppstartsmøte etter Plan- og bygningsloven § 12-8

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-261A - Gebyr for plansaker hvor Plan- og bygningssetaten beslutter at initiativet skal stoppes, eller saken blir trukket før oppstartsmøtet er gjennomført.	Kr.	21 310	21 950	640	3,0 %	

§ 2-6-2 Avslutning av sak etter at planforslag er mottatt av kommunen

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-262A - Avslutning av sak etter at planforslag er mottatt	Kr.	0	0	0		Saksbehandlingsgebyret fastsettes til 50% av ordinært gebyr når planforslaget trekkes tilbake av forslagsstiller før utlegging til offentlig ettersyn.

§ 2-6-4 Gebyr ved avslag etter Plan- og bygningsloven § 12-11

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-261C - For plansaker etter § 12-11 hvor kommunen avgjør at saken ikke legges ut til offentlig ettersyn, betales fullt gebyr.	Kr.	0	0	0		Gebyret fastsettes til 100% av ordinært gebyr.

§ 2-7 Unntak fra gebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-211 - Private planforslag etter § 12-3, 2. ledd unntas fra gebyrberegning dersom forslagsstiller har som oppgave å ivareta offentlige interesser og tiltaket skal finansieres med bevilgninger fra stat eller kommune eller med lån med statlig eller kommunal garanti.	Kr.	0	0	0		

Bygge- og delesaker

For utfyllende informasjon om bygge- og delesaksgebyrer, se [premisser for gebyrregulativ for 2022 for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering](#)

§ 1-5-2 Særskilt vurdering av gebyr etter § 1-5-1

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-116A - Gebyr beregnet til kr. 1,2 mill. eller over, skal vurderes særskilt etter § 1-5-1		0	0	0		
2022-116B - Gebyr beregnet til under kr. 1,2 mill. kan vurderes særskilt etter § 1-5-1		0	0	0		

§ 3-1-2 Søknader eller forespørsler som trekkes, returneres eller avvises

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknader eller forespørsler som trekkes, returneres eller avvises	Kr.	0	0	0		✓ Det kreves gebyr for søknader eller forespørsler som gir svar på om tiltaket er søknadspliktig/ikke søknadspliktige og for søknader som avvises eller trekkes. Se § 3-20

§ 3-1-3 Søknader som fører til avslag

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknader som fører til avslag	Kr.	0	0	0		✓ Ved avslag fastsettes 100% gebyr av ordinært gebyr.

§ 3-1-4 Klimarabatt

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-340A - Klimarabatt	Kr.	0	0	0		✓ 25% rabatt, se gebyrpremisser/mouseover for utfyllende forklaring

2022-340A - Klimarabatt

For byggesaker jf §§ 3-2 og 3-4 med mer enn 50% reduksjon i klimagassutslipp sammenlignet med referansebygget etter TEK 17 gis det en rabatt på 25% av byggesaksgebyret. (Se kommunens veileder for klimagassberegninger). Det beregnes ikke rabatt av gebyr for dispensasjoner. Kommunen kan etterfakturere beløp tilsvarende gitt rabatt dersom tiltaket ikke gjennomføres som beskrevet, eller i drift likevel ikke tilfredsstillende kriteriene for rabatt.

§ 3-1-5 Maksimalt gebyr per byggesak

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3266 - Maksimalt byggesaksgebyr per byggesak er kr 1 200 000.	Kr.	1 200 000	1 200 000	0	0,0 %	✓ En byggesak kan være delt opp i flere søknader. Så lenge alle søknadene er innsendt i løpet av en uke vil maksimalt byggesaksgebyr per byggesak anvendes etter § 3-1-5 og særlig vurdering etter § 1-5-2. Søknadene må være innenfor samme delfelt i en reguleringsplan. Dersom området er uregulert må søknadene ha en naturlig sammenheng.

§ 3-2 Ny bebyggelse og endring og/eller ombygging av eksisterende bebyggelse

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-310 - 0 – 100 m ²	Kr.	10 000	10 000	0	0,0 %	✓
2022-311 - Over 100 – 200 m ²	Kr.	20 000	20 000	0	0,0 %	✓
2022-312 - Over 200 – 600 m ²	Kr.	35 000	35 000	0	0,0 %	✓
2022-313 - Over 600 – 1000 m ²	Kr.	50 000	50 000	0	0,0 %	✓
2022-314 - Over 1000 m ²	Kr/m ²	50	50	0	0,0 %	✓
2022-315 - I tillegg til satsene ovenfor skal det for nye boenheter beregnes gebyr per nye boenhet, uansett antall.	Kr.	10 000	10 000	0	0,0 %	✓

§ 3-3 Driftsbygninger i landbruket

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-321 - Driftsbygninger i landbruket 0 – 1000 m ²	Kr.	16 960	16 960	0	0,0 %	✓
2022-321A - Driftsbygninger i landbruket over 1000 m ²	Kr/m ²	50	50	0	0,0 %	✓

§ 3-4 Fasadeendring, reparasjon og endring

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-381 - Fasadeendring, reparasjon eller endring på småhus (frittliggende enebolig, tomannsbolig, rekkehus, kjedehus, 3-mannsbolig og 4-mannsbolig).	Kr.	6 900	7 400	500	7,2 %	↗ Det gebyrlegges per bygg.
2022-382 - Fasadeendring per fasade, reparasjon eller endring på større bygninger.	Kr.	12 000	12 000	0	0,0 %	✓

§ 3-5 Riving

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3101 - 0 – 100 m ²	Kr.	5 490	5 900	410	7,5 %	
2022-3102 - Over 100 m ² – 1000 m ²	Kr.	8 800	8 800	0	0,0 %	
2022-3103 - Over 1000 m ²	Kr.	12 000	12 000	0	0,0 %	

§ 3-6 Sammenføyning av bruksenheter

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3111 - Sammenføyning av bruksenheter pr enhet etter sammenføyning.	Kr.	8 000	8 000	0	0,0 %	For sammenføyning av boenheter beregnes gebyret etter denne bestemmelsen. For oppdeling av boenheter beregnes gebyret etter § 3-2.

§ 3-7 Forstøtningsmur, levegg m.m.

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3121 - Forstøtningsmur, levegg, støyskjerm m.m. til og med 10 meter.	Kr.	5 490	5 900	410	7,5 %	
2022-3120 - Forstøtningsmur, levegg, støyskjerm m.m. Pris per meter over 10 meter.	Kr/meter	180	180	0	0,0 %	

§ 3-8 Skilt og reklame

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3124 - Skilttavle og reklameinnretninger	Kr.	8 000	8 000	0	0,0 %	+ kr 1 000 per skilt, se varekode 2022-3125
2022-3125 - Skilttavle og reklameinnretninger, pris per skilt	Kr.	1 000	1 000	0	0,0 %	Se varekode 2022-3124

§ 3-9 Vesentlige terrengingrep

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3131 - Vesentlig terrengingrep 0-1000 m ²	Kr.	12 160	12 160	0	0,0 %	
2022-3132 - Vesentlig terrengingrep over 1000 m ² - 2000 m ²	Kr.	24 320	24 320	0	0,0 %	
2022-3133 - Vesentlig terrengingrep over 2000 m ²	Kr/m ²	13	13	0	0,0 %	
2022-3134 - Utomhus areal for område	Kr.	21 200	21 200	0	0,0 %	

§ 3-10 Anlegg av veg eller parkeringsplass

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3141 - Parkeringsplass på terreng inntil 5 plasser	Kr.	5 180	5 900	720	13,9 %	↗
2022-3142 - Parkeringsplass på terreng i tillegg per plass over 5 plasser	Kr/plass	1 000	1 000	0	0,0 %	↕
2022-3142M - Maksimalt gebyr for søknad om parkeringsplass	Kr.	200 000	200 000	0	0,0 %	↕
2022-3143 - Gangbro/kulvert og lignende	Kr.	9 700	9 700	0	0,0 %	↕
2022-3144 - Veganlegg, kjørebrot/kulvert og lignende	Kr.	16 700	16 700	0	0,0 %	↕
2022-3145 - Ladestasjoner på samme eiendom pr søknad	Kr.	16 700	16 700	0	0,0 %	↕

§ 3-11 Bygningsteknisk installasjon

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3152 - Ventilasjonsanlegg (kuldeanlegg og varmepumpe)	Kr.	9 500	9 500	0	0,0 %	↕
2022-3153 - Automatisk brannvarslingsanlegg- og brannslukkingsanlegg	Kr.	5 900	6 300	400	6,8 %	↗
2022-3155 - VA-anlegg i grunn. Hovedledning og fellesledning inntil en lengde på 300 meter	Kr.	0	18 000	18 000		↕ Ny i 2022
2022-3155M - Lengde over 300 meter får et tillegg per påbegynt 100 meter	Kr.	0	3 000	3 000		↕ Per 100 meter, ny i 2022
2022-3155MAKS - Maksbeløp VA-anlegg i grunn	Kr.	0	50 000	50 000		↕ Ny i 2022
2022-3156 - VA -anlegg. En enkelt stikkledning	Kr.	0	8 000	8 000		↕ Ny i 2022
2022-3156L - Etablering av mer enn en stikkledning fra samme hovedledning/fellesledning får et tillegg per stikkledning.	Kr.	0	2 000	2 000		↕ Ny i 2022. Per stikkledning. Det tas ikke gebyr for stikkledninger knyttet til fellesledninger ved ny feltutbygging
2022-3156MAKS - Maksbeløp VA-anlegg stikkledning	Kr.	0	50 000	50 000		↕ Ny i 2022
2022-3157 - Heis, rulletrapp, rullende fortau, rullebånd og lignende	Kr.	5 900	6 300	400	6,8 %	↗
2022-3157K - Søknaden unntas fra gebyr når trappeheis er installert med vedtak fra NAV	Kr.	0	0	0		↕

§ 3-12 Diverse tiltak

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3161 - For arbeid som ikke kan beregnes etter satser nevnt ellers i regulativets kap. 3	Kr.	5 900	6 300	400	6,8 %	↗

§ 3-13 Forhåndskonferanse

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3171 - Forhåndskonferanse om søknadspliktige tiltak etter plan- og bygningsloven § 20-2	Kr.	5 900	5 900	0	0,0 %	✓
2022-3171D - Forhåndskonferanse om søknadspliktige tiltak etter plan- og bygningsloven § 20-2	Kr.	5 900	5 900	0	0,0 %	✓
2022-3172 - Avbestilt forhåndskonferanse – senere enn 2 virkedager før avtalt tid eller manglende fremmøte belastes med gebyr	Kr.	5 900	4 900	-1 000	-16,9 %	✓
2022-3172D - Avbestilt forhåndskonferanse – senere enn 2 virkedager før avtalt tid eller manglende fremmøte belastes med gebyr	Kr.	5 900	4 900	-1 000	-16,9 %	✓

§ 3-14 Søknad om ansvarsrett

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3182 - Selvbygger og foretak	Kr.	2 500	2 500	0	0,0 %	✓

§ 3-15 Midlertidig brukstillatelse

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3183 - Behandling av midlertidig brukstillatelse	Kr.	2 500	2 500	0	0,0 %	✓

§ 3-16 Tiltak igangsatt eller tatt i bruk uten søknad eller strid med tillatelse (Tilsyn)

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3191 - Tiltak igangsatt eller tatt i bruk uten søknad eller i strid med tillatelse (Tilsyn)	Kr.	0	0	0		✓ Gebyr beregnes på grunnlag av anvendt tid. Dette gebyret kommer i tillegg til behandlingsgebyr for etterfølgende søknad om tillatelse

2022-3191 - Tiltak igangsatt eller tatt i bruk uten søknad eller i strid med tillatelse (Tilsyn)

Det beregnes gebyr etter § 7-1 for arbeid utført av kommunen knyttet til et ulovlig tiltak etter plan- og bygningsloven. Det kan bare tas gebyr i de tilfeller hvor det sendes inn søknad i forbindelse med det ulovlige tiltaket. Med ulovlig tiltak etter plan- og bygningsloven menes alle tiltak som er satt i gang eller tatt i bruk uten at det er gitt tillatelse til dette. Videre menes det tiltak som er bygget i strid med gitt tillatelse eller i strid med vilkår satt i tillatelsen

§ 3-17 Dispensasjon fra arealplan

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3226 - For søknad om dispensasjon fra gjeldende plangrunnlag	Kr.	8 000	8 000	0	0,0 %	✓ Per dispensasjon
2022-3226D - For søknad om dispensasjon fra gjeldende plangrunnlag	Kr.	8 000	8 000	0	0,0 %	✓ Per dispensasjon

§ 3-18 Dispensasjon fra Plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter og søknad om unntak/fritak fra tekniske krav

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3210 - For søknad om dispensasjon eller søknad om unntak/fritak	Kr.	0	6 000	6 000		✓ Per dispensasjon/unntak/fritak
2022-3210D - For søknad om dispensasjon eller søknad om unntak/fritak	Kr.	0	6 000	6 000		✓ Per dispensasjon/unntak/fritak

§ 3-20 Søknader eller gebyrbelagte forespørsler som trekkes, returneres eller avvises i bygge- og delesaker

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3232 - For avvisning av saker der saksbehandling er påbegynt eller grunnlag for saksbehandling ikke er tilstrekkelig, og/eller komplettering av søknad innen frist ikke fører fram, fastsettes gebyret til 25% av ordinært gebyr.	Kr.	6 900	6 900	0	0,0 %	✓ Minimumsbeløp
2022-3232D - For avvisning av saker der saksbehandling er påbegynt eller grunnlag for saksbehandling ikke er tilstrekkelig, og/eller komplettering av søknad innen frist ikke fører fram, fastsettes gebyret til 25% av ordinært gebyr.	Kr.	50 000	50 000	0	0,0 %	✓ Maksimumsbeløp
2022-3233 - Skriftlig bindende vurdering av mottatt skriftlig forespørsel med informasjon om et konkret tiltak medfører søknadsplikt eller ikke søknadsplikt.	Kr.	4 660	3 000	-1 660	-35,6 %	✓ Plan og bygningsetaten tilbyr 15 min. generell gratis veiledning i byggesaksspørsmål, uten skriftlig bindende vurdering. Veiledningen gjelder primært saker etter plan- og bygningsloven §§ 20-4 og 20-5
2022-3234 - For bygge-, delesøknader som trekkes før vedtak fastsettes gebyret til 25% av ordinært gebyr.	Kr.	6 900	6 900	0	0,0 %	✓ Minimumsbeløp
2022-3234D - For bygge-, delesøknader som trekkes før vedtak fastsettes gebyret til 25% av ordinært gebyr.	Kr.	50 000	50 000	0	0,0 %	✓ Maksimumsbeløp
2022-3235 - For søknader som kun inneholder dispensasjon eller unntak/fritak og som trekkes eller avvises, beregnes ett gebyr uavhengig av hvor mange dispensasjoner eller unntak/avvik søknaden inneholder	Kr.	5 600	6 000	400	7,1 %	↗

§ 3-21 Søknad om overføring av areal, opprettelse av ny grunneiendom, ny anleggseiendom eller nytt jordsameie, sletting av klausul. Plan- og bygningsloven § 20-2

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3211A - Søknad om fradeling, den første tomten, i henhold til gjeldende reguleringsplan	Kr.	11 500	12 800	1 300	11,3 %	↗
2022-3215A - Søknad om fradeling, den første tomten, ikke i samsvar med gjeldende reguleringsplan eller uregulert. Se §§ 3-17 for tilleggsgebyr for dispensasjon	Kr.	16 800	17 900	1 100	6,5 %	↗
2022-3211B - Søknad om fradeling, i tillegg for tomt nr. 2 -10, per tomt	Kr/tomt	10 000	10 270	270	2,7 %	↗
2022-3211C - Søknad om fradeling i tillegg fra og med tomt nr. 11, per tomt	Kr.	4 500	4 620	120	2,7 %	↗
2022-3211D - Søknad om fradeling av tilleggsparcell, arealoverføring og grensejustering, for inntil 2 parseller. Se §§ 3-17 for tilleggsgebyr for dispensasjon	Kr.	14 500	14 890	390	2,7 %	↗
2022-3211E - Søknad om fradeling av tilleggsparcell, arealoverføring og grensejustering, i tillegg fra og med 3. parsell	Kr.	4 900	5 030	130	2,7 %	↗
2022-3213A - For søknad om sletting og endring av klausul(er)	Kr.	11 500	11 810	310	2,7 %	↗
2022-3213B - For tilfeller der kommunen må samtykke til spesifikt tiltak der arealene er klausulert	Kr.	4 500	4 620	120	2,7 %	↗
2022-3214A - Søknad om endring av godkjent deling	Kr.	5 500	5 650	150	2,7 %	↗

§ 6-1 Refusjonsberegning

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-710A - Timesats for kontorarbeid inklusiv administrativ støtte	Kr/time	980	1 010	30	3,1 %	↗
2022-710B - Timesats for befaringsarbeid inklusiv transport	Kr/time	1 230	1 270	40	3,3 %	↗
2022-711 - Kommunen kan kreve at inntil kr 50 000 betales på forskudd, og resten etter hvert som arbeidet er utført og dokumentert	Kr.	0	0	0		↙ Inntil kr 50 000 på forskudd

Arbeider etter matrikkeloven

For utfyllende informasjon om gebyr knyttet til arbeider etter matrikkeloven, se [premisser for gebyrregulativ for 2022 for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering](#)

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-418A - Tilleggsareal til eierseksjoner inntil 10 parseller	Kr.	8 450	8 710	260	3,1 %	↑
2022-418B - Tilleggsareal til eierseksjoner inntil 20 parseller	Kr.	11 600	11 950	350	3,0 %	↑
2022-418C - Tilleggsareal til eierseksjoner inntil 30 parseller	Kr.	14 770	15 220	450	3,0 %	↑
2022-418PAR51 - Tillegg for tilleggsareal til eierseksjonen utover 30 parseller	Kr.	210	220	10	4,8 %	↑ Pris per parsell utover 30 parseller
2022-483 - Fakturering etter medgått tid	Kr/time	0	0	0		↓ Plus per time utover minimumsgebyr. Ny i 2022

§ 4-1-1 Oppretting av grunneiendom, festegrunn og matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn.

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-411A - Areal fra 0 – 100 m ² (inkluderer punktfeste)	Kr.	25 710	26 490	780	3,0 %	↑
2022-411B - Areal over 100 – 750 m ²	Kr.	32 640	33 620	980	3,0 %	↑
2022-411C - Areal over 750 – 20 000 m ²	Kr.	38 310	39 640	1 330	3,5 %	↑
2022-DEKAR1 - Tillegg for areal over 750 – 20 000 m ² , per påbegynt dekar over 2000m ²	Kr.	2 290	2 390	100	4,4 %	↑ Pris per påbegynt dekar over 2000m ²
2022-411E - Areal over 20 000 m ² . + Fakturering etter medgått tid	Kr.	83 870	86 390	2 520	3,0 %	↑ +per time utover minimumsgebyr
2022-411F - Timesats for kontorarbeid inklusiv administrativ støtte	Kr/time	980	1 010	30	3,1 %	↑
2022-411G - Timesats for markarbeid inklusiv transport, utstyr og materiell	Kr/time	1 230	1 270	40	3,3 %	↑
Når flere grunneiendommer opprettes samtidig i samme sak betales 70% fra og med - 5.parsell	Kr.	0	0	0		↓

§ 4-1-2A Oppretting/reseksjonering av uteareal på eierseksjon

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-413A - Tilleggsareal per eierseksjon areal fra 0 – 50 m ²	Kr.	12 990	13 380	390	3,0 %	↗
2022-413B - Tilleggsareal per eierseksjon areal over 50 – 250 m ²	Kr.	16 500	17 000	500	3,0 %	↗
2022-413C - Tilleggsareal per eierseksjon areal over 250 m ²	Kr.	20 690	21 320	630	3,0 %	↗
2022-413DEKAR3 - Tillegg for tilleggsareal per eierseksjon areal over 2000 m ² , per påbegynt dekar.	Kr.	1 340	1 390	50	3,7 %	↗

§ 4-1-3 Oppretting av anleggseiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-4144A - Oppretting av ny anleggseiendom	Kr.	22 500	23 180	680	3,0 %	↗
2022-MATR2 - Tillegg per ny matrikkelenhet over 1	Kr.	2 050	2 120	70	3,4 %	↗ Pris per nye matrikkenhet over 1
2022-4144B - Ved oppmåling av anleggseiendom tillegg per time for ekstra kontorarbeid	Kr/time	980	1 010	30	3,1 %	↗
2022-4144C - Ved oppmåling av anleggseiendom tillegg per time for markarbeid	Kr/time	1 230	1 270	40	3,3 %	↗

§ 4-1-4 Registrering av jordsameie

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Registrering av eksisterende jordsameie. To timer inkludert	Kr.	12 270	12 640	370	3,0 %	↗
Tillegg per time over 2 timer for kontorarbeid	Kr/time	980	1 010	30	3,1 %	↗
Tillegg per time over 2 timer for markarbeid	Kr/time	1 230	1 270	40	3,3 %	↗

§ 4-1-5 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-416A - Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning der den endelige oppmålingsforretning avholdes innen 2 år	Kr.	3 920	4 040	120	3,1 %	↗
2022-PARS4 - Tillegg for oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning der den endelige oppmålingsforretning avholdes innen 2 år. Når flere matrikkelenheter opprettes og gjennomføres samtidig	Kr/matrikkelenhet	1 020	1 060	40	3,9 %	↗ Pris per matrikkelenhet over 1 matrikkelenhet
2022-416B - Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning der det må avholdes oppmålingsforretning etter 2 år, og så en ny oppmålingsforretning i forbindelse med utsetting av grensemerker innen ytterligere 3 år. Tillegg per Matrikkelenhet	Kr/matrikkelenhet	6 130	6 320	190	3,1 %	↗

§ 4-1-6 Oppretting av matrikkelenhet når grenselinjer er tilfredstillende klarlagt

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-417F - Oppretting av 1 ny matrikkelenhet	Kr.	16 700	17 210	510	3,1 %	↗
2022-MATR1 - Tillegg for oppretting av 2 eller flere nye matrikkelenheter som opprettes og gjennomføres samtidig i samme sak	Kr/matrikkelenhet	2 100	2 170	70	3,3 %	↗ Pris per nye matrikkelenhet over 1 matrikkelenhet

§ 4-2-1 Grunneiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-421A - Areal fra 0 – 100 m ²	Kr.	15 650	16 120	470	3,0 %	↗
2022-421B - Areal over 100 – 500 m ²	Kr.	19 550	20 140	590	3,0 %	↗
2022-421C - Areal over 500 m ² , jf. dette regulativ pkt. 4.2.3	Kr.	22 700	23 390	690	3,0 %	↗

§ 4-2-2 Anleggseiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-422A - Volum fra 0 – 250 m ³	Kr.	15 900	16 380	480	3,0 %	↗
2022-422B - Volum over 250 – 1000 m ³	Kr.	20 050	20 660	610	3,0 %	↗
2022-422D - Ved oppmåling av anleggseiendom tillegg per time for ekstra kontorarbeid.	Kr/time	980	1 010	30	3,1 %	↗
2022-422E - Ved oppmåling av anleggseiendom tillegg per time for markarbeid.	Kr/time	1 230	1 270	40	3,3 %	↗

§ 4-2-4 Grensejustering hvor alle grenselinjer tidligere er tilfredsstillende klarlagt ved kartforretning, oppmålingsforretning eller jordskifte

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Areal fra 0 – 500 m ²	Kr.	10 170	10 480	310	3,0 %	↗
Areal over 500 m ² , jamfør dette regulativ § 4-2-3 A	Kr.	14 780	15 230	450	3,0 %	↗

§ 4-3-1 Grunneiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Arealoverføring kan utløse dokumentavgift	Kr.	0	0	0		↘
2022-431A - Areal fra 0 – 100 m ²	Kr.	23 320	24 020	700	3,0 %	↗
2022-431B - Areal over 100 m ²	Kr.	30 890	31 820	930	3,0 %	↗
2022-DEKAR7 - Tillegg for areal over 100 m ²	Kr/dekar	2 670	2 760	90	3,4 %	↗ Pris per påbegynte dekar over 1000 m ²

§ 4-3-2 Anleggseiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-433E - Arealoverføring 1 parsell	Kr.	23 170	23 870	700	3,0 %	↗
2022-PARS3 - Tillegg per parsell over 1 parsell	Kr.	2 100	2 170	70	3,3 %	↗ Pris per parsell over 1
2022-433C - Ved oppmåling av anleggseiendom tillegg per time for ekstra kontorarbeid	Kr/time	980	1 010	30	3,1 %	↗
2022-433D - Ved oppmåling av anleggseiendom tillegg per time for markarbeid	Kr/time	1 230	1 270	40	3,3 %	↗

§ 4-3-4 Arealoverføring hvor alle grenselinjer tidligere er tilfredsstillende klarlagt ved kartforretning, oppmålingsforretning eller jordskifte

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-435A - Arealoverføring av 1 parsell	Kr.	15 650	16 120	470	3,0 %	↗
2022-435C - For arealoverføring av mer enn 1 parsell, per parsell	Kr/parsell	1 740	1 800	60	3,4 %	↗ Pris per parsell utover 1 parsell

§ 4-4 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning eller tilsvarende

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-441A - For inntil 2 punkter	Kr.	10 850	11 180	330	3,0 %	↗
2022-441B - For overskytende grensepunkter, per punkt	Kr/punkt	1 530	1 580	50	3,3 %	↗
Klarlegging av eksisterende grense skal ikke overstige gebyret for fradeling av tilsvarende eiendom etter §4-1-1	Kr.	0	0	0		✓

§ 4-5 Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt/eller klarlegging av rettigheter

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-451A - For inntil 2 punkter	Kr.	15 800	16 280	480	3,0 %	↗
2022-451B - For overskytende grensepunkter, per punkt	Kr.	3 210	3 310	100	3,1 %	↗
2022-451C - Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid	Kr.	0	0	0		✓ Faktureres etter medgått tid § 7-1

§ 4-6 Utstedelse av matrikelbrev

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-461EK - Utsendelse av matrikelbrev med elektronisk kommunikasjon	Kr.	175	175	0	0,0 %	✓ Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk
2022-461A - Utsendelse av skriftlig matrikelbrev under 10 sider	Kr.	175	175	0	0,0 %	✓ Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk
2022-461B - Utsendelse av skriftlig matrikelbrev over 10 sider	Kr.	350	350	0	0,0 %	✓ Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk

§ 4-7 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-471C - Når saken blir trukket, ikke lar seg gjennomføre eller må avvises før den er fullført og det ikke er utført feltarbeid	Kr.	4 790	6 900	2 110	44,1 %	↗
2022-471A - Når saken blir trukket, ikke lar seg gjennomføre eller må avvises før den er fullført, og det er utført feltarbeid, men ikke avholdt oppmålingsforretning	Kr.	0	0	0		✓ 30 % av gebyrsatsene, minimum kr 10 000
2022-471B - Når saken blir trukket, ikke lar seg gjennomføre eller må avvises før den er fullført, og det er utført feltarbeid og avholdt oppmålingsforretning	Kr.	0	0	0		✓ 70 % av gebyrsatsene, minimum kr 15 000

§ 4-8-1 Oppretting av grunneiendom til offentlig veg- og jernbanegrund

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-481 - Areal fra 0 – 1000 m ²	Kr.	0	26 000	26 000		✓ Ny i 2022
2022-482 - Areal over 1000 – 20 000 m ²	Kr.	0	30 000	30 000		✓ Ny i 2022
2022-DEKAR10 - Tillegg for areal over 1000 – 20 000 m ²	Kr/dekar	0	1 870	1 870		✓ Pris per påbegynte dekar over 2000 m ² . Ny i 2022
2022-483 - Areal over 20 000 m ²	Kr.	0	63 660	63 660		✓ Ny i 2022
2022-484 - Timesats for kontorarbeid inklusiv administrativ støtte	Kr/time	980	1 010	30	3,1 %	↗
2022-485 - Timesats for markarbeid inklusiv transport, utstyr og materiell	Kr/time	1 230	1 270	40	3,3 %	↗

§ 4-8-2 Grensejustering til offentlig vei, jernbane og samferdselsformål

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-424A - Grensejustering for areal over 500 m ²	Kr.	0	19 490	19 490		✓ Ny i 2022
2022-DEKAR6 - Grensejustering for areal over 500 m ²	Kr/dekar	0	3 910	3 910		✓ Pris per påbegynte dekar over 500 m ² . Ny i 2022
2022-424B - Grensejustering for volum over 1000 m ³	Kr.	0	19 490	19 490		✓
2022-VOLUM1 - Grensejustering for volum over 1000 m ³	Kr/m ³	0	3 910	3 910		✓ Pris per påbegynte 1000 m ³ over 1000 m ³ . Ny i 2022

§ 4-8-3 Arealoverføring til offentlig veg og jernbanegrund

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-432A - Parsell 1-5 Areal fra 0 – 100 m ²	Kr.	16 350	16 850	500	3,1 %	↗
2022-432B - Parsell 1-5 Areal over 100 m ²	Kr.	21 630	22 280	650	3,0 %	↗
2022-DEKAR8 - Parsell 1-5. Tillegg for areal over 1000 m ²	Kr/dekar	1 870	1 930	60	3,2 %	↗ Pris per påbegynte dekar over 1000 m ² .
2022-432D - Fra og med den 6. parsellen i samme sak. Areal fra 0 – 100 m ²	Kr.	14 020	14 450	430	3,1 %	↗
2022-432E - Fra og med den 6. parsellen i samme sak. Areal over 100–1000 m ²	Kr.	18 550	19 110	560	3,0 %	↗
2022-DEKAR9 - Fra og med den 6. parsellen i samme sak. Tillegg for areal over 1000 m ²	Kr/dekar	1 600	1 650	50	3,1 %	↗ Pris per påbegynte dekar over 1000 m ² .

§ 7-1 Refusjonsberegning Gebyr som beregnes på grunnlag av anvendt tid

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-811 - Timesats for kontorarbeid inklusiv administrativ støtte	Kr/time	980	1 010	30	3,1 %	
2022-812 - Timesats for befaringsarbeid inklusiv transport	Kr/time	1 230	1 270	40	3,3 %	

Eierseksjonering

For utfyllende informasjon om eierseksjoneringsgebyrer, se [premisser for gebyrregulativ for 2022 for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering](#)

§ 1-3-4 Saker etter Eierseksjonsloven

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Seksjoneringsaker		0	0	0		 Variabelt gebyr - Gebyr faktureres når det er fattet vedtak i saken.

§ 1-4 Gebyrbortfall ved kommunens fristoversittelse

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0150 - Reduksjon av seksjoneringsgebyr		0	0	0		 Variabelt gebyr - Reduksjon av seksjoneringsgebyr som følge av å ikke overholde frist på 12 uker fra søknad mottas. 25%, reduseres pr. påbegynt uke over fristen.

0150 - Reduksjon av seksjoneringsgebyr

Variabelt gebyr - Reduksjon av seksjoneringsgebyr som følge av å ikke overholde frist på 12 uker fra søknad mottas. Fristen kan forlenges med den tid som medgår til supplering av mangler. 25%, reduseres pr. påbegynt uke over fristen.

§ 5-1 Søknad om seksjonering

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-614 - Seksjonering inntil 10 seksjoner	Kr.	19 490	20 080	590	3,0 %	↗
2022-615 - Seksjonering 11 - 50 seksjoner	Kr.	35 810	36 890	1 080	3,0 %	↗
2022-616 - Reseksjonering inntil 10 seksjoner	Kr.	23 700	24 420	720	3,0 %	↗
2022-617 - Reseksjonering 11-50 seksjoner	Kr.	40 030	41 240	1 210	3,0 %	↗
2022-618 - Alle typer seksjonering over 50 seksjoner	Kr.	63 200	65 100	1 900	3,0 %	↗
2022-619 - Oppheving av seksjonering	Kr.	5 270	5 430	160	3,0 %	↗
2022-620 - Befaring av eiendom	Kr.	3 690	3 810	120	3,3 %	↗ Befaring av eiendom utføres når kommunen finner det nødvendig ved behandling av saken. Gebyret kommer i tillegg til behandlingsgebyret for seksjonering
2022-621 - Avslag på seksjoneringsøknad	Kr.	0	0	0		↘ Ved avslag på seksjoneringsøknader beregnes 100 % gebyr
2022-622 - Avvisning av sak	Kr.	0	0	0		↘ Ved avvisning av saker der saksbehandling er påbegynt, eller grunnlag for saksbehandling ikke er tilstrekkelig, og/eller komplettering av søknad innen frist ikke fører fram, fastsettes gebyr til 50%
2022-623 - Trekking av seksjonerings sak	Kr.	0	0	0		↘ For seksjoneringssaker, som trekkes før endelig vedtak, fastsettes gebyr til 50%

Forurenset grunn

§ 8-1 Forurenset grunn

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022-3202 - Tiltakskategori 1 – tiltak av liten vanskelighetsgrad der feil eller mangler kan føre til mindre konsekvenser for helse og miljø	Kr.	0	5 900	5 900		↘ Gjelder for behandling eller avvisning av tiltaksplaner etter Forurensingsforskriften kapittel 2
2022-3203 - Tiltakskategori 2 – tiltak av liten eller middels vanskelighetsgrad der feil og mangler kan føre til middels store konsekvenser for helse og miljø	Kr.	0	19 480	19 480		↘ Gjelder for behandling eller avvisning av tiltaksplaner etter Forurensingsforskriften kapittel 2
2022-3204 - Tiltakskategori 3 – tiltak middels eller stor vanskelighetsgrad der feil eller mangler kan føre til store konsekvenser for helse og miljø	Kr.	0	37 960	37 960		↘ Gjelder for behandling eller avvisning av tiltaksplaner etter Forurensingsforskriften kapittel 2
2022-3205 - Tiltaksplaner revideres eller endres etter at førstegangsvedtak er fattet, fastsettes et nytt gebyr på 50% av ordinært gebyr per revisjon. Krever kommunen helt ny søknad, pålegges det gebyr som for behandling av ny sak	Kr.	0	0	0		↘ 50% av ordinært gebyr per revisjon
2022-3206 - Ved avslag/avvisning på behandling av tiltaksplaner beregnes 100% gebyr av ordinært gebyr	Kr.	0	0	0		↘ 100% gebyr av ordinært gebyr

Vann og avløp

For utfyllende informasjon om vann- og avløpsgebyrer, se [premisser for gebyrregulativ 2022 for vann, avløp, tømming av slamavskillere og maksimale egenandeler ved pålegg om tilknytning](#)

1.1 Engangsgebyr for tilknytning til offentlig vann- og avløpsledning

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Vann - Engangsgebyr	Kr. pr.m2	37	37	0	0,0 %	✓ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 36,88, Sats 2021: kr 36,88. For tilbygg betales for det areal som er større enn 50 m2.
Avløp - Engangsgebyr	Kr. pr.m2	37	37	0	0,0 %	✓ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 36,88, Sats 2021: kr 36,88. For tilbygg betales for det areal som er større enn 50 m2.

1.2.1 Abonnementsgebyr for areal slik det er fastsatt i matrikkelen

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Vann - abonnementsgebyr	Kr. pr.m2	7	7	0	0,0 %	✓ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 7,38, Sats 2021: kr 6,96
Avløp - abonnementsgebyr	Kr. pr.m2	11	10	-1	-9,1 %	✓ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 10,05, Sats 2021: kr 10,53

1.2.2 Forbruksgebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Forbruksgebyr vann	Kr. pr.m2	10	11	1	10,0 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 10,94, Sats 2021: kr 10,31
A. Forbruksgebyr avløp	Kr. pr.m2	16	15	-1	-6,3 %	✓ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 14,80, Sats 2021: kr 15,50
B. Stipulert (ikke målt) vannforbruk	m3 pr. m2	1	1	0	0,0 %	✓ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 1,30, Sats 2021: kr 1,30

1.2.3 Leie av vannmåler

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. DN 20 mm (inntil Qn 2,5 / 3/4 tomme)	Kr.	700	700	0	0,0 %	✓
B. DN 25 mm (inntil Qn 6 / 1 tomme)	Kr.	1 626	1 626	0	0,0 %	✓ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 1 625,50, Sats 2021: kr 1 625,50
C. DN 40 mm (inntil Qn 10 / 1 1/2 tomme)	Kr.	1 650	1 650	0	0,0 %	✓
D. DN 50 mm inntil DN 100 mm	Kr.	2 363	2 363	0	0,0 %	✓ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 362,50, Sats 2021: kr 2 362,50
E. over DN 100 mm og måler til midlertidig tiltak	Kr.	2 975	2 975	0	0,0 %	✓

1.3.1 Rykke ut ved manglende vannmåleravlesning

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Gebyr for å rykke ut ved manglende vannmåleravlesning	Kr.	1 250	1 250	0	0,0 %	✓

1.4 Gebyr for tømming inkl. behandling /avvanning av slamavskillere

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Tanker inntil 4 m3	Kr.	2 300	1 850	-450	-19,6 %	✓
B. Tanker over 4 til og med 6 m3	Kr.	3 463	2 763	-700	-20,2 %	✓ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 762,50, Sats 2021: kr 3 462,50
C. Tanker over 6 til og med 8 m3	Kr.	4 613	3 688	-925	-20,1 %	✓ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 3 687,50, Sats 2021: kr 4 612,50
D. Tanker over 8 til og med 10 m3	Kr.	5 763	4 613	-1 150	-20,0 %	✓ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 4 612,50, Sats 2021: kr 5 762,50

1.4.2 Gebyr pr. utført tømming

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Tanker over 10 m3 tømt	pr m3 tømt	576	461	-115	-20,0 %	✓ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 461,00, Sats 2021: kr 576,25

1.4.3 Ettebehandling av slam

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Slam levert til etterbehandling	pr m3 slam	363	290	-73	-20,1 %	✓ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 290,00, Sats 2021: kr 362,50

2. Maksimale egenandeler ved pålegg om tilknytning til offentlig vann- og/eller avløpsledning for eksisterende bygg

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Vann	Kr.	0	100 000	100 000		✓
B. Avløp	Kr.	0	150 000	150 000		✓
C. Vann og avløp	Kr.	0	200 000	200 000		✓

3. Anboringer, forgreninger m.v. på ledningsanlegg

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Utførelse av anboringer, forgreninger m.v. på kommunalt ledningsanlegg		0	0	0		 Betales etter regning.

Alle satser er vist inklusive 25 % merverdiavgift.

Renovasjon

For utfyllende informasjon om renovasjonsgebyrene, se [premisser og gebyrregulativ 2022 for renovasjonsgebyrene](#). Om lag halvparten av økningen i renovasjonsgebyrer i 2022 skyldes bystyrets vedtak 20. mai 2021 om at BIR skal sortere husholdningsavfall, ref. sak [163/21](#). Det vises også til egne tiltak i tabellen Driftsbudsjett med endringer på tjenesteområde 18B Renovasjon.

Standardgebyr, tømmepriser, lukeåpninger og kilo

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1120 - Renovasjon grunnpris	Kr.	2 219	2 552	333	15,0 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 552,11, Sats 2021: kr 2 219,23
1122 - Renovasjon grunnpris bokollektiv	Kr.	901	1 036	135	15,0 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 1 036,41, Sats 2021: kr 901,23. For bokollektiv med identsystem
1123 - Renovasjon grunnpris-ekstra volum	Kr.	2 019	2 322	303	15,0 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 321,90, Sats 2021: kr 2 019,05
1420 - 140L- antall tømminger mer enn 1/mnd	Kr.	35	40	5	14,3 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 39,94, Sats 2021: kr 34,73. Pris per tømming ut over inkluderte tømminger per termin
1430 - 240L- antall tømminger mer enn 1/mnd	Kr.	59	68	9	15,3 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 67,58, Sats 2021: kr 58,76. Pris per tømming ut over inkluderte tømminger per termin
1440 - 400L- antall tømminger mer enn 1/mnd	Kr.	101	116	15	14,9 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 115,63, Sats 2021: kr 100,55. Pris per tømming ut over inkluderte tømminger per termin
1510 - Lukeåpninger mer enn 5/mnd	Kr.	9	10	1	11,1 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 9,99 Sats 2021: kr 8,68. Pris per lukeåpning utover inkluderte lukeåpninger per termin
1531 - Lukeåpninger bokollektiv	Kr.	9	10	1	11,1 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 9,99, Sats 2021: kr 8,68. Pris per lukeåpning for bokollektiv med identsystem
1540 - Fellesbeholdere - antall kilo	Kr.	2	2	0	0,0 %	↘ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 1,98, Sats 2021: kr 1,72
1121 - Renovasjon grunnpris - vekt - 2tømm.pr uke	Kr.	2 522	2 900	378	15,0 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 900,39, Sats 2021: kr 2 522,08

Spann restavfall

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1101 - Restavfall Spann 1 tømm.pr uke	Kr.	2 706	3 111	405	15,0 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 3 111,33, Sats 2021: kr 2 705,50
1105 - Restavfall Spann 2 tømm.pr uke	Kr.	3 609	4 150	541	15,0 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 4 149,89, Sats 2021: kr 3 608,60

Storbeholdere og containere restavfall

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1 - Restavfall minstepris 1tømm.pr uke	Kr.	2 393	2 752	359	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 751,80, Sats 2021: kr 2 392,87. Utgår ved innføring av pris per kilo
2 - Restavfall minstepris 2tømm.pr uke	Kr.	2 780	3 197	417	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 3 196,78, Sats 2021: kr 2 779,81. Utgår ved innføring av pris per kilo
12101 - Restavfall 660L 1tømm.pr uke	Kr.	13 162	15 136	1 974	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 15 136,29, Sats 2021: kr 13 161,99. Utgår ved innføring av pris per kilo
12102 - Restavfall 660L 2tømm.pr uke	Kr.	28 971	33 317	4 346	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 33 317,09, Sats 2021: kr 28 971,38. Utgår ved innføring av pris per kilo
12201 - Restavfall 4m3 1tømm.pr uke	Kr.	79 509	91 435	11 926	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 91 435,14, Sats 2021: kr 79 508,82. Utgår ved innføring av pris per kilo
12401 - Restavfall 6m3 1tømm.pr uke	Kr.	119 163	137 038	17 875	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 137 037,61, Sats 2021: kr 119 163,14. Utgår ved innføring av pris per kilo
12601 - Restavfall 8m3 1tømm.pr. uke	Kr.	158 817	182 640	23 823	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 182 640,05, Sats 2021: kr 158 817,43. Utgår ved innføring av pris per kilo
14301 - Restavfall nedgravd container	Kr.	2 780	3 197	417	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 3 196,78, Sats 2021: kr 2 779,81. Utgår ved innføring av identsystem

Bossug restavfall

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
14203 - Restavfall bossug ordinær	Kr.	2 780	3 197	417	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 3 196,78, Sats 2021: kr 2 779,81. Utgår ved innføring av identsystem
14204 - Restavfall bossug 2tømm.pr uke	Kr.	3 167	3 642	475	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 3 641,77, Sats 2021: kr 3 166,75. Utgår ved innføring av identsystem
14205 - Restavfall bossug hver 14.dag	Kr.	2 393	2 752	359	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 751,80, Sats 2021: kr 2 392,87. Utgår ved innføring av identsystem

Ekstra tømminger papir - fast intervall

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
30502 - Papir 240L hver 14.dag	Kr.	381	438	57	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 438,49, Sats 2021: kr 381,30
30503 - Papir 240L 1 tømm.pr uke	Kr.	1 144	1 315	171	14,9 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 1 315,47, Sats 2021: kr 1 143,89
30702 - Papir 400L hver 14.dag	Kr.	564	649	85	15,1 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 648,72, Sats 2021: kr 564,11
30703 - Papir 400L 1 tømm.pr uke	Kr.	1 690	1 943	253	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 1 943,17, Sats 2021: kr 1 689,71
30708 - Papir 400L 2 tømm.pr uke	Kr.	3 949	4 541	592	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 4 541,07, Sats 2021: kr 3 948,76
30901 - Papir 660L 1 tømm.pr mnd for bossugkunder	Kr.	819	942	123	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 941,55, Sats 2021: kr 818,74. Kombinasjonsløsning m/fellesløsning
30902 - Papir 660L hver 14.dag	Kr.	819	942	123	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 941,55, Sats 2021: kr 818,74
30903 - Papir 660L 1 tømm.pr uke	Kr.	2 455	2 823	368	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 823,15, Sats 2021: kr 2 454,92
30907 - Papir 660L 2 tømm.pr uke	Kr.	5 731	6 591	860	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 6 590,87, Sats 2021: kr 5 731,19
31102 - Papircontainer hver 14.dag	Kr.	7 567	8 702	1 135	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 8 702,22, Sats 2021: kr 7 567,15
31103 - Papircontainer 1 tømm.pr uke	Kr.	22 699	26 104	3 405	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 26 103,67, Sats 2021: kr 22 698,84
31301 - Papircont. 1 tømm.pr mnd for bossugkunder	Kr.	7 567	8 702	1 135	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 8 702,22, Sats 2021: kr 7 567,15. Kombinasjonsløsning m/fellesløsning
31304 - Papircont. hver 14.dag for bossugkunder	Kr.	15 133	17 403	2 270	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 17 402,95, Sats 2021: kr 15 133,00. Kombinasjonsløsning m/fellesløsning
31305 - Papir nedgravd hver 14. dag	Kr.	16 144	18 566	2 422	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 18 565,74, Sats 2021: kr 16 144,13

Ekstra tømminger papir bossug - fast intervall

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
31601 - Papir bossug vakumtank hver 14. dag	Kr.	4 159	4 783	624	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 4 782,84, Sats 2021: kr 4 159,00
31602 - Papir bossug vakumtank hver uke	Kr.	12 477	14 349	1 872	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 14 348,53, Sats 2021: kr 12 476,99
31605 - Papir bossug skrutank hver 14.dag	Kr.	7 194	8 273	1 079	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 8 272,74, Sats 2021: kr 7 193,69
31606 - Papir bossug skrutank hver uke	Kr.	21 578	24 815	3 237	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 24 815,23, Sats 2021: kr 21 578,46

Ekstra tømminger plast - fast intervall

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022 - Plast 600L 1 tømm.pr uke	Kr.	2 455	2 823	368	15,0 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 823,25, Sats 2021: kr 2 455,00
2024 - Plastcontainer hver 14.dag	Kr.	7 567	8 702	1 135	15,0 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 8 701,54, Sats 2021: kr 7 566,56

Hytterenasjon

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
50004 - Renovasjon fritidsbolig-kategori 1	Kr.	2 505	2 881	376	15,0 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 881,11, Sats 2021: kr 2 505,32
50001 - Renovasjon fritidsbolig-kategori 2	Kr.	1 253	1 441	188	15,0 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 1 440,56, Sats 2021: kr 1 252,66. 50% av pris kategori 1
50002 - Renovasjon fritidsbolig-kategori 3	Kr.	877	1 008	131	14,9 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 1 008,38, Sats 2021: kr 876,86. 35% av pris kategori 1
50003 - Renovasjon fritidsbolig-kategori 4	Kr.	626	720	94	15,0 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 720,27, Sats 2021: kr 626,33. 25% av pris kategori 1
1220 - Restavfall fritidsbolig 140L	Kr.	2 505	2 881	376	15,0 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 881,11, Sats 2021: kr 2 505,32. For fritidsboliger med egen restavfallsbeholder

Diverse gebyrer

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
21900 - Lås	Kr.	142	164	22	15,5 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 163,68, Sats 2021: kr 142,33
1915 - Komm.påslag-etterdrift deponier	Kr.	131	131	0	0,0 %	↘ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 131,25, Sats 2021: kr 131,25
1920 - Brukerpåslag bossnett	Kr.	392	451	59	15,1 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 450,50, Sats 2021: kr 391,74
1921 - Brukerpåslag bokollektiv i bossnettet	Kr.	196	225	29	14,8 %	↗ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 225,25, Sats 2021: kr 195,87
1930 - Brukerpåslag NBC (nedgravd bunntømt container/avfallsløsning)	Kr.	0	250	250		↘ Ny fra 2022

Erstatning av bortkomne beholdere. Prisen inkluderer merking og utkjøring.

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0210 - Erstatning 60 liters restavfallsbeholder	Kr.	532	611	79	14,8 %	➔ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 611,23, Sats 2021: kr 531,50
0220 - Erstatning 140 liters restavfallsbeholder	Kr.	532	611	79	14,8 %	➔ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 611,23, Sats 2021: kr 531,50
0410 - Erstatning 140L papirbeholder	Kr.	532	611	79	14,8 %	➔ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 611,23, Sats 2021: kr 531,50
0320 - Erstatning 240 liters restavfallsbeholder	Kr.	863	992	129	14,9 %	➔ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 991,88, Sats 2021: kr 862,50
0510 - Erstatning 240 liters papirbeholder	Kr.	863	992	129	14,9 %	➔ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 991,88, Sats 2021: kr 862,50
0420 - Erstatning 400 liters restavfallsbeholder	Kr.	1 595	1 834	239	15,0 %	➔ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 1 834,24, Sats 2021: kr 1 595,00
0610 - Erstatning 400 liters papirbeholder	Kr.	1 595	1 834	239	15,0 %	➔ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 1 834,24, Sats 2021: kr 1 595,00
0520 - Erstatning 660 liters restavfallsbeholder	Kr.	2 544	2 926	382	15,0 %	➔ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 925,60, Sats 2021: kr 2 544,00
0710 - Erstatning 660 liters papirbeholder	Kr.	2 544	2 926	382	15,0 %	➔ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 925,60, Sats 2021: kr 2 544,00
0810 - 660 liter beholder m/ lås	Kr.	3 066	3 526	460	15,0 %	➔ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 3 525,90, Sats 2021: kr 3 066,00

Diverse andre priser

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
8506 - Hushold.kompoststrø	Kr.	100	115	15	15,0 %	➔ Per sekk 50 liter. Selges på gjenvinningsstasjonene.
1414 - Nøkkel (Ekstra nøkkel til fellesbeholder)	Kr.	80	92	12	15,0 %	➔
1415 - Nøkkel (Ekstra nøkkel til hyttebeholder)	Kr.	150	173	23	15,3 %	➔ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 172,50, Sats 2021: kr 150,00
1416 - Nøkkel (Brikker/nøkkelkort til avfallsløsninger)	Kr.	100	115	15	15,0 %	➔
8540 - Hushold.betalt sekk	Kr.	75	86	11	14,7 %	➔ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 86,25, Sats 2021: kr 75,00. Hentet på gjenvinningsstasjonene.
5223 - Betalt sekk	Kr.	100	115	15	15,0 %	➔ Sendt i posten.
1417 - Låsebøyle	Kr.	145	167	22	15,2 %	➔ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 166,75, Sats 2021: kr 145,00. Låsebøyle til 140 l/240l beholdere
0234 - Utrykning ved mistet verdisak i nedkast	Kr.	1 500	1 725	225	15,0 %	➔ Gjelder for Bossnettet
0235 - Verdisaker i bossbil, fastpris	Kr.	3 000	3 450	450	15,0 %	➔ Fastpris for å tømme bil på plassen ved BIR Avfallsenergi
0236 - Timepris opprydding	Kr.	900	1 035	135	15,0 %	➔ Timepris for opprydding på plassen ved BIR Avfallsenergi
0237 - Timepris bistand	Kr.	575	661	86	15,0 %	➔ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 661,25, Sats 2021: kr 575,00. F.eks leting etter forsvunnet beholder

Ekstraordinære tømminger restavfall

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0203 - Ekstrahenting restavfall (140 liter)	Kr.	93	107	14	15,1 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 106,71, Sats 2021: kr 92,79
0207 - Ekstrahenting restavfall (240 liter)	Kr.	186	214	28	15,1 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 214,24, Sats 2021: kr 186,30
0208 - Ekstrahenting restavfall (400 liter)	Kr.	265	305	40	15,1 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 305,23, Sats 2021: kr 265,42
0209 - Ekstrahenting restavfall (660 liter)	Kr.	399	459	60	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 459,09, Sats 2021: kr 399,21
0211 - Ekstrahenting restavfall (4m3 container)	Kr.	2 060	2 369	309	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 369,07, Sats 2021: kr 2 060,06
5282 - Restavfall tømming nedgravd container (5m3 nedgavd)	Kr.	2 439	2 805	366	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 805,02, Sats 2021: kr 2 439,15
0212 - Ekstrahenting restavfall (6m3 container)	Kr.	2 461	2 831	370	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 830,63, Sats 2021: kr 2 461,42
0238 - Ekstrahenting restavfall (Krokkonteiner 11-30m3)	Kr.	1 950	2 243	293	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 242,62, Sats 2021: kr 1 950,10
0239 - Ekstrahenting restavfall (Krokkonteiner (11-30m3), behandlingsavgift per tonn)	Kr.	1 418	1 630	212	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 1 630,42 Sats 2021: kr 1 417,76

Ekstraordinære tømminger papir og plast

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0204 - Ekstrahenting papir (Container)	Kr.	649	747	98	15,1 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 746,92, Sats 2021: kr 649,49
5284 - Papir tømming nedgravd container (5m3 nedgavd)	Kr.	2 439	2 805	366	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 805,62, Sats 2021: kr 2 439,15
0240 - Ekstrahenting papir (Krokkonteiner 11-30m3)	Kr.	1 950	2 243	293	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 2 242,62, Sats 2021: kr 1 950,10
0241 - Ekstrahenting plast (Container)	Kr.	649	747	98	15,1 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 746,92, Sats 2021: kr 649,49

Ekstratømming glass og metall

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0213 - Ekstrahenting glass og metall (660 liter)	Kr.	281	323	42	14,9 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 323,43, Sats 2021: kr 281,24
0214 - Ekstrahenting glass og metall (Iгло)	Kr.	591	679	88	14,9 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 679,47, Sats 2021: kr 590,85

Ekstraordinære tømminger bossug

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0215 - Ekstrahenting bossug	Kr.	1 715	1 973	258	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 1 972,66, Sats 2021: kr 1 715,36

Forsøpling

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0230 - Fastpris utrykning og transport	Kr.	700	805	105	15,0 %	↑
0231 - Timepris opprydding	Kr.	575	661	86	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 661,25, Sats 2021: kr 575,00
0232 - Levering gjenv.stasjon pr m3	Kr.	50	58	8	16,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 57,50, Sats 2021: kr 50,00
0233 - Administrasjonskostnader	Kr.	625	719	94	15,0 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 718,75, Sats 2021: kr 625,00

Innflyttingscontainere papir, papp og plast

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0242 - Fastpris mobilisering og transport innflyttingscontainer	Kr.	2 200	2 530	330	15,0 %	↑
0243 - Tømmepreis innflyttingscontainer	Kr.	649	747	98	15,1 %	↑ Avrundet beløp: Sats 2022: kr 746,92, Sats 2021: kr 649,49

Gjenvinningsstasjonene

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
8509 - Hushold.avfall inntil 0,02 m3 (for syklende eller gående)	Kr.	10	10	0	0,0 %	✓
8510 - A-Hushold.avfall 0 - 0,99m3 (Inntil 1 m3)	Kr.	50	50	0	0,0 %	✓
8539 - Hushold.avfall 1 - 1,99m3(Inntil 2 m3)	Kr.	100	100	0	0,0 %	✓
8511 - Hushold.avfall 2 - 2,99m3(Inntil 3 m3)	Kr.	150	150	0	0,0 %	✓
8512 - A-Hushold.avfall 3 - 3,99m3(Inntil 4 m3)	Kr.	200	200	0	0,0 %	✓
8513 - A-Hushold.avfall 4 - 4,99m3(Inntil 5 m3)	Kr.	350	350	0	0,0 %	✓
8517 - A-Hushold.avfall 4 - 4,99m3 (Inntil 6 m3)	Kr.	350	350	0	0,0 %	✓
8518 - A-Hushold.avfall 6 - 6,99m3(Inntil 7 m3)	Kr.	750	750	0	0,0 %	✓
8514 - A-Hushold.avfall 7 - 7,99m3 (Inntil 8 m3)	Kr.	750	750	0	0,0 %	✓
8515 - Hushold.avfall 8 - 8,99m3 (Inntil 9 m3)	Kr.	1 200	1 200	0	0,0 %	✓
8516 - Hushold.avfall 9 - 9,99m3 (Inntil 10 m3)	Kr.	1 200	1 200	0	0,0 %	✓
Hver m3 over	Kr.	400	400	0	0,0 %	✓
8519 - Hushold.avfall 10 - 10,99m3	Kr.	1 600	1 600	0	0,0 %	✓
8520 - Hushold.avfall 11 - 11,99m3	Kr.	2 000	2 000	0	0,0 %	✓
8521 - Hushold.avfall 12 - 12,99m3	Kr.	2 400	2 400	0	0,0 %	✓
8522 - Hushold.avfall 13 - 13,99m3	Kr.	2 800	2 800	0	0,0 %	✓
8523 - Hushold.avfall 14 - 14,99m3	Kr.	3 200	3 200	0	0,0 %	✓
8524 - Hushold.avfall 15 - 15,99m3	Kr.	3 600	3 600	0	0,0 %	✓
8525 - Hushold.avfall 16 - 16,99m3	Kr.	4 000	4 000	0	0,0 %	✓
8526 - Hushold.avfall 17 - 17,99m3	Kr.	4 400	4 400	0	0,0 %	✓
8527 - Hushold.avfall 18 - 18,99m3	Kr.	4 800	4 800	0	0,0 %	✓
8528 - Hushold.avfall 19 - 19,99m3	Kr.	5 200	5 200	0	0,0 %	✓
8529 - Hushold.avfall 20 - 20,99m3	Kr.	5 600	5 600	0	0,0 %	✓
8530 - Hushold.avfall 21 - 21,99m3	Kr.	6 000	6 000	0	0,0 %	✓
8531 - Hushold.avfall 22 - 22,99m3	Kr.	6 400	6 400	0	0,0 %	✓
8532 - Hushold.avfall 23 - 23,99m3	Kr.	6 800	6 800	0	0,0 %	✓
8533 - Hushold.avfall 24 - 24,99m3	Kr.	7 200	7 200	0	0,0 %	✓
8534 - Hushold.avfall 25 - 25,99m3	Kr.	7 600	7 600	0	0,0 %	✓
8535 - Hushold.avfall 26 - 26,99m3	Kr.	8 000	8 000	0	0,0 %	✓
8536 - Hushold.avfall 27 - 27,99m3	Kr.	8 400	8 400	0	0,0 %	✓
8537 - Hushold.avfall 28 - 28,99m3	Kr.	8 800	8 800	0	0,0 %	✓
8538 - Hushold.avfall 29 - 29,99m3	Kr.	9 200	9 200	0	0,0 %	✓
8559 - Gjenvinningsstasjon-sekk(blank) 10 pk	Kr.	50	50	0	0,0 %	✓
8560 - Gjenvinningsstasjon-sekk(blank) pr stk.	Kr.	5	5	0	0,0 %	✓

Feiing og tilsyn

Årlig feiegebyr pr. røykløp

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Feiing hvert 10. - 12. år		105	114	9	8,6 %	↗
Feiing hvert 6. - 8. år		158	172	14	8,9 %	↗
Feiing hvert 2. - 4. år		303	329	26	8,6 %	↗

Årlig tilsynsgebyr pr. enhet (boenhet, fritidsbolig, fyrhus, etc.):

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Tilsyn hvert 8. - 9. år		216	235	19	8,8 %	↗
Tilsyn hvert 6. - 7. år		280	304	24	8,6 %	↗
Tilsyn hvert 4. - 5. år		371	403	32	8,6 %	↗

Tilleggsgebyr pr. gang for

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Ingen hjemme		1 059	1 151	92	8,7 %	↗
Feiing og tilsyn på ettermiddag og kveld		531	577	46	8,7 %	↗

Spesielle anlegg

Gebyr	Enhet	Sats 2021	Sats 2022	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Faktureres etter timeforbruk med timesats		646	702	56	8,7 %	↗

Tilskuddsliste

Tilskuddslisten består av tilskudd til konkrete, navngitte mottakere og søkbare tilskuddsordninger for spesifikke formål. I det følgende vises først de konkrete tilskuddene og deretter de søkbare ordningene som byrådet foreslår for 2022. Listene er sortert per byrådsavdeling som yter tilskuddene.

Den første tabellen under viser hvor mye tilskuddene utgjør til sammen i byrådets budsjettforslag for 2022. Den viser også totale tilskudd per avdeling. Totalsum av alle tilskudd i Vedtatt budsjett 2021 er 376,6 mill.

Tilskudd - totalsum

Avdeling (T)	2022	2023	2024	2025
Arbeid, sosial og bolig	35 304 062	34 454 062	34 454 062	34 454 062
Barnehage, skole og idrett	30 305 502	30 305 502	30 305 502	30 305 502
Byrådsleders avdeling	722 000	722 000	722 000	722 000
Eldre, helse og frivillighet	16 188 400	16 188 400	16 188 400	16 188 400
Finans, næring og eiendom	19 421 200	19 421 200	19 421 200	19 421 200
Klima, miljø og byutvikling	7 894 100	7 894 100	7 894 100	7 894 100
Kultur, mangfold og likestilling	265 821 152	265 821 152	265 821 152	265 821 152
Totalsum	375 656 416	374 806 416	374 806 416	374 806 416

Tilskuddsliste

Byrådsleders avdeling

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2022	Vedtatt bud. 2021	Endring
Administrasjon	Tilskudd FN-sambandet - Internasjonal uke		158	158	0
Administrasjon	Universitetet i Bergen - Utdanning i Bergen		564	564	0
			722	722	0
			722	722	0

Finans, næring og eiendom

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2022	Vedtatt bud. 2021	Endring
Andre næringsformål	Impact HUB Bergen AS (995802961)		263	263	0
Andre næringsformål	Media Region Bergen (913514793)		646	646	0
Andre næringsformål	Stiftelsen Maritimt Forum Bergensregionen (974332183)		316	316	0
Andre næringsformål	The seafood innovation cluster AS (913268865)		254	254	0
Andre næringsformål	NCE Maritime cleantech (996700275)		250	250	0
Andre næringsformål	Bergen Lights		900	900	0
Andre næringsformål	Dataspillsenteret		250	250	0
Andre næringsformål	NCE Finance Innovation		250	250	0
Andre næringsformål	Matarena AS		500	250	250
Andre næringsformål	StartupLab Bergen		250	0	250
Andre næringsformål	Bergen reiselivslag (970120580)		4 212	4 212	0
Andre næringsformål	Bergen sentrum AS (953010070)		316	316	0
Andre næringsformål	Bergen teknologioverføring AS (987753153) - Nyskapingsparken		518	518	0
Andre næringsformål	Connect Vest-Norge (986856013)		316	316	0
Andre næringsformål	Design region Bergen (992056827)		329	579	-250
Andre næringsformål	Design region Bergen (992056827) - Raff		158	158	0
			9 727	9 477	250
Landbruk	Stiftelsen dyrebeskyttelsen i Bergen (979303793)		87	87	0
Landbruk	Bybonden i Bergen		300	300	0
Landbruk	Dyrebeskyttelsen Norge avd. Bergen og Hordaland (988712698) - Dyrenes hus		474	474	0
Landbruk	Dyrebeskyttelsen Norge Bergen og Hordaland (988712698)		24	24	0
			886	886	0
			10 613	10 363	250

Eldre, helse og frivillighet

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2022	Vedtatt bud. 2021	Endring
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Aktivitets- og administrasjonstilskudd til barne- og ungdomsorganisasjoner		1 947	1 947	0
			1 947	1 947	0
Forebyggende arbeid helse og sosial	MSO-Bergen, medisineres seksualopplysning		44	44	0
Forebyggende arbeid helse og sosial	Bergen Turlag - Folkehelsekoordinator		306	306	0
			351	351	0
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	Foreningen Norges døvblinde		78	78	0
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) Bergen		387	387	0
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	Landsforeningen for hjerte- og lungesyke - Bergen		156	156	0
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	Norges Blindeforbund i Hordaland		177	177	0
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	Norges handikapforbund, Region Sørvest (986986847)		0	166	-166
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	Bergen Døvesenter		796	796	0
			1 593	1 760	-166
Div. tilskudd	Bergen Røde Kors Hjelpekorps		19	19	0
			19	19	0
Seniorkultur	Nasjonalforeningens helselag for eldre i Bergen (857752422)		3 518	3 518	0
Seniorkultur	Arna eldresenter (971505117)		568	568	0
Seniorkultur	Stiftelsen Sesam (971500395)		1 671	1 671	0
Seniorkultur	Stiftelsen Sesam (971500395) - Tilskudd til frivillighetoppfølging		51	51	0
Seniorkultur	Stiftelsen Sesam (971500395) - Tilskudd til koordinering av frivillige		53	53	0
			5 860	5 860	0
Øvrig kulturaktivitet	Tilskudd til frivilligsentraler		5 025	5 025	0
			5 025	5 025	0
			14 795	14 961	-166

Barnehage, skole og idrett

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2022	Vedtatt bud. 2021	Endring
Vanlig grunnskoleundervisning	Fargespill		268	768	-500
Vanlig grunnskoleundervisning	Nærmiljøpakke - inkl.søknad om tilskudd		742	742	0
Vanlig grunnskoleundervisning	Private skoler		723	723	0
Vanlig grunnskoleundervisning	Tilskudd til private skoler - skolebygg		258	258	0
Vanlig grunnskoleundervisning	Ungt entreprenørskap		615	615	0
			2 605	3 105	-500
SFO basistilbud	Tilskudd til private SFO		1 290	1 290	0
SFO basistilbud	Tilskudd til private SFO for barn med spesielle behov i 5. - 7. trinn		310	310	0
			1 600	1 600	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Hordaland idrettskrets (944773738) - Antidoping og utdanning		103	103	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Hordaland idrettskrets (944773738) - Olympiatoppen Vest - Basistilskudd		697	697	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Idrett Bergen Sør – Aktivitetstilskudd		361	361	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Idrettsrådet i Bergen		846	846	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	(971348593) - Basistilskudd				
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Laksevåg Bordtennisklubb		258	258	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Norges svømmeforbund (939102671) - Elitesatsing svømming og stup		301	301	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Nye idrettstiltak og egenorganisert fysisk aktivitet		1 000	1 000	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Arrangementsstøtte - Idrett		1 000	1 000	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Stipend og priser		837	837	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Støtte til private anlegg		6 447	6 447	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Talentmidler - søkbar ordning		310	310	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	TIF Viking - Sprek viking		125	125	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	TIF Viking med fokus på integreringstiltak		184	184	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Bergen Kickboxing klubb		413	413	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Bergen og Hordaland Turlag		767	767	0
			13 650	13 650	0
Tilskudd til fysisk akt. og idrett for barn og ung	Barne- og ungdomsmidler - Idrett		11 000	11 000	0
			11 000	11 000	0
Idrettsaktivitet og tilskudd for særskilte grupper	Stimuleringsmidler til aktivitet og inkludering		1 450	1 450	0
			1 450	1 450	0
			30 306	30 806	-500

Klima, miljø og byutvikling

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2022	Vedtatt bud. 2021	Endring
Grøntfaglig planlegging	Friluftsliv tiltak		81	81	0
Grøntfaglig planlegging	Stiftelsen Det norske Arboret		425	425	0
Grøntfaglig planlegging	Bergen Turlag		108	108	0
			614	614	0
Parkdrift	Sommerstell av 1000- årsstedet i Fana		44	44	0
			44	44	0
Fiske, fangst og viltstell	Fiske, Fangst og Vilt- Jegerprøver-Ettersøk		24	24	0
			24	24	0
Klima og miljøtiltak	Klima- og miljøtilskudd		4 099	4 099	0
Klima og miljøtiltak	Stiftelsen Lystgården (918687394)		459	459	0
Klima og miljøtiltak	Tilskudd miljøorganisasjoner		1 017	1 017	0
			5 574	5 574	0
Naturforvaltning	Fiskeformål		81	81	0
Naturforvaltning	Bergen Elveforum		155	155	0
Naturforvaltning	Bergens Skog- og træplantingsselskap, forvaltning byfjell/Smørås		104	104	0
			340	340	0
Kulturminnevern	Andre		73	73	0
Kulturminnevern	Stiftelsen Bryggen		1 226	1 226	0
			1 299	1 299	0
			7 894	7 894	0

Arbeid, sosial og bolig

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2022	Vedtatt bud. 2021	Endring
Andre velferdstiltak utviklingshemmede	TV BRA		850	850	0
			850	850	0
Andre velferdstiltak psykisk helse	Fontenehuset Bergen	Engangsbeløp budsjettforlik 2021	2 309	3 609	-1 300
Andre velferdstiltak psykisk helse	Amalie Skrams hus	Engangsbeløp budsjettforlik 2021	4 674	4 974	-300
Andre velferdstiltak psykisk helse	Informasjonssenteret Hieronimus	Engangsbeløp budsjettforlik 2021	296	396	-100
Andre velferdstiltak psykisk helse	Kirkens SOS i Bjørgvin	Engangsbeløp budsjettforlik 2021	1 053	1 153	-100
Andre velferdstiltak psykisk helse	Blå Kors Bergen - Kompasset	Engangsbeløp budsjettforlik 2021	760	860	-100
Andre velferdstiltak psykisk helse	Landsforeningen for pårørende innen psykiatri LPP Bergen	Engangsbeløp budsjettforlik 2021	316	416	-100
Andre velferdstiltak psykisk helse	LEVE - forening for etterlatte etter selvmord	Engangsbeløp budsjettforlik 2021	285	385	-100
Andre velferdstiltak psykisk helse	Mental helse Bergen - Treffstedet Loftet	Engangsbeløp budsjettforlik 2021	790	890	-100
Andre velferdstiltak psykisk helse	Psykiatricaliansen	Engangsbeløp budsjettforlik 2021	1 043	1 543	-500
Andre velferdstiltak psykisk helse	ROS Senter for spiseforstyrrelser		2 209	2 209	0
Andre velferdstiltak psykisk helse	Sammen - Studentenes psykiske helsetjeneste		1 300	1 300	0
Andre velferdstiltak psykisk helse	Spillavhengighet Norge	Engangsbeløp budsjettfork 2021i1	77	177	-100
Andre velferdstiltak psykisk helse	PitStop	Engangs oppstartsmidler budsjettforlik 2021	0	1 000	-1 000
			15 110	18 910	-3 800
Andre velferdstiltak rus	Frelsesarmeen i Solheimsviken		120	120	0
Andre velferdstiltak rus	Landsforbundet Mot Stoffmisbruk Bergen Lokallag		68	68	0
Andre velferdstiltak rus	LISA-gruppene		585	585	0
Andre velferdstiltak rus	ProLar Nett		325	325	0
Andre velferdstiltak rus	Trappen motiveringssenter		605	605	0
			1 703	1 703	0
Sosial rådgivning og veiledning	Jussformidlingen		192	192	0
Sosial rådgivning og veiledning	Kirkens Bymisjon - Gatejuristen		1	259	-258
Sosial rådgivning og veiledning	Matsentralen Bergen		414	414	0
Sosial rådgivning og veiledning	MO-LA Stiftelsen		191	191	0
Sosial rådgivning og veiledning	Pust i bakken / Slettebakken menighet		58	58	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Sosial rådgivning og veiledning	Stiftelsen krigsveteranenes minne - Kronstad Hovedgård		311	311	0
Sosial rådgivning og veiledning	Stiftelsen Robin Hood-huset		2 850	2 850	0
Sosial rådgivning og veiledning	Wayback Bergen		152	152	0
Sosial rådgivning og veiledning	Bergen Røde Kors - Døråpner		368	368	0
Sosial rådgivning og veiledning	Bergen Røde Kors - Nettverk etter soning		158	158	0
Sosial rådgivning og veiledning	Bergen Uavhengige Sosialrådgivning (BUS) - Høgskulen på Vestlandet		63	63	0
			4 758	5 016	-258
Støtte til krisetiltak	Amathea - veiledningsstjeneste for gravide		451	451	0
Støtte til krisetiltak	Nok. Bergen	Engangsbeløp budsjettforlik 2021	0	300	-300
			451	751	-300
Rusbehandling, råd og veiledning	Evangeliesenteret		406	406	0
Rusbehandling, råd og veiledning	Kirkens bymisjon - Ungdomstiltaket V13		3 255	3 255	0
Rusbehandling, råd og veiledning	Stiftelsen CRUX Kalfarhuset oppfølgingscenter		2 258	2 258	0
Rusbehandling, råd og veiledning	Idrett Bergen Sør - Utrustet		53	53	0
Rusbehandling, råd og veiledning	Albatrossen Ettervernscenter		2 960	2 960	0
			8 932	8 932	0
Lavtersketilbud for rusavhengige	Sammen Senteret Laksevåg - IOGT Norge		399	399	0
Lavtersketilbud for rusavhengige	Kafé Lazarus		32	32	0
Lavtersketilbud for rusavhengige	Kirkens Bymisjon - FRI med ProTeam		1	104	-103
Lavtersketilbud for rusavhengige	Blå Kors Bergen - Fredagskafé		21	21	0
Lavtersketilbud for rusavhengige	Stiftelsen Sesam		553	553	0
Lavtersketilbud for rusavhengige	Blå Kors Bergen - Hvide Bånd Dagsenter	Engangsbeløp budsjettforlik 2021	1 043	1 143	-100
Lavtersketilbud for rusavhengige	Kirkens Bymisjon - Gatennært rusarbeid		888	527	361
			2 937	2 779	158
Utekontakt	For Freedom - Arbeid mot menneskehandel		258	258	0
Utekontakt	Bergen Røde Kors - Arbeid mot menneskehandel		305	305	0
			563	563	0
			35 304	39 504	-4 200

Kultur, mangfold og likestilling

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2022	Vedtatt bud. 2021	Endring
Barne- og ungdomskulturtilskudd	4H Hordaland (993230170) - 4H-Gården		158	158	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	AKKS Bergen (977530938)		337	337	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Meningsfull oppvekst for barn og unge i bydelen Ytrebygda (986231935) - Mobystiftelsen - drift av Søreidehuset		211	211	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Rikskonsertene (974761114) - Kommunal egenandel Rikskonsertene		432	432	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	S12 Galleri og Verksted DA (988208833) - Søndagsskolen		105	105	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Barn i byen kulturformidling AS (983201652) - Magasinet Barn i byen		211	211	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Stiftelsen 3,14 Hordaland internasjonale fylkesgalleri (971349875) - Galleri 3,14 - Kunstformidling barn og unge		52	52	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Stiftelsen Bergen dansesenter (977232090)		684	684	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Stiftelsen Bergen dansesenter (977232090) - Escape		158	158	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Stiftelsen Bergen music fest (976249453)		263	263	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	- Ungdomskonsserter Bergensfest		766	766	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Stiftelsen fargespill (996906175)		766	766	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	AKKS Bergen (977530938) - Eggstockfestivalen		137	137	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Stiftelsen musikkselskapet Harmonien (976619005) - Ung Symfoni/Bergen		263	263	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Filharmoniske Ungdomsorkester				
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Stiftelsen nye Fyllingsdalen teater (998391970)		1 487	1 487	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Teaterdrift Bergen AS (997764907) - Corner teater		1 995	1 995	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Ung i kor - vest (988945722) - Barn synger!		211	211	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Vestlandske teatersenter (933878457)		987	987	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Bergen døvesenter (939467203) - Tilsk. til Døvefor.		274	274	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Stiftelsen Spillhus Bergen (824751862)		1 700	1 700	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Salt (986356991) - Fritt spillerom (Salt kulturskole)		300	0	300
Barne- og ungdomskulturtilskudd	De unges orkesterforbund Hordaland (980174093) - De unges orkesterforbund		79	79	0
			10 810	10 510	300
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	Norges handikapforbund, Region Sørvest (986986847)	Overført fra helse	166	0	166
			166	0	166
Legetjeneste	Kirkens Bymisjon - Helsesenter for papirløse migranter		700	700	0
			700	700	0
Sosial rådgivning og veiledning	FRI Bergen og Hordaland		942	942	0
Sosial rådgivning og veiledning	Kirkens Bymisjon - Home-Start Familiekontakten, Empo Flerkulturelt Ressurssenter og Bamsehiet		4 342	3 342	1 000

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Sosial rådgivning og veiledning	Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA)		144	144	0
Sosial rådgivning og veiledning	Papillon		466	466	0
Sosial rådgivning og veiledning	Skeiv Verden Vest		403	403	0
Sosial rådgivning og veiledning	Møhlenpris idrettslag (996138666)		450	450	0
Sosial rådgivning og veiledning	Skeiv Verden Vest - Engangstilskudd	Engangstiltak 2021	0	350	-350
Sosial rådgivning og veiledning	Bergen Røde Kors – Flyktningguide	Synliggjøres på tilskuddslisten fra 2022	974	0	974
Sosial rådgivning og veiledning	Norsk Folkehjelp Bergen (977257131) – DiMe-prosjektet		100	0	100
Sosial rådgivning og veiledning	Bergen Røde Kors - Fellesverket		1 100	1 100	0
Sosial rådgivning og veiledning	Bergen Røde Kors - Gatemebling		155	155	0
Sosial rådgivning og veiledning	Bergen Røde Kors - Norsktraining		94	94	0
Sosial rådgivning og veiledning	Bergen Røde Kors - Støttespiller for unge flyktninger		306	306	0
Sosial rådgivning og veiledning	Caritas Bergen		410	410	0
			9 888	8 164	1 724
Div. tilskudd	Skeivt Kristent nettverk (Engangstiltak)	Engangstiltak 2021	0	250	-250
Div. tilskudd	8 Mars initiativet i Bergen (918502645)	Synliggjøres på tilskuddslisten fra 2022	30	0	30
Div. tilskudd	Skeivt Kristent nettverk (924329491)		300	0	300
			330	250	80
Vitensenter	Bergen vitensenter AS (989005049) - Vilvite-senteret		5 656	5 656	0
			5 656	5 656	0
Kulturhistoriske museer	Konsolidering - Bergen sjøfartsmuseum og Museum Vest	Se Stiftelsen Museum Vest	0	2 124	-2 124
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen Bergenssølvet (994085492) - Ved Kunstmuseene i Bergen		152	152	0
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024)		11 557	11 557	0
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024) - Brannmuseet: magasinering av veteranbrannbiler		300	300	0
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024) - Følge opp ABM planen	Omdisponering	0	269	-269
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen Museum Vest (987669586)	Se konsolidering Bergen sjøfartsmuseum og Museum Vest	19 923	17 799	2 124
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen Museum Vest (987669586) - Gjennomføring av årlige Hansadager		140	140	0
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen Museum Vest (987669586) - Museumslosen		103	103	0
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen seilskipet Statsraad Lehmkuhl (956330874)		1 922	1 922	0
Kulturhistoriske museer	Stiftinga Museumssenteret i Hordaland (971349743)		1 860	1 860	0
Kulturhistoriske museer	Stiftinga Museumssenteret i Hordaland (971349743) - Norsk Trikotasjemuseum – skoleavdelingen		205	205	0
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024) - Regionalt pilegrimssenter		400	400	0
Kulturhistoriske museer	Brannmuseum		763	763	0
			37 325	37 593	-269

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Kulturvern	Fellesenheten ved Sandviksboder Kystkultursenter AS (990031487)		1 369	1 369	0
Kulturvern	Fellesenheten ved Sandviksboder Kystkultursenter AS (990031487) - Veteranbåtrute Bergen havn		258	258	0
Kulturvern	Fortidsminneforeningen Bergen og Hordaland avdeling (970576177)		211	211	0
Kulturvern	Stiftelsen Espeland fangeleir (881585952) - Gestapomuseet		52	52	0
Kulturvern	Laksevåg kulturhistoriske forening (976590449)		447	447	0
Kulturvern	Nordhordland Veteranbåtlag (983395430) - Vedlikehold Oster		79	79	0
Kulturvern	Norsk jernbaneklubb, gamle Vossebanen (971350814) - Veterantoget Garnes - Midtun		900	900	0
Kulturvern	Sofus Madsens skulpturmuseum		75	75	0
Kulturvern	Stiftelsen D/S Stord I (889955732) - Vedlikehold D/S Stord I		105	105	0
Kulturvern	Stiftelsen Espeland fangeleir (881585952)		626	626	0
Kulturvern	Tellevik kystfort (912314553)		225	225	0
Kulturvern	Torgdagen i Bergen (982903874)		79	79	0
Kulturvern	Veteranskipslaget fjordabåten (980874737) - Vedlikehold MF Granvin		105	105	0
Kulturvern	Vulcanus taubåtkompani (994872486) - Vedlikehold Vulcanus		105	105	0
Kulturvern	Stiftelsen Espeland fangeleir (881585952) - Gestapomuseet - utvikling		100	100	0
Kulturvern	Ytre Arna museum (999029159)		93	93	0
Kulturvern	Memoar (915636926)		100	100	0
Kulturvern	Sydneshalvøyen kulturhistoriske lag (925310042) - Historietorget		50	50	0
Kulturvern	Bergen kystlag (990654425)		53	53	0
Kulturvern	Bergen nasjonale veteranskipshavn		336	336	0
Kulturvern	Bergens Elektriske Sporvei (990512469) - Veterantrikk Møhlenpris		137	137	0
Kulturvern	Bergens tekniske museum (992184477)		363	363	0
Kulturvern	Buekorpsmuseet i Bergen (982165679)		95	95	0
			5 963	5 963	0
Kunstmusèer	Kunstmuseene i Bergen (990269343)		57 258	57 258	0
Kunstmusèer	Kunstmuseene i Bergen (990269343) - Stenersenbygget		765	765	0
Kunstmusèer	Kunstmuseene i Bergen (990269343) - Magasiner KODE		5 000	5 000	0
			63 023	63 023	0
Scenekunst	Kompani Krapp ANS (993462500)	Omdisponering	0	102	-102
Scenekunst	Kompani13 DA (914242444)	Omdisponering	150	102	48
Scenekunst	Krabatene v/Irene Ahnéll (981780299)	Omdisponering	150	211	-61
Scenekunst	Apropos Teater (977257212)	Omdisponering	150	206	-56
Scenekunst	Proscen - Produsentenhet for scenekunst (993173487)		421	421	0
Scenekunst	Stiftelsen Bergen internasjonale teater (874695262) - Bergen Internasjonale Teater - Teatergarasjen		4 356	4 356	0
Scenekunst	Stiftelsen Bergen internasjonale teater (874695262) - Oktoberdans / Meteor		790	790	0
Scenekunst	Transiteatret-Bergen (985934045)		426	426	0
Scenekunst	Vibeke Flesland Havre Produksjoner (987275197)		154	154	0
Scenekunst	Norway Fringe Festival AS (920670202)	Omdisponering	100	0	100
Scenekunst	Dominika Minkacz- Sira (914052971) - Open Window Theatre	Omdisponering	150	0	150
Scenekunst	Carte Blanche (957214479)		6 393	6 393	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjet 2022

Scenekunst	Dukketeaterverkstedet (920172628)		206	206	0
			13 447	13 368	79
Musikk	Edvard Grieg Kor (915608523)		1 623	1 623	0
Musikk	Bergen Metal Fest (890299032)	Omdisponering	255	155	100
Musikk	Festspillene i Bergen (95559535)		9 914	9 914	0
Musikk	Folkemusikkklubben Columbi egg (992509678)		157	157	0
Musikk	Foreningen EKKO (987215933) - Ekko konsertserie		103	103	0
Musikk	Foreningen EKKO (987215933) - Ekkofestivalen		526	526	0
Musikk	Antikk Musikk (991917276)		72	72	0
Musikk	Nattjazz (971349123)		1 596	1 596	0
Musikk	Ny musikk Bergen (997774515)		200	200	0
Musikk	Opera Bergen (991905030) - Sommeropera		366	366	0
Musikk	Perfect sounds forever DA (996507491)		184	184	0
Musikk	Playdate (997956591)		84	84	0
Musikk	Avgarde (990 533 652)		124	124	0
Musikk	Stiftelsen Bergen music fest (976249453) - Bergenfest		1 053	1 053	0
Musikk	Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera (889288892)		4 763	4 763	0
Musikk	Stiftelsen BIT20 ensemble (971349670)		1 443	1 443	0
Musikk	Bergen Barokk AS (981522338)		147	147	0
Musikk	Stiftelsen Musicanord (977154200)		158	158	0
Musikk	Stiftelsen prof. Jiri Hlinka klaverakademi (992861843)		105	105	0
Musikk	Stiftelsen Vestnorsk Jazzsenter (979 913 583)		948	948	0
Musikk	Bergen Big Band (916791801)	Navneendring	105	105	0
Musikk	Bergen domkirke sokn (976994167) - Bergen kirkeautunnale		206	206	0
Musikk	Bergen domkirke sokn (976994167) - Kirkemusikk i Bergen domkirke menighet		582	582	0
Musikk	Vill Vill Vest (816 956 412)		469	469	0
Musikk	AKKS Bergen (977530938) - Øvingslokaler		211	211	0
Musikk	Bergen internasjonale kultursenter (992138122) - Bergen Internasjonale Musikkfestival BIMF		212	212	0
Musikk	Bergen jazzforum (985260621)		313	313	0
Musikk	Bergen kirkelige fellesråd (976994434) - Påskefestuken		158	158	0
Musikk	Bergens kammermusikkforening (987626704)		105	105	0
Musikk	Borealis (985703167)		1 467	1 467	0
Musikk	Brak (980850609)		895	895	0
Musikk	Brak (980850609) - Music City Network		102	102	0
Musikk	Brak (980850609) - Musikkarena	Omdisponering	205	305	-100
Musikk	Currentes Jostein Gundersen (989371908) - Currentes		32	32	0
			28 885	28 885	0
Visuell kunst	Aldea AS (918504176) - Gjestekunstnerordning		184	184	0
Visuell kunst	Entrée (997033957)		308	308	0
Visuell kunst	Foreningen Trykkeriet (993782157)		366	366	0
Visuell kunst	Hordaland Kunstsenter (959917485) - Hordaland Kunstnersentrum sommerutstilling		116	116	0
Visuell kunst	Knipsu (997510364)		102	102	0
Visuell kunst	KRAFT Bergen AS (999537804)		632	632	0
Visuell kunst	Kunstnerverksteder (988845256) - Kunstnerverksteder - C. Sundsgt.		447	447	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Visuell kunst	PALMERA (916627939)		103	103	0
Visuell kunst	Pamflett (917017571) - Pamflett/Bergen		126	126	0
	Art Book Fair				
Visuell kunst	S12 Galleri og verksted DA (988208833)		439	439	0
Visuell kunst	3,14 (971349875) - Kunsthall		158	158	0
Visuell kunst	Bergen Ateliergruppe (993620858)		157	157	0
Visuell kunst	Tag Team Studio (995544571)		233	233	0
Visuell kunst	VISP (994520911)		290	290	0
Visuell kunst	ALT GÅR BRA (915352561)	Omdisponering	100	0	100
Visuell kunst	Bergen kunstforening (971122900) - Bergen kunsthall / Landmark		3 567	3 567	0
Visuell kunst	Bergen kunstforening (971122900) - Bergens kunsthall / Festspillutstilling		369	369	0
Visuell kunst	Bergensstriennalen AS (996799298)		5 429	5 429	0
Visuell kunst	BLOKK (997940458)		77	77	0
Visuell kunst	B-Open (992194146) - B - Open [biennale]		158	158	0
			13 362	13 262	100
Film	Mediefondet Zefyr AS (989661752)		948	948	0
Film	Nordiske mediedager (990298041)		526	526	0
Film	Stiftelsen Cinemateket i Bergen (971350539)		471	471	0
Film	Vestnorsk filmsenter AS (974332981)		1 608	1 608	0
Film	Vestnorsk filmsenter AS (974332981) - Bergen kommunes filmmelding		2 106	2 106	0
Film	Vestnorsk filmsenter AS (974332981) - Filmveksthus		509	509	0
Film	Vestnorsk filmsenter AS (974332981) - Vestnorsk Filmsenter AS manusutvikling		632	632	0
Film	Mediefondet Zefyr AS (989661752) - Produksjonsmidler		1 000	1 000	0
Film	Bergen internasjonale filmfestival AS (980555704)		842	842	0
			8 641	8 641	0
Litteratur	Henning Bergsvåg - Poesidigg		76	76	0
Litteratur	Det Vestnorske teater (939734325) - Nynorskens hus		1 017	1 017	0
Litteratur	Norsk forfattersentrum (960498615) - Festspillforfatteren		105	105	0
Litteratur	Audiatur (991016260) - Audiatur poesifestival		316	316	0
Litteratur	Stiftelsen Litteraturhuset i Bergen (993607312)		1 053	1 053	0
Litteratur	Stiftelsen Bergen internasjonale litteraturfestival for sakprosa og skjønnlitteratur (923217614)		407	407	0
Litteratur	Tekstallianse (922839549)	Omdisponering	200	100	100
Litteratur	Det Vestnorske teater (939734325) - Prosjekt Heime i nynorsken 2021 - Engangstilskudd	Engangstiltak 2021	0	750	-750
			3 174	3 824	-650
Tverrestetisk	History disposal unit (982250803) - Wrap driftstilskudd		211	211	0
Tverrestetisk	Kulturhuset Østre AS (913106695)		1 048	1 048	0
Tverrestetisk	Marie Nerland (984144792) - Volt		184	184	0
Tverrestetisk	Performance art Bergen (997615034)		132	132	0
Tverrestetisk	Piksel produksjoner LTD (993164046)		316	316	0
Tverrestetisk	Stiftelsen Bergen internasjonale teater (874695262) - Prøverommet		236	236	0
Tverrestetisk	Stiftelsen Bergen senter for elektronisk kunst (881948222)		1 046	1 046	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Tverrestetisk	Stiftelsen kulturhuset USF (971348372) - Gjestekunstnerordning USF		579	579	0
Tverrestetisk	Stiftelsen Lydgalleriet (991284362)		579	579	0
Tverrestetisk	Stiftelsen Bergen Kjøtt (922635471)		880	880	0
Tverrestetisk	Vagant AS (919063122) - Tidsskriftet Vagant		203	203	0
Tverrestetisk	Aldea AS (918504176)		873	873	0
			6 286	6 286	0
Ymse kunstformidling	Kunstgarasjen (913838572)		496	496	0
Ymse kunstformidling	Stiftelsen kulturhuset USF (971348372) - Designinkubator		168	168	0
Ymse kunstformidling	Unison AS (985298513) - Kulturnatt		421	421	0
Ymse kunstformidling	Dataspillsenteret - Norsk senter for spillutvikling (924586737)		203	203	0
Ymse kunstformidling	Bergen Spillfestival (921379498)	Omdisponering	70	0	70
Ymse kunstformidling	Buzz AS (996223191) - Musikkfondet Buzz AS		316	316	0
Ymse kunstformidling	Design region Bergen (992056827) - Raff		158	158	0
			1 833	1 763	70
Musikk og kulturskole	STIFTELSEN BARRATT DUE MUSIKKINSTITUTT (960472675) - Unge talenter		250	0	250
			250	0	250
Tilskudd til andres kulturbygg	Raftostiftelsen (877155102) - Raftohuset - Drift av kulturhus		1 053	1 053	0
Tilskudd til andres kulturbygg	Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera (889288892) - Griegkvartalet - engangstilskudd	Engangstiltak 2021	0	500	-500
			1 053	1 553	-500
Flerkulturelt kulturtilbud / BIKS	Bergen internasjonale kultursenter (992138122)		1 491	1 491	0
			1 491	1 491	0
Kulturtilbud utv. hemmede	Tveiterås skolekorps (977264685)		77	77	0
			77	77	0
Øvrig kulturaktivitet	Regnbuedagene i Bergen AS (922171181)		615	615	0
Øvrig kulturaktivitet	Grieg internasjonale korfestival (986696059)		105	105	0
Øvrig kulturaktivitet	Grieghallen AS (920945554) - refusjon til lag og organisasjoner		842	842	0
Øvrig kulturaktivitet	Amatørkulturrådet i Bergen (892626642)		516	516	0
Øvrig kulturaktivitet	Amatørkulturrådet i Bergen (892626642) - Informasjon og markedsføring amatørkultur		525	525	0
Øvrig kulturaktivitet	Kultur Vest AS (995683679)		347	347	0
Øvrig kulturaktivitet	Kulturhuset sentrum I/S (975661830) - Kulturhuset Sentrum - Ytre Arna	Omdisponering	155	105	50
Øvrig kulturaktivitet	Norges korforbund Hordaland (976539419)		211	211	0
Øvrig kulturaktivitet	Norges musikkorps forbund Hordaland (971561068)		263	263	0
Øvrig kulturaktivitet	Norges musikkorps forbund Hordaland (971561068) - NM i Brass		184	184	0
Øvrig kulturaktivitet	Norsk publikumsutvikling (893948112)	Omdisponering	0	51	-51
Øvrig kulturaktivitet	Raptus - Bergen tegneseriefestival (980566013)		168	168	0
Øvrig kulturaktivitet	Stiftelsen kulturhuset USF (971348372) - Kulturhuset USF [inkl Domino I/Arenaprojektet]		7 140	7 140	0
Øvrig kulturaktivitet	Stiftelsen kulturhuset USF (971348372) - Utviklingsprosjekt Arena USF		164	164	0
Øvrig kulturaktivitet	Stiftelsen Solhovden (977155711)		137	137	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Øvrig kulturaktivitet	Studentkulturhuset i Bergen AS (973199986) - Akademiske kvarter	105	105	0
Øvrig kulturaktivitet	Bergen døvesenter (939467203) - Døves kultursenter	203	203	0
Øvrig kulturaktivitet	Bergen filharmoniske kor (983842313)	52	52	0
Øvrig kulturaktivitet	Bergen kulturforum (982123348)	79	79	0
Øvrig kulturaktivitet	Bergen musikkteater (988608920)	105	105	0
Øvrig kulturaktivitet	Bergen Næringsråd (961744776) - 17. mai-komiteen i Fana	53	53	0
Øvrig kulturaktivitet	Bergen unge kammerorkester (989707787)	179	179	0
Øvrig kulturaktivitet	Collegium Musicum (978702724)	578	578	0
		12 727	12 728	-1
Kommunale kulturbygg	Nordvik vel (918020276)	83	83	0
		83	83	0
Overføring til andre trossamfunn	Human-Etisk Forbund Bergen lokallag (978628729) - Støtte til leie av lokaler til Humanistisk konfirmasjon og navnefest	244	244	0
Overføring til andre trossamfunn	Kirkelig dialogsenter (914536367)	166	166	0
Overføring til andre trossamfunn	Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i Bergen (998169852)	305	205	100
		715	615	100
		225 885	224 435	1 450

Søkbare tilskuddsordninger

Finans, næring og eiendom

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag Vedtatt Endring		
			øk.plan 2022	bud. 2021	
Andre næringsformål	Tilskudd til næringsutvikling - søkbar ordning		4 924	3 846	1 079
Andre næringsformål	Prosjektmidler næring		0	579	-579
Andre næringsformål	Tilskudd til grønn og bærekraftig omstilling - søkbar ordning		3 000	0	3 000
			7 924	4 424	3 500
Landbruk	Søkbar tilskuddsordning for dyrevernorganisasjoner		626	626	0
Landbruk	Urbant landbruk		259	259	0
			884	884	0
			8 809	5 309	3 500

Eldre, helse og frivillighet

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2022	Vedtatt bud. 2021	Endring
Andre velferdstiltak eldre	Foreninger og lag - tilskudd fordelt etter søknad		894	894	0
Andre velferdstiltak eldre	Foreninger og lag: Tilskudd til tiltak som forebygger ensomhet blant eldre		500	0	500
			1 394	894	500
			1 394	894	500

Kultur, mangfold og likestilling

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2022	Vedtatt bud. 2021	Endring
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Håndverk/visuelt amatørkultur		53	53	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Instrumenttilskudd kor, korps og orkester		645	645	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Kunstformidling barn og unge		1 456	1 456	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Lokal kulturaktivitet	Omdisponering	5 385	5 584	-199
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Lokale priser bydeler		180	180	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Skolekorps - beste korps fra Bergen i junior - NM i Brass og janitsjar		103	103	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Tilskudd til barnekor, -korps og -orkester		1 430	1 430	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Buekorps		768	768	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Byomfattende ungdomsprosjekter og festivaler		318	318	0
			10 338	10 537	-199
Sosial rådgivning og veiledning	Markering av den internasjonale migrasjonsdagen		70	70	0
Sosial rådgivning og veiledning	Prosjektmidler mangfoldig dialog og møteplasser	Engangstiltak 2021	0	150	-150
Sosial rådgivning og veiledning	Søkbar pott til organisasjoner og tiltak for å motvirke sosial kontroll - engangstilskudd	Engangstiltak 2021	0	1 000	-1 000
			70	1 220	-1 150
Kulturhistoriske museer	Tilskudd til museumsutvikling - ABM-plan fornying	Omdisponering	0	216	-216
Kulturhistoriske museer	Utstillinger/innholdsproduksjon på de konsoliderte museene	Omdisponering	0	814	-814
Kulturhistoriske museer	Økt innholdsproduksjon museer	Omdisponering	0	500	-500
Kulturhistoriske museer	Økt markedsføring museer	Omdisponering	0	150	-150
Kulturhistoriske museer	Frivillig kulturvern	Omdisponering	841	0	841
Kulturhistoriske museer	Tilskudd til samlingsgjennomgang	Omdisponering	600	0	600
Kulturhistoriske museer	Fartøyvernkonserverator	Omdisponering	350	0	350
Kulturhistoriske museer	Nasjonalt kompetansesenter for immateriell kulturarv	Omdisponering	350	0	350
Kulturhistoriske museer	Museer som møtested og nye formidlingstilbud i bydeler	Omdisponering	600	0	600
			2 741	1 680	1 061
Kulturvern	Fjordsteam Bergen AS (920042694)		413	413	0
Kulturvern	Tilskudd til byhistorie og kystkultur - alle formål prosjekter og drift	Omdisponering	0	641	-641
			413	1 054	-641
Scenekunst	Scenekunst - prosjekt, drift og lokaler		1 419	1 419	0
Scenekunst	Klimamidler - Pool for scenografi, kostymer etc.		250	250	0
			1 669	1 669	0
Musikk	Musikk - prosjekt, drift og lokaler		1 781	1 781	0
Musikk	Tilskudd til arrangement - profesjonelle og bydekkende		1 030	1 030	0
			2 811	2 811	0
Visuell kunst	Kunstnerhonorar - pilotprosjekt		206	206	0
Visuell kunst	Visuell kunst - prosjekt, drift og lokaler		1 178	1 178	0
			1 385	1 385	0
Litteratur	Litteratur - prosjekt, drift og lokaler		380	380	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

			380	380	0
Tverrestetisk	Elektronisk kunst - prosjekt, drift og lokaler		243	243	0
Tverrestetisk	Internasjonal kunst- og kulturutveksling		2 430	2 430	0
Tverrestetisk	Kritikk og teoriutvikling - prosjekt	Omdisponering	556	508	48
Tverrestetisk	Kulturstipend og -priser		2 226	2 226	0
Tverrestetisk	Åpne dører! - tilskudd til publikumsrettet aktivitet/gratis arrangement for institusjoner og profesjonelle arenaer		813	813	0
Tverrestetisk	Arbeidsstipend		1 390	1 390	0
Tverrestetisk	Talentutvikling		134	134	0
Tverrestetisk	Tverrfaglig - prosjekt, drift og lokaler		830	830	0
Tverrestetisk	Levende sentrum - tomme lokaler på gateplan til kunstnerisk innhold	Omdisponering	666	516	150
Tverrestetisk	Kunstloggen AS (915459579) – Julemarked for design, kunst og kunsthåndverk		100	100	0
Tverrestetisk	Kulturlos		200	200	0
			9 587	9 389	198
Ymse kunstformidling	Gatekunst og graffiti - prosjekt, drift og lokaler		157	157	0
Ymse kunstformidling	Kulturnæring - prosjekt		915	915	0
Ymse kunstformidling	Utvikling av ny kompetansefylde		305	305	0
Ymse kunstformidling	Designfeltet - Styrking		175	175	0
			1 552	1 552	0
Tilskudd til andres kulturbygg	Tilskudd til vedlikehold av ikke-kommunale kulturbygg		770	770	0
Tilskudd til andres kulturbygg	Vedlikeholdsetterslep museer		4 068	4 068	0
			4 838	4 838	0
Kulturtilbud utv. hemmede	Tilskudd til kultur- og fritidsaktiviteter for mennesker med utviklingshemming		206	206	0
			206	206	0
Øvrig kulturaktivitet	Elitekorps		413	413	0
Øvrig kulturaktivitet	Etablering og drift av lokale kulturråd		102	102	0
Øvrig kulturaktivitet	Amatørkulturmonstringer		52	52	0
Øvrig kulturaktivitet	Folkeverksteder/makerspaces		656	656	0
Øvrig kulturaktivitet	Tilskudd til kor på særlig høyt nivå		413	413	0
Øvrig kulturaktivitet	Tilskudd utstyr/lokaler alle sjangere		103	103	0
Øvrig kulturaktivitet	Voksenkor, korps og orkester - drift og prosjekt		773	773	0
Øvrig kulturaktivitet	Ymse kulturformål - prosjekt, drift og lokaler		434	434	0
Øvrig kulturaktivitet	Klimamidler - Grønn festivalordning	Omdisponering	0	500	-500
Øvrig kulturaktivitet	Klimamidler - Miljøsertifisering	Omdisponering	1 000	1 000	0
			3 945	4 445	-500
			39 936	41 166	-1 230

Sentrale tabeller og oversikter

1A Hovedoversikt drift (§5-4)

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	VB 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
Rammetilskudd	-6 688 346	-6 268 290	-6 308 021	-6 348 235	-6 388 029	-6 427 893
Innteks- og formuesskatt	-9 404 091	-10 239 130	-10 641 720	-10 705 571	-10 769 804	-10 834 423
Eiendomsskatt	-979 725	-976 000	-1 030 000	-1 030 000	-1 030 000	-1 030 000
Andre generelle driftsinntekter	-374 429	-282 583	-236 517	-231 457	-232 699	-224 350
Sum generelle driftsinntekter	-17 446 591	-17 766 003	-18 216 258	-18 315 263	-18 420 532	-18 516 666
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	16 298 636	16 879 525	17 211 625	17 166 077	17 174 460	17 187 568
Avskrivninger	935 508	917 606	924 614	931 715	943 875	949 275
Sum netto driftsutgifter	17 234 143	17 797 130	18 136 239	18 097 792	18 118 335	18 136 843
Brutto driftsresultat	-212 448	31 127	-80 019	-217 470	-302 197	-379 822
Renteinntekter	-137 989	-74 523	-120 929	-166 529	-189 729	-193 529
Utbytter	-347 954	-296 700	-330 000	-280 000	-280 000	-280 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	22 725	0	0	0	0	0
Renteutgifter	355 295	298 907	379 947	480 320	569 117	606 441
Avdrag på lån	694 006	740 121	777 907	803 678	830 227	852 033
Netto finansutgifter	586 083	667 804	706 926	837 469	929 616	984 945
Motpost avskrivninger	-935 508	-917 606	-924 614	-931 715	-943 875	-949 275
Netto driftsresultat	-561 872	-218 674	-297 707	-311 716	-316 456	-344 152
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	490 571	347 200	511 240	511 240	412 240	412 240
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	54 794	-91 571	-70 240	-75 515	-65 618	-19 295
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	8 360	-36 954	-143 293	-124 009	-30 166	-48 793
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	8 148	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	561 872	218 674	297 707	311 716	316 456	344 152
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

1B Driftsbevilgninger til tjenesteområdene (§5-4)

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	VB 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
Manglende oppsett	0	0	0	0	0	0
Barnehage	2 471 763	2 494 580	2 535 567	2 501 459	2 494 459	2 486 959
Skole	3 592 755	3 576 031	3 759 027	3 755 956	3 736 538	3 736 224
Spesialpedagogiske tjenester	258 444	258 066	270 933	270 933	270 933	270 933
Barnevern	643 776	667 236	707 458	697 986	694 186	684 186
Tjenester til eldre	3 203 779	3 304 276	3 416 880	3 447 545	3 508 480	3 561 780
Tjenester til funksjonshemmede	168 017	167 337	171 220	176 720	176 620	176 620
Tjenester til utviklingshemmede	1 398 517	1 454 502	1 596 081	1 656 716	1 706 870	1 736 106
Psykisk helse	513 625	541 109	557 780	547 787	533 845	533 845
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	321 933	336 277	351 511	355 586	376 386	382 236
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	753 333	802 413	802 724	795 493	793 293	793 293
Introduksjons- og tolketjenester	130 243	188 062	235 878	225 238	220 358	220 358
Forebyggende helsearbeid	327 140	411 415	250 997	251 081	251 081	251 081
Behandling og rehabilitering	597 972	594 557	613 010	612 941	613 703	614 543
Overføringer til trossamfunn	195 353	169 745	177 986	178 986	179 986	179 986
Brannvesen	213 776	212 567	220 784	220 184	220 184	220 184
Samferdsel	172 679	122 128	124 903	125 166	125 739	127 294
Boligtiltak	85 185	128 648	107 793	110 059	112 652	117 064
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	84 328	76 854	68 977	68 977	68 977	68 977
Private planer og byggesak	30 752	17 966	18 505	18 505	18 505	18 505
Naturforvaltning og parkdrift	142 610	138 043	144 174	146 341	146 714	149 932
Klima og miljø	38 872	48 418	40 273	40 173	40 173	40 373
Lærlinger	13 034	54 462	60 087	56 447	53 727	53 727
Arbeidsmarkedstiltak	9 469	10 943	11 215	11 215	11 215	11 215
Kultur	497 224	416 444	423 908	422 065	423 048	423 002
Bibliotek	77 326	92 024	94 306	94 306	94 306	94 306
Idrett	327 486	298 899	303 379	307 690	309 001	312 112
Næring	59 563	-32 878	-26 979	-32 979	-32 979	-32 979
Bystyrets organer og administrasjon	72 217	98 165	85 206	103 516	84 606	103 516
Administrasjon og fellesfunksjoner	958 696	952 802	980 205	957 146	958 367	953 938
Fellestjenester	25 147	31 391	33 621	33 621	33 621	33 621
Sivilforsvar og beredskap	6 066	3 113	3 150	3 150	3 150	3 150
Vann og avløp	987	-648	3 852	3 852	3 852	3 852
Renovasjon	3 130	3 725	3 779	3 779	3 779	3 779
Interne tjenester / fordelte kostnader	0	10 313	10 313	10 313	10 313	10 313
Pensjon og fellesposter	-827 781	-696 139	-924 284	-1 068 800	-928 215	-712 121
Sentrale inntekter og finansposter	0	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	16 567 417	16 952 847	17 234 220	17 109 152	17 317 474	17 631 909
Herav:						
Avskrivninger	935 508	917 606	924 614	931 715	943 875	949 275
Motpost avskrivninger	-935 508	-917 606	-924 614	-931 715	-943 875	-949 275
Netto renteutgifter og -inntekter	-1 780	-68	-208	-208	-208	-208
Overføring til investering	89 750	7 200	11 200	11 200	12 200	12 200
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	54 794	-91 571	-70 240	-75 515	-65 618	-19 295
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	126 017	157 762	81 843	7 597	196 639	451 643
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	16 298 636	16 879 525	17 211 625	17 166 077	17 174 460	17 187 568

B3 Økonomisk oversikt drift – artsfordeling (§5-6)

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / Budsjett 2022

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	VB 2021	Justert budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
Rammetilskudd	-6 688 346	-6 268 290	-6 480 468	-6 308 021	-6 348 235	-6 388 029	-6 427 893
Inntekts- og formuesskatt	-9 404 091	-	-10 379 130	-10 641 720	-10 705 571	-10 769 804	-10 834 423
		10 239 130					
Eiendomsskatt	-979 725	-975 985	-999 985	-1 030 000	-1 030 000	-1 030 000	-1 030 000
Andre skatteinntekter	0	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-394 878	-299 106	-308 562	-253 040	-247 979	-249 222	-240 872
Overføringer og tilskudd fra andre	-2 696 679	-2 108 160	-2 456 430	-2 083 407	-2 079 207	-2 079 207	-2 079 207
Brukerbetalinger	-820 397	-946 589	-933 104	-926 689	-927 479	-928 789	-928 789
Salgs- og leieinntekter	-2 419 871	-2 508 966	-2 492 935	-2 598 877	-2 639 856	-2 677 943	-2 742 002
Sum driftsinntekter	-23 403 986	-	-24 050 614	-23 841 753	-23 978 326	-24 122 993	-24 283 186
		23 346 226					
Lønnsutgifter	9 873 235	10 247 367	10 502 263	10 588 853	10 662 646	10 760 607	10 840 629
Sosiale utgifter	2 391 489	2 477 412	2 529 703	2 548 776	2 514 412	2 486 343	2 464 460
Kjøp av varer og tjenester	7 552 809	7 631 249	8 003 616	7 643 399	7 602 440	7 577 505	7 594 249
Overføringer og tilskudd til andre	2 438 498	2 103 720	2 296 780	2 056 092	2 049 644	2 052 467	2 054 751
Avskrivninger	935 508	917 606	914 042	924 614	931 715	943 875	949 275
Sum driftsutgifter	23 191 538	23 377 353	24 246 404	23 761 734	23 760 856	23 820 796	23 903 364
Brutto driftsresultat	-212 448	31 127	195 790	-80 019	-217 470	-302 197	-379 822
Renteinntekter	-137 989	-74 523	-96 426	-120 929	-166 529	-189 729	-193 529
Utbytter	-347 954	-296 700	-332 000	-330 000	-280 000	-280 000	-280 000
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	22 725	0	-300	0	0	0	0
Renteutgifter	355 295	298 907	289 170	379 947	480 320	569 117	606 441
Avdrag på lån	694 006	740 121	731 444	777 907	803 678	830 227	852 033
Netto finansutgifter	586 083	667 804	591 888	706 926	837 469	929 616	984 945
Motpost avskrivninger	-935 508	-917 606	-914 042	-924 614	-931 715	-943 875	-949 275
Netto driftsresultat	-561 872	-218 674	-126 364	-297 707	-311 716	-316 456	-344 152
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	490 571	347 200	350 809	511 240	511 240	412 240	412 240
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	54 794	-91 571	-188 577	-70 240	-75 515	-65 618	-19 295
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	8 360	-36 954	-35 868	-143 293	-124 009	-30 166	-48 793
Dekning av tidligere års merforbruk	8 148	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	561 872	218 674	126 364	297 707	311 716	316 456	344 152
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

Spesifikasjon bruk/avsetning til fonds

Tall i mill. kr

Formål:	Justert budsjett 2021	Forslag 2022	Forslag 2023	Forslag 2024	Forslag 2025
Driftsfinansiering av investeringer - sentrale poster	340,0	500,0	500,0	400,0	400,0
Driftsfinansiering av investeringer - byrådsavdelingene	10,8	11,2	11,2	12,2	12,2
Sum driftsfinansiering av investeringer	350,8	511,2	511,2	412,2	412,2

Samlet for hele bykassen:					
Fondstyper	Justert budsjett 2021	Forslag 2022	Forslag 2023	Forslag 2024	Forslag 2025
Avsetning til disposisjonsfond					
Sentrale poster - bufferfond pensjon (tjenesteområde 21)	179,1	62,9	-14,0	175,0	428,0
Byrådsavdelingene - tjenesteområde 1-21	239,9	18,9	21,6	21,6	23,6
Sum avsetning til disposisjonsfond	419,0	81,8	7,6	196,6	451,6
Bruk av disposisjonsfond					
Sentrale budsjettposter - tjenesteområde 23	-406,5	-225,1	-131,6	-226,8	-500,4
Byrådsavdelingene - tjenesteområde 1-21	-48,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum bruk av disposisjonsfond	-454,9	-225,1	-131,6	-226,8	-500,4
Disposisjonsfond totalt	-35,9	-143,3	-124,0	-30,2	-48,8
Avsetning til bundne driftsfond					
Sentrale budsjettposter - tjenesteområde 1- 21	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Byrådsavdelingene - tjenesteområde 1-21	21,7	11,7	14,9	27,5	27,5
Sum avsetning til bundne driftsfond	26,7	16,7	19,9	32,5	32,5
Bruk av bundne driftsfond					
Byrådsavdelingene - tjenesteområde 1-21	-215,3	-89,3	-97,7	-100,4	-54,0
Sum bruk av bundne driftsfond	-215,3	-89,3	-97,7	-100,4	-54,0

Bundne driftsfond totalt	-188,6	-72,5	-77,8	-67,9	-21,6
Sum netto fondsavsetninger	-224,5	-215,8	-201,8	-98,1	-70,4
Sum avsetninger/driftsfinansiering					
Sum netto fondsavsetninger	-224,5	-215,8	-201,8	-98,1	-70,4
Driftsfinansiering av investeringer	350,8	500,0	500,0	400,0	400,0
Sum avsetninger/driftsfinansiering	126,3	284,2	298,2	301,6	329,6

Disposisjonsfond - utvikling i økonomiplanperioden

Forslag til økonomiplan 2022:

Beløp i mill.	Avsetninger			Bruk av avsetning		
	Prognose utgående balanse pr. 31.12.2021	Komm. Utleieboliger	Øvrig avsetning	Justering mot pensjonsfond	Øvrig bruk	Prognose utgående balanse pr. 31.12.2022
Generelt disposisjonsfond	1091,5	8,0		-63,0	-162,9	873,5
Disposisjonsfond fra havnevesen	10,7					10,7
Fond til boligsonformål	84,9		10,8			95,7
Disp.fond premieavvik pensjon	1586,0		63,0			1649,0
Panteordning ildsteder	23,2					23,2
Bosettingsformål	2,0					2,0
Vinterdriftsfond	20,0					20,0
Øvrige disposisjonsfond	17,8					17,8
Sum	2 836,1	8,0	73,8	-63,0	-162,9	2 692,0

Forslag til økonomiplan 2023:

Beløp i mill.	Avsetninger			Bruk av avsetning		
	Prognose utgående balanse pr. 31.12.2022	Komm. Utleieboliger	Øvrig avsetning	Justering mot pensjonsfond	Øvrig bruk	Prognose utgående balanse pr. 31.12.2023
Generelt disposisjonsfond	873,5	10,9		14,0	-124,0	746,5
Disposisjonsfond fra havnevesen	10,7					10,7
Fond til boligsonemål	95,7		10,8			106,5
Disp.fond premieavvik pensjon	1649,0		-14,0			1635,0
Panteordning ildsteder	23,2					23,2
Bosettingsformål	2,0					2,0
Vinterdriftsfond	20,0					20,0
Øvrige disposisjonsfond	17,8					17,8
Sum	2 692,0	10,9	-3,2	14,0	-124,0	2561,7

Forslag til økonomiplan 2024:

Beløp i mill.	Avsetninger			Bruk av avsetning		
	Prognose utgående balanse pr. 31.12.2023	Komm. Utleieboliger	Øvrig avsetning	Justering mot pensjonsfond	Øvrig bruk	Prognose utgående balanse pr. 31.12.2024
Generelt disposisjonsfond	746,5	10,9		-175,0	-63,9	518,5
Disposisjonsfond fra havnevesen	10,7					10,7
Fond til boligsonemål	106,5		10,8			117,3
Disp.fond premieavvik pensjon	1 635,0		175,0			1810,0
Panteordning ildsteder	23,2					23,2
Bosettingsformål	2,0					2,0
Vinterdriftsfond	20,0					20,0

Øvrige disposisjonsfond	17,8					17,8
Sum	2561,7	10,9	185,8	-175,0	-63,9	2519,5

Forslag til økonomiplan 2025:

Beløp i mill.	Avsetninger			Bruk av avsetning		Prognose utgående balanse pr. 31.12.2025
	Prognose utgående balanse pr. 31.12.2024	Komm. Utleie-boliger	Øvrig avsetning	Justering mot pensjonsfond	Øvrig bruk	
Generelt disposisjonsfond	518,5	12,9		-428,0	-84,4	18,9
Disposisjonsfond fra havnevesen	10,7					10,7
Fond til boligsonformål	117,3	10,8				128,1
Disp.fond premieavvik pensjon	1810,0		428,0			2238,0
Panteordning ildsteder	23,2					23,2
Bosettingsformål	2,0					2,0
Vinterdriftsfond	20,0					20,0
Øvrige disposisjonsfond	17,8					17,8
Sum	2519,5	23,7	428,0	-428,0	-84,4	2458,7

Lånefondsbudsjettet - med premisser

Lånefondets driftsbudsjett

Renteutgifter

Lånefondets renteutgifter på eksterne lån, samt låneomkostninger.

Avdrag på lån

Lånefondets avdrag på eksterne lån. Motsvares av bykassens renteutgifter ført i driftsregnskapet.

Renteinntekter

Refunderte renter fra bykassen, samt renteinntekter fra lånefondets bankkonto.

Mottatte avdrag på lån

Mottatte avdrag på utlån til bykassen. Motsvares av bykassens avdrag ført i driftsregnskapet.

Finansutgifter/ finansinntekter	Regnskap	Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
Tall i hele 1000	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Renteutgifter	336 195	276 500	377 000	489 500	579 700	616 500
Avdrag på lån	690 350	735 677	772 613	797 465	823 024	842 694
Renteinntekter	-336 195	-276 500	-377 800	-489 500	-579 700	-616 500
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på lån	-690 350	-735 677	-772 613	-797 465	-823 024	-842 694
Netto finansutgifter	0	0	0	0	0	0

Lånefondets investeringsbudsjett

Utlån av egne midler

Lånefondets utlån til bykassen. Lån til investeringsformål samt lån til boligsosiale formål (Husbanken). Inneholder også utlån til bykassens lånefinansierte utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner.

Avdrag på lån

Lånefondets avdrag på lån til boligsosiale formål (Husbanken), samt avdrag på lån vedrørende bykassens lånefinansierte utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner.

Bruk av lån

Lånefondets låneopptak av sertifikatlån, obligasjonslån og gjeldsbrevlån. Korrigert for ubrukte lånemidler.

Mottatte avdrag på utlån av egne midler

Mottatte avdrag på utlån til bykassen. Motsvares av bykassens avdrag ført i investeringsregnskapet.

Investeringsutgifter/ -inntekter	Regnskap	Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
Tall i hele 1000	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Utlån av egne midler	2 290 896	2 518 300	2 628 024	2 614 933	2 590 614	2 724 471
Avdrag på lån	333 460	380 323	441 400	491 400	529 700	559 700
Bruk av lån	-2 290 896	-2 518 300	-2 628 024	-2 614 933	-2 590 614	-2 724 471
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-333 460	-380 323	-441 400	-491 400	-529 700	-559 700
Netto investeringsutgifter	0	0	0	0	0	0

Gjeld og avdrag

Låneopptak bykassen						
Mill.kr	Regnskap 2020	Prognose- budsjett 2021	Forslag budsjett 2022	Forslag 2023	Forslag 2024	Forslag 2025
Investeringsformål - ikke-avgiftsfinansierte lån	1 336	1 446	1 419	1 393	1 464	1 501
Investeringsformål - finansiell leasing (OPS)	0	0	0	0	0	0
Investeringsformål - avgiftsfinansierte lån	226	246	355	472	376	473
Sum låneopptak investeringsformål	1 562	1 693	1 774	1 865	1 841	1 974
Boligsosiale formål - lån til videreutlån (Husbanken)	633	750	750	750	750	750
Lånefinansierte utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner	96	115	104	0	0	0
Sum totale låneopptak bykassen	2 291	2 558	2 628	2 615	2 591	2 724
Alle beløp i løpende priser						
Gjeldsutviklingen fordelt på de enkelte lånetyper						
Investeringsformål - ikke avgiftsfinansiert	12 795	13 721	14 584	15 388	16 232	17 080
Investeringsformål - finansiell leasing (OPS)	315	311	306	299	292	284
Sum inv.formål - ikke avg.finansiert inkl. OPS og ubrukte lånem.	13 110	14 032	14 890	15 687	16 524	17 364
Investeringsformål - avgiftsfinansiert	3 510	3 550	3 688	3 936	4 076	4 308

Boligsosiale formål - lån til videre utlån	3 443	3 835	4 181	4 477	4 732	4 957
Lånefinansierte utlån til private pleieinstitusjoner	488	576	643	606	571	536
Sum bykassen pr. 31.12	20 552	21 993	23 402	24 706	25 903	27 166
Alle beløp i løpende priser.						
Avdrag						
Avdrag ikke-avgiftsfinansiert investeringsgjeld	487	520	556	590	620	653
Avdrag avgiftsfinansiert investeringsgjeld	203	207	217	224	236	241
Avdrag finansiell leasing	4	4	5	6	7	8
Avdrag i driftsbudsjettet	694	731	778	820	863	903
Avdrag boligsosiale formål - lån til videreutlån (Husbanken)	308	358	404	454	495	525
Avdrag lånefinansiert utlån til private pleieinst.	26	27	37	37	35	35
Avdrag i investeringsbudsjettet	333	385	441	491	530	560
<i>Alle beløp i løpende priser.</i>						

Bergen Kirkelige Fellesråd (BKF)

[Lenke til Bergen Kirkelige Fellesråd \(BKF\) sitt forslag til budsjett finner du her.](#)

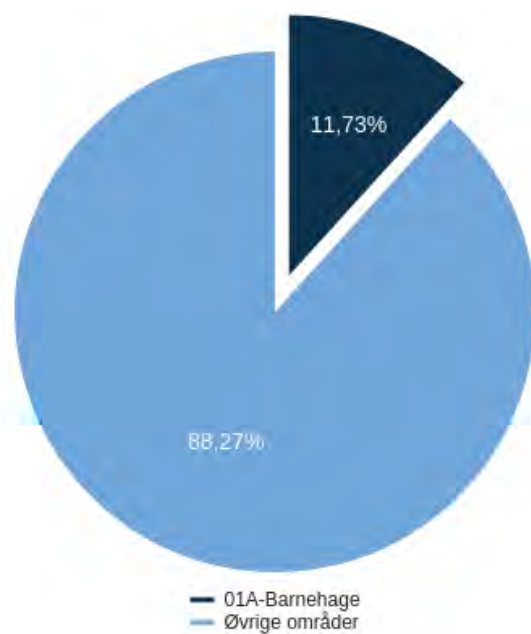
Fordeling av budsjett på tjenesteområder og avdelinger

Tjenesteområder	BLED	BFNE	BEHF	BBSI	BKMB	BASB	BKML	BORG	SENT	Sum
01A - Barnehage	0,0	66,2	0,0	2 384,9	0,0	5,1	0,0	0,0	79,4	2 535,6
01B - Skole	14,1	492,4	0,0	3 131,3	0,0	0,0	0,0	0,0	121,1	3 759,0
01C - Spesialpedagogiske tjenester	0,0	0,3	0,0	262,5	0,0	0,0	0,0	0,0	8,2	270,9
02 - Barnevern	6,1	0,8	0,0	0,0	0,0	679,6	0,0	0,0	21,0	707,5
03A - Tjenester til eldre	0,0	107,1	3 198,5	0,0	0,0	4,4	0,0	0,0	106,8	3 416,9
03B - Tjenester til funksjonshemmede	0,0	0,0	164,6	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	6,5	171,2
03C - Tjenester til utviklingshemmede	0,0	-38,0	6,7	0,0	0,0	1 573,8	0,0	0,0	53,6	1 596,1
03D - Psykisk helse	0,0	-21,9	28,1	0,0	0,0	537,6	0,0	0,0	13,9	557,8
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	0,0	2,4	0,0	0,0	0,0	340,2	0,0	0,0	8,9	351,5
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	0,0	1,3	0,0	0,0	0,0	768,8	11,9	0,0	20,8	802,7
04C - Introduksjons- og tolketjenester	0,0	2,9	0,0	0,0	0,0	0,1	223,0	0,0	9,9	235,9
05A - Forebyggende helsearbeid	0,0	0,7	46,9	0,0	0,0	194,4	0,0	0,0	9,0	251,0
05B - Behandling og rehabilitering	0,0	0,4	559,1	0,0	0,0	29,2	0,7	0,0	23,6	613,0
06 - Overføringer til trossamfunn	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	172,1	0,0	5,5	178,0
07 - Brannvesen	203,2	15,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	220,8
08 - Samferdsel	0,0	-85,1	0,0	0,0	202,7	0,0	0,0	0,0	7,3	124,9
09 - Boligtiltak	0,0	131,3	0,0	0,0	0,0	180,3	0,0	0,0	-203,9	107,8
10A - Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	0,0	0,0	0,0	0,0	63,9	2,9	0,0	0,0	2,3	69,0
10B - Private planer og byggesak	0,0	0,0	0,0	0,0	16,8	0,0	0,0	0,0	1,7	18,5
10C - Naturforvaltning og parkdrift	0,0	7,9	0,0	0,0	132,8	0,0	0,0	0,0	3,4	144,2
10D - Klima og miljø	0,0	0,0	0,0	0,0	39,4	0,0	0,0	0,0	0,9	40,3
11A - Lærlinger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	56,5	0,0	0,0	3,6	60,1
11B - Arbeidsmarkedstiltak	0,0	1,5	0,0	0,0	0,0	9,2	0,2	0,0	0,3	11,2
12A - Kultur	0,0	-7,5	12,5	0,0	0,0	1,9	406,8	0,0	10,2	423,9
12B - Bibliotek	0,0	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	86,2	0,0	2,8	94,3
13 - Idrett	0,0	104,9	0,0	193,1	0,0	0,0	0,0	0,0	5,3	303,4
14 - Næring	0,0	-42,5	0,0	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	15,8	-27,0
15 - Bystyrets organer og administrasjon	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	80,4	2,8	85,2
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	108,7	406,9	76,4	73,2	44,7	173,7	69,7	0,0	26,9	980,2
17A - Fellestjenester	0,0	0,6	1,6	0,0	3,5	27,2	0,3	0,0	0,3	33,6
17B - Sivilforsvar og beredskap	1,1	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,2
18A - Vann og avløp	0,0	0,0	0,0	0,0	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	3,9
18B - Renovasjon	0,0	0,0	0,0	0,0	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	3,8
20 - Interne tjenester / fordelte kostnader	0,8	9,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	10,3
21 - Pensjon og fellesposter	-4,8	-523,3	-4,1	-68,8	-89,7	-7,1	-3,3	0,0	-223,2	-924,3
23 - Sentrale inntekter og finansposter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-17 234,2	-17 234,2
Samlet sum	331,1	642,3	4 090,3	5 976,2	421,4	4 578,0	967,8	80,4	-17 087,6	0,0

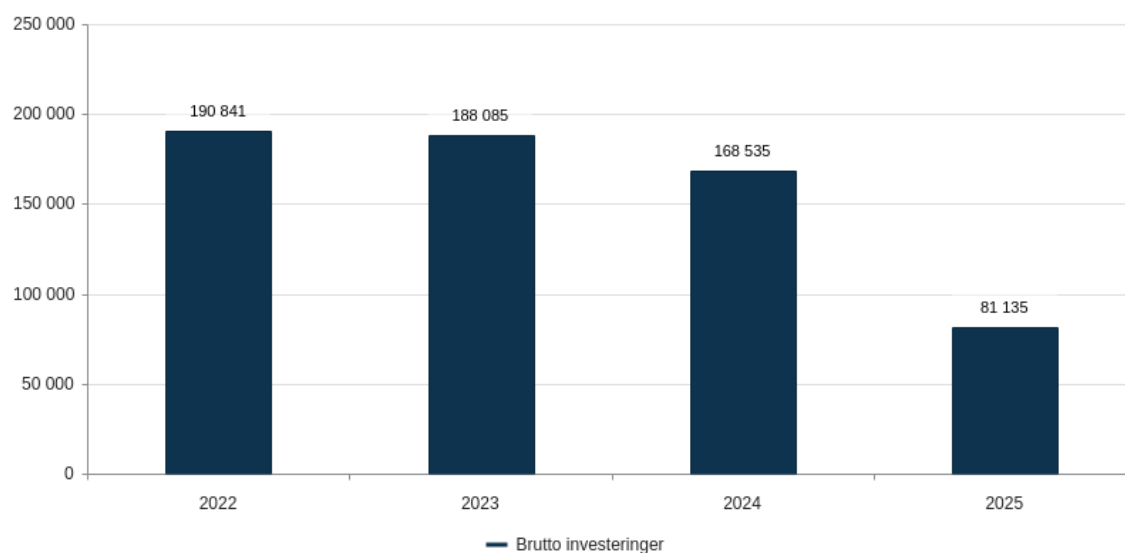
Kommunens tjenesteområder med forslag til endringer

01A-Barnehage

01A-Barnehage - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter alle private og kommunale barnehager i Bergen kommune. Barnehagesektoren reguleres av Lov om barnehager med forskrifter (barnehageloven). Bergen kommune er barnehagemyndighet for alle barnehagene i kommunen og eier av de kommunale barnehagene. Kommunen skal gi veiledning og påse at barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk. Siden 2009 har kommunen hatt ansvaret for å innfri den lovfestede retten til barnehageplass, og siden barnehagesektoren ble rammefinansiert i 2011 har kommunen også hatt ansvaret for tildeling av det offentlige tilskuddet til de private barnehagene.

Tjenesteområdet inneholder tilskudd til drift av alle kommunale og private barnehager i Bergen kommune.

Hovedprioriteringer

I Bergen skal alle barn ha like muligheter, og verken økonomi eller sosial bakgrunn skal begrense barns muligheter til å lykkes i livet. Byrådet prioriterer barn og unge og vil bidra til å utjevne sosiale forskjeller gjennom barnehagen, skolen og idretten.

Byrådet vil sikre at byggene som barnehagebarn tilbringer hverdagen sin i er godt egnet for lek og læring, og fortsetter sin ambisiøse satsing på rehabilitering av barnehager.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	2 494 580	2 494 580	2 494 580	2 494 580
Sum Lønns- og prisvekst mv.	79 826	79 826	79 826	79 826
Sum Tekniske justeringer	-4 157	-4 157	-4 157	-4 157
Sum Utgående engangstiltak	-11 944	-11 944	-11 944	-11 944
Prisjustering og diverse endringer	63 725	63 725	63 725	63 725
Konsekvensjustert ramme	2 558 306	2 558 306	2 558 306	2 558 306
Tilpasning til aktivitetsnivå				
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	403	403	403	403
Nedtrekk i tråd med demografisk utvikling	-18 000	-52 000	-59 000	-67 000
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	-17 597	-51 597	-58 597	-66 597
Nye tiltak				
Alternativ transport til Fløyfjellet naturbarnehage	400	0	0	500
Avsetning til driftsutgifter nytt areal barnehage	208	500	500	500
Sum Nye tiltak	608	500	500	1 000
Effektivisering				
Optimalisering av bemanning i kommunale barnehager	-5 650	-5 650	-5 650	-5 650
Sum Effektivisering	-5 650	-5 650	-5 650	-5 650
Kutt i tiltak				
Avvikling av moderasjonsordning for nyankomne flyktninger (MOKS)	-100	-100	-100	-100
Sum Kutt i tiltak	-100	-100	-100	-100
Nye tiltak og realendringer budsjett	-22 739	-56 847	-63 847	-71 347
Ramme 2022-2025	2 535 567	2 501 459	2 494 459	2 486 959

Tilpasning til aktivitetsnivå

EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms (EBE) ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift, og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Nedtrekk i tråd med demografisk utvikling

I henhold til tall fra SSB forventes det en nedgang i antall barn i barnehagealder i Bergen kommune de neste årene. Det tilsier isolert sett en tilsvarende lavere belastning på kommunens budsjetter. På denne bakgrunn har byrådet lagt inn en skjønnsmessig reduksjon i budsjettene på tjenesteområde barnehage. Barnetallene kan imidlertid endre seg. En ser også tendenser til større dekningsgrad, dvs. at flere barn i barnehagealder går i barnehage. Utviklingen i antall barn i barnehage vil derfor bli vurdert ved rulleringen av HØP slik at tildelingen til området bedre reflekterer utviklingen i utgifter som følge av demografiske endringer.

Nye tiltak

Alternativ transport til Fløyfjellet naturbarnehage

Forslaget gjelder alternativ transport til barnehagen på Fløien mens Fløibanen rehabiliteres. Byrådet vedtok 10.12.2020 i sak 1330/20 at Reisen med Fløibanen til og fra Fløyfjellet naturbarnehage skulle bli en del av det pedagogiske tilbudet i barnehagen og at kostnadene for reisen med Fløibanen skulle dekkes i sin helhet av Bergen kommune fra 1. januar 2021. Nov.-april stenges Fløibanen for rehabilitering og det er i denne perioden behov for alternativ transport, sannsynligvis ved innleie av busser.

Avsetning til driftsutgifter nytt areal barnehage

Avsetningen gjelder driftsutgifter som følge av økt areal i barnehager (renhold, kommunale avgifter, etc.), og relaterer seg til Nordnes oppvekststun barnehage, Indre Arna barnehage, og Lone barnehage.

Effektivisering

Optimalisering av bemanning i kommunale barnehager

Bemanningsnormen som trådte i kraft 1. august 2019 setter en øvre grense på på seks store barn per voksen. Innføringen av denne normen sammen med den nye pedagognormen fra 2018, ga utfordringer for de kommunale barnehagene knyttet til sammensetningen av personalet. Den statlige finansieringen forutsatte nemlig at pedagognormen skulle innfris utelukkende ved å veksle om assistenter/fagarbeidere med pedagoger. For Bergen sin del ville det innebære at en rekke assistenter/fagarbeidere ville bli overtallige i deler av sin stilling.

I tråd med Byrådets målsetting om økt heltidskultur ble omveksling ikke gjort dersom det ville gjøre ansatte overtallige i deler av sin stilling. I slike tilfeller ville barnehagene i stedet ansette en pedagog, og dermed ende opp med en samlet bemanning som var bedre enn bemanningsnormens krav. Merknader knyttet til Innføringen av de nye normene innenfor barnehage er derfor delvis en kostnad knyttet til overtallighet. Gjennom naturlig avgang blant assistenter/fagarbeidere ville en kunne tilpasse bemanningen i de kommunale barnehagene inn mot normen på 6 barn per voksen. Over tid ville følgelig overtallighetskostnaden i de kommunale barnehagene, som ved innfrielse av pedagognormen hadde en bedre bemanningstetthet enn seks, gradvis kunne reduseres ved at assistenter/fagarbeidere ikke ble erstattet når de sluttet eller gikk av med pensjon.

Den anslåtte effektiviseringseffekten målt opp mot startpunktet høsten 2018/våren 2019 utgjorde omlag 10 mill. kroner på årsbasis, med en gradvis innfasing fra 2019 og full effekt fra og med budsjettåret 2021.

Reduserte kostnader i kommunale barnehager ville også få en konsekvens for tilskuddet til de private barnehagene - dog med 2 års forsinkelse. Effekten av dette er innarbeidet med 5,65 mill. kroner i 2021 og 11,3 mill. kroner i 2022.

Kutt i tiltak

Avvikling av moderasjonsordning for nyankomne flyktninger (MOKS)

Byrådet foreslår å avvikle den særlige moderasjonsordningen for barn i SFO og barnehage med foresatte på introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger (MOKS). Særordningen innebærer at de kun betaler 625 kroner for full plass i SFO og barnehage. Ordningen ble vedtatt i 2004. Siden den gang er regelverket for redusert foreldrebetaling blitt vesentlig endret. Det er nasjonalt bestemt at ingen skal betale mer enn 6 pst. av inntekten per barnehage-/SFO-plass (innslagspunkt 592 167/505 083 kroner). Foresatte med inntekt under 583 650 får også gratis kjernetid i barnehage 20 t i uken (nasjonal bestemmelse). Foresatte med barn på 1. trinn får gratis SFO dersom de har inntekt under 350 000 kroner (kommunal ordning).

Søskensmoderasjoner gis fra barn nummer 2 i barnehage (nasjonal ordning), og fra barn nummer 3 i SFO (kommunal ordning).

Sammendrag budsjett

Det er ikke store endringer i budsjettene på tjenesteområde barnehage i 2022. Budsjettet påvirkes fortsatt av effekten av den statlige pedagog- og bemanningsnormen. Samtidig anslås det samlet sett reduserte utgifter som følge av færre barn i barnehage de neste årene.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	819 296	863 776	867 390	833 390	826 390	818 390
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	133 583	66 855	111 308	111 200	111 200	111 700
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 692 812	1 764 475	1 758 825	1 758 825	1 758 825	1 758 825
Overføringsutgifter	67 808	22 400	22 400	22 400	22 400	22 400
Finansutgifter	51 413	33 737	33 737	33 737	33 737	33 737
Sum Driftsutgifter	2 764 912	2 751 242	2 793 660	2 759 552	2 752 552	2 745 052
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-140 057	-153 648	-154 579	-154 579	-154 579	-154 579
Refusjoner	-144 534	-103 415	-103 415	-103 415	-103 415	-103 415
Overføringsinntekter	380	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-8 939	401	-99	-99	-99	-99
Sum Driftsinntekter	-293 150	-256 662	-258 094	-258 094	-258 094	-258 094
Sum	2 471 763	2 494 580	2 535 567	2 501 459	2 494 459	2 486 959

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	76 315	65 362	66 222	66 222	66 222	66 222
Barnehage, skole og idrett	2 406 906	2 399 920	2 384 877	2 350 769	2 343 769	2 336 269
Arbeid, sosial og bolig	20 063	1 598	5 098	5 098	5 098	5 098
Fellesposter - bykassen	-31 522	27 700	79 369	79 369	79 369	79 369
Sum	2 471 763	2 494 580	2 535 567	2 501 459	2 494 459	2 486 959

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Barnehage	2 245 763	2 268 725	2 310 011	2 275 611	2 268 611	2 261 111
To-språklig assistanse	2 092	10 117	10 793	10 793	10 793	10 793
Førskolelokaler og uteareal	223 907	215 738	214 763	215 055	215 055	215 055
Sum	2 471 763	2 494 580	2 535 567	2 501 459	2 494 459	2 486 959

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	15,5 %	15,4 %	14,1 %	16,7 %	16,7 %	15,8 %
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager *) **)	159 056	162 003	168 295	165 748	169 112	162 794
Produktivitet						
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager (B)	5,9	5,8	5,8	5,8	5,7	5,8
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager (B)	5,9	5,9	5,8	5,8	5,6	5,8
Korrigerte brutto driftsutgifter f201 per korrigert oppholdstime i kommunale barnehager (kr) *)	59,5	57,9	64,1	57,9	57,4	58,7
Kvalitet						
Andel barnehagelærere i prosent av grunnbemanningen (prosent)	44,3 %	45,2 %	36,3 %	46,4 %	37,6 %	41,9 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Prioritet

I 2020 gikk 15,4 prosent av totale netto driftsutgifter i Bergen kommune til barnehagesektoren, hvilket er marginalt lavere enn 2019. Andelen ligger over Oslo, under Stavanger og Trondheim, og litt under snittet for ASSS-kommunene.

Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år, dvs. totale netto utgifter for hele barnehagesektoren i kommunen per innbygger 1-5 år, utgjør 168 676 kroner i 2020, hvilket er en økning fra året før. Bergen ligger under flere andre storbyer, og også noe under snittet for ASSS-kommunene.

Produktivitet

Bergen hadde ved utgangen av 2020 en bemanningstetthet på 5,8 barn per voksen i kommunale barnehager og 5,9 i private barnehager. De kommunale og private barnehagene i Bergen ligger i gjennomsnitt innenfor bemanningsnormen. Bemanningstettheter er på snittet i ASSS for kommunale barnehager og noe over for private barnehager.

Korrigerte brutto driftsutgifter for funksjon 201 per korrigert oppholdstime i kommunale barnehager, er et nøkkeltall som sier noe om kommunens kostnader til drift av egne barnehager. I dette tallet er kostnader til bygg og tilrettelegging for barn med spesielle behov holdt utenfor. Nøkkeltallet tar sikte på å synliggjøre effektivitet i tjenesteproduksjonen. I 2020 leverte Bergen tjenester under snittet i ASSS. Utgiften var i 2020 på 57,90 kroner som er noe ned fra 2019.

Kvalitet

Andelen ansatte med barnehagelærerutdanning er høy i Bergen i 2020 med 43,8 prosent. Snittet i ASSS er 39,2 prosent. Bergen ligger vesentlig høyere enn Oslo og Stavanger og snittet for ASSS-kommunene, og noe under Trondheim som har 44,3 prosent.

Utfordringer og strategi

Barn som vokser opp i det 21. århundre står overfor nye muligheter og utfordringer. Dagens barn må være i stand til å tilpasse seg nye situasjoner med andre jobber og roller enn i dag. Barnehagen skal legge et grunnlag for barnets livslange læring som skal bidra til livsmestring og bærekraftig utvikling i fremtiden. Barn og unge skal forvalte og utvikle morgendagens samfunn, og fremtiden vil bli utformet innenfor rammene av deres verdier, holdninger, kunnskaper og ferdigheter.

I takt med samfunnsutviklingen har barnehagene som organisasjon gjennomgått store endringer de siste tiårene, noe som har medført et større mangfold med økende andel minoritetsspråklige barn og et stort antall små barn i barnehagene.

Hovedsatsingsområdet i gjeldende kvalitetsutviklingsplan for de kommunale barnehagene i Bergen 2018-2021(23) [«Sammen for kvalitet – lek og læring»](#) er *Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring*. Innenfor dette fokuserer planen både på *barns grunnlag for livslang læring i det 21. århundre og personalets kompetanse og tilrettelegging*. Arbeidet med områdene Språk som basiskompetanse, Matematisk kompetanse og Pedagogisk relasjonskompetanse er videreført fra den forrige kvalitetsutviklingsplanen.

Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett, ved Etat for barnehage, gjennomfører kvalitetsoppfølging i alle kommunale barnehager. Kvalitetsoppfølgingen tar utgangspunkt i mål og strategier fra kvalitetsutviklingsplanen. Kvalitetsoppfølgingen er basert på felles kvalitetsstandarder og på den enkelte barnehages mål og ståsted. Analysene fra kvalitetsoppfølgingen bidrar til prioriteringer og tiltak i arbeidet med kompetanseheving og kvalitetsutvikling i kommunale barnehager.

Høy profesjons- og relasjonskompetanse er grunnlaget for et godt pedagogisk barnehagetilbud av høy kvalitet. Utfordringen er å gi gode kompetansehevingstiltak for hele personalet for å oppnå høy kvalitet i alle kommunale barnehager. For å skape god kvalitet i barnehagen er personalet den viktigste ressursen. Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett, ved Etat for barnehage, iverksetter kompetansetiltak i tråd med føringer og prioriteringer i vedtatte planer og politiske vedtak. Dette skal bidra til å styrke både utvikling av pedagogisk praksis og støtte til arbeidet med barnehageutvikling og ledelse. Det skal etableres metoder og verktøy for å beskrive og dokumentere den enkelte barnehages ståsted og utviklingsbehov. Oppfølgingen omfatter både pedagogisk praksis, og strategisk og pedagogisk ledelse

I tillegg gjennomføres tiltak for kompetanseheving gjennom den nasjonale kompetansestrategien «Regional ordning for kompetanseutvikling (REKOMP)». Dette er en statlig ordning som forvaltes av Statsforvalteren og administreres av Barnehagemyndigheten i Bergen kommune. Denne regionale kompetanseordningen gjennomføres i samarbeid med universitets- og høyskolesektoren, og inkluderer hele barnehagesektoren. Tiltakene skal følge temaene i den nasjonale kompetansestrategien «Kompetanse for fremtidens barnehage» og knyttes til «Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver».

Det er fra 2018 innført nasjonale bestemmelser om bemannings- og pedagognorm. I både private og kommunale barnehager i Bergen kommune er det tilnærmet ingen avvik fra bemannings- og pedagognormen. Bergen kommune har også mål om [35 % andel ansatte med fagbrev som barne- og ungdomsarbeider](#).

Høyt nærvær for ansatte i våre barnehager, er av stor betydning for kvalitet i tjenestetilbudet og for et godt arbeidsmiljø. Barnehagesektoren har et svært høyt sykefravær, og arbeidet med IA avtalen og det systematiske HMS-arbeidet må prioriteres for å nå våre mål i HMS – IA handlingsplan og de mål og tiltak Bergen kommune har satt for arbeidet.

God digital infrastruktur er avgjørende for økt grad av digitalisering i samfunnet som helhet, men også i hver enkelt barnehage. I 2019 ble [«Plan for smart oppvekst i Bergen»](#) vedtatt. Gjennom et helhetlig læringsløp skal alle barn og unge i Bergen utvikle sin digitale kompetanse og oppleve teknologi og digitale verktøy som en integrert del av leke- og læringsmiljøet både i barnehage og skole. Tetthet av digitale enheter, pedagogiske verktøy, programvare og digital kompetanse varierer i de kommunale barnehagene. En målsetting fremover er å sikre en god digital infrastruktur i alle kommunale barnehager, slik at alle kan ta i bruk teknologien på en god måte.

Barnehagen har plikt til å følge med, forebygge, avdekke og håndtere krenkelser og mobbing, og skal møte enhver bekymring med forståelse. Bergen kommune vedtok i 2019 planen [«Skyfritt – inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen»](#), med en rekke strategier og tiltak for å redusere mobbing og krenkelser på oppvekstfeltet i Bergen. I de kommunale barnehagene er en av strategiene i planen en fornyet innsats knyttet til sensitiviseringsprogrammet ICDP (International Child Development Programme). Programmet skal styrke de voksne i deres rolle i samspill med barnet, og er nært knyttet til satsningen på pedagogisk relasjonskompetanse i de kommunale barnehagene.

Det ble fra 2021 innført nye bestemmelser i barnehageloven, som gir barnehagene skjerpede krav til et godt psykososialt barnehagemiljø. Etat for barnehage har utarbeidet og følger opp et helhetlig støttesystem for å ivareta de nye bestemmelsene i barnehageloven, som inkluderer en handlingsveileder og arbeidet med aktivitetsplan for de kommunale barnehagene.

Det er viktig at barn tidlig blir trygge i vann. Det er innført en nasjonal tilskuddsordning for å gjennomføre svømmeopplæring for barnehagebarn i alderen 4-6 år, slik at de skal bli tryggere i vann og få bedre svømmeferdigheter. Målsettingen for Bergen kommune er at inntil 1500 barnehagebarn får tilbud om svømmeopplæring årlig som et ledd i å bli svømmedyktig. På grunn av situasjonen med stengte basseng deler av 2020 vil ca. 1000 barnehagebarn få dette tilbudet i 2021.

Realisering og oppfølging av strukturtiltak fra [Barnehagebruksplan 2016-2030 «Rett bygg på rett sted til rett tid»](#) har medvirket til at Bergen kommunen også i 2021 oppnådde full bydelsvis barnehagedekning. I tillegg oppfylles barnehageretten årlig. Utfordringen i årene fremover blir å sikre barnehageplass til barna i nærmiljøet sitt i tråd med byrådets plattform. Det er et mål for byrådet at alle skal få tilbud om barnehageplass i nærmiljøet sitt. For å oppnå dette vil byrådet utrede en modell der alle barn har førsterett til barnehageplass innenfor egen skolekrets. Hvis det ikke er nok barnehager i skolekretsen skal man få plass i en barnehage i nærmeste skolekrets. Forslag til modell vil bli en del av arbeidet med rullering av barnehagebruksplanen. Høringsutkast vil utarbeides i løpet av 2021 og en forventer politisk behandling av planen i 2022.

Samtidig som det etableres nye barnehageplasser i takt med behovet, er det viktig å oppnå best mulig kapasitetsutnyttelse i eksisterende kommunale barnehager. I forbindelse med helseverngodkjenning er det avdekket at flere barnehager har godkjent areal som ikke oppfyller dagens myndighetskrav og som fører til reduksjon av barnehageplasser. Det er derfor stort behov for rehabilitering og ombygging av barnehager som følge av endrete myndighetskrav, samt vedlikeholdsetterslep. Det arbeides målrettet for at alle barnehager innehar en helseverngodkjenning. Pr. mai 2021 var det seks kommunale barnehager som manglet godkjenning etter forskrift om miljørettet helsevern mv. Kommunen har startet arbeidet med å rehabiliterer kommunale barnehager. I flere barnehager vil det være behov for å flytte over i erstatningsbarnehager i den perioden barnehagene rehabiliteres, og hvordan dette skal skje vil framgå av rulleringen av Barnehagebruksplanen.

I 2022 overtar Bergen kommune 18 barnehager fra Akasia. Utfordringen fremover vil bli å etablere en felles kultur med de andre kommunale barnehagene. Kommunen får dermed økt andelen kommunale

barnehager, i tråd med mål i byrådets politiske plattform, noe som gir kommunen økt handlingsrom i forhold til den totale barnehagestrukturen.

Overordnede mål

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025	
En rettferdig og inkluderende by	Barnehagebarn møter et personale med høy kompetanse	Foreldreundersøkelsen i kommunale barnehager: Personalet i barnehagen	80	80	80	80	
		Andel kommunale barnehager som innfrir pedagognormen	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
		Andel kommunale barnehager som innfrir bemanningsnormen	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
		Andel fagarbeidere i kommunale barnehager	25,0 %	30,0 %	33,0 %	35,0 %	
	Barnehagebarn er aktive og medskapende i lek og læring	Foreldreundersøkelsen og kvalitetsoppfølging i kommunale barnehager: Barnets medvirkning		80	80	80	80
				80	80	80	80
	Barnehagebarn utvikler sin språklige og matematiske kompetanse	Foreldreundersøkelsen i kommunale barnehager: Språk		80	80	80	80
				80	80	80	80
	Barnehagens digitale praksis skal bidra til barns lek, kreativitet og læring	Andel barnehager som har fått digitale utstyrspakker		25,0 %	25,0 %	30,0 %	100,0 %
	Barnehagebarn har et trygt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring	Foreldreundersøkelsen i kommunale barnehager: Relasjoner og trivsel		80	80	80	80
			80	80	80	80	
Barnehagebarn skal være trygge i vann og utvikle svømmeferdigheter	Antall 4-6 åringer som har fått svømmeopplæring		1 500	1 500	1 500	1 500	
Barnehagetilbudet er tilpasset forventet barnehagebehov	Andel helseverngodkjente kommunale barnehager	Rapporteres tekstlig	Rapporteres tekstlig	Rapporteres tekstlig	Rapporteres tekstlig	Rapporteres tekstlig	
		Andel kommunale barnehageplasser	31,0 %	31,0 %	40,0 %	40,0 %	
		Behovsdekning	94,5 %	94,5 %	94,5 %	94,5 %	
		Andel av barn med rett som fikk plass i hovedopptaket	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
		Antall bydeler med full dekning	8	8	8	8	

Virkemiddel for å nå mål

Barnehagen er starten på et helhetlig læringsløp, og skal danne grunnlaget for barns livslange læring. Alle barns lærelyst og læringspotensial skal møtes og ivaretas i et omsorgs- og læringsmiljø preget av trygghet, inkludering og lek. Kvaliteten i barnehagen legger grunnlaget for fremtidig velferd, vekst og verdiskaping i samfunnet.

Byrådet ønsker en mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn. Alle barn fortjener og skal ha samme muligheter, uavhengig av hvor i byen de bor eller deres families økonomiske og sosiale status.

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i barnets egne forutsetninger og interesser. Bergen kommune må sikre tilstrekkelig antall barnehageplasser hvert år slik at barnehageretten realiseres. Det er i tillegg et mål for byrådet at alle skal få tilbud om barnehageplass i nærmiljøet sitt.

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver bygger på et helhetlig læringssyn, der omsorg, lek, læring og danning ses i sammenheng. Planen har tydelig krav til ansattes verdi og holdningsarbeid, og den gir føringer på at innholdet i barnehagen skal bygge på barns medvirkning og interesser.

Byrådet har som mål å øke kvaliteten på barnehage tilbudet gjennom pedagogiske kompetanseutviklingstiltak for barnehagepersonalet knyttet til implementering av rammeplanen som ble vedtatt i 2017 og kvalitetsutviklingsplanen for de kommunale barnehagene, som ble vedtatt januar 2018.

Målene for tjenesteområde barnehage er forankret i barnehagebruksplanen «Rett bygg på rett sted til rett tid» som ble vedtatt av bystyret den 14.12.2016, og «Sammen for kvalitet - lek og læring - Kvalitetsutviklingsplan for kommunale barnehager i Bergen 2018-2021» vedtatt av bystyret den 31.1.2018. Perioden for planen er utvidet til 2023. I tillegg er det utarbeidet mål knyttet til kompetanseheving i de kommunale barnehagene og til tilsynsrollen. Kompetanseheving for de private barnehagene er knyttet til rammeplanen og den statlige strategien «Kompetanse for fremtidens barnehager».

For å nå målene innenfor dette tjenesteområdet vil byrådet:

- Gjennomføre tiltakene i [«Sammen for kvalitet - Lek og læring. Kvalitetsutviklingsplan for kommunale barnehager i Bergen 2018-2021»](#)
- Gjennomføre tiltak i [«Barnehagebruksplan 2016-2030 Rett bygg på rett sted til rett tid»](#)
- Gjennomføre tiltak i ["Strategi og tiltak for innfrielse av bydelsvis barnehagedekning 2020"](#):
 - Vurdere kommunal overtakelse av barnehager som ikke ønsker videre drift eller som ikke realiseres i tråd med vedtatte retningslinjer
 - Vurdere kommunal overtakelse av private barnehager på festetomter når festeavtalene med kommunen utløper
 - Sikre at all ledig kapasitet utnyttes i de kommunale barnehagene i forbindelse med hovedopptaket 2021
- Gjennomføre tiltak i [«Fagarbeidernes rolle i barnehager, skoler og på idrettsfeltet»](#)

- Gjennomføre tiltakene i [«Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i](#)

[Bergen»](#)

Aktivitet (Nøkkeltall)

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Andel 0-åring i barnehage av alle 0-åring	5,4 %	8,4 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %	
Andel barn i kommunale barnehager	30,2 %	3,3 %	30,3 %	39,0 %	39,0 %	39,0 %	39,0 %	
Antall barnehager	257	257	255	255	255	255	255	
Antall godkjente plasser - åpne barnehager	575	575	575	575	575	575	575	
Barn 0 år med barnehageplass	172	232	175	175	0	0	0	
Barn 1-3 år	6 464	6 150	6 150	6 150	0	0	0	
Barn 1-3 år med barnehageplass	5 395	5 464	5 464	5 464	0	0	0	
Barn 3-5 år	9 388	9 549	9 549	9 549	0	0	0	
Barn 3-5 år med barnehageplass	9 429	9 326	9 326	9 326	0	0	0	
Barn 6 år med barnehageplass	22	21	21	21	0	0	0	
Dekningsgrad barn 1-3 år	83,5 %	88,9 %	88,9 %	88,9 %	88,9 %	88,9 %	88,9 %	
Dekningsgrad barn 1-5 år	93,5 %	94,2 %	94,2 %	94,2 %	94,2 %	94,2 %	94,2 %	
Dekningsgrad barn 3-5 år	100,4 %	97,7 %	97,7 %	97,7 %	97,7 %	97,7 %	97,7 %	
Sum alle barn med barnehageplass	15 018	15 043	15 043	15 043	0	0	0	
Sum barn 1-5 år	15 852	15 699	15 699	15 699	0	0	0	
Sum barn 1-5 år med barnehageplass	14 824	14 790	14 790	14 790	0	0	0	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig år	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum 2022-25	
		Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024		2025
Arna Prestegård barnehage - konseptutvikling	2024		IA	10,4	0,0	10,4	1,9	3,5	5,0	0,0	10,4
Barnehage - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	37,5	65,7	44,9	148,1
ENØK-prosjekter	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	12,0
Gyldenpris barnehage - konseptutvikling	2025		IA	10,0	0,0	10,0	1,0	5,0	4,0	0,0	10,0
Handlingsplan 1-2 - barnehage	2022		IA	87,6	0,0	87,6	20,0	0,0	0,0	0,0	20,0
Haugatun barnehage - konseptutvikling	2025		IA	10,4	0,0	10,4	1,9	3,5	5,0	0,0	10,4
Indre Arna barnehage - konseptutvikling	2024		IA	9,0	0,0	9,0	1,1	2,6	2,8	0,0	6,5
Inventar byggeprosjekter - barnehage	Løpende						5,0	5,0	5,0	5,0	20,0
Iristunet barnehage - oppgradering	2023		IA	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	10,0
Kalfarveien barnehage - totalrehabilitering	2021	BY118/20	69,6	69,6	0,0	69,6	20,0	0,0	0,0	0,0	20,0
Kronstad oppveksttun - rehabilitering/ombygging	2022	BY 160/18	69,8	106,8	0,0	106,8	33,3	3,0	0,0	0,0	36,3
Laksevåg barnehage - totalrehabilitering	2024		IA	63,3	0,0	63,3	15,0	30,2	13,6	0,0	58,8
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						16,5	16,5	25,0	25,0	83,0
Olsvik barnehage	2024		IA	144,0	0,0	144,0	41,1	57,5	31,2	0,0	129,8
Oppgradering uteareal barnehage	Løpende						2,5	2,5	2,5	2,5	10,0
Petedsheia barnehage - konseptutvikling	2025		IA	10,4	0,0	10,4	1,9	3,5	5,0	0,0	10,4
Rehabilitering av Flaktveit barnehage	2026		IA	22,4	0,0	22,4	8,1	12,0	0,0	0,0	20,1
Slettebakken erstatningsbarnehage - konseptutvikling	2023		IA	4,9	0,0	4,9	1,6	1,6	0,0	0,0	3,2
Smart oppvekst	Løpende						0,7	0,7	0,7	0,7	2,9
Søre Skogvei barnehage - konseptutvikling	2023		IA	5,6	0,0	5,6	3,1	0,5	0,0	0,0	3,6
Ytrebygda erstatningsbarnehage - konseptutvikling	2023		IA	4,8	0,0	4,8	3,1	0,0	0,0	0,0	3,1
Sum investeringsprosjekter			139,4	569,2	0,0	569,2	190,8	188,1	168,5	81,1	628,6

Arna Prestegård barnehage - konseptutvikling

Gamle Arna prestegård vurderes som barnehage som kan nyttes som erstatningsbarnehage for Indre Arna midlertidige barnehage når den skal utvides og omgjøres til permanent barnehage.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, samt gjennomføring.

Barnehage - Rehabilitering og nybygg

Investeringen er en sekkepost med midler til senere gjennomføring av både nybyggs- og rehabiliteringsprosjekter. I tidlig fase vil investeringsprosjektene, særlig nye/rehabiliterede bygninger, komme frem som egne linjer i investeringsprogrammet, med tilstrekkelige midler til gjennomføring av tidlig fase (utredning, regulering, forprosjekt mv.). Midler til gjennomføring (byggefase) tilføres så prosjektet når det er tilstrekkelig avklart.

Prosjekter som inngår her er blant annet Indre Arna barnehage, Slettebakken barnehage, Ytrebygda barnehage og Søre Skogvei barnehage.

ENØK-prosjekter

I Klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune er det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og 25 % innen 2030 Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av SD-anlegg (SD = sentral driftsstyring)
- Installasjon av solceller og solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme (typisk bygg som i dag har elkjel og oljekjel)

Det er fortsatt ytterligere klima- og miljøgevinster å hente. Det er derfor ønskelig å fortsette satsingen gjennom årlige bevilgninger.

Gyldenpris barnehage - konseptutvikling

Gyldenpris barnehage tilfredsstillende ikke gjeldende forskriftskrav, i tillegg vil barnehagens godkjente lek og oppholdsareal bli betydelig redusert dersom ikke ombygging gjennomføres. Det er behov for en ombygging av barnehagen for å tilfredsstille myndighetskrav og opprettholde dagens antall barnehageplasser

Handlingsplan 1-2 - barnehage

Med bakgrunn i byrådssak 20/19 *Prinsipper og tiltak for å realisere full bydelsvis barnehagedekning fra 2019 ble det startet en større kartlegging av utvalgte eksisterende kommunale barnehagenes behov.*

En del av barnehagene har fått avvik etter tilsyn som må lukkes og andre er vurdert opp mot å få utnyttet all kapasitet innenfor eksisterende godkjenning.

For tidligere igangsatte prosjekter ved Salhus Barnehage og Bønes Barnehage ser en at de økonomiske og fremdriftsmessige konsekvensene av samtidig drift er undervurdert. Videre er det gjort endringer i prosjektomfanget, etter at gjennomføringsvedtaket ble fattet, som medfører økte kostnader. For prosjektet ved Liakroken har en også fått økte kostnader som følge av uforutsett behov for asbestsannering og skifte av avløpsrør.

En er videre i slutfase med prosjektering av mulige tiltak ved Rolland Barnehage, Skjold Barnehage, Arnatveit Barnehage og Fløyfjellet naturbarnehage.

For å fullføre igangsatte tiltak samt ferdigstille pågående prosjektering er det anslått et samlet behov på kr 20 mill. i 2022.

Haugatun barnehage - konseptutvikling

Haugatun barnehage tilfredsstiller ikke gjeldende forskriftskrav, i tillegg vil barnehagens godkjente lek og oppholdsareal bli betydelig redusert dersom ikke ombygging gjennomføres. Prosjektet skal utrede hva som må gjøres for å tilfredsstille myndighetskrav og for å opprettholde dagens antall barnehageplasser.

Indre Arna barnehage - konseptutvikling

Da Indre Arna skole ble avviklet i 2011 ble deler av lokalene omdisponert til barnehagedrift. Barnehagen har kapasitet for 69 barn, og har midlertidig godkjenning. Bygget er på ca 1 800 m² fordelt på tre etasjer, hvorav kun en benyttes av barnehagen i dag. Det planlegges å gjennomføre tiltak for å ta hele bygget i bruk som barnehage, samt å oppnå permanent godkjenning. Dette vil kunne gi en kapasitet på 132 plasser. Ombyggingen vil medføre behov for avlastningslokaler, og det er derfor tenkt gjennomført når det er tilgjengelig erstatningsbarnehage. Periodisering av kostnader foreslås justert i tråd med oppdatert fremdriftsplan.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Barnehage - Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Iristunet barnehage - oppgradering

Iristunet skal benyttes som erstatningsbarnehage for flere barnehager og det er i den forbindelse behov for å oppgradere av tekniske anlegg og oppgradering av overflater i bygget.

Kalfarveien barnehage - totalrehabilitering

Kalfarveien barnehage har holdt til i lokaler fra 1870. I tilstandskartlegging gjennomført i 2015 ble det beskrevet stort behov for oppgradering av bygningsmassen, og ved oppstart av barnehageåret 2019 ble

barna flyttet til erstatningslokaler i Nygårdsparken. Totalrehabilitering av bygg og opprusting av uteområdene gjennomføres i totalentreprise. Prosjektet ferdigstilles i 2022.

Kronstad oppvekstun - rehabilitering/ombygging

Bergen kommune kjøpte Hunstad skole i 2015, og det er vedtatt at den skal føyes sammen med Kronstad skole til et oppvekstun for ca. 80 barnehagebarn og 300 skoleelever. Bygningsmassen på begge skoler må rehabiliteres, og skolene skal forbindes med en gangbro. Tiltaket krevde utarbeidelse av ny reguleringsplan, noe som har vært tidkrevende og styrende for fremdriften. Reguleringsplanen ble vedtatt i Bergen bystyre i januar 2020. I samme møte ble det behandlet sak angående justering av kostnadsramme, samt endret gjennomføring fra to til ett byggetrinn ([BY 24/20](#)). Prosjektet skal gjennomføres i samspillsentreprise, og hadde byggestart mot slutten av sommeren 2020.

Endelig økonomisk sluttoppgjør vil trolig finne sted først i 2023, og det foreslås derfor at deler av budsjett for 2022 overføres for å ha inndekning for dette.

Laksevåg barnehage - totalrehabilitering

I forbindelse med tilstandskartlegging av de kommunale barnehagene i Bergen ble Hovedhuset ved Laksevåg barnehage beskrevet som et bygg med stort behov for vedlikehold. Bygningen er opprinnelig en såkalt tyskerbrakke oppført i 1940, som ble ombygget til barnehage i 1949. De innledende prosessene har vært noe mer omfattende en tidligere antatt, og det foreslås derfor en oppjustering av rammen, i tillegg til justering for lønns- og prisstigning til 2022-nivå. Ettersom det er ventet at tiltaket vil komme til gjennomføringsfase i 2022 foreslås det at avsatte midler overføres fra sekkepost (Barnehage - nybygg og rehabilitering).

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Sekkeposten er på 110 million hvert av årene i planperioden, og midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger, herunder investeringer knyttet opp mot digitalisering, i kommunens bygningsmasse. Midlene kan brukes på alle kommunens tjenesteområder.

Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Olsvik barnehage

Det er planlagt etablert barnehager på ulike lokaliseringer, som skal benyttes som erstatningslokaler ved omfattende rehabiliteringer av barnehager. Barnehagene er senere tenkt drevet videre som ordinære barnehager som gir økt kapasitet. En av disse er tenkt opprettet i Olsvik på en tomt der det i dag er oppført en midlertidig barnehage som ble tatt ut av drift i 2016. Det midlertidige bygget skal rives og erstattes av ny permanent barnehage.

Etttersom det er ventet at tiltaket vil komme til gjennomføringsfase i 2022 foreslås det at avsatte midler overføres fra sekkepost (Barnehage - nybygg og rehabilitering).

Oppgradering uteareal barnehage

Barnehagenes uteareal er en viktig arena for barns utfoldelse, utvikling og læring og må derfor tilrettelegges for allsidig lek i et fysisk og sosialt trygt miljø. Det er nødvendig med midler til modernisering, oppgradering og utvikling av uteområdene i barnehagene.

Petedalsheia barnehage - konseptutvikling

Petedalsheia barnehage tilfredsstillende ikke gjeldende forskriftskrav, i tillegg vil barnehagens godkjente lek og oppholdsareal bli betydelig redusert dersom ikke ombygging gjennomføres. Det er behov for en ombygging av barnehagen for å tilfredsstille myndighetskrav og opprettholde dagens antall barnehageplasser

Rehabilitering av Flaktveit barnehage

Flaktveit barnehage består av 4 avdelinger. Barnehagen har stort behov for rehabilitering og oppgradering. I forbindelse med at en nå trolig finner midlertidige erstatningslokaler for barnehagen anbefaler en at det gjennomføres en større rehabilitering av bygget.

Tidligere avsatte midler til planlegging og mindre tiltak foreslås omdisponert til prosjektering og konseptutvikling. Videre anbefales at det avsettes midler til rehabilitering basert på erfaringstall.

Slettebakken erstatningsbarnehage - konseptutvikling

Det er planlagt etablert barnehager på ulike lokaliseringer, som skal benyttes som erstatningslokaler ved omfattende rehabiliteringer av barnehager. Barnehagene er senere tenkt drevet videre som ordinære barnehager som gir økt kapasitet. En av disse er tenkt opprettet på Slettebakken.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Barnehage - Rehabilitering og nybygg inntil videre. Det foreslås en justering i periodisering av kostnader som følge av endring i fremdriftsplan, samt en justering til lønns- og prisnivå for 2022.

Smart oppvekst

Byrådet la høsten 2018 frem en plan for SMART Oppvekst som inneholder strategier og tiltak for effektivisering av hele oppvekstfeltet gjennom innovasjon og digitalisering. Planen skal sikre en helhetlig tilnærming til valg av, og investeringer i, digitale plattformer og løsninger.

Investeringer innenfor de områdene som plan for SMART oppvekst dekker, er i hovedsak relatert seg til forbedring av den eksisterende IKT-infrastrukturen ved den enkelte enhet; dvs. forbedring av linjekapasitet og trådløse nettverk, økning av kapasitet i strømskap, mv. Deler av investeringene vil også være øremerket nye IKT-løsninger for brukerne. Rekkefølge og prioritering fremgår av planen. Valg og prioritering av de tiltakene som planen skisserer kan gjøre det aktuelt å foreta en omfordeling av midlene til de øvrige tjenestoområdene.

Som følge av de investeringene som allerede er foretatt siden planen ble vedtatt, vil behovet være gradvis avtakende utover i perioden. Byrådet foreslår derfor en gradvis nedtrapping av den samlede avsetningen innenfor barnehage og skole allerede fra 2021. Totalt sett foreslås det avsatt 26 mill. kroner til formålet i økonomiplanperioden, fordelt med 23 mill. på tjenestoområde skule og 3 mill. på barnehage.

Søre Skogvei barnehage - konseptutvikling

Søre Skogvei barnehage er tilstandskartlagt i 2015 i forbindelse med Handlingsplan 1 for barnehager. Eiendommen har blant annet behov for oppgradering av utearealer, samt ombygginger for å møte krav til helseverngodkjenning. Det er foreløpig satt i gang innledende prosesser og kartlegging av alternative løsninger for fremtidig bruk av eiendommen. Gjennomføring av tiltaket er avhengig av tilgang på erstatningslokaler.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Barnehage - Rehabilitering og nybygg inntil videre. Det ventes noe mer omfattende prosesser i tidlig fase enn tidligere antatt, og foreslås derfor en justering av ramme avsatt til dette.

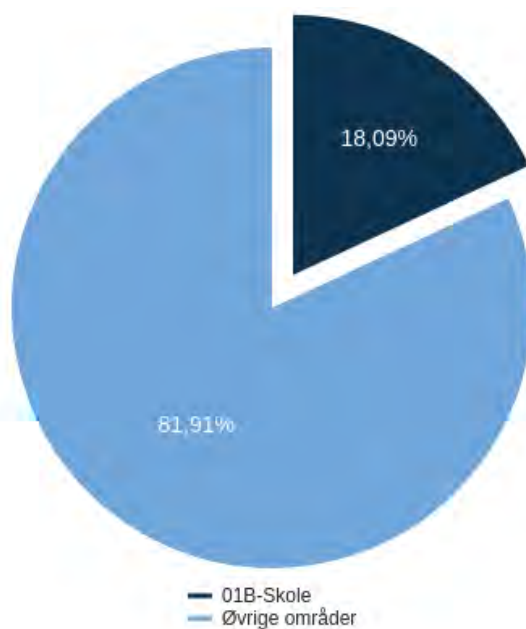
Ytrebygda erstatningsbarnehage - konseptutvikling

Det er planlagt etablert barnehager på ulike lokaliseringer, som skal benyttes som erstatningslokaler ved omfattende rehabiliteringer av barnehager. Barnehagene er senere tenkt drevet videre som ordinære barnehager som gir økt kapasitet. En av disse er tenkt opprettet på en tomt i Ytrebygda bydel, som tidligere har vært benyttet til midlertidig barnehage. Den aktuelle tomten er regulert til formålet.

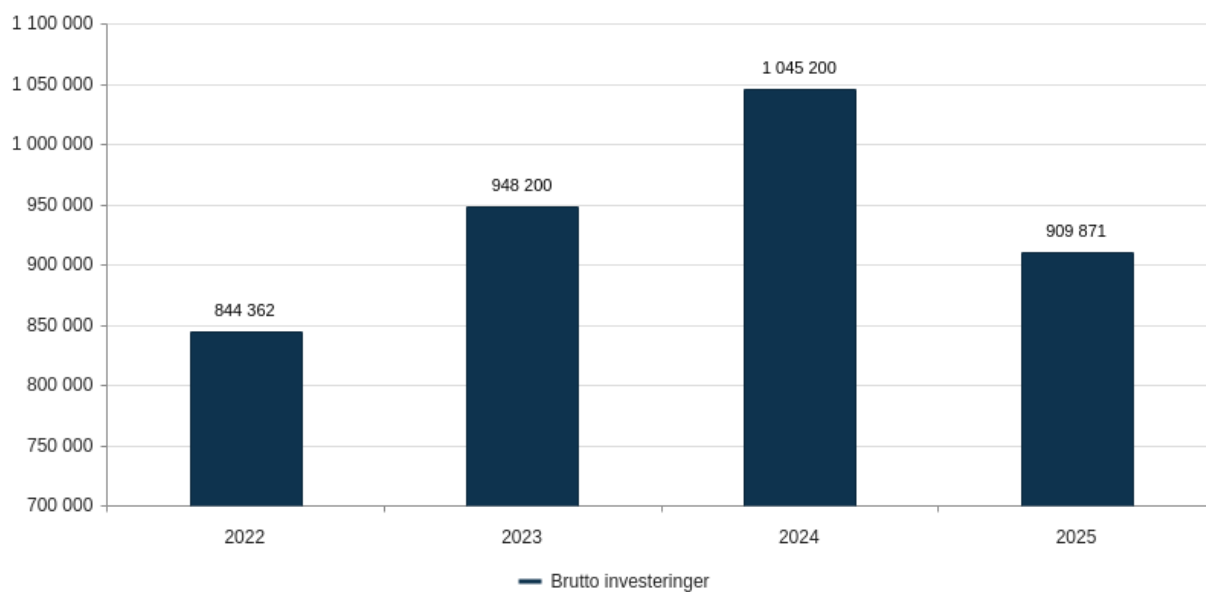
Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Barnehage - Rehabilitering og nybygg inntil videre.

01B-Skole

01B-Skole - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Opplæringsloven og Kunnskapsløftet 2020 (LK20) gir de nasjonale føringene på dette tjenesteområdet. Organisatorisk omfatter tjenesteområdet alle ordinære kommunale grunnskoler. I Bergen er det også 10 private grunnskoler som er underlagt Utdanningsdirektoratet, og som i tillegg til ovennevnte også reguleres av friskoleloven.

Skolebruksplanen er kommunens viktigste plandokument for planlegging av utforming av skoleanlegg og framtidig skolestruktur. Kvalitetsutviklingsplanen og SFO-planen er kommunens viktigste plandokumenter for innholdet i skolen.

Hovedprioriteringer

I Bergen skal alle barn ha like muligheter, og verken økonomi eller sosial bakgrunn skal begrense barns muligheter til å lykkes i livet. Byrådet prioriterer barn og unge og vil bidra til å utjevne sosiale forskjeller gjennom barnehagen, skolen og idretten.

SFO er en viktig arena for sosial læring, aktivitet og tilhørighet, og byrådet har som ambisjon å gjøre SFO gratis for de minste barna. Byrådet foreslår derfor å innføre gratis SFO for førsteklassinger på 20 skoler i Bergen på permanent basis fra januar 2022, som et skritt på veien mot full dekning på alle skoler.

Vi vil også i 2022 tilby plasser på Guttas Campus - en 14 dagers frivillig læringscamp og mentorordning for gutter i 9. klasse. Målet er at de skal få muligheten til å forbedre seg faglig, sosialt og personlig, samtidig som vi forhindrer frafall senere i skoleløpet.

Alle barn fortjener gode, funksjonelle og sunne skolebygg, og byrådet fortsetter sin ambisiøse satsing på skolebygg, både gjennom rehabilitering og nybygg.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	3 576 031	3 576 031	3 576 031	3 576 031
Sum Lønns- og prisvekst mv.	137 375	137 375	137 375	137 375
Sum Tekniske justeringer	-5 833	-6 412	-7 005	-7 005
Sum Utgående engangstiltak	-27 463	-27 463	-27 463	-27 463
Prisjustering og diverse endringer	104 079	103 500	102 907	102 907
Konsekvensjustert ramme	3 680 110	3 679 531	3 678 938	3 678 938
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Bontelabo - ny ungdomsskole sentrum	7 000	7 000	7 000	7 000
Bygningsmessige tilpasninger skolebygg	1 500	1 500	1 500	1 500
Driftskostnader digitalisering	10 000	10 000	10 000	10 000
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	8 342	8 342	8 342	8 342
Konsulent- og utviklingskostnader Vigilo	11 200	6 500	0	0
Skyssutgifter skole	7 000	7 000	7 000	7 000
Spesialundervisning friskoler	11 000	11 000	11 000	11 000
Økt antall elever i Ungdomsfritidsordning 8. - 10. trinn	3 000	3 000	3 000	3 000
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	59 042	54 342	47 842	47 842
Nye tiltak				
Avsetning til driftsutgifter for nytt areal i skoler	375	2 583	3 758	4 050
Gratis SFO 1. klasse	20 000	20 000	20 000	20 000
Sum Nye tiltak	20 375	22 583	23 758	24 050
Kutt i tiltak				
Redusere tilskudd fargespill - ikke lenger oppsøkende i skolene	-500	-500	-500	-500
Redusert antall stillinger i skole som følge av lavere elevtall	0	0	-13 500	-13 500
Sum Kutt i tiltak	-500	-500	-14 000	-14 000
Nye tiltak og realendringer budsjett	78 917	76 425	57 600	57 892
Ramme 2022-2025	3 759 027	3 755 956	3 736 538	3 736 830

Tilpasning til aktivitetsnivå

Bontelabo - ny ungdomsskole sentrum

Etter vedtak i byrådet er det inngått avtale mellom Bergen kommune og eier av Bontelabo 8, under forutsetning av bystyrets vedtak om finansiering og med forbehold om nødvendige godkjenninger. Det opprettes en ny midlertidig ungdomsskoleavdeling på Bontelabo 8 til Rothaugen skole. I tillegg vil elever fra Krohnengen skoler kunne få tilleggsarealer i bygget noen år. Prosjektering og tilpasning av bygg til skoledrift skal gjennomføres av utleier, men kommunen må betale engangskostnadene for prosjektering og opparbeidelsen av uteområdet. Arbeidet skal etter planen gjennomføres høsten 2021. Årlig leiekostnad kommer på 7 mill. kroner.

Bygningsmessige tilpasninger skolebygg

Ansvarsstedet dekker diverse nødvendige utbedringer på skolebygg som ikke kan anses som investeringer. Størsteparten av midlene brukes til nødvendige og pliktige tilpasninger for elever med funksjonsnedsettelse. Avsetningen er i dag på 500 000 kroner. Det anslås et merforbruk i 2021 på 1,5 mill. kroner. Det foreslås derfor å oppjustere avsetningen tilsvarende.

Driftskostnader digitalisering

Driftskostnader til digitalisering har økt betydelig som følge av anskaffelser til digitale enheter i utstyrsløftet (Smart oppvekst). I 2019 og 2020 ble det kjøpt inn et stort antall digitale enheter til elever for å nå målsettingen om 1:1 dekning på mellom- og ungdomstrinnet. Som en følge av disse innkjøpene, anslås det et merforbruk knyttet til drift av digitale enheter, lisenser til pedagogisk programvare og økt dekningsgrad trådløst nett på om lag 10 mill. kroner i 2021. Det foreslås at avsetningen økes tilsvarende.

EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms (EBE) ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift, og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Konsulent- og utviklingskostnader Vigilo

Det har oppstått en rekke komplikasjoner som har medført at en ikke har kunnet avslutte Vigilo-prosjektet og implementere systemet i linjen som planlagt. Blant annet er det avdekket uforutsette mangler i leveranser og kvalitet fra leverandør. Det har derfor vært helt nødvendig å bruke midler på konsulenter og andre utviklingskostnader for å sikre fortsatt framdrift. Konsulentene jobber i kritiske funksjoner i prosjektet og det er avgjørende at vi sikrer kontinuitet slik at vi får avsluttet prosjektet. Samlede utgifter anslås til om lag 11,2 mill. kroner i 2022, med en gradvis reduksjon over 2023. Uten tilførsel av ytterligere midler vil det ikke være mulig å videreføre og fullt ut implementere Vigilo. Den direkte konsekvensen vil bli at Bergen kommune drifter med et ikke fullt ut implementert OAS med tilhørende stor risiko innen personvern og informasjonssikkerhet i tillegg til økte driftskostnader som følge av manuelt arbeid.

Skyssutgifter skole

Utgifter til skoleskyss er en reglestyrt ordning, der elever har rett på skoleskyss etter tre grunnlag:

- Avstand (2 km. for 1.klassing, 4 km. for 2.-10. klasse), jf. oppl. § 7-1 (1)
- Særlig farlig eller vanskelig vei, jf. oppl. § 7-1 (1)
- Varig eller midlertidig medisinsk grunnlag, jf. oppl. § 7-3.

I forbindelse med oppfølging av byrådssak 1127-14, har Skyss nå tekniske løsninger som muliggjør å skille ut merutgiftene ved skoleskyss for en elev som ikke går på nærskolen. Dette gjør at BBSI etterhvert har mulighet til å kreve utgifter dekket av foreldre i tråd med byrådsvedtaket, etter at interne prosedyrer er laget.

Forbruket til skoleskyss har over en periode oversteget budsjettet. Tildelingen foreslås derfor oppjustert for å ivareta kravet til realistisk budsjettering. I T1 ble tildelingen økt med 7 mill. kroner. Dette foreslås videreført i 2022. Total tildeling til skoleskyss er på 50 mill. kroner. Forventet forbruk i 2022 er på i overkant av 70 mill. kroner. Dette inkluderer imidlertid 13 mill. kroner i transport til erstatningsskoler.

Avdelingen er i ferd med en helhetlig gjennomgang av skyssutgifter. Det bes derfor ikke om ytterligere midler nå, men en vil avvente utviklingen fram mot tertial og se hvilken effekt prosjektet vil ha.

Spesialundervisning friskoler

I 2020 var det et merforbruk på 11 mill. kr. på denne posten, og det er forventet et merforbruk i samme størrelsesorden i 2021. Det forventede merforbruket kommer til tross for en dobling av budsjetttrammen fra 2015. (Budsjett økt fra 16 mill. kr. til 30 mill. kr.). Regnskap 2020 viser 41 mill. kr. På dette grunnlaget ble tildelingen økt med 11 mill. kroner i T1 2021.

Det er 10 private skoler i Bergen med til sammen ca. 1600 elever. Vedtakene fattes på den enkelte skole basert på sakkyndige vurderinger fra PPT. Etat for spesialpedagogiske tjenester har sett på vedtakspraksis. Det har ikke vært økning i antall elever med spesialundervisning på friskolene de siste fire årene, ca 10% av elevene har rett til spesialundervisning etter en sakkyndig vurdering. Det betyr at utgiftsveksten skyldes at elevene i snitt har større behov enn tidligere, og dette bildet sammenfaller med erfaringer fra de offentlige skolene, at utfordringen ikke er at det blir flere elever som trenger hjelp, men at de elevene som trenger hjelp i snitt har større behov enn tidligere.

Økt antall elever i Ungdomsfritidsordning 8. - 10. trinn

BBSI har fått kompensasjon for 58 elever i ordningen. Skoleåret 2020/21 har antall elever steget til 79.

Nye tiltak

Avsetning til driftsutgifter for nytt areal i skoler

Avsetningen er relatert til de kapasitetsøkende tiltakene i den vedtatte skolebruksplanen, og skal dekke økte driftsutgifter som følge av at det tas i bruk økt areal, dvs. utgifter til renhold, tilsyn, kommunale avgifter mv.

Gratis SFO 1. klasse

I forrige periode satset byrådet på å øke kvaliteten på SFO, og innførte et smøremåltid for alle barn. Byrådet har også økt andelen fagarbeidere i SFO, noe som er avgjørende for å øke kvaliteten i tilbudet vi gir til barn og unge.

Bergen har fremdeles helse- og levekårsforskjeller mellom og innad i bydelene. Det kreves langsiktig og målrettet arbeid fra flere nivå for å redusere de økende forskjellene i samfunnet. På veien mot å sikre at alle barn får de samme mulighetene innfører byrådet gratis redusert plass i SFO for førsteklassinger på 20 skoler. SFO er en viktig felleskapsarena for sosial læring, aktivitet og tilhørighet. Byrådet prioriterer derfor å innføre gratis SFO for førsteklassinger på 20 skoler i Bergen fra januar 2022, som et skritt på veien mot full dekning på alle skoler.

Kutt i tiltak

Redusere tilskudd fargespill - ikke lenger oppsøkende i skolene

Fargespill er et interkulturelt scenekunstprosjekt der barn og unge med røtter fra hele verden skaper forestillinger. Fargespill ønsker nå ikke å ha aktivitet ute på skolene lenger. Tilskuddet foreslås derfor redusert fra 860 000 kroner til 360 000 kroner. Tilskuddet forvaltes av Etat for skole.

Redusert antall stillinger i skole som følge av lavere elevtall

I henhold til tall fra SSB forventes det en nedgang i antall barn i skolealder i Bergen kommune de neste årene. Det tilsier isolert sett en tilsvarende lavere belastning på kommunens budsjetter. På denne bakgrunn har byrådet lagt inn en skjønnsmessig reduksjon i budsjettene på tjenesteområde skole. Tallene kan imidlertid endre seg. Utviklingen i antall skoleelever vil derfor bli vurdert ved rulleringen av Handlings og økonomiplan slik at tildelingen til området bedre reflekterer utviklingen i utgifter som følge av demografiske endringer.

Sammendrag budsjett

Budsjettet for 2022 inneholder en rekke oppjusteringer til aktivitetsnivået. Dette gjelder i stor grad regelstyrte ordninger der tildelingen må økes for å reflektere utgiftsveksten. Samtidig er det satt av midler til å ferdigstille det oppvekstadministrative systemet Vigilo. Byrådet prioriterer også gratis SFO til flere 1. klassinger, og viderefører og utvider ordningen med gratis SFO til 1. klassinger ved utvalgte skoler.

Følgkostnader inneklimatematikk i skolebygg

Inneklimatematikk har de seneste årene medført merutgifter i form av styrking av lærer- og assistentressurser, skyssutgifter til alternative undervisningslokaler, samt andre driftsutgifter. Sentral avsetning på 17,5 mill. til dekning av slike følgkostnader for inneklimatematikk i skoler foreslås videreført i perioden.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Driftsutgifter							
Lønn	3 074 617	3 124 204	3 216 555	3 216 555	3 203 055	3 203 055	
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	619 459	577 179	637 590	634 519	628 601	628 287	
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	92 483	88 042	99 042	99 042	99 042	99 042	
Overføringsutgifter	117 761	116 699	116 699	116 699	116 699	116 699	
Finansutgifter	293 939	255 717	255 717	255 717	255 717	255 717	
Sum Driftsutgifter	4 198 259	4 161 842	4 325 604	4 322 533	4 303 115	4 302 801	
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-199 478	-256 870	-237 637	-237 637	-237 637	-237 637	
Refusjoner	-388 962	-326 689	-326 689	-326 689	-326 689	-326 689	
Overføringsinntekter	-6 881	-2 229	-2 229	-2 229	-2 229	-2 229	
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-10 184	-23	-23	-23	-23	-23	
Sum Driftsinntekter	-605 504	-585 811	-566 577	-566 577	-566 577	-566 577	
Sum	3 592 755	3 576 031	3 759 027	3 755 956	3 736 538	3 736 224	

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Byrådsleders avdeling	13 977	14 145	14 145	14 145	14 145	14 145	
Finans, næring og eiendom	467 013	467 370	492 448	492 448	492 448	492 448	
Barnehage, skole og idrett	3 242 828	3 039 579	3 131 286	3 128 794	3 109 969	3 110 261	
Fellesposter - bykassen	-140 420	54 937	121 148	120 569	119 976	119 369	
Sum	3 592 755	3 576 031	3 759 027	3 755 956	3 736 538	3 736 224	

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Vanlig grunnskoleundervisning	2 707 460	2 753 034	2 854 681	2 849 981	2 829 981	2 829 981	
SFO basistilbud	94 233	49 444	78 997	78 997	78 997	78 997	
Skolelokaler og uteareal	728 673	723 459	768 255	769 884	770 466	770 152	
Skoleskyss	62 389	50 093	57 093	57 093	57 093	57 093	
Sum	3 592 755	3 576 031	3 759 027	3 755 956	3 736 538	3 736 224	

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), i prosent av samlede netto driftsutgifter	16,2 %	15,6 %	13,0 %	17,0 %	17,2 %	17,2 %
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år *) **)	89 636	88 884	94 731	88 088	86 430	87 372
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger 6-15 år *) **)	2 351	2 058	1 460	1 540	901	1 489
Produktivitet						
Korrigerte brutto driftsutgifter til skoleskyss (223), per elev som får skoleskyss *)	14 851,1	14 035,4	19 567,3	18 627,9	8 165,3	12 618,4
Dekningsgrad						
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	5,7 %	5,8 %	6,6 %	6,4 %	9,3 %	7,3 %
Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss	14,8 %	14,0 %	6,4 %	8,1 %	10,0 %	11,9 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO	67,8 %	65,5 %	79,7 %	71,0 %	62,4 %	59,7 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

***) Justert for utgiftsbehov

Prioritet

Prioritering av grunnskoletjenesten, uttrykt ved netto driftsutgifter i prosent av samlede netto driftsutgifter, viser at Bergen i 2020 ligger på 15,6 prosent, et godt stykke over Oslo, lavere enn Stavanger og Trondheim, samt snittet for ASSS-kommunene.

Netto driftsutgifter til grunnskole per innbygger 6-15 år utgjør 86 803,9 kroner, hvilket er noe høyere enn i 2019, men og over snittet for ASSS-kommunene. Sammenlignet med storbyene brukte Bergen mindre enn Oslo, men litt mer enn Trondheim og Stavanger.

Netto driftsutgifter til skoleskyss per innbygger 6-15 år i Bergen utgjør 2 010 kroner, hvilket er høyest av storbyene som sammenlignes i tabellen, og vesentlig høyere enn snittet for ASSS-kommunene. Det høye utgiftsnivået skyldes blant annet at den høye andelen elever som får skoleskyss. Utgiftsnivået påvirkes imidlertid også av at en høy andel av den ordinære skoleskyssen for elever i forsterkede avdelinger foregår med taxi.

Produktivitet

Korrigerte brutto driftsutgifter til skoleskyss per elev som får skoleskyss utgjorde 14 035 kroner i 2020. Utgiftene per elev i Bergen er omtrent som snittet for ASSS-kommunene, men betydelig lavere enn Oslo og Trondheim. De høye utgiftene per innbygger 6-15 år er derfor i hovedsak et resultat av det høye volumet, heller enn at utgiftsnivået per elev som får skoleskyss er høyt.

Dekningsgrad

Bergen har en relativt lav andel med spesialundervisning. I Bergen får 5,8 prosent av elevene spesialundervisning i 2020 (samme som i 2018, men opp fra 5,7 prosent i 2019). Det er lavere enn Oslo, Stavanger og Trondheim, og lavere enn gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Utviklingen i Bergen er en villet politikk.

Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskys i Bergen er 14,0 prosent, noe ned fra 2019. Det er langt over de andre storbyene, og langt over snittet for ASSS-kommunene. Deler av dette skyldes at en stor andel av elevene får sin undervisning i alternative undervisningslokaler som følge av den pågående rehabiliteringen av skolebygg. Bergen mottar derfor en høyere kompensasjon i rammetilskuddet enn for eksempel Oslo.

Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO er 65,5 prosent, hvilket er en nedgang fra 2019. Nøkkeltallet viser at det er flere av innbyggerne på 6-9 år i Bergen som bruker SFO enn snittet for i ASSS-kommunene, men færre enn i Trondheim og Oslo.

Utfordringer og strategi

Dagens og morgendagens elever i grunnskolen må utvikle kompetanse som gjør at de kan bli aktive deltakere i fremtidens arbeids- og samfunnsniv. Gjennom kvalitetsutviklingsplanen for bergensskolen [Sammen for kvalitet – læring \(SFK-L\)](#), er det fastsatt mål, strategier og tiltak for å utvikle barn og unges læringskompetanse for det 21. århundre. Ny kvalitetsutviklingsplan for bergensskolen skal utarbeides. Den skal være en faglig forankret og strategisk plan for kvalitetsutvikling i bergensskolen som samsvarer med pedagogiske og faglige prinsipper i de nye læreplanene og skal gi hovedretning for skolens faglige og pedagogiske utviklingsarbeid i perioden.

Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett, ved Etat for skole, gjennomfører kvalitetsoppfølging i alle kommunale grunnskoler. Kvalitetsoppfølgingen tar utgangspunkt i elevresultater, læring og skolemiljø. Både elever, ansatte og foresatte medvirker i prosessen. Kvalitetsoppfølgingen er basert på felles kvalitetsstandarder og på den enkelte skoles mål og ståsted. Analysene fra kvalitetsoppfølgingen bidrar til prioriteringer og tiltak i arbeidet med kompetanseheving og kvalitetsutvikling i kommunale grunnskoler.

Trinnvis innføring av nye læreplaner startet i 2020. (LK20). Dette arbeidet krever stor arbeidsinnsats fra skolene, som gjennom skolebasert kompetanseutvikling må etablere eierskap til de reviderte fagplanene med støtte fra Etat for skole og nasjonal nettbasert kompetansepakke. Pandemien har forsinket utviklingsarbeidet med LK20, samtidig som den læringen skolene har fått gjennom pandemien, med økt digitalt læringsarbeid, kan virke positivt på det videre arbeidet. Samarbeidet med den lokale universitets- og høyskolesektoren er utvidet det siste året til å gjelde flere skoler.

En viktig forutsetning for elevenes læring er lærere med høy faglig og pedagogisk kompetanse. Det er ennå lærere som ikke oppfyller kompetansekravene for å undervise i norsk, matematikk og engelsk. Det er derfor avsatt 4 mill. kr. årlig i kommunale midler for å gi flere lærere tilbud om videreutdanning i disse fagene i statlig regi. Dette for at alle elever innen 2025 skal møte lærere med fordypning i matematikk, engelsk og norsk i tråd med nasjonale føringer.

I tillegg gjennomføres tiltak for kompetanseheving gjennom den nasjonale kompetansestrategien «Desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen (DEKOMP)». Dette er en statlig ordning som forvaltes av Statsforvalteren og administreres av Etat for skole i Bergen kommune. Kompetansetiltakene er forankret i lokalt definerte behov. Midlene skal brukes til skolebasert kompetanseutvikling, og

tiltakene gjennomføres i partnerskap mellom skoleeier og universitet og høyskole. De lokale behovene vurderes ut ifra nasjonale mål og regjeringens sektormål for skole, læreplaner og mål om å styrke kompetanse som bidrar til å gi et likeverdig tilbud til barn og elever.

Skoleåret 2019-20 ble den endelige lærernormen for lærertetthet innført. Alle bergensskolene oppfylte normen skoleåret 2020/21.

Gode grunnleggende ferdigheter er avgjørende for at elever skal kunne lære og utvikle seg, både på skolen og i samfunnslivet. Elevenes ferdigheter må derfor videreutvikles slik at kompetansen deres stadig forbedres. Det er viktig å sette inn tiltak for å sikre en god begynneropplæring. Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett, ved Etat for skole, vil bidra ut mot skolenes arbeid med godt støttemateriell og tilby trinn og skoler som trenger det skreddersydd støtte i læringsarbeidet.

Samfunnet kjenner ikke fullt ut de langsiktige konsekvensene av å være elev i en pandemi. Læringsarbeidet har for en del elever vært utfordrende, og mange elever har utviklet dårligere psykisk helse. Samtidig melder en del foreldre og lærere at noen elever har trivdes bedre i en kohort organisering i mindre grupper, og mer oversiktlig utetid. Det vil derfor være viktig å rette oppmerksomheten mot langtidskonsekvenser for elevene av skolegang i en pandemi. Med mål om å kompensere for utfordringer og bygge videre på positive konsekvenser.

I [Rammeplan for SFO](#), som gir retningslinjer for hva som er kjennetegn på god praksis, er det fastslått at aktiviteter og innhold tilpasses barna ut fra deres alder, interesser og forutsetninger, samtidig som barnets perspektiv høres og anerkjennes, og barna sikres medinnflytelse. Våren 2021 ble det også vedtatt en nasjonal rammeplan for SFO.

Digital kompetanse og dømmekraft er nøkkelkompetanser for læring i det 21. århundre. Det er en utfordring å sikre digital infrastruktur som holder tritt med den teknologiske utviklingen, sikre barn og unges digitale kompetanse, samt at de ansatte har tilstrekkelig kompetanse på pedagogisk og administrativ bruk av digitale verktøy. På grunn av den globale pandemien er det utfordringer med å supplere maskinparken når gamle maskiner fases ut, fordi de gamle maskinene av sikkerhetsmessige og driftsmessige årsaker vil bli sperret for bruk i Bergen kommune. Det er en underdekning av maskiner på både mellomtrinnet og ungdomstrinnet. [Plan for smart oppvekst i Bergen](#) er en overordnet strategisk plan for digitalisering innenfor barnehage, skole- og idrettsfeltet. Strategien skal sikre realisering av det overordnede målet: Digitalisering og innovasjon – for å skape livsmestring og kompetanse for det 21. århundre. Digital kompetanse og dømmekraft er nøkkelkompetanser for læring i det 21. århundre.

Elevundersøkelsen viser at flertallet av elevene trives i bergensskolen, samtidig er det for mange barn som blir mobbet, mange opplever at voksne ikke legger merke til at de blir mobbet og for mange blir ikke tatt på alvor når de sier ifra om mobbing. Mange skoler har også behov for hjelp og støtte til å håndtere mobbesaker. Bystyret vedtok planen [Skyfritt – inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen](#) i april 2019. Team skyfritt er etablert og støtter rektors arbeid med sikre alle elever et godt psykososialt miljø. Med planen styrkes innsatsen for å forebygge, avdekke og håndtere mobbing og krenkelser i bergensskolen.

Brukerundersøkelsen som Bergen kommune tidligere har benyttet utløp i 2020. Det er besluttet at Foreldreundersøkelsen til Utdanningsdirektoratet skal benyttes fra høsten 2021.

Det er viktig at barn blir trygge i vann og får nødvendige svømmeferdigheter. I Bergen har det vært store forskjeller på svømmeopplæringen og tilgjengelig bassengt ved de ulike skolene. Bassengkapasiteten er viktig for å kunne gjennomføre tilfredsstillende svømmeopplæring for alle elevene i bergensskolen. Sak om [fremtidig bassengstruktur](#) i kommunen har blitt vedtatt av bystyret, og kan være med på å sikre oppnåelse av kompetansemålene i skolefaget svømming, gjennom økt utnyttelse og en mer helhetlig og rettferdig fordeling av bruk av bassengene. Bergen har valgt å satse særlig på svømmeopplæring gjennom programmet «Svøm Bergen», som tilbys alle skolene.

[Skolebruksplanen](#) rulleres hvert fjerde år og er kommunens viktigste plandokument for å planlegge og utforme skolebygg og fremtidig skolestruktur som fremmer helse, trivsel og læring. Fordi skoleanlegget er en viktig arena som møteplass i lokalmiljøet også utenom skoletid, spesielt innen aktiviteter knyttet til skole, idrett og kultur, foreslås det derfor flere strategier for å utvikle skolen som hjerte i nærmiljøet. Dette er strategier som vurdering av samlokalisering av kommunale tjenester ved planlegging av nye skoleanlegg og ved større rehabiliteringsprosjekter, skolebygg og uteområder som i større grad skal tilrettelegges for sambruk, og et pilotprosjekt for å videreutvikle innholdet i skolen som hjerte i nærmiljøet.

Skolebruksplanen legger også føringer for hvordan fremtidens skolebygg skal utformes i Bergen. Skolebyggene skal legge til rette for et trygt og godt læringsmiljø, der alle får muligheten til å utvikle sine evner. Gjennom revidert funksjons- og arealprogram skal utformingen av skolebyggene videreutvikles med utgangspunkt i hva som er god og ønsket læringspraksis. Det er også ønskelig at det tilstrebes en helhetlig tilnærming til universell utforming utover det som ligger i minstekravene når det bygges nye skoleanlegg, slik at skolene kan møte mangfold og variasjon i behov hos brukerne, og gi elevene et likeverdig tilbud.

Skolebruksplanen beskriver også hvordan den fremtidige skolestrukturen skal se ut. Det er en utfordring å innhente vedlikeholdsetterslepet og arbeide for at alle skoler har helseverngodkjenning, samtidig som skolekapasiteten må svare til forventet boligbygging og elevtallsvekst. Pr. august 2021 var det 16 grunnskoler som manglet godkjenning etter forskrift om miljørettet helsevern mv.

Det er foreslått en rekke rehabiliteringsprosjekter i årene fremover. For å kunne gjennomføre rehabilitering og sikre at elever og ansatte har gode fysiske forhold, er en avhengig av tilgang til egnede erstatningsarealer. Det skal være et mangfold av skoler i Bergen, og fremtidig skolestruktur skal sikre nødvendig skolekapasitet der det er behov, for blant annet å ivareta nærskoleprinsippet. Rullering av skolebruksplanen har pågått siden 2019, og ble levert til politisk behandling høsten 2021.

I kommuneplanens samfunnsdel fremgår det at det skal legges til rette for sosiale møteplasser i nærmiljøene. Skoleanlegget er en viktig arena som møteplass i lokalmiljøet også utenom skoletid. Plassering og utforming av nye skoleanlegg er derfor viktig i et byutviklingsperspektiv fordi skolen og skolens uteområde vil ha andre funksjoner enn å være skole på dagtid.

Det er et mål å holde skoleanleggene mest mulig åpne og tilgjengelige etter skoletid for innbyggerne. Det er gratis for frivillige og organisasjoner å låne arealene til skolene på ettermiddags og kveldstid via «Aktiv kommune». Aktiv kommune er en digital løsning som gir oversikt over ulike lokaler som kan leies. Pr. i dag er 14 skoler medlem av ordningen.

Overordnede mål

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En rettferdig og inkluderende by	Elevene møter et personale med kompetanse i tråd med standard for praksis i bergensskolen	Andel lærere som tilfredsstillere kompetansekravene i fagene de underviser i	75,0 %	78,0 %	82,0 %	87,0 %
		Andel fagarbeidere i SFO	45,0 %	50,0 %	45,0 %	60,0 %
		Andel skoler som oppfyller lærernormen	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
		Foreldreundersøkelsen skole: Overordnet vurdering av undervisningen	80	80	80	80
Alle elever skal ha gode grunnleggende ferdigheter		Resultater på nasjonale prøver	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse
		Eksamensresultater 10. trinn	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse
		Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse
Elever har et leke- og læringsmiljø der digitale ferdigheter videreutvikles for å møte fremtidens utfordringer	Andel av skolene som har 1-1 digital utstyrsdekning på 5.-7. trinn		100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
		Andel av skolene som har 1-1 digital utstyrsdekning på 8.-10. trinn	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
		Foreldreundersøkelsen skole: Digital kompetanse	80	80	80	80
Elever har et trygt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring.	Foreldreundersøkelsen skole: Skolen gjør en god innsats for å begrense mobbing		80	80	80	80
		Elevundersøkelsen: Mobbing på 7. trinn	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse
		Elevundersøkelsen: Mobbing på 10. trinn	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse
		Foreldreundersøkelsen SFO: Barnet mitt gir uttrykk for å føle seg trygg og ivaretatt på SFO	80	80	80	80
Elever sikres svømmeferdigheter		Andel som har oppnådd kompetansemålene i svømme- og livredningsferdigheter etter 4. trinn	80,0 %	80,0 %	80,0 %	85,0 %

Skoletilbudet er tilpasset for å møte forventet elevtall	Andel ferdigstilte skolebyggprosjekter	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	Andel helseverngodkjente skoler	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse
Kommunens skolebygg er tilgjengelig for nærmiljøbruk	Antall skoler med i Aktiv by	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse

Virkemiddel for å nå mål

Skolene har både et dannelsingsoppdrag og et utdanningsoppdrag. Bergensskolen skal ha høy kvalitet og utvikle elevenes evne til livslang læring for å sikre fremtidig velferd, vekst og verdiskaping.

Dagens og morgendagens grunnskoleelever må utvikle kompetanser som gjør dem i stand til stadig å tilegne seg ny kunnskap og nye ferdigheter. Kompetanse for nåtid og framtid innebærer at eleven gjøres i stand til å skape ny kunnskap alene og sammen med andre – og skolen skal derfor legge til rette for elevenes utvikling av læringskompetanse, og for at elever kan være målrettede og medvirkende i læringsprosessene.

Byrådet ønsker kompetanse for alle i mulighetenes skole. Alle barn fortjener og skal ha samme muligheter, uavhengig av hvor i byen de bor eller deres families økonomiske og sosiale status. Skolen utgjør en unik arena for å utjevne sosiale forskjeller gjennom å gi et likeverdig tilbud. For byrådet er det grunnleggende at det gis et likeverdig skoletilbud til alle elever i bergensskolen.

SFO skal kjennetegnes av høy kvalitet på tilbudet og kompetente medarbeidere. Samhandlingen mellom SFO og skole skal styrkes, kvaliteten på innholdet skal økes, og flere barn skal få mulighet til å delta i SFO.

Gode og funksjonelle skolebygg med et fysisk miljø som fremmer trivsel og helse er viktig for å skape gode læringsmiljø. Bergen kommune skal bygge og rehabiliter skoleanlegg som er rustet til å møte morgendagens pedagogikk.

Byrådets tiltak for å nå målene for dette tjenesteområdet er:

- Gjennomføre tiltak i [«Sammen for kvalitet – læring. Plan for kvalitetsutvikling i bergensskolen 2016/17 - 2019/20»](#)
- Gjennomføre tiltak i [«Fagarbeidernes rolle i barnehager, skoler og på idrettsfeltet»](#)
- Gjennomføre tiltak i [«Plan for Smart oppvekst i Bergen»](#)
- Gjennomføre tiltakene i [«Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen»](#)
- Gjennomføre tiltakene i [«Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsundervisning»](#)
- Gjennomføre tiltak i [«Skolebruksplan for Bergen 2021-2030»](#)
- Gjennomføre tiltak i [«Fremtidig bassengstruktur. Rehabilitering av basseng. Nye basseng og endringer i bruks- og driftskonseptet»](#)
 - Svøm Bergen
- Videreutdanning og Desentralisert kompetanseheving
- Kompetanseheving og utdanning for ledere

Aktivitet (Nøkkeltall)

Indikatornavn	Resultat	Resultat	Anslag	Anslag	Anslag	Anslag	Anslag	Beskrivelse
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
1.-4. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	14,2	13,7	13,7	13,7	0,0	0,0	0,0	
5.-7. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	18,3	17,8	17,8	17,8	0,0	0,0	0,0	
8.-10. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	19,3	18,4	18,4	18,4	0,0	0,0	0,0	
Antall elever i kommunale og private grunnskoler	30 764	30 724	30 724	30 724	0	0	0	
Antall kommunale grunnskoler	83	83	83	83	0	0	0	
Antall private skoler	10	10	10	10	0	0	0	
Elever barnetrinnet (kommunale skoler)	20 685	20 601	20 601	20 601	0	0	0	
Elever ungdomstrinnet (kommunale skoler)	8 325	8 359	8 359	8 359	0	0	0	
Sum elever (kommunale skoler)	29 010	28 960	28 960	28 960	0	0	0	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig år	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum 2022-25
		Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin. prosjekt utgift	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025	
Aurdalslia skole - oppgradering	2024		IA	12,0	0,0	12,0	0,0	7,0	3,0	0,0	10,0
Christi Krybbe skoler SFO	2022		IA	8,9	0,0	8,9	1,4	0,0	0,0	0,0	1,4
Eidsvåg skole - rehabilitering, nybygg og idrettshall	2024	BY 31/19	516,4	530,3	-10,0	520,3	125,8	201,3	95,0	0,0	422,1
ENØK-prosjekter	Løpende						4,0	5,0	5,0	5,0	19,0
Fridalen skole, ombygging – konseptutvikling	2024		IA	11,8	0,0	11,8	1,3	4,5	6,0	0,0	11,8
Garnes ungdomsskole - riving og nybygg	2025		IA	618,3	0,0	618,3	101,3	185,3	216,8	80,0	583,4
Haukedalen skole - konseptutvikling	2026		IA	25,4	0,0	25,4	0,0	1,5	2,7	9,4	13,6
Haukeland skole – kapasitetsutvidelse	2023	BY 171/21	125,5	125,5	0,0	125,5	59,8	46,0	0,0	0,0	105,8
Haukeland skole - oppgradering	2023		IA	20,0	0,0	20,0	10,0	9,0	0,0	0,0	19,0
Hjellestad skole - oppgradering gymbygg	2024		IA	16,0	0,0	16,0	0,0	3,0	13,0	0,0	16,0
Holen skole - riving, nybygg og rehabilitering	2021	BY 214/18	490,0	665,0	0,0	665,0	25,0	0,0	0,0	0,0	25,0
Innvendig oppgradering - skoler	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	12,0
Inventar, byggeprosjekter - skole	Løpende						5,0	5,0	5,0	5,0	20,0
Kronstad oppveksttun - rehabilitering/ombygging	2022	BY 160/18	350,7	491,7	0,0	491,7	127,9	11,0	0,0	0,0	138,9
Li skole - oppgradering	2024		IA	13,0	0,0	13,0	0,0	6,0	6,0	0,0	12,0
Loddefjord skole - konseptutvikling	2023		IA	15,6	0,0	15,6	5,2	9,0	0,0	0,0	14,2
Lynghaug skole - oppgradering	2024		IA	16,5	0,0	16,5	9,0	5,0	0,0	0,0	14,0
Minde skole SFO - konseptutvikling	2024		IA	7,8	0,0	7,8	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1
Minde skole, idrettshall - konseptutvikling	2024		IA	3,3	0,0	3,3	0,6	1,6	0,9	0,0	3,1
Mindemyren flerbruksbygg - konseptutvikling	2025		IA	93,4	0,0	93,4	12,4	23,0	23,0	23,0	81,4
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						33,0	33,0	30,0	30,0	126,0
Mjølkeråen skole - oppgradering	2025		IA	17,0	0,0	17,0	0,0	1,0	9,0	7,0	17,0
Olsvik skole - oppgradering Olsvikhallen	2024		IA	25,0	0,0	25,0	0,0	5,0	20,0	0,0	25,0
Oppgradering av uteareal - skole	Løpende						5,0	5,0	5,0	5,0	20,0
Ortun skole – konseptutvikling	2022		IA	35,7	0,0	35,7	15,0	20,7	0,0	0,0	35,7
Ortun skole - svømmehall	2022	BY 22/20	249,0	255,3	0,0	255,3	104,8	14,0	0,0	0,0	118,8
Paradis skole - konseptutvikling	2026		IA	32,6	0,0	32,6	0,0	3,2	7,9	11,0	22,1
Rolland skole, riving og nybygg - konseptutvikling	2024		IA	29,9	0,0	29,9	3,9	9,9	6,5	0,0	20,3

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

Rå skole, idrettshall - konseptutvikling	2023	IA	13,9	0,0	13,9	6,5	3,6	0,0	0,0	10,1	
Salhus skole – konseptutvikling	2024	IA	18,4	0,0	18,4	1,4	6,0	11,0	0,0	18,4	
Skole - Rehabilitering og nybygg	Løpende					0,6	173,8	538,6	691,0	1 404,0	
Slettebakken skole - konseptutvikling	2025	IA	45,0	0,0	45,0	2,1	2,1	18,9	21,5	44,6	
Slåtthaug skole - konseptutvikling	2023	IA	24,4	0,0	24,4	8,0	9,2	5,3	0,0	22,5	
Smart oppvekst	Løpende					8,0	5,0	5,0	5,0	23,0	
Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall - konseptutvikling	2023	IA	42,6	0,0	42,6	22,3	8,9	0,0	0,0	31,2	
Sælen oppveksttun - konseptutvikling	2025	IA	22,4	0,0	22,4	0,0	3,6	4,4	11,5	19,5	
Søreide ungdomsskole, nybygg - konseptutvikling	2023	IA	33,6	0,0	33,6	13,7	12,1	0,0	0,0	25,8	
Tiltak for personer med funksjonsnedsettelse	Løpende					2,5	2,5	2,5	2,5	10,0	
Tveiterås skole - riving og nybygg	2023	BY 217-20	262,6	270,3	0,0	270,3	100,3	75,4	0,0	0,0	175,7
Varden skole, utvidelse – konseptutvikling	2023	IA	14,9	0,0	14,9	6,9	8,0	0,0	0,0	14,9	
Ytre Arna skole - konseptutvikling	2024	IA	31,2	0,0	31,2	9,0	16,8	1,7	0,0	27,5	
Åstveit skole, administrasjonsfløy - konseptutvikling	2023	IA	16,0	0,0	16,0	8,6	3,2	0,0	0,0	11,8	
Sum investeringsprosjekter			1 994,2	3 602,7	-10,0	3 592,7	844,4	948,2	1 045,2	909,9	3 747,6

Aurdalslia skole - oppgradering

Prosjektet ved Aurdalslia skole består av rehabilitering av toaletter og nye gulvbelegg, samt oppgradering av uteområde, lekeapparater og naturområder.

Christi Krybbe skoler SFO

Det har vært utredet flere alternative løsninger for SFO-tilbudet på Christi Krybbe. I vedtatt ny skolebruksplan foreligger det planer om å kombinere ombygging med kapasitetsutvidelse, men dette er ikke forenelig med ønsker fra vernemyndighetene.

Det skal i første omgang gjennomføres en konseptvalgutredning der de ulike løsningene kartlegges ytterligere og detaljeres. Denne vil danne grunnlag for en fremtidig beslutning om hvilke tiltak som skal gjennomføres, samt kostnadsestimater for fremtidig budsjettering av eventuelt byggeprosjekt. Det foreslås en lønns- og prisjustering til 2022-nivå for resterende budsjettmidler.

Eidsvåg skole - rehabilitering, nybygg og idrettshall

Som vedtatt i gjeldende skolebruksplan er ungdomsskoletrinnet ved Eidsvåg avviklet og elevene er overført til Åstveit skole. Dette medfører behov for mindre arealer, samtidig som skolen har et stort behov for oppgradering. Det skal derfor gjennomføres omfattende ombygging og rehabilitering av "1952-bygget" og etableres et nytt tilbygg til dette, mens de andre byggene på eiendommen skal rives. Den nye skolen er dimensjonert for 300 elever med mulighet for utvidelse for ytterligere 50 elever ved behov. Det skal også oppføres en stor, frittstående idrettshall med opparbeidet uteområde på taket, samt gjennomføres omfattende tiltak for å utbedre atkomstveien som følge av rekkefølgekrav i reguleringsplanen. Det har vært store utfordringer tilknyttet reguleringsprosessen, som har medført betydelige forsinkelser i forhold til planlagt fremdrift og dermed også en forskyvning i forventet periodisering av kostnader. Det foreslås en justering av budsjett i henhold til oppdatert fremdriftplan, samt en lønns- og prisjustering til 2022-nivå

Bilde: LINK ARKITEKTUR

ENØK-prosjekter

I Klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune er det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av SD-anlegg (SD = sentral driftsstyring)
- Installasjon av solceller og solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme (typisk bygg som i dag har elkjel og oljekjel)

Det er fortsatt ytterligere klima- og miljøgevinster å hente. Det er derfor ønskelig å fortsette satsingen gjennom årlige bevilgninger.

Fridalen skole, ombygging – konseptutvikling

Fridalen skole har det svært trangt og har behov for mer kapasitet. I dag har en privat barnehage leide arealer i skolebygget. Barnehagens leieavtale opphører fra og med oktober 2022. Det vil da iverksettes arbeid med å tilrettelegge innvendige og utvendige areal til skoleformål ut fra at skolen har behov for mer kapasitet. Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen vil bli innarbeidet i sekkeposten Skole – Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Garnes ungdomsskole - riving og nybygg

I skolebruksplan for 2016-2030 er det vedtatt at Garnes ungdomsskole skal rehabiliteres for 400 elever og at paviljongen beholdes og oppgraderes slik at kapasiteten på skolen blir 500 elever.

Tilstanden på skolen er dårlig, og det er på bakgrunn av en utredning som kartla ulike alternativer besluttet at eksisterende bygg skal rives og erstattes av nybygg. Tiltaket krever detaljregulering, og prosjektering gjennomføres parallelt med planarbeidet. Det er planlagt byggestart mot slutten av 2021. I forbindelse med ny reguleringsplan har det fremkommet svært omfattende krav til opparbeidelse av infrastruktur, og disse tiltakene vil bli spilt inn som en egen investering.

Det foreslås en justering i periodisering av kostnadsbudsjettet i tråd med oppdatert fremdriftsplan, samt en justering til 2022-prisnivå.

Haukedalen skole - konseptutvikling

I skolebruksplanen 2016-2030 ble det vedtatt å oppgradere Haukedalen skole, inkludert utbedring av trafiksikkerheten. Skolen inngår i Handlingsplan 2, og i tilstandsvurderingen er det beskrevet at det er behov for full innvendig opprustning og omfattende tiltak utvendig. Det anbefales ikke å gjennomføre prosjektet med hel eller delvis drift på eiendommen, og det er derfor planlagt at elevene fra Haukedalen skal benytte erstatningslokaler på Eidsvåg etter at nye Eidsvåg og deretter Rolland skole er ferdig. Ferdigstillelse av Haukedalen er dermed avhengig av fremdrift i de foregående skoleprosjektene, og det foreslås derfor en forskyvning i oppstart som følge av forsinkelse på Eidsvåg.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole - Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Haukeland skole – kapasitetsutvidelse

Haukeland skole har behov for tilleggsareal både for å sikre skolen tilstrekkelig elevtallskapasitet og for å gi skolen tjenlige spesialrom. Det skal oppføres et nybygg i tre etasjer, som kobles til eksisterende bygg med en gangbro. Nybygget vil gi en arealøkning på 1 313 m² (BTA).

I forhåndskonferanse for tiltaket fremkom det en rekke kostnadsdrivende krav som normalt ikke er inkludert i et mindre tilbygg, herunder etablering av såkalt hjertesone med tilhørende omfattende endringer i uteområdene, ras- og flomsikring samt støyskjerming. Det er også store usikkerheter tilknyttet grensesnitt mellom tilbygg og eksisterende bygg, spesielt med tanke på de tekniske anleggene. Tilbygget er ventet ferdigstilt til skolestart 2023.

Haukeland skole - oppgradering

Ved Haukeland skole er det behov for en del innvendig oppgradering av hovedbygget og gymbygget med nytt ventilasjonsanlegg og oppgradering av overflater mm. Prosjektet vil bli gjennomført samtidig med bygging av tilbygg (eget prosjekt) ved skolen.

Hjellestad skole - oppgradering gymbygg

Det er behov for rehabilitering av gymbygget på Hjellestad skole med nytt tak, ny ventilasjon og oppgradering av innvendige og utvendige overflater.

Holen skole - riving, nybygg og rehabilitering

Holen skole er en kombinert barne- og ungdomsskole med bygningsmasse fra 1950-tallet. Det er utfordrende tomteforhold med stor høydeforskjell mellom byggene, som opprinnelig var to separate skoler og er atskilt av en privat vei. Undervisningsbygget ved barnetrinnet beholdes og skal rehabiliteres, mens den øvrige bygningsmassen er revet og erstattes av nybygg. De to skoleanleggene kobles sammen med et mellombygg, som i tillegg til å knytte sammen byggene vil romme undervisningsareal, spesialrom og sosiale soner.

Det er stor aktivitet på byggeplassen både inne i bygget og utendørs, med etablering av utearealer og infrastruktur. Det foregår en omfattende utbedring av VA-anlegg og opparbeiding av nytt kryss mot Kringsjøveien. Det har vært stor usikkerhet knyttet til disse tiltakene, som nå fremstår som vesentlig mer omfattende enn tidligere anslått. Ettersom prosjektet ferdigstilles mot slutten av året vil det påløpe kostnader også i 2022. Merbehovet i 2022 er anslått å utgjøre 25 mill.

Innvendig oppgradering - skoler

Midlene skal i hovedsak gå til skoler som ikke omfattes av helhetlige rehabiliterings-/utvidelsesprosjekter, og brukes til mindre innvendige tiltak og oppgraderinger. Det foreslås avsatt totalt 12 mill. kroner i økonomiplanperioden. Midlene skal brukes i tråd med føringer i Bergen kommunes kvalitetsutviklingsplan for skolene og læreplanverket Kunnskapsløftet 2020 (LK20). Skolene kan søke på midlene og søknaden må møte kriterier som er satt i Skolebruksplan for Bergen 2021-2030.

Inventar, byggeprosjekter – skole

Det avsettes midler i til anskaffelse av det inventaret og utstyret som ikke blir budsjettet som en del av de enkelte større byggeprosjektene. For økonomiplanperioden foreslås det avsatt 20 mill. kroner. Midlene skal brukes i tråd med føringer i Bergen kommunes kvalitetsutviklingsplan for skolene og læreplanverket Kunnskapsløftet 2020 (LK20). Skolene kan søke på midlene og søknaden må møte kriterier som er satt i Skolebruksplan for Bergen 2021-2030.

Kronstad oppvekststun - rehabilitering/ombygging

Bergen kommune kjøpte Hunstad skole i 2015, og det er vedtatt at den skal føyes sammen med Kronstad skole til et oppvekststun for ca. 80 barnehagebarn og 300 skoleelever. Bygningsmassen på begge skoler må rehabiliteres, og skolene skal forbindes med en gangbro. Tiltaket krevde utarbeidelse av ny reguleringsplan, noe som har vært tidkrevende og styrende for fremdriften. Reguleringsplanen ble vedtatt i Bergen bystyre i januar 2020. I samme møte ble det behandlet sak angående justering av kostnadsramme, samt endret gjennomføring fra to til ett byggetrinn ([BY 24/20](#)). Prosjektet skal gjennomføres i samspillsentreprise, og hadde byggestart mot slutten av sommeren 2020.

Endelig økonomisk sluttoppgjør vil trolig finne sted først i 2023, og det foreslås derfor at deler av budsjett for 2022 overføres for å ha inndekning for dette.

Li skole - oppgradering

Det er behov for flere større oppgraderinger på Li skole. Dette omfatter garderober, fotballbane, drens rør, el-anlegg og annen innvendig oppgradering. I tillegg er det behov for nytt brannalarmanlegg. En premiss for planarbeidet er at skolen kan være i bruk mens arbeidene pågår.

Loddefjord skole - konseptutvikling

Loddefjord skole ble tilstandsvurdert i forbindelse med Handlingsplan 3 for skoler. I tilstandsrapporten vurderes de utvendige flatene som bra, mens innvendige overflater og tekniske anlegg har behov for utskiftning. Svømmebassenget har også behov for oppgradering, og det er potensiale for energiøkonomisering. Det foreslås en justering i periodisering av kostnader, samt lønns- og prisjustering til 2022-nivå

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole - Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Lynghaug skole - oppgradering

Lynghaug skole har behov for bygningsmessig oppgradering. Garderobes og dusjsoner er i dårlig forfatning og bør totalrehabiliteres. Videre bør sportsgulv i gymsal skiftes ut, og sløydsal bygges om slik at den framstår som mer i tråd med dagens behov og forventninger.

Minde skole SFO - konseptutvikling

SFO ved Minde skole holder til i lokaler som har en uhensiktsmessig plassering og utforming i forhold til bruken. Det er ervervet tilleggsarealer i tilknytning til skoleeiendommen og satt i gang reguleringsarbeid for området, slik at man potensielt kan oppføre nybygg sør for skolen. Det vurderes ulike løsninger for best mulig utnyttelse av eiendommen, herunder hvilke funksjoner som skal legges i et eventuelt nybygg. Kostnad og fremdrift er avhengig av utfallet av den pågående reguleringsprosessen. Dagens SFO-bygg er planlagt benyttet til barneboliger, og det gjeldende prosjektet inkluderer ikke fremtidige tiltak for å realisere dette.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole - Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Minde skole, idrettshall - konseptutvikling

Mangel på hensiktsmessig areal gjør det utfordrende å sikre tilstrekkelig tilgang til idrettsflater for et skoletiltak på Mindemyren. Det foreslås i stedet at det i forbindelse med gjennomføring av SFO-prosjektet på Minde skole inkluderer bygging av en idrettshall, med et areal tilsvarende det maksimale av hva tomtearealet tillater.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole - Rehabilitering og nybygg inntil videre. Periodisering av kostnader foreslås justert for å gjenspeile fremdrift i reguleringsarbeidet.

Mindemyren flerbruksbygg - konseptutvikling

Bergen kommune har ervervet den tidligere postterminalen på Mindemyren for å imøtekomme behov for kommunale tjenester i den nye bydelen, blant annet skole. Området er under utvikling av flere store utbyggergrupper, og det er derfor ønskelig å kartlegge det samlede behovet for kommunale tjenester i området. Videre skal en vurdere hva som kan inngå i et multifunksjonsbygg, og hva en løse gjennom et samarbeid med de ulike utbyggerne i området. Det er derfor gjennomført en konseptvalgutredning for å sammenligne ulike alternativer for utbygging som grunnlag for valg av konsept for videre utvikling. Saken er fremlagt til politisk behandling i Bergen bystyre 16.06.2021, saksnummer [209/21](#).

Det er behov for å gjennomføre en detaljregulering av eiendommen som følge av en raskere utbygging av Mindemyren grunnet utbygging av Bybane til Fyllingsdalen. Det foreslås i tillegg at investeringsens omfang utvides til å inkludere prosjektering og planlegging frem mot planlagt byggestart. Budsjettmidler for gjennomføringsfasen vil innarbeides når det valgte konseptet er videreutviklet og det foreligger mer gjennomarbeidede kalkyler.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Sekkeposten er på 110 million hvert av årene i planperioden, og midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger, herunder investeringer knyttet opp mot digitalisering, i kommunens bygningsmasse. Midlene kan brukes på alle kommunens tjenesteområder.

Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Mjølkeråen skole - oppgradering

Det er behov for innvendig oppgradering på Mjølkeråen skole med nytt ventilasjonsanlegg, oppgradering av dusjer og garderober samt oppgradering av innvendige overflater. Det er også behov for utskifting av vinduer. Skolen kan være i bruk mens arbeidene pågår

Olsvik skole - oppgradering Olsvikhallen

Dette prosjektet gjelder rehabilitering av gymbygget ved Olsvik skole med nytt tak, ny ventilasjon og oppgradering av innvendige og utvendige overflater.

Oppgradering av uteareal - skole

Skolenes uteareal utgjør en viktig del av skoleanleggene og læringsmiljøet. For at uteområdene og skolebyggene skal utgjøre et helhetlig leke- og læringsmiljø, foreslås det å avsette midler til å modernisere, oppgradere og utvikle uteområdene på skolene. Det foreslås avsatt 5 mill. kroner pr. år, totalt 20 mill. kroner i økonomiplanperioden. Midlene skal brukes i tråd med føringer i Bergen kommunes kvalitetsutviklingsplan for skolene og læreplanverket Kunnskapsløftet 2020 (LK20). Skolene kan søke på midlene og søknaden må møte kriterier som er satt i Skolebruksplan for Bergen 2021-2030.

Ortun skole – konseptutvikling

Ortun skole har behov for rehabilitering som følge av vedlikeholdsetterslep. Det foreligger ikke planer i vedtatt investeringsprogram for skolen. Det foreslås at det avsettes prosjekterings- og utredningsmidler til rehabilitering av skolene i løpet av perioden. Fremdrift og tidsperspektiv på eventuelle byggeprosjekter vil være avhengig av tilgang på erstatningsarealer.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen vil bli innarbeidet i sekkeposten Skole – Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Ortun skole - svømmehall

Svømmebassenget på Ortun skole har i hovedsak opprinnelige kvaliteter fra byggeår (1970), og både det bygningsmessige og bassengtekniske har omfattende behov for oppgradering. I gjeldende idrettsplan er det vedtatt at bassenget skal ha fortsatt drift og oppgraderes, og det er nå planlagt å rive den eksisterende hallen og bygge helt nytt badeanlegg med blant annet hev-senkbunn og eget opplæringsbasseng. Utomhusanlegget skal også oppgraderes betydelig, og det er stilt krav til omfattende oppgradering av atkomstveien før det vil bli gitt brukstillatelse.

Det har vært noen problemer med å oppnå de nødvendige tillatelsene, og dette har medført forsinkelser i fremdriften. Det foreslås derfor en justering av budsjetterte beløper i tråd med oppdatert fremdriftsplan.

Bilde: Norconsult

Paradis skole - konseptutvikling

Paradis skole inngår i Handlingsplan 2. Skolen har kapasitet til 500 elever, men en stor del av arealene fremstår som trange og lite hensiktsmessige. Romløsningene må derfor gjennomgås og det forventes en del innvendig ombygging. I tillegg har bygget behov for generell innvendig oppussing, samt en utskiftning av skolens ventilasjonsanlegg. Det foreslås en justering av periodisering som følge av endret plan for benyttelse av erstatningslokaler.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole - Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Rolland skole, riving og nybygg - konseptutvikling

I tråd med tidligere vedtak bygges det ny barneskole på Rolland for 350 elever. Planlagt fremdrift forutsetter at Rolland benytter erstatningsskole på Eidsvåg når den nye skolen der er ferdigstilt. Ny reguleringsplan for området er under arbeid, og denne har vært tidkrevende grunnet utfordringer tilknyttet trafikksikkerhet.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole - Rehabilitering og nybygg inntil videre. Grunnet forsinkelse av oppstart på Eidsvåg skole er fremdriftsplan for Rolland skole justert, og det foreslås en endring i periodisering i tråd med dette, samt lønns- og prisstigning til 2022-nivå.

Rå skole, idrettshall - konseptutvikling

I gjeldende skolebruksplan er det vedtatt oppført en mindre idrettshall i tilknytning til Rå skole som erstatning for eksisterende idrettsfasiliteter som er i dårlig stand og skal rives. Det er også ønsket å utvide prosjektet til å omfatte ombygging av bassengrommet i undervisningsbygget til annen bruk ettersom bassenget er avviklet og arealene står ubrukte. Underveis i prosjekteringen er det fremkommet større utfordringer som krever avklaring før man kan gå videre med prosjektet, herunder potensielt behov for avlastningslokaler i byggetiden grunnet forekomst av asbest.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole - Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Salhus skole – konseptutvikling

Utover å restaurere boligen «Landmarkhuset» foreligger det ikke planer for Salhus skule i vedtatt investeringsprogram. Skolen har behov for rehabilitering som følge av vedlikeholdsetterslep. Det foreslås at det avsettes prosjekterings- og utredningsmidler til rehabilitering av skolen i løpet av perioden. Fremdrift og tidsperspektiv på et eventuelt byggeprosjekt vil være avhengig av tilgang på erstatningsarealer. Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen vil bli innarbeidet i sekkeposten Skole – Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Skole - Rehabilitering og nybygg

Investeringen er en sekkepost med midler til senere gjennomføring av både nybyggs- og rehabiliteringsprosjekter. I tidlig fase vil investeringsprosjektene vises som egne linjer i investeringsprogrammet, med tilstrekkelige midler til gjennomføring av tidlig fase (utredning,

regulering, forprosjekt mv.). Midler til gjennomføring (byggefase) tilføres så prosjektet når det er tilstrekkelig avklart.

Prosjektene som inngår her er blant annet Haukedalen skole, Loddefjord skole, Minde skole idrettshall, Minde skole SFO, Paradis skole, Rolland skole, Rå skole idrettshall, Seljedalen skole, Slettebakken skole, Slåtthaug skole, Sælen oppvekstun, Søreide ungdomsskole Ytre Arna skole, Varden skole og Åstveit skole.

Slettebakken skole - konseptutvikling

Slettebakken skole er tilstandsvurdert i forbindelse med handlingsplan 5 for skoler, og det er konkludert med at bygningene har stort innvendig vedlikeholdsetterlep. Det er behov for omfattende ombygninger og oppgraderinger for å tilpasse bygningsmassen til moderne skoledrift og tilfredsstillende krav til arbeidsmiljø. Det foreslås en justering av periodisering som følge av endret plan for benyttelse av erstatningslokaler, samt lønns- og prisstigning til 2022-nivå.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole - Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Slåtthaug skole - konseptutvikling

Slåtthaug skole er en ungdomsskole med ca 460 elever. Eiendommen inngår i Handlingsplan 5 for skoler og en tilstandsvurdering har vist at det er behov for større vedlikeholdstiltak og modernisering. Samtidig har Byantikvaren fastslått at bygget har høy verneverdi, noe som må hensyntas i eventuell rehabilitering. Fremdrift er avhengig av tilgjengelighet på erstatningslokaler.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole - Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Smart oppvekst

Byrådet la høsten 2018 frem en plan for SMART Oppvekst som inneholder strategier og tiltak for effektivisering av hele oppvekstfeltet gjennom innovasjon og digitalisering. Planen skal sikre en helhetlig tilnærming til valg av, og investeringer i, digitale plattformer og løsninger.

Investeringer innenfor de områdene som plan for SMART oppvekst dekker, er i hovedsak relatert seg til forbedring av den eksisterende IKT-infrastrukturen ved den enkelte enhet; dvs. forbedring av linjekapasitet og trådløse nettverk, økning av kapasitet i strømskap, mv. Deler av investeringene vil også være øremerket nye IKT-løsninger for brukerne. Rekkefølge og prioritering fremgår av planen. Valg og prioritering av de tiltakene som planen skisserer kan gjøre det aktuelt å foreta en omfordeling av midlene til de øvrige tjenestoområdene.

Som følge av de investeringene som allerede er foretatt siden planen ble vedtatt, vil behovet være gradvis avtakende utover i perioden. Byrådet foreslår derfor en gradvis nedtrapping av den samlede avsetningen innenfor barnehage og skole allerede fra 2021. Totalt sett foreslås det avsatt 26 mill. kroner til formålet i økonomiplanperioden, fordelt med 23 mill. på tjenestoområde skule og 3 mill. på barnehage.

Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall - konseptutvikling

Det er et stort behov for total oppgradering av Storetveit skole, noe som framkommer både av tilstandsrapport i forbindelse med handlingsplan for skoler samt etter tilsyn fra Helsevernenheten. Skolen er også bygget med en åpen løsning som er utfordrende i henhold til dagens brannforskrifter. Skolebygningen vurderes av Byantikvaren å ha høy verneverdi, så det er et hovedmål å finne en løsning for å rehabilitere og oppgradere bygningen fremfor å rive. Rehabilitering av skolebygget gjennomføres parallelt med riving av gymbygg og oppføring av ny idrettshall.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole - Rehabilitering og nybygg inntil videre. Det foreslås en justering i periodisering av kostnadsramme som følge av en oppdatering i prognoser, samt justering til lønns- og prisnivå for 2022.

Sælen oppveksttun - konseptutvikling

I forbindelse med utarbeidelse av Handlingsplan 4 for skolebygg ble det foretatt tilstandskartlegging av Sælen oppveksttun. Denne viste et større vedlikeholdsetterslep og oppgraderingsbehov. I tillegg er det utfordringer knyttet til universell utforming. Det foreslås en justering av periodisering som følge av endret plan for benyttelse av erstatningslokaler, samt lønns- og prisstigning til 2022-nivå.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole - Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Søreide ungdomsskole, nybygg - konseptutvikling

I skolebruksplanen ble det vedtatt å utrede muligheter for og kostnader ved å bygge en ny ungdomsskole på Søreide med plass til 400 elever. Som oppfølging av denne beslutningen er det gjennomført en mulighetsstudie på tomten hvor Søreide barneskole var tidligere, og denne viser at det vil være mulig å få plass til en ungdomsskole for 400 elever på tomten. Det vil være behov for omregulering, og denne prosessen er igangsatt.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole - Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Tiltak for personer med funksjonsnedsettelse

Avsetningen retter seg inn mot bygningsmessige tiltak for å tilrettelegge for elever med fysiske funksjonsnedsettelse i skolene. Behovene varierer fra år til år, men har kort gjennomføringsfrist når de først oppstår. For å sikre en mest mulig rettidig gjennomføring av slike tiltak foreslår byrådet en årlig avsetning som bestillinger kan føres mot.

Tveiterås skole - riving og nybygg

Tveiterås skole er en spesialskole for elever med spesielle behov, lokalisert på Paradis. Bygningsmassen på eiendommen ble i forbindelse med tilstandsvurdering beskrevet som i dårlig tilstand og u hensiktsmessig i forhold til bruken. Etter vurdering av ulike alternativer for videre drift ble det besluttet at det eksisterende skolebygget skulle rives og nytt bygg oppføres på samme tomt. Rivingen er gjennomført i 2021, og nybygget ventes ferdigstilt i 2023. I byggetiden skal skolen benytte erstatningslokaler på Sydneshaugen.

Bilde: HLM ARKITEKTER

Varden skole, utvidelse – konseptutvikling

I byrådssak 2018/63018-11 fremgikk det at en vil ta initiativ for å få startet prosjektering av en utvidelse av kapasiteten på Varden skole. Med bakgrunn i denne saken ble det satt av midler til prosjektering. Analyse av romprogram vil gi svar på veien videre i prosjektet. Først når denne er klar er det mulig å estimere videre fremdrift. I tråd med skolebruksplanen foreslås Varden skole å utvides til en normalkapasitet på 500 elever. Det foreslås også at gymkapasitet utvides til basketballhall.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole – Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Ytre Arna skole - konseptutvikling

Ytre Arna skole inngår i Handlingsplan 3 for skoler, og har behov for både ombygging, rehabilitering og modernisering for å kunne bli en moderne skole med gode løsninger. I skolebruksplan 2016-2030 ble det vedtatt at ungdomstrinnet på Ytre Arna avvikles når ny Garnes ungdomsskole står klar. Ytre Arna skal rehabiliteres med svømmebasseng og nærmiljøfunksjon. Forventet ferdigstillelse er avhengig av tilgang på erstatningsarealer, som frigjøres nå Garnes blir tatt i bruk. Det foreslås derfor en forskyvning i periodisering av budsjett som følge av forsinket oppstart på Garnes, i tillegg til lønns- og prisstigning til 2022-nivå

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole - Rehabilitering og nybygg inntil videre.

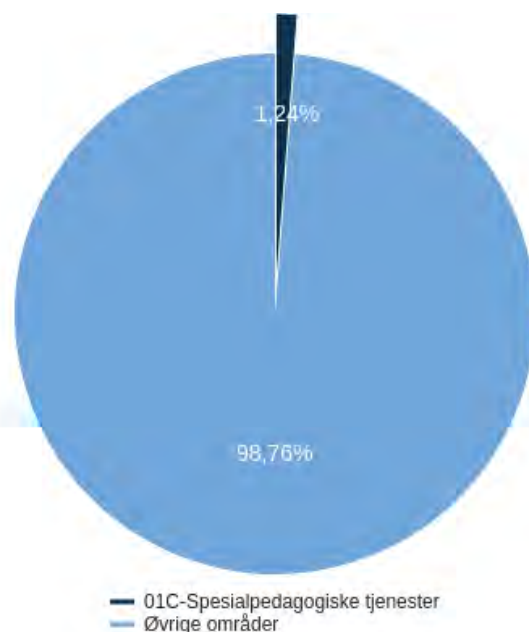
Åstveit skole, administrasjonsfløy - konseptutvikling

I tilstandsvurderingen for Åstveit skole er det angitt at det er behov for vesentlige oppgraderinger både bygningsmessig og for de tekniske anleggene i administrasjonsfløyen, mens de andre byggene på eiendommen har bedre tilstand og ikke krever større tiltak. Etter at ungdomstrinnet ved Eidsvåg ble lagt ned har det i tillegg vært en elevtallsvekst som medfører behov for økte arealer, og det ble i mars 2019 besluttet at prosjektet skal inkludere en utvidelse.

Det er gjennomført et mulighetsstudie og valgt et konsept som dekker behovet ved skolen. Den valgte løsningen er mer omfattende enn det som opprinnelig var tenkt. Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Skole - Rehabilitering og nybygg inntil videre.

01C-Spesialpedagogiske tjenester

01C-Spesialpedagogiske tjenester - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Om tjenesteområdet

Spesialpedagogiske tjenester skal støtte opp om de tjenestene som kommunen yter innenfor barnehage- og grunnskolesektoren, og bidra til at den enkelte får et best mulig utbytte av det helhetlige læringsløpet som barnehage og skole utgjør. Lov om barnehage og Opplæringsloven er styrende for de spesialpedagogiske tjenestene som ytes.

Hovedprioriteringer

Pedagogisk psykologisk sentre (PPS) skal jobbe sammen med barnehage og skole for å skape et inkluderende læringsmiljø som ivaretar alle barn og unge. Barn og unge skal få nødvendig hjelp og støtte i form av tidlig innsats i barnehage og skole så snart de møter utfordringer som krever særlige tiltak. Byrådet styrker rammene for PPS for å ivareta barns behov.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	258 066	258 066	258 066	258 066
Sum Lønns- og prisvekst mv.	8 210	8 210	8 210	8 210
Sum Tekniske justeringer	-454	-454	-454	-454
Sum Utgående engangstiltak	111	111	111	111
Prisjustering og diverse endringer	7 867	7 867	7 867	7 867
Konsekvensjustert ramme	265 933	265 933	265 933	265 933
Tilpasning til aktivitetsnivå				
PPS	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	5 000	5 000	5 000	5 000
Nye tiltak og realendringer budsjett	5 000	5 000	5 000	5 000
Ramme 2022-2025	270 933	270 933	270 933	270 933

Tilpasning til aktivitetsnivå

PPS

Virksomhetsområdet 01C Spesialpedagogiske tjenester anslår per mars 2021 et merforbruk på 15 millioner. Det skyldes i hovedsak en stor økning i kostnader knyttet til kommunal tilrettelegging mot både kommunale og private barnehager. Dette er kostnader knyttet til vedtak. Det foreslås å øke avsetningen med 5 mill. kroner. Kostnadsutviklingen vil bli vurdert fram mot 2. tertial.

Sammendrag budsjett

Budsjettet for 2022 preges av ett forhold, og det er en styrking av rammen til PPS'ene sitt arbeid med spesialpedagogisk hjelp og kommunal tilrettelegging i barnehage for barn med spesielle behov.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjet				Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter										
Lønn	211 130	219 050	227 222	227 222	227 222	227 222	227 222	227 222	227 222	227 222
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	76 280	61 218	65 912	65 912	65 912	65 912	65 912	65 912	65 912	65 912
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 037	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overføringsutgifter	4 751	3 362	3 362	3 362	3 362	3 362	3 362	3 362	3 362	3 362
Finansutgifter	522	136	136	136	136	136	136	136	136	136
Sum Driftsutgifter	293 719	283 766	296 633	296 633	296 633	296 633	296 633	296 633	296 633	296 633
Driftsinntekter										
Salgsinntekter	-4 146	-2 360	-2 360	-2 360	-2 360	-2 360	-2 360	-2 360	-2 360	-2 360
Refusjoner	-28 474	-23 340	-23 340	-23 340	-23 340	-23 340	-23 340	-23 340	-23 340	-23 340
Overføringsinntekter	-2 656	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-35 276	-25 700	-25 700	-25 700	-25 700	-25 700	-25 700	-25 700	-25 700	-25 700
Sum	258 444	258 066	270 933	270 933	270 933	270 933	270 933	270 933	270 933	270 933

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjet				Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	118	267	267	267	267	267	267	267	267	267
Barnehage, skole og idrett	266 513	252 799	262 456	262 456	262 456	262 456	262 456	262 456	262 456	262 456
Fellesposter - bykassen	-8 420	5 000	8 210	8 210	8 210	8 210	8 210	8 210	8 210	8 210
Sum	258 444	258 066	270 933	270 933	270 933	270 933	270 933	270 933	270 933	270 933

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
PPT grunnskole	46 041	56 755	58 101	58 101	58 101	58 101
Syns-og audioped. tj. gr.skole	883	1 163	1 399	1 399	1 399	1 399
PPT førskole	20 818	16 338	17 146	17 146	17 146	17 146
Spesialtiltak for førskolebarn	163 999	155 053	164 556	164 556	164 556	164 556
Syns- og audioped tj. førskole	1 237	1 123	1 167	1 167	1 167	1 167
PPT for voksne og ungdom	3 755	4 363	4 455	4 455	4 455	4 455
Særskilt voksenopplæring	18 427	19 900	20 610	20 610	20 610	20 610
Syns-og audioped. tj.voksne	3 282	3 371	3 499	3 499	3 499	3 499
Sum	258 444	258 066	270 933	270 933	270 933	270 933

Utfordringer og strategi

Planen [Spør oss! Strategi for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO](#), ble vedtatt av bystyret i januar 2021, og er en overordnet plan som skal gi retning for arbeidet innenfor både det spesialpedagogiske og det allmennpedagogiske feltet, gjennom å formulere strategier for å møte utfordringene knyttet til hjelpen til barn og unge med særlige behov. Strategiplanen skal sikre at alle barn og unge får realisert sitt potensiale for læring og utvikling, at de får medvirke i utformingen av sitt eget tilbud og at de inkluderes i et fellesskap.

For mange barn ekskluderes i dag fra et lærende og sosialt fellesskap. For eksempel er barn og unge med minoritetsbakgrunn overrepresentert innenfor spesialpedagogiske tiltak. Forskning viser at kvaliteten på det spesialpedagogiske tilbudet som gis i mange tilfeller ikke er god nok. Barnehagene, skolene og støttesystemene er heller ikke rigget godt nok for å møte nye utfordringer, bl.a. med økende omfang av bekymringsfullt fravær og reguleringsvansker hos stadig yngre elever. Noen barn har behov for hjelp fra flere tjenester, men nasjonale utredninger viser at det er store variasjoner i kvaliteten på og organiseringen av tverrfaglig samarbeid. Det stilles få krav til at tjenestene samarbeider for å utvikle mer helhetlige tjenestetilbud for barn på tvers av sektorgrensene. Det er også en utfordring knyttet til at barn og unge med særskilte behov i alt for liten grad har medvirkning i saker som angår dem selv.

Andel barn som får spesialundervisning i Bergen har minket de siste årene. Samtidig er det en økning i antall timer som gis til barn som får vedtak om spesialundervisning. Nedgangen i andel elever er et resultat av målrettet arbeid over tid, der det er flere tiltak som har virket sammen. Blant annet har man opprettet pedagogiske utviklingsgrupper (PUG), ved alle skoler. Skolens PUG består av: rektor, skolens koordinator for spesialundervisning/rådgiver, lærerrepresentant og rådgiver fra PPT. I PUG er det fokus på planlegging og oppfølging av et tilpasset og inkluderende læringsmiljø for alle elever. Dette bidrar til at skolene selv tar et helhetlig ansvar for sitt spesialpedagogiske arbeid. PP-tjenesten er fast medlem i skolens PUG og har som uttalt mål å jobbe systemrettet for å utvikle den ordinære tilpassete opplæringen sammen med skolen.

Gjennom PUG og tverrfaglige team ved skolene kan det i særlig krevende elevsaker også tilrettelegges for økt samordning på skolenivå mellom Bergen kompetansesenter for læringsmiljø (BKL), PPT og tjenester fra andre byrådsavdelinger eller utenfor kommunen.

Videre har det vært arbeidet systematisk med *Tidlig innsats* de senere årene, denne satsingen videreføres. Parallelt arbeides det med å forbedre prosessene for utarbeidelse av de sakkyndige

vurderingene i PPT. Dette skal sikre målrettet spesialpedagogisk hjelp i barnehage og spesialundervisning i skolen av høy kvalitet for barn/elever som har behov for dette.

Overordnede mål

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En rettferdig og inkluderende by	Barn, unge og voksne med behov for ekstra hjelp i barnehage og grunnskole får et tilbud av høy kvalitet innenfor rammen av forebyggende innsatser, tilpasset opplæring, og spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp	Andel saker med saksbehandlingstid innenfor 3 måneder	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %
		Andel saker som henvises som systemsaker til PPS	Rapporteres tekstlig	Rapporteres tekstlig	Rapporteres tekstlig	Rapporteres tekstlig

Virkemiddel for å nå mål

Barnehagene og skolene i Bergen skal sikre et leke- og læringsfellesskap som inkluderer alle barn, der mangfold anerkjennes og respekteres. Alle barns læringspotensial skal møtes slik at hver enkelt gis muligheter til å delta i videre utdanning, arbeid og samfunnsliv, og til å bidra til velferd, vekst og verdiskaping.

Alle barn og unge har krav på et likeverdig og inkluderende opplæringstilbud. Byrådets mål om økt inkludering av barn, unge og voksne i barnehage og skole innenfor det ordinære tilbudet er i samsvar med dette. Kommunen skal samtidig sikre et tilbud av høy kvalitet for gruppen av barn og unge med store og sammensatte vansker som har behov for et særskilt tilrettelagt tilbud og at de opplever reell inkludering så langt dette er mulig.

Det arbeides med å intensivere arbeidet med inkludering blant annet gjennom systemarbeid og ved stadig å øke kvaliteten på tilbudet til barn, unge og voksne med særskilte behov. Dette vil ikke minst

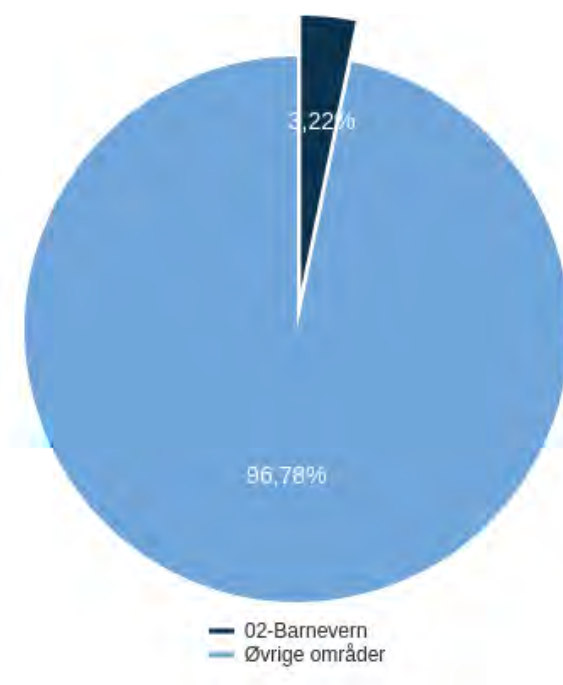
kreve økt kapasitet, herunder økt kompetanse, i alle enheter, hvilket fordrer en streng prioritering av tilgjengelige ressurser.

Byrådets tiltak for å nå målene for dette tjenesteområdet er:

- Følge opp strategiene i [«Spør oss! Strategi for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO»](#)
 - Legge frem en handlingsplan knyttet til denne.
- Gjennomføre tiltakene i [«Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen»](#)
- Gjennomføre tiltak i [«Sammen for kvalitet – læring. Plan for kvalitetsutvikling i bergensskolen 2016/17 - 2019/20»](#)
- Gjennomføre tiltakene i [«Sammen for kvalitet - Lek og læring. Kvalitetsutviklingsplan for kommunale barnehager i Bergen 2018-2021»](#)
- Gjennomføre tiltak i [«Barnehagebrukspla»](#)
 - Universell utforming av barnehagebygg
- [«Skolebruksplan for Bergen 2021-2030»](#)
 - Barn og unge skal få tilpasset opplæring på nærskolen eller i tilrettelagte avdelinger
 - Universell utforming av skolebygg
 - Forsterkede avdelinger i bydelene

02-Barnevern

02-Barnevern - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Et samfunn som er godt for barna, er godt for alle. Barnevernet skal sikre at barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid.

Tiltakene som barnevernet iverksetter skal bidra til å gi det enkelte barn trygge oppvekstvilkår og gode utviklingsmuligheter, fortrinnsvis i barnets hjem og nærmiljø. De fleste barn som er i kontakt med barnevernet skal vokse opp hos sine foreldre. Barnevernets tiltak må sikre at barn/unge får rett hjelp og at familier får kvalifisert og nødvendig hjelp for å kunne mestre foreldrerollen best mulig. Barn som ikke kan få nødvendig omsorg og trygghet i foreldrehjemmet skal tilbys en god alternativ omsorgsbasis, fortrinnsvis i et fosterhjem rekruttert i barnets slekt og nettverk. Kommunenes ansvar og oppgaver for tjenesteområdet følger av lov om barneverntjenester med tilhørende forskrifter og retningslinjer.

Lov om barneverntjenester har følgende formål: "Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår." (Lov om barneverntjenester § 1.1.)

Barneverntjenesten består i dag av fem resultatenheter. Disse er fordelt på fire byområder og en barneverntjeneste for enslige mindreårige flyktninger. I tillegg har Bergen en byomfattende

barnevernvakt lokalisert ved Sentrum politistasjon og en spesialisert tjeneste for oppfølging og tilsyn i fosterhjem. Barneverntjenesten benytter også tiltak i regi av utekontakt "DUE" (Der ungdom er) og tiltak fra "Barne- og familiehjelpen".

Bergen kommune har vertskommunesamarbeid om barnevernvakt med seks kommuner, herunder Bjørnafjorden, Kvam, Osterøy, Samnanger, Tysnes og Austevoll.

Kommuneadvokatens kontor er prosessfullmektig for kommunen i saker om tvangsinngrep etter barnevernloven og helse - og omsorgstjenesteloven som bringes inn for fylkesnemnd og domstoler.

Hovedprioriteringer

Bergens barn er byens fremtid. Byrådet vil prioritere sårbare og utsatte grupper, bekjempe fattigdom og utjevne sosiale forskjeller. Barn er spesielt sårbare, og barnevernet har som samfunnsoppdrag å være garantist for at barn har en trygg oppvekst. Satsingen på barnevernet hvor byrådet har økt antall kontaktpersoner og psykologer, legger til rette for at noen av de mest sårbare barna skal få enda bedre hjelp i en vanskelig livssituasjon.

Fjeldutvalgets rapport viser at ikke alle barn har fått den hjelpen de har krav på, og peker særlig på to forhold det er viktig og nødvendig at barnevernet gjør noe med; kompetanseheving knyttet til forvaltningsforståelse og -utøvelse, og styring og ledelse. Byrådet ser svært alvorlig på funnene Fjeldutvalget har avdekket i sin gjennomgang, og ønsker å bruke dette arbeidet i den videre utviklingen av barnevernet i Bergen. Byrådet mener at det må legges særlig vekt på at barnets meninger skal bli lyttet til og tillegges vekt i arbeidet med å forbedre tjenesten.

Barnevernet i Bergen har gode dedikerte medarbeidere, som må støttes og utvikles på en slik måte at de kan ivareta et særlig krevende og komplekst samfunnsoppdrag. De utfører noen av de vanskeligste oppgavene i samfunnet. Barnevernet er både en hjelper og myndighetsutøver, og denne dobbeltrollen må barnevernet kommunisere åpent ut i befolkningen, ikke minst overfor barn/ungdom og familier som mottar tjenester fra barnevernet. Barnevernet må samarbeide nært med barn/unge, familier og andre samarbeidspartnere slik som skole, barnehage med flere. Barnevernet er avhengig av tillit og legitimitet i befolkningen.

Byrådet ønsker at alle barnevernsansatte skal få veiledning og trening i relevante problemstillinger og få mulighet til å oppdatere seg på relevant forskning, slik at barn og familier skal få bedre hjelp. Byrådet ønsker å innfri krav i ny barnevernslov om barnevernfaglig mastergrad for ansatte med kjerneoppgaver i barneverntjenesten innen 2031.

Barn/unge og deres familier skal ha oversikt over sin sak, og de skal kunne medvirke i sin sak. Medarbeidere i barneverntjenesten trenger gode forvaltningsrutiner, digitale veiledere og verktøy for å arbeide systematisk og oversiktlig. Ledere, politikere og andre trenger gode og nøyaktige oversikter og rapporter over barnevernets aktiviteter. For å ivareta dette på beste måte, vil det være nødvendig å sikre at tjenesten har moderne digitale løsninger.

Byrådet vil legge fram en bystyresak om samlokalisering av tjenester til barn og unge. Dette for å sikre en organisasjonsmodell som bidrar til at barn og familier sikres en lett tilgjengelig tjeneste, og rett hjelp til rett tid.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	667 236	667 236	667 236	667 236
Sum Lønns- og prisvekst mv.	20 977	20 977	20 977	20 977
Sum Tekniske justeringer	-2 585	-2 585	-2 585	-2 585
Sum Utgående engangstiltak	803	803	803	803
Prisjustering og diverse endringer	19 194	19 194	19 194	19 194
Konsekvensjustert ramme	686 431	686 431	686 431	686 431
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Nødvendig nedjustering av integreringsaktiviteten	-14 786	-17 486	-20 186	-30 186
Samlokalisering	2 203	3 631	3 631	3 631
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	-12 583	-13 855	-16 555	-26 555
Nye tiltak				
DigiBarnevern	7 300	-900	-2 000	-2 000
Sum Nye tiltak	7 300	-900	-2 000	-2 000
Inntektsendringer				
Bortfall av øremerket tilskudd	26 310	26 310	26 310	26 310
Sum Inntektsendringer	26 310	26 310	26 310	26 310
Nye tiltak og realendringer budsjett	21 027	11 555	7 755	-2 245
Ramme 2022-2025	707 458	697 986	694 186	684 186

Tilpasning til aktivitetsnivå

Nødvendig nedjustering av integreringsaktiviteten

Som følge av lavere bosetting i økonomiplanperioden, foreslås det en ytterligere nedjustering av aktivitetene knyttet til bosetting og inkludering av nyankomne flyktninger, sammenlignet med 2020. Dette gjelder tiltak for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere. Det bosettes langt færre enslige mindreårige nå enn tidligere, og det er lagt opp til at det i løpet av 2020/2021 legges ned flere institusjoner og bofellesskap. Det skal i handlingsplanperioden søkes ytterligere nedjustering av aktivitetsnivået i andre deler av tjenesten.

Nødvendig nedjustering av integreringsaktiviteten

Som følge av lavere bosetting i økonomiplanperioden, foreslås det en ytterligere nedjustering av aktivitetene knyttet til bosetting og inkludering av nyankomne flyktninger, sammenlignet med 2020. Dette gjelder tiltak for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere. Det bosettes langt færre enslige mindreårige nå enn tidligere, og det er lagt opp til at det i løpet av 2020/2021 legges ned flere institusjoner og bofellesskap. Det skal i handlingsplanperioden søkes ytterligere nedjustering av aktivitetsnivået i andre deler av tjenesten.

Samlokalisering

Byrådet ønsker å samle noen tjenester til barn og unge i felles lokaler. Dette skal bidra til at barn og familier får rett hjelp til rett tid, og at de enkelt skal kunne veksle mellom ulike tjenester og nivåer. Avdelinger innenfor psykisk helse samlokaliseres med mål om mer koordinerte tjenester og økt faglig miljø. Nav kontor samlokaliseres i felles byområder, fra tidligere bydelskontor. Ref. [bystyresak 2018-18882-7](#) om Fremtidens Nav i Bergen. Nav Stat går også inn med flere regionsfunksjoner.

Samlokalisering av avdelinger vil medføre endringer i husleieutgifter. For noen avdelinger vil utgiftene reduseres, mens for andre avdelinger vil utgiften øke. Samlokalisering er en del av byrådets arbeid for å gi bedre tjenester til innbyggerne

Totalt vil samlokaliseringen medføre økte utgifter. Det ble i Handlings- og økonomiplan 21-24 for vedtatt en styrking av budsjettet på 4,1 mill. for å kompensere for økte utgifter fra 2021. Budsjettet ble lagt på tjenesteområde for Barnevern, men tilhørte flere tjenesteområder.

I løpet av 2021 er flere av lokasjonene for samlokalisering blitt klare, og det er behov for ytterligere styrking av totalbudsjettet for å kompensere for nye og økte husleiekostnader. Samtidig vil budsjettet for noen tjenesteområder nedjusteres, som følge av en reduksjon i husleieutgifter. Totalt vil økte husleieutgifter, fordelt på flere tjenesteområder, utgjøre 6,4 mill. som delårseffekt i 2022, og 8,7 mill som helårseffekt videre fra 2023.

Lokalene tas i bruk i 2021 og 2022. Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende merutgiftene.

Nye tiltak

DigiBarnevern

Nasjonalt samarbeidsprosjekt for utvikling av digitale tjenester i barneverntjenesten og etter hvert kjøp og implementering. Dette er en gjensidig forpliktende avtale mellom KS, Bufdir og syv kommuner hvorav Bergen inngår. Ref. byrådssak 285/18.

Bakgrunn:

- Barn og familier (tjenestemottakere) har gjennom dagens IT-løsninger ikke hatt mulighet til å få oversikt over saken sin eller å utøve brukermedvirkning
- For ansatte i barnevent er dagens IT-løsning lite funksjonell og hindrer dem i å kunne levere barnevernstjenester som er effektive, forsvarlige og av høy kvalitet
- Ledere i barnevernet hindres med dagens IT-løsninger å utøve god ledelse, styring og rapportering
- Påkrevd og viktig digital samhandling mellom ulike interne og eksterne aktører hindres av dagens IT løsning

DigiBarnevern vil øke kvaliteten i det kommunale barnevernet og sikre raskere og bedre hjelp til barn og unge som trenger det. I dette ligger kvalitetssikring av saksbehandling, åpenhet og reduksjon av avvik.

Inntektsendringer

Bortfall av øremerket tilskudd

Fra 2022 bortfaller det øremerkede tilskuddet fra Statsforvalteren i Vestland til 34,8 stillinger. Tidligere tildelte øremerkete stillinger vil videre finansieres over rammetilskudd som følge av ny Barnevernsreform fra 2022.

Sammendrag budsjett

I prosessen med vurdering av samlokalisering av noen av tjenestene til barn/unge og deres familier, vil de totale husleieutgiftene påvirkes i fasen. Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende de merutgifter som påløper i tråd med kontrakter.

Det er forventet en betydelig redusert bosetting av enslige mindreårige flyktninger de neste årene. Dette medfører at bosettingsaktiviteten reduseres betydelig og flere tiltak for denne gruppen vil bli avviklet etter hvert som ungdommene blir eldre og flytter ut i egne boliger. I dette ligger det å legge ned institusjoner og bofellesskap på området.

Bergen kommune deltar i et nasjonalt samarbeidsprosjekt, DigiBarnevern, som har mål om å møte utfordringer som det kommunale barnevernet står overfor, blant annet ved å sørge for bedre IT-løsninger. I budsjettet for 2022 foreslår byrådet en tilpasning for å sikre gjennomføring av prosjektet.

Fra 2022 bortfaller øremerket tilskuddet fra Statsforvalteren i Vestland og vil videre finansieres over rammetilskudd som følge av ny Barnevernsreform fra 2022.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	453 414	437 218	439 262	435 562	432 862	422 862
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	118 120	146 879	158 778	153 006	151 906	151 906
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	11 670	4 269	4 269	4 269	4 269	4 269
Overføringsutgifter	165 705	163 257	163 257	163 257	163 257	163 257
Finansutgifter	3 552	488	488	488	488	488
Sum Driftsutgifter	752 461	752 111	766 054	756 582	752 782	742 782
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-3 370	-1 729	-1 760	-1 760	-1 760	-1 760
Refusjoner	-93 433	-73 061	-46 751	-46 751	-46 751	-46 751
Overføringsinntekter	-8 562	-10 085	-10 085	-10 085	-10 085	-10 085
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-3 321	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-108 685	-84 875	-58 596	-58 596	-58 596	-58 596
Sum	643 776	667 236	707 458	697 986	694 186	684 186

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Byrådsleders avdeling	6 579	6 104	6 104	6 104	6 104	6 104
Finans, næring og eiendom	1 108	796	796	796	796	796
Eldre, helse og frivillighet	0	57	0	0	0	0
Arbeid, sosial og bolig	648 829	652 438	679 580	670 108	666 308	656 308
Fellesposter - bykassen	-12 739	7 840	20 977	20 977	20 977	20 977
Sum	643 776	667 236	707 458	697 986	694 186	684 186

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Barneverntjeneste	190 639	208 262	250 015	241 815	240 715	240 715
Barnevernvakt	11 429	12 007	12 468	12 468	12 468	12 468
Tiltak i familien	78 389	84 422	88 763	90 191	90 191	90 191
Tiltak utenfor familien	363 320	362 545	356 212	353 512	350 812	340 812
Sum	643 776	667 236	707 458	697 986	694 186	684 186

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo Trondheim kommune	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet					
Andel netto driftsutgifter til barn som er plassert av barnevernet (f.252)	57,2 %	56,1 %	48,3 %	62,9 %	58,6 %
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten *) **)	12 529	11 403	9 091	11 321	10 116
Produktivitet					
Andel undersøkelser med behandlingstid innen 3 måneder	89,0 %	93,0 %	94,0 %	88,0 %	94,0 %
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251) *)	52 319	47 968	49 635	55 159	31 589
Dekningsgrad					
Andel barn med barnevernstiltak pr 31.12 ift. innbyggere 0-17 år	2,5 %	2,3 %	2,3 %	2,4 %	2,8 %
Økonomi					
Brutto driftsutgifter (funksjon 244) per barn med undersøking eller tiltak (kr) *)	60 854	60 706	69 004	50 228	46 707
Andre nøkkeltall					
Ressursbruk Barnevern	112,53	106,61	88,97	93,59	97,32

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Bergen er omtrent på gjennomsnitt av ASSS kommunene utenom Oslo.

Bergen er helt på gjennomsnittet av ASSS kommunene utenom Oslo når det gjelder netto driftsutgifter til barn som bor i fosterhjem eller institusjon, her har utgiftene gått ned med 1,1 % fra 2019. Dette er et resultat av målrettet arbeid for å hindre at barn ikke skal være lenger på institusjon enn nødvendig og at antall bosatte mindreårige flyktninger med omsorgstilbud har gått ned. Bergen har siden 2015 gjennom prosjektet "Sammen om riktig hjemsted" jobbet målrettet med kvalitetssikring av flyttinger til institusjon og reduksjon av oppholdstid. Tallene viser at Bergen kommune har lyktes i sin strategi om å sikre at det enkelte barn får riktig tiltak til riktig tid med riktig varighet.

Bergen kommune har svært gode resultater på kvalitetsindikatoren og ligger under snitt når det gjelder tre måneders fristen for gjennomførte undersøkelser jamfør ASSS kommunene utenom Oslo. Undersøkelser som blir gitt utvidet frist, er gitt en særlig vurdering, og er knyttet til særlig kompliserte saker.

Kostnadene for barn som mottar hjelpetiltak er fremdeles høye, selv om brutto driftsutgifter for barn som ikke er plassert av barnevernet har gått ned de siste årene. Bergen kommune ligger nå 2.600 høyere enn landsgjennomsnittet. Kostra-analysen gjenspeiler ikke faktisk utgiftsnivå, fordi andel av lavterskeltilbudet i Barne- og familiehjelpen ikke er definert med eget budsjettområde og derfor føres på Kostrafunksjon 251 (Barneverntiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet). Barne- og familiehjelpen er en tjeneste som har blitt benyttet i økende grad, og er et kommunalt satsningsområde, i tråd med de føringer som er gitt i planen Bergens barn – byen fremtid.

Andel barn med barneverntiltak i Bergen ligger på gjennomsnitt på landsbasis.

Bergen kommune prioriterer fremdeles barnevern høyt. En ressursbruksindikator på 106,61, er en nedgang på 5,92 siden 2019, men samtidig høyere enn landsgjennomsnitt utenom Oslo som ligger på 91.4. Kommunen har et mål om å ligge på landssnittet, men ser at Bergen som storkommune og ønske om kvalitetssikret tjenesteutøvelse gjerne passerer dette snittet. Sammenligningsgrunnlaget er likevel ikke det beste, ettersom indikatoren viser kostnader for tiltak som og ligger utenfor barneverntjenesten.

Utfordringer og strategi

Ny barnevernlov er vedtatt.

- Forslag til ny barnevernlov ble behandlet andre gang i Stortinget 14.06.2021 og er vedtatt. Loven vil trå i kraft i 2023. Forslaget inneholder blant annet kompetansekrav, mer forebygging, økte krav til dokumentasjon og begrunnelser, og mer styring og ledelse lokalt. Barns rettigheter styrkes og samværsreglene endres i tråd med føringer fra Høyesterett og den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD). Målet er å sikre økt rettssikkerhet for familiene som mottar hjelp fra barnevernet, og gi enda flere barn en trygg oppvekst. Ny barnelov forventes iverksatt i 2023.
 - *“§ 15-6 Krav til kompetanse for barnevernstjenestens personell m.m. Personell i barnevernstjenesten som skal utføre oppgaver etter § 15-3 tredje ledd, skal fra 1. januar 2031 oppfylle ett av følgende vilkår: a) barnevernsfaglig mastergrad eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå b) relevant bachelorutdanning dersom det innen 1. januar 2031 kan dokumenteres minst fire års arbeidserfaring fra barnevernet i tillegg til at det er gjennomført en barnevernsfaglig eller annen relevant videreutdanning med minst 30 studiepoeng.”*
- Barnevernreformen, også kalt oppvekstreformen, trer i kraft 1. januar 2022. Kommunene får økt faglig og økonomisk ansvar for barnevernet. Det overordnede målet med reformen er et bedre barnevern, der tjenestetilbudet skal kunne tilpasses lokale behov. Intensjonen med

barnevernsreformen fra statens side er å gi kommunene incentiver og muligheter til mer forebygging og mer samarbeid på tvers av tjenester. Selv om reformen først og fremst regulerer barnevernet, er det enighet om at målene best oppnås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren. Kommunene vil bli kompensert for økt økonomisk ansvar for barnevernet gjennom en økning i rammetilskuddet.

Byrådet vil prioritere sårbare og utsatte grupper, bekjempe fattigdom og utjevne sosiale forskjeller. Planen [Bergens barn – byens fremtid](#) skal legge til rette for en mer helhetlig og tverrfaglig samordnet hjelpetjeneste for barn og unge. Opprettelsen av de tverrfaglige ressursentrene - Barne- og familiehjelpen - i de fire byområdene, vil bidra til bedre hjelp for byens gravide, barn, ungdom og foreldre. Gjennom et mer systematisk samarbeid etterstreber barnevernet å ivareta barns trygghet.

- Tjenesten har arbeidet med og arbeider kontinuerlig med å øke kvaliteten på undersøkelsene, sikre kontradiksjon og dokumentasjon av tjenestens vurderinger. Det har vært arbeidet med å sikre at barn skal kunne fortelle trygt om det som er vanskelig, og at tjenestens medarbeidere skal ha særlig oppmerksomhet rettet mot at barnets meninger skal bli lyttet til og tillegges stor vekt.
- Medvirkning og samarbeid er en viktig del av et moderne tre-delt kunnskapssyn: fra forskning, fra ansattes erfaring og fra barn og foreldre. Etat for barn og familie har de senere år hatt et nært og aktivt samarbeid med barn og familier i sin tjenesteutvikling på systemnivå. Det har også vært et uttalt ønske at hver enkelt som får hjelp og bistand skal spørres om hvordan de har opplevd tjenestene de har fått og hva som kunne vært bedre. Dette arbeidet videreføres, blant annet gjennom å ta i bruk Feedback-informerte tjenester (FIT).
- Bergen kommune vil gjennom Etat -for barn og familie etablere en rekke forbedringer, samtidig som kommunen også må støtte seg på nasjonale føringene for utvikling av barneverntjenesten. I etterkant av rapporten fra Fjeld-utvalget foreslo bystyret en rekke tiltak. Tiltakene er i tråd med mange av de endringer og utviklingsbehov som ny barnevernlov initierer. Noen av tiltakene er gjennomført og andre er i prosess.
- Bergen kommune har vært og er en signifikant bosettingskommune for enslige mindreårige flyktninger. Tiltaksapparatet må stå i forhold til antall bosettinger, og tjenesten må nedskaleres. En utfordring vil være å beholde utviklet kompetanse og beredskap dersom kommunen blir anmodet om å bosette et større antall barn og unge. Byrådet har et uttalt mål om å bosette flyktninger, og ønsker å ta sin del av enslige mindreårige flyktninger også i kommende år.
- DigiBarnevern er et gjensidig forpliktende samarbeidsprosjekt, byrådssak sak 1277/19, mellom syv storkommuner, bl.a. Oslo og Trondheim, KS og BUF.dir. Prosjektet har flere delleveranser og forventes ferdig implementert i 2023. Prosjektet har som formål å øke kvaliteten på tjenesteutøvelsen og opplevd tjenestemottak for alle brukergrupper. DigiBarnevern er i rapporten fra "Fjeldutvalget" trukket frem som et sentralt tiltak for oversikt og styring av barneverntjenesten. Et moderne og godt tilpasset elektronisk saksbehandlingssystem vil gi betydelige kvalitetsforbedringer i barnevernet. Tid man sparer på manuelle prosesser kan frigjøres til å gjennomføre samtaler med barn, foreldre og aktuelle samarbeidsparter. Barnevernets saksbehandlingssystem skal understøtte fagfolks arbeid slik at hvert barn får forsvarlige tjenester i tråd med lovkrav. Det skal også bidra til at ledelsen får bedre styringsinformasjon. Barnevernet skal være en åpen og tilgjengelig tjeneste. Gjennom bruk av sikre digitale kanaler vil barn og foreldre kunne oppleve at kommunikasjonen med barnevernet blir enklere og at informasjon om egen sak blir mer tilgjengelig.

Overordnede mål

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En rettferdig og inkluderende by	Barn i barnevernet skal få identifisert behov for psykisk helsehjelp.	Andel undersøkelser avsluttet for barn 4-17 år med gjennomført screening av psykisk helse (SDQ)	0,0 %	60,0 %	60,0 %	80,0 %
	Barnevernet skal legge til rette for at barn får hjelp og støtte i slekt og nettverk. (1)	Andel barn flyttet til slekts- og nettverksfosterhjem	75,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %
	Barnevernet skal legge til rette for at barn får hjelp og støtte i slekt og nettverk.(2)	Andel barn som har fått gjennomført familieråd	98	150	220	300
	Hasteflyttinger er et stort og alvorlig inngrep i barn og unges liv og skal så langt som mulig forebygges uten at det går på bekostning av "barnets beste".	Andel hasteflyttinger drøftet i Tverretatlig hasteteam	54,0 %	65,0 %	70,0 %	80,0 %
	Institusjon som bosted for barn og unge skal som hovedregel være midlertidig.	Andel barn/unge med botid i institusjon over 6 måneder	66,0 %	30,0 %	14,0 %	10,0 %
	Tiltak skal bidra til at barn får god omsorg og gode utviklingsmuligheter.	Andel av alle barn med vedtak om hjelpetiltak fra barnevernet som får hjelp fra Barne- og familiehjelpen	48,0 %	50,0 %	50,0 %	60,0 %

Virkemiddel for å nå mål

Byrådet jobber målrettet for at alle barn som trenger det skal få god hjelp til riktig tid. Planen Bergens barn – byens fremtid skal legge til rette for en mer helhetlig og tverrfaglig samordnet hjelpetjeneste for barn og unge. Særlig skal innsatsen for psykisk helse styrkes. Opprettelsen av de tverrfaglige

ressurssentrene - Barne- og familiehjelpen - i de fire byområdene skal bidra til lettere tilgjengelig hjelp for byens gravide, barn, ungdom og foreldre.

Barnet skal alltid være i sentrum, og det viktigste er å finne gode tiltak som gjør at barnet både har medbestemmelse og at tiltaket er til barnets beste. Byrådet ønsker at barn og unge hjelpes gjennom forebyggende tiltak i familien når det er mulig. Barnets slekt og nettverk er en ressurs som byrådet ser som viktig og som i større grad skal involveres i planer og tiltak for det enkelte barn. Barnevernets bruk av Familieråd som beslutningsmodell skal utvides. Når barn ikke kan bo hjemme skal fosterhjem brukes som tiltak før institusjon, under forutsetning av barnet kan dra nytte av et slikt familiebasert tilbud. Fosterhjem skal fortrinnsvis rekrutteres i barnets slekt og nettverk. For å møte forventninger og krav til nye oppgaver knyttet til den kommende nasjonale barnevernreformen vil byrådet styrke arbeidet med rekruttering, opplæring og veiledning av fosterhjem.

Byrådet ser det som viktig at barnevernet har digitale verktøy for saksbehandling og styring som sikrer effektive og forsvarlige tjenester. Bergen kommune deltar i det nasjonale prosjektet - DigiBarnevern. Hensikten er å modernisere og forbedre kvaliteten på dagens IT-løsninger som skal gi tjenestemottakere og ansatte god dialog og oppdaterte verktøy.

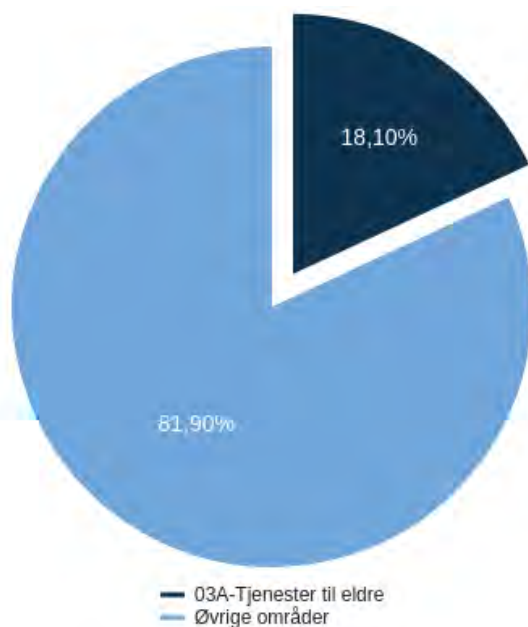
I Plan for forskning, innovasjon og utdanning beskrives behovet for kunnskapsbaserte helse- og omsorgstjenester. Gjennom [Kunnskapskommunen Helse omsorg Vest](#) har Bergen kommunen et formalisert samarbeid med forskningsmiljøer. Samarbeidet legger til rette for forskning sammen med tjenester for barn, unge og deres familier, slik at forskningens resultater kan føre til nye eller forbedrede tjenester.

Aktivitet (Nøkkeltall)

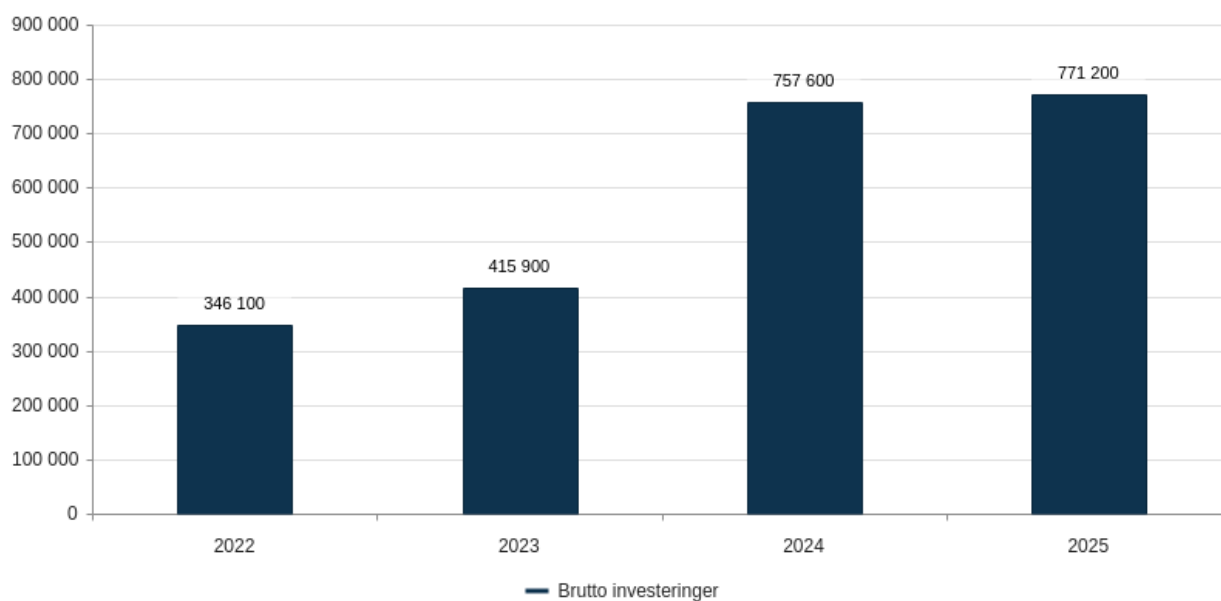
Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Barn med bare hjelpetiltak i løpet av året	1 991	1 947	1 930	1 950	1 950	1 950	1 950	Kommunens satsing på mer lavterskel og forebyggende tiltak for barn og familier forventes å ha en reduserende effekt på behovet for barneverntjenester.
Barn med barneverntiltak 0-22 år i løpet av året	2 476	2 391	2 350	2 400	2 400	2 400	2 400	Kommunens satsing på mer lavterskel og forebyggende tiltak for barn og familier forventes å ha en reduserende effekt på behovet for barneverntjenester.
Barn med barneverntiltak 0-22 år per 31.12	1 680	1 633	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	Kommunens satsing på mer lavterskel og forebyggende tiltak for barn og familier forventes å ha en reduserende effekt på behovet for barneverntjenester.
Barn med omsorgstiltak i løpet av året	485	444	420	450	450	450	450	Med utbyggingen av lavterskel og forebyggende hjelpetiltak skal barnevernet dreie innsatsen i større grad mot kjerneoppgavene. Det forventes derfor ikke like stor reduksjon i antall barn med behov for omsorgstiltak i løpet av året.
Barn med undersøkelse	2 342	2 261	2 250	2 350	2 350	2 350	2 350	Kommunes satsing på mer lavterskel og forebyggende tiltak for barn og familier forventes å ha en reduserende effekt på behovet for barneverntjenester
Undersøkelser antall 0-17 år	2 530	2 439	2 390	2 450	2 450	2 450	2 450	Høyere kvalitet på barnevernets utredningsarbeid i undersøkelsesfasen skal redusere behovet for at det må gjennomføres flere undersøkelser pr. barn i løpet av året. (Rett - første gangen)

03A-Tjenester til eldre

03A-Tjenester til eldre - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Hjemmetjenester er et samlebegrep for flere kommunale tjenester, blant annet helsetjenester i hjemmet (hjemmesykepleie og ergo-/fysioterapi), praktisk bistand, velferdsteknologiske hjelpemidler, avlastningstiltak og aktivitetssenter (dagsenter). Et mangfoldig tilbud bidrar til at personer med funksjonstap kan få individuelt tilpasset hjelp. Tjenestene som tilbys skal bidra til stimulering av den enkeltes egen læring, motivasjon, økt funksjons- og mestringsevne, likeverdighet og deltakelse.

For de som ikke lenger kan bo hjemme, har Bergen kommune sykehjemstilbud både i kommunal drift og i regi av privat-ideelle virksomheter. Sykehjem er helseinstitusjoner som tilbyr langtids- og korttidsopphold. Korttidsopphold er et viktig tilbud for å nå målsettingen om at eldre skal kunne bo lenger hjemme. Korttidsopphold brukes for å sikre pårørende avlastning, tilby rehabilitering til personer med funksjonstap og gi medisinsk behandling.

Tjenester i hjemmet

Hjemmesykepleien er den største tjenesten i kategorien "hjemmebaserte tjenester". Ved utgangen av 2020 fikk 4079 brukere hjelp i form av hjemmesykepleie. Det er noe lavere enn på samme tidspunkt i 2019. En mulig forklaring på nedgangen, er effekten av ny organisering og nye arbeidsmetoder som er innført i hjemmetjenestene i regi av Tillit- og faglighetsreformen og Velferdsteknologiprogrammet. Samtidig kan vi ikke se bort fra at enkelte brukere og deres pårørende har valgt å klare seg uten hjelp fra hjemmetjenestene av frykt for covid-19 smitte. Nedgang i forekomst av andre sykdommer enn covid-19 i 2020 kan også ha påvirket behovet for hjemmetjenester.

En del eldre har boliger som er uegnet når helsen svikter. Bergen kommune har tilrettelagte omsorgsboliger med fellesrom og miljøtilbud. Beboerne i omsorgsboliger får nødvendig bistand fra hjemmetjenestene. I tillegg har kommunen 266 boliger med stedlig bemanning (omsorg pluss-boliger, bofellesskap og bokollektiv).

Institusjonstjenester

Bergen kommune har over lang tid hatt en omfattende satsing på forbedring av eksisterende sykehjem og bygging av nye sykehjemsplasser (enkeltrum) og boliger med heldøgnsbemanning. Byrådet fortsetter denne satsingen for å møte fremtidige omsorgsutfordringer basert på demografiske framskrivninger.

Dekningsgrad for aldersgruppen 80+ som bor på institusjoner og boliger med heldøgnsbemanning er 21,6 % ved utgangen av 2021. Dette er en nedgang på 0,4 prosentpoeng sammenlignet med 2019.

Bergen kommune har 2392 sykehjemsplasser ved utgangen av 2021. Disse er fordelt på 21 kommunale og 13 private-ideelle institusjoner. I tillegg har kommunen 35 plasser i et omsorgssenter. Etat for sykehjem har ansvaret for drift av de kommunale institusjonene og har løpende samhandling og driftsoppfølging med de private-ideelle institusjonene.

Rundt 20 prosent av sykehjemsplassene i Bergen kommune er korttids- og rehabiliteringsplasser, og plassene er fordelt på seks korttidssykehjem.

Noen sykehjemstilbud er byomfattende, og skal sikre et kvalitativt godt tilbud til pasienter med spesielle behov.

Hovedprioriteringer

Det skal være godt å bli gammel i Bergen kommune. Koronapandemien har rammet særlig de eldre hardt, gjennom at eldre har vært mer utsatt for alvorlig sykdom, og dermed også i større grad blitt isolert. Eldre skal ha mulighet til å leve aktive og selvstendige liv, også når helsen blir dårligere, og en generell isolasjon av eldre er aldri en ønsket løsning. Det siste året har vært vanskelig, men byrådet vil fortsette arbeidet for at det skal være godt å bli gammel i Bergen. Dette gjøres ved å legge til rette for at eldre kan bo hjemme så lenge de selv ønsker det. Forebygging, tidlig innsats, rehabilitering og mestring er viktige strategier for å nå dette målet, og byrådet fortsetter dette viktige arbeidet. Når den enkelte får behov for helse- og omsorgstjenester, skal det tilbys tjenester av god kvalitet.

Tverrfaglig kartlegging og oppfølging av personer som har behov for helse- og omsorgstjenester, rett bruk av tekniske hjelpemidler og organisering som sikrer at ansatte får brukt sin kompetanse best mulig prioriteres gjennom satsingen på [Tillit- og faglighetsreformen](#). Reformen skal sikre at det skjer en utvikling av tjenestene i tråd med prinsipper vedtatt av Bergen bystyre. Flere konkrete prosjekter er satt i gang og viser gode resultater. Sentralt i arbeidet er også endring av leder – medarbeider relasjonen: Ledere skal være tydelige på hvilke mål som skal nås, mens kompetente medarbeidere skal finne gode måter å nå målene. Unødvendig byråkrati skal fjernes.

Byrådet foreslår, som følge av at det blir flere eldre, å styrke budsjettet for tjenester til hjemmeboende hvert år i perioden.

I tillegg til å tilby tjenester til eldre, bidrar også byrådet til å skape et aldersvennlig samfunn. Tilrettelegging for mer frivillighet, satsing på musikkterapi og styrking av tiltak for å motvirke ensomhet og bedre helse er viet oppmerksomhet i flere av kommunens tjenester.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	3 304 276	3 304 276	3 304 276	3 304 276
Sum Lønns- og prisvekst mv.	117 937	119 137	120 437	120 437
Sum Tekniske justeringer	-1 883	-1 883	-1 883	-1 883
Sum Utgående engangstiltak	-40 774	-40 774	-40 774	-40 774
Prisjustering og diverse endringer	75 280	76 480	77 780	77 780
Konsekvensjustert ramme	3 379 557	3 380 757	3 382 057	3 382 057
Helårsvirkning av justeringer i årets budsjett				
Sum Helårsvirkning av justeringer i årets budsjett	0	0	0	0
Tilpasning til aktivitetsnivå				
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	8 431	8 431	8 431	8 431
Heltid - merkostnad	4 400	4 400	4 400	4 400
Tomgangsleie - Slette Marken	548	548	548	548
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	13 379	13 379	13 379	13 379
Nye tiltak				
Metodisthjemmet - tilbygg og rehabilitering	0	7 165	19 100	19 100
Musikkterapi - utvidelse av tilbud	1 000	1 000	1 000	1 000
Nytt sykehjem - mulighetsstudie og tomtesøk	2 500	0	0	0
Nytt sykehjem: Midtbygda behandlingssenter	0	-71 900	-78 400	-78 400
Tilskudd til organisasjoner / tiltak som forebygger ensomhet blant eldre og legger til rette for møter på tvers av generasjoner	500	500	500	500
To fagrådgivere HR Bemanning (korona)	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
Økt driftsbudsjett til dekning av kapitalutgifter - privat ideell virksomhet	3 370	3 370	3 370	3 370
Økte tjenester til hjemmeboende	53 100	105 600	165 000	245 300
Åsaheimen (Åsane sykehjem)	1 000	68 200	74 000	74 000
Sum Nye tiltak	59 770	112 235	182 870	263 170
Effektivisering				
Bo lenger hjemme - Effekt av forebyggende tiltak og nye arbeidsmetoder	-19 000	-42 000	-53 000	-80 000
Sum Effektivisering	-19 000	-42 000	-53 000	-80 000
Kutt i tiltak				
Avvikle kjøp av plasser ved NKS Olaviken	-5 449	-5 449	-5 449	-5 449
Avvikle lokale produksjonskjøkken Kolstihagen og Lyngbøtunet	-4 377	-4 377	-4 377	-4 377
Tilpasninger i sykehjemsplasser/avvikling av to-sengsrom	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Sum Kutt i tiltak	-16 826	-16 826	-16 826	-16 826
Nye tiltak og realendringer budsjett	37 323	66 788	126 423	179 723
Ramme 2022-2025	3 416 880	3 447 545	3 508 480	3 561 780

Tilpasning til aktivitetsnivå

EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms (EBE) ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift, og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Heltid - merkostnad

Satsingen på heltid medfører at utgiftene til lørdags- og søndagstillegg øker. Sykehjemmene ble kompensert for økning av satser i budsjett 2020. Kompensasjon ble videreført til 2021. Kompensasjon tok ikke høyde for at flere sykehjem hadde/har innført årsturnus og langturnus. Merkostnaden knyttes til de sykehjem som har innført dette i 2020/2021, og dette ble kompensert i tertialrapport 1-2021. Byrådet foreslår at dette videreføres.

Koronapandemien - merutgifter i ordinære tjenester 1. halvår 2021

I budsjettet for 2021 var det budsjettert med utgifter til å håndtere koronapandemien. Disse utgiftene og tiltakene faller bort i 2022.

Tomgangsleie - Slettemarken

I forbindelse med prosjektet der det skal bygges nytt sykehjem på Slettemarken, skal de eksisterende omsorgsboligene rives. Det betyr at man ikke kommer til å flytte nye beboere inn i disse boligene når de blir ledige. Det vil dermed påløpe "tomgangsleie", dvs. et husleietap som det må kompenseres for.

Budsjettet ble justert for dette i tertialrapport 1-2021, og byrådet forslår at dette videreføres.

Nye tiltak

Metodisthjemmet - tilbygg og rehabilitering

Metodisthjemmet i Bergen er en eldre institusjon med 46 sykehjemsplasser som har behov for oppgradering. Institusjonen er nå under rehabilitering. Det skal i tillegg bygges et tilbygg slik at det samlede plasstallet økes til 60 plasser. Prosjektet vil være ferdig høsten 2023. I mellomtiden driftes institusjonen ved tidligere Storetveit sykehjem, som er blitt rustet opp for å kunne brukes som erstatningslokaler.

Musikkterapi - utvidelse av tilbud

Musikkterapi bidrar til å fremme personsentrert omsorg. Musikkterapeuter tilbyr musikkterapi individuelt og i grupper til beboere på våre sykehjem. De gir opplæring og veileder personalet i bruk av musikk som miljøtiltak. Flere studier har vist at riktig bruk av musikk kan være gode miljøtiltak for urolige pasienter med demenslidelser. Denne terapiformen gir muligheter for kommunikasjon og deltagelse for beboere som har mistet evnen for språklig kommunikasjon. I tillegg har musikkterapi vist seg å redusere agitasjon, depresjon, medikamentbruk og utagering, og forbedre livskvalitet, sosiale relasjoner og humør. *Musikkbasert miljøbehandling* er et nasjonalt opplæringsprogram for ansatte, der helsepersonell og musikkterapeuter samarbeider om musikktiltak for personer med demens ved hjelp av velferdsteknologi.

Byrådet ønsker å utvide dette tilbudet fremover, og gjøre det tilgjengelig for sykehjemsbeboerne som ønsker det og trenger det. I rullert temaplan *Omsorg med kunnskap* er dette et satsingsområde. Det foreslås derfor å legge inn en million kroner til en styrking av tilbudet.

Nytt sykehjem - mulighetsstudie og tomtesøk

Byrådet ønsker å få bygget et nytt sykehjem i tillegg til de sykehjemsprosjektene som allerede er under gjennomføring og planlegging. Byrådet ønsker primært at dette sykehjemmet skal bygges i Laksevåg bydel.

Det er i 2021 startet opp et arbeid med en mulighetsstudie og tomtesøk. Dette arbeidet forventes slutført i 2022.

Nytt sykehjem: Midtbygda behandlingssenter

Når Åsaheimen står ferdig i 1. kvartal 2023, flytter beboerne på Midtbygda sjukeheim inn her. Dagens bygningsmasse skal rives og det vil bli bygget et helt nytt sykehjem. Kommunens korttidssykehjem vil få benevnelsen «behandlingssenter». De negative beløpene skyldes at beboerne flytter inn på Åsaheimen som er fullt ut budsjettert, se også tiltaket "Åsaheimen (Åsane sykehjem)".

Plan - Omsorg med kunnskap - Avvikling av private institusjoner

I planen Omsorg med kunnskap (2016-2030) ble det vedtatt å avvikle uhensiktsmessige institusjoner etter hvert som ny sykehjemskapasitet ble tatt i bruk. De fleste av disse er nå avviklet eller ombygd. Beløpene i perioden 2021 - 2024 gjelder Johanneshjemmet, som er under ombygging til omsorg pluss-boliger.

Tilskudd til organisasjoner / tiltak som forebygger ensomhet blant eldre og legger til rette for møter på tvers av generasjoner

Byrådet ønsker å sette av midler til ekstra årlige bevilgninger til frivillige organisasjoner. Dette er i tråd med tiltak i Seniorplan for Bergen kommune 2019-2024 og Plan for helse – og omsorgstjenester til hjemmeboende eldre (2019–2029). Tilskuddet skal prioritere aktiviteter som forebygger ensomhet blant eldre og som legger til rette for møter på tvers av generasjoner.

To fagrådgivere HR Bemanning (korona)

I handlings- og økonomiplanen for 2021-2024 vedtok Bystyret i forbindelse med covid-19 et ettårig tiltak med ansettelse av to fagrådgivere. Tiltaket ble opprettet for å sikre kapasitet og kompetanse knyttet til rekruttering av vikarer og annet personell på de områdene hvor det var behov for å skalere opp ressurser. Byrådet innstilte at HR Bemanning ansatte fagrådgiverne, men at de ble ansatt i Bergen kommune og kunne omdisponeres dersom behov ble endret og situasjonen tilsa det. Midlene utgår fra 2022.

Økt driftsbudsjett til dekning av kapitalutgifter - privat ideell virksomhet

Husbanken kan gi investeringstilskudd til sykehjems- og omsorgsboligprosjekter i privat regi. Selve tilskuddet må imidlertid utbetales til kommunen, og kommunen kan ikke overføre dette til den private utbygger.

Stiftelsen St Johanneshjemmet har gjennomført et prosjekt der bygningsmassen til det tidligere aldershjemmet er bygd til 41 nye omsorg pluss-boliger. Investeringstilskuddet ble innbetalt til kommunen i mars 2021.

I og med at investeringstilskuddet fra Husbanken ikke kan brukes direkte som finansiering av denne investeringen, må stiftelsen låne fra kommunen det beløpet som Husbanken har gitt i tilskudd. Tilskuddet som Husbanken har utbetalt til kommunen må derfor «konverteres» til et driftsbudsjett, slik at kommunen kan utbetale et driftstilskudd til stiftelsen.

Budsjettet ble justert for dette i tertialrapport 1-2021, og byrådet foreslår at dette videreføres.

Økte tjenester til hjemmeboende

Antall eldre i Bergen øker, og byrådet vil derfor styrke budsjettet til tjenester for hjemmeboende. Det gjelder i hovedsak helse- og omsorgstjenester i hjemmet, dagaktivitetssenter, etc.

Det jobbes målrettet med å gjøre bedre kartlegginger av eldres behov slik at hjelp og behandling gis på rett måte. Bruk av ny teknologi og rett behandling av tilstander som kan behandles, skal prioriteres. Sammensetningen og innretningen av tjenestene vil endre seg som følge av ny kunnskap og ny teknologi. Noe av styrkingen foreslås brukt til å styrke ernæringsarbeidet for hjemmeboende med behov for oppfølging. Det vil skje gjennom ansettelse av kliniske ernæringsfysiologer som skal jobbe i team med andre faggrupper.

Effekten av at det iverksettes forebyggende tiltak og at det tas i bruk nye arbeidsmetoder er innarbeidet i endringen ["Bo lenger hjemme - Effekt av forebyggende tiltak og nye arbeidsmetoder"](#).

Disse to endringene ("Økte tjenester til hjemmeboende" og "[Bo lenger hjemme - Effekt av forebyggende tiltak og nye arbeidsmetoder](#)") må sees i sammenheng.

Åsaheimen (Åsane sykehjem)

Det bygges et nytt sykehjem i Åsane bydel med 100 plasser, på en tomt som grenser til eksisterende Midtbygda sjukeheim. Det nye sykehjemmet får navnet Åsaheimen. Bygningsmassen på dagens Midtbygda sjukeheim skal rives og det vil bli bygget et helt nytt sykehjem på tomten. For Åsaheimen er det valgt en såkalt «klyngetunløsning» med samordning og sammenbygging av de to nye sykehjemmene, da dette vurderes å være det som i størst grad ivaretar tilpasning for personer med demens.

Sykehjemmet starter opp driften 1. kvartal 2023.

Effektivisering

Bo lenger hjemme - Effekt av forebyggende tiltak og nye arbeidsmetoder

Andelen eldre i Bergen vil de kommende årene øke betydelig, og hjemmetjenestene må derfor styrkes. Byrådet foreslår at hjemmetjeneste styrkes betydelig i økonomiplanperioden. Se endringen «Økte tjenester til hjemmeboende».

Samtidig må denne sektoren utvikles på en slik måte at den på sikt er bærekraftig, både når det gjelder økonomi og helsepersonell. Bergen kommune har iverksatt mange tiltak som skal bidra til en bærekraftig utvikling av tjenestene til eldre. Dette inkluderer ulike forebyggende tiltak rettet mot den eldre delen av befolkningen, og tiltak for å effektivisere og endre arbeidsmetoder, slik at de tjenestene ytes på en kostnadseffektiv måte.

Beløpene er en samlet anslått effekt av disse tiltakene som kommunen har iverksatt, og må sees i sammenheng med tiltaket «Økte tjenester til hjemmeboende».

Kutt i tiltak

Avvikle kjøp av plasser ved NKS Olaviken

Bergen kommune har hatt en avtale om kjøp av plasser for personer med diagnosen Huntington. I forbindelse med behandlingen av handlings- og økonomiplanen for 2021-2024 ble det vedtatt å avvikle denne avtalen fordi kommunen har kompetanse til å ivareta personer med denne diagnosen i egne tjenester. Beløpet er en videreføring av helårsvirkningen av den vedtatte reduksjonen. Beboere som i dag har et tilbud ved Olaviken vil bli værende der inntil det blir ledig kapasitet i det kommunale tilbudet.

Avvikle lokale produksjonskjøkken Kolstihagen og Lyngbøtunet

I handlings- og økonomiplanen for 2021-2024 foreslo byrådet foreslår at varm-matproduksjonen ved Lyngbøtunet og Kolstihagen skulle legges ned fra og med 2021. Denne produksjonen har høyere utgifter enn mat som blir levert til de andre sykehjemmene.

Bystyret vedtok å legge inn midler slik at virksomhetene kunne drives i 2021. Avviklingen skjer fra og budsjettåret 2022.

Reduserte utgifter til reise

Byrådet har som ambisjon å redusere unødvendige reiser. Budsjettet til reising reduseres. Deltakelse på møter og konferanser skal i størst mulig grad skal skje ved bruk av digitale møteverktøy.

Reduserte utgifter til reise - BEHF

Reduserte utgifter til reise

Tilpasninger i sykehjemsplasser/avvikling av to-sengsrom

Sykehjemsplasser er et lovpålagt omsorgstilbud som kommunen har ansvar for. Det er i Bergen kommune totalt 2390 sykehjemsplasser ved utgangen av 2021.

Det er aktuelt å gjøre mindre tilpasninger på enkelte institusjoner for en mer effektiv drift, og økt kvalitet på plassene. En måte å gjøre dette på er at en del av de resterende to-sengsrommene avvikles. Dette vil bli vurdert opp imot de enkelte institusjonene.

Byrådet mener at det er tilrådelig å redusere antall sykehjemsplasser noe for å oppnå dette. I tillegg vil det frigjøre ressurser til blant annet en økt satsing på tjenester til hjemmeboende. Forslaget vil medføre at tallet vil bli redusert med ca. 10 sykehjemsplasser.

Sammendrag budsjett

I handlings- og økonomiplanperioden vil eldrebefolkningen øke betydelig, og byrådets budsjettforslag innebærer også at dette tjenesteområde styrkes vesentlig. Budsjettet til tjenester til hjemmeboende brukere økes kraftig i perioden.

Det vil bli startet bygging av tre kommunale sykehjem i perioden. Disse vil både erstatte eksisterende institusjoner med dårlig bygningsmessig standard, men også gi en betydelig vekst i kapasiteten. Ved Frieda Fasmer på Laksevåg planlegges det å bygge et nytt sykehjem med 120 plasser som erstatning for dagens sykehjem med 66 plasser. På Slettemarken vil dagens sykehjem med 30 plasser bli erstattet av et nytt sykehjem med 100 plasser. I Åsane er byggingen av Åsaheimen med 100 plasser i full gang, og sykehjemmet vil bli åpnet tidlig i 2023. Når Åsaheimen er ferdig vil Midtbygda sjukeheim bli revet, og bli erstattet av et helt nytt bygg. I tillegg til dette er rehabilitering og nybygg i gang ved Methodisthjemmet. Dette arbeidet vil gi 60 plasser med nybyggstandard, en økning fra dagens 46 plasser. I tillegg til dette arbeides det med å realisere ytterligere et sykehjem, fortrinnsvis i Bergen vest.

I budsjettet for 2021 var det budsjettert med utgifter til koronatiltak. Bortfallet av disse utgiftene inngår i linjen "Sum Utgående engangstiltak" i tabellen over. Det er sannsynlig at det vil påløpe noen utgifter til koronatiltak på dette tjenesteområdet også i 2022. Byrådet vil komme tilbake til dette i en tilleggsinnstilling etter at regjeringens forslag til statsbudsjett for 2022 er lagt fram.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett				Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter										
Lønn	2 547 910	2 626 542	2 712 517	2 738 517	2 787 517	2 840 817				
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	610 900	588 362	631 981	629 481	629 481	629 481				
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	916 614	900 127	898 435	906 390	919 635	919 635				
Overføringsutgifter	94 900	85 955	86 637	86 637	86 637	86 637				
Finansutgifter	115 054	82 135	82 135	82 135	82 135	82 135				
Sum Driftsutgifter	4 285 378	4 283 121	4 411 705	4 443 160	4 505 405	4 558 705				
Driftsinntekter										
Salgsinntekter	-754 787	-740 640	-755 646	-756 436	-757 746	-757 746				
Refusjoner	-324 034	-239 004	-239 180	-239 180	-239 180	-239 180				
Overføringsinntekter	-472	0	0	0	0	0				
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 306	800	0	0	0	0				
Sum Driftsinntekter	-1 081 599	-978 844	-994 825	-995 615	-996 925	-996 925				
Sum	3 203 779	3 304 276	3 416 880	3 447 545	3 508 480	3 561 780				

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap		Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	98 249	93 027	107 051	107 051	107 051	107 051
Eldre, helse og frivillighet	3 232 460	3 161 043	3 198 548	3 229 213	3 290 148	3 343 448
Arbeid, sosial og bolig	24 919	49	4 444	4 444	4 444	4 444
Fellesposter - bykassen	-151 849	50 158	106 837	106 837	106 837	106 837
Sum	3 203 779	3 304 276	3 416 880	3 447 545	3 508 480	3 561 780

Fordeling per tjeneste

	Regnskap		Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Åpne aktivitetstilbud eldre	10 087	10 690	11 092	11 092	11 092	11 092
Dagsenter eldre	56 357	71 892	77 100	80 700	85 800	90 500
Miljøtiltak i bolig	31 185	28 852	29 854	29 854	29 854	29 854
Andre velferdstiltak eldre	36 846	58 314	59 571	59 571	59 571	59 571
Hverdagsrehabilitering	14 818	16 555	17 172	17 172	17 172	17 172
Sykehjem døgnopphold eldre	1 791 113	1 819 112	1 851 270	1 850 810	1 857 170	1 857 170
Aldershjem døgnopphold	33 611	16 897	0	0	0	0
Utskrivningsklare pasienter i somatiske sykehus	624	1 858	1 907	1 907	1 907	1 907
Praktisk hjelp og bistand eldre	59 582	39 735	43 646	43 646	43 646	43 646
Heldøgnsbemannede omsorgsboliger (omsorg+)	96 084	134 148	138 764	138 764	138 764	138 764
Hjemmesykepleie eldre	878 055	913 777	969 127	996 227	1 040 827	1 089 427
Byggdrift sykehjem	248 664	238 560	258 215	258 640	263 515	263 515
Byggdrift aldershjem	3 197	58	277	277	277	277
Byggdrift serviceboliger	-43 128	-36 162	-30 496	-30 496	-30 496	-30 496
Byggdrift trygdeboliger	-13 318	-10 010	-10 620	-10 620	-10 620	-10 620
Sum	3 203 779	3 304 276	3 416 880	3 447 545	3 508 480	3 561 780

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten (B) *) **)	20 063	19 624	21 130	18 445	19 921	19 946
Produktivitet						
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass *)	1 169 731	1 118 136	1 441 137	1 190 953	1 197 029	1 299 188
Dekningsgrad						
67-79 år Heimeteneste Omsorgstjenester - brukere per 1000 innbyggere (antall)	58,2	54,9	64,9	56,6	52,1	57,0
over 80 år Heimeteneste Omsorgstjenester - brukere per 1000 innbyggere (antall)	272,6	264,1	261,3	259,8	233,1	258,6
over 80 år Institusjonstjenester Omsorgstjenester - brukere per 1000 innbyggere (antall)	145,6	134,9	134,6	159,0	147,1	130,5
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over (B)	21,3 %	21,7 %	19,0 %	21,6 %	22,4 %	19,0 %
Kvalitet						
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent)	76,2 %	76,3 %	74,3 %	82,1 %	79,6 %	77,8 %
Legetimer per uke per beboer i sykehjem (timer)	0,54	0,54	0,46	0,38	0,77	0,61

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Nøkkeltallene innenfor KOSTRA-området «pleie og omsorg» omfatter alle tjenester som inngår i tjenesteområdene Tjenester til eldre, Tjenester til funksjonshemmede, Tjenester til utviklingshemmede og Psykisk helse. Dette innebærer at mange av nøkkeltallene blir generelle, og gir ikke spesifikk informasjon om de nevnte tjenesteområdene.

Nivået på indikatoren Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner i pleie og omsorgstjenesten viser at ressursbruken på dette området i 2020 har vært om lag som ASSS-gjennomsnittet og Stavanger. Bergen kommune ligger noe under Oslo og noe over Trondheim i driftsutgifter pr. innbygger.

Indikatoren Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass viser driftsutgifter til kommunal egenproduksjon av institusjonstjenester pr. plass. Det vil si at utgifter til kjøp av institusjonsplasser ikke er med. Korrigert for prisvekst var utgiftene i Bergen om lag 50 000 mindre pr. plass i 2020 sammenliknet med 2019. Bergen hadde videre lavere utgifter pr. plass enn sammenlikningskommunene.

Det var i 2020 færre eldre brukere av omsorgstjenester pr. 1000 innbyggere enn i 2019.

Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten med helsefagutdanning øker også fra 2018 og 2019, men Bergen ligger likevel under de andre sammenlikningskommunene, med unntak av Oslo. Det må fortsatt arbeides systematisk og langsiktig for å få opp andelen med helsefagutdanning ytterligere.

Utfordringer og strategi

I Bergen har om lag 40 prosent av innbyggerne over 80 år kommunale helse- og omsorgstjenester, enten i form av hjemmetjenester eller opphold i sykehjem. Dette er en nedgang på to prosentpoeng sammenlignet med 2019 og tre prosentpoeng sammenlignet med 2018 (Kilde: ssb.no, tabell 12209). I fire-års perioden 2021-2025 forventes antallet innbyggere som er 80-89 år å øke med 18,6 %. Til sammenligning var forventet økning i fire-års perioden 2020-2024 på 14 %. Innbyggere 90 år og eldre forventes å øke med 8,1 % sammenlignet med situasjonen per 1.1.2020. Dette er en nedgang på 1,4 prosentpoeng sammenlignet med forrige økonomiplanperiode (Kilde: ssb.no, tabellene 07459 og 12882). Forekomsten av demens øker med alderen. En norsk [forskningsrapport](#) fra 2020 viser at 33 % i aldersgruppen 85–89, og 48,1 % over 90 år har demens. Det kan dermed forventes flere med demens frem mot 2025.

Samtidig som andelen eldre øker, reduseres andelen personer i yrkesaktiv alder (20-66) betraktelig frem mot 2050. En aldrende befolkning, kombinert med færre yrkesaktive, mindre skatteinntekter og reduserte oljeinntekter, utfordrer velferdsstaten. Det er viktig at vi får kunnskap om hvordan tiltak virker, at vi vurderer effekt av eksisterende tjenestetilbud, prøver ut nye arbeidsmåter og benytter oss av verktøy som kan frigjøre arbeidskraft. Heltidskultur er også en viktig strategi, både for å sikre kvalitet i tjenestene, for rekruttering og for å utnytte potensialet av ubenyttet, kompetent arbeidskraft.

Bergen bystyre har vedtatt tre kommunale planer og en sak som ligger til grunn for hvordan kommunen jobber for å svare ut overnevnte utfordringer og utvikle gode og bærekraftige tjenester for eldre. Seniorplanen [Et eldrevennlig Bergen](#) (2019-2024) gir strategier for hvordan Bergen kommune skal bli en enda mer aldersvennlig by. Planen [En alderdom med mening, mestring og trygghet \(2019-2029\)](#), beskriver hvordan kommunen skal bidra til at eldre med hjelpebehov kan bo lengst mulig i eget hjem. Rullert plan [Omsorg med kunnskap](#), beskriver hvordan byrådet vil oppgradere, bygge nye sykehjem, og styrke kvaliteten ved sykehjemmene. Tiltak i planene vil bli fasett inn i tråd med det økonomiske handlingsrommet i den årlige handlings og økonomiplanen. I økonomiplanperioden 2022-2025 fremmer byrådet et budsjettforslag som innebærer at tjenesteområdet 03A eldre, styrkes vesentlig.

I sak 259/17 Tillit og faglighet, avvikling av dagens normtidssystem og veien videre, ble det vedtatt viktige prinsipper for videre utvikling av hjemmetjenestene. Prinsippene er senere gjort gjeldende for alle tjenester i byrådsavdelingen. Prinsippene skal anvendes slik at tjenestene som tilbys innbyggerne utvikles slik at de er i samsvar med disse prinsippene.

Tillits- og faglighetsreformen innebærer en endring i måten kommunen utvikler tjenestene til byens innbyggere på. Tjenestene som gis skal bygge på kunnskap, og nye metoder skal utvikles i nær dialog mellom ansatte og brukere. Gjennom aktivt medarbeiderskap skal ansatte sikres at deres fagkompetanse blir brukt og unødvendig byråkrati fjernes. Samskapt styring skal sikre at brukerrepresentanter, tillitsvalgte og vernetjeneste aktivt tas med når organisasjonen utvikles. Samskapt styring innebærer at representanter fra alle de aktører som berøres av en styringsutfordring, involveres i et forpliktende samarbeid for å løse utfordringene. Samskapt styring er i tråd med mål og prinsipper i Tillits- og faglighetsreformen. Flere konkrete prosjekter er gjennomført med gode resultat, og flere prosjekter vil bli igangsatt. Mange endringer gjøres lokalt i den enkelte resultatenheter, mens andre prosjekter innebærer større endringer som ny organisering av hjemmetjenestene. Prosjekter som settes i gang vil kreve ekstraressurser i en startfase, men det er et klart mål at prosjektene på sikt skal redusere behovet for kompenserte tjenester og dermed frigjøre ressurser til en økende andel eldre som vil få behov for tjenester.

Det er et mål at eldre skal bo i sitt eget hjem så lenge de mestrer og ønsker det. Kommunen må legge til rette for dette med forebyggende tiltak, tidlig innsats og målrettet rehabilitering. Behovet for pleie- og

omsorgstjenester kan også reduseres gjennom tilpassede boligforhold, og mange eldre kan bli boende i eget hjem dersom dette blir tilpasset og tilrettelagt med hjelpemidler og velferdsteknologi.

Eldre som ikke lenger mestrer livet i eget hjem, skal få god behandling og pleie på sykehjem eller i en omsorg pluss-bolig. Tre nye kommunale sykehjem skal stå ferdig i planperioden. Disse skal erstatte eksisterende institusjoner med dårlig bygningsmessig standard, i tillegg til å gi betydelig vekst i kapasiteten.

Ved Frieda Fasmers Minne i Laksevåg bydel planlegges bygging av nytt sykehjem med 120 plasser som erstatter dagens sykehjem med 66 plasser. Slettemarken sykehjem i Årstad bydel erstattes og øker fra 30 til 100 sykehjems plasser. I Åsane pågår bygging av Åsaheimen med 100 plasser med planlagt drift fra januar 2023. Midtbygda sjukeheim rives og erstattes av et nytt bygg med 100 plasser. I tillegg til dette er rehabilitering og nybygg i gang ved Stiftelsen Metodisthjemmet Bergen. Dette arbeidet gir 60 plasser med nybyggstandard, en økning fra dagens 46 plasser. Det pågår også en mulighetsstudie med tomtesøk og utredning av alternativer for ytterligere et sykehjem, fortrinnsvis i Bergen vest.

Overordnede mål

- **En rettferdig og inkluderende by**

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

- **Norges grønneste storby**

Bergen skal være Norges grønneste storbyby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen.

Bergen har en målsetning om å være Norges grønneste storby. Det krever målrettet innsats og et temposkifte i klimaarbeidet. Klimakrisen er vår tids største utfordring og solidaritetssak, og Bergen må ta sin del av ansvaret. Vårt mål er derfor at Bergen skal halvere klimagassutslippene innen 2023, og vil styrke kommunens klimaarbeid. Vi må slutte å bygge ned naturen, opprettholde arts mangfold, sikre god dyrevelferd i kommunen og sørge for at alle har tilgang til grønne rekreasjonsområder.

- **Trygg økonomistyring**

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv.

En ansvarlig og trygg økonomistyring, samsvar mellom kommunens inntekter og utgifter og en seriøs arbeidsgiverpolitikk tuftet på heltidskultur danner grunnlaget for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet og skape den byen vi ønsker. Byrådet vil bruke sin innkjøpsmakt strategisk for å sikre at klima og miljø, arbeidsvilkår, tariffavtale, godkjent lærebedrift og seriøsitetsskrav i større grad blir vektlagt i anbudene.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En rettferdig og inkluderende by	Eldre skal få bo hjemme så lenge de mestrer det	Andel innbyggere 80-89 år som ikke bor i institusjon	91,7 %	91,8 %	92,0 %	93,0 %
		Andel innbyggere 90 år og eldre som ikke bor i institusjon	74,6 %	75,4 %	75,9 %	76,4 %
	Øke mestring og selvstendighet	Antall brukere av lokaliseringsteknologi	200	250	300	400
		Antall brukere av medisineringsstøtte	298	500	550	650
		Antall brukere av trygghetspakker	400	500	550	650
Norges grønneste storby	Reduserte utslipp av klimagasser fra kommunens bilpark	Andel el-biler i Etat for hjemmebaserte tjenester	85,0 %	89,0 %	96,0 %	98,0 %
Trygg økonomistyring	Heltidskultur - øke gjennomsnittlig stillingsstørrelse	Gjennomsnittlig stillingsprosent i Etat for hjemmebaserte tjenester (faste stillinger, eks. studentstillinger, avlastere og oppdragstakere)	69,7 %	70,3 %	76,0 %	80,0 %
		Gjennomsnittlig stillingsprosent i Etat for sykehjem (faste stillinger, eks. studentstillinger, avlastere og oppdragstakere)	71,7 %	72,2 %	75,0 %	78,0 %

Virkemiddel for å nå mål

Bergen kommune skal være en foregangskommune for bruk og utvikling av teknologiske løsninger. Også i 2022 vil byrådet sikre at flere får tilbud om trygghets- og mestringsteknologi (trygghetsalarm, sensorteknologi, lokaliseringsteknologi og medisineringsstøtte). Personer med demens er en av brukergruppene som har vist seg å ha utbytte av slik teknologi.

Velferdsteknologi trygger brukere og pårørende, bidrar til mestring, og legger til rette for deltakelse i samfunnet. Dette gjelder både for de som bor i eget hjem, og de som bor på sykehjem. I alle nye institusjoner og omsorg pluss-anlegg installeres det velferdsteknologi.

Økt satsing på velferdsteknologi fordrer at kommunen har ressurser og kompetanse til å håndtere teknologien. Kommunen har et responscenter og et team som responderer på alarmer fra brukere med trygghetsalarmer, sensorteknologi, medisineringsstøtte og lokaliseringsteknologi. I tillegg driver de veiledning og opplæring av ansatte og brukere, kartlegger behov, og installerer teknologien hjemme hos den enkelte bruker.

For å nå målsetningen om heltidskultur i helse og omsorgstjenestene er det opprettet arbeidsgrupper som iverksetter og følger opp tiltak som skal fremme en heltidskultur i tjenestene. Utdeling av erfaringer på tvers av etater er også viktig for å utvikle en ønsket praksis hvor heltidskultur er standarden. Å endre en kultur tar tid. Både Etat for hjemmebaserte tjenester og Etat for sykehjem er i oppstarten av arbeidet med heltidskultur. Måltallene for 2022 er nedjustert i forhold til opprinnelig mål. Dette skyldes at tjenestene ikke har kunnet prioritere arbeidet med heltidskultur under pandemien. Tjenestene tilbyr hovedsakelig 100 % stillinger, og mener at den største utfordringen for å nå målet om en heltidskultur er det høye antallet helgestillinger, og at endel ansatte selv ønsker å jobbe deltid. Det må jobbes videre med en kulturendring og med tilrettelegging av alternative turnusordninger.

Bergen har en målsetning om å være Norges grønneste storby, og byrådet vil stille krav om nullutslipp av klimagasser etter hvert som teknologiutviklingen gjør det mulig. Det er vanskelig å få tak i elektriske varebiler med lift til rullestoler. Derfor er det usikkert om alle bilene i Etat for hjemmebaserte tjenester vil være elektriske i 2025.

Aktivitet (Nøkkeltall)

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall brukere som har fått oppfølging av vurderingsteam i løpet av året	364	1 450	1 550	1 650	1 750	1 850	1 950	
Antall brukere som har fått tjenesten hverdagsrehabilitering i løpet av året	500	413	420	420	420	420	420	
Antall institusjonsplasser og boliger med heldøgnsomsorg i forhold til antall innbyggere 80 år og over (dekningsgrad)	22,0 %	22,1 %	21,6 %	21,1 %	20,6 %	19,8 %	20,2 %	
Antall omsorg pluss-boliger 31.12	195	225	266	266	266	266	296	
Antall omsorgsenterplasser 31.12	35	35	35	35	35	35	35	
Antall sykehjemsplasser 31.12	2 331	2 403	2 392	2 392	2 399	2 399	2 581	
Dagaktivitetstilbud - andel innbyggere 80-89 år utenfor institusjon som har dagaktivitetstilbud	5,0 %	3,7 %	4,8 %	4,7 %	4,5 %	4,3 %	4,1 %	
Dagaktivitetstilbud - andel innbyggere 90 år og eldre utenfor institusjon som har dagaktivitetstilbud	13,0 %	9,4 %	12,0 %	11,7 %	11,6 %	11,3 %	11,3 %	
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 90 år og over som mottar helsetjenester	858	830	895	926	939	967	974	
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 67 - 79 år som mottar helsetjenester	1 265	1 156	1 326	1 348	1 370	1 384	1 397	
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 67 - 79 år som mottar praktisk hjelp - daglige gjøremål	848	875	889	875	861	842	823	
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 80 - 89 år som mottar helsetjenester	1 685	1 565	1 734	1 757	1 809	1 878	1 969	
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 80 - 89 år som mottar praktisk hjelp - daglige gjøremål	1 378	1 399	1 418	1 395	1 393	1 404	1 429	
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 90 år og over som mottar praktisk hjelp - daglige gjøremål	755	789	788	795	786	791	777	
Trygghetsalarm - andel innbyggere 80-89 år utenfor institusjon som har trygghetsalarm	21,1 %	21,8 %	23,1 %	24,1 %	24,6 %	24,8 %	24,7 %	
Trygghetsalarm - andel innbyggere 90 år og eldre utenfor institusjon som har trygghetsalarm	62,3 %	62,1 %	64,8 %	67,5 %	71,9 %	74,5 %	79,3 %	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig år	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum
		Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025	2022-25
Biler til transport av eldre	Løpende					0,8	0,8	0,8	0,8	3,0	
ENØK-prosjekter	Løpende					4,0	5,0	5,0	5,0	19,0	
Frieda Fasmer, nytt sykehjem - konseptutvikling	2023	IA	69,4	-17,1	52,3	20,6	17,0	0,0	0,0	37,6	
Hordnestunet - oppgradering og ombygging	2023	IA	25,0	0,0	25,0	18,0	0,0	0,0	0,0	18,0	
IKT-prosjekter – Eldre, helse og frivillighet	Løpende					1,8	1,8	1,8	1,8	7,0	
Kalfaret sykehjem - oppgradering	2023	IA	16,4	0,0	16,4	12,4	0,0	0,0	0,0	12,4	
Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg - konseptutvikling	2023	IA	72,7	0,0	72,7	9,5	54,9	0,0	0,0	64,4	
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende					13,2	13,2	12,0	12,0	50,4	
Slettemarken sykehjem, nybygg - konseptutvikling	2024	IA	69,9	0,0	69,9	26,5	15,2	0,0	0,0	41,7	
Sykehjem - Oppgradering uteområder	2024	IA	25,0	0,0	25,0	5,0	5,0	5,0	5,0	20,0	
Sykehjem - Rehabilitering og nybygg	Løpende					0,0	254,3	732,1	745,7	1 732,1	
Tilpasning av lokaler - sekkepost	Løpende					1,0	1,0	1,0	1,0	4,0	
Åsaheimen	2023	BY 295/17	549,8	673,0	-198,0	475,0	233,4	47,8	0,0	0,0	281,2
Sum investeringsprosjekter			549,8	951,4	-215,1	736,3	346,1	415,9	757,6	771,2	2 290,8

Biler til transport av eldre

Budsjettposten gjelder kjøp av minibusser til transport av hjemmeboende eldre til og fra aktivitetssentre.

ENØK-prosjekter

I Klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune er det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av SD-anlegg (SD = sentral driftsstyring)
- Installasjon av solceller og solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme (typisk bygg som i dag har elkjel og oljekjel)

Det er fortsatt ytterligere klima- og miljøgevinster å hente. Det er derfor ønskelig å fortsette satsingen gjennom årlige bevilgninger.

Frieda Fasmer, nytt sykehjem - konseptutvikling

Det er behov for flere sykehjemsplasser, og basert på en mulighetsstudie har det vært planlagt oppføring av et nytt sykehjem med 120 plasser på nabotomten til Frieda Fasmers minne. Det eksisterende sykehjemmet har utdaterte løsninger, og er ikke egnet for moderne sykehjemsdrift. For at tomten skal kunne tas i bruk til formålet vil det måtte gjennomføres reguleringsprosess, og det er satt igang planarbeid og prosjektering i parallelle prosesser.

Reguleringsplanen er omfattende og kompleks, og utarbeides parallelt med områdereguleringsplan for Loddefjordåsen. Statsforvalter har varslet innsigelse mot detaljreguleringsplanen, og har krevd konsekvensutredning for flere tomtevalg i området. Som en følge av dette er prosjekteringen satt på hold inntil videre, og det er satt igang vurdering av seks ulike tomter på kommunal grunn. Det fremstår som sannsynlig at størrelsen på sykehjemmet må reduseres, men dette vil bli avklart i den videre prosessen.

Utfordringene som har oppstått i forbindelse med reguleringsarbeidet har medført en forsinkelse. Frem til valg av tomt er endelig avklart vil det være stor usikkerhet i anslag for kostnad og ferdigstillelse. Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Sykehjem - Rehabilitering og nybygg inntil videre.

Hordnestunet - oppgradering og ombygging

Hordnestunet har en del utfordringer med hensyn til å oppfylle div brannkrav, seksjoneringsvegger mm. Dette gjør at det må gjøres en større utbedring før bygget kan tas i bruk til permanent sykehjem for pleietrengende pasienter med rushistorikk.

Det var planlagt oppstart i 2020 med fullføring i desember 2021. Som opplyst i tertialrapport nr. 1 i 2021 gjorde Koronasituasjonen og risiko for å få smitte inn på sykehjemmet gjorde imidlertid at en utsatte arbeid / kartlegging på bygget til etter at byggene var fraflyttet høsten 2020. Prosjektering er i hovedsak fullført, men videre fremdrift er forsinket som følge av klager fra naboer. Klagen gjør at videre fremdrift pr. august 2021 i hovedsak har stoppet opp. Klageprosessen forventes avsluttet innen utgangen av 2021, og at dermed kan klare å ferdigstille arbeidene i løpet av 2022, som samsvarer med utløpstidspunktet for dagens leie av midlertidige erstatningslokaler.

IKT-prosjekter – Eldre, helse og frivillighet

Budsjettet benyttes til forbedringer og utvikling av ny funksjonalitet i fagsystemer og teknisk infrastruktur, herunder integrasjoner mellom ulike fagsystemer som understøtter bedre og mer effektiv tjenesteyting.

Kalfaret sykehjem - oppgradering

Det er behov for å rive gammel heis/trappehus og etablere nytt ved Kalfaret sykehjem. Det må også dreneres på tomten og det er behov for generell oppgradering av innvendige overflater.

Utfordringer med tilgang på sykehjem grunnet korona samt utfordringer på rådgiversiden har gitt forsinkelse i forhold til planlagt framdrift. Arbeidet må også koordineres med arbeid på nabotomt.

I tertialrapport nr. 1 - 2021 er det skissert revidert fremdrift med fokus på drenering av uteområde og prosjektering i 2021, og gjennomføring av øvrige arbeider i 2022. Budsjettet foreslås justert i samsvar med dette.

Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg - konseptutvikling

Tilstandsvurderingen av Midtbygda sjukeheim har avdekket et stort vedlikeholdsetterslep både når det gjelder det bygningsmessige og ikke minst på de tekniske installasjonene. Det skal bygges nytt sykehjem på nabotomten, Åsane sykehjem, og dette medfører en mulighet til å gjennomføre tiltak på Midtbygda da det nye sykehjemmet kan fungere som avlastningslokaler for beboerne i byggetiden. Det er tenkt at de to sykehjemmene skal bygges sammen og ha en viss samdrift i fremtiden. Utredninger har vist at begrensningene ved de eksisterende strukturene gjør det vanskelig å oppnå ønsket antall plasser med dagens krav til utforming av boenhetene. For å oppnå rasjonell drift med moderne løsninger vil den beste løsningen være å rive eksisterende bygg og etablere nybygg, og dette ble vedtatt av Bergen bystyre i saksnr [.BY 115/20](#), behandlet i april 2020.

Prosjektet skal gjennomføres i samspillsentreprise, og være en pilot for utslippsfri byggeplass.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Sykehjem - Rehabilitering og nybygg inntil videre. Anskaffelsesprosessen har vært omfattende, og det har derfor tatt noe lengre tid enn opprinnelig antatt

før prosjekteringen er i gang. Det foreslås derfor en endring i periodiseringen av kostnader i tråd med oppdatert plan, samt en lønns- og prisjustering til 2022-nivå.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Sekkeposten er på 110 million hvert av årene i planperioden, og midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger, herunder investeringer knyttet opp mot digitalisering, i kommunens bygningsmasse. Midlene kan brukes på alle kommunens tjenestoområder.

Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Slettemarken sykehjem, nybygg - konseptutvikling

Gjennom planen Omsorg med kunnskap som ble behandlet av bystyret i sak 217/16, ble det vedtatt en utvidelse av Slettemarken sykehjem med 60 plasser. Det har vært gjennomført en mulighetsstudie for å se ulike løsninger, og det alternativet som er mest realistisk å få gjennomført innebærer rivning av eksisterende bygningsmasse og oppføring av et helt nytt sykehjem med 90 plasser.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Sykehjem - Rehabilitering og nybygg inntil videre. Det foreslås lønns- og prisstigning til 2022-nivå.

Sykehjem - Oppgradering uteområder

Sykehjem har ofte store sansehager som krever mye oppfølging og har behov for oppgradering for å få bedre funksjon i forhold til brukerne. Det settes derfor av årlige investeringsmidler i planperioden.

Sykehjem - Rehabilitering og nybygg

Investeringen er en sekkepost med midler til senere gjennomføring av både nybyggs- og rehabiliteringsprosjekter. I tidlig fase vil investeringsprosjektene vises som egne linjer i investeringsprogrammet, med tilstrekkelige midler til gjennomføring av tidlig fase (utredning, regulering, forprosjekt mv.). Midler til gjennomføring (byggefase) tilføres så prosjektet når det er tilstrekkelig avklart.

Prosjektene som vil inngå i sekkeposten er blant annet Midtbygda sjukeheim, Frieda Fasners Minne og Slettemarken sykehjem.

Tilpasning av lokaler - sekkepost

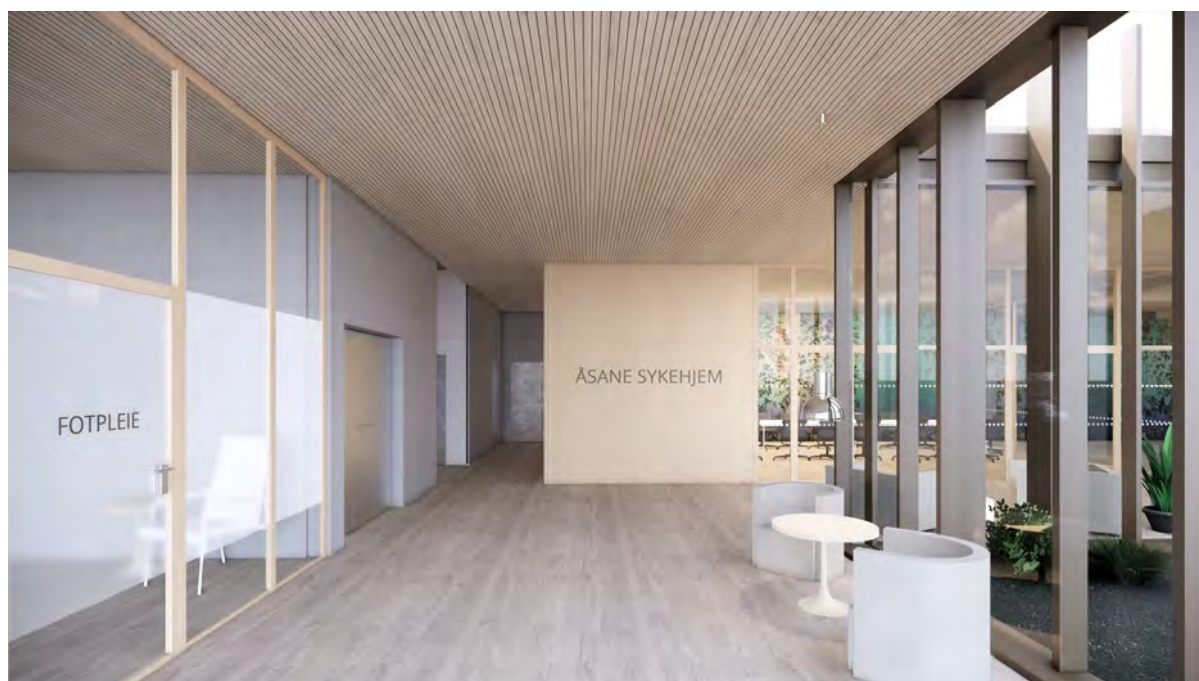
Sekkeposten benyttes til mindre bygningsmessige tilpasninger i ulike lokaler som disponeres av kommunen.

Åsaheimen

Det skal bygges nytt sykehjem i Åsane bydel, og dette er planlagt gjennomført på en tomt som grenser til eksisterende Midtbygda sjukeheim. Det er valgt en såkalt «Klyngetunløsning» med samordning og

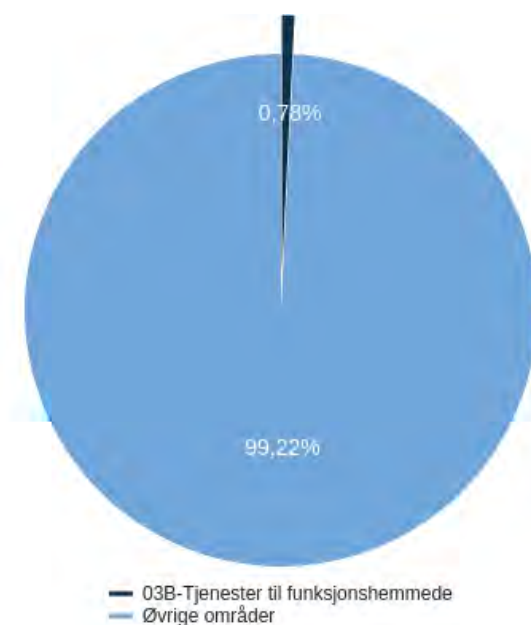
sammenbygging av nytt og eksisterende sykehjem, da dette vurderes å være det som i størst grad ivaretar tilpasning for personer med demens. Tiltaket krevde ny reguleringsplan, og grunnet utfordringer i denne prosessen har prosjektet hatt en forsinket oppstart i forhold til det som tidligere har vært lagt til grunn.

Prosjektet gjennomføres som samspillsentreprise og er forventet ferdigstilt våren 2023.

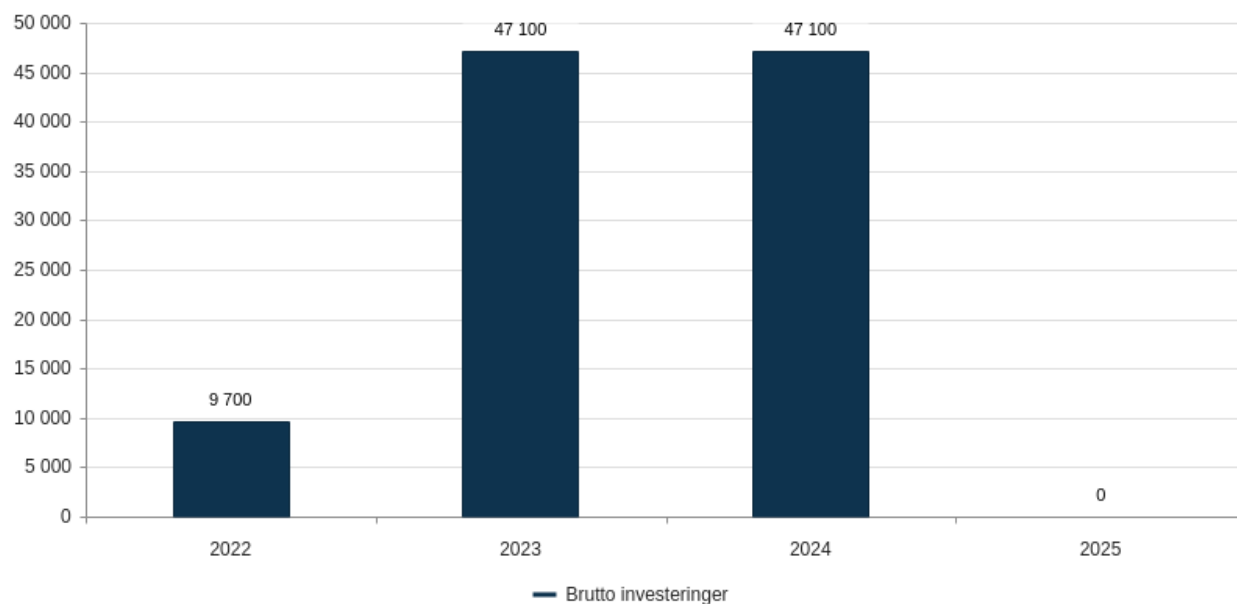

03B-Tjenester til funksjonshemmede

03B-Tjenester til funksjonshemmede - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter noen spesifikke tjenester primært til voksne personer under 67 år med fysisk funksjonsnedsettelse. Funksjonsnedsettelse forstås her som resultatet av et misforhold mellom

enkeltmenneskers forutsetninger og samfunnets innretning. Graden av funksjonsnedsettelse kan reduseres ved å tilrettelegge samfunnet og bygge ned funksjonshemmende barrierer, eller ved å støtte og bygge opp individets forutsetninger gjennom behandling, opplæring og bistand.

De mest sentrale tilbudene innen tjenesteområdet er:

- Brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Denne tjenesten er en alternativ organisering av praktisk bistand. Bergen kommune har fritt brukervalg på brukerstyrt personlig assistanse, og brukerne kan velge kommunal eller privat leverandør. Brukerstyrt personlig assistanse er et viktig bidrag til likeverd, likestilling og samfunnsdeltakelse for personer med nedsatt funksjonsevne og stort behov for bistand.
- Bokollektiv/-felleskap. Tjenesten er for voksne med funksjonsnedsettelse som ikke kan bo i eget hjem med tjenester. Det er til sammen etablert 29 boliger for målgruppen med heldøgns bemanning på permanent basis.
- Dagaktivitetstilbud for voksne. Bergen kommune har avtale med Stiftelsen «Dagsenter for fysisk funksjonshemmede i Bergen». Ved dagsenteret legges det til rette for ulike aktiviteter tilpasset den enkelte bruker.
- Rådgivningskontor for hørselshemmede og døvblinde er et lavterskeltilbud som gir bistand til personer med hørselshemming og døvblindhet som trenger informasjon, råd, veiledning og bistand til mestring på alle livsområder. Mange av brukerne er tegnspråklige døve som ikke får dekket sitt behov for hjelp innenfor andre tjenester.
- Omsorgsstønad. Svært mye hjelp, pleie og tilsyn i hjemmet blir utført av private omsorgsyttere. På tross av offentlige tjenester og støtteordninger er det private omsorgsarbeidet helt avgjørende i samfunnet sin innsats for dem som trenger hjelp og pleie. Hovedformålet med omsorgsstønad er å gjøre det mulig for private omsorgsyttere å fortsette omsorgsarbeidet.
- Ledsagerbevis gir ledsager til personer med funksjonsnedsettelse fri adgang til offentlige kultur- og fritidsarrangement, samt offentlige transportmiddel som den funksjonshemmede ikke ville kunne nyttiggjøre seg uten bistand. Formålet er at personer med funksjonsnedsettelse som er helt avhengig av følge, skal ha anledning til å delta i samfunnet uten å måtte betale for ledsager. Ordningen er et virkemiddel for å forebygge isolasjon og bidra til økt livskvalitet for personer med funksjonsnedsettelse.

Flere helse- og omsorgstjenester som personer med funksjonsnedsettelse har behov for, omtales under andre tjenesteområder. Vi viser spesielt til tjenester som gis i hjemmet som er beskrevet under tjenesteområdet 03A Tjenester til eldre og tjenesteområdet 05B Behandling og rehabilitering.

Hovedprioriteringer

Byrådets ambisjon er at Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Arbeidet med å tilrettelegge for at funksjonshemmede kan leve gode liv er et viktig likestillingstiltak som byrådet er opptatt av, og som også reflekteres i budsjettet.

Personer med funksjonsnedsettelse skal ha tilgang til likeverdige helse- og omsorgstjenester av god kvalitet, og de skal sikres brukermedvirkning i tjenesteytingen. Helse- og omsorgstjenesten skal ha god kunnskap om funksjonsnedsettelse og jobbe tverrfaglig og målrettet for å kunne mobilisere brukernes egne ressurser. For å gi gode tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne, er det viktig med god medvirkning, og god samhandling mellom flere aktører. Koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering (KE) er et viktig virkemiddel for å sikre helhetlige og koordinerte tjenester til brukere med langvarige og sammensatte behov.

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) kan gi større frihet til å bestemme hvem som skal hjelpe, hvordan hjelpen skal gis og når den skal gis. Byrådet fremhever i sin politiske plattform betydningen av BPA som et viktig verktøy for å fremme likestilling.

Personer med funksjonsnedsettelse kan ha behov for bistand til å skaffe seg en bolig og til å mestre et boforhold. Byrådet prioriterer å bygge nye boliger for personer med funksjonsnedsettelse, slik at det bokollektivet som i dag er lokalisert ved Midtbygda sykehjem, etableres som et selvstendig bokollektiv utenfor sykehjemmet i et ordinært bomiljø.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	167 337	167 337	167 337	167 337
Sum Lønns- og prisvekst mv.	6 460	6 460	6 460	6 460
Sum Tekniske justeringer	-478	-478	-478	-478
Sum Utgående engangstiltak	-100	-100	-100	-100
Prisjustering og diverse endringer	5 882	5 882	5 882	5 882
Konsekvensjustert ramme	173 220	173 220	173 220	173 220
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	0	0	0	0
Nye tiltak				
Boliger for personer med funksjonsnedsettelse	0	5 500	5 400	5 400
Sum Nye tiltak	0	5 500	5 400	5 400
Kutt i tiltak				
Ikke iverksette styrking av rådgivningskontoret for syns og hørselshemmede	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum Kutt i tiltak	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Nye tiltak og realendringer budsjett	-2 000	3 500	3 400	3 400
Ramme 2022-2025	171 220	176 720	176 620	176 620

Tilpasning til aktivitetsnivå

Koronapandemien - merutgifter i ordinære tjenester 1. halvår 2021

I budsjettet for 2021 var det budsjettert med utgifter til å håndtere koronapandemien. Disse utgiftene og tiltakene faller bort i 2022.

Nye tiltak

Boliger for personer med funksjonsnedsettelse

I forbindelse med at det skal bygges nytt sykehjem ved Midtbygda sjukeheim, skal det etableres nye tilrettelagte boliger for de 16 beboerne som i dag bor i bokollektivet for unge funksjonshemmede ved institusjonen. Beløpet gjelder økte driftsutgifter til bemanning som følge av flyttingen fra institusjon til egne tilrettelagte boliger.

Kutt i tiltak

Ikke iverksette styrking av rådgivningskontoret for syns og hørselshemmede

Bergen kommune har et rådgivningskontor for hørselshemmede og døvblinde. Kontoret gir blant annet informasjon om hvilke rettigheter du har, både vanlige rettigheter og spesielle rettigheter for deg som er hørselshemmet eller døvblind. I forbindelse med behandlingen av handlings- og økonomiplanen for 2020-2024, vedtok bystyret at tilbudet skulle styrkes, og det ble avsatt 2,0 mill. kr til formålet.

I dagens situasjon med svært stramme økonomiske rammer, foreslår byrådet at denne styrkingen ikke iverksettes i denne omgang, men at midlene i stedet omdisponeres til andre prioriterte formål.

Sammendrag budsjett

Budsjettforslaget innebærer at bokollektivet som i dag er lokalisert ved Midtbygda sykehjem, blir etablert som et selvstendig bokollektiv utenfor sykehjemmet i et ordinært bomiljø. Det nye bokollektivet vil ikke stå ferdig når dagens Midtbygda fraflyttes, og midlertidig lokalisering for bokollektivet fram til nybygget står ferdig vil bli avklart i samråd med beboerne. Det nye bokollektivet vil gjøre at beboerne får et kvalitetsmessig bedre botilbud, og kostnadene vil derfor også øke. Byrådet foreslår også at den vedtatte styrkingen av rådgivningen for syns- og hørselshemmede ikke iverksettes.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	65 192	69 254	69 757	75 257	75 157	75 157
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	16 140	15 631	19 304	19 304	19 304	19 304
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	105 078	102 087	102 087	102 087	102 087	102 087
Overføringsutgifter	2 636	2 163	2 163	2 163	2 163	2 163
Finansutgifter	5	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	189 050	189 134	193 311	198 811	198 711	198 711
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-9 517	-8 494	-8 788	-8 788	-8 788	-8 788
Refusjoner	-11 508	-13 303	-13 303	-13 303	-13 303	-13 303
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-7	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-21 032	-21 797	-22 091	-22 091	-22 091	-22 091
Sum	168 017	167 337	171 220	176 720	176 620	176 620

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eldre, helse og frivillighet	170 871	164 987	164 593	170 093	169 993	169 993
Kultur, mangfold og likestilling	0	0	166	166	166	166
Fellesposter - bykassen	-3 182	2 350	6 460	6 460	6 460	6 460
Sum	168 017	167 337	171 220	176 720	176 620	176 620

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Åpne aktivitetstilbud funksjonshemmede	0	250	260	260	260	260
Dagsenter funksjonshemmede	2 519	2 891	2 977	2 977	2 977	2 977
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	3 550	4 944	3 121	3 121	3 121	3 121
Sykehjem døgnopphold funksjonshemmede	30 644	31 308	32 416	32 416	32 416	32 416
Praktisk hjelp og bistand funksjonshemmede	27 884	20 509	21 253	26 753	26 653	26 653
Personlig assistent	103 270	107 098	110 855	110 855	110 855	110 855
Hjemmesykepleie funksjonshemmede	150	338	338	338	338	338
Sum	168 017	167 337	171 220	176 720	176 620	176 620

Utfordringer og strategi

Ulike rapporter og kunnskapsgrunnlag tyder på at personer med funksjonsnedsettelse ikke er likestilt med befolkningen for øvrig når det gjelder å få oppfylt grunnleggende rettigheter, og ha tilgang til utdanning, arbeid, god helse, familieliv og samfunnsdeltakelse. Nasjonalt har man i handlingsplanen [Et samfunn for alle – Likestilling, demokrati og menneskerettigheter](#), rettet en innsats mot fire spesifikke områder; utdanning, arbeid, helse og omsorg og kultur og fritid. Disse satsingsområdene er valgt basert på kunnskap om hvilke barrierer personer med funksjonsnedsettelse møter, og hvilke innsatser som bør prioriteres for å oppnå likestilling.

Tilfredshet med livet og god helse er viktige mål på livskvalitet og uttrykk for hvordan den enkelte oppfatter tilværelsen. Personer med funksjonsnedsettelse er hyppigere i kontakt med helse- og omsorgstjenester enn andre, og 34 prosent av personer med funksjonsnedsettelser rapporterer å ha dårlig helse, mot seks prosent i befolkningen generelt. (Kilde: [Et samfunn for alle – Likestilling, demokrati og menneskerettigheter](#))

Det er et offentlig ansvar å fremme helse, forebygge sykdom og tilby nødvendige helse- og omsorgstjenester. Tjenestetilbudet skal så langt som mulig være helhetlig og tilpasset den enkelte. Det er viktig at tjenestene som gis har fokus på at sykdom og funksjonsnedsettelse forebygges. For å nå målet skal mestringsstrategien implementeres i alle tjenestene og tjenestene skal søkes organisert slik at helsepersonell jobber sammen i tverrfaglige enheter/grupper. På den måten skal brukerne få god hjelp, oppfølging og tilrettelegging.

Re-/habiliteringstilbud og teknologiske hjelpemidler er viktige tiltak for denne målgruppen. Mange trenger tjenester fra både kommunens helse- og omsorgstjenester og spesialisthelsetjenesten. Godt samarbeid mellom tjenestene og med brukerne gir høy kvalitet på tjenestetilbudet, og øker sannsynligheten for at brukerne opplever mestring, økt selvstendighet i hverdagen og god helse og livskvalitet.

Koordinerte tjenester

Mange personer med funksjonsnedsettelse er avhengige av et godt samordnet kommunalt tjenestetilbud. Selv om disse tjenestene er organisert i ulike etater i kommunene, skal sektorer og tjenester samarbeide godt slik at den enkelte bruker kan få et helhetlig og individuelt tilpasset tilbud.

Alle kommuner skal ha en koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering. Koordinerende enhet skal være et synlig kontaktpunkt og bidra til å sikre helhetlige og koordinerte tilbud til brukere med langvarige og sammensatte behov. De som har behov for langvarige og koordinerte tjenester, skal oppleve at koordinerende enhet er "én dør inn" til kommunens tjenester. Vi viser for øvrig til tjenesteområde 05B Behandling og rehabilitering.

Brukerstyrt personlig assistanse

Brukerstyrt personlig assistanse gir mennesker med stort behov for praktisk bistand en større mulighet til å ta ansvar for eget liv og egen velferd. Tallet på brukere som har brukerstyrt personlig assistanse har økt gradvis de siste årene.

Boliger for personer med funksjonshemming

I forbindelse med bygging av nytt Midtbygda sykehjem er det behov for å etablere et nytt bofellesskap for de 16 unge fysisk funksjonshemmede som i dag bor i et bokollektiv i sykehjemanlegget. Nytt bofellesskap skulle etableres enten ved å kjøpe tilpassete arealer i et allerede planlagt byggeprosjekt, alternativt ved bygging i egenregi på en tomt som allerede er regulert til formålet. Det har fremkommet behov for en større justering av utformingen av prosjektet for å øke boligpreget, og anskaffelsesprosessen ble derfor stanset våren 2020. Status i prosjektet er at det søkes etter tomt som er regulert til riktig formål, slik at arbeidet med bofellesskapet kommer i gang så raskt som mulig.

Sansetap

Basert på tiltak i [handlingsplan for habilitering og rehabilitering](#) ble det i 2019 startet et arbeid med å samordne tjenestene til personer med syns- og/eller hørselsnedsettelse. 2019/2020 ble prosjektet *Samordnet innsats for personer med sansetap* gjennomført som et ledd i styrking av tjenestene til personer med syns- og hørselsnedsettelse. Det er blant annet etablert en kommunal syns- og hørselskontaktordning og gjennomført et kompetanseløft.

Tiltak for å ivareta pårørende

Pårørende er en viktig ressurs og gir mye privat omsorg. Avlastning, veiledning, pårørendestøtte og målrettet bruk av omsorgsstønad skal sikre at også pårørende ivaretas.

Aktivitet (Nøkkeltall)

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall boliger/plasser for funksjonshemmede med heldøgns omsorg	29	29	29	29	29	29	29	
Gjennomsnittlig antall timer brukerstyrt personlig assistanse (BPA) pr. mottaker pr. uke	64	60	61	61	61	61	61	Inkluderer ikke mottakere innenfor området "Tjenester til utviklingshemmede".
Mottakere av brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	75	109	120	120	120	120	120	Inkluderer ikke mottakere innenfor området "Tjenester til utviklingshemmede".
Antall timer brukerstyrt personlig assistanse (BPA) totalt pr. uke	4 770	6 516	7 300	7 300	7 300	7 300	7 300	Inkluderer ikke mottakere innenfor området "Tjenester til utviklingshemmede".

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

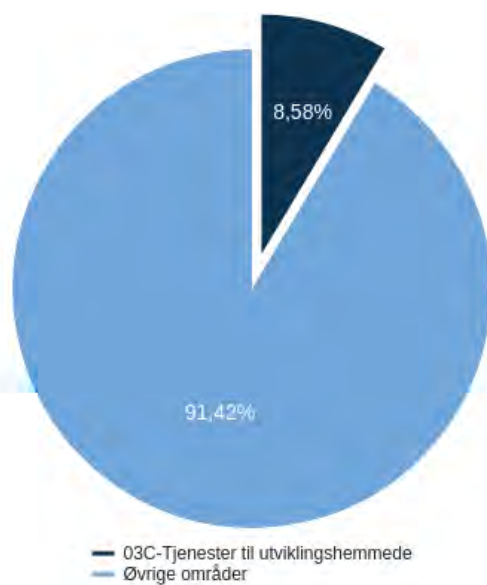
Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025	2022-25
Nytt bofellesskap for unge funksjonshemmede	2024	BY 155-19	115,0	124,3	-25,7	98,6	9,7	47,1	47,1	0,0	103,9
Sum investeringsprosjekter			115,0	124,3	-25,7	98,6	9,7	47,1	47,1	0,0	103,9

Nytt bofellesskap for unge funksjonshemmede

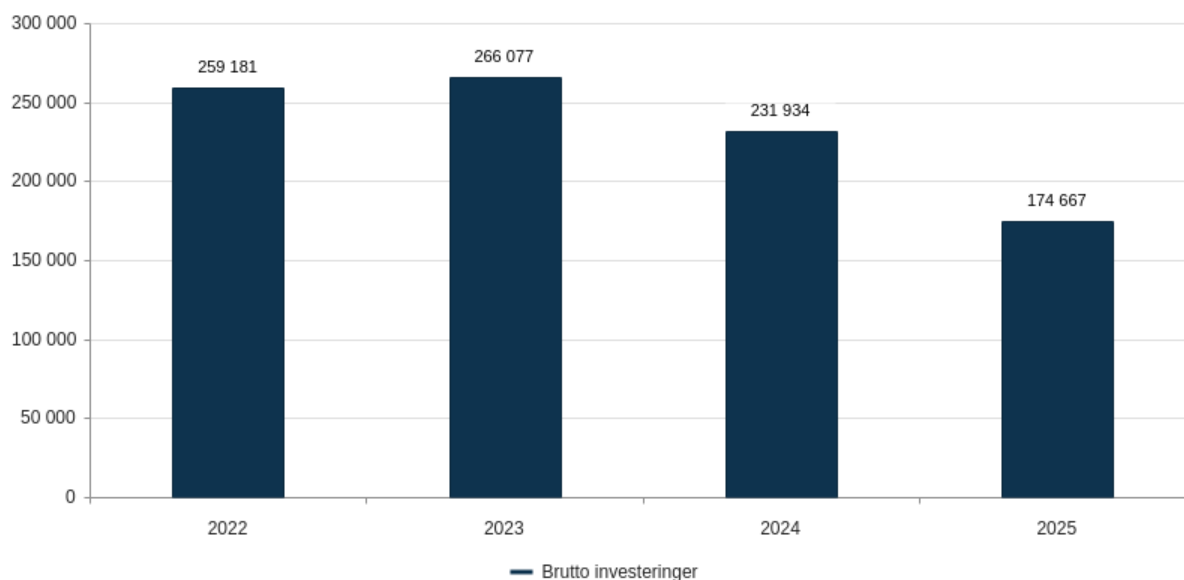
I forbindelse med ombygging og rehabilitering av Midtbygda sykehjem er det behov for etablering av et nytt bofellesskap for 16 unge fysisk funksjonshemmede som idag er lokalisert i sykehjemsanlegget. Det var tenkt at dette skulle gjøres ved å kjøpe tilpassete arealer i et allerede planlagt byggeprosjekt, men det søkes nå etter en tomt som allerede er regulert til riktig formål for bygging i egenregi. Det har fremkommet behov for en større justering av utformingen til enhetene for å øke boligpreget, og anskaffelsesprosessen har derfor blitt stanset. Det foreslås en justering i periodisering av budsjett som følge av den endrete fremdriften, samt lønns- og prisjustering til 2022-nivå.

03C-Tjenester til utviklingshemmede

03C-Tjenester til utviklingshemmede - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Kommunens samfunnssoppdrag på tjenesteområdet er å legge til rette for personer med utviklingshemming skal sikres et helt liv med mening, vekst og utvikling. Personer med utviklingshemming er en uensartet gruppe med ulike behov i forskjellige livsfaser. Bergen kommune gir helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming i foreldrehjem, i barne- og

avlastningsbolig, i egen bolig/bofellesskap, i sykehjem og på dagsentre. Kommunen tildeler avlastning for å støtte pårørende som har særlig tyngende omsorgsoppgaver. Avlastning kan gis på timesbasis både i og utenfor hjemmet, som besøkshjem eller i avlastningsbolig. Behov for tjenester er i stor grad sammensatt og livslangt. Personer med utviklingshemming har som andre innbyggere rett på tjenester fra andre kommunale etater og statlige instanser, blant annet spesialisthelsetjenesten og NAV stat. Å møte behovene krever på samme måte tverrfaglig kompetanse og godt samarbeid på tvers av ulike sektorer.

Et dagaktivitetstilbud er viktig for å bringe mennesker ut av sosial isolasjon, bygge sosiale nettverk, og for at den enkelte skal kunne få en tilværelse preget av meningsfullt innhold. Dagsentertjenesten i Bergen kommune er en byomfattende enhet som gir dagtilbud til voksne personer med utviklingshemming, med varierte aktiviteter som forming, fysisk aktivitet, kreativ utfoldelse og produksjon av varer og tjenester. Arbeidslivet er også en viktig arena for deltakelse og inkludering i samfunnet. Flere personer med utviklingshemming deltar i arbeidslivet og flere kan ha behov for tilrettelegging, slik som i varig tilrettelagt arbeid (VTA). Varig tilrettelagt arbeid kan foregå både i skjermet virksomhet (VTA-S), slik som i vekstbedrifter eller arbeidsmarkedsbedrifter, eller i ordinære virksomheter (VTA-O). Hovedformålet med VTA-tiltakene, som NAV stat har et hovedansvar for, er å styrke deltakernes muligheter til å skaffe seg, og beholde arbeid. Kommunen har et medfinansieringsansvar for VTA-tiltakene.

Fritid er viktig for at personer skal oppleve å ha gode, innholdsrike liv. Fritidsaktiviteter er sentrale arenaer for læring, mestring, utvikling og sosiale fellesskap. En meningsfull fritid forutsetter valgfrihet i aktiviteter og at ulike aktiviteter er tilgjengelige for dem som ønsker det. Bergen kommune driver, og tilrettelegger for, et bredt spekter av fritidsaktiviteter tilrettelagt for målgruppen. Det satses i tillegg på tilgjengeliggjøring av ordinære fritidsaktiviteter, gjennom blant annet støttekontaktordningen og tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner. En frivillighetskoordinator jobber med rekruttering av frivillige som ønsker å gjøre en forskjell, med mål om å øke deltakelsen innen kultur, fritidsaktiviteter og idrett for målgruppen. Det skal være lett å komme seg ut og delta i samfunnet.

Hovedprioriteringer

Byrådsplattform erklærer at Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by for alle. [Et helt liv med mening, vekst og utvikling](#) - plan for tjenester til personer med utviklingshemming vedtatt i 2019 har søkelys på gode, helhetlige tjenester gjennom livets ulike faser – og med gode overganger mellom de ulike fasene fra barndom til voksenliv og alderdom. Dette innebærer satsinger på flere områder, blant annet avlastning, skole, boliger, dagaktiviteter, fritidsaktiviteter og helse- og omsorgstjenester. Planen skal rulleres midt i planperioden 2018-2028, og er planlagt gjennomført i 2022.

Boligløftet Bergen er en av hovedsatsingene på tjenesteområdet der målsettingen er å avvikle boligkøen for personer med utviklingshemming. Det jobbes med ulike virkemidler for å oppnå målsettingen om 130 nye boenheter: Kjøp av ferdige bygg og leiligheter, omgjøring av kommunale boliger, samarbeid med ideelle og private aktører og privateide boliger.

Heltidskultur er en annen viktig satsing - for Bergen kommune generelt og kommunenes tjenester til personer med utviklingshemming spesielt. Tjenesteområdet opplever et stabilt høyt sykefravær, som medfører både høye vikarkostnader og lavere kontinuitet for tjenestebrukerne. Tjenestene jobber med ulike tiltak for å møte disse utfordringene, og viser en positiv utvikling over tid i både antall ansatte som jobber langvakter og prosentandel ansatte i hele stillinger. I 2020 ble det igangsatt et pilotprosjekt for heltidskultur på tjenesteområdet i samarbeid med HR konsern. Målsettingen er å minske sykefravær,

øke gjennomsnittlig stillingsprosent og andel heltidsstillinger, samt bidra til økt tjenestekvalitet. Videre skal det vurderes justeringer i tjenestenes organisering, noe som forventes å gi en positiv effekt både administrativt, men også i økt kvalitet i tjenestene. Pilotprosjektet omhandler utvalgte bofellesskap der arbeidsgiver, i samarbeid med ansatte og tillitsvalgte, har utarbeidet turnuser som sikrer høyere andel heltidsstillinger. Prosjektet forventes også å ha positiv effekt på det å rekruttere og beholde tiltrengt arbeidskraft.

Tjenesteområdet har over tid opplevd vekst i antall tjenestebrukere. I perioden 2015-2020 sees en økning på 12 prosent i antall personer som mottar denne typen tjenester. Andel personer med utviklingshemming i befolkningen ligger noenlunde jevnt på 0,5 prosent, og noe av økningen forklares med at flere tjenestebrukere som ikke er diagnostisert med utviklingshemming vurderes å ha behov for tjenester av denne typen. Det rapportertes fra etaten også om en økning i tjenestebrukere med flere diagnoser, og komplekse tjenestebehov, i noen tilfeller kombinasjoner av lett utviklingshemming, psykiske lidelser og rusmisbruk. Parallelt med dette sees en økning i gjennomsnittlig tjenestebehov blant tjenestebrukerne vurdert etter IPLOS-skår (Individbasert pleie- og omsorgsstatistikk). Utvikling av tiltak for å møte vekst i både antall tjenestebrukere og grad av tjenestebehov er en viktig prioritering fremover. Bruk av velferdsteknologi vil sammen med andre tiltak være en del av satsingene på dette området.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	1 454 502	1 454 502	1 454 502	1 454 502
Sum Lønns- og prisvekst mv.	53 801	53 801	53 801	53 801
Sum Tekniske justeringer	-915	-915	-3 216	-3 216
Sum Utgående engangstiltak	274	-576	-576	-576
Prisjustering og diverse endringer	53 160	52 310	50 009	50 009
Konsekvensjustert ramme	1 507 661	1 506 811	1 504 510	1 504 510
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Kjøp av avlastningsplasser i påvente av avlastningsboliger/barneboliger	0	-10 192	-20 385	-20 385
Kjøp av plasser ved ideell tjenestetilbyder	8 200	8 200	8 200	8 200
Redusert kjøp av avlastningsplasser	0	-7 000	-12 000	-12 000
Samlokalisering	-66	-66	-66	-66
Tilbakeføring av feriemidler til personer med utviklingshemming	0	425	425	425
Tilpasning til aktivitetsnivå	34 500	34 500	34 500	34 500
Tjenester i Privatinitierte boligløsninger	1 399	1 399	1 399	1 399
Underdekning boliger EBF	1 016	1 016	2 339	2 339
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	45 049	28 282	14 412	14 412
Nye tiltak				
«Boligløftet Bergen» - plan for å avvike boligkøen	7 470	40 661	68 259	99 495
Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming	0	20 250	40 500	40 500
EBF - FDV kostnader - nye boliger	0	0	530	530
EBF - Husleieinntekter - nye boliger	756	756	-752	-752
EBF - Kapitalkostnader - nye boliger	260	260	2 561	2 561
EBF - Underdekning - nye boliger	-1 016	-1 016	-2 339	-2 339
Nye brukere i dagsenter	6 200	6 200	6 200	6 200
Tjenester i Privatinitierte boligløsninger	32 706	59 517	79 994	79 994
Sum Nye tiltak	46 376	126 628	194 953	226 189
Effektivisering				
Effektivisering i tjenestene (forenkle, fornye og forbedre)	-2 000	-4 000	-6 000	-8 000
Sum Effektivisering	-2 000	-4 000	-6 000	-8 000
Kutt i tiltak				
Omlægging av tilbudet om feriereiser og sommerleirer	-1 005	-1 005	-1 005	-1 005
Sum Kutt i tiltak	-1 005	-1 005	-1 005	-1 005
Nye tiltak og realendringer budsjett	88 420	149 905	202 360	231 596
Ramme 2022-2025	1 596 081	1 656 716	1 706 870	1 736 106

Tilpasning til aktivitetsnivå

Avskrivningsbudsjett Lien bofelleskap

Investeringer knyttet til inventar og utstyr for Lien bofelleskap ble gjennomført i 2020 og er gjenstand for avskrivning fra 2021.

Kjøp av avlastningsplasser i påvente av avlastningsboliger/barneboliger

Med forankring i planene "Bergens barn - byens framtid" og "Et helt liv med mening, vekst og utvikling", har bystyret (sak 319/16) vedtatt å øke kapasiteten til barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming. Byrådet mener dette er et viktig tiltak å få gjennomført, og følger opp vedtaket ved å prioritere å innarbeide tiltaket både i investerings- og driftsbudsjettet i perioden. I påvente av at tiltakene er etablert i kommunal regi, har det vært behov for å styrke budsjettet med driftsmidler for å kunne kjøpe midlertidige plasser til denne sårbare målgruppen.

Når kommunale boliger er klare til bruk fases driften over i egenregi. Driftsbehovet fremgår av tiltaket "Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming" på tjenesteområde 03C Tjenester til utviklingshemmede. Budsjettet til kjøp av avlastningsplasser, på tjenesteområde 03C Tjenester til utviklingshemmede og tjenesteområde 03D Psykisk helse, kan dermed nedjusteres fra 2023 og utgå fra 2024.

Kjøp av plasser ved ideell tjenestetilbyder

Det er inngått avtale om kjøp av botjenester fra Konow for to brukere i tillegg til eksisterende avtale. Byrådet innstiller til at det tildeles budsjett for å dekke avtaleforpliktelsen.

Redusert kjøp av avlastningsplasser

Som en følge av at tjenestene tar i bruk nye boliger reduseres antall kjøpeplasser fra eksterne leverandører. Byrådet forslår å innarbeide en reduksjon i budsjettet som følge av dette.

Samlokalisering

Byrådet ønsker å samle noen tjenester til barn og unge i felles lokaler. Dette skal bidra til at barn og familier får rett hjelp til rett tid, og at de enkelt skal kunne veksle mellom ulike tjenester og nivåer. Avdelinger innenfor psykisk helse samlokaliseres med mål om mer koordinerte tjenester og økt faglig miljø. Nav kontor samlokaliseres i felles byområder, fra tidligere bydelskontor. Ref. [bystyresak 2018-18882-7](#) om Fremtidens Nav i Bergen. Nav Stat går også inn med flere regionsfunksjoner.

Samlokalisering av avdelinger vil medføre endringer i husleieutgifter. For noen avdelinger vil utgiftene reduseres, mens for andre avdelinger vil utgiften øke. Samlokalisering er en del av byrådets arbeid for å gi bedre tjenester til innbyggerne

Totalt vil samlokaliseringen medføre økte utgifter. Det ble i Handlings- og økonomiplan 21-24 for vedtatt en styrking av budsjettet på 4,1 mill. for å kompensere for økte utgifter fra 2021. Budsjettet ble lagt på tjenesteområde for Barnevern, men tilhørte flere tjenesteområder.

I løpet av 2021 er flere av lokasjonene for samlokalisering blitt klare, og det er behov for ytterligere styrkning av totalbudsjettet for å kompensere for nye og økte husleiekostnader. Samtidig vil budsjettet for noen tjenesteområder nedjusteres, som følge av en reduksjon i husleieutgifter. Totalt vil økte husleieutgifter, fordelt på flere tjenesteområder, utgjøre 6,4 mill. som delårseffekt i 2022, og 8,7 mill som helårseffekt videre fra 2023.

Lokalene tas i bruk i 2021 og 2022. Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende merutgiftene.

Tilbakeføring av feriemidler til personer med utviklingshemming

Som følge av koronapandemien har Bergen kommune ikke kunnet gjennomføre tilbudet om feriereiser til personer med utviklingshemming i pandemifasen. Bystyret vedtok i 2020 å omdisponere en mindre andel av budsjettet for feriereiser for å yte tilskudd til organisasjonen TV BRA i et begrenset tidsrom på to år (for 2021 og 2022). TV BRA bidrar til verdifulle og kunnskapsbaserte arbeidsplasser for personer med utviklingshemming. Prosjekttilskuddet til TV BRA utgår fra 2023, og midlene tilbakeføres til feriereiser til personer med utviklingshemming.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Endring i tjenestebehov, som følge av ytterligere funksjonssvikt hos flere brukere, medfører økt behov for kommunale tjenester. I tillegg er det en økning i antall brukere, mange med alvorlige diagnoser, og brukere som har behov for tjenester over et lengre tidsrom enn tidligere. Byrådet foreslår å tilpasse budsjettet til aktivitetsnivået.

Tjenester i Privatinitierte boligløsninger

Det er flere mennesker med utviklingshemming som, med bistand av pårørende, velger enten å bygge egen bolig eller å kjøpe seg inn i et borettslag/boligsameie, og hvor det er/blir etablert tjenestebase som kommunen gir tjenester fra. Kommunen er forpliktet å gi nødvendige hjemmetjenester, og budsjettet skal dekke utgifter til bemanning og andre driftsutgifter.

I dag er det syv pågående boligprosjekter i planleggings/etableringsfasen, hvor seks av de inngår i investeringsplanen. Det siste leies, og vil etter planen etableres i 2022.

Det er to prosjekter som skal ferdigstilles/etableres i 2021, tre i 2022, ett i 2023, ett i 2024 og ingen i 2025.

Av de syv prosjektene, er det fem som inngår i planperioden 2022 til 2025. I de fem prosjektene er det totalt 45 leiligheter, med åtte til elleve leiligheter i hvert prosjekt. Av de 45 personene som skal flytte inn i boligene er det ca. seks personer som står på kommunens venteliste pr. september 2021 for tildeling av leilighet. De resterende har ikke søkt om leilighet i kommunalt bofellesskap.

Underdekning boliger EBF

Underdekning overføres til Etat for boligforvaltning (EBF) for byggeprosjekter. Underdekning skal dekke differansen mellom EBFs utgifter til de nye boligene (kapitalkostnader og FDV (forvaltning, drift og vedlikehold)), og de tilhørende husleieinntektene. Ses i sammenheng med EBF - Underdekning - nye boliger.

Nye tiltak

«Boligløftet Bergen» - plan for å avvike boligkøen

Byrådet foreslår å videreføre planen om å bygge og anskaffe flere kommunale boliger for utviklingshemmede, ref statusrapport [Boligløftet](#). Et bofellesskap består av flere leiligheter og som oftest en tjenestebase, med nødvendige personalfasiliteter og mulighet for felles aktiviteter. Bofellesskapene har bemanning hele eller deler av døgnet, avhengig av behovet til beboere. Behovet for tjenester er ofte livslangt og krever flerfaglig kompetanse.

Byrådet vil først prioritere å etablere boliger for brukere med omfattende behov for tjenester. En slik prioritering vil frigi avlastningskapasitet. Samtidig forhindres hasteflyttinger og opprettelse av enetiltak som følge av at pårørende som har særlig tyngende omsorgsoppgaver sliter seg ut.

Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming

Gjennom planene "Bergens barn - byens framtid" og "Et helt liv med mening, vekst og utvikling", har bystyret (sak 319/16) vedtatt å øke kapasiteten til avlastningsboliger og barneboliger for barn og unge

med alvorlig funksjonshemming. Byrådet mener dette er et viktig tiltak å få gjennomført, og følger opp vedtaket ved å innarbeide finansiering både i investerings- og driftsbudsjettet.

EBF - FDV kostnader - nye boliger

Landåsveien 33 skal totalrehabiliteres og ombygges fra skolebygg til boligbygg. Det etableres 9 nye leiligheter til personer med utviklingshemming med tilhørende personalfasiliteter. Prosjektet er en del av Boligløftet Bergen (Byrådssak 340/18). Det nye anlegget forventes innflytningsklart årskiftet 2023/2024 og årlige kostnader og inntekter er beregnet og tillagt Etat for boligforvaltnings boligportefølje.

EBF - Husleieinntekter - nye boliger

Endring i årlige husleieinntekter for Etat for boligforvaltning som følge av iverksettelse av tre nye prosjekter:

Ombygging og endret bruk av Bispengsgaten 21 fra omsorgsboliger til et nytt bofellesskap for personer med utviklingshemming. Anlegget forventes ferdigstilt ved utgangen av 2021 og vil medføre reduserte husleieinntekter.

Ombygging og endret bruk av Leirvikåsen 7,9 og 17 fra boligformål til avlastningsboliger, for å imøtekomme byrådsplattformens målsetting om at Bergen kommune ikke skal kjøpe plasser til avlastning for personer med utviklingshemming fra kommersielle private aktører. Anlegget forventes ferdigstilt ved inngangen til 2022, og medfører reduksjon i årlige husleieinntekter.

Rehabilitering og ombygging av Landåsveien 33 fra skolebygg til et nytt bofellesskap for personer med utviklingshemming. Prosjektet er en del av Boligløftet Bergen (Byrådssak 340/18). Anlegget forventes innflytningsklart årskiftet 2023/2024. Anlegget er nytt i etatens boligportefølje og medfører økte husleieinntekter.

EBF - Kapitalkostnader - nye boliger

Tiltaket beregner årlige kapitalkostnader for 3 nye prosjekter i boligporteføljen til Etat for boligforvaltning:

Ombygging og endret bruk av Bispengsgaten 21 fra omsorgsboliger til et nytt bofellesskap for personer med utviklingshemming. Anlegget forventes ferdigstilt ved utgangen av 2021.

Ombygging og endret bruk av Leirvikåsen 7,9 og 17 fra boligformål til avlastningsboliger, for å imøtekomme byrådsplattformens målsetting om at Bergen kommune ikke skal kjøpe plasser til avlastning for personer med utviklingshemming fra kommersielle private aktører. Anlegget forventes ferdigstilt ved inngangen til 2022.

Rehabilitering og ombygging av Landåsveien 33 fra skolebygg til et nytt bofellesskap for personer med utviklingshemming. Prosjektet er en del av Boligløftet Bergen (Byrådssak 340/18). Anlegget forventes innflytningsklart årskiftet 2023/2024.

EBF - Underdekning - nye boliger

Underdekning fremkommer som differansen mellom husleieinntekter på den ene siden, og summen av kapitalkostnader og utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av boligene på den andre siden. Underdekning er en internpris som betales til Etat for boligforvaltning av den byrådsavdelingen som benytter boligene i sitt tjenestetilbud.

Nye brukere i dagsenter

Etat for tjenester til utviklingshemmede får årlig nye søknader om dagsentertilbud fra personer med utviklingshemming som avslutter videregående utdanning og folkehøyskoler. Omfanget søkere varierer fra år til år og er derfor vanskelig å stipulere for mer enn ett år av gangen. Grunnlaget for meldt budsjettbehov hviler på aktuelle søknader i 2021 fra personer med utviklingshemming som bor i foreldrehjem, og som vil være i behov for tilsyn på dagtid når foreldre er på jobb – fra og med august 2021. For de meldte personene vil det bli søkt om mer kostnadskrevende tjenester i form av timeavlastning og/eller hjemmetjenester om ikke dagsentertilbud gis.

Byrådet ber om at det tas hensyn til utviklingen i utgiftsbehovet for denne tjenesten.

Tjenester i Privatinitierte boligløsninger

Det er flere mennesker med utviklingshemming som, med bistand av pårørende, velger enten å bygge egen bolig eller å kjøpe seg inn i et borettslag/boligsameie, og hvor det er/blir etablert tjenestebase som kommunen gir tjenester fra. Kommunen er forpliktet å gi nødvendige hjemmetjenester, og budsjettet skal dekke utgifter til bemanning og andre driftsutgifter.

I dag er det syv pågående boligprosjekter i planleggings/etableringsfasen, hvor seks av de inngår i investeringsplanen. Det siste leies, og vil etter planen etableres i 2022.

Det er to prosjekter som skal ferdigstilles/etableres i 2021, tre i 2022, ett i 2023, ett i 2024 og ingen i 2025.

Av de syv prosjektene, er det fem som inngår i planperioden 2022 til 2025. I de fem prosjektene er det totalt 45 leiligheter, med åtte til elleve leiligheter i hvert prosjekt. Av de 45 personene som skal flytte inn i boligene er det ca. seks personer som står på kommunens venteliste pr. september 2021 for tildeling av leilighet. De resterende har ikke søkt om leilighet i kommunalt bofellesskap.

Effektivisering

Effektivisering i tjenestene (forenkle, fornye og forbedre)

Byrådet skal anvende Lean metodikk med fokus på kontinuerlig forenkling, forbedring og fornying av den eksisterende driften. Det forventes at Lean metodikk sammen med mer lederstyrte organisasjonsendringer og mindre bruk av eksterne leverandører til de mest ressurskrevende tjenestemottakere skal gi vesentlige gevinster og finansiering. Det skal foretas en systematisk gjennomgang av arbeidsprosesser og ressursbruk. Det er forventet gevinster i form av økt effektivitet, økt kvalitet og mindre tidsbruk. Tiltaket vil støttes opp av IDE-programmet, program for "Innovasjon", "Digitalisering" og "Effektivisering", som byrådsavdelingen har startet for å utvikle tjenester mer effektivt og målrettet.

Byrådet foreslår å redusere rammene til Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig som følge av mer effektiv oppgaveløsning.

Kutt i tiltak

Omlegging av tilbudet om feriereiser og sommerleirer

Byrådet foreslår å endre tilnærmingen om tildeling av feriemidler til personer med utviklingshemming. Ordningen endres fra dagens kommunale organisering til å gjøre ferie/leir-budsjettet om til en søkbar pott på kr. 5 millioner, for å sikre ferietilbudet til denne målgruppen. Ved å ha en søkbar pott vil det i større grad være mulighet for individuelle tilpasninger og vurdering av den enkeltes behov.

Sammendrag budsjett

Endring i tjenestebehov og flere nye brukere medfører økte utgifter. Budsjettet ble styrket ved tertialrapport 1/2021 og Byrådet foreslår en varig videreføring av styrkingen.

Ifølge ASSS-data har Bergen kommune samlede høyere utgifter per utviklingshemmet enn gjennomsnittet for ASSS-kommuner. Byrådet legger til grunn at Bergen kommune har et potensiale for at tjenestene gjennom et systematisk program- og forbedringsarbeid (Lean metode med fokus på å forenkle, fornye og forbedre og «IDE programmet» som fokuserer på mer styrte prosjekter for innovasjon, digitalisering og effektivisering) skal kunne synliggjøre gevinster i form av økt effektivitet, økt kvalitet og mindre tidsbruk. Byrådet foreslår derfor å legge inn et effektiviseringskrav med gradvis opptrapping i økonomiplanperioden. Den økonomiske effekten av tiltaket vil legges inn i fremtidige rullinger av handlings- og økonomiplanen etter hvert som de identifiseres.

Byrådet har som mål å avvikle boligkøen for utviklingshemmede, og foreslår å styrke driftsbudsjettet for å gi flere et egnet bo- og tjenestetilbud.

Gjennom boligprogrammet «Boligløftet» bygges det flere boliger som skal eies og driftes i kommunal egenregi. Herunder omsorgsboliger i eksisterende kommunal boligmasse som bygges om til bofellesskap. Byrådet styrker også rammene for drift av Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming og gir flere tjenester i Privatinitierte boligløsninger.

I påvente av at flere boliger blir klare for bruk, kjøper Byrådet avlastningstjenester fra eksterne kommersielle leverandører. Etter hvert som boligene tas i bruk av utviklingshemmede, som i stor grad nyttiggjør seg av avlastning, skal kjøp fra eksterne kommersielle avlastningsleverandører reduseres som følge av økt kapasitet i kommunale avlastningsboliger.

Med utgangspunkt i boligmangel, spesielt for personer med omfattende bistandsbehov og ofte høyrisikoatferd, er kommunen fortsatt avhengig av å kjøpe noen tjenester hos private leverandører. Byrådet innstiller til at det tildeles budsjett for å dekke avtaleforpliktelser for dem man kjøper tjenester til.

Årlig kommer det nye søknader om dagsentertilbud fra personer med utviklingshemming som avslutter videregående utdanning og folkehøgskoler. Omfanget søkere varierer fra år til år og er derfor vanskelig å stipulere for mer enn ett år av gangen. Dersom det ikke gis dagsentertilbud, vil det bli søkt om mer kostnadskrevenne tjenester i form av timeavlastning og/eller hjemmetjenester. Byrådet ber om at det tas hensyn til utviklingen i utgiftsbehovet for denne tjenesten.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	1 422 449	1 482 014	1 627 999	1 713 251	1 784 576	1 813 812
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	154 971	144 470	153 603	146 603	143 456	143 456
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	277 575	262 724	261 728	244 961	229 768	229 768
Overføringsutgifter	23 022	21 111	21 188	20 338	20 338	20 338
Finansutgifter	18 846	14 724	14 760	14 760	14 760	14 760
Sum Driftsutgifter	1 896 864	1 925 044	2 079 278	2 139 913	2 192 898	2 222 134
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-78 580	-102 378	-113 187	-113 187	-116 018	-116 018
Refusjoner	-417 520	-368 165	-370 010	-370 010	-370 010	-370 010
Overføringsinntekter	-840	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 407	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-498 347	-470 542	-483 197	-483 197	-486 028	-486 028
Sum	1 398 517	1 454 502	1 596 081	1 656 716	1 706 870	1 736 106

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	-34 507	-38 504	-38 039	-38 039	-38 039	-38 039
Eldre, helse og frivillighet	15 420	6 707	6 707	6 707	6 707	6 707
Arbeid, sosial og bolig	1 471 401	1 460 986	1 573 838	1 634 473	1 686 928	1 716 164
Fellesposter - bykassen	-53 796	25 312	53 575	53 575	51 274	51 274
Sum	1 398 517	1 454 502	1 596 081	1 656 716	1 706 870	1 736 106

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Dagsenter utviklingshemmede	192 890	195 204	206 777	206 777	206 777	206 777
Andre velferdstiltak utviklingshemmede	21 138	15 505	15 306	14 881	14 881	14 881
Tiltak i avlastningsbolig	212 760	201 520	208 487	198 045	189 602	189 602
Tiltak i barnebolig	12 114	12 598	13 077	26 577	40 077	40 077
Personlig assistent utviklingshemmede	26 260	26 366	27 447	27 447	27 447	27 447
Praktisk bistand utviklingshemmede	962 874	1 035 791	1 156 105	1 214 107	1 260 182	1 289 418
Byggdrift avlastningsboliger	2 455	800	805	805	805	805
Byggdrift bofellesskap for utviklingshemmede	-32 116	-33 282	-31 925	-31 925	-32 903	-32 903
Sum	1 398 517	1 454 502	1 596 081	1 656 716	1 706 870	1 736 106

Utfordringer og strategi

Boligkøen skal avvikles gjennom Boligløftet. Den opprinnelige ambisjonen var realisering av 130 nye leiligheter innen 2023, men dette har senere, av ulike årsaker, måtte utsettes noe frem i tid. Innen utgangen av 2021 vil omtrent 25 prosent av leilighetene sannsynligvis være realisert. Boligløftet har tilstrekkelig antall prosjekter i prosess til å nå målet om 130 leiligheter, men realisering av Boligløftet i planperioden vil kreve betydelig innsats og ressurser.

Vekst i antall tjenestebrukere og gjennomsnittlig tjenestebehov er en viktig utfordring for tjenesteområdet. Strategier som vurdering av tjenesteyting etter BEON-prinsippet (Beste Effektive OmsorgsNivå) og sikring av statlig refusjon for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester er sentrale tilnærminger for å møte denne utviklingen. Videre er tilrettelegging for bruk av velferdsteknologi en viktig tilnærming som kan bidra til både økt trygghet og selvstendighet for tjenestebrukerne, og til en viss grad mindre behov for kontinuerlig tilstedeværelse i bemanningen.

Vedvarende høyt sykefravær og vikarbruk er en kjent utfordring på tjenesteområdet. Det gjort fremskritt de siste årene i form av økt gjennomsnittlig stillingsprosent i tjenestene og markant økning i antall ansatte som jobber langvakter på 10 timer eller mer som kan sikre videre utvikling i retning heltidskultur og bedre kontinuitet og kvalitet i tjenestene. Gjennom pilotprosjekt på heltidskultur på tjenesteområdet i samarbeid med HR konsern jobbes det med utprøving av nye tiltak og driftsmodeller med mål om å påvirke sykefravær og bruk av vikarer i en positiv retning.

Noen personer med utviklingshemming har flere diagnoser og utfordringer som krever bistand og oppfølging. En særlig utfordring er enkelte personer med utviklingshemming som også har psykiske lidelser, rusmisbruk og utfordrende atferd som bærer preg av høyrisiko og i strid med straffeloven. Personer som har omfattende behov for tjenester som i utgangspunktet er plassert innen flere ulike etater og instanser er en utfordring som virker å være mer aktuell enn tidligere. Tverrfaglig samarbeid for å sikre gode, helhetlige og tilrettede tjenester for personer med sammensatte behov er sentralt for å møte denne type utfordringer.

Overordnede mål

- En attraktiv og levende by

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En attraktiv og levende by	Sikre kvalitet i tjenestene og god dokumentasjon	Antall bofellesskap, dagsentre og avlastningsenheter som har wi-fi	16	37	60	103
		Ta i bruk velferdsteknologi	92	102	109	125
		Antall tjenestemottakere hvor velferdsteknologi er tatt i bruk: Annet (f.eks. er kamera og ulike alarmløsninger)	75	95	113	150
		Antall tjenestemottakere hvor velferdsteknologi er tatt i bruk: Datateknologisk utstyr for kommunikasjon	85	90	95	105
		Antall tjenestemottakere hvor velferdsteknologi er tatt i bruk: Alarmsystem	4	9	12	20
		Antall tjenestemottakere hvor velferdsteknologi er tatt i bruk: GPS				
En rettferdig og inkluderende by	Boligløftet Bergen	Antall personer med vedtak om boligbehov som står på venteliste (totalt)	117	105	98	0
		Antall personer ved vedtak om boligbehov som står på venteliste, som ikke har eksisterende botilbud	90	84	78	0
		Antall personer ved vedtak om boligbehov som står på venteliste, som ønsker å bytte botilbud	27	21	20	0
		Brukere skal ha færre ansatte å forholde seg til	1 043	1 070	1 100	1 150
		Heltidskultur - øke gjennomsnittlig stillingsstørrelse (Etat for tjenester til utviklingshemmede)	69,2 %	70,0 %	78,0 %	82,0 %

Virkemiddel for å nå mål

Boligløftet og etablering av barneboliger utgjør det viktigste virkemiddelet for å oppnå en kvalitetssikret faglig og økonomisk driftssituasjon i tjenesten til utviklingshemmede.

For å nå målsetningen om flere hele stillinger i helse- og omsorgstjenestene, er det opprettet arbeidsgrupper. Arbeidsgruppene iverksetter og følger opp tiltak som skal fremme en heltidskultur i etatene. Utveksling av erfaringer på tvers av etater er også viktig for å utvikle en ønsket praksis hvor hele stillinger og heltidskultur er standarden. Kvaliteten på tjenestene skal bli bedre når tjenestemottakerne møter kjente og faste ansatte i hele stillinger, også ved bruk av langvaksordninger. Kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver som tilbyr faste hele stillinger. Kommunen skal ha et system for bemanning som bidrar til kvalitet for tjenestemottakerne. I Etat for tjenester til utviklingshemmede er det, i samarbeid med tillitsvalgte, igangsatt tiltak for å skape en heltidskultur ved å blant annet å utarbeide tilpassete og egnete turnuser.

Det er et mål på tjenesteområde å kunne gjøre bruk av eksisterende og ny velferdsteknologi. Dette fordrer strategisk planlegging og budsjettering for etablering av trådløst nettverk på de tjenestesteder der dette er påkrevd.

Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig vil i samarbeid med Etat for tjenester til utviklingshemmede bidra til god geografisk plassering og tildeling av boliger i tråd med de faglige vurderinger.

Aktivitet (Nøkkeltall)

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall avlastningsdøgn	22 195	23 884	23 884	23 884	23 884	23 884	23 884	
Antall beboere i bofellesskap (kommunale og privat ideelle)	537	550	558	559	592	634	648	
Antall beboere i privat boligløsning tilknyttet personale hele døgnet	67	83	100	126	134	145	156	
Antall bofellesskap med kommunal tildelingsrett (kommunale bofellesskap og ideelle bofellesskap)	86	87	88	89	93	99	104	
Antall personer med plass ved dagsenter	416	408	422	436	436	436	436	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig år	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum
		Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025	2022-25
"Boligløftet Bergen" - nye boliger	Løpende						94,4	119,7	188,4	164,7	567,2
Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming	2024	IA		51,0	-31,5	19,5	5,0	17,0	28,3	0,0	50,2
Biler til transport av utviklingshemmede	Løpende						3,6	0,7	0,0	0,0	4,3
Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - Oppgradering tjenestebaser	Løpende						10,0	10,0	10,0	10,0	40,0
Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - sekkepost	Løpende						10,8	5,3	5,3	0,0	21,3
Krohnåstoppen bofellesskap for utviklingshemmede	2023	BY 263/20	IA	127,6	-26,8	80,0	63,7	19,9	0,0	0,0	83,6
Landåsveien 33 - Bofellesskap for utviklingshemmede	2023	BY 216/21	111,1	111,1	-15,5	95,6	35,0	63,1	0,0	0,0	98,1
Midttunveien - nytt bofellesskap for utviklingshemmede	2024		IA	78,0	-12,4	50,5	36,7	30,5	0,0	0,0	67,2
Sum investeringsprosjekter			111,1	367,7	-86,2	245,6	259,2	266,1	231,9	174,7	931,9

"Boligløftet Bergen" - nye boliger

Midlene innenfor boligløftet skal anvendes til å planlegge, regulere, prosjektere og bygge/kjøpe nye bofellesskap til utviklingshemmede. Det pågår arbeid med en lang rekke eiendommer. Prosjektet skal anskaffe 130 flere boliger til utviklingshemmede. Noen av boligene bygges i eksisterende kommunale bygg, noen bygges på kommunale tomter og noen av midlene brukes til innkjøp av tomt med prosjekt. Det pågår regulering på flere ulike eiendommer og noen eiendommer er klar for å bygges på. Det er inngått avtale på to av totalt tre utlyste anbud.

Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming

Prosjektet skal etablere nye kommunale plasser i barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlige funksjonshemninger. Det er budsjettet med totalt 15 plasser; 5 avlastningsplasser og 10 barneboliger. Tiltakene ble beskrevet og vedtatt i planene "Bergens barn byens fremtid" som ble vedtatt av bystyret i sak 319-16, og "Et liv med mening, vekst og utvikling". Plan for tjenester til personer med utviklingshemming", sak 10/19. Prosjektene er fortsatt forsinket iht. opprinnelig plan, og det arbeides fortsatt med flere mulige alternativer for lokalisering av boligen. I Leirvikåsen jobbes det nå med å få bygg klare slik at vi kan avvikle de private avtalene med Aberia og Stendi og det er planlagt slutført iløpet at 2021. Videre vil det bli vurdert å ta inn flere bygg her for 5 nye plasser.

Biler til transport av utviklingshemmede

Budsjettposten gjelder kjøp av minibusser til transport mellom hjem og dagsenter for personer i målgruppen.

Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - Oppgradering tjenestebaser

Midlene er planlagt brukt til oppgraderinger i eksisterende kommunale bofellesskap.

Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - sekkepost

Foreldre og pårørende kan gå sammen om å opprette private boligprosjekter slik at deres voksne barn med funksjons- eller utviklingshemming kan få egen bolig. Bergen kommune anvender midler i sekkeposten for å legge til rette for hjelp og oppfølging av beboere i deres private boliger. Midler går til kjøp av leiligheter (tjenestebaser) som tilrettelegges som arbeidsplass for ansatte.

Totalt er to prosjekter ferdigstilt og satt i drift, med tilhørende syv og ni boliger. Det er seks pågående prosjekter, hvor det er planlagt å åpne to nye tjenestebaser i 2021, samt to i 2022, ett i 2023 og ett i 2024. Samlet inneholder disse seks prosjektene 43 nye boliger, med åtte til elleve boliger i hvert prosjekt.

28% av personene som har planlagt å flytte inn i disse nye boligene står også på kommunens venteliste for å flytte inn i kommunale bofellesskap.

Krohnåstoppen bofellesskap for utviklingshemmede

Det skal oppføres to nye bofellesskap for personer med lettere utviklingshemming på en tomt i Fana bydel. Bofellesskapene vil ha felles underjordisk parkeringsanlegg og uteområde. Prosjektet inngår som den del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å avvikle kø for bolig til personer med utviklingshemming.

Landåsveien 33 - Bofellesskap for utviklingshemmede

Landåsveien 33 ble tidligere benyttet av Landås skole, men har vært fraflyttet siden det nye skolebygget ble tatt i bruk. Bygget er nå planlagt totalrehabilitert og ombygget til bofellesskap for utviklingshemmede. Det er skissert etablert ni boenheter samt en tjenestebase med døgnbemanning. Det er satt igang tilstandskartlegginger og forberedelser for anskaffelse av kontrakt for gjennomføring av tiltaket i totalentreprise. Prosjektet inngår i Boligløftet, og er i forbindelse med gjennomføringsvedtak skilt ut fra sekkepott ettersom kostnadsestimatet overstiger 10 mill, ref. økonomireglementets punkt 4.14.7.

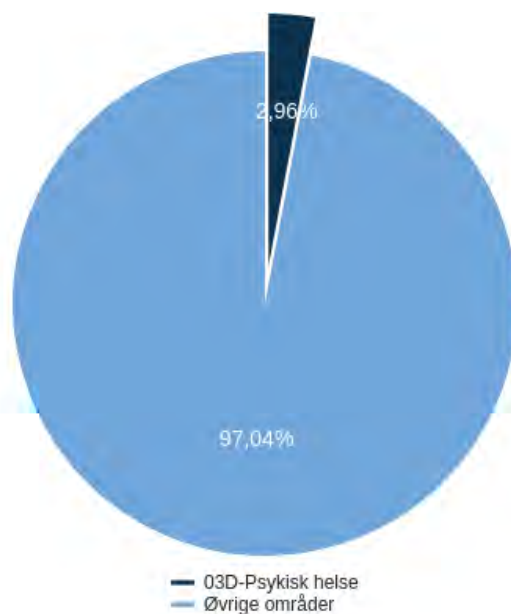
Midttunveien - nytt bofellesskap for utviklingshemmede

Det er planlagt etablert nytt bofellesskap på en tomt ved Fana Herredshus i Midttunveien. Anlegget omfatter boenheter for utviklingshemmede med tilhørende fellesarealer og personalfasiliteter. Det er igangsatt reguleringsprosess og prosjektering er startet. Reguleringsarbeidet er mer omfattende enn først antatt og krever avklaringer fra både byantikvar og vegvesenet.

Det har også vært endringer i ønsket antall boenheter og utforming, noe som har medført at planmaterieell måtte revideres og sendes inn på nytt. I forbindelse med reguleringsarbeidet fremgår det også at det trolig vil bli omfattende kostnader til infrastrukturtiltak grunnet rekkefølgekrav. Investeringsrammen vil kunne måtte revideres når prosjekteringen er kommet lengre. Inntil nærmere opplysninger foreligger foreslås at det gjennomføres lønns- og prisjustering til 2022-nivå.

03D-Psykisk helse

03D-Psykisk helse - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Psykisk helsearbeid for barn og unge er bredt og omfattende. På den ene siden kan det være tidlig og ofte kortvarig hjelp fra ulike tjenester til barn og ungdom med milde og moderate psykiske og psykososiale vansker med formål å forebygge forverring eller redusere psykiske helseplager (omtales under budsjettområde 05A: Forebyggende helsearbeid). På den andre siden kan psykisk helsearbeid som omtales under dette budsjettområdet være langvarige hjelpetiltak som støttekontakt, avlastning og omsorgslønn, samt oppfølging og koordinering for barn og unge som har alvorlige psykiske lidelser eller uavklarte tilstander og ofte sammensatte hjelpebehov.

'Barne- og familiehjelpen' i Barne- og familietjenesten (se 5a) følger opp barn og familier gjennom oppfølging av vedtak, koordinering av tjenestetilbud, tverretattlig samarbeid med mer. Barna kan få støttekontakt, foreldre kan få avlastning når det er behov for avlastningstiltak utenfor hjemmet. Barnebolig tilbys når barnet ikke kan bo hjemme på grunn av omfattende og krevende hjelpebehov. Formålet er blant annet å bidra med samordnet hjelp til best mulig oppvekst og familieliv, med mål om å få en god overgang til voksenlivet gjennom utdanning og mulig arbeidsliv - eventuelt med fortsatt bistand fra kommune og spesialisthelsetjeneste.

Hovedmålet for **psykisk helsearbeid for voksne** er at hver enkelt bruker skal finne mening og mestring i hverdagen, og at tjenestene legger til rette for at det kan skje. Oppnåelse av målet fordrer stor grad av fleksibilitet og evne til å skreddersy tilbudene. Brukerne er gjennom sin kompetanse om seg selv og sine utfordringer viktige ressurser i arbeidet. Det har de siste årene vært gjennomført en styrt dreining fra

individuell oppfølging til aktivitet, arbeid og skole. Dreiningen gjelder både for nye brukere i tjenestene og for personer som har hatt individuell oppfølging over tid.

Hovedprioriteringer

Psykisk helse barn og unge:

Alle har en psykisk helse og omtrent halvparten av befolkningen vil ha en mer eller mindre alvorlig psykisk lidelse i løpet av livet. Unntakstilstanden under koronapandemien har vært preget av usikkerhet og bortfall av sosiale møteplasser, det kan føre til at flere opplever store og små utfordringer knyttet til sin psykisk helse i tiden som kommer. Mennesker som sliter med en psykisk lidelse skal kunne leve verdige liv i et inkluderende samfunn, og den hjelpen de får skal støtte opp om deres egen evne til mestring og selvstendighet. I tillegg til å gi de som sliter med sin psykiske helse behandling, mener byrådet at det er avgjørende å forebygge psykiske plager både hos barn, unge og voksne. Etableringen av Ung Arena, utvidet kapasitet på helsestasjon for ungdom og en økning i ansatte psykologer i barne- og familiehjelpen de siste årene skal være med å bidra til dette.

Bystyret har vedtatt planen Bergens barn - byens fremtid og byrådet følger opp planen ved å foreslå etablering av flere plasser i barnebolig og i avlastningsboliger i økonomiplanperioden.

Barn og unge med psykiske lidelser og sammensatte og langvarige funksjonsnedsettelse har i tillegg til behov for helsehjelp og tilpasset opplæring i barnehage og skole, et utvidet behov for omsorg og samordnet oppfølging. Noen har behov for plass i avlastningsbolig eller barnebolig.

Den samlede innsatsen til barn og unge skal bli mer helhetlig og bedre koordinert, og ikke minst skal tidlig innsats videreutvikles for å forebygge senere og mer omfattende hjelpebehov. For ungdom som trenger det, skal en god overgang til tjenester for voksne sikres bedre.

Psykisk helse voksne:

Det er et sterkt ønske om å bedre tilgang til behandling for personer med milde til moderate psykiske problemer. Byrådet startet opp programmet Rask psykisk helsehjelp for Bergenhus og Årstad januar 2021. Bystyret besluttet sommeren 2021 å tilføre ytterligere 2,5 millioner som en varig styrking. Midlene blir benyttet til å utvide tilbudet til Arna og samtidig senke aldersgrensen fra 18 til 16 år. Rask psykisk helsehjelp er et lavterskeltilbud der personer selv kan henvende seg for å få behandling for mild til moderat angst, depresjon, begynnende rusproblemer og/eller søvnvansker. Behandlingstilbudet har fått mange henvendelser og gode tilbakemeldinger på effekten av tilbudet.

Sammenlignet med andre store byer har Bergen relativt mange plasser i botilbud med tjenestebase. Det er satt i gang to tiltak som skal bidra til at en større andel av brukerne skal bo i individuelle boliger i samfunnet med støtte. Det gjelder et mestringsteam som primært skal hjelpe beboere i botilbud over i egen eid eller leid bolig. Det andre er en avklaringsenhet for søkere som trenger kartlegging før en tar stilling til hvilket behov de har når det gjelder bolig. Målet er at så mange som mulig bor i individuelle boliger i samfunnet. Det er også et mål å redusere antallet som venter på kommunalt botilbud fra psykiatriske institusjoner.

Høsten 2020 ble det etablert et team bestående av 5 jobbspesialister som skal jobbe etter metodikken Individuell jobbstøtte. Målet er bistå personer å finne og beholde ordinært arbeid. Denne metoden har vært prøvd ut i Nav og i Helse Bergen med gode resultater, og det er nå også etablert et kommunalt team for dette.

Bergen Kommune er midt i gjennomføringen av gjennomføringen av Handlingsplan for selvmordsforebygging. Noen av tiltakene er forsinket grunnet smitteverntiltak og stor belastning på nøkkelpersonell knyttet til pandemien. Fra høsten 2021 vil programmene starte opp igjen for fullt, knyttet til opplæring av ansatte innenfor skole, helse og sosiale tjenester.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	541 109	541 109	541 109	541 109
Sum Lønns- og prisvekst mv.	15 398	15 398	15 398	15 398
Sum Tekniske justeringer	1 639	1 639	1 639	1 639
Sum Utgående engangstiltak	-6 441	-6 441	-10 991	-10 991
Prisjustering og diverse endringer	10 596	10 596	6 046	6 046
Konsekvensjustert ramme	551 705	551 705	547 155	547 155
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Avlastning til psykisk syke barn og unge	2 000	2 000	2 000	2 000
Bortfall av statlig tilskudd: S sammensatte behov (ikke Storbytilskudd)	1 150	1 150	1 150	1 150
Husleie ved samlokalisering av tiltak i Psykisk helse Nord	1 000	1 000	1 000	1 000
Kjøp av avlastningsplasser i påvente av avlastningsboliger/barneboliger	0	-10 193	-20 385	-20 385
Samlokalisering	1 925	1 925	1 925	1 925
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	6 075	-4 118	-14 310	-14 310
Nye tiltak				
Rask psykisk helsehjelp	500	700	1 500	1 500
Varig styrking av Rask psykisk helsehjelp	2 500	2 500	2 500	2 500
Sum Nye tiltak	3 000	3 200	4 000	4 000
Effektivisering				
Effektivisering som følge av program for digitalisering, innovasjon og effektivisering	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Sum Effektivisering	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Nye tiltak og realendringer budsjett	6 075	-3 918	-13 310	-13 310
Ramme 2022-2025	557 780	547 787	533 845	533 845

Tilpasning til aktivitetsnivå

Avlastning til psykisk syke barn og unge

Byrådet foreslår å tilpasse budsjettet til aktivitetsnivået for avlastning til psykisk syke barn og unge, herunder sikre tilstrekkelig kapasitet på vedtakspliktige tiltak for barn og unge. Dette på bakgrunn av at det er økte utgifter til avlastningstjenester pga. økte vedtak.

Bortfall av statlig tilskudd: S sammensatte behov (ikke Storbytilskudd)

Nytt regelverk for den statlige tilskuddsordningen "Tilbud til mennesker med langvarige og/eller sammensatte tjenestebehov" medfører en nedtrapping av tilskudd til etablerte tiltak innen psykisk helse.

Det foreslås å videreføre tiltakene FACT (Flexible Assertive Community Treatment) Bjørgvin, FACT Betanien og FACT Solli etter hvert som det statlige tilskuddet faller bort, og kompensere bortfallet med kommunale budsjettmidler.

Et FACT team er en godt dokumentert modell for å gi oppsøkende, samtidige og helhetlige tjenester til mennesker med alvorlige psykiske lidelser, ofte også med rusmiddelproblemer, som i liten grad selv oppsøker hjelpeapparatet. Modellen anbefales sterkt av Helsedirektoratet.

Husleie ved samlokalisering av tiltak i Psykisk helse Nord

Flere av de psykiske helsetjenestene i byområde Nord ble høsten 2020 samlokalisert sentralt i Åsane. Aktivitetshus, oppfølgingstjeneste og administrasjon ble samlet i felles lokaliteter for å oppnå bedre tilgjengelighet og kvalitet for brukere, større fagmiljø for ansatte og bedre samhandling på tvers av tjenester. Mer sentral beliggenhet medførte økte husleieutgifter. Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende merutgiftene.

Kjøp av avlastningsplasser i påvente av avlastningsboliger/barneboliger

Med forankring i planene "Bergens barn - byens framtid" og "Et helt liv med mening, vekst og utvikling", har bystyret (sak 319/16) vedtatt å øke kapasiteten til barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming. Byrådet mener dette er et viktig tiltak å få gjennomført, og følger opp vedtaket ved å prioritere å innarbeide tiltaket både i investerings- og driftsbudsjettet i perioden. I påvente av at tiltakene er etablert i kommunal regi, har det vært behov for å styrke budsjettet med driftsmidler for å kunne kjøpe midlertidige plasser til denne sårbare målgruppen.

Når kommunale boliger er klare til bruk fases driften over i egenregi. Driftsbehovet fremgår av tiltaket "Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming" på tjenesteområde 03C Tjenester til utviklingshemmede. Budsjettet til kjøp av avlastningsplasser, på tjenesteområde 03C Tjenester til utviklingshemmede og tjenesteområde 03D Psykisk helse, kan dermed nedjusteres fra 2023 og utgå fra 2024.

Samlokalisering

Byrådet ønsker å samle noen tjenester til barn og unge i felles lokaler. Dette skal bidra til at barn og familier får rett hjelp til rett tid, og at de enkelt skal kunne veksle mellom ulike tjenester og nivåer. Avdelinger innenfor psykisk helse samlokaliseres med mål om mer koordinerte tjenester og økt faglig miljø. Nav kontor samlokaliseres i felles byområder, fra tidligere bydelskontor. Ref. [bystyresak 2018-18882-7](#) om Fremtidens Nav i Bergen. Nav Stat går også inn med flere regionsfunksjoner.

Samlokalisering av avdelinger vil medføre endringer i husleieutgifter. For noen avdelinger vil utgiftene reduseres, mens for andre avdelinger vil utgiften øke. Samlokalisering er en del av byrådets arbeid for å gi bedre tjenester til innbyggerne

Totalt vil samlokaliseringen medføre økte utgifter. Det ble i Handlings- og økonomiplan 21-24 for vedtatt en styrking av budsjettet på 4,1 mill. for å kompensere for økte utgifter fra 2021. Budsjettet ble lagt på tjenesteområde for Barnevern, men tilhørte flere tjenesteområder.

I løpet av 2021 er flere av lokasjonene for samlokalisering blitt klare, og det er behov for ytterligere styrking av totalbudsjettet for å kompensere for nye og økte husleiekostnader. Samtidig vil budsjettet for noen tjenesteområder nedjusteres, som følge av en reduksjon i husleieutgifter. Totalt vil økte

husleieutgifter, fordelt på flere tjenesteområder, utgjøre 6,4 mill. som delårseffekt i 2022, og 8,7 mill som helårseffekt videre fra 2023.

Lokalene tas i bruk i 2021 og 2022. Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende merutgiftene.

Underdekning boliger EBF

Underdekning overføres til Etat for boligforvaltning (EBF) for byggeprosjekter. Underdekning skal dekke differansen mellom EBF's utgifter til de nye boligene (kapitalkostnader og FDV (forvaltning, drift og vedlikehold)), og de tilhørende husleieinntektene. Byrådet foreslår å tilpasse budsjettet for det forventede utgiftsnivået på underdekning i perioden.

Nye tiltak

Rask psykisk helsehjelp

Rask psykisk helsehjelp (RPH) er et lavterskel behandlingstilbud for personer med milde til moderate psykiske lidelser/utfordringer. Behandlingstilbudet består av veiledet selvhjelp, grupper og kurstilbud og individuell kognitiv terapi. Personer som ønsker hjelp kan selv ta kontakt og trenger ikke henvisning. Tilbudet er gratis for pasientene.

Staten ved Helsedirektoratet ønsker at RPH blir etablert i alle norske kommuner, og tilbyr gratis to-års opplæring i behandlingsmetodene til alle nyansatte terapeuter i denne tjenesten.

RPH startet opp i byområdet sentrum i januar 2021. Det har vært stor etterspørsel etter denne tjenesten, også stor pågang fra personer fra andre byområder. Bystyret besluttet sommeren 2021 å tilføre ytterligere 2,5 millioner som en varig styrking. Dette blir benyttet til å utvide tilbudet til Arna og samtidig senke aldersgrensen fra 18 til 16 år.

Det er en anbefalt ressursnorm med 4,5 årsverk per 20 000 innbyggere over 16 år. Byrådet ønsker å organisere behandlingstilbudet samlet i en enhet, med tanke på å hente ut stordriftsfordeler. Kurstilbudene kan likevel legges til lokaler i byområdene.

Bergen kommune fikk tilskudd til oppstart fra Helsedirektoratet på 1,5 millioner i 2021. Tilskuddet trappes ned over tre år og fases ut. Byrådet foreslår å kompensere for bortfall av tilskudd.

Varig styrking av Rask psykisk helsehjelp

Rask psykisk helsehjelp (RPH) er et lavterskel behandlingstilbud for personer med milde til moderate psykiske lidelser/utfordringer. Behandlingstilbudet består av veiledet selvhjelp, grupper og kurstilbud og individuell kognitiv terapi. Personer som ønsker hjelp kan selv ta kontakt og trenger ikke henvisning. Tilbudet er gratis for pasientene.

Staten ved Helsedirektoratet ønsker at RPH blir etablert i alle norske kommuner, og tilbyr gratis to-års opplæring i behandlingsmetodene til alle nyansatte terapeuter i denne tjenesten.

RPH ble i budsjettet for 2021 tildelt 4,5 mill. i tillegg til tilskuddsmidler fra Helsedirektorater på 1,5 mill. Tilbudet startet opp i byområdet sentrum i januar. Det har vært stor etterspørsel etter denne tjenesten, også stor pågang fra personer fra andre byområder. Bystyret besluttet sommeren 2021 å

tilføre ytterligere 2,5 millioner som en varig styrking. Midlene blir benyttet til å utvide tilbudet til Arna og samtidig senke aldersgrensen fra 18 til 16 år.

Det er en anbefalt ressursnorm med 4,5 årsverk per 20 000 innbyggere over 16 år. Byrådet ønsker å organisere behandlingstilbudet samlet i en enhet, med tanke på å hente ut stordriftsfordeler. Kurstilbudene kan likevel legges til lokaler i byområdene.

Effektivisering

Effektivisering som følge av program for digitalisering, innovasjon og effektivisering

Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig har startet et program (IDE-programmet) for innovasjon, digitalisering og effektivisering. Programmet skal i årene fremover være et viktig styrende virkemiddel for å utvikle de kommunale tjenestene. Det skal startes flere utfordrende og spennende organisasjonsutviklingsprosjekter med mål om bedre tjenestekvalitet, enklere dialog med innbyggerne og effektiv ressursbruk. Programmet skal levere gevinster i form av økt kvalitet, spart tid og reduserte kostnader. Herunder mer hensiktsmessig tjenesteproduksjon, samlokalisering av kommunale tjenester, redusert antall lokaler og omstilling.

Reduserte kostnader ved kjøp av avlastningsplasser

Kjøp av avlastningsplasser til barn og unge skal ut på ny konkurranse med større volum og tidligere enkeltanskaffelser skal inngå i den nye konkurransen. En forventer en redusert utgift som følge av større volum og bedre gjennomførte anskaffelser. Byrådet forslår å innarbeide en effektiviseringsgevinst av slik endring. Gevinsten kan fordele seg også innenfor tjenester til utviklingshemmede, og budsjettet vil eventuelt bli omfordelt mellom tjenesteområder. Kjøp av avlastningsplasser skjer i påvente av at det kommer på plass et kommunalt tilbud.

Sammendrag budsjett

Bergen har de siste årene hatt en økning i antall brukere med store hjelpebehov og behov for særlig tilrettelagte tjenester. Byrådet legger til grunn at en i den kommende periode pga. gjennomførte – og nye tiltak, har redusert/reduserer grunnlaget for videre utgiftsvekst.

Veksten i driftsbudsjettet de senere år, og i den kommende periode skyldes først og fremst Byrådets mål om å levere et egnet bo- og tjenestetilbud til alle som trenger det. I påvente av at flere boliger skal stå klar til bruk ble driftsbudsjett til avlastningsplasser for barn og unge med psykiske lidelser styrket i 2021. Budsjettet nedjusteres i takt med at boliger blir klar for innflytting. Det er likevel et økt behov for avlastningsplasser, utover det som skal overføres til kommunal egenregi, og byrådet foreslår å styrket budsjettet.

Byrådet legger til grunn at det er et potensiale for at tjenestene gjennom et systematisk program- og forbedringsarbeid (Lean metode med fokus på å forenkle, fornye og forbedre og «IDE programmet» som fokuserer på mer styrte program for innovasjon, digitalisering og effektivisering) skal kunne synliggjøre gevinster i form av økt effektivitet, økt kvalitet og mindre tidsbruk. Byrådet foreslår derfor å opprettholde forventninger om effektivisering i den kommende periode.

Rask psykisk helsehjelp er et lavterskeltilbud der personer selv kan henvende seg for å få behandling for mild til moderat angst, depresjon, begynnende rusproblemer og/eller søvnavansker. Tilbudet er tidligere

tildelt budsjett er startet opp innenfor et byområde. For kommende periode vil Byrådet prioritere videre utvidelse av tilbudet og kompensere for bortfall av tilskuddsmidler.

I tillegg prioriteres kommunal finansiering av FACT team, når tilskuddsmidler til ordningen trappes ned. Og i forbindelse med at avdelinger samlokaliseres, for å bedre samhandling og kvalitet i og på tvers av tjenestetilbud, tilpasses budsjettet for økte husleiekostnader.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000	Regnskap Budsjett		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	432 031	409 639	425 388	426 188	421 638	421 638
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	95 125	146 253	152 329	151 729	152 529	152 529
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	114 350	100 198	101 650	91 457	81 265	81 265
Overføringsutgifter	31 018	33 150	29 377	29 377	29 377	29 377
Finansutgifter	13 565	8 735	8 735	8 735	8 735	8 735
Sum Driftsutgifter	686 090	697 975	717 479	707 486	693 544	693 544
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-65 608	-62 741	-65 548	-65 548	-65 548	-65 548
Refusjoner	-105 568	-93 857	-93 883	-93 883	-93 883	-93 883
Overføringsinntekter	1 235	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 523	-267	-267	-267	-267	-267
Sum Driftsinntekter	-172 465	-156 865	-159 698	-159 698	-159 698	-159 698
Sum	513 625	541 109	557 780	547 787	533 845	533 845

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	-20 262	-21 743	-21 869	-21 869	-21 869	-21 869
Eldre, helse og frivillighet	28 132	28 069	28 069	28 069	28 069	28 069
Arbeid, sosial og bolig	524 554	531 188	537 631	527 638	513 696	513 696
Fellesposter - bykassen	-18 799	3 595	13 949	13 949	13 949	13 949
Sum	513 625	541 109	557 780	547 787	533 845	533 845

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Åpne aktivitetstilbud psykisk helse	16 722	16 817	15 864	15 864	15 864	15 864
Andre velferdstiltak psykisk helse	47 034	54 374	51 160	51 160	51 160	51 160
Tiltak i avlastningsbolig for barn og unge	0	0	2 000	2 000	2 000	2 000
Boform heldøgns omsorg (institusjon KHL)	154 345	155 346	159 415	159 415	159 415	159 415
Utskrivningsklare pasienter psykisk helse og rus	9 549	9 527	9 767	9 767	9 767	9 767
Praktisk hjelp og bistand psykisk helse	175 157	172 217	180 865	180 865	176 315	176 315
Personlig assistent psykisk helse	919	1 159	1 182	1 182	1 182	1 182
Hjemmesykepleie psykisk helse	112 980	124 569	129 075	129 275	130 075	130 075
Psykiske helsetjenester for barn og unge	15 445	27 125	28 601	18 408	8 216	8 216
Byggedrift boform heldøgns omsorg (inst KHL)	37	38	38	38	38	38
Byggedrift bofellesskap for mennesker med psykiske lidelser	-18 551	-20 061	-20 187	-20 187	-20 187	-20 187
Sum	513 625	541 109	557 780	547 787	533 845	533 845

Kostra-analyse**Psykisk helsearbeid for barn og unge og voksne**

KOSTRA er svært mangelfull når det gjelder psykisk helsearbeid og hjelp til mildere og moderate psykososiale hjelpebehov, både for barn og unge og voksne. Det som finnes av data om psykisk helsearbeid inneholder dessuten flere mål- og aldersgrupper enn barn og voksne personer med psykiske lidelser (herunder eldre, utviklingshemmede og funksjonshemmede). Det er derfor vanskelig å sammenligne ressursbruk og aktivitetsnivå innen psykisk helse i Bergen med andre kommuner ved hjelp av KOSTRA. I KOSTRA-rapportering for 2020 ble det etterspurt hvorvidt kommunen har ansatt psykologer (lovbestemt fra 2020). Her var svaret ja/nei. I januar 2021 ble det meldt om 30 psykologårsverk for barn og unge (kilde: etat for barn og familie).

Årsverk i psykisk helsearbeid for barn og unge, jfr. IS 24-8

Helsedirektoratet kartlegger kommunal innsats for psykisk helsearbeid i en egen kartlegging (IS 24-8) hvert år i uke 5. Psykisk helsearbeid for barn og unge har inkludert både utvidet innsats og hjelp fra helsestasjon- og skolehelsetjenesten og fra Barne- og familiehjelpen. Årsverkene rapporteres i forhold til utdanning, psykisk helsebehov og samarbeid. Bergen rapporterte både i 2018 og 2019 rundt 110 årsverk for barn og unge, hvorav de fleste av disse var helsesykepleiere. I 2018 hadde kommunen 20,5 årsverk i av psykologer/psykologspesialister, i 2019 var dette økt til 21,8. Fra 2020 rapporteres alle årsverk i den nye Barne- og familiehjelpen, Ung Arena og Utekontakten. Årsverkene økte dermed fra 109,3 til 176,2. Økningen utgjøres for en stor del av personer med helse- og sosialfaglig høyskoleutdanning, med og uten relevant etter- og videreutdanning. I 2020 var det totale antallet på 204 ansatte. Per 2020 er det meldt inn (i januar 2021, kilde: etat for barn og familie) at etaten har 31 psykologårsverk for barn og unge. Tjenestene har nå 2 erfaringskonsulenter.

Det foreligger foreløpig ikke sammenligninger med andre storkommuner (som ASSS) fra IS 24-8-oversiktene. Bergen har bedt om at dette utarbeides.

Utfordringer og strategi**Psykisk helsearbeid for barn og unge med psykiske lidelser**

Barn og unge med psykiske lidelser og deres familier har det ofte strevsomt på mange livsområder og

omsorgsoppgavene for foreldre kan være betydelige. Skottene mellom helse-, opplærings- og fritidssektoren må bygges ned og samarbeidet må styrkes. Det er viktig for best mulig helhetlig innsats for barn og unges psykiske helse, både forebyggende og behandling.

Planen [Bergens Barn – byens fremtid](#), vedtatt i desember 2016, har lagt til rette for mer helhetlige, tverrfaglige og samordnete helse- og barnevernstjenester for barn og unge. Den samlede innsatsen til barn og unge skal bli mer helhetlig og bedre koordinert, og ikke minst skal tidlig innsats videreutvikles for å forebygge senere og mer omfattende hjelpetiltak. Barn og unge skal sikres medvirkning og mulighet til å evaluere og påvirke hjelpen de mottar. For ungdom som trenger det, skal en god overgang til tjenester for voksne sikres bedre.

Det har vært en økning i antall barn og unge med psykiske lidelser som søker vedtakspliktige tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven. Disse barna har langvarige og sammensatte hjelpebehov, barna trenger mange typer hjelp og familiene har ofte behov for avlastende hjelpetiltak, veiledning og koordinert oppfølging. Barnas langvarige hjelpebehov og belastninger på familien og foreldre gjør at det for noen er behov for utvidet avlastning i avlastningsbolig eller opphold i barnebolig. For disse barna og familiene har det i perioder ikke vært mulig å tilby avlastning eller bolig for de som trenger det i det omfang som er ønskelig.

Planen [Bergens Barn – byens fremtid](#) beskrev tiltak for å øke kapasitet av plasser i avlastnings- og barneboliger. Psykisk helsearbeid for barn og unge kan også være tett knyttet til barnevernets arbeid, blant annet gjennom bistand fra to team i enhet for barnevernvakt og fosterhjemsoppfølging. Teamene bistår familier med barn og unge der familiesituasjonen har blitt akutt og kritisk. Dette er ofte barn og unge med større og mer sammensatte hjelpebehov og psykiske lidelser og familier med langvarig belastning og store omsorgsoppgaver.

Det er behov for å styrke det tverrsektorielle samarbeidet og sikre en tjenesteutvikling som innehar tiltrengt kompetanse i arbeidet for barn og unges psykiske helse. Det kan derfor være tjenlig å opprette en tverrsektoriell samhandlingsarena der en samordnet kommunal innsats bidrar til en kvalitetssikret tjenesteutøvelse og klar ansvars- og kostnadsdeling i kommunens arbeid rundt barn og unge.

Psykisk helse voksne

Det er utfordrende å finne og etablere tilpasset bo- og tjenestetilbud til personer med store hjelpebehov. Herunder for personer som er utskrivningsklare etter behandling i spesialisthelsetjenesten. Det er også utfordrende og ofte svært ressurskrevende å få mange ulike tjenester, på ulike forvaltningsnivå, til å samhandle fleksibelt ut fra brukernes behov. Tjenestene vil satse på å bistå flere beboere i tilrettelagte botilbud til å finne individuelle boliger i samfunnet, etter hvert som de har tilfrisknet og er klar for det.

Høsten 2020 startet man to piloter for ambulante tjenester på kveld og helg. Erfaringen viser at denne tjenesten har vært lite benyttet og ikke er kostnadseffektiv. Det vurderes andre muligheter for å gi støtte til personer som har behov for denne tjenesten.

Personer med milde til moderate psykiske problemer har hatt dårlig tilgang til behandling. I spesialisthelsetjenesten blir de ikke prioritert, og det finnes få relevante tilbud på kommunalt nivå. For å gi denne gruppen bedre tilgang til behandling, har byrådet startet programmet "Rask Psykisk Helsehjelp". Det er ønskelig å utvide dette tilbudet til også andre byområder når det blir økonomisk mulig. Rask psykisk helsehjelp er i dag en egen enhet sammen med Bergen Recovery-skole. I begge disse tilbudene er pedagogiske tilbud sentrale elementer.

Bergen Recoveryskole skal bidra til økt egenmestring i hverdagen og til at flere i brukergruppen kan nærme seg ordinært skole og arbeidsliv. Skolen bygger på prinsipper om likeverdighet mellom kompetanse fra egenerfaring og fagkompetanse, og samarbeider med Helse Bergen og Høgskulen på Vestlandet.

En økende del av brukerne blir eldre, og brukergruppen trenger samlet mer pleie og medisinsk hjelp. Dette gjelder både i de tilrettelagte botilbudene og i ordinære boliger. Bare de aller somatisk dårligste flyttes til sykehjem, de andre får sine pleiebehov dekket der de bor.

Tjenesteproduksjonen har de senere år økt i omfang og kostnadene knyttet til ressurskrevende tjenester øker. Det er startet en prosess hvor tjenestene gjennomgås med tanke på å møte fremtidens utfordringer med en endringsdyktig tjeneste. Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig startet i 2019 program for innovasjon, digitalisering og effektivisering (IDE-programmet). Det skal gjennomføres forbedringsprosjekter som skal løse konkrete utfordringer, samt bygge generell kompetanse for styrt endrings- og utviklingsarbeid (Lean-metodikk). Prosjektet VIP 2025 (Vekst og Innovasjon i Psykisk helse) er et sentralt tiltak i IDE-programmet. Det skal foretas en gjennomgang av tjenesteproduksjon og tjenesteportefølje med fokus på målgruppe for tjenester, inngangsport/system til tjenester og behov for verktøy, kompetanse, metoder, ressurser og lokasjoner.

Det ble fra 1.1.2019 innført betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter fra spesialisthelsetjenesten innen rus og psykisk helse. Innretningen er betaling pr. døgn (5 167 kr. i 2021) der kommunen ikke kan tilby rettighetsbaserte tjenester på utskrivningstidspunktet. Antall utskrivningsklare har vært stabilt under ti de siste årene og ved utgangen av mai 2021 er det fire personer som utløser betalingskrav mot Bergen kommune.

Flere ROP-brukere (brukere med samtidige lidelser knyttet til rus og psykisk helse) har fått tilrettelagt botilbud de siste årene. Ventelisten på tilrettelagte botilbud er ved utgangen av mai 2021 25 mot 39 per. mai 2020. 15 av disse venter på heldøgns botilbud. I det pågående boligprogrammet der det skal bygges 125 utleieboliger, vil det også etableres boliger til brukere med samtidige lidelser knyttet til rus og psykisk helse.

Byrådet gir årlige tilskudd til frivillig sektor til uløste oppgaver innenfor ulike felt. Vi trenger et rikt og bredt organisasjonsliv for at Bergen skal være et godt sted å bo. Det frivillige arbeidet er med på å gi mening i tilværelsen, og nettopp derfor er det også et viktig forebyggende arbeid. Frivillige organisasjoner og menigheter er viktige verdiformidlere, og deres arbeid anerkjennes ved økonomisk støtte.

Overordnede mål

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En rettferdig og inkluderende by	Andel personer som selv opplever å være i meningsfull aktivitet skal økes	Antall brukere som mottar lovpålagt tjeneste (Bosenter, tilrettelagt botilbud, vedtak om individuell oppfølging) som selv opplever å være i meningsfull aktivitet / Totalt antall brukere som mottar disse tjenestene	82,0 %	82,0 %	85,0 %	90,0 %
	Antall beboere som flytter ut fra bosenter grunnet tilfriskning skal økes	Antall beboere som flytter ut fra bosenter grunnet tilfriskning	2	2	2	2
	Antall beboere som flytter ut fra tilrettelagte botilbud med bemanning grunnet tilfriskning skal økes	Antall beboere som flytter ut fra tilrettelagte botilbud med bemanning grunnet tilfriskning	5	5	6	9
	Barn og unge med langvarige og sammensatte hjelpebehov grunnet psykisk lidelse skal ha tilgjengelige tjenester	Andel vedtak etter helse- og omsorgsloven som er effektivt innen 3 mnd.	60,0 %	80,0 %	85,0 %	95,0 %
	Barn og unge med langvarige og sammensatte hjelpebehov grunnet psykisk lidelse skal sikres medvirkning	Andel av barn og unge (etter fylte 10 år) med vedtak etter helse- og omsorgslov som deltar i utforming og/eller evaluering av tiltaksplan for vedtaket	65,0 %	65,0 %	70,0 %	80,0 %
	Høy bruk av Individuell Plan (IP) og ansvarsgrupper for voksne personer med psykiske problem	Antall brukere som mottar lovpålagt tjeneste (Bosenter, tilrettelagt botilbud, vedtak om individuell oppfølging) som selv påvirker egen tjeneste gjennom IP eller ansvarsgruppe / Totalt antall brukere som mottar disse tjenestene	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Virkemiddel for å nå mål

Psykisk helse barn og unge

Planen [Bergens Barn – byens fremtid](#) beskrev tiltak for å øke kapasitet av plasser i avlastnings- og barneboliger. Psykisk helsearbeid for barn og unge kan også være tett knyttet til barnevernets arbeid, blant annet gjennom bistand fra to team i enhet for barnevernvakt og fosterhjemsoppfølging. Teamene bistår familier med barn og unge der familiesituasjonen har blitt akutt og kritisk. Dette er ofte barn og unge med større og mer sammensatte hjelpebehov og psykiske lidelser og familier med langvarig belastning og store omsorgsoppgaver. Ut over dette er det stor grad av samarbeid mellom etater og tjenester om avlastning og andre støttetiltak, tverrfaglig tjeneste- og tiltaksutvikling, både på kort og lang sikt.

I handlings- og økonomiplanen 2021-2024 ble nye plasser til både avlastning og barnebolig for barn og unge med psykiske lidelser og langvarige hjelpe- og omsorgsbehov omtalt under tjenesteområde 03D Psykisk helse og 03C Tjenester til utviklingshemmede. Tilsvarende gjeldene i handlings- og økonomiplanen 2022-2025, Ved etablering må tjenesteområdene sees i sammenheng.

Psykisk helse voksne

De psykiske helsetjenestene omfatter oppfølgingssamtaler på kontoret, hjemme hos bruker eller på andre aktuelle arenaer. Samtalene skal bidra til at flere mestrer dagliglivet sitt, og motiverer og stimulerer til deltagelse i gruppeaktiviteter, arbeid og skole. Målet er et godt liv, definert av brukeren selv, og en god ønsket tilhørighet til samfunnet. Tilbudet skal gis fleksibelt og med stor grad av brukerinnflytelse, slik at brukere med sammensatte behov deltar aktivt i utformingen av sin egen Individuelle Plan (IP) og deltar i ansvarsgrupper.

Tjenestene som gis skal bidra til at brukerne knyttes sterkere til samfunnet, og at en stadig større andel av brukerne knyttes til aktivitet, arbeid og skole. Aktivitetstilbud i grupper, og ulike typer tilbud innen arbeid og skole vurderes som særlig viktige, mens individuell oppfølging forbeholdes de som er helt avhengig av dette. Det nye tilbudet Bergen Recovery skole skal utvikles videre ved å tilby ulike samproduserte kurs som styrker deltakernes evne til å mestre livet sitt og øker tilknytningen deres til annen utdanning, arbeid og frivillighet.

Ressursene i de tilrettelagte botilbudene skal utnyttes bedre. Byrådet vil styrke innsatsen for at de som til enhver tid trenger mest oppfølging i bolig, får dette. Beboere som viser bedring skal tilbys andre og mer selvstendige boformer etter hvert som de er klare for det. De som flytter ut skal få god støtte til dette også på kveld og helg, om de trenger det. Personer som midlertidig bor i kjøpte plasser hos private og ideelle aktører, skal tilbys mer varige botilbud med nødvendige tjenester så snart dette blir mulig. Plan for psykisk helse for voksne for perioden 2016-2020 ble vedtatt av bystyret høsten 2016. Det skal utvikles fremtidsrettede tjenester som er innrettet i tråd med utviklingen i tjenestebehov, fag, teknologi og samfunnsutviklingen for øvrig. Det er avgitt statusrapport pr. 2018 til bystyret for målsettingene i planen. Det er satt i gang et utviklingsprogram som kalles VIP2025 (Vekst og innovasjon i psykisk helse frem mot 2025), som skal bidra til at tjenestene blir mer ressurseffektive og bærekraftige. Det er mange tiltak sammen, som skal bidra til dette målet.

Aktivitet (Nøkkeltall)

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

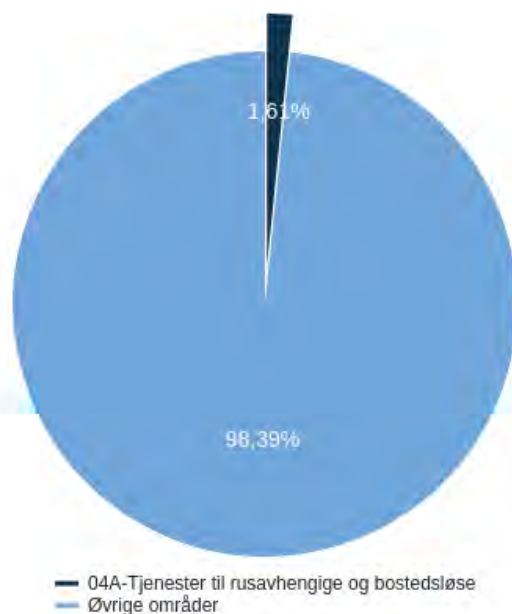
Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Tilrettelagte botilbud for voksne (boteam, bofellesskap og bosentre)	348	348	348	348	348	348	348	
Totalt antall brukere av avd. psykisk helse	1 657	1 666	1 750	1 810	1 840	1 840	1 840	
Antall barn og unge i Barne- og familiehjelpen som har koordinering	112	223	230	235	240	245	250	
Antall barn og unge i målgruppen som mottar ulike typer vedtakspliktig hjelp - jfr. helse - og omsorgsloven	290	380	390	400	410	415	420	
Antall barn og unge med vedtak om støttekontakt (individuell og i gruppe)	174	204	215	220	230	240	250	
Antall saker med oppfølging fra kriseteamet	80	44	60	70	70	70	70	
Antall saker med oppfølging fra kriseteamet etter overdosedødsfall	1	4	8	15	15	15	15	Kriseteamet har tidligere nådd svært få av familiene som har opplevd overdosedødsfall. Det er et viktig mål å nå så mange som mulig av disse familiene. Selv om det er en innsats for å redusere overdosedødsfall, vil antallet saker som får oppfølging fra kriseteamet øke.
Antall saker med oppfølging fra kriseteamet etter selvmord	28	16	20	25	20	20	20	Målsettingen er å nå alle familier som opplever selvmord. Samtidig er mange tiltak satt i verk for å redusere antallet selvmord i Bergen. Virkningen av tiltakene vil trolig ta noe tid.
Antall selvmord i Bergen	23	31	26	26	22	20	18	
Antall vedtak til barn om avlastning (timeavlastning i hjemmet/utenfor hjemmet, helgeavlastning, døgnavlastning)	184	181	190	200	220	240	250	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

Antall voksne som jevnlig deltar i aktivitetstilbud i grupper, arbeid og skole (antall medlemmer i Amalie Skrams Hus er tatt med)	858	891	950	1 050	1 050	1 050	1 050
Antall voksne som mottok individuell oppfølging	1 245	1 309	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300

04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse

04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter tjenester som oppsøkende sosialt arbeid, Tidlig ute- et rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak for unge under 25 år, sosiale botjenester, booppfølging, midlertidige bo- og/eller omsorgstilbud, rehabiliterende arbeids- og aktivitetstiltak for rusavhengige, samt lavterskeltiltak i MO-sentrene knyttet til arbeid/aktivitet, overdoseberedskap, helse og ernæring. Ved siden av Etat for barn og familie som organiserer oppsøkende sosialt arbeid og Tidlig ute Enhet for barnevernvakt, Utekontakt og fosterhjemoppfølging (EBUF) er to etater særlig sentrale i å yte og koordinere tjenester til rusavhengige; Etat for sosiale tjenester og Etat for psykisk helse og rustjenester. Samtlige er organisert under Byråd for arbeid, sosial og bolig.

I arbeidet med å skape koordinerte og sammenhengende tjenester og forløp, har byrådet lagt til rette for langsiktig og strukturert samarbeid mellom kommunen, andre offentlige instanser, og andre frivillige, ideelle og pårørende- og brukerorganisasjoner. Den brede samarbeidsflaten har i forbindelse med covid-19 situasjonen vært av vesentlig betydning for innovasjon og hurtig implementering av nye tiltak da hensynet til smittevern ikke tillot videreføring og kontinuitet i eksisterende tiltak.

Hovedprioriteringer

For byrådet er det høyt prioritert å utvikle midlertidige botilbud med kvalitetsavtale. Byrådet vil erstatte de to midlertidige botilbudene med kvalitetsavtale (hospitsene) som i dag benyttes med et døgnbemannet midlertidig botilbud i kommunal regi.

Arbeid og aktiviteter representerer utviklingsmuligheter og sosialt fellesskap. Inkludering i et arbeid- og aktivitetsbaserte tiltak styrker også læring av sosiale regler og koder for samvær. Byrådet har som mål å få flere rusavhengige til å delta i fritidsaktiviteter, arbeid og utdanning.

Byrådet er fortsatt bekymret for utviklingen i rusmiljøene knyttet til vold og alvorlige trusler. Arbeidet mot vold gjennom Sent ute videreføres, trygghet i midlertidige botiltak for bostedsløse styrkes og et krisesenter for personer i aktiv rus skal realiseres.

Menneskehandel henger sammen med internasjonale levekårsutfordringer. Byrådet har fremmet et bredt spekter av tiltak i arbeidet mot menneskehandel som del av FNs bærekraftsmål globalt.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	336 277	336 277	336 277	336 277
Sum Lønns- og prisvekst mv.	8 878	8 878	8 878	8 878
Sum Tekniske justeringer	-694	-694	-694	-694
Sum Utgående engangstiltak	-1 876	-1 876	-2 076	-2 076
Prisjustering og diverse endringer	6 307	6 307	6 107	6 107
Konsekvensjustert ramme	342 584	342 584	342 384	342 384
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Enetiltak innen rusfeltet	5 700	5 700	5 700	5 700
Omdisponering tilskudd Kirkens bymisjon Gatejuristen	258	258	258	258
Samlokalisering	1 594	1 594	1 594	1 594
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	7 552	7 552	7 552	7 552
Nye tiltak				
125 nye boliger i kommunal egenregi - Booppfølging og vektertjenester	4 075	8 150	29 150	35 000
Sum Nye tiltak	4 075	8 150	29 150	35 000
Kutt i tiltak				
Helårsvirkning av avvikling av akuttovernattingstilbud ved MO-senteret Gyldenpris	-2 700	-2 700	-2 700	-2 700
Sum Kutt i tiltak	-2 700	-2 700	-2 700	-2 700
Nye tiltak og realendringer budsjett	8 927	13 002	34 002	39 852
Ramme 2022-2025	351 511	355 586	376 386	382 236

Tilpasning til aktivitetsnivå

Enetiltak innen rusfeltet

Byrådet foreslår å styrke budsjettet til ressurskrevende tjenestetilbud (private institusjonsplasser) til enkeltbrukere innen rusfeltet. Brukerne er ROP pasienter (samtidig rus lidelse og psykisk helse lidelse), der det er store utfordringer knyttet til trusler og vold. Det er gjort risikovurderinger, og av hensyn til sikkerhet for ansatte er det gjort vurderinger om at det er behov for bemanning på dette nivået.

Omdisponering tilskudd Kirkens bymisjon Gatejuristen

Byrådet foreslår følgende endringer på tilskuddslisten for byrådsavdeling for arbeid, sosial. og bolig for 2022:

- Stiftelsen Kirkens Bymisjon søkte tilskudd for 2022 til bare et tiltak: Gateneære tilbud innen rus, psykisk helse og sosialfeltet.

- I 2021 fikk de tilskudd til tre tiltak : Gatejuristen, FRI-tiltak for ofre for menneskehandel og personer med prostitusjonserfaring og Gatener tilbud innen rus, psykisk helse og sosialfeltet.

Byrådet foreslår å omdisponere midlene, fra de to tiltakene som ikke er søkt om for 2022, til tiltaket Gatener tilbud innen rus, psykisk helse og sosialfeltet. Omdisponeringen utgjør 0,36 mill. og totalt tilskudd for Stiftelsen Kirkens bymisjon vil utgjøre 0,9 mill.

Det vises ellers til tilskuddslisten for Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig for fullstendig oversikt.

Samlokalisering

Byrådet ønsker å samle noen tjenester til barn og unge i felles lokaler. Dette skal bidra til at barn og familier får rett hjelp til rett tid, og at de enkelt skal kunne veksle mellom ulike tjenester og nivåer. Avdelinger innenfor psykisk helse samlokaliseres med mål om mer koordinerte tjenester og økt faglig miljø. Nav kontor samlokaliseres i felles byområder, fra tidligere bydelskontor. Ref.[bystyresak 2018-18882-7](#) om Fremtidens Nav i Bergen. Nav Stat går også inn med flere regionsfunksjoner.

Samlokalisering av avdelinger vil medføre endringer i husleieutgifter. For noen avdelinger vil utgiftene reduseres, mens for andre avdelinger vil utgiften øke. Samlokalisering er en del av byrådets arbeid for å gi bedre tjenester til innbyggerne

Totalt vil samlokaliseringen medføre økte utgifter. Det ble i Handlings- og økonomiplan 21-24 for vedtatt en styrking av budsjettet på 4,1 mill. for å kompensere for økte utgifter fra 2021. Budsjettet ble lagt på tjenesteområde for Barnevern, men tilhørte flere tjenesteområder.

I løpet av 2021 er flere av lokasjonene for samlokalisering blitt klare, og det er behov for ytterligere styrking av totalbudsjettet for å kompensere for nye og økte husleiekostnader. Samtidig vil budsjettet for noen tjenesteområder nedjusteres, som følge av en reduksjon i husleieutgifter. Totalt vil økte husleieutgifter, fordelt på flere tjenesteområder, utgjøre 6,4 mill. som delårseffekt i 2022, og 8,7 mill som helårseffekt videre fra 2023.

Lokalene tas i bruk i 2021 og 2022. Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende merutgiftene.

Nye tiltak

125 nye boliger i kommunal egenregi - Booppfølging og vektertjenester

Byrådet foreslår at det tildeles midler til booppfølging, vektertjenester og driftsutgifter for å kunne ta i bruk 125 nye boliger. Det beregnede budsjettbehovet følger av den vedtatt handlingsplanen for 250 nye boliger, hvorav halvparten av boligene skal bygges for særlig ressurskrevende grupper. Ved å prioritere oppfølgingen av dem som skal bo i de nye boligene, vil flere med psykisk helse- og rusutfordringer også kunne bo stabilt i egen bolig.

Budsjettet for booppfølging og vektertjenester brukes til planlagte enkeltanlegg med stedlig bemanning, samt ambulante tjenester til anlegg uten stedlig bemanning.

Kutt i tiltak

Helårsvirkning av avvikling av akuttovernattingstilbud ved MO-senteret Gyldenpris

Akuttovernattingen ved MO Gyldenpris ble avviklet i 2021, og budsjettet nedjusteres tilsvarende helårseffekten fra 2022.

Oppsigelse av avtale med Omsorgsbasen for kvinner

Avtalen med Stiftelsen Kirkens Bymisjon i Bergen, Omsorgsbasen for kvinner, er utgått. Bergen kommune skal i tråd med intensjonene i bystyresak 281/19 etablere krisesentertilbud til personer i aktiv rus. Etableringen skjer innenfor den økonomiske rammen for den utgåtte kontrakten.

Byrådet foreslår omdisponering av restmidler av utgått avtale med kirkens bymisjon, Omsorgsbasen, til Kriesenter for personer i aktiv rus

Sammendrag budsjett

Byrådet har de senere år innført en rekke nye tiltak med mål om et verdig liv for rusavhengige. Flere av tiltakene har blitt etablert ut et fra relativt nytt lovverk og med et begrenset erfaringsmateriale. Med grunnlag i erfaringer fra det som på flere vis har vært et nyvinningsarbeid og faglige anbefalinger, foreslår Byrådet å skalere ned og flytte noen tilbud for å utnytte tjenesteområdets totale ressurser enda bedre.

Byrådet fortsetter arbeidet med å etablere flere boliger for rusavhengige og vanskeligstilte med tilhørende booppfølgingstjenester. For å imøtekomme behovet blant rusavhengige som har rett på nødvendig helsehjelp, har også rammene til kjøp av plasser økt.

Aktivitets- og arbeidsrettet rehabiliteringstiltak for rusavhengige videreføres, og det iverksettes tiltak for å hjelpe personer med samtidige rus- og psykisk helseutfordringer ut i arbeid gjennom ansettelse av flere jobbspesialister.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	229 669	239 323	249 531	253 606	274 406	280 256
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	59 202	69 125	69 076	69 076	69 076	69 076
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	73 332	57 780	57 539	57 539	57 539	57 539
Overføringsutgifter	23 780	25 279	31 137	31 137	31 137	31 137
Finansutgifter	7 163	477	477	477	477	477
Sum Driftsutgifter	393 146	391 984	407 760	411 835	432 635	438 485
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-24 386	-26 949	-27 492	-27 492	-27 492	-27 492
Refusjoner	-42 672	-28 788	-28 788	-28 788	-28 788	-28 788
Overføringsinntekter	0	30	30	30	30	30
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-4 156	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-71 213	-55 707	-56 250	-56 250	-56 250	-56 250
Sum	321 933	336 277	351 511	355 586	376 386	382 236

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	1 898	2 386	2 386	2 386	2 386	2 386
Eldre, helse og frivillighet	0	-1	-1	-1	-1	-1
Arbeid, sosial og bolig	329 882	328 926	340 248	344 323	365 123	370 973
Fellesposter - bykassen	-9 847	4 966	8 878	8 878	8 878	8 878
Sum	321 933	336 277	351 511	355 586	376 386	382 236

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Andre velferdstiltak rus	2 221	2 539	2 561	2 561	2 561	2 561
Rusbehandling, råd og veiledning	178 168	183 762	202 869	204 069	223 389	223 389
Lavtersketilbud for rusavhengige	80 749	95 831	90 132	93 007	94 487	100 337
Utekontakt	24 058	22 480	23 546	23 546	23 546	23 546
Overnattingstilbud til bostedsløse	4 657	4 797	4 940	4 940	4 940	4 940
Midl opph. m/tils-ikke ind.rettet	17 206	11 512	11 648	11 648	11 648	11 648
Botreningstjeneste ikke individrettet	14 874	15 354	15 815	15 815	15 815	15 815
Sum	321 933	336 277	351 511	355 586	376 386	382 236

Kostra-analyse

Siden driftsdata om rustjenestene i KOSTRA er del av driftsdata for andre målgrupper, kan ikke disse dataene benyttes til å sammenligne Bergen sin ressursbruk med andre kommuner på dette tjenesteområdet.

Utfordringer og strategi**Temporært midlertidige botilbud for bostedsløse**

Mangel på tilrettelagte boliger til personer med mange og sammensatte utfordringer inkludert rusavhengighet er en utfordring. Tjenestene i kommunen har god oversikt over brukere og behov. En ser at innenfor boligprogrammet (bystyresak 43/17) sin prioritering av tilbud om bolig med samtidige tjenester til personer med sammensatte utfordringer kan bruk av midlertidige botilbud fortsatt reduseres, men aldri avvikles helt. For personer i aktiv rus mellom leieforhold, og for rusavhengige der en må kartlegge livssituasjon og muligheter før fremskaffelse av tilpasset botilbud, vil det også i framtiden være behov for et midlertidig botilbud.

Arbeidet for å redusere bruken av midlertidig botilbud pågår og skal ytterligere intensiveres i perioden hvor en planlegger for et nytt kommunalt midlertidig botilbud med døgnbemanning. En slik planprosess er omfattende og tidkrevende, både med tanke på å utvikle et godt driftskonsept, finne og tilpasse bygg til formålet og ivareta bostedsløse rusavhengige personer som er henvist til dagens tilbud i planperioden.

Arbeid og aktivitet

Personer som har stått lenge utenfor arbeidslivet kan ha vansker med å komme i arbeid, og personer med langvarig, kronisk ruslidelse kan i tillegg mangle erfaring fra arbeidslivet. Byrådet har fremmet en rekke tiltak for å styrke individuelle rehabiliteringsforløp for rusavhengige. I tråd med Handlingsplan for arbeid og aktivitet for rusavhengige 2019-2022 skal NAV sosialtjeneste mellom annet utvikle og utvide flere arbeidsrettede og aktivitetsrettede tilbud til personer som er i et rehabiliteringsløp. Som følge av byrådets prioritering av rehabiliterende tiltak i rusfeltet har byrådet etablert et ambulereende IPS-team (Individual Placement and Support). IPS er en kunnskapsbasert metode som bidrar til at mennesker med moderate til alvorlige psykiske lidelser og/eller rusmiddelavhengighet kan nyttiggjøre seg egen arbeidsevne og komme i ordinært lønnet arbeid.

Samhandling med frivillige, - ideelle – og brukerorganisasjoner i utviklingen av et MO- senter sentrum er beskrevet i samme handlingsplan. Byrådet vil gi tiltaket «arbeids- og aktivitetshus» en tydelig arbeidsrettet profil i lokaler som samlokaliserer en variasjon av tiltak, kommunale og andre.

Skadereduksjon

Ikke alle rusavhengige ønsker eller kan slutte med all bruk av rusmidler. Noen har også perioder med økt rusbruk som veksler med perioder med kontrollert eller helt uten inntak av rusmidler. Å redusere risiko for skadelige følger av rusbruk har begrunnet byrådets satsing på tiltak som MO-sentre, brukerrum og tverretattlig oppsøkende team, tidligere Overdoseteamet. Ikke bare basalbehov, men også mening og opplevelse av mestring er en vital beskyttende faktor mot uhelse, uavhengig av grunnlidelsen. Mennesker som sliter med rusavhengighet skal kunne leve verdige liv, og den hjelpen de får i MO-sentrene skal støtte opp om deres egen evne til mestring og selvstendighet.

Når byrådets satsing nå dreies mot rehabiliterende tiltak betyr dette at også de skadereuserende tjenestene skal ha et økt fokus på å motivere sine brukere til deltakelse i aktiviteter. En helhetlig tilnærming er grunnlaget for gode kommunale tjenester. Dette innebærer å bidra til et strukturert samarbeid mellom den enkelte bruker og tilbydere av lavterskel aktiviteter, kommunale og ideelle.

Vold i rusmiljøet

Adferden enkeltpersoner i rusmiljøet utviser kan virke skremmende og skaper utrygghet både innad i miljøet og for omgivelsene. Byrådet har etablert prosjektet Sent ute der formålet er å bidra til at personer som oppholder seg på de åpne russcenene og preger miljøet der i negativ retning tilbys godt koordinerte, samordnede tjenester. Komplekse saksfelt der ulike instanser som arbeider utfra forskjellig lovgrunnlag er involvert er særlig utfordrende. Samarbeid mellom kommune, politi og spesialisthelsetjenesten er avgjørende for å få til gode forløp. Det er etablert flere samarbeidsflater mellom kommunen, politiet og Helse Bergen HF på individnivå for å imøtegå problemstillingen. I tråd med Plan for rusfeltet 2018-2022 har byrådet igangsatt arbeidet med å opprette et krisesentertilbud for personer i aktiv rus. For å sikre trygghet for beboere i midlertidige botiltak med kvalitetsavtale har byrådet engasjert vekttertjeneste ved de to resterende hospitsene.

Tidlig innsats

Det rapporteres at ungdom i større grad enn tidligere opplever utfordringer knyttet til sin psykiske helse. For noen leder livsutfordringer til eksperimentering med rusmidler.

Utekontakten har et særlig søkelys på å legge til rette for tidligere innsats og identifisering og mer presise tiltak til ungdom. Det jobbes aktivt og tverretattlig på individ og gruppenivå for å forebygge problemutvikling i forhold til rus, psykisk helse og kriminalitet. Gjennom oppsøkende sosialt arbeid etablerer Utekontakten kontakt med risikoutsatte unge. Formålet er å avdekke hjelpebehov, motivere til endring, og sikre at barn og unge får tilbud om hjelp og behandling. Utekontakten drifter også Tidlig ute. Tidlig ute er et rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak i samarbeid med Hordaland politidistrikt, Bergen kommune og Helse Bergen. Deltakerne får tilbud om et alternativ til en vanlig straffereaksjon, gjennom individuelt tilpasset oppfølging.

Når tilfanget til Tidlig ute er høyt kan Utekontakten supplere med feltarbeidere. Når tilfanget er lavt kan oppsøkende virksomhet øke. Dette er et godt eksempel på synergieffekt som utover «produksjon» også gir kompetansespredning i tjenesten.

Menneskehandel

Ivaretagelse av mulige ofre for menneskehandel koordineres av tverretattlig operativt team ved Utekontakten. Det er ikke avsatt noen stilling til formålet, virksomheten er administrert som del av stillingen til medarbeider utpekt av leder. I april 2019 vedtok Bergen bystyre Et liv i frihet – Plan mot

menneskehandel 2019 – 2023. Planen danner grunnlag for prioritering av kommunens innsats på området. Innfasing av tiltak som krever økt bevilgning, inkludert etablering av stillinger som skal iverksette planens øvrige tiltak, skal byrådet vurdere i forbindelse med fremtidige budsjettframleggelse.

Overordnede mål

- **En rettferdig og inkluderende by**

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025	
En rettferdig og inkluderende by	Antall personer i gruppen rusavhengige og bostedsløse med individuell oppfølging i egen bolig skal økes	Antall personer i gruppen rusavhengige og bostedsløse med individuell oppfølging i egen bolig	635	635	635	660	
	Bedre helsetjenester til rusavhengige personer	Antall konsultasjoner i helserom	1 800	2 200	2 250	2 400	
	Redusere utgifter til bruk av midlertidig botilbud for rusavhengige og bostedsløse	Utgifter til bruk av midlertidig botilbud (i mill. kr.)	35,5	30,0	30,0	25,0	
	Styrke arbeidet med rehabilitering for rusavhengige	Andelen utnyttede plasser i aktivitetssentre i regi av NAV sosialtjeneste		75,0 %	80,0 %	80,0 %	90,0 %
		Antall personer som innvilges opphold i rehabiliteringsinstitusjon årlig		75	80	80	85
	Gjennomsnittlig botid i rehabiliteringsinstitusjon (mnd.)		3,0	3,0	3,0	3,0	

Virkemiddel for å nå mål

Bruker- og pårørende perspektiv

For å løfte frem bruker/pårørende-stemmene i rusfeltet har byrådet etablert et ruspolitisk råd. Rådet har gitt gode innspill til byrådet og bystyret i saker som omhandler rusfeltet. Ved siden av å fortsette å ansette flere personer med brukerfaring i tjenestene har byrådet besluttet å videreføre ruspolitisk råd. Rådet har ni medlemmer, rådet møtes ca. 1 gang pr. mnd. Rådets nye medlemmer ble utnevnt i juni 2020.

IDE programmet

Byrådet ved Byrådsavdeling for arbeid, sosial, og bolig startet i 2019 startet program for innovasjon, digitalisering og effektivisering. Det skal gjennomføres forbedringsprosjekter som skal løse konkrete utfordringer, samt bygge generell kompetanse for styrt endrings- og utviklingsarbeid i tjenestene (Lean-metodikk). Arbeidet skal videreføres.

Samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner

Byrådet gir årlige tilskudd til frivillig sektor til uløste oppgaver innenfor ulike felt. Vi trenger et rikt og bredt organisasjonsliv for at Bergen skal være et godt sted å bo. Det frivillige arbeidet er med på å gi mening i tilværelsen, og nettopp derfor er det også et viktig arbeid innenfor rusfeltet. I handlingsplanen mot åpne russcener stilles det krav til ivaretagelse av nærmiljøet tjenestene etablerer seg i. Byrådet ønsker ikke en fortetting av tjenester i umiddelbar nærhet av åpne russcener slik at flere brukere trekkes til området.

Økt sikkerhet og kvalitet i midlertidige botilbud

Byrådet satser på tett individuell oppfølging av personer som bor i midlertidige botilbud. Bostedsløse kartlegges ift. livssituasjon og fungering med mål om å fremskaffe best mulig tilpasset botilbud. Sikkerheten i de to private midlertidige botilbudene oppskaleres med stasjonær vektertjeneste inntil et døgnbemannet tilbud i kommunal regi er på plass.

Samhandling på tvers av etater og instanser

Videreføring av samarbeid mellom kommunen og Helse Bergen HF er av stor betydning for å for å sikre sammenhengende helse- og omsorgstjenester. Som likeverdige partnere med felles eierskap og ansvar for ruspasientene vil en sikre innovasjon og implementering av nye virksomme tiltak. Styrket arbeid med rehabilitering for rusavhengige er et felles mål for alle kommunale tjenester som tilbys rusavhengige personer. Dette innebærer å motivere til tverrfaglig spesialisert rusbehandling, opphold i rehabiliteringsinstitusjoner og deltakelse i tilrettelagte arbeids- og aktivitetstiltak. Målet er at brukerne møter recovery-orienterte ansatte i alle tjenester. Koordinert samarbeid og samhandling med spesialisthelsetjeneste og politiet er i tillegg avgjørende både for å håndtere utfordringer med åpne russcener.

Menneskehandel

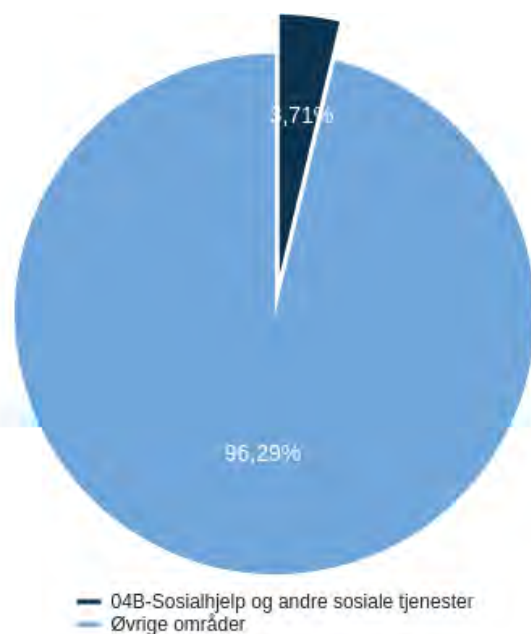
Byrådet skal iverksette tiltakene i Et liv i frihet – Plan mot menneskehandel 2019-2023 i planperioden.

Aktivitet (Nøkkeltall)

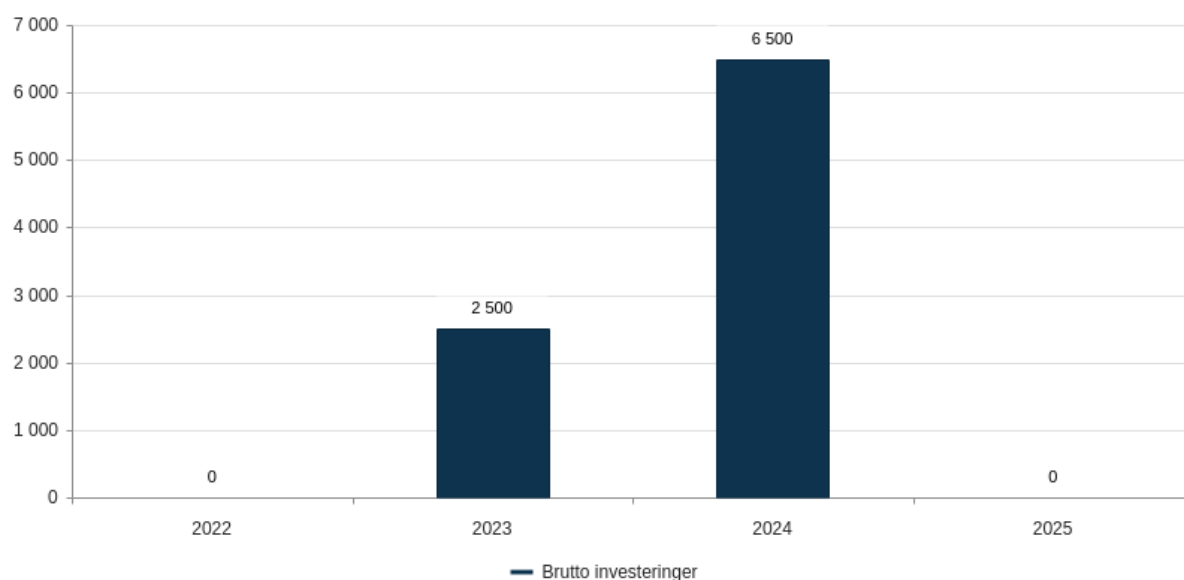
Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Utgifter til bruk av midlertidig botilbud (i mill. kr.)	36	36	36	27	25	25	25	
Antall personer i gruppen rusavhengige og bostedsløse med individuell oppfølging i egen bolig	626	595	600	645	650	660	660	
Unike brukere registrert pr. tiltak samlet for alle MO-sentrene	2 075	1 040	1 040	2 000	2 000	2 000	2 000	
Årlig besøk i MO-sentrene	68 723	31 274	40 000	68 550	68 500	68 500	68 500	

04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester

04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter tjenester som blir gitt av sosialtjenesten ved de lokale NAV kontorene. Dette omfatter råd og veiledning, økonomisk sosialhjelp, kvalifiseringsprogrammet, aktivitetsplikt, særlige tiltak for rusmiddelbrukere, gjeldsrådgivning, midlertidig botilbud til bostedsløse samt oppfølgingstjenester for at flere skal kunne bo i egen bolig.

Videre omfatter tjenesteområdet avtale om drift av Krisesenter for Bergen og omegn. Krisesenteret skal sikre et godt og helhetlig krisesentertilbud til personer utsatt for vold eller trusler om vold, og som har behov for rådgivning eller et trygt midlertidig botilbud. Kommunen har overtatt driften av Krisesenteret, og denne er organisert under byrådsavdeling for sosial, bolig og inkludering.

Bergen kommune er også vertskommune for Støttesenter mot incest og seksuelle overgrep i Hordaland (SMISO Hordaland) og er ansvarlig for å følge opp senterets økonomi og drift. SMISO er et lavterskeltilbud som gir hjelp til selvhjelp, råd og veiledning. I tillegg gir senteret et undervisningstilbud til elever på 6. trinn i Bergen.

Bergen kommune har en avtale med Stiftelsen Alternativ til Vold (ATV) om et helhetlig behandlingstilbud for familier i Bergen som lever med vold. Den kliniske virksomheten ved ATV Bergen utføres av psykologer og består av individuell behandling, partnersamtaler, familiesamtaler og ulike gruppetilbud. Behandlingstilbudet gis både til voldsutøver og de som utsettes for vold i nære relasjoner.

Hovedprioriteringer

En by bør måles på hvordan den behandler mennesker i vanskelige livssituasjoner. For byrådet er det viktig å prioritere dem som mest av alt trenger kommunen. Dette budsjettet bidrar til å bedre levekårene for vanskeligstilte, gjennom sosial og økonomisk trygghet, tilknytning til arbeidslivet og aktiv deltakelse i samfunnet.

Bergen er en mangfolds by og en menneskerettighets by. Ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Bergen skal være en kommune der alle kan være seg selv og samtidig sikres likeverdige tjenester og muligheter, og byrådet vil kjempe for reell likestilling.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	802 413	802 413	802 413	802 413
Sum Lønns- og prisvekst mv.	21 629	21 629	21 629	21 629
Sum Tekniske justeringer	200	200	200	200
Sum Utgående engangstiltak	-2 184	-12 884	-15 084	-15 084
Prisjustering og diverse endringer	19 645	8 945	6 745	6 745
Konsekvensjustert ramme	822 058	811 358	809 158	809 158
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Husleie NorA (Norsk i arbeid)	1 200	1 200	1 200	1 200
Kvalifiseringsstønad	3 800	3 800	3 800	3 800
Omdisponering tilskudd Kirkens bymisjon Gatejuristen	-258	-258	-258	-258
Samlokalisering	-1 663	-1 794	-1 794	-1 794
Tilpasning til aktivitetsnivå økonomisk sosialhjelp	-22 100	-18 500	-18 500	-18 500
Tilpasning til SIFOs referansebudsjett	3 400	3 400	3 400	3 400
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	-15 621	-12 152	-12 152	-12 152
Nye tiltak				
Kirkens bymisjon - Home start familiekontakten - utvide tilbud to bydeler	1 000	1 000	1 000	1 000
Krisesenter for personer i aktiv rus	-313	-313	-313	-313
Mangfoldsbyen Bergen	100	100	100	100
Sum Nye tiltak	787	787	787	787
Effektivisering				
Effektivisering som følge av program for digitalisering, innovasjon og effektivisering	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Sum Effektivisering	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Kutt i tiltak				
Sosialrådgivning og veiledning	-500	-500	-500	-500
Sum Kutt i tiltak	-500	-500	-500	-500
Nye tiltak og realendringer budsjett	-19 334	-15 865	-15 865	-15 865
Ramme 2022-2025	802 724	795 493	793 293	793 293

Tilpasning til aktivitetsnivå

Husleie NorA (Norsk i arbeid)

Byrådet foreslår å styrke husleiebudsjetten til tiltaket NorA. Budsjettet ble før prosjektet startet beregnet med en kostnad som i senere tid viser seg å være for lav. Kostnaden ligger 1,2 mill. over det som ble beregnet før prosjektet startet. 1,2 mill. gjelder husleie og husleierelaterte kostnader.

Kvalifiseringsstønad

Byrådet foreslår å tilpasse budsjettet til kvalifiseringsstønad i tråd med forventet utvikling for kommende handlings- og økonomiplanperiode. Et nytt arbeidstiltak for innvandrere (NorA) etablert i 2019 vil ha mange deltakere på kvalifiseringsprogram, og det forventes en midlertidig økning i stønadutbetalingene. Lovendring i 2021, som gjør at flere kan få tilbud om kvalifiseringsprogram, legges også til grunn for økning av budsjettet hvor deler kommer fra sosialhjelp. Etter hvert som den store flyktningsgruppen fra 2016 og 2017 er ferdig i arbeidstiltaket, var det forventet nedgang og stabilisering av kvalifiseringsstønaden men nye regler endrer forutsetningen. Det legges inn nytt måltall

for antall KVP deltakere med 525 for hele økonomiplanperioden, noe som for øvrig er en økning av måltall med 25 fra HØP 21-24.

Omdisponering tilskudd Kirkens bymisjon Gatejuristen

Byrådet foreslår følgende endringer på tilskuddslisten for byrådsavdeling for arbeid, sosial. og bolig for 2022:

- Stiftelsen Kirkens Bymisjon søkte tilskudd for 2022 til bare et tiltak: Gatenære tilbud innen rus, psykisk helse og sosialfeltet.
- I 2021 fikk de tilskudd til tre tiltak : Gatejuristen, FRI-tiltak for ofre for menneskehandel og personer med prostitusjonserfaring og Gatenære tilbud innen rus, psykisk helse og sosialfeltet.

Byrådet foreslår å omdisponere midlene, fra de to tiltakene som ikke er søkt om for 2022, til tiltaket Gatenære tilbud innen rus, psykisk helse og sosialfeltet. Omdisponeringen utgjør 0,36 mill. og totalt tilskudd for Stiftelsen Kirkens bymisjon vil utgjøre 0,9 mill.

Det vises ellers til tilskuddslisten for Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig for fullstendig oversikt.

Samlokalisering

Byrådet ønsker å samle noen tjenester til barn og unge i felles lokaler. Dette skal bidra til at barn og familier får rett hjelp til rett tid, og at de enkelt skal kunne veksle mellom ulike tjenester og nivåer. Avdelinger innenfor psykisk helse samlokaliseres med mål om mer koordinerte tjenester og økt faglig miljø. Nav kontor samlokaliseres i felles byområder, fra tidligere bydelskontor. Ref.[bystyresak 2018-18882-7](#) om Fremtidens Nav i Bergen. Nav Stat går også inn med flere regionsfunksjoner.

Samlokalisering av avdelinger vil medføre endringer i husleieutgifter. For noen avdelinger vil utgiftene reduseres, mens for andre avdelinger vil utgiften øke. Samlokalisering er en del av byrådets arbeid for å gi bedre tjenester til innbyggerne

Totalt vil samlokaliseringen medføre økte utgifter. Det ble i Handlings- og økonomiplan 21-24 for vedtatt en styrking av budsjettet på 4,1 mill. for å kompensere for økte utgifter fra 2021. Budsjettet ble lagt på tjenesteområde for Barnevern, men tilhørte flere tjenesteområder.

I løpet av 2021 er flere av lokasjonene for samlokalisering blitt klare, og det er behov for ytterligere styrking av totalbudsjettet for å kompensere for nye og økte husleiekostnader. Samtidig vil budsjettet for noen tjenesteområder nedjusteres, som følge av en reduksjon i husleieutgifter. Totalt vil økte husleieutgifter, fordelt på flere tjenesteområder, utgjøre 6,4 mill. som delårseffekt i 2022, og 8,7 mill som helårseffekt videre fra 2023.

Lokalene tas i bruk i 2021 og 2022. Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende merutgiftene.

Tilpasning til aktivitetsnivå økonomisk sosialhjelp

Byrådet foreslår nedjustering av økonomisk sosialhjelp med 22,1 mill. i 2022 som følge av klientreduksjon. Så langt i år er det 221 færre mottakere enn på samme tidspunkt som i 2020 og utbetaling av sosialhjelp har gått ned med 1,9 mill. i samme periode. I forhold til budsjettet til økonomisk sosialhjelp ser det ut til å gå mot et betydelig mindreforbruk i 2021. Dette forutsatt at trenden med et lavere antall mottakere av økonomisk sosialhjelp fortsetter ut året i forhold til 2020.

Tallene for 2022 forutsetter at det ikke blir noen økning av at de ekstraordinære statlige tiltakene for permittering, overgangsstønad, arbeidsavklaringspenger (AAP) og dagpenger. De statlige tiltakene er planlagt å utgå fra 1. oktober 2021. Tusenvis har fått forlenget permitteringsperioden og AAP ordningen på grunn av korona, og disse vil miste stønaden etter 1. november 2021. Hvor mange av disse som vil gå over på økonomisk sosialhjelp er vanskelig å estimere.

Tilpasning til SIFOs referansebudsjett

Byrådet foreslår å styrke budsjett med helårsvirkning av tilpasning til SIFOs referansebudsjett. 01.03.21 ble det lagt inn satsøkning for å tilnærme seg SIFOs referansebudsjett. 3,4 mill. gjelder helårseffekt av satsøkningen.

Nye tiltak

Kirkens bymisjon - Home start familiekontakten - utvide tilbud to bydeler

Home-Start hjelper familier som opplever mange ulike typer vanskeligheter. Familiene skal ha småbarn, nærmere bestemt minst et barn under skolealder. Familiene tilbys emosjonell støtte og praktisk hjelp. Støtten som gis av frivillige i familiens eget hjem er gratis. De frivillige besøker familien over en periode som vurderes opp mot familiens behov. Byrådet ønsker at flere bydeler i Bergen skal få dette gode tilbudet fra Kirkens bymisjon, og foreslår en økt bevilgning til formålet i økonomiplanperioden på kr. 1,0 mill.

Krisesenter for personer i aktiv rus

I tråd med bystyresak 281/19 etableres krisesentertilbud til personer i aktiv rus.

Krisesenteret skal sikre et godt og helhetlig krisesentertilbud til personer i aktiv rus. Tjenesten vil oppfylle lovpålagte plikter i krisesenterloven ved å tilby rådgivning og/eller et trygt midlertidig botilbud til rusavhengige som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner»

Krisesenteret fikk i 2021 tildelt ekstramidler i forbindelse med oppstart og etablering av senteret. Midlene utgår fra 2022.

Mangfoldsbyen Bergen

Byrådet ønsker å styrke mangfoldsbyen Bergen og foreslår en økt bevilgning til formålet i økonomiplanperioden på kr. 0,5 mill. Midlene foreslås bevilget som tilskudd til Skeivt Kristent nettverk (kr. 0,3 mill.), Norsk folkehjelp Bergen - DiMe prosjektet (kr. 0,1 mill.), og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (kr. 0,1mill.)

Effektivisering

Effektivisering som følge av program for digitalisering, innovasjon og effektivisering

Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig har startet et program (IDE-programmet) for innovasjon, digitalisering og effektivisering. Programmet skal i årene fremover være et viktig styrende virkemiddel for å utvikle de kommunale tjenestene. Det skal startes flere utfordrende og spennende organisasjonsutviklingsprosjekter med mål om bedre tjenestekvalitet, enklere dialog med innbyggerne og effektiv ressursbruk. Programmet skal levere gevinster i form av økt kvalitet, spart tid og reduserte

kostnader. Herunder mer hensiktsmessig tjenesteproduksjon, samlokalisering av kommunale tjenester, redusert antall lokaler og omstilling.

Kutt i tiltak

Omdisponering tilskuddslisten

Byrådet foreslår

Sosialrådgivning og veiledning

Byrådet foreslår å fjerne midler avsatt til sosialpolitisk råd, som ble avviklet for flere år siden.

Sammendrag budsjett

Byrådet fortsetter arbeidet med å bekjempe fattigdom gjennom økt satsing på kvalifiseringsstønad, sammen med økte sosialhjelpssatser har dette gitt flere et større økonomisk handlingsrom. Samtidig forventes det gevinster gjennom effekt av tiltak, herunder effektiviseringstiltak i perioden. Budsjettet legger grunnlaget for fortsatt tett og effektiv sosialfaglig oppfølging av sosialhjelpsmottakerne, å bedre levekårene for vanskeligstilte, og å bidra til sosial og økonomisk trygghet. IDE-programmet med underliggende prosjekter og generelt økt endringstakt forventes å gi effektiviseringsgevinster i økonomiplanperioden.

Tilpasning til aktivitetsnivå økonomisk sosialhjelp

Utgiftsnivået er relativt stabilt og forventes å holde seg på et slikt nivå i perioden hovedsakelig grunnet lavere bosetting av flyktninger, men også som resultat av flere iverksatte tiltak (eksempelvis Digitalisering gjennom prosjektet «Digisos», samlokalisering av 1.linjetjeneste med NAV stat i «Kontaktsenteret», satsing på norskopplæring i tiltaket «NorA» og arbeids- og aktivitetssenteret). Oppdaterte prognoser på økonomisk sosialhjelp viser at en forventer at færre skal motta økonomisk sosialhjelp utover i økonomiplanperioden og et mindrebehov sammenlignet med byrådets innstilling til HØP21-24. Bystyret foreslår at budsjettet justeres i tråd med oppdaterte prognoser.

Kvalifiseringsstønad

Byrådet foreslår å tilpasse budsjettet til kvalifiseringsstønad i tråd med forventet utvikling for kommende handlings- og økonomiplanperiode. Flere skal delta i arbeidskvalifiseringstiltaket «NorA» (etablert i 2019), og det forventes en midlertidig økning i stønadsutbetalingene. Etter hvert som den store flyktningsgruppen fra 2016 og 2017 er ferdig i arbeidstiltaket, forventes det igjen en nedgang og stabilisering av kvalifiseringsstønaden.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000	Regnskap Budsjett		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	349 024	353 136	374 823	374 823	372 623	372 623
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	61 830	52 938	55 630	55 499	55 499	55 499
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	5 238	5 949	5 449	5 449	5 449	5 449
Overføringsutgifter	424 703	460 970	437 854	430 754	430 754	430 754
Finansutgifter	13 497	7 876	7 876	7 876	7 876	7 876
Sum Driftsutgifter	854 292	880 868	881 631	874 400	872 200	872 200
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-16 358	-3 311	-3 763	-3 763	-3 763	-3 763
Refusjoner	-74 955	-63 934	-63 934	-63 934	-63 934	-63 934
Overføringsinntekter	0	-8 003	-8 003	-8 003	-8 003	-8 003
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-9 645	-3 208	-3 208	-3 208	-3 208	-3 208
Sum Driftsinntekter	-100 958	-78 455	-78 907	-78 907	-78 907	-78 907
Sum	753 333	802 413	802 724	795 493	793 293	793 293

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	1 392	1 269	1 269	1 269	1 269	1 269
Arbeid, sosial og bolig	757 950	767 730	768 789	761 558	759 358	759 358
Kultur, mangfold og likestilling	4 657	11 125	11 872	11 872	11 872	11 872
Fellesposter - bykassen	-10 671	22 288	20 794	20 794	20 794	20 794
Sum	753 333	802 413	802 724	795 493	793 293	793 293

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sosial rådgivning og veiledning	237 858	244 950	245 820	245 689	243 489	243 489
Støtte til krisetiltak	17 382	21 494	21 835	21 835	21 835	21 835
Kvalifiseringsordningen	136 522	135 118	150 079	150 079	150 079	150 079
Økonomisk sosialhjelp - individrettet	361 571	400 853	384 990	377 890	377 890	377 890
Sum	753 333	802 413	802 724	795 493	793 293	793 293

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år (B) *) **)	6 793	6 789	6 157	6 078	6 643	5 877
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år (B) *) **)	1 965	1 942	1 972	2 115	2 233	2 008
Produktivitet						
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker (B) *)	54 286	56 026	70 847	54 693	56 116	56 771
Dekningsgrad						
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (B)	39,1 %	38,3 %	41,3 %	42,0 %	37,6 %	41,2 %
Andelen sosialhjelpsmottakere 18-24 år, av innbyggerne (19)-24 år (B)	4,7 %	4,6 %	4,2 %	5,1 %	6,5 %	5,0 %
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år (B)	3,9 %					
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 20-66 år (B) **)	3,8 %	3,7 %	3,0 %	4,0 %	4,0 %	3,6 %
Gjennomsnittlig stønadslengde for mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt (måneder)	7,9	8,0	7,7	5,6	7,3	6,7
Mottakere av kvalifiseringsstønad per 1000 innbyggere 20-66 år (B) **)	3,5	3,6	3,4	4,7	4,7	3,7
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned (kr) *)	9 145	9 588	10 896	11 465	9 266	10 179
Samlet stønadssum (bidrag + lån) *)	415 161 762	400 711 901	1 382 862 950	270 663 832	221 075 026	182 977 732
Sosialhjelpsmottakere	7 409	7 009	20 182	5 189	3 929	3 291

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Prioritet

Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år: Bergen har gått opp i netto driftsutgifter, delvis på grunn av at vi har økt satsing på rusomsorg og kvalifiseringsprogram. Av de største byene så er det Oslo som har de høyeste driftsutgiftene

Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. innbygger 20-66 år: Bergen har lavest netto driftsutgifter sammenlignet med de 3 andre største byene i Norge og ligger også under snittet for ASSS kommunene. Lave snittutbetalinger på grunn av lav andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt samt effektiv forvaltning av sosialhjelpsbudsjettet bidrar til dette. Bergen har samtidig kommunal bostøtte som de andre storbyene ikke har. En fjerning av denne ville øke utgiftene til økonomisk sosialhjelp.

Produktivitet

Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker: Her ligger Bergen nest lavest av storbyene samt en god del under snittet for ASSS. Dette kommer i høy grad av at vi har lavere snittutbetalinger pr. mottaker enn de andre storbyene siden vi har så lav andel med hovedinntekt sosialhjelp. At Bergen har kommunal bostøtte, vil også påvirke denne indikatoren. Samtidig så har vi en økning fra 2019. Dette kommer av at Bergen har økt sine satser for økonomisk sosialhjelp.

Dekningsgrad

Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde: Bergen har sammen med Stavanger den laveste andelen med hovedinntekt sosialhjelp på 38,3 % av alle mottakere. De fleste som får supplerende sosialhjelp, har trygd som hovedinntekt. Dette trekker også opp stønadslengden generelt på økonomisk sosialhjelp i Bergen.

Andel sosialhjelpsmottakere pr. innb. 18-24 år: Bergen ligger under snittet for ASSS kommunene på denne indikatoren og har hatt en nedgang det siste året. Satsing på denne aldersgruppen i sosialtjenesten har medført at det er en nedgang av ungdommer som mottar økonomisk sosialhjelp.

Andel sosialhjelpsmottakere pr. innb. 20-66 år: Bergen ligger rett over snittet på denne indikatoren for ASSS kommunene, men under Trondheim, Stavanger og Oslo.

Mottakere av kvalifiseringsstønad pr. 1000 innbyggere 20-66 år. Antallet mottakere i Bergen ligger rett under snittet i nettverket, men har en økning sammenlignet med 2019. **Grunnlagsdata**

Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18-24 år: Her ligger Bergen høyt og har gått opp fra 2019. Stønadslengden må ses i sammenheng med at Bergen har en lavere andel ungdommer på sosialhjelp enn de fleste andre storbyer. Bergen har over tid jobbet godt med ungdommer og det er foretatt grundige kartlegginger. Vi vurderer at dette er grunnen til at Bergen har gått ned på antall ungdommer, men da går også stønadslengden opp da de sosialtjenesten sitter igjen med i aldersgruppen trenger lengre tid for å komme seg ut i arbeid eller tiltak.

Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned: Bergen ligger under de andre storbyene unntatt Stavanger samt snittet for ASSS kommunene. Dette kommer igjen av den lave andelen med hovedinntekt sosialhjelp, men også den kommunale bostøtten har betydning.

Samlet stønadssum. I Oslo har samlet stønadssum gått opp fra 1309,2 mill. i 2019 til 1382,9 i 2020. I Stavanger har stønadssummen gått opp fra 195,6 mill. i 2019 til 221,1 mill. i 2020. I Trondheim har stønadssummen gått ned fra 279,3 mill. i 2019 til 270,7 mill. i 2020. Bergen har gått ned fra 415,2 i 2019 til 400,7 i 2020. Nedgangen skyldes en nedgang i antallet mottakere av økonomisk sosialhjelp.

Sosialhjelpsmottakere: Antall mottakere i Bergen har gått ned med 400 mottakere fra 2019, i Oslo har en økning med 534 mottakere, Stavanger har en økning med 213 mottakere, mens Trondheim gikk opp med 84 mottakere. Så langt i 2021 ser vi en fortsatt nedgang i antallet mottakere av økonomisk sosialhjelp i Bergen.

Utfordringer og strategi

I perioden 2012-2020 ble det registrert 20 716 nye unike brukere ved sosialtjenesten i Bergen. Netto økning i antallet sosialhjelpsmottakere fra 2012 til 2020 var 2,8 % i denne perioden. Til sammenligning var økningen i samme periode 16,5 % i Oslo, 33,1 % i Trondheim og 33,8 % i Stavanger.

Sosialtjenesten i Bergen har relativt sett hatt gode resultater når det gjelder å bistå brukere til å bli uavhengige av sosialhjelp. Stikkord for innholdet i arbeidet er:

- Tett sosialfaglig oppfølging, individuelt tilpassede tiltak.
- Aktiv bruk av vilkår og oppbygging av arbeidsrettede tiltak.
- FIA (Folk i arbeid) for å gi reelt arbeidsrettet innhold i aktivitetsplikten, tett samarbeid med statlige tiltak i Nav.
- Ny Sjanse og NorA (Norsk og Arbeid) som er arbeidsrettede tiltak for mottakere av økonomisk sosialhjelp med innvandrerbakgrunn.

Sosialhjelpsutgiftene bestemmes i tillegg til antall mottakere og stønadslengder av nivået på sosialhjelpen, som fastsettes av den enkelte kommune. De fleste kommunene følger de veiledende statlige normene for livsopphold. Fra 1. mars 2020 økte Bergen sosialhjelpssatsene og følger ikke lenger de statlige satsene.

I 2020 ble det utbetalt ca. kr. 401 mill. brutto i økonomisk sosialhjelp i Bergen. I Oslo ble det utbetalt ca. 1383 mill., Trondheim ca. 271 mill. og i Stavanger ca. 221 mill.

Frem til 2019 har vi sett en økning i sosialhjelpsutgiftene, mens i 2020 gikk utgiftene ned. Årsaken til dette var den relativt store nedgangen av mottakere av økonomisk sosialhjelp.

Dette ser vi bl.a. henger sammen med mindre mottak av flyktninger og dermed en nedgang i antallet på introduksjonsprogram. Til tross for pandemien så er NorA kommet godt i gang med arbeidet og har gjennom 2021 fått flere tjenestemottakere ut av økonomisk sosialhjelp.

Byrådet forutsetter en videre utvikling i tråd med 2021 i handlingsplanperioden.

Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig startet i 2019 program for innovasjon, digitalisering og effektivisering (IDE-programmet). Det har blitt gjennomført, og skal gjennomføres forbedringsprosjekter som skal løse konkrete utfordringer, samt bygge generell kompetanse for styrt endrings- og utviklingsarbeid (Lean-metodikk).

Digisos, et nasjonalt samarbeidsprosjekt mellom KS, seks kommuner (Trondheim, Bergen, Oslo, Horten, Bærum, Stavanger) og Arbeids- og velferdsdirektoratet, ble avsluttet ved utgangen av 2019. Prosjektet har utviklet selvbetjeningsløsninger innenfor den kommunale sosialtjenesten i NAV, med mål om å forbedre brukeropplevelsen for innbyggere og effektivisere arbeidet for ansatte. Løsningene bidrar til å gjøre sosiale tjenester mer tilgjengelige og saksprosessen transparent og oversiktlig for brukerne. Digisos skal forenkle prosessene rundt økonomisk sosialhjelp samtidig som veileder i NAV sosialtjeneste skal få mer ressurser til å gjøre brukerne selvhjulpne. Ved prosjektets avslutning 31.12.19 hadde nær 60 % av innbyggerne i Norge tilgang til den digitale søknaden. I mai måned var ca. 80 % av søknadene på økonomisk sosialhjelp i Bergen digitale.

I 2019 ble tiltaket NORA (Norsk og Arbeid) etablert for mottakere på økonomisk sosialhjelp med innvandrerbakgrunn. Tiltaket er iverksatt for å møte utfordringen med at over 50 % av mottakerne av økonomisk sosialhjelp har innvandrerbakgrunn. Tiltaket er sentralt i bekjempelse av fattigdom.

I 2019 var det 1 450 husholdninger med 2 740 barn som mottok økonomisk sosialhjelp i Bergen. Tilsvarende tall i 2020 var 1 336 husholdninger med 2 494 barn. Byrådet ser det som svært positivt at antallet barn som lever i familier som mottar økonomisk sosialhjelp har gått ned. Barnefamilier har vært et satsingsområde over flere år etter at Handlingsplan mot fattigdom ble lagt frem for Bystyret.

Bergen kommune har fra høsten 2019 benyttet statlige tilskuddsmidler til å finansiere en koordinator som jobber med å følge opp tiltakene i handlingsplan mot fattigdom med særlig fokus på barnefamiliers situasjon.

Byrådet gir årlige tilskudd til frivillig sektor til uløste oppgaver innenfor ulike felt. Vi trenger et rikt og bredt organisasjonsliv for at Bergen skal være et godt sted å bo. Det frivillige arbeidet er med på å gi mening i tilværelsen, og nettopp derfor er det også et viktig forebyggende arbeid. Frivillige organisasjoner og menigheter er viktige verdiformidlere, og deres arbeid anerkjennes ved økonomisk støtte.

Bergen kommune jobber kontinuerlig med å forhindre og forebygge fordommer, diskriminering og utenforskap. Bergen er en mangfoldsby og en menneskerettighets by hvor ingen skal diskrimineres på bakgrunn av kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, seksualitet, etnisitet, religion eller funksjonsevne. Derfor har Byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling opprettet en seksjon for mangfold og likestilling, for å styrke arbeidet på feltet. I 2021 vil seksjonen blant annet jobbe med en handlingsplan mot muslimhat, handlingsplan mot radikaliserings, voldelig ekstremisme og hatkriminalitet, plan for likestilling i mangfolds byen Bergen og rullering av plan for kjønns- og seksualitetsmangfold. Gjennom omdisponeringer ønsker byrådet å sikre tilskudd til Skeivt Kristent Nettverk, og Møhlenpris Idrettslag.

Bergen kommune jobber kontinuerlig med å forhindre og forebygge fordommer, diskriminering og utenforskap. Bergen er en mangfoldsby og en menneskerettighetsby hvor ingen skal diskrimineres på bakgrunn av kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, seksualitet, etnisitet, religion eller funksjonsevne. Derfor har Byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling opprettet en seksjon for mangfold og likestilling, for å styrke arbeidet på feltet. I 2021 vil seksjonen blant annet jobbe med en handlingsplan mot muslimhat, handlingsplan mot radikaliserings, voldelig ekstremisme og hatkriminalitet, plan for likestilling i mangfoldsbyen Bergen og rullering av plan for kjønns- og seksualitetsmangfold. Gjennom omdisponeringer ønsker byrådet å sikre tilskudd til Skeivt Kristent Nettverk, og Møhlenpris Idrettslag.

Overordnede mål

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En rettferdig og inkluderende by	55 % av kvalifiseringsprogrammene skal inneholde statlige tiltak	Andel deltakere med statlige tiltak i kvalifiseringsprogrammet	55,0 %	55,0 %	55,0 %	55,0 %
	Andelen digitale søknader om økonomisk sosialhjelp skal være 70 %	Andel digitale søknader om økonomisk sosialhjelp	65,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %
	Flere i arbeid og aktivitet, færre på stønad	Antall deltakere som har deltatt i kvalifiseringsprogrammet	730	730	730	700
	Reduksjon av stønadslengde for brukere i alderen 18-24 år som mottaker økonomisk sosialhjelp	Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18-24 år	4,6	4,5	4,5	4,5

Virkemiddel for å nå mål

Den vedtatte "Handlingsplan mot fattigdom – med særlig vekt på barnefamiliers situasjon" har i seg tiltak som skal sikre alle byens innbyggere omsorg, trygghet, verdighet og mulighet til deltakelse. Det er viktig å følge opp tiltakene som skisseres i planen. Barnetrygden skal fortsatt holdes utenfor beregningen ved utmåling av økonomisk sosialhjelp. En viktig oppgave for sosialtjenestene er å avklare inntektsmuligheter da sosialhjelp skal være en midlertidig ytelse. De som har mulighet for å arbeide skal få tilbud om aktivitetstiltak eller arbeidstiltak. Viktige aktivitetstiltak er FIA-tiltakene (Folk I Arbeid). Det er etablert FIA-tiltak ved alle 5 NAV-kontorene i Bergen.

Barnefamilier som henvender seg til sosialtjenesten får et særskilt fokus med kartlegging av barns behov.

Nedgang i sosialhjelpsutgiftene må derfor skje gjennom tett og effektiv sosialfaglig oppfølging av sosialhjelpsmottakerne. Dette har gitt gode resultater, og må videreføres og videreutvikles.

Det er avgjørende å fremskaffe og iverksette riktige tiltak til riktige brukere. Det er behov for lavterskel arbeids-/aktivitetsrettede tiltak, en bred meny av statlige tiltak, og lokalbaserte løsninger i samarbeid mellom kommune og stat.

Det rettes nå særlig oppmerksomhet mot

- Flyktninger og innvandrere som mottar sosialhjelp
- Ungdom som mottar sosialhjelp
- Langtidsmottakere med store behov og høye utbetalinger

Det fokuseres på at sosialhjelpsmottakere skal ha rett ytelse, slik at de som kan ha rettigheter til trygdeytelser søker dette. Dette reduserer, og i noen tilfeller erstatter, behovet for sosialhjelp.

Med en stadig økt bruk av digitale tjenester ønsker Bergen å vende ressursene mot oppfølging og ser frem til spennende fremtidsrettede løsninger i de nye kontorene i fremtidens NAV som etableres fremover.

Samlet vurdering er at fremtidige gode resultater må baseres på å videreføre og videreutvikle arbeidsmetodikken i sosialtjenesten og evaluere iverksatte arbeidsrettede tiltak.

Arbeidet med program for innovasjon, digitalisering og effektivisering skal fremvise tiltak som skal gjennomføres med tilhørende beregnede gevinster.

Aktivitet (Nøkkeltall)

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (%)	39,1 %	38,8 %	38,0 %	39,0 %	39,0 %	39,0 %	39,0 %	
Antall sosialhjelpsmottakere	7 409	6 991	6 900	6 900	6 760	6 760	6 760	
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker	54 749	57 087	53 330	53 700	53 800	53 800	53 800	
Gjennomsnittlig stønadslengde (mnd)	5,4	5,2	5,2	4,9	4,8	4,8	4,8	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024		2025
Krisesenter for Bergen og omegn - konseptutvikling	2026		IA	9,0	0,0	9,0	0,0	2,5	6,5	0,0	9,0
Sum investeringsprosjekter				9,0	0,0	9,0	0,0	2,5	6,5	0,0	9,0

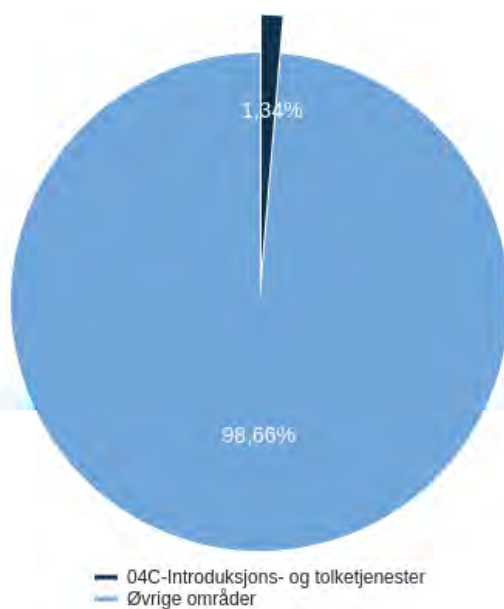
Krisesenter for Bergen og omegn - konseptutvikling

Dagens eksisterende krisesenter har en utforming og byggkvalitet som vanskeliggjør gode faglige løsninger, og gir dårlige rammebetingelser for sikkerhet og gode arbeidsplasser.

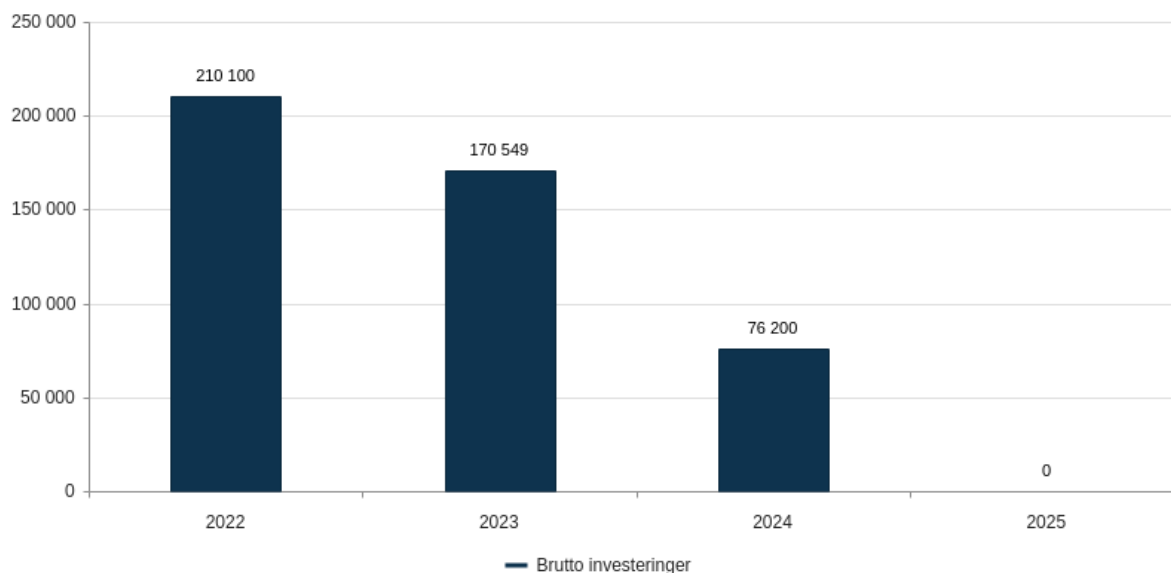
Det settes derfor av midler til å prosjektere et nytt krisesenter der ovennevnte forhold sikres.

04C-Introduksjons- og tolketjenester

04C-Introduksjons- og tolketjenester - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenester til nyankomne innvandrere og flyktninger er samlet i tjenesteområdet Introduksjons- og tolketjenester. Tjenestene som utføres er bosetting av nyankomne flyktninger, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, grunnskoleopplæring for voksne, introduksjonsprogram og tolketjenester.

Flyktninger og tidligere asylsøkere som er bosatt med offentlig hjelp har rett og plikt til introduksjonsprogram jfr. lov om integrering. Dette gjelder også familiegjenforente med denne gruppen. Voksne innvandrere mellom 16 og 67 år som har en oppholdstillatelse som danner grunnlag for varig opphold i Norge, har plikt og/eller rett til norskopplæring jf. Lov om integrering og Bergen kommune plikter å gi et tilbud om opplæring innen tre måneder etter at det er fremsatt krav om dette.

Nygård skole og Introduksjonssenteret forvalter ordningene i lov om integrering om rett og plikt til norskopplæring og rett og plikt til introduksjonsprogram. I tillegg har Nygård skole ansvaret for ordningen med grunnskole for voksne og gir også norskopplæring til betalings elever som faller utenfor ordningen med rett til norskopplæring. Tolketjenesten yter tolketjenester til personer som mangler språkfelleskap med tjenesteyter i de kommunale tjenestene. Det selges også tjenester til oppdragsgivere utenfor kommunen.

Hovedprioriteringer

Bergen kommune skal være en trygg havn for mennesker på flukt. Byrådet mener Bergen bør ta vår del av ansvaret for å bosette flyktninger, og har et ønske om at både Bergen og Norge kan ta et større ansvar for mennesker på flukt. Vi er positive til å bosette det antallet flyktninger vi blir anmodet om, og mener en mangfoldig by er en bedre by. Vi ser muligheter i at verden kommer tettere på oss, og har rigget tjenestene til nyankomne innvandrere og flyktninger til å gi en best mulig språkopplæring og forberedelse til videre utdanning og arbeidsliv.

I 2022 forventes det at det vil være en høy andel flyktninger som kommer som overføringsflyktninger direkte fra flyktingleirer som ligger nært konfliktområdene. I 2022 vil tjenestene i Etat for inkludering ha en særlig satsing på helhetlig oppfølging av disse sårbare flyktingene og gi mest mulig individuelt tilpassede tjenester i tråd med Lov om integrering som trådte i kraft i 2021.

Mange nyankomne voksne innvandrere har behov for grunnskoleopplæring i Norge. I 2022 videreutvikler Bergen kommune innsatsen i grunnskoleopplæring for voksne med å skille ut denne tjenesten fra Norsk- og samfunnskunnskapsopplæring for voksne innvandrere i en egen enhet med egen rektor. Dette vil bidra til å sikre det faglige tilbudet til en voksen elevgruppe som ofte har fått lite eller ingen skolegang på grunn av krig og konflikt. Tolketjenesten, som er en vesentlig tjeneste for at alle i Bergen skal få likeverdige offentlige tjenester, er godt forberedt på å møte de nye kravene som kommer i den nye tolkeloven som trer i kraft i 2022.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	188 062	188 062	188 062	188 062
Sum Lønns- og prisvekst mv.	9 881	9 881	9 881	9 881
Sum Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	44 303	44 303	44 303	44 303
Sum Tekniske justeringer	3 589	3 589	3 589	3 589
Sum Utgående engangstiltak	103	-4 697	-4 697	-4 697
Prisjustering og diverse endringer	57 876	53 076	53 076	53 076
Konsekvensjustert ramme	245 938	241 138	241 138	241 138
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Bosettingssaken 2020 : Justering av stønads- og garantiordninger ved bosetting av flyktninger	300	300	300	300
Nedjustering i lys av reduksjon i integreringstilskudd	-5 000	-10 000	-15 000	-15 000
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	-4 700	-9 700	-14 700	-14 700
Nye tiltak				
Fagsystem for voksenopplæringen ved Nygård	50	50	50	50
Sum Nye tiltak	50	50	50	50
Kutt i tiltak				
Fagsystem for voksenopplæringen ved Nygård	-50	-50	-50	-50
Generell reduksjon i rammen - Etat for inkludering	-2 720	-2 720	-2 720	-2 720
Generell reduksjon i rammen - Etat for inkludering	-300	-300	-300	-300
Generell reduksjon i rammen - Tolketjenesten	-2 340	-3 180	-3 060	-3 060
Sum Kutt i tiltak	-5 410	-6 250	-6 130	-6 130
Nye tiltak og realendringer budsjett	-10 060	-15 900	-20 780	-20 780
Ramme 2022-2025	235 878	225 238	220 358	220 358

Tilpasning til aktivitetsnivå

Bosettingssaken 2020 : Justering av stønads- og garantiordninger ved bosetting av flyktninger

Bystyret vedtok i bosettingssaken for 2020 å justere stønads- og garantiordninger ved bosetting av flyktninger. Utgiftene øker med kr. 0,3 mill. fra 2022.

Nedjustering i lys av reduksjon i integreringstilskudd

Integreringstilskuddet fra staten skal gi en rimelig dekning av kommunenes utgifter til bosetting av flyktninger. I neste økonomiplanperiode anslås det at tilskuddet vil reduseres med rundt 35 mill. sammenlignet med nivået i Vedtatt budsjett 2021. Tilskuddsreduksjonen skyldes at det legges til grunn lavere bosettingstall i årene fremover. Som følge av dette foreslår byrådet en nedjustering av aktiviteten ved tjenesteområde 04C introduksjons- og tolketjenester. Budsjettrammen foreslås redusert med 5 mill. i 2022, 10 mill. i 2023, og 15 mill. i 2024 og 2025.

Det er krevende å tilpasse tjenesten til det lavere tilskuddsnivået på kort tid, derfor legges det opp til en

gradvis innfasing av denne tilpasningen til lavere bosettingstall, og at utgiftene ikke reduseres like mye som det anslåtte inntektsbortfallet. Ytterligere endringer vil vurderes i lys av utviklingen i bosettingstall i forbindelse med de årlige budsjettframleggene.

Nedgangen i anslåtte bosettingstall fører også til en reduksjon i tilskuddet til bosetting av enslige, mindreårige flyktninger. Som følge av dette foreslår byrådet også en nedjustering av integreringsaktiviteten som budsjetteres på tjenesteområde 02 Barnevern. Se egen omtale der.

Det vises også til sammendraget av budsjettet under denne tabellen, og til omtale av statstilskuddene i kapitlet *Ramme til disposisjon for tjenesteområdene* på forsiden.

Nødvendig nedjustering av integreringsaktiviteten

Som følge av lavere bosetting i økonomiplanperioden, foreslås det en ytterligere nedjustering av aktivitetene knyttet til bosetting og inkludering av nyankomne flyktninger, sammenlignet med 2020. Dette gjelder tiltak for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere. Det bosettes langt færre enslige mindreårige nå enn tidligere, og det er lagt opp til at det i løpet av 2020/2021 legges ned flere institusjoner og bofellesskap. Det skal i handlingsplanperioden søkes ytterligere nedjustering av aktivitetsnivået i andre deler av tjenesten.

Nye tiltak

Fagsystem for voksenopplæringen ved Nygård

Nåværende fagsystem ved voksenopplæringen i Bergen oppfyller ikke tidsmessige krav med hensyn til personvern, informasjonssikkerhet og tjenesteproduksjon/utvikling. Leverandør har også besluttet å stoppe videreutvikling, samt sitt tilbud om vedlikeholdsavtale for fagsystemet. Økningen i driftskonsekvenser finansieres innenfor egen ramme.

Kutt i tiltak

Fagsystem for voksenopplæringen ved Nygård

Nåværende fagsystem ved voksenopplæringen i Bergen oppfyller ikke tidsmessige krav med hensyn til personvern, informasjonssikkerhet og tjenesteproduksjon/utvikling. Leverandør har også besluttet å stoppe videreutvikling, samt sitt tilbud om vedlikeholdsavtale for fagsystemet. Økningen i driftskonsekvenser finansieres innenfor egen ramme.

Generell reduksjon i rammen - Etat for inkludering

Byrådet foreslår en reduksjon i budsjettrammen ved Etat for inkludering på kr. 2,72 mill. i økonomiplanperioden.

Generell reduksjon i rammen - Etat for inkludering

Bystyret vedtok i budsjett 2021/HØP21-24 å redusere rammen til Etat for inkludering med kr. 9,7 mill. for å tilpasse seg aktivitetsnivået. Fra 2022 øker dette til kr. 10,0 mill.

Generell reduksjon i rammen - Tolketjenesten

Tolketjenesten i Bergen kommune er en stor og faglig sterk organisasjon som har investert mye i å kvalifisere tolkene som jobber der til å være rustet for å oppfylle kravene til den nye tolkeloven. Tjenesten er likevel i en krevende situasjon der det har vært en fallende oppdragsmengde samtidig som den ikke kan konkurrere om større tolkeoppdrag med private leverandører på grunn av konkurranselovgevingen. Det ble i 2021 gjennomført en utredning om hva som vil være den mest hensiktsmessige organiseringen av tolketjenesten innenfor de juridiske rammene tolkemarkedet opererer innenfor i dag. Det jobbes med å følge opp funn i denne utredningen knyttet til hvordan tjenesten kan selge tjenester til flere.

Sammendrag budsjett

Endrede budsjettbehov for tjenester knyttet til bosetting av flyktninger har de siste årene blitt vedtatt av bystyret gjennom årlig sak om bosetting. Budsjettbehovet økte vesentlig fra 2016 da det var en kraftig vekst i bosettingen av flyktninger. Veksten førte til en økning i statlige overføringer i form av integreringstilskudd til kommunen.

For kommende økonomiplanperiode er det forventet fortsatt lav bosetting av flyktninger og historisk sett lavt antall deltakere i introduksjonsprogrammet. Basert på kunnskapen som finnes i dag om asylankomster og kvoter for uttak av flyktninger i samarbeid med FN anvendes en prognose med bosetting av 165 i 2022 og 220 hvert år i perioden 2022-2024, hvorav 10 enslige mindreårige (mot bosetting av mellom 600 og 700 i 2016 og 2017). Det endelige bosettingsbehovet vil imidlertid avhenge av lokale, nasjonale og internasjonale politiske beslutninger. Forventet bosetting på et lavt nivå innebærer lavere inntekter fra det statlige integreringstilskuddet og norsktilskuddet når store bosettingskohorter som utløser tilskudd erstattes av kohorter med færre som utløser tilskudd.

En bosetting i tråd med prognosene innebærer at Bergen kommune i 2022 har et introduksjonsprogram på mellom 240 og 300 deltakere mot i underkant av 900 på topp i 2017. Nedgangen i antall deltakere får konsekvenser for dimensjoneringen av tjenestetilbudet. Samtidig er disse to situasjonsbildene vanskelig å sammenlikne. De bosatte flyktningene som er i program i dag er i stor grad overføringsflyktninger som har behov for mer oppfølging enn de hovedsakelig syriske flyktningene som var i program for få år siden. Det store spriket i oppfølgingsbehov mellom flyktningene gjør det ytterligere vanskelig å dimensjonere behovet for ressurser i tjenestene. Byrådet foreslår et budsjettnedtrekk slik at omfanget av tjenestene fra 2022 skal være dimensjonert for årlig å bosette ca. 200 flyktninger.

Tolketjenesten er også i en situasjon der det har vært en fallende oppdragsmengde samtidig som den ikke kan konkurrere om større tolkeoppdrag med private leverandører på grunn av konkurranselovgevingen. Det ble i 2021 gjennomført en utredning om hva som vil være den mest hensiktsmessige organiseringen av tolketjenesten innenfor de juridiske rammene tolkemarkedet opererer innenfor i dag. Det jobbes med å følge opp funn i denne utredningen knyttet til hvordan tjenesten kan selge tjenester til flere.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett				Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025			
Driftsutgifter									
Lønn	235 494	238 739	248 515	248 515	248 515	248 515			
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	64 889	57 453	52 174	41 534	36 654	36 654			
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 543	4 574	3 600	3 600	3 600	3 600			
Overføringsutgifter	16 291	16 779	16 779	16 779	16 779	16 779			
Finansutgifter	1 613	67	67	67	67	67			
Sum Driftsutgifter	320 830	317 612	321 135	310 495	305 615	305 615			
Driftsinntekter									
Salgsinntekter	-17 991	-11 700	-11 711	-11 711	-11 711	-11 711			
Refusjoner	-78 472	-65 253	-65 253	-65 253	-65 253	-65 253			
Overføringsinntekter	-7 844	-8 294	-8 294	-8 294	-8 294	-8 294			
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-86 280	-44 303	0	0	0	0			
Sum Driftsinntekter	-190 587	-129 550	-85 257	-85 257	-85 257	-85 257			
Sum	130 243	188 062	235 878	225 238	220 358	220 358			

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	-59	2 928	2 928	2 928	2 928	2 928
Arbeid, sosial og bolig	307	67	67	67	67	67
Kultur, mangfold og likestilling	227 998	229 270	223 001	212 361	207 481	207 481
Fellesposter - bykassen	-98 004	-44 203	9 881	9 881	9 881	9 881
Sum	130 243	188 062	235 878	225 238	220 358	220 358

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eksamensrettet grunnskoleopplæring for voksne	66 066	68 893	69 462	69 462	69 462	69 462
Norskopplæring for voksne innvandrere	11 528	14 689	21 988	21 988	21 988	21 988
Tolketjeneste	35 301	36 089	34 636	33 796	33 916	33 916
Introduksjonsordningen	18 998	60 264	101 364	91 564	86 564	86 564
Andre ytelser til livsopphold for flyktninger	3 139	5 200	5 500	5 500	5 500	5 500
Utgifter til asylmottak m.m.	0	2 928	2 928	2 928	2 928	2 928
Sum	130 243	188 062	235 878	225 238	220 358	220 358

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Andre nøkkeltall						
Flyktninger - Anmodning om bosetting - antall personer	205	128	138	102	72	66
Flyktninger - Vedtak om bosetting - antall personer	205	195	137	155	110	99

Utfordringer og strategi

Den største utfordringen er å gi de nyankomne en god start på det nye livet i Bergen og sikre en robust inkludering i arbeids- og samfunnsliv. Deltakerne i introduksjonsprogrammet er en sammensatt gruppe av personer med ulik arbeids- og utdanningsbakgrunn. En del har høy utdanning fra hjemlandet eller har arbeidserfaringer som gjør at de etter relativt kort tid i Norge kan gå over i ordinært arbeid eller utdanning. De fleste kommer imidlertid fra de mest konfliktpregete landene i verden og mange har hatt få muligheter til å skaffe seg en utdanning og arbeidserfaring som er relevant for det norske arbeidsmarkedet. Gjennom å tilby deltakerne et godt individuelt tilrettelagt introduksjonsprogram gir Bergen kommune de bosatte flyktningene en mulighet til å ta del i det norske arbeidslivet. Det er av samfunnsøkonomisk betydning at kommunen klarer å hjelpe flest mulig i denne gruppen til å bli økonomisk selvstendige. Derfor setter Bergen kommune seg klare mål for hva slags resultater som skal oppnås med ressursene som byrådet foreslår anvendt.

Det er store individuelle forskjeller i den enkelte deltakers muligheter til å kvalifisere seg til ordinær utdanning eller arbeid i den ordinære programperioden. Lov om integrering, som trådte i kraft ved årsskiftet 01.01.2021, åpner for store individuelle forskjeller i hvor lang programtid den enkelte deltaker kan innvilges basert på hva slags kompetanse den enkelte har. I 2021 har det vært færre enn forventet som har avsluttet introduksjonsprogram. Dette skyldes at samtlige deltakere har hatt rett til å ta igjen tapt programtid, som følge av at det ikke har blitt gitt fulltidsprogram under perioder med sterke Covid-19-restriksjoner. I tillegg ble det innført midlertidig lov om tilpasning av introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19, som bl.a. har gitt deltakere rett til utvidet introduksjonsprogram, samt utvidet norskopplæring.

Planlegging av bosettings- og inkluderingsarbeidet er krevende fordi det er store variasjoner i antallet personer som skal bosettes og tallet på innvandrere i Bergen. I 2017, 2018, og til dels i begynnelsen av 2019 var det rekordmange deltakere i introduksjonsprogrammet i Bergen samtidig som tallet på innvandrere som må betale for egen opplæring ved Nygård skole var lave. Den store tilstrømningen av asylsøkere i 2015 er blitt avløst av en periode med få asylsøkere, men flere overføringsflyktninger, som ofte har behov for særlig tilpassede tjenester og et lengre kvalifiseringsløp.

De samme problemstillingene gjelder også norskopplæring og grunnskole for voksne ved Nygård skole. Antallet elever på norskopplæring er redusert, men overføringsflyktningene som er bosatt har ofte svært lite eller ingen skolegang fra før, og har behov for et lengre og mer tilpasset læringsløp. Manglende skolebakgrunn øker også behovet for å lære grunnleggende ferdigheter. Ny integreringslov har et sterkt fokus på formell utdanning som grunnskole og videregående skole, og antallet elever på grunnskole for voksne øker.

Tjenester som gis til målgruppene til introduksjonsloven er i stor grad finansiert med pr. capita-tilskuddsordninger (integrerings- og norsktilskudd). Det er vanskelig å lage gode prognoser for inntekter fra staten fremover når det er så stor usikkerhet til prognosene for nyankomne flyktninger. På den ene side er det behov for en stabil og robust organisasjon og tiltakspakker, mens det på den andre side er ønskelig med organisasjoner og tiltak som er fleksible til å kunne ned – og oppskaleres snarlig ved endret behov. Byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling vil jobbe videre med rett dimensjonering av tjenestene i 2022.

Overordnede mål

- En attraktiv og levende by

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En attraktiv og levende by	Innovative inkluderingsmodeller					
En rettferdig og inkluderende by	En raus og inkluderende by for mennesker som har behov for beskyttelse.	Bosetning av flyktninger i tråd med bystyrets vedtak.	75,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	Likeverdige offentlige tjenester til innvandrerbefolkningen i Bergen.	Andel tolkeoppdrag gjennomført av kvalifiserte tolker.	75,0 %	90,0 %	90,0 %	95,0 %
	Robust tilknytning til arbeidslivet og samfunnet for alle flyktninger og innvandrere i Bergen.	Andel deltakere som får tilbud om språk- eller arbeidspraksis.	95,0 %	95,0 %	95,0 %	95,0 %
		Andel som består språkprøve på nivå A2 skriftlig og B1 muntlig.		90,0 %	90,0 %	90,0 %
		Antall i ordinært arbeid eller utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram.	31,0 %	50,0 %	50,0 %	55,0 %

Aktivitet (Nøkkeltall)

Bosatte flyktninger

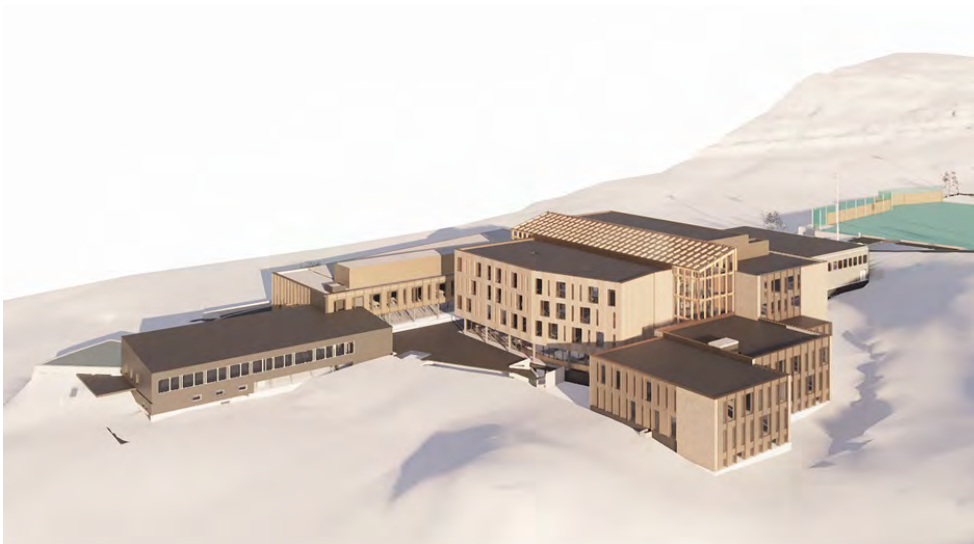
Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Anmodning	205	0	0	0	0	0	0	
Bosatte flyktninger	203	0	0	195	195	195	195	
Familiegjenforente	53	0	0	25	25	25	25	
Totalt bosettingstall (flyktninger + familiegjenforente)	256	0	0	220	220	220	220	

Investeringsbudsjett

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum 2022-25	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024		2025
Landåssvingen 15 - kjøp, tilpasning og oppussing	2023	BY 111-19	889,0	914,9	0,0	914,9	210,1	170,5	76,2	0,0	456,8
Sum investeringsprosjekter			889,0	914,9	0,0	914,9	210,1	170,5	76,2	0,0	456,8

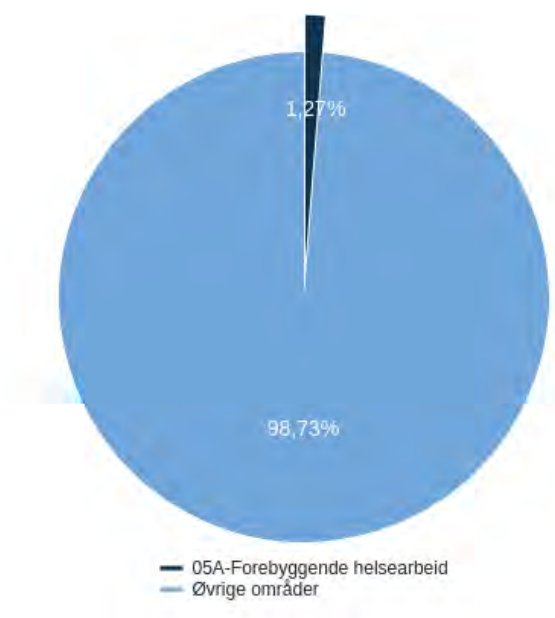
Landåssvingen 15 - kjøp, tilpasning og oppussing

Den tidligere Lærerhøyskolen på Landås ble kjøpt av Bergen kommune i 2015. Det må foretas ombygninger for å tilpasse bygningene til endret bruk, i tillegg til generell rehabilitering. Planlagte brukere av bygget er Etat for inkludering, Introduksjonscenteret og undervisningsformål med voksenopplæring (Nygård skole). Totalrammen er inkludert eiendomskjøpet som utgjør 153 mill. Det foreslås at periodisering av kostnader justeres noe i tråd med oppdatert faktureringsplan.

05A-Forebyggende helsearbeid

05A-Forebyggende helsearbeid - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet inkluderer følgende tjenester og særlige innsatser:

Folkehelsearbeidet utgjør summen av den kommunale innsatsen som blir gjort i alle avdelinger og tjenesteområder for befolkningens totale helsetilstand. Byrådsavdeling for eldre, helse og frivillighet har et overordnet ansvar for å koordinere folkehelsearbeidet og følge med på helsetilstanden til befolkningen.

Frivillighetsarbeidet Bergen skal være en foregangskommune innen frivillighet. Frivillighet er en viktig faktor i folkehelsearbeidet, beredskapsarbeidet og for velferdssamfunnet. Byrådsavdeling for eldre, helse og frivillighet har et overordnet ansvar for å følge opp og legge til rette for et godt samarbeid med frivillighetscentralene og frivillig sektor for øvrig.

Frisklivs- og mestringscenter består av flere ulike byomfattende tjenester innen helsefremmende og forebyggende arbeid. De ulike tjenestene arbeider hovedsakelig på gruppe- og systemnivå og består av Frisklivssentralen, sosionomtjeneste, kreftkoordinatorer, forebyggende hjemmebesøk, rådgivningskontor for hørselshemmede og døvblinde, seniortreningen Sterk og stødig, samt tre kommunale frivilligsentraler.

Senter for migrasjonshelse (SEMI) har vært en kommunal tverrfaglig helsetjeneste for asylsøkere, familiegjenforente og nyankomne flyktninger. Grunnet lavere bosetting, nedlegging av det statlige

mottaket i Arna og mindre integreringstilskudd vil denne tjenesten måtte bygges ned. Ordinære tjenester i kommunen vil i større grad enn tidligere tilby helsetjenester til denne målgruppen. Det er samtidig et ønske å beholde en kjernekompetanse i SEMI knyttet til veiledning av øvrig helsepersonell og samordning av tiltak som er nødvendig for å kunne gi individuelt tilpassede tjenester på riktig nivå, særlig ved bosetting av personer med nedsatt funksjonsevne eller atferdsvansker.

Miljørettet helsevern fører tilsyn med at innbyggernes miljø ikke gir negative helseeffekter. Dette inkluderer blant annet å drifte målestasjonene for luftkvalitet, vurdere helsemessige forhold i reguleringsplaner og utføre hygienekontroll av skip. Miljørettet helsevern fører tilsyn med både kommunale og private tjenestetilbud og installasjoner. Tjenesten behandler også klager på blant annet støy, lukt, luftforurensning, forurensning og forsøpling.

Smittevern skal sørge for at alle som bor eller midlertidig oppholder seg i kommunen i forbindelse med smittsom sykdom er sikret nødvendige forebyggende tiltak, undersøkelsesmuligheter, behandling og pleie utenfor institusjon, eller i sykehjem eller annen kommunal helseinstitusjon. Smitteverkontoret følger opp utbrudd av smittsomme sykdommer og driver generell smitteovervåking.

Seksjon for kommuneleger har ansvar for helsefaglig rådgivning med vekt på folkehelse, forebyggende helsearbeid, helseovervåking, miljørettet helsevern og helsemessig beredskap. Avdelingen består av kommuneoverlegen, smittevernoverlegen og flere assisterende kommuneleger. De gir råd til både politisk og administrativ ledelse på ulike nivå i Bergen kommune, og til flere byrådsavdelinger.

Barne- og familietjenesten består av svangerskapsomsorg, helsestasjon 0-5 år, skolehelsetjeneste (både grunnskole og videregående), helsestasjon for ungdom, Barne- og familiehjelpen og Ung Arena. Tjenesten har hovedansvar for kommunes tverrfaglige helsefremmende og forebyggende arbeid for barn og unge og deres foreldre gjennom oppveksten. Den tilbyr basisprogram og forebyggende og utvidet og lavterskel helse- og psykisk helsearbeid.

Forebyggende helsearbeid for barn og unge er bredt og sammensatt og handler i helse- og omsorgstjenestene om psykisk og fysisk helse, familieliv og omsorg, sosiale forhold, og kriminalitets- og rusforebygging. Derfor er Barne- og familietjenestens forebyggende innsats tett knyttet til innsats fra kommunens andre tjenester for barn og unge som barneverntjenester, Utekontakt og SLT-arbeid ([Samordning av Lokale rus og kriminalitetsforebyggende Tiltak](#)), helse- og omsorgstiltak og ergo- og fysioterapitjenester for barn og unge. Det inkluderer også innsats fra og samarbeid med barnehage, skole, PPT, fritids- og frivillighetssektor og innsats for barn som pårørende.

Hovedprioriteringer

Covid-19-pandemien har rammet alle samfunnsområder hardt, og kommunen har brukt store ressurser på håndteringen av pandemien gjennom 2021. Den har rammet voldsomt i form av sykdom og massivt press på helse- og omsorgssektoren. Likeså rammes samfunnet, innbyggere og næringsliv som konsekvens av nedstengning og inngripende restriksjoner i innbyggernes liv og virke. Det er en viss usikkerhet knyttet til hvilke behov det vil være i 2022, men byrådet styrker den generelle beredskapen gjennom et permanent beredskapslager.

Frivillig sektor er viktig og vi går inn i en tid hvor inkludering, ensomhetsbekjempelse, bærekraft, dugnadsånd og samarbeid står som viktige stikkord innenfor alle samfunnsområder i arbeidet for en god folkehelse for byens innbyggere. Uten frivillighet vil en rekke av Bergens viktigste arenaer stoppe opp.

Folkehelse og utjevning av sosiale forskjeller i helse krever et langsiktig, kunnskapsbasert og systematisk arbeid på tvers av alle byrådsavdelinger i kommunen. Tidlig innsats er et sentralt begrep i arbeidet for

en god folkehelse og folkehelseoversikten gir kunnskap om hvordan helsen utvikler seg, men den gir også kunnskap om hvor man bør sette inn tiltak. Byrådet vil at folkehelseoversikten skal være et sentralt verktøy i utforming av kommunens planer og saker. Byrådet vil derfor ha en oppdatert og løpende digital oversikt over folkehelsen i tiden mellom hovedoversikten som lages hvert fjerde år.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	411 415	411 415	411 415	411 415
Sum Lønns- og prisvekst mv.	9 002	9 002	9 002	9 002
Sum Tekniske justeringer	-6 719	-6 719	-6 719	-6 719
Sum Utgående engangstiltak	-	-	-	-
	165 587	166 287	166 287	166 287
Prisjustering og diverse endringer	-	-	-	-
	163 304	164 004	164 004	164 004
Konsekvensjustert ramme	248 111	247 411	247 411	247 411
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Nødvendig nedjustering av integreringsaktiviteten - teknisk endring mellom tjenesteområder	3 420	3 420	3 420	3 420
Samlokalisering	2 966	3 750	3 750	3 750
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	6 386	7 170	7 170	7 170
Nye tiltak				
Permanent beredskapslager	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum Nye tiltak	2 000	2 000	2 000	2 000
Kutt i tiltak				
Frisklivs og mestringssenteret: Avvikle sosionomstillinger	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Reduksjon i antall stillinger i Barne- og familiehjelpen	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Sum Kutt i tiltak	-5 500	-5 500	-5 500	-5 500
Nye tiltak og realendringer budsjett	2 886	3 670	3 670	3 670
Ramme 2022-2025	250 997	251 081	251 081	251 081

Tilpasning til aktivitetsnivå

Koronapandemien - merutgifter i ordinære tjenester 1. halvår 2021

I budsjettet for 2021 var det budsjettert med utgifter til å håndtere koronapandemien. Disse utgiftene og tiltakene faller bort i 2022.

Nødvendig nedjustering av integreringsaktiviteten

Som følge av lavere bosetting i økonomiplanperioden, foreslås det en ytterligere nedjustering av aktivitetene knyttet til bosetting og inkludering av nyankomne flyktninger, sammenlignet med 2020. Dette gjelder tiltak for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere. Det bosettes langt færre enslige mindreårige nå enn tidligere, og det er lagt opp til at det i løpet av 2020/2021 legges ned flere institusjoner og bofelleskap. Det skal i handlingsplanperioden søkes ytterligere nedjustering av aktivitetsnivået i andre deler av tjenesten.

Nødvendig nedjustering av integreringsaktiviteten - teknisk endring mellom tjenesteområder

Nødvendig nedjustering av integreringsaktiviteten ble i HØP 2019-2022 fordelt feil mellom tjenesteområdene 02 Barnevern og 05A Forebyggende helsearbeid. Nivået i 2021 skal videreføres i økonomiplanperioden.

Samlokalisering

Byrådet ønsker å samle noen tjenester til barn og unge i felles lokaler. Dette skal bidra til at barn og familier får rett hjelp til rett tid, og at de enkelt skal kunne veksle mellom ulike tjenester og nivåer. Avdelinger innenfor psykisk helse samlokaliseres med mål om mer koordinerte tjenester og økt faglig miljø. Nav kontor samlokaliseres i felles byområder, fra tidligere bydelskontor. Ref. [bystyresak 2018-18882-7](#) om Fremtidens Nav i Bergen. Nav Stat går også inn med flere regionsfunksjoner.

Samlokalisering av avdelinger vil medføre endringer i husleieutgifter. For noen avdelinger vil utgiftene reduseres, mens for andre avdelinger vil utgiften øke. Samlokalisering er en del av byrådets arbeid for å gi bedre tjenester til innbyggerne

Totalt vil samlokaliseringen medføre økte utgifter. Det ble i Handlings- og økonomiplan 21-24 for vedtatt en styrking av budsjettet på 4,1 mill. for å kompensere for økte utgifter fra 2021. Budsjettet ble lagt på tjenesteområde for Barnevern, men tilhørte flere tjenesteområder.

I løpet av 2021 er flere av lokasjonene for samlokalisering blitt klare, og det er behov for ytterligere styrking av totalbudsjettet for å kompensere for nye og økte husleiekostnader. Samtidig vil budsjettet for noen tjenesteområder nedjusteres, som følge av en reduksjon i husleieutgifter. Totalt vil økte husleieutgifter, fordelt på flere tjenesteområder, utgjøre 6,4 mill. som delårseffekt i 2022, og 8,7 mill som helårseffekt videre fra 2023.

Lokalene tas i bruk i 2021 og 2022. Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende merutgiftene.

Nye tiltak

Etablering av sentralt beredskapslager for smittevernutstyr

I budsjettet for 2021 var det budsjettert med utgifter til å ha et midlertidig sentralt beredskapslager for smittevernutstyr. Det midlertidige lageret blir avviklet og utgiftene faller bort. Byrådet foreslår å imidlertid å etablere et nytt permanent beredskapslager - se eget tiltak.

Koronapandemien - Innføring av nye digitale løsninger

I budsjettet for 2021 var det budsjettert med utgifter til å håndtere koronapandemien. Disse utgiftene og tiltakene faller bort i 2022.

Permanent beredskapslager

Under pandemien har Bergen kommune hatt et midlertidig beredskapslager av miljøvernutstyr. Det er behov for å ha et beredskapslag også på permanent basis. Det vil være beredskapslagre på nasjonalt nivå, men i tillegg bør kommunen ha et lokalt lager, med kapasitet til ca. 6 måneders forbruk av smittevernutstyr.

I det permanente beredskapslageret vil det i tillegg til miljøvernutstyr, være aktuelt å lagre andre beredskapsartikler det er viktig å ha en beholdning av i en krisesituasjon.

Tiltak for å møte covid-19-pandemien

I budsjettet for 2021 var det budsjettert med utgifter til å håndtere koronapandemien. Disse tiltakene blir avvirket og utgiftene faller bort.

Kutt i tiltak

Frisklivs og mestringscenteret: Avvikle sosionomstillinger

Bergen kommune har en NAV sosialtjeneste i Etat for sosiale tjenester. NAV sosialtjeneste gir tjenester etter sosialtjenesteloven og bistår med opplysning, råd og veiledning innen ulike tema som økonomi, gjeld, arbeid, kvalifisering til arbeid, boligforhold og ulike stønadsordninger.

Sosionomtjenesten ved Frisklivs- og mestringscenteret ble opprettet med det formål å sikre spesialisert veiledning for brukere i de kommunale habiliterings- og rehabiliteringstjenestene.

Byrådets vurdering er at dette er en tjeneste som overlapper med de ordinære veiledningstjenestene i NAV sosialtjeneste, og at disse ressursene kan frigjøres til andre prioriterte oppgaver.

Reduksjon i antall stillinger i Barne- og familiehjelpen

Kommuneøkonomien er anstrengt og det er behov for å styrke innsatsen for barn og unge. I en krevende økonomisk situasjon må kommunen prioritere de lovpålagte oppgavene. Derfor foreslås det at 4 til 5 vakante stillinger i barne- og familiehjelpen ikke blir besatt av de 86 årsverkene som er i tjenesten. Barne- og familiehjelpen er en ikke lovpålagt oppgave, likevel er tiltaket viktig i kommunens forebyggende arbeid rundt sårbare barn, unge og deres familier.

Sammendrag budsjett

Omfanget på tjenesteområdet har vært høyt i 2021 på grunn av pandemihåndteringen. I budsjettet for 2021 var det budsjettert med store utgifter til koronatiltak og andre engangstiltak. Bortfallet av disse utgiftene inngår i linjen "Sum Utgående engangstiltak" i tabellen over. Engangstiltaket i 2021 for å opprettholde dagens nivå for Senter for migrasjonshelse (SEMI) på kr. 2,4 mill. faller bort i 2022.

Det er sannsynlig at det vil påløpe noen utgifter til koronatiltak på dette tjenesteområdet også i 2022. Byrådet vil komme tilbake til dette i en tilleggsinnstilling etter at regjeringens forslag til statsbudsjett for 2022 er lagt frem.

Byrådet foreslår imidlertid allerede nå at det etableres et permanent beredskapslager for smittevernutstyr. Byrådet foreslår også at sosionomtjenesten ved Frisklivs- og mestringscenteret avvikles.

Driftsbudsjettet for helsestasjon- og skolehelsetjenesten videreføres. For barne- og familiehjelpen foreslås det et kutt i ikke lovpålagte tjenester på fire millioner.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	270 989	280 048	273 841	273 841	273 841	273 841
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	104 498	157 638	3 427	3 511	3 511	3 511
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	7 252	3 067	3 067	3 067	3 067	3 067
Overføringsutgifter	29 002	19 716	19 716	19 716	19 716	19 716
Finansutgifter	21 391	882	882	882	882	882
Sum Driftsutgifter	433 133	461 351	300 933	301 017	301 017	301 017
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-7 838	-6 529	-6 528	-6 528	-6 528	-6 528
Refusjoner	-87 345	-40 786	-40 786	-40 786	-40 786	-40 786
Overføringsinntekter	-5 340	-1 655	-1 655	-1 655	-1 655	-1 655
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-5 470	-967	-967	-967	-967	-967
Sum Driftsinntekter	-105 993	-49 936	-49 936	-49 936	-49 936	-49 936
Sum	327 140	411 415	250 997	251 081	251 081	251 081

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	2 205	681	681	681	681	681
Eldre, helse og frivillighet	140 748	122 204	46 914	46 914	46 914	46 914
Arbeid, sosial og bolig	210 062	196 551	194 400	194 484	194 484	194 484
Fellesposter - bykassen	-25 919	91 980	9 002	9 002	9 002	9 002
Sum	327 140	411 415	250 997	251 081	251 081	251 081

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Helsestasjon	104 156	102 976	108 683	108 767	108 767	108 767
Skolehelsetjeneste	77 741	83 464	85 785	85 785	85 785	85 785
Helsestasjon for ungdom	4 465	4 335	4 496	4 496	4 496	4 496
Smittevern	85 512	168 181	3 425	3 425	3 425	3 425
Miljørettet helsevern	10 585	5 147	5 265	5 265	5 265	5 265
Forebyggende arbeid helse og sosial	44 681	47 312	43 343	43 343	43 343	43 343
Sum	327 140	411 415	250 997	251 081	251 081	251 081

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år (B) *) **)	2 958	2 775	4 326	2 940	3 007	3 052
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger (B) *) **)	198	516	514	617	450	599

Dekningsgrad

Hjemmebesøk nyfødte Andel barn (prosent)	96,7 %	78,2 %	58,0 %	23,1 %	54,6 %	55,0 %
Undersøkt grunnskole 1. trinn Andel barn (prosent)	104,1 %	99,1 %	93,4 %	98,0 %	93,4 %	81,1 %
Undersøkt ved 2-års alder Andel barn (prosent)	93,0 %	97,0 %	89,7 %	90,9 %	98,5 %	85,2 %
Undersøkt ved 4-års alder Andel barn (prosent)	96,2 %	95,2 %	81,8 %	99,7 %	98,9 %	91,3 %
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	78,1	83,3	79,3	88,5	67,1	74,8
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	5,3	6,5	4,7	7,5	4,0	5,2

Kvalitet

Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år (årsverk)	42,5	44,7	51,4	36,1	39,6	38,1
---	------	------	------	------	------	------

Grunnlagsdata (Nivå 3)

Jordmor avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-5 år (årsverk)	12,5	14,8	16,3	8,4	14,1	13,4
--	------	------	------	-----	------	------

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Bergen kommune ligger stort sett rundt gjennomsnittene for ASSS-kommunene når det gjelder aktivitets- og årsverksindikatorne for basistilbudene i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Bergen leverer godt på aktivitetene som myndighetene etterspør. Tidlige hjemmebesøk til nyfødte har i større grad enn i andre ASSS-kommuner blitt opprettholdt til tross for pandemi. Årsverkene av helsesykepleiere og jordmødre totalt øker fortsatt.

Kommunen sine totale driftsutgifter har økt siste året med bakgrunn i innsats mot koronapandemien. Kommunen sine utgifter til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjenesten er feil, på grunn av to feilføringer:

1. Der smittevernforebyggende arbeid som testing, smittesporing og koronavaksinering har benyttet ressurser fra helsestasjons- og skolehelsetjenesten, har dette ikke vært meldt inn på funksjon 233, som det skulle ha vært. Dette vil bli rettet opp for 2021.
2. Kommunen har en stor satsing på forebyggende og lavterskel psykisk helsetilbud i forlengelsen av helsestasjons- og skolehelsetjeneste som kalles Barne- og familiehjelpen og Ung Arena. Dette arbeidet har i for stor grad vært meldt inn på funksjon 254 (hjelp til barn med psykiske lidelser). Kommunen har ved flere anledninger etterspurt en omforent og nasjonal videreutvikling av KOSTRA og hva som er beste føring for forebyggende og lavterskel psykisk helsearbeid for barn og unge og håper å ha dette rettet opp fra 2022.

Utfordringer og strategi

Koronapandemien

Covid-19-pandemien har hatt og har fortsatt store konsekvenser for både befolkning og tjenester i Bergen kommune. Enkelte grupper er særlig utsatt for alvorlig sykdom ved smitte, mens andre er særlig sårbare for konsekvensene av tiltakene for å hindre smittespredning. Spesielt gjelder dette barn og unge, samt brukere og ansatte i virksomheter som har måttet stenge eller sterkt redusere sin aktivitet.

Byrådet har i 2021 hatt sterkt fokus på å etablere nødvendige tiltak for å håndtere pandemien. Dette har vært avgjørende for å begrense smittespredning i befolkningen, forebygge alvorlig sykdom og død, og unngå overbelastning i helsesektoren. Samtidig vet vi at både pandemien i seg selv og håndteringen av denne har ringvirkninger for både psykisk og fysisk helse. En rapport fra koronakommisjonen ([NOU 2021:6, del 8](#)), peker på flere helse- og samfunnsmessige konsekvenser av pandemien og deler disse inn i tre kategorier:

Helsemessige konsekvenser: omfatter helsetap og død etter gjennomgått Covid-19 sykdom, men også økt risiko for død og alvorlig forløp i fremtiden for mennesker med andre sykdommer som ikke er kommet tidlig til et behandlingsforløp. Årsakene til dette er flere, og omfatter at personer ikke har møtt opp til undersøkelser i frykt for å belaste helsevesenet eller bli smittet, helsepersonell har vært omdisponert til Covid-19 oppgaver, eller som følge av forsinket og redusert behandlings- og rehabiliteringstilbud på grunn av nedstengning.

Konsekvenser for levevaner og psykisk helse i befolkningen: omfatter de negative konsekvensene for psykisk helse som følge av uro og bekymring knyttet til pandemien, ensomhet og psykisk uhelse på grunn av redusert sosial kontakt og begrensninger i samfunnet.

Konsekvenser for barn og unge på flere områder: Pandemien kan ha gitt redusert læring gjennom hele utdanningsløpet, fra barnehage og grunnskole til videregående og høyere utdanning. Sårbare barn og unge har særlig vært utsatt under pandemien

Pandemien har også rammet skjevt i befolkningen, og Koronakommisjonen ([NOU 2021: 6 kapittel 2.2](#)) peker på at ulikhet i befolkningen med hensyn til risiko for smitte, alvorlig sykdom og økonomiske og sosiale konsekvenser av pandemien kan bidra til å forsterke helseforskjellene fremover. Vi kjenner enda ikke fullt og helt langtidskonsekvensene for folkehelsen etter pandemien, men det vil være svært viktig i årene fremover å følge med på, og forebygge, de fysiske, psykiske og sosiale konsekvensene av pandemien.

Håndtering av covid-19

For å avlaste eksisterende etater i Byrådsavdeling for eldre, helse og frivillighet vedtok byrådet 14. januar 2021 å opprette Etat for håndtering av covid-19. Etaten har ansvar for utvalgte koronarelaterte oppgaver i Bergen kommune som drift av teststasjoner, smittesporing, koronatelefonen, vaksinerings og beredskapslageret. Etaten er midlertidig og skal være operativ så lenge det er behov for det. Det er forventet at 2022 vil bli tilnærmet et normalt år for innbyggerne i Bergen uten behov for ekstraordinære smitteverntiltak, og det er planlagt at etaten avvikles i 2021. Bergen kommune følger imidlertid de nasjonale reglene for håndteringen av pandemien og den nasjonale planen for gjenåpning. Når det etter hvert blir aktuelt å gå videre til "En normal hverdag med økt beredskap" vil befolkningen i svært liten grad påvirkes av pandemien i hverdagen. De aller fleste nasjonale reglene vil forsvinne, men det vil fortsatt stilles krav om at man skal isolere seg hvis man har covid-19. Det vil fortsatt være smittevernråd og anbefalinger, men disse vil ligne på de generelle anbefalingene som gjelder for andre luftveisinfeksjoner.

Med "En normal hverdag med økt beredskap" går man fra en kontrollstrategi til en beredskapsstrategi. Kommunene vil ha økt overvåking og beredskap sammenlignet med en normalsituasjon. Kommunene kan også vedta lokale forskrifter som gjeninnfører tiltak som oppheves nasjonalt.

Selv om vaksinedekningen etter hvert blir svært høy, vet vi ikke nok om varigheten av beskyttelsen. Det kan også komme nye virusvarianter som vaksinene virker dårligere mot, slik at det igjen kan bli nødvendig med nasjonale eller lokale tiltak. Kommunene har derfor fått beskjed om å opprettholde dagens beredskapsnivå (organisasjons- og ledelsesberedskap) i første omgang ut året, men må være forberedt på å opprettholde en beredskap gjennom vinteren 2022. Kommunene må også ha en grunnberedskap for TISK som innebærer å kunne dele ut hurtigtester til 10 prosent av befolkningen per uke. Kommunene bør kunne teste 1 prosent av befolkningen ukentlig. De må ha beredskap til å i løpet av fem dager øke kapasiteten ytterligere til 5 prosent av befolkningen, og skalere TISK-arbeidet ellers i samsvar med dette. Kommunene må også sørge for at de har beredskap til å kunne vaksinere innbyggerne sine med en tredje dose hvis det blir aktuelt. Det innebærer at landets kommuner må opprettholde en forholdsvis høy vaksinasjonskapasitet, og ha en beredskap som gjør det mulig å øke kapasiteten betydelig i løpet av fire uker. Når det gjelder behovet for beredskapsnivået i vintersesongen, har regjeringen varslet at den vil vurdere dette på nytt i november.

Byrådet vil i en tilleggsinnstilling komme tilbake til behovet i 2022 for ressurser og tiltak for å håndtere pandemien.

Folkehelsearbeid

Folkehelsearbeidet er kommunens innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen. Folkehelse handler om forebygging og helsefremming, og om langsiktige prioriteringer for å ivareta gode levekår og helse i befolkningen. Folkehelsearbeidet følger fire-års sykluser med utgangspunkt i en kommunestyreperiode. Utfordringer og strategier må derfor ses i sammenheng med viktige aktiviteter og hendelser i 2019/2020.

Byrådet la i januar 2019 frem en [statusrapport for folkehelseplanen](#) Bystyret besluttet da at folkehelsearbeidet i kommunen fremover skal satse spesielt på:

- Informasjon om folkehelse rettet mot innbyggerne
- Forskning på folkehelseområdet
- Helsefremmende barnehager og skoler
- Forebygging av alkoholmisbruk og alkoholrelaterte skader
- Psykisk helse blant ungdom
- Redusere sosiale helseforskjeller
- Eldres levekår

Kommunene skal ifølge [folkehelseloven](#) ha en oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne. Rapporten [Folkehelseoversikt - levekår og helse i Bergen 2019](#) ble behandlet av bystyret i mai 2020. Folkehelseoversikten inneholder viktig informasjon som benyttes i mange av kommunens planer og saker. Parallelt med folkehelse rapporten er det for også laget en [nettbasert statistikk-løsning](#) og en [kartportal](#) som del av folkehelseoversikten. Her kan man utforske statistikk materialet nærmere og finne mer data enn det som er tilgjengelig i den [trykte rapporten](#). Den nettbaserte statistikk-løsningen gjør det enklere å oppfylle kravet om løpende oversikt over folkehelsen mellom hovedoversikten som presenteres hvert fjerde år. Folkehelseoversikten utgjør et viktig kunnskapsgrunnlag for det langsiktige og systematiske folkehelsearbeidet fremover.

Bergen kommune har en egen folkehelse rådgiver og et folkehelsenettverk på tvers av alle byrådsavdelingene. Dette for å sikre en samordning av folkehelsearbeidet og sikre god oppfølging av kommunens folkehelseplan [Aktiv by – friske bergensere](#) og [folkehelseoversikten](#). I 2020 ble det i tillegg laget en kommunikasjonsplan for folkehelsearbeidet med målsetting om å nå ut med informasjon om folkehelse og folkehelsearbeid til innbyggere, administrasjon og politikere. Folkehelseplanen skal evalueres hvert tredje år. Den ble sist evaluert i 2018 og skal derfor evalueres i slutten av 2021 i forbindelse med rullering av folkehelseplanen som har en forventet oppstart tidlig i 2022. Det er aktuelt å realisere flere tiltak i folkehelseplanen i 2022. Tiltakene skal bidra til å styrke det tverrsektorielle samarbeidet og omfatter blant annet medlemskap i WHO's norske nettverk av sunne kommuner samt gjennomføring av en egen folkehelseuke i Bergen kommune.

All planlegging i kommunen har betydning for befolkningens folkehelse, og kommuneplanens samfunnsdel og arealdel utgjør viktige strategier for det overordnede arbeidet for å fremme helse og levekår i befolkningen. De generelle bestemmelsene til [Kommuneplanens arealdel](#) viser til målene i kommuneplanens samfunnsdel om å «fremme inkludering, likeverd, og utjevne levekårsforskjeller», «fremme folkehelse og forebygge sykdom» og «sikre gode oppvekstmiljø for barn og unge»

Videre er det flere temaplaner som bidrar til å beskrive kommunens folkehelseinnsats innenfor ulike sektorer. Eksempel på dette er: [Bergens barn, byens framtid](#), [Handlingsplan mot fattigdom](#), [Plan for områdesatsing](#), [Plan for frivillighet](#), [Plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge](#), [Plan for et eldrevennlig Bergen](#), Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsundervisning, Idrettsbyen Bergen - aktiv og attraktiv for alle, [Plan mot vold i nære relasjoner](#). Flere av disse planene beskriver forebyggende og helsefremmende arbeid innenfor ulike tjenesteområder og for ulike målgrupper. Ny helhetlig plan for ungdom legges frem i 2022 og blir et viktig verktøy i arbeidet for at Bergen skal være en helsefremmende og ungdomsvennlig by.

For å vite at forebyggende arbeid virker, og for å kunne prioritere godt mellom ulike tiltak, trenger vi kunnskap. I dag forskes det mindre på kommunale tjenesteområder enn det utgiftsnivået skulle tilsi, og lite sammenlignet med forskning på spesialisthelsetjenesten. [Kunnskapskommunen Helse Omsorg Vest](#) er en kunnskapssatsing i kommunenes helse- og omsorgstjenester. Ni kommuner og

syv forskningsinstitusjoner samarbeider om å styrke forskning, innovasjon og kunnskapsutvikling i kommunene. Målet er å sikre kunnskapsbaserte tjenester og tiltak for innbyggerne.

Bergen kommune er partner i Alrek helseklynge, som er en unik satsing på folkehelse og primærhelse. Kommunen og relevante forskningsmiljø er her samlet under samme tak. Alrek helseklynge skal skape innovative helse- og omsorgsløsninger for hele mennesket, ved hjelp av fremragende forskning og utdanning, fullverdige praksisarenaer og tverrfaglig samhandling. Bergen kommune er en formell partner og er inne med flere miljøer i klyngen, blant annet utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT), Smart Omsorg, enhet for sykehjemsmedisin og et fastlegekontor.

Forebyggende og helsefremmende arbeid - eldre

Som en videreføring av folkehelseplanens fokus på en god alderdom, la byrådet i juni 2019 fram planen [«Et eldrevennlig Bergen – Seniorplan for Bergen kommune 2019-2024»](#) som skal legge til rette for at Bergen kan bli en enda mer eldrevennlig by. Seniorplanen er forankret i kvalitetsreformen Leve hele livet og er et viktig verktøy i arbeidet med å fremme helse og forebygge funksjonssvikt og ensomhet. Tilrettelegging for at flere kan være aktive, selvstendige, bo lenge hjemme og være inkludert i samfunnet gjennom hele livet er hovedmålsettingen med planen.

Covid-19-pandemien og nedstengning av samfunnet medførte at sosial kontakt med omgangskrets i større grad har foregått digitalt. Det har vært en rivende utvikling innen sosiale medier og digitale verktøy i løpet av få år. Mange eldre mestrer godt å bruke digitale verktøy, men samtidig er det eldre som ikke har et nettbrett eller pc hjemme, og mange har utfordringer med å ta i bruk teknologien. Et av målene i seniorplanen, er at eldre innbyggere skal ha tilgang til opplæring i, og informasjon om ny teknologi og digitale løsninger. Å styrke de eldres ferdigheter på dette feltet vil derfor være en viktig del av det forebyggende arbeidet.

I 2019 vedtok Bystyret også planen [En alderdom med mening, mestring og trygghet](#) for eldre hjemmeboende med behov for helsehjelp som beskriver hvordan kommunen skal bidra til at eldre med hjelpebehov kan bo lengst mulig i eget hjem. Disse planene skal, sammen med folkehelseplanen og institusjonsplanen [Omsorg med kunnskap 2016-2030](#), svare ut de utfordringene vi står overfor ved å tilrettelegge for en aktiv aldring og gi gode og tilpassede helse- og omsorgstjenester til innbyggerne. Tiltak i planene vil bli fasett inn i tråd med styrking i budsjettet.

I sak 117/17 ble det vedtatt at levekårsrapporten (folkehelseoversikten) skulle videreutvikles som kunnskapsverktøy, og da blant annet med tanke på levekårsutfordringer for eldre. Det skulle i løpet av første halvår av 2021 redegjøres for tiltak, mål og resultater som er gjort i forrige periode for å følge opp dette vedtaket. Dette har ikke vært mulig å gjennomføre som følge av pandemien, og arbeidet med dette vil bli tatt opp igjen i 2022.

Et av tiltakene i seniorplanen handler om at Bergen kommune skal ta initiativ til et samarbeid med Skysst om å videreutvikle servicebuss-tilbudet. Våren 2020 leverte Bergen kommune og Vestland fylkeskommune en felles rapport om aldersvennlig transport i Bergen. Denne konkluderte med at det er behov for et målgruppespesifikt tilbud til eldre. I februar 2022 er det planlagt oppstart av et to-årig pilotprosjekt i samarbeid mellom Bergen kommune og Skysst/Vestland fylkeskommune. Pilotprosjektet gjennomføres på Tertnes, og skal være et dynamisk transporttilbud tilrettelagt for alle aldersgrupper som av ulike årsaker har utfordringer med å benytte seg av det ordinære kollektivtilbudet.

Frivillighet - inkluderende, mangfoldig og helsefremmende

Frivillig sektor er en viktig støttespiller innenfor ulike felt på tvers av avdelingene i kommunen og omtales ofte som en bærebjelke i det norske velferdssamfunnet. Covid-19-pandemien rammet frivilligheten hardt i 2020 og 2021, og en viktig arena for aktivitet og inkludering måtte legges ned

aktiviteten sin i en periode. Likevel har det frivillige organisasjonslivet vist sin unike evne til mobilisering og omstilling. Frivillig sektor har vært en sentral ressurs og en viktig støttespiller i Bergen kommunes beredskapsarbeid. Samtidig har frivillige organisasjoner, lag og foreninger omstilt sin virksomhet for å legge til rette for at byens innbyggere har kunnet delta på aktiviteter i tråd med retningslinjer for smittevern. For byrådet er det viktig å legge til rette for at frivillig sektor reiser seg og kommer styrket ut av pandemien.

Bergen kommune skal være en foregangsby innen frivillighet. Derfor ønsker byrådet å bidra til en videreutvikling av frivilligheten og den verdifulle innsatsen til ansatte og frivillige medarbeidere i ulike organisasjoner. En egen frivillighetsrådgiver ivaretar frivillighetsfeltet på systemnivå, og skal i 2022 bidra til å realisere ny plan for frivillighet samt være en pådriver i arbeidet med å legge til rette for et helhetlig, systematisk og langsiktig samarbeid med frivilligheten. Frivillighetsplanen er forventet ferdigstilt i 2022, som også er året hvor hele Norge markerer frivillighetens år. Frivillighetens år er forankret i regjeringens frivillighetsmelding og koordineres av Frivillighet Norge. Formålet med året er å sette fokus på frivilligheten som en hjørnestein i den norske samfunnsmodellen og vise frem aktiviteten som skjer på frivillig basis i lokalsamfunn i hele landet.

Bergen kommunes frivillighetspris deles ut hvert år i forbindelse med en storstilt markering av FNs internasjonale dag for frivillighet. Prisen er på kr 50.000 og tildeles en person eller gruppe som har gjort en særskilt frivillig innsats over flere år, uavhengig av om dette er innenfor kultur, idrett, helse eller andre områder i samfunnet.

Miljørettet helsevern

Miljørettet helsevern har et bredt fagfelt og oppgaveportefølje, og arbeider for å fremme befolkningens helse og beskytte mot forhold som kan føre til helseskade.

Avdelingen Miljørettet helsevern er et forvaltningsorgan som har delegert myndighet til å føre tilsyn og fatter vedtak om retting etter en rekke forskrifter. Miljørettet helsevern omfatter alt i vårt miljø som direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen, og innebærer biologiske, kjemiske, fysiske og sosiale miljøfaktorer.

Miljørettet helsevern har en bred oppgaveportefølje som innebærer tilsyn med bl.a. kjøletårn, svømmebasseng, skip og frisør-, hudpleie-, tatovering- og hulltakingsvirksomheter. Avdelingen behandler også klager knyttet til f.eks. støyplager, skadedyr, luktplager og forsøpling. Avdelingen drifter fem målestasjoner for luftforurensning, og deltar i forskingsprosjekter blant annet om luftkvalitet. Avdelingen gir også uttalelser til reguleringsplaner og overordnede planer, og medvirker til at helsemessige hensyn blir ivare tatt i offentlige organers planlegging.

Frisklivs- og mestringscenteret

Alle tjenestene i Frisklivs- og mestringscenteret (FMS) arbeider helsefremmende og forebyggende. Et viktig mål for virksomheten er å bidra inn i arbeidet med å utjevne sosiale helseforskjeller i befolkningen. Hovedmålet er å styrke fysiske, mentale og sosiale ressurser for helse, endring og mestring, for personer i alle aldre med økt risiko for, eller allerede utviklet sykdom. Gjennom sitt tjenestetilbud skal Frisklivs- og mestringscenteret bidra til å nå byrådets mål om å fremme aktivitet, mestring og livskvalitet, forebygge sykdom og legge til rette for at flere eldre kan bo hjemme så lenge som mulig. Frisklivssentralen i Bergen er en av Helsedirektoratets utviklingssentraler og den eneste utviklingssentralen i Vestland fylke. Dette innebærer blant annet at de skal bistå og støtte andre frisklivssentraler i Vestland fylke og gi bidrag til utvikling av frisklivsarbeid nasjonalt.

Tilbudet i avdelingen spenner fra individuell oppfølging/veiledning av ulike brukergrupper i alle aldre, fysisk trening, råd/veiledning/kurs for livsstilsendring og mestringskurs, til helsekurs for

minoritetskvinner, veiledningskurs for foreldre med barn med kronisk sykdom eller funksjonsnedsettelse, seniorkurs og et økende bruk av sosiale medier og digitale plattformer for å nå flere av kommunens innbyggere.

Covid-19-pandemien har hatt negative konsekvenser for psykisk og fysisk helse. Kursene til FMS har fokus på forebygging og mestring av lette til moderate psykiske plager og belastninger, noe som er særlig aktuelt etter pandemien. Frisklivssentralen tilbyr også utendørs gruppetrening som er tilgjengelig for alle, og gruppetreninger tilrettelagt både for eldre og for hørselshemmede (i samarbeid med Bergen døvesenter). Disse tilbudene fortsetter videre i 2022, som viktige tiltak for å bedre psykisk og fysisk helse i etterkant av pandemien. FMS har stort fokus på et økt behov for forebyggende- og helsefremmende tjenester til kommunens innbyggere som følge av pandemien. Det tverrsektorielle samarbeidet skal i 2022 videreutvikles og styrkes slik at FMS i enda større grad kan nå ut til de innbyggerne som trenger det mest.

I 2022 skal FMS utvide sitt gruppetilbud til å omfatte lærings- og mestringskurs for kreftrammede, samt utvide eksisterende tilbud rettet mot ungdom, eldre og hørselshemmede. Det er etablert et rehabiliteringstilbud til personer med senvirkninger etter Covid-19-sykdom. Deltakerne i dette tilbudet er velkommen til å delta på lærings- og mestringsaktiviteter i etterkant av rehabiliteringen, på lik linje med andre innbyggere i kommunen.

Kursdeltakere som har behov for individuell oppfølging, vil ha samme tilbud om dette også i 2022. Tjenestene Forebyggende hjemmebesøk, Kreftkoordinatorene, Rådgivningskontor for hørsel og Sosionomtjenesten har noe gruppetilbud, men har størst fokus på individuell oppfølging. Oppfølgingen er tilpasset den enkeltes behov, og omfatter også behov som direkte eller indirekte er en følge av pandemien.

Senter for migrasjonshelse

Senter for migrasjonshelse (SEMI) er en kommunal tverrfaglig helsetjeneste for asylsøkere, familiegjenforente til flyktninger og nyankomne flyktninger.

SEMI tilbyr helseundersøkelser for alle nyankomne asylsøkere, flyktninger og deres familiegjenforente. SEMI har fokus på tidlig identifisering av behandlingsbehov og tilbyr bl.a. ulike gruppetilbud og samtaletilbud til familiegjenforente. Senteret tilbyr også rådgivning, veiledning og undervisning til andre kommunale tjenester. SEMI er et kompetansesenter innen migrasjonshelse og samarbeider med en rekke forsknings- og utdanningsinstitusjoner, nasjonalt og internasjonalt, for å utvikle fagområdet.

Grunnet lavere bosetting, nedlegging av det statlige mottaket i Arna og mindre integreringstilskudd vil denne tjenesten bygges ned. Ordinære tjenester i kommunen vil i større grad enn tidligere tilby helsetjenester til denne målgruppen. Selv om bosettingen av flyktninger er på et lavt nivå nå sammenlignet med foregående år, ønsker byrådet å delvis opprettholde Senter for migrasjonshelse (SEMI). Senter for migrasjonshelse sikres tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å beholde kjernekompetansen knyttet til veiledning av øvrig helsepersonell og samordning av tiltak som er nødvendige for å kunne gi individuelt tilpassede tjenester på riktig nivå, særlig ved bosetting av personer med nedsatt funksjonsevne eller atferdsvansker.

Barne- og familietjenesten - helsefremmende og forebyggende arbeid for barn og familier

De fleste barn og unge i Bergen har det bra og har god helse (UngData). Likevel opplever Bergen, som andre større byer i Norge, at det er en økning i antall barn som lever i lavinntektsfamilier. Det er også et altfor stort frafall fra videregående skole, særlig i levekårsutsatte områder. Andelen ungdomsskoleelever i Bergen som oppgir at de er plaget av ensomhet og nedstemthet er høyere i Bergen enn

landsnivået. Det foreligger også bekymring for økende uro, kriminalitet og rusbruk blant ungdom (barnefattigdom.no, Folkehelse og levekårsrapport 2019, FHI sin oppvekstrapport 2021). Dette er kunnskap kjent fra før pandemien.

Bergensstudien (Bergen i endring/BIE-Covid-19 studien om konsekvenser av pandemien) oppsummerer at jenter, eldre ungdom, ungdom i familier med lavere sosioøkonomisk status eller med migrasjonsbakgrunn fra u-land, opplever nedstengning som mer krevende enn annen ungdom. Forskerne spør seg om samfunnet bør tenke på bedre bistand til disse gruppene i fortsettelsen.

Barne- og familietjenesten har en viktig rolle for å bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Tjenesten er en sentral aktør i kommunens folkehelsearbeid gjennom tiltak for alle, tidlig innsats for utsatte grupper og samordnet innsats for de som trenger det. Den mest virksomme innsatsen for å forebygge mange av problemstillingene gjennom oppveksten er godt, tidlig og lett tilgjengelige tverrfaglige hjelpetilbud og tverrsektorielt samarbeid. Barn og unge i sårbare situasjoner trenger ofte hjelp fra flere tjenester samtidig og tjenestene må og skal ta ansvar for helheten slik at barn og unge får den hjelpen de trenger. En styrket og samordnet satsing vil gi bedre liv for flere og satsingen vil kunne gi varige og helsefremmende konsekvenser.

Byrådet er opptatt av tverrfaglig og helhetlig forebyggende og helsefremmende arbeid i kommunen knyttet til livsstil, rus og psykisk helse for barn og unge. Byrådet ønsker at forebygging skal legges til grunn for helsearbeidet i Bergen og at barn og unges psykiske helse skal være særlig prioritert. På grunn av bekymring for utsatte barn og familier og kunnskap om økt tilstrømming av henvendelser til de etablerte lavterskel psykisk helsetjenestene, la byrådet inn en midlertidig styrket finansiering på 7 millioner fra mai til desember i 2021 for å tilby hjelp på ettermiddag og kveld.

Byrådet har mål om å samlokalisere noen tjenester til barn og familier. Dette arbeidet er i tråd med faglige intensjoner fra planen "Bergens Barn-byens fremtid - Plan for helsestasjons- og skolehelsetjenesten, psykisk helsearbeid for barn og unge og barnevernet i Bergen 2016-2025" og følger lokale og nasjonale faglige føringer. Tjenestene som skal samlokaliseres er deler av Barne- og familietjenesten, barneverntjenesten og ergo- og fysioterapitjenesten for barn og unge.

En tverrsektoriell temaplan for kommunens helhetlige innsats for ungdom leveres for behandling i bystyret tidlig i 2022. Denne planen vil foreslå tiltak som typisk krever et utstrakt samarbeid på tvers av sektorer og nødvendig felles innsats for ungdom i gråsoner og mellomrom mellom tradisjonelle ansvars- og budsjettområder, både internt i kommunen og sammen med frivillig sektor og fylkeskommunen. Rullering av 10-årsplanen "Bergens Barn- byens fremtid" har også startet opp og skal behandles i 2022. Her er det revidering og nye tiltak knyttet til helsestasjon og skolehelsetjenesten, psykisk helsetjenester for barn og unge og barnevern som først og fremst skal ses på og videreutvikles.

Overordnede mål

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion,

funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En rettferdig og inkluderende by	Drive godt forebyggende og helsefremmende arbeid for barn og unge	Andel barn og unge som har rett på IP, som får tilbud om IP	92,0 %	94,0 %	95,0 %	97,0 %
		Andel gravide som følges opp i helsestasjonens svangerskapsomsorg som kartlegges for voldserfaringer	96,0 %	96,0 %	96,0 %	97,0 %
		Antall barn og unge 0-23 år (inkludert gravide og foreldre) som får lavterskeltilbud fra Barne- og familiehjelpen og Ung Arena	1 406	2 300	2 500	2 700
		Antall førstegangsfødende som deltar på kurset Godt Samliv	302	400	425	600
Styrke fallforebyggende arbeid blant eldre	God brukermedvirkning for barn og familier	Andel brukere av Barne- og familiehjelpen som har fått mulighet til å gi tilbakemelding på tilbudet de har fått ved hjelp av FIT	80,0 %	84,0 %	86,0 %	95,0 %
		Antall personer som benytter seg av "Hoftesterk"	0	30	80	80
		Antall personer som benytter seg av "Sterk og stødig"	464	450	450	450
		Antall personer som benytter seg av "Trygg på to bein (T2B)"	0	60	150	200

Virkemiddel for å nå mål

Byrådet vil videreføre oppfølgingen av ["Aktiv by - friske Bergensere. Folkehelseplan for Bergen kommune 2015-2025"](#) og rapporten [Levekår og helse i Bergen](#) gjennom blant annet folkehelsenettverket, kompetanseheving på tvers av byrådsavdelingene, informasjonsarbeid og utvikling av nye tiltak.

Planen [«Et eldrevennlig Bergen – Seniorplan for Bergen kommune 2019-2024»](#) skal legge til rette for at Bergen kan bli en enda mer eldrevennlig by.

Barn og unge med varige og sammensatte funksjonsnedsettelse, både fysiske, psykiske og kognitive, skal få god og samordnet hjelp til mestring og deltakelse. Barna skal få enklere tilgang til mer allmenne psykososiale hjelpetilbud og foreldre skal få bedre oppfølging, støtte og tilgang til foreldreveiledning.

Som et bidrag til å styrke det tverrfaglige samarbeidet for særlig utsatte barn er alle årsverkene for ergo- og fysioterapeuter for barn og unge fra høsten 2020 overført fra Etat for helsetjenester til Etat for barn og familie. Byrådet vil følge utviklingen av denne organisasjonsendringen og komme tilbake til hvordan habiliterings- og rehabiliteringstjenestene til barn og unge kan utvikles videre, sammen med resten av oppvekstfeltet. Se også tjenestekområde 05B Behandling og rehabilitering.

Et viktig mål med samlokaliseringen av noen tjenester til barn og unge er et godt forebyggende og helsefremmende arbeid, lavere faglige terskler og mer samlet tverrfaglig spisskompetanse, styrket samarbeid mellom avdelinger og profesjoner og bedre samarbeid og hjelp for det enkelte barn, ungdom og familie som trenger det. Ved å samle mange av tjenestene i etaten under samme tak, etablerer vi et tverrfaglig kraftsenter for barn og unge i kommunen i framtiden, både for forebygging, tidlig innsats og samordnet og tverrfaglig oppfølging. Arbeidet følges opp av Kunnskapscenteret i Etat for barn og familie.

Mange barn og unge går gjennom oppveksten med tilbud, hjelp og bistand fra mange ulike tjenester, både fra kommunal og statlige sektorer. Derfor er det en utfordring å få til en god og samordnet utvikling av tilbud og tjenester for de som trenger det. Det har vært et ønske å gjenopprette et «0-24-samarbeidsforum» med deltagelse fra flere byrådsavdelinger. Gruppen skal legge til rette for og bidra til mer samordnet kommunal innsats.

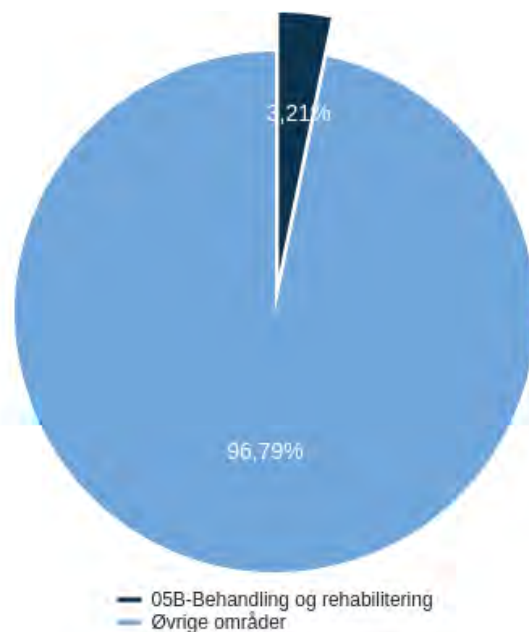
Aktivitet (Nøkkeltall)

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Andel barnehager som er risikovurdert i forhold til totalt antall barnehager	71,5 %	79,4 %	92,8 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
Andel skoler som er risikovurdert i forhold til totalt antall skoler	48,3 %	55,0 %	70,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
Antall barnehager som har hatt tilsyn de siste 12 måneder	50	23	35	26	35	35	35	
Antall personer som får lavterskel psykisk helsehjelp fra Barne- og familietjenesten og Utekontakten	2 875	1 825	3 200	3 500	3 600	3 700	3 800	Dette er samlet antall gravide, barn og unge og foreldre som får hjelp fra psykologer i helsestasjon og skolehelsetjeneste, fra lavterskeltilbudet i Barne- og familiehjelpen, fra Ung Arena og fra gatepsykologen på Utekontakten
Antall skoler som har hatt tilsyn siste 12 måneder	25	8	17	24	15	15	15	
Antall som får psykisk helsehjelp fra psykologer i BF-tjenesten (ikke barnevern og utekontakt)	1 625	1 191	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	Dette er antall gravide, barn og unge og foreldre som får hjelp fra psykologer i helsestasjon, skolehelsetjeneste, Barne- og familiehjelp) første året med lovfesting av psykologkompetanse i kommunale helse- og omsorgstjenester
Antall årsverk av psykologer i Etat for barn og familie (stab og tjenester)	29	30	31	32	33	33	33	
Antall årsverk i skolehelsetjenesten (uten ledelse)	73	73	74	75	77	78	80	
Antall årsverk i skolehelsetjenesten på videregående skole (uten ledelse)	22	20	22	22	22	22	22	
Antall årsverk ved helsestasjon 0-5 år (uten ledelse)	96	106	104	103	102	101	100	
Frisklivs- og mestringssenteret - antall individuelle oppfølginger de siste 12 måneder	0	1 440	1 200	2 400	2 300	2 200	2 100	
Frisklivs- og mestringssenteret - antall kurstimer de siste 12 måneder	0	190	250	400	500	600	650	
Frisklivs- og mestringssenteret - antall treningstimer de siste 12 måneder	0	750	1 270	1 300	1 355	1 400	1 400	

05B-Behandling og rehabilitering

05B-Behandling og rehabilitering - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet består av allmennlegetjeneste, legevaktjeneste, øyeblikkelig hjelp døgntilbud, fengselshelsetjeneste, ergo- og fysioterapitjeneste og kommunal hjelpemiddelservice. Tjenestene skal gi innbyggerne tilbud om diagnostikk, behandling og medisinsk, sosial og psykososial habilitering og rehabilitering. Virksomheten er bred og sammensatt, og innebærer samarbeid på tvers av etater, tjenester og tjenestenivå.

Hovedprioriteringer

Byrådets ambisjon er at Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by der innbyggerne skal være trygge på at de får den hjelpen de trenger, uavhengig av hvor i kommunen man bor og uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn. For byrådet er det viktig å sikre at byens innbyggere har god tilgang til legetjenester og det er derfor prioritert en rekke tiltak med formål å øke kapasiteten og styrke rekrutteringen til fastlegeyrket. Tiltakspakken til fastleger øker med 10 millioner i 2022 sammenlignet med 2021. I tillegg foreslår byrådet å oppjustere styrkingen ved Bergen legevakt, slik at det kan opprettholdes en hensiktsmessig kapasitet og tjenestetilbud, samt at det legges inn midler for døgnbemannet legevaktsbil.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	594 557	594 557	594 557	594 557
Sum Lønns- og prisvekst mv.	35 200	35 310	35 420	35 420
Sum Tekniske justeringer	-633	-633	-633	-633
Sum Utgående engangstiltak	-42 831	-42 831	-42 831	-42 831
Prisjustering og diverse endringer	-8 264	-8 154	-8 044	-8 044
Konsekvensjustert ramme	586 293	586 403	586 513	586 513
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Bergen Legevakt - styrking	10 000	10 000	10 000	10 000
Ergo- og fysioterapitjenesten (Barneterapeuter)	2 400	2 400	2 400	2 400
Fastlegeordningen - økning som følge av befolkningsvekst	920	1 780	2 570	3 410
Pasientens legemiddelliste - økte kostnader	1 308	1 308	770	770
Samlokalisering	989	1 250	1 250	1 250
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	15 617	16 738	16 990	17 830
Nye tiltak				
Akuttforskriften - ivareta krav om utrykning fra legevakt ved akutte situasjoner	8 200	8 200	8 200	8 200
Styrking av fastlegetjenesten - tiltakspakke	10 000	10 000	10 000	10 000
Sum Nye tiltak	18 200	18 200	18 200	18 200
Kutt i tiltak				
Reorganisere og samordne øyeblikkelig hjelp - døgnenhet og kommunal mottaksavdeling	-7 100	-8 400	-8 000	-8 000
Sum Kutt i tiltak	-7 100	-8 400	-8 000	-8 000
Nye tiltak og realendringer budsjett	26 717	26 538	27 190	28 030
Ramme 2022-2025	613 010	612 941	613 703	614 543

Tilpasning til aktivitetsnivå

Bergen Legevakt - styrking

Budsjettet til Bergen legevakt ble styrket i tertialrapport 1-2021. Det har vist seg at utgiftsreducerende tiltak alene ikke er nok til å drifte i balanse. I lys av fastlegesituasjonen er det ikke aktuelt å redusere kapasitet på Legevakten. Byrådet videreføre denne styrkingen i økonomiplanperioden.

Ergo- og fysioterapitjenesten (Barneterapeuter)

Ergo- og fysioterapitjenesten ble omorganisert høsten 2020. Omorganiseringen innebar at tjenesten til barn og unge ble flyttet til barne- og familietjenesten, slik at man fikk et helhetlig tilbud til barn og unge innenfor samme tjeneste.

I omorganiseringen ble enhetsledere værende i enheten for voksne. Noe som medførte et behov for å styrke den administrative ressursen i tjenesten for barn og unge. Gruppelederstillinger som tidligere arbeidet både administrativt og ute i tjenesten, ble nå ansatt i stillinger som avdelingsledere. For å unngå å ansette i deltidsstillinger fikk avdelingsledere 100 % stilling, i henhold til kommunens arbeid med å fremme heltidskultur.

Byrådet foreslår å styrke ergo- og fysioterapitjenesten barn og unge, for å sikre finansiering av tjenesten.

Fastlegeordningen - økning som følge av befolkningsvekst

Økte fastlegeutgifter som følge av forventet befolkningsvekst i perioden.

Koronapandemien - merutgifter i ordinære tjenester 1. halvår 2021

I budsjettet for 2021 var det budsjettert med utgifter til å håndtere koronapandemien. Disse utgiftene og tiltakene faller bort i 2022.

Pasientens legemiddelliste - økte kostnader

Pasientens legemiddelliste (PLL) er et nasjonalt tiltak som skal tilgjengeliggjøre pasientens legemiddelopplysninger i én felles, nasjonal oversikt. Pasientens legemiddelliste skal gi helsepersonell tilgang til oppdatert informasjon om en pasients legemiddelbruk, og er et svært viktig tiltak for å redusere feil bruk av legemidler. Det viktigste gevinstområdet er innenfor pasientsikkerhet og kvalitet.

Bergen kommune er med i et pilotprosjekt. De to første årene løper det utgifter til prosjektleder, og i tillegg vil det påløpe utgifter til å drifte den tekniske løsningen på varig basis. Direktoratet for e-helse dekker store deler av kommunens utgifter til prosjektet i piloten.

Samlokalisering

Byrådet ønsker å samle noen tjenester til barn og unge i felles lokaler. Dette skal bidra til at barn og familier får rett hjelp til rett tid, og at de enkelt skal kunne veksle mellom ulike tjenester og nivåer. Avdelinger innenfor psykisk helse samlokaliseres med mål om mer koordinerte tjenester og økt faglig miljø. Nav kontor samlokaliseres i felles byområder, fra tidligere bydelskontor. Ref. [bystyresak 2018-18882-7](#) om Fremtidens Nav i Bergen. Nav Stat går også inn med flere regionsfunksjoner.

Samlokalisering av avdelinger vil medføre endringer i husleieutgifter. For noen avdelinger vil utgiftene reduseres, mens for andre avdelinger vil utgiften øke. Samlokalisering er en del av byrådets arbeid for å gi bedre tjenester til innbyggerne

Totalt vil samlokaliseringen medføre økte utgifter. Det ble i Handlings- og økonomiplan 21-24 for vedtatt en styrking av budsjettet på 4,1 mill. for å kompensere for økte utgifter fra 2021. Budsjettet ble lagt på tjenesteområde for Barnevern, men tilhørte flere tjenesteområder.

I løpet av 2021 er flere av lokasjonene for samlokalisering blitt klare, og det er behov for ytterligere styrkning av totalbudsjettet for å kompensere for nye og økte husleiekostnader. Samtidig vil budsjettet for noen tjenesteområder nedjusteres, som følge av en reduksjon i husleieutgifter. Totalt vil økte husleieutgifter, fordelt på flere tjenesteområder, utgjøre 6,4 mill. som delårseffekt i 2022, og 8,7 mill som helårseffekt videre fra 2023.

Lokalene tas i bruk i 2021 og 2022. Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende merutgiftene.

Nye tiltak

Akutforskriften - ivareta krav om utrykning fra legevakt ved akutte situasjoner

For å sørge for en forsvarlig ivaretagelse av Akuttmedisinforskriftens krav om utrykning fra legevakt ved ulykker eller andre akutte situasjoner, må kommunen ha en vaktordning for utrykningslege.

I dag gjennomføres utrykninger på dagtid utenom helg, men det må bemannes opp med lege resten av døgnet og uken for å imøtekomme forskriftens krav. Byrådet foreslår å styrke budsjettet slik at Akuttmedisinforskriftens krav om utrykning fra legevakt blir ivaretatt hele døgnet.

Fastlegetjenesten - tiltakspakke

Tiltakspakke for å sikre at flere leger velger fastlegeyrket, og at innbyggerne i Bergen får en god og stabil tjeneste.

Per 01.01.21 var andel ledige plasser hos fastlege 0,6%, mens ambisjonen er 5 % ledige plasser. Det er 244 fastlegehjemler i Bergen, og 20 av disse er i prosess for rekruttering. Det er store utfordringer både med å rekruttere nye fastleger til disse hjemlene og å sikre vikardekning til fastlegehjemler med pasientlister. Denne utfordringen kan ytterligere forverres når eldre leger pensjonerer seg. Per 1.12.19 var 62 av fastlegene over 60 år.

Styrking av fastlegetjenesten - tiltakspakke

Fastlegene har fått flere oppgaver som følge av samhandlingsreformen og har løst dette ved å utvide arbeidstiden og redusere antall pasienter. Fastlegetjenesten skal være et lavterskeltilbud med god kapasitet og kort ventetid. I starten av 2020 var det ikke ledige plasser hos fastlegene, mens ambisjonen er 5 % ledige plasser. Det er nå noe listedeighet, per 1. september 2021 er den på 391 plasser, tilsvarende 0,13 % ledige plasser.

Rekruttering av leger til fastlegepraksis har de siste årene blitt stadig dårligere, noe som i hovedsak skyldes at rammebetingelsene, som i stor grad fastsettes nasjonalt, ikke er utviklet i samsvar med behovene. Helseminister Bent Høie la i 2020 fram regjeringens handlingsplan for fastlegeordningen. Byrådet har i sin byrådsplattform slått fast at det i tillegg må settes inn tiltak lokalt for å sikre at alle bergensere skal kunne velge fastlege.

Byrådet foreslår å videreføre eksisterende tiltakspakke fra 2021 på 5,0 mill., samt øke denne med 10,0 mill. i 2022 for å styrke fastlegetjenesten. Pakken på til sammen 15,0 mill. skal, sammen med de statlige virkemidlene, sikre bedre rammebetingelser for fastlegene, og gjøre det enklere å starte opp egen fastlegepraksis eller å overta en allerede opparbeidet praksis.

Det er varslet nye statlige tiltak i statsbudsjettet for 2022. Når man kjenner innretningen av de statlige tiltakene, så vil byrådet komme tilbake til en konkretisering av de kommunale tiltakene.

Tiltak for å møte covid-19-pandemien

I budsjettet for 2021 var det budsjettert med utgifter til å håndtere koronapandemien. Disse tiltakene blir avvirket og utgiftene faller bort.

Kutt i tiltak

Reduserte utgifter til reise

Byrådet har som ambisjon å redusere unødvendige reiser. Budsjettet til reising reduseres. Deltakelse på møter og konferanser skal i størst mulig grad skal skje ved bruk av digitale møteverktøy.

Reduserte utgifter til reise - BEHF

Reduserte utgifter til reise

Reorganisere og samordne øyeblikkelig hjelp - døgnet og kommunal mottaksavdeling

Beløpet gjelder helårsvirkning av tiltaket som ble vedtatt i handlings - og økonomiplanen for 2021-2024. Mottaksavdelingen for pasienter som utskrives fra sykehus samordnes med Øyeblikkelig hjelp døgnet (ØHD) på helsehuset. Samordningen innebærer bedre kapasitetsutnyttelse og at kommunens mest moderne og funksjonelle lokaler blir fullt utnyttet til formålet.

Sammendrag budsjett

I budsjettet for 2021 var det budsjettert med betydelige utgifter til koronatiltak. Bortfallet av disse utgiftene inngår i linjen "Sum Utgående engangstiltak" i tabellen over.

Det er sannsynlig at det vil påløpe noen utgifter til koronatiltak på dette tjenesteområdet også i 2022. Byrådet vil komme tilbake til dette i en tilleggsinnstilling etter at regjeringens forslag til statsbudsjett for 2022 er lagt frem.

For Byrådet er det viktig å sikre at byens innbyggere har god tilgang til legetjenester. Dette vises i budsjettet ved at styrkingen ved Bergen legevakt som ble vedtatt i tertialrapport 1-2021 er videreført og tiltakspakken for fastleger som ble startet opp i 2021 er styrket vesentlig. Det er i tillegg lagt inn budsjettmidler slik at legevakten kan rykke ut til akutte situasjoner hele døgnet, alle dager.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett				Økonomiplan					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter												
Lønn	336 072	329 182	322 580	322 580	322 042	322 042						
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	115 290	114 009	126 605	125 566	126 746	126 746						
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	268 195	268 811	278 840	279 810	279 930	280 770						
Overføringsutgifter	45 244	39 810	42 310	42 310	42 310	42 310						
Finansutgifter	24 219	1 552	1 552	1 552	1 552	1 552						
Sum Driftsutgifter	789 020	753 364	771 887	771 818	772 580	773 420						
Driftsinntekter												
Salgsinntekter	-37 696	-42 738	-42 793	-42 793	-42 793	-42 793						
Refusjoner	-141 976	-112 552	-112 552	-112 552	-112 552	-112 552						
Overføringsinntekter	-264	15	0	0	0	0						
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-11 111	-3 533	-3 533	-3 533	-3 533	-3 533						
Sum Driftsinntekter	-191 048	-158 807	-158 877	-158 877	-158 877	-158 877						
Sum	597 972	594 557	613 010	612 941	613 703	614 543						

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	888	440	440	440	440	440						
Eldre, helse og frivillighet	598 353	524 778	559 079	558 749	559 511	560 351						
Arbeid, sosial og bolig	8 172	25 869	29 201	29 462	29 462	29 462						
Kultur, mangfold og likestilling	400	700	700	700	700	700						
Fellesposter - bykassen	-9 840	42 770	23 590	23 590	23 590	23 590						
Sum	597 972	594 557	613 010	612 941	613 703	614 543						

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Legetjeneste	360 026	353 327	366 091	367 061	367 423	368 263						
Fengselshelsetjeneste	1 083	524	538	538	538	538						
Fysioterapitjeneste	127 178	140 096	149 565	149 826	149 826	149 826						
Ergoterapitjeneste	31 314	30 775	32 004	32 004	32 004	32 004						
Formidling av tekniske hjelpemidler	15 585	13 602	13 888	13 888	13 888	13 888						
Øyeblikkelig helsehjelp døgntilbud	62 786	56 232	50 924	49 624	50 024	50 024						
Sum	597 972	594 557	613 010	612 941	613 703	614 543						

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutg til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger (B) *) **)	1 852	2 018	2 429	2 252	2 285	2 164
Dekningsgrad						
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241	8,7	9,2	8,0	7,2	8,4	8,7
Kvalitet						
Antall åpne fastlegelister	0	24	161	41	29	21
Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	9,1	9,1	8,8	10,0	9,3	8,9
Reservekapasitet fastlege	100,0	100,0	105,0	101,0	101,0	100,7

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Tabellen over viser utviklingen i utvalgte indikatorer for tjenesteområdet Behandling og rehabilitering sammenlignet med andre storbyer. Tjenesteområdet omfatter her KOSTRA-funksjonen 241 Diagnose, behandling, re-/habilitering.

Netto driftsutgifter til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger har steget de senere år. De øvrige kommunene har også hatt en økning i perioden, men for Bergen særskilt har det vært utslagsgivende at samarbeidsmodellen med Helse Bergen om Bergen Legevakt ble sagt opp med virkning fra våren 2018.

I Bergen har Årsverk av leger pr. 10.000 innbyggere gått opp fra 8,7 i 2019 til 9,2 i 2020, mens Antall åpne fastlegelister (antall fastleger som man kan velge mellom) har økt fra 0 ved utgangen av 2019 til 24 ved utgangen av 2020.

Indikatoren Reservekapasitet fastlege er totalt antall plasser på fastlegenes lister (listetak), delt på totalt antall pasienter på listene i prosent. En verdi over 100 betyr at det i snitt er ledige plasser. Sammen med indikatoren "Antall åpne fastlegelister" sier den noe om hvor lett det er å velge fastlege etter egne preferanser. Tabellen viser at det ved utgangen av 2020 syntes å være noe lavere reservekapasitet i Bergen enn i sammenlikningskommunene.

Utfordringer og strategi

Fastlegene har fått flere oppgaver som følge av samhandlingsreformen og har løst dette ved å utvide arbeidstiden og redusere antall pasienter. Fastlegetjenesten skal være et lavterskeltilbud med god kapasitet og kort ventetid. I starten av 2020 var det ikke ledige plasser hos fastlegene, mens ambisjonen er 5 % ledige plasser. Det er nå noe listedeighet, per 1. september 2021 er den på 391 plasser, tilsvarende 0,13 % ledige plasser.

Rekruttering av leger til fastlegepraksis har de siste årene blitt stadig dårligere, noe som i hovedsak skyldes at rammebetingelsene, som i stor grad fastsettes nasjonalt, ikke er utviklet i samsvar med

behovene. Helseminister Bent Høie la i 2020 fram regjeringens handlingsplan for fastlegeordningen. Byrådet har i sin byrådsplattform slått fast at det i tillegg må settes inn tiltak lokalt for å sikre at alle bergensere skal kunne velge fastlege.

I [Plan for legetjenester](#) beskrives flere tiltak for å styrke fastlegeordningen, deriblant tiltak for å gjøre det lettere for fastleger å starte i allmennpraksis, og tiltak for å stimulere til større og mer robuste fastlegesentre. Plan for legetjenester beskriver også behov for økning av fastlegeordningens kapasitet.

Øyeblikkelig hjelp døgnenhet (ØHD) er en sengepost lokalisert i Bergen helsehus. Tilbudet er tilgjengelig for pasienter som trenger døgnkontinuerlig behandling, men som ikke trenger innleggelse på sykehus, da de kan undersøkes og behandles med allmennt medisinsk kompetanse og metode. I tillegg til ØHD, har kommunen en mottaksavdeling for pasienter som utskrives fra sykehus. I 2022 blir den kommunale mottaksavdelingen slått sammen med ØHD. Pasientene på både ØHD og mottaksavdelingen har behov for noe tettere medisinsk oppfølging enn de som får tjenester på et ordinært sykehjem. Å samordne disse tilbudene vil sikre at vi får bedre kapasitetsutnyttelse på plassene.

Behandling og rehabilitering for barn og unge

Barn med funksjonsnedsettelse, sammensatte og langvarige hjelpebehov og deres familier gir jevnlig tilbakemeldinger om at de opplever noen tilbud og hjelp som for dårlig koordinert og for lite tverrfaglig. Barn med spesielle behov og oppfølging av foreldre med behov for utvidet støtte trenger noen ganger at flere og ulike fagfolk samarbeider samtidig. Slik får barnet og familien lettere riktig og mer helhetlig hjelp til riktig tid. Byrådet har i handlingsplanen [Mestring og medvirkning. Handlingsplan for habilitering og rehabilitering \(2018-2021\)](#) foreslått flere tiltak, arbeidsformer og gode forløp som støtter opp under den enkeltes mestring, deltakelse og medvirkning – som også gjelder barn og ungdom. Planen [Bergens barn – byens fremtid](#) la til rette for utviklingen av mer helhetlige, tverrfaglige og samordnede hjelpetjenester for barn og unge. Et sentralt mål var at barn og unge med varige og sammensatte funksjonsnedsettelse, både fysiske, psykiske og kognitive, skal få god og samordnet hjelp til mestring og deltakelse.

Samarbeidet mellom forebyggende tjenester og behandlings- og rehabiliteringsfeltet for barn og unge ble styrket fra 2020 ved at ergo- og fysioterapeuter som jobber med barn og unge ble overført fra Etat for helsetjenester til en egen avdeling i Barne- og familietjenesten i Etat for barn og familie. Ergo- og fysioterapitjenesten for barn og unge har fortsatt behandlingsinnsatsen for barn og unge, der også noen mindre ressurser går til forebyggende arbeid i helsestasjons og skolehelsetjenesten. Ergo- og fysioterapitjenesten arbeider med å utvikle samarbeidet med de øvrige tjenestene i etat for barn og familie og andre samarbeidspartener for barn og unge. Det arbeides også mer langsiktig med avdelingens nye styringskort, nøkkeltall og fastsetting av egne ambisjoner for tjenesten i en ny organisasjonskontekst.

Overordnede mål

- **En rettferdig og inkluderende by**

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En rettferdig og inkluderende by	God fastlegeordning som sikrer innbyggerne reell valgmulighet til å velge fastlege i rimelig avstand.	Andel ledige plasser hos fastlege	0,6 %	0,8 %	1,2 %	5,0 %
	Gode øyeblikkelig hjelp helsetjenester	Besvare telefoner på legevaktsentralen innen to minutter	64,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %
	Personer med rett til og ønske om individuell plan og/eller koordinator skal få tilbud om dette.	Antall gjennomførte opplæringstreffpunkt (grunnkurs koordinator og møteplass for koordinatorene) pr. år	6	8	8	8

Virkemiddel for å nå mål

Det er et mål i kommuneplanens samfunnsdel at bergensere skal tilbys gode tjenester i alle livets faser. For å lykkes med dette må innsatsen i de kommunale tjenestene være både helhetlige og koordinerte.

Byrådet har i handlingsplanen [Mestring og medvirkning. Handlingsplan for habilitering og rehabilitering \(2018-2021\)](#) foreslått flere tiltak, arbeidsformer og gode forløp som støtter opp under mestring, brukermedvirkning og deltakelse. Kommunen satser særlig på å bedre koordinering av tjenester for personer med funksjonsnedsettelse som trenger bistand fra flere fagområder, sektorer og tjenestenivåer. Dette gjøres også ved at helsepersonell med forskjellig fagutdanning arbeider under felles ledelse. Byrådet vil at personer som har behov for langvarige og koordinerte tjenester skal oppleve at kommunens koordinerende enhet er "én dør inn" til kommunens tjenester.

Bergen kommune har som målsetning at innbyggerne skal få mulighet til å bo hjemme så lenge de kan og selv ønsker det. Forebygging, tidlig innsats, rehabilitering og mestring er viktige strategier for å nå dette målet. Som et ledd i denne strategien har Etat for vurdering og rehabilitering fått et særlig oppdrag med å samle tjenester innen tidlig innsats og rehabilitering for voksne og eldre innbyggere. Rehabiliteringstjenestene skal organiseres slik at brukerne får tverrfaglige og helhetlige tjenester. Brukerne skal få tidlig hjelp, oppleve egenmestring og får bruke mest mulig av egne ressurser. Det skal etableres et kraftsenter for rehabilitering, i tråd med handlingsplan for habilitering og rehabilitering 2018-2021.

Byrådet vil også satse på styrking av fastlegevirksomheten gjennom tiltak i [Plan for legetjenester](#). I Bergen kommune er det opprettet et regionalt ALIS- kontor som skal rådgi og bistå kommuner med tilrettelegging av avtaler for fastleger i spesialiseringssløp. Kontorene skal også bistå kommunene i arbeidet med helhetlige utdanningsløp, skaffe kvalifiserte veiledere og bistå regionalt/nasjonalt med å utvikle, gjennomføre og koordinere læringsaktiviteter. Dette er viktige tiltak for å fremme rekruttering til fastlegeyrket. Det jobbes med å etablere et kommunalt fastlegekontor med fastlønnete leger, som også skal ha en særlig kompetanse på minoritetshelse.

Bergen legevakt består av allmennlegevakt, legevaktsentral, sykehjemslegevakt, livskrisehjelpen, utrykningsfunksjon med legebil og legevaktstasjoner i Åsane, Fana og Loddefjord. Bergen legevakt drifter også Voldtekstmottaket på vegne av Helse-Bergen. Byrådet vil prioritere øyeblikkelig helsehjelp, og viderefører styrkingen som ble vedtatt i tertialrapport 1-2021. I de tilfeller der det er behov for sykebesøk eller utrykning fra legevaktslege, skjer dette fra Bergen legevakt med legebil. Legevaktbilen er bemannet på dagtid ukedager, og i budsjettet er det lagt inn en styrkning slik at legevakten kan rykke ut til akutte situasjoner hele døgnet, alle dager.

Fengselshelsetjenesten drives av Bergen kommune med tilskudd fra staten og har ansvar for forebygging, behandling og oppfølging av helsen til de innsatte. Bergen kommune har ansvar for å gi primærhelsetjenester til innsatte i Bergen og Bjørgvin fengsel. Helse- og omsorgstjenesten til innsatte i fengsel skal være likeverdig med helse- og omsorgstjenesten for den øvrige befolkningen. For å sikre dette er fengselshelsetjenesten bemannet med personell som har særlig kompetanse på forhold knyttet til innsattes spesielle levekår, livssituasjon, funksjonsevne og helseproblemer og som jobber tverrfaglig for å kunne yte god helsefaglig oppfølging.

Hjelpemidler er et av mange viktige tiltak for at innbyggerne i Bergen skal kunne mestre hverdagen og bo hjemme så lenge de ønsker.

Utlån av hjelpemidler er et delt ansvar mellom kommune og stat. Staten har ansvar for langvarig utlån (NAV hjelpemiddelsentral), og kommunen ansvar for korttidsutlån (mindre enn 2 år). Kommunal hjelpemiddelservice består av to underavdelinger: Hjelpemiddelhuset og Servicemannstjenesten. De har til sammen 27 årsverk. Hjelpemiddelhuset har ansvar for formidling og transport av alle hjelpemidler både fra kommune og fra stat (NAV). Det jobbes for å tilrettelegge for forenklet flyt av hyppig brukte hjelpemidler der også bruk av digitale søknader til NAV om tekniske hjelpemidler skal tas i bruk (DigiHot).

Bruker og pårørende kan møte opp på kommunens Hjelpemiddelhus, og få faglig bistand til å søke om, og hente hjelpemidler. Kommunens servicemannstjeneste bistår hjemmeboende med å installere og reparere utlånte hjelpemidler, trygghetsalarmer og velferdsteknologi. Bergen kommune er størst i landet på distribusjon av hjelpemidler. Det er en økning i antall hjelpemidler som lånes ut på korttidsutlån per år, og antall oppdrag utført av servicemannstjenesten øker også. Dette er forventet og i tråd med målet om at eldre skal bo lengre hjemme.

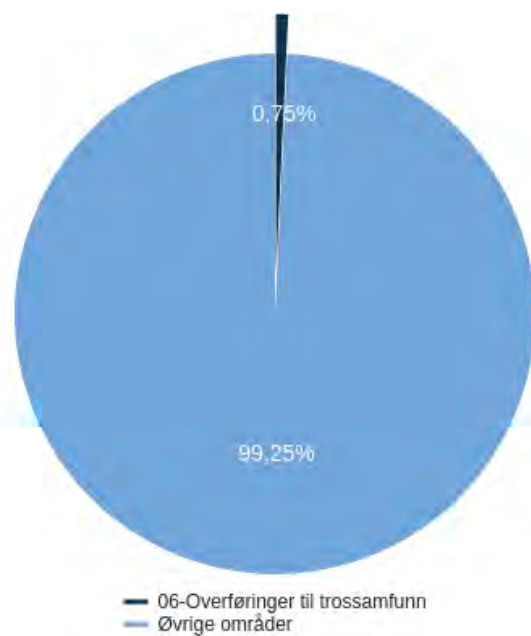
Aktivitet (Nøkkeltall)

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

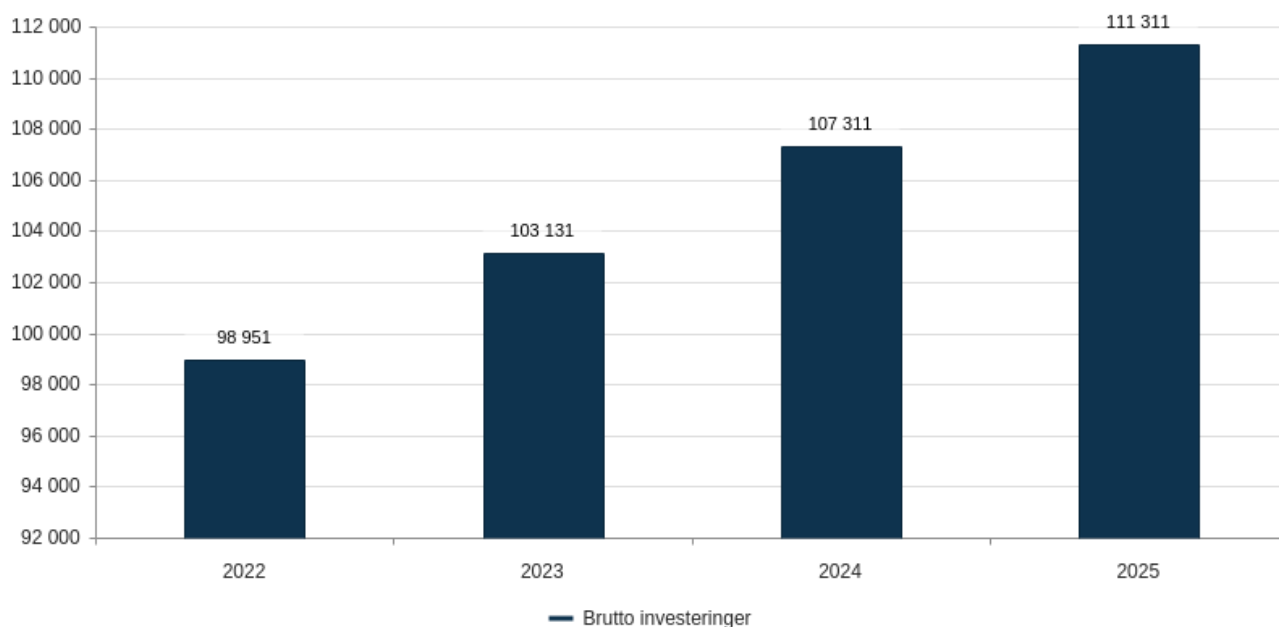
Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall barn med fysioterapitjenester - Barne- og familietjenesten	0	1 977	2 051	2 160	2 190	2 190	2 190	
Antall barn og unge med ergoterapitjenester - Barne- og familietjenesten	0	569	580	615	625	625	625	
Antall brukere med tjenester fra innsatsteamet	217	230	240	260	260	260	260	
Antall fastleger	235	244	246	250	255	260	266	
Antall hjelpemidler som lånes ut på korttidsutlån pr. år	5 947	5 252	5 600	5 800	6 000	6 100	6 200	
Antall oppdrag utført av servicemanntjenesten	0	20 689	22 800	22 900	23 000	23 100	23 200	
Antall pasientkontakter ved Bergen legevakt (målt per regningskort)	92 758	322 551	90 000	88 500	87 000	85 500	84 000	
Antall samtaler på Legevaktens nummer 116117	45 026	106 166	82 500	85 000	87 500	90 000	92 500	
Antall voksne med ergoterapiterapitjenester- Habiliterings- og rehabiliteringstjenesten	0	3 878	3 880	3 880	3 880	3 880	3 880	
Antall voksne med fysioterapitjenester- Habiliterings- og rehabiliteringstjenesten	0	4 404	4 600	4 600	4 600	4 600	4 600	

06-Overføringer til trossamfunn

06-Overføringer til trossamfunn - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Over 470 tros- og livssynssamfunn har medlemmer i Bergen. Den norske kirke/ Bergen Kirkelig Fellesråd er det største trossamfunnet med 25 menigheter. Det store mangfoldet av tros- og livssynssamfunn i

byen reflekterer at Bergen er blitt en mer flerkulturell by med en innvandrerbefolkning som er mer enn tredoblet de siste 20 årene. Tros- og livssynssamfunnene er viktige fellesskapsarenaer for byens befolkning både i bydeler og for mange minoritetsmiljøer.

Bergen kommune yter lovbasert tilskudd til Den norske kirke og har frem til budsjettåret 2020 også forvaltet tilskuddsordning til andre tros- og livssynssamfunn. Fra og med budsjettåret 2021 forvaltes tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn av staten.

Bergen kommune gir også tilskudd til Bergen kirkelige fellesråd til gravferd for alle og til restaurering av middelalderkirkene.

Hovedprioriteringer

Bergen har et rikt mangfold av tros- og livssynssamfunn. Mange tros- og livssynsorganisasjoner gjør en stor frivillig innsats for Bergen og byens innbyggere og er med på å gjøre Bergen til en mer spennende og mangfoldig by. Byrådet jobber for å fremme respekt og toleranse for tro og livssyn i det offentlige rom blant annet med å legge frem og følge opp en ny Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer. Det satses også på interreligiøst dialogarbeid synliggjøring av religiøse minoritetsmiljøer, blant annet ved økt tilskudd til Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn.

Den norske kirken i Bergen med sine 25 menigheter er viktige lokale institusjoner og organisasjoner som byrådet vil sikre gode vilkår for. Både de flere tusen sosiale tiltakene og de brede lokale kulturaktiviteter og bydekkende kunstopplevelser er viktig for hele byen. Byrådet styrker i 2022 tilskuddet til Bergen Kirkelige Fellesråd med 1,6 millioner for å videreføre satsingen på diakoni.

Kirkeinvesteringer videreføres på et høyt nivå og det satses videre på vedlikehold av middelalderkirkene. Det skjer også et arbeid innenfor gravplassforvaltningen for å tilpasse tilbudet til en mer mangfoldig befolkning. Blant annet etableres det flere navnedde minnelunder og legges til rette for gravplasser for ulike livssyns- og trosretninger.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	169 745	169 745	169 745	169 745
Sum Lønns- og prisvekst mv.	4 503	4 503	4 503	4 503
Sum Tekniske justeringer	-263	-263	-263	-263
Sum Utgående engangstiltak	1 300	1 300	1 300	1 300
Prisjustering og diverse endringer	5 540	5 540	5 540	5 540
Konsekvensjustert ramme	175 286	175 286	175 286	175 286
Nye tiltak				
Drift nye felt på gravplassene	1 000	2 000	3 000	3 000
Mangfoldsbyen Bergen	100	100	100	100
To nye diakoner	1 600	1 600	1 600	1 600
Sum Nye tiltak	2 700	3 700	4 700	4 700
Nye tiltak og realendringer budsjett	2 700	3 700	4 700	4 700
Ramme 2022-2025	177 986	178 986	179 986	179 986

Nye tiltak

Drift nye felt på gravplassene

De senere årene er flere av gravplassene utvidet med nye felt og det er etablert flere navnete minnelunder uten en endring i rammetilskuddet til Bergen kirkelige fellesråd før i 2021 hvor bystyret bevilget en økning på kr. 1,0 mill. til formålet. I 2021 ble Antveit gravplass tatt i bruk, og etter planen skal Fyllingsdalen gravplass utvides. I tillegg etableres en ny navnet minnelund pr år.

Verdige kistegravferder og urnenedsettelse vi alltid ha høyest prioritet, og det innebærer at det årlig blir for små ressurser til andre driftsoppgaver. Nye miljøtiltak som f.eks. anlegg av eng, biologisk ugressbekjempelse og avfallshåndtering krever også økt innsats.

I tillegg til et generelt økt driftsbehov er det også et økende behov for å legge til rette for ulike tros- og livssynssamfunn sine ønsker i forbindelse med gravferd.

Byrådet foreslår en økt bevilgning til formålet på kr. 1,0 mill. i 2022.

Mangfoldsbyen Bergen

Byrådet ønsker å styrke mangfoldsbyen Bergen og foreslår en økt bevilgning til formålet i økonomiplanperioden på kr. 0,5 mill. Midlene foreslås bevilget som tilskudd til Skeivt Kristent nettverk (kr. 0,3 mill.), Norsk folkehjelp Bergen - DiMe prosjektet (kr. 0,1 mill.), og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (kr. 0,1mill.)

Omdisponering tilskuddslisten

Byrådet foreslår

Tilbakebetaling av tilskudd Oslo katolske bispedømme

Engangstiltaket utgår etter 2021.

To nye diakoner

Byrådet foreslår en økt overføring til Bergen kirkelige fellesråd på kr. 1,6 mill. fra 2022 for å finansiere to nye diakonstillinger.

Sammendrag budsjett

Byrådet viderefører og styrker rammevilkårene for Bergen kirkelig fellesråd, med en satsing på to nye diakonstillinger i 2022, samt en økning til drift av nye felt på gravplassene.

Investeringsbudsjettet omfatter videreføring av styrket budsjett til gravferd. Ny nærkirke i Sædalen forventes tatt i bruk mot slutten av 2022, og byrådet foreslår ekstramidler til rehabilitering av Johanneskirken fra 2022.

Bergen Kirkelige Fellesråd (BKF) sitt budsjettinnspill følger vedlagt i sin helhet, se kapittel Sentrale tabeller og oversikter.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000	Regnskap Budsjett		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	679	2 028	6 176	6 171	6 098	6 098
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	14	0	0	0	0	0
Overføringsutgifter	195 278	169 500	172 200	173 200	174 200	174 200
Finansutgifter	412	368	368	368	368	368
Sum Driftsutgifter	196 383	171 896	178 744	179 739	180 666	180 666
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-1 000	-722	-729	-724	-651	-651
Refusjoner	-30	-1 429	-29	-29	-29	-29
Sum Driftsinntekter	-1 030	-2 151	-758	-753	-680	-680
Sum	195 353	169 745	177 986	178 986	179 986	179 986

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	-1 051	395	430	398	434	397
Kultur, mangfold og likestilling	195 593	168 343	172 075	173 070	173 997	173 997
Fellesposter - bykassen	810	1 008	5 481	5 518	5 555	5 592
Sum	195 353	169 745	177 986	178 986	179 986	179 986

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kirkelig administrasjon	18 297	17 811	18 279	18 279	18 279	18 279
Kirker og menigheter	94 827	97 649	101 817	101 817	101 817	101 817
Presteboliger	79	1 738	1 542	1 542	1 542	1 542
Overføring til andre trossamfunn	30 779	-685	715	715	715	715
Gravplasser og krematorier	51 371	53 233	55 633	56 633	57 633	57 633
Sum	195 353	169 745	177 986	178 986	179 986	179 986

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter per innbygger (393) gravplasser og krematori er (B) *) **)	177	180	111	152	273	134
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kirke (B) *) **)	673	684	445	641	833	670
Dekningsgrad						
Medlemmer i tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke i prosent av antall innbyggere	12,2 %	12,2 %	22,4 %	10,2 %	14,5 %	14,4 %
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall kor for barn og unge	54	50	46	16	35	23
Antall kor for voksne/familiekor	37	32	47	13	30	16
Deltakere på konserter og kulturarrangementer i regi av andre enn menigheten	36 177	4 807	7 283	8 147	4 349	3 670
Deltakere på konserter og kulturarrangementer i regi av menigheten	42 274	12 965	18 430	23 662	43 388	12 545
Deltakere, gudstjenester totalt	231 309	158 163	185 004	81 988	104 856	71 492
Konserter og kulturarrangement i regi av andre enn menigheten	217	80	95	100	113	64
Andre nøkkeltall						
Kirkelige gravferder i prosent av antall døde	80,8 %	77,7 %	63,8 %	72,4 %	72,8 %	81,4 %
Konfirmerte i prosent av 15-åringer	54,0 %	52,5 %	23,0 %	56,0 %	54,3 %	47,6 %
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere	66,9 %	66,0 %	46,4 %	67,1 %	62,4 %	63,8 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Antall medlemmer av tros- og livssynssamfunn er stabilt, over tid har andelen bergensere som er medlem sunket noe som følge av vekst i den totale befolkningen.

De siste 10 årene har kulturproduksjonen i Den norske kirke økt vesentlig. Bergen har noe høyere utgifter til gravferd enn andre store kommuner fordi Bergen er i en periode med større investeringer.

Tilskudd til Den Norske kirken ytes på basis av tjenesteproduksjon, mens de øvrige år samme sum per hode. Endringer i antall medlemmer har derfor ikke direkte følge for det totale tilskudd.

Utfordringer og strategi

Bergen kirkelig fellesråd (BKF) har et beregnet etterslep på vedlikehold av bygg på ca kr. 200 mill. (basert på tilstandsrapporter fra kirkene), hvor Johanneskirken utgjør halvparten (Domkirken og Korskirken kommer utenom tallet).

Hvert år settes det også av penger til ENØK-tiltak og til tiltak for universell utforming. BKF ble miljøfyrtårnsertifisert i 2021.

BKF ønsker videre nye bygg i vekstområder og å utvide det sosiale arbeidet i flere bydeler. Kirke i Sædalen forventes ferdig i 2023, på Haukås foregår det reguleringsplanarbeid for ny kirke.

Rehabilitering av Korskirken og Domkirken ble påbegynt i 2016. De totale kostnader er beregnet til kr. 350 mill. ekskl. mva. Byrådet arbeider for statlig tilskudd til rehabilitering av både fredede og listeførte kirker.

Bystyret vedtok i 2018 en gravferdsplan for perioden fram til 2028; Planens strategiske grep omfatter at bergenserne skal fortsatt kunne gravlegges i egen bydel, utredning av et større livssynsnøytralt seremonirom, bevaringsplan for historiske anlegg og klimatilpassing. Byrådet vektlegger i økonomiplanperioden at gravkapasiteten utvides som følge av de siste 40 års befolkningsvekst.

Utvidelsen av Fyllingsdalen gravplass er neste store prosjekt. De navnete minnelundene i flere bydeler er godt mottatt og mange velger denne løsningen. I tillegg bremser denne gravplassmuligheten bruken av nytt areal. Behov for investeringer på utvidelser og rehabilitering av gravplass er generelt store. Den største utfordringen er at rehabiliteringen av Solheim kapell og mur langs Fjøsangerveien og har et foreløpig anslag på 50 millioner. Utover i økonomiplanperioden blir rehabilitering av anlegget på Møllendal en viktig satsing. På Loddefjord og Øvstun blir det nødvendig å legge til rette for nye graver og rehabiliterer innenfor eksisterende grenser.

Diakoni er et viktig satsingsområde for BKF, og byrådet foreslår en styrking av diakoniarbeidet med to nye stillinger i 2022. Gjennom sitt diakonale arbeid ønsker BKF å bidra til oppnåelse av FNs bærekraftsmål, blant annet målene om å sikre god helse og fremme livskvalitet (3), arbeid for å redusere effekter av fattigdom (1), inkluderende, trygge og bærekraftige byer (11), bærekraftig livsstil (12), stoppe klimaendringene (13) og fredelige og inkluderende lokalsamfunn (16).

Overordnede mål

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En rettferdig og inkluderende by	Den Norske kirke som sosiale og kulturelle nærmiljøsentre	Antall besøk på kulturtilbud og arrangement	0	90 000	92 000	94 000
		Antall åpne forestillinger og konserter	400	920	920	920
		Sosiale tiltak (diakoni)	2 500	3 000	3 100	3 500
	Trygg gravferd etter eget valg	Andel av befolkningen det er gravreserver til.	0,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %
		Flere navnedde minnelunder	6	7	8	10

Virkemiddel for å nå mål

Den Norske kirke/ Bergen kirkelige fellesråd planlegger økt konsert- og annen kulturell virksomhet, flere frivillige og flere sosiale tiltak (diakoni).

Innen gravferd skal det lages veileder ("Sørge for gravferd") for allmennheten, det utredes nytt livssynsnøytralt seremonirom og etableres bevaringsplan. Det planlegges åpnet en ny navnet minnelund årlig, det jobbes fortløpende med klimatilpassing av anleggene og med reduksjon i energiforbruket til krematoriet.

Aktivitet (Nøkkeltall)

Tros- og livssynssamfunn

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
andel befolkningen som det er gravreserver til	3,0 %	0,0 %	0,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	
Antall besøk på kulturtilbud og arrangementer	78 681	0	0	91 000	92 000	94 000	94 000	
antall sosiale tiltak	2 500	0	0	3 100	3 300	3 500	3 500	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum		
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin. prosjekt utgift	Netto	2022	2023	2024		2025	2022-25
Gravplassinvestering	Løpende						43,8	48,0	52,1	56,1	200,1	
Johanneskirken rehabilitering	2026		IA	53,8	0,0	53,8	10,8	10,8	10,8	10,8	43,1	
Kirkeinvesteringer	Løpende						25,0	25,0	25,0	25,0	99,9	
Middelalderkirker	Løpende						19,4	19,4	19,4	19,4	77,7	
Sum investeringsprosjekter				0,0	53,8	0,0	53,8	99,0	103,1	107,3	111,3	420,7

Gravplassinvestering

Bystyret vedtok i 2018 Bergens første gravferdsplan, med mål om å eliminere investeringssetterslepet på ca. kr. 40,0 mill., sikre nok gravplasser for befolkningen og bøte på følger av klimaendringer. I første del av økonomiplanen er gravplasser i Fana og Fyllingsdalen vektlagt. Se for øvrig BKF's budsjettforslag under kapitelet Sentrale tabeller og oversikter. Det pågår masseutskiftning for gjenbruk av graver i alle bydeler.

Johanneskirken rehabilitering

FN's bærekraftsmål 11 (Styrke innsatsen for å verne om og sikre verdens kultur- og naturarv) påpeker ansvaret for å ta vare på den unike kulturarven som ligger i de gamle byggene våre. De 20 vernede kirkene i Bergen utgjør en stor andel av denne kulturarven. Ansvar for vernede kirker er ifølge Kirkeloven lagt til fellesrådet, på samme måte som for de andre kirkene i byen. Kirkebyggene i byen er alle kulturbygg som vi må ta vare på.

Ferske tilstandsanalyser for 18 (av totalt 30) kirkebygg (de fredede middelalderkirkene er ikke inkludert) synliggjør et vedlikeholdsetterslep på over 200 millioner kroner, hvorav rehabiliteringsbehovet for Johanneskirken alene er beregnet til 93 millioner kroner.

Det er Bergen kirkelige fellesråd sitt mål å dekke mesteparten av vedlikeholdsetterslepet på kirkene gjennom det årlige rammetilskuddet på kr. 24 mill., men det vil være utfordrende å klare hele rehabiliteringen av Johanneskirken uten ekstramidler. Eksempelvis er kobberet på taket 125 år, og modent for total utskifting. Johanneskirken kom på en god 2.plass i BT sin kåring av «Bergens flotteste bygning», og er et bygg det er særs viktig å eliminere vedlikeholdsetterslepet.

Byrådet foreslår å imøtekomme fellesrådets søknad om ekstrabevilgning på 10,8 millioner kroner fra 2022. Beløpet er en videreføring av utgående ekstratilskudd til Sædalen- og Haukås nærkirke.

I mars 2020 har Stortinget vedtatt endringer av Opplysningsvesenets fond som vil gi grunnlag for statlig medfinansiering av rehabilitering av verneverdige kirkebygg. Bergen kirkelige fellesråd vil jobbe for statlig medfinansiering av rehabiliteringsarbeidet i Johanneskirken.

Kirkeinvesteringer

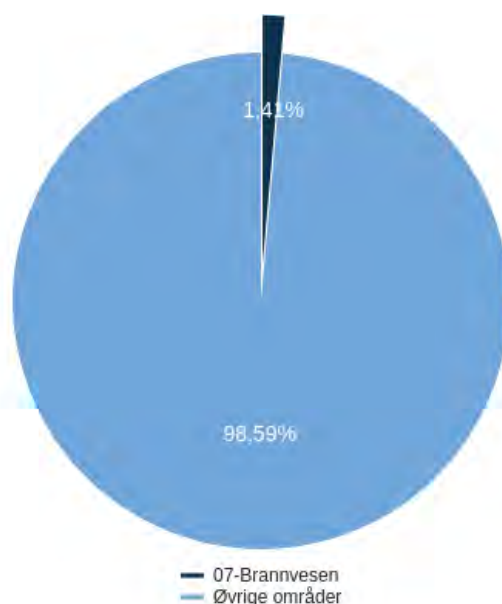
Kirkeinvesteringer går til vedlikehold, universell tilkomst og grønn strateg for kirkene i Bergen i. Ventilasjon er blant satsingene fremover. Budsjettmidlene overføres til Bergen kirkelige fellesråd (BKF). Se for øvrig BKF's budsjettforslag under kapitelet Sentrale tabeller og oversikter.

Middelalderkirker

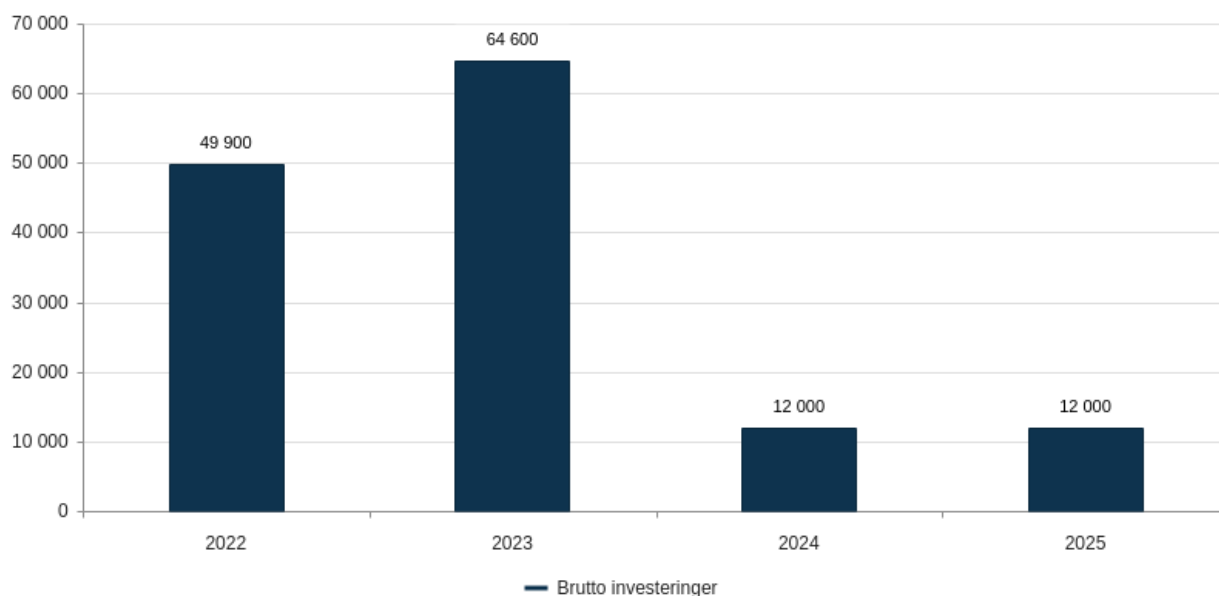
Investeringen gjelder rehabilitering av middelalderkirker, hvor det er pågående arbeid på Korskirken og Domkirken. Se for øvrig BKF's budsjettforslag under kapitelet Sentrale tabeller og oversikter.

07-Brannvesen

07-Brannvesen - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter tjenester til forebygging av og beredskap mot branner og ulykker. Bergen brannvesen er Bergen kommunes brann- og redningskorps og yter tjenester knyttet til forebygging av og beredskap mot branner og ulykker. Bergen brannvesen driver også nye 110 Vest med 38

deltakerkommuner etter sammenslåing av 110 Hordaland og Alarmsentral Sogn og Fjordane 1. februar 2021. Bergen brannvesen er vertsbrannvesen for IUA Bergen region (interkommunalt utvalg mot akutt forurensning) med 20 kommuner, og leder det nye brannsam arbeidet mellom 18 kommuner i regionen (Vest brann- og redningsregion). I tillegg har Bergen brannvesen ansvaret for brann- og ulykkesberedskapen på Lille-Sotra, Tyssøy og Bildøy, ivaretar brannsjefsfunksjonen og ledelsen av brann- og redningstjenestene i Samnanger, Osterøy og Vaksdal kommuner og drifter Bergen legevakts utrykningsbil.

Hovedprioriteringer

Bergen by skal være en trygg og god by for alle. Bergens store trehusbebyggelse gjør det ekstra viktig å ha et brannvesen som ivaretar trygghet i sårbare byområder, og vår felles kulturarv. Brannvesenet skal inngi tillit og trygghet og bidrar hver eneste dag til å sikre og redde liv, miljø og eiendom. Budsjettet styrker forebyggende innsats særlig rettet mot utsatte grupper, og følger opptrappingsplanen fra 2021.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	212 567	212 567	212 567	212 567
Sum Lønns- og prisvekst mv.	8 620	8 620	8 620	8 620
Sum Tekniske justeringer	-877	-877	-877	-877
Sum Utgående engangstiltak	-883	-883	-883	-883
Prisjustering og diverse endringer	6 861	6 861	6 861	6 861
Konsekvensjustert ramme	219 428	219 428	219 428	219 428
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Styrking av den brannforebyggende arbeidet	1 300	1 300	1 300	1 300
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	1 300	1 300	1 300	1 300
Nye tiltak				
Endring i selvkostavskrivinger	256	256	256	256
Nytt oppdragshåndteringssystem i 110-sentralene - driftskonsekvenser	600	0	0	0
Sum Nye tiltak	856	256	256	256
Kutt i tiltak				
Redusert overtidsbruk - Bergen brannvesen	-800	-800	-800	-800
Sum Kutt i tiltak	-800	-800	-800	-800
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 356	756	756	756
Ramme 2022-2025	220 784	220 184	220 184	220 184

Tilpasning til aktivitetsnivå

Styrking av den brannforebyggende arbeidet

"Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen" angir krav til dimensjonering av det brannforebyggende arbeidet i den enkelte kommune. Gjennom en styrking på kr 1,7 mill. i 2021, og økende med ytterligere kr. 1,3 mill. fra 2022 vil Bergen brannvesen kunne styrke bemanningen slik at den er nærmere i overensstemmelse med forskriftskravet.

Nye tiltak

Endring i selvkostavskrivninger

Investeringer for feiing og tilsyn lånefinansieres. Økte selvkostavskrivninger tilsvarer økte avdrag på den gebyrfinansierte gjelden og er en direkte følge av vedtatt investeringsprogram for området.

Nytt oppdragshåndteringssystem i 110-sentralene - driftskonsekvenser

Drift av 110-sentralene er i Norge et kommunalt ansvar, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 16.

Det skal etableres et «Nasjonalt kommunesamarbeid for 110 sentralene IKS» i 2021, med formål om å anskaffe, implementere, drifte og forvalte nytt oppdragshåndteringssystem i landets 110-sentraler, og bystyret vedtok i sak 338/20 at Bergen kommune går inn som deltakerkommune.

Et velfungerende oppdragshåndteringssystem/ datasystem er nødvendig for at 110-sentralen skal kunne motta og registrere nødmeldinger, respondere hensiktsmessig på disse, utalarmere innsatsressurser og støtte innsatsledelsen med informasjon.

Nytt felles datasystem er valgt og vil bli tatt i bruk i alle landets 110-systemer i løpet av 2021, noe som i tillegg til investering, medfører økte driftskostnader til opplæring, selskapskapital og drift av doble systemer i en periode. Full effekt fra avvikling av eksisterende systemer forventes fra 2023.

Estimerte økte driftskostnader for 110 Vest er kr. 0,93 mill. i 2021 og kr. 1,55 mill. i 2022. Bergen kommune sin andel av dette utgjør kr. 0,36 i 2021 og kr. 0,6 mill. i 2022.

Tiltaket er en videreføring fra tertialrapport 1 - 21.

Kutt i tiltak

Redusert overtidsbruk - Bergen brannvesen

Som et ledd i oppfølgingen av saken om arbeidstidsbestemmelser (jf. byrådsak1186/20) skal aktuelle byrådsavdelinger følge opp og iverksette tiltak i tråd med saken, herunder kontinuerlig vurdere organisering av arbeidet slik at dette er hensiktsmessig i forhold til driften og forebygger behov for bruk av overtid. Redusert bruk av overtid skal forhindre brudd på arbeidstidsbestemmelsene, men vil ikke gå utover beredskapen til brannvesenet.

Sammendrag budsjett

Driften for tjenesteområdet styrkes ytterligere innen det brannforebyggende arbeidet med kr. 1,3 mill. i 2022. Tjenesteområdet er øvrig justert for lønnsstigning.

Innen investering fortsetter den løpende utskiftingen av utrykningskjøretøy og brann- og redningsutstyr på grunn av alder og slitasje, samt oppfølging av bystyrets vedtak vedrørende bygging av ny Fana brannstasjon.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett				Økonomiplan					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter												
Lønn	234 150	240 580	250 925	250 925	250 925	250 925						
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	66 162	78 989	76 571	75 971	75 971	75 971						
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	570	560	560	560	560	560						
Overføringsutgifter	23 706	16 964	16 964	16 964	16 964	16 964						
Finansutgifter	22 919	14 500	14 929	14 929	14 929	14 929						
Sum Driftsutgifter	347 506	351 593	359 949	359 349	359 349	359 349						
Driftsinntekter												
Salgsinntekter	-80 946	-86 409	-88 549	-88 549	-88 549	-88 549						
Refusjoner	-45 797	-45 893	-45 913	-45 913	-45 913	-45 913						
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-6 986	-6 723	-4 703	-4 703	-4 703	-4 703						
Sum Driftsinntekter	-133 729	-139 026	-139 165	-139 165	-139 165	-139 165						
Sum	213 776	212 567	220 784	220 184	220 184	220 184						

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Byrådsleders avdeling	211 768	203 384	203 150	202 550	202 550	202 550
Finans, næring og eiendom	15 113	15 509	15 509	15 509	15 509	15 509
Fellesposter - bykassen	-13 944	-6 326	2 125	2 125	2 125	2 125
Sum	213 776	212 567	220 784	220 184	220 184	220 184

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Forebygging branner og ulykker	20 310	22 954	24 992	24 992	24 992	24 992
Feiing og tilsyn	-4 296	-5 873	-5 253	-5 253	-5 253	-5 253
Beredskap mot branner og ulykker	195 097	195 544	201 664	201 664	201 664	201 664
Alarmtjenester	2 791	-14	-565	-1 165	-1 165	-1 165
Selvkostrenter - boligbrannsikkerhet	-126	-44	-54	-54	-54	-54
Sum	213 776	212 567	220 784	220 184	220 184	220 184

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter til funksjon 338 pr. innbygger *)	46	54	61	152	-5	61
Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger *)	718	701	680	617	784	651
Dekningsgrad						
Årsverk til funksjon 338 pr. 1000 innbyggere	0,17	0,17	0,12	0,21	0,16	0,20
Årsverk til funksjon 339 pr. 1000 innbyggere	0,70	0,69	0,48	0,49	0,48	0,52
Kvalitet						
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret +1) *)	294	322	190	310		318

*) Inflasjonsjustert med deflator

Prioritet - Netto driftsutgifter til funksjon 338 pr. innbygger

Netto driftsutgifter til forebygging pr. innbygger er utgifter knyttet til brannforebyggende arbeid inklusiv feiing og tilsyn. Kostnadene til forebygging pr. innbygger i Bergen er noe lavere enn de øvrige ASSS kommunene.

Prioritet - Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger

Netto driftsutgifter til beredskap pr. innbygger er utgifter til beredskapsavdelingen og alarmsentralen for brann og ulykker (110-sentralen). Bergen kommune har med sine 12 områder med tett trehusbebyggelse flest slike av alle kommuner i landet. Samtidig er det mange kulturminner i Bergen sentrum. Dette fører til at behovet for beredskap øker for å imøtekomme risikoen. Tidligere sammenligninger mellom byene har vist at tallene som innrapporteres kan inneholde ulike kostnadselement og er ikke nødvendigvis direkte sammenlignbare. I Bergen har denne kostnaden blitt redusert med 9 % siden 2017.

Dekningsgrad - Årsverk til funksjon 338 pr. 1000 innbyggere

Årsverk til funksjon 338 pr. 1000 innbyggere er knyttet til årsverk innen brannforebyggende arbeid inklusiv feiing og tilsyn. Bergen ligger litt under nivå i ASSS uten Oslo, men over Oslo. "Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen" angir krav til dimensjonering av det brannforebyggende arbeidet, eksklusiv feiing og tilsyn, i den enkelte kommune til ett årsverk pr. 10 000 innbyggere.

Dekningsgrad - Årsverk til funksjon 339 pr. 1000 innbyggere

Årsverk til funksjon 339 pr. 1000 innbyggere er årsverk innen beredskapsavdelingen. Bergen lå høyest også i 2020 sammenlignet med de øvrige ASSS kommunene. Ressursbruken i Bergen gjenspeiler behovet for beredskap som risikoen den tette trehusbebyggelsen og kulturminnene i Bergen sentrum representerer.

Kvalitet - Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret +1)

Gebyret for denne tjenesten er det minst standardiserte gebyret som måles i KOSTRA, fordi det kan variere hvor ofte feiing og tilsyn utføres (ref. SSB). Bergen har hatt tilgjengelig selvkostfond de siste årene, og i perioden 2014-2016 ble selvkostfondet bygget ned ved at inntektene fra årsgebyret ble holdt

lavere enn utgiftene. I 2017 ble gebyrene økt for å kunne ta igjen deler av utgiftsnivået. Ny forskrift for feiing og tilsyn basert på risikostyrt tilnærming ble vedtatt i bystyresak 296/17 og iverksatt i 2018 med ny gebyrstruktur. I 2021 er prognosen at selvkostfondet reduseres, og gebyrene i 2022 vil settes slik at selvkostfondet reduseres ytterligere i handlings- og økonomiplanperioden 2022-2025.

Utfordringer og strategi

Bergen kommunes overordnede mål for brann- og redningstjenesten er at Bergen skal være en trygg og god by for alle. Brann og redningstjenesten skal inngi tillit og trygghet, og bidra til å sikre og redde liv, miljø og eiendom.

Bergen brannvesen arbeider for følgende hovedmål:

- Ingen omkomne som følge av brann
- Ingen tap av uerstattelige kulturverdier i brann

Bergen brannvesen har som overordnet retning for sitt arbeide:

- Leverer brann- og redningstjenester som inngir tillit og trygghet • Ha en risikobasert tilnærming • Søke samfunnseffektive, regionale løsninger

Det brannforebyggende arbeidet

Brannforebyggende avdeling skal rette ressursbruken mot de hendelser og områder som har størst risikopotensial i forhold til helse, miljø- og materielle verdier. Sikring av den tette trehusbebyggelsen i Bergen kommune i overensstemmelse med «Revidert brannordning for Bergen kommune» (vedtatt i bystyresak 98/15), «Helhetlig brannsikringsplan for den tette trehusbebyggelsen i Bergen» (vedtatt i bystyresak 34/16) og "Nye lokale forskrifter hva angår "ny feie- og tilsynsordning" (vedtatt i bystyresak 296/17), vil fortsatt sette store krav til Bergen kommune og Bergen brannvesen.

Brannforebyggende avdeling søker samfunnseffektive, regionale løsninger, og samarbeider internt i Bergen brannvesen, med etater i Bergen kommune og eksterne organisasjoner som Arbeidstilsynet, Politiet, Jernbanetilsynet, samt ulike borettslag og sameier.

Avdelingen skal jobbe proaktivt og utvikle tjenestene til å bli de mest effektive brannforebyggende løsningene. Nytt fagsystem har gått fra utviklingsfase til drift i 2021, samt innføring av postale tilsyn for å kunne jobbe mer målrettet og risikobasert med tilsyn. Sårbarhet skal reduseres ved bruk av nyetablerte prosedyrer og rutiner knyttet til oppfølging av hendelser og brannevalueringer. Avdelingen bidrar også til forskningsprosjekter i regi av utdannings- og forskningsinstitusjoner for å sikre god utvikling på relevante fagområder.

Brannforebyggende avdeling vil fortsatt administrere kommunens panteordning for å skifte ut gamle med nye, rentbrennende ildsteder for å redusere luftforurensingen, men som samtidig reduserer brannrisikoen. Kontraktene Bergen brannvesen har med Osterøy, Samnanger og Vaksdal kommuner om utførelse av det brannforebyggende arbeidet i disse kommunene vil fortsette.

Avdelingen skal også arbeide med forslag til revisjon av en lokal forskrift som skal bedre tilgangen til enkelte bygninger med høy brannrisiko. I 2021 ferdigstilles prosjektet med å installere ca. 600 komfyrvakter og ca. 600 brannvarslingsanlegg i byens tette trehusbebyggelse, i tillegg til at det settes ut brannslangeposter i kritiske områder i den tette trehusbebyggelsen.

De senere års endringer av rammebetingelsene ved feie- og tilsynstjenesten har gjort det nødvendig å tilpasse gebyret til nye tider. Forskriftsendringer, endringer av prosedyrer og rutiner, fyringsinnovasjon og produktutvikling, har bidratt til at den eksisterende gebyrmodell er moden for revisjon. Utsiftingen av rentbrennende ildsted gir mindre sot, sjeldnere feiebehov, og følgelig lavere gebyr.

Basert på ressursbruk vil avdelingen arbeide med forslag for å forenkle gebyret slik at det blir en mer korrekt, oversiktlig og rettferdig betalingsordning for innbyggerne. Forslaget vil bli fremmet for politisk behandling.

Beredskap mot branner og ulykker

Å sikre samfunnseffektive regionale samarbeid er et av beredskapsavdelingens hovedfokus. Samarbeid er prioritet på flere områder, både i kommunen, etater imellom, nabokommuner, region og private foretak. Det styrker beredskapen, muliggjør kompetansedeling og gir større rom for øving. I 2021/ 2022 opprettes nytt øvingsfelt for Bergen brannvesen på Flesland, noe som er et resultat av samarbeid mellom Bergen brannvesen og Avinor.

Bergen brannvesen jobber kontinuerlig med digitalisering på flere områder. Det er utviklet nye verktøy innen restverdiredning og akutt forurensing som gjør det enklere og mer effektivt å rapportere hendelser og fakturere kostnader. Det samarbeides internt med Seksjon for digitalisering og innovasjon for å videreutvikle bruk av de systemer og opplysninger som ligger hos andre etater i Bergen kommune.

Digitalisering forenkler arbeid med innsatsstøttesystemer ved større hendelser (drone, streaming, krisehåndteringsverktøy med mer).

Brannvesenet samarbeider bl.a. med Bybanen og BaneNor når det gjelder hendelser i tunnel, og det skal anskaffes mobile vifter og UTV for bruk i tunneler ved bybanen og jernbanen. Utstyret blir etter avtale stasjonert i hovedbrannstasjonen og Bergen brannvesen kan disponere dette ved andre oppdrag eller hendelser.

Innen forskning er det igangsatt arbeid på tvers av brannvesenene i Vest brann- og redningsregion. Det er søkt midler i samarbeid med myndigheter, relevante bedrifter, klassifikasjonsselskap og forskningsmiljøer. Det er en målsetting at prosjektet kan finansiere en stipendiat. Det skjer en kontinuerlig utvikling av nye retningslinjer for innsats mot hendelser med litium-ion-batterier. Disse oppdateres etterhvert som man får mer kunnskap

Omfattende forskning viser at brannfolk er betydelig mer utsatt for å utvikle en rekke kreftsykdommer enn befolkningen generelt. Kreftfremkallende kjemikalier i brannrøyken er ikke til å unngå. Et viktig tiltak for redusert risiko er å skille mellom ren og skitten sone i stasjonene. Dette er planlagt inn i ny Fana brannstasjon, og det settes nå i gang et forprosjekt for å kartlegge mulige løsninger i øvrige stasjoner.

Når det gjelder *Tett trehus bebyggelse* jobber beredskapsavdelingen sammen med brannforebyggende for å sikre de mål som er satt i «helhetlig brannsikringsplan». Herunder godt egnet utstyr, befaringer, øvelser, sjekk av brannposter, samt merking av utrykningsveier

Bergen brannvesen jobber kontinuerlig med å videreutvikle kompetansen innenfor kjerneområdene RITS (redningsinnsats til sjøs), USAR (Urban search and rescue), oljevern, redningsdykking, tungbergning, CBRNE/kjemikalievern og drone. For USAR vil bedre øvingsfasiliteter i ny Fana brannstasjon bidra positivt i neste periode.

Bergen brannvesen er nå i god gang med å etablere et nytt røykdykker-/øvelses hus på Avinors område på Flesland, i tillegg til et komplett evalueringsbygg. Avinor har stilt tomt og infrastruktur til disposisjon, og ivarettatt nødvendig søknadsprosess for å realisere en slik løsning. Øvelseshuset vil stå ferdig i første halvdel 2022 og vil gi et betydelig løft for Bergen brannvesen for å opprettholde god kompetanse og gi gode fasiliteter for sine ansatte.

Driften av legevaktens utrykningsbil vil fortsette. Bergen brannvesen vil fortsatt ha ansvaret for brann- og ulykkesberedskapen på Lille-Sotra, Tyssøy og Bildøy samt ivareta brannsjefsfunksjonen og ledelsen av brann- og redningstjenestene i Samnanger, Osterøy og Vaksdal kommuner.

Alarmsentralen for brann og ulykker (110 Vest)

110 Vest består av 38 deltakerkommuner med rundt 600 000 innbyggere i gamle Hordaland og Sogn og Fjordane. Det omfatter 33 brannvesen med til sammen 94 brannstasjoner.

Sentralen vil fortsette med å sikre høy kompetanse i avdelingen og være fagsentral. En hovedprioritet er samarbeid med deltakerkommuner, andre sentraler og med DSB. I 2021 skal det utarbeides ROS analyse, beredskapsanalyse og beredskapsplan, og nye rutiner og prosedyrer skal jobbes inn.

Alle 110- sentraler i Norge har sammen startet et prosjekt for anskaffelse av nytt oppdragshåndteringssystem, og systemet vil etter planen være iverksatt tidlig i 2022. Systemet skal eies av et eget nasjonalt IKS, der alle deltakerkommunene blir deleier.

Vest brann og redning (VBR)

Bergen brannvesen vil fortsatt være vertsbrannvesen for et samarbeid mellom 18 selvstendige brannvesen i Vestland innen brann – og redningsberedskap og brannforebygging.

Gjennom VBR etableres det faglige nettverk, regional innsats- og lederstøtte, overordnede plandokumenter og felles kvalitetsstandarder. Hovedhensikten med samarbeidet er å skape en tryggere hverdag for innbyggerne gjennom et formelt og strukturert nettverk for deling av kunnskap og erfaring. Samarbeidsmodellen har ført medlemsbrannvesenene tettere sammen og allerede nå har samarbeidet gitt effekter, spesielt innen standardisering og kompetanseheving.

Overordnede mål

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En rettferdig og inkluderende by	Ingen omkomne som følge av brann.	Antall omkomne som følge av brann (den offisielle statistikken fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap)	5	0	0	0
	Ingen tap av uerstattelige nasjonale kulturverdier i brann.	Antall tap av uerstattelige nasjonale kulturverdier i brann (den offisielle statistikken fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap).	0	0	0	0

Virkemiddel for å nå mål

Å sikre samfunnseffektive regionale samarbeid er hovedfokus.

Samarbeid er prioritert på flere områder og i alle avdelinger. Det styrker beredskapen, muliggjør kompetansedeling og gir større rom for øving. Det gir også bedre gjennomslag i prosesser og øker kvaliteten på brantjenester i hele regionen, inklusiv Bergen.

Bergen brannvesen skal ha prioritert på arbeidet med tett trehusbebyggelse på tvers av avdelinger i Bergen brannvesen. Beredskapsavdelingen sammen med brannforebyggende avdeling skal sikre de mål som er satt i «helhetlig brannsikringsplan».

Aktivitet (Nøkkeltall)

110-sentralen

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Anrop 110 - sentralen	0	9 932	14 000	14 000	14 500	14 500	14 500	
Totalt antall utalarmeringer til brann- og redningsoppdrag	6 172	5 469	6 800	6 800	6 800	7 000	7 000	

Brannforebyggende arbeid

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Brannforebyggende arbeid, boligtilsyn	0	703	9 500	9 500	9 500	10 000	10 000	
Brannforebyggende arbeid, feiing	11 484	12 286	13 100	13 200	13 200	13 200	13 200	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025	2022-25
Bilpark brann	Løpende						9,0	9,0	9,0	9,0	36,0
ENØK-prosjekter	Løpende						0,5	0,0	0,0	0,0	0,5
Fana brannstasjon - nybygg	2023	BY 80/19	92,6	128,0	0,0	128,0	37,1	52,3	0,0	0,0	89,4
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						3,3	3,3	3,0	3,0	12,6
Sum investeringsprosjekter			92,6	128,0	0,0	128,0	49,9	64,6	12,0	12,0	138,5

Bilpark brann

Bergen brannvesen har de siste årene gjennomført nødvendige utskiftinger av utrykningskjøretøy. Behovet for investeringer framover vil være knyttet til nødvendig utskiftninger på grunn av alder, samt slitasje på bilpark og materiell, herunder to høyderedskaper.

ENØK-prosjekter

I Klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune er det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og 25 % innen 2030 Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av SD-anlegg (SD = sentral driftsstyring)
- Installasjon av solceller og solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme (typisk bygg som i dag har elkjel og oljekjel)

Det er fortsatt ytterligere klima- og miljøgevinster å hente. Det er derfor ønskelig å fortsette satsingen gjennom årlige bevilgninger.

Fana brannstasjon - nybygg

Den nåværende brannstasjonen på Paradis er lite hensiktsmessig utformet etter dagens standard og er ikke lenger sentralt lokalisert i sitt dekningsområde. Det skal oppføres nybygg på en tomt i Fanavegen, som må reguleres til formålet. Det har vært noen forsinkelser i forbindelse med reguleringsplanen, som må være vedtatt før det blir gitt igangsettelsestillatelse for oppføring av bygget. Det ble derfor en stopp i fremdriften etter at grunnarbeidene var ferdigstilt. Forsinkelsen vil kunne medføre merkostnader, men omfanget er foreløpig ikke kjent.

Det foreslås at periodisering av kostnadene justeres for å gjenspeile endret fremdrift, samt lønns- og prisjustering til 2022-nivå.

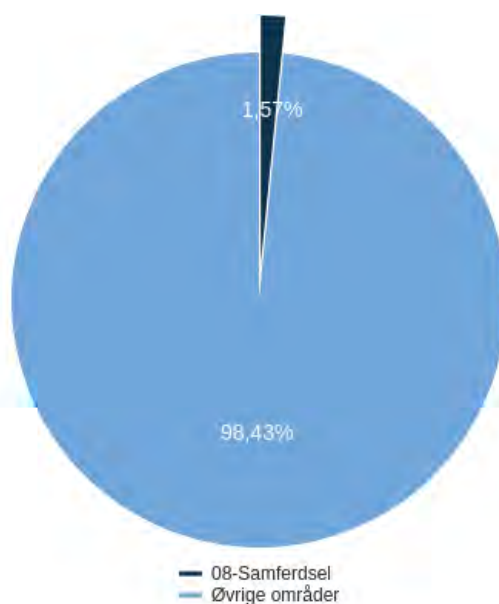
Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Sekkeposten er på 110 million hvert av årene i planperioden, og midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger, herunder investeringer knyttet opp mot digitalisering, i kommunens bygningsmasse. Midlene kan brukes på alle kommunens tjenesteområder.

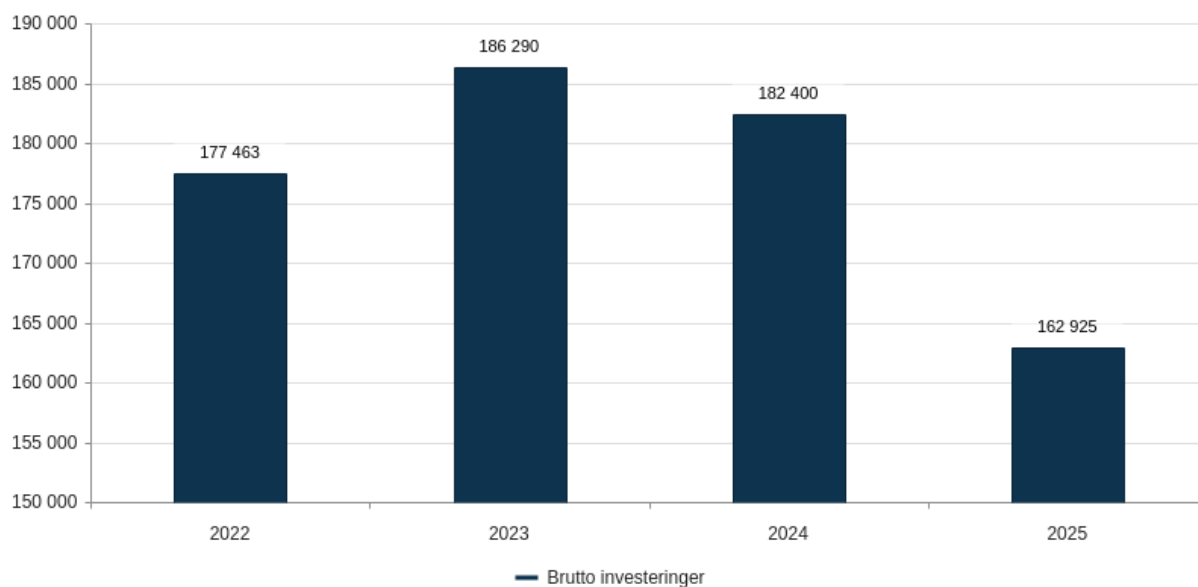
Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

08-Samferdsel

08-Samferdsel - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter bygging, forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale veier, gater og broer, inkludert trapper, veimurer, gjerder, fartsdumper, sluker og stikkrenner. Kommunale veier skal være

trafikksikre og til enhver tid ha god veibelysning. Det skal tilrettelegges for gange og sykkel, og universell utforming skal ivaretas i størst mulig grad.

Videre omfatter tjenesteområdet håndheving av parkeringsbestemmelsene og deler av politivedtektene. Saksbehandling av søknader om parkeringstillatelse for forflytningshemmede, forvaltning av boligsoneordningen, piggdekkgebyr, utleie og bruk av offentlig areal hører også til tjenesteområdet.

Arbeidet utføres i hovedsak av Bymiljøetaten, men tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen, herunder alle fagetater innenfor Byrådsavdeling for klima, miljø og byutvikling.

Hovedprioriteringer

Innen samferdsel prioriteres tiltak som støtter opp om å gjøre Bergen til gåby, sykkelby og kollektivby med kompakte strukturer og redusert personbiltrafikk.

Bilfrie bydel Bøhmergaten/Løvsstakksiden og bilfri bydel Nedre Nygård/Nygårdshøyden er prosjekter som vil øke arealet til gange, sykkel, opphold og lek på bekostning av areal til bil. Ambisjonen er å skape åpne og inkluderende byrom ved å legge til rett for aktivitet og opphold, og bedre forholdene for fotgjengere og syklister.

Det er satt av betydelige midler til å gjennomføre Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett. Tiltakene i planen skal gjøre det enklere og tryggere å sykle i Bergen. Ambisjonen er å øke sykkelandelen kraftig samtidig som ulykkesrisikoen for syklister skal synke betydelig.

Mobilitetstiltak Gåbyen, som er et bredt spekter av tiltak som fremmer alternativer til privatbilen, er også prioritert i økonomiplanperioden. Et eksempel er opparbeidelse av mobilpunkter som fremmer "myk mobilitet" og miljøvennlig transport. Mobilpunkt omfatter ofte ladepunkter, utplassering av sykkelstativer og tilrettelegging for bildeling/fjerning av p-plasser. Det inngår også tilrettelegging av tilkomster til disse. Mobilitetstiltak er også tiltak som gjør gangtraseer og snarveier bedre og mer tilgjengelig for flere. Mobilitetstiltak henger ofte sammen med trafikksikringstiltak. For å fremme Gåbyen skal byen gjøres tilgjengelig og enkel å bevege seg i for alle og det er et særskilt fokus på universelle utformingstiltak.

Trafikksikringstiltak i tråd med Handlingsplan for trafikksikkerhet er fortsatt et prioritert område. Det største enkelprosjektet i økonomiplanperioden er trafikksikring av Lyngbøveien med antatt byggestart i 2022.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	122 128	122 128	122 128	122 128
Sum Lønns- og prisvekst mv.	7 250	7 250	7 250	7 250
Sum Tekniske justeringer	-2 198	-2 198	-2 198	-2 198
Sum Utgående engangstiltak	-512	-512	-512	-512
Prisjustering og diverse endringer	4 540	4 540	4 540	4 540
Konsekvensjustert ramme	126 668	126 668	126 668	126 668
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Delfinansiering av bysykkelordningen fra Miljøløftet	-2 400	-2 400	-2 400	-2 400
Endring i henførbare kostnader fra Byggesak til Forvaltningsavdelingen	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	-400	-400	-400	-400
Nye tiltak				
Digitalisering samferdsel - driftskonsekvens	692	930	930	930
Digitalisering samferdsel - driftskonsekvens	78	78	78	78
Driftskonsekvens av investeringer - samferdsel	320	320	320	320
Driftskonsekvens av investeringsprosjekt "Asset Management"	0	0	500	2 030
Oppgradert betalingsløsning på kommunens parkeringsautomater	321	321	321	321
Prosjektledere Bymiljøetaten belastes investeringsprosjektene	-2 800	-2 800	-2 800	-2 800
Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg - driftskonsekvens	25	50	75	100
Trafikksikring - driftskonsekvens	0	0	48	48
Sum Nye tiltak	-1 364	-1 102	-529	1 027
Nye tiltak og realendringer budsjett	-1 764	-1 502	-929	627
Ramme 2022-2025	124 903	125 166	125 739	127 294

Tilpasning til aktivitetsnivå

Delfinansiering av bysykkelordningen fra Miljøløftet

Kommunens netto utgiftsnivå for bysykkelordningen i Bergen sentrum nedjusteres fordi tiltaket blir delvis finansiert med tilskudd fra Miljøløftet/Belønningsmidler.

Endringen gjelder kun finansieringen av tiltaket og får ingen konsekvenser for selve bysykkelordningen, den opprettholdes på samme nivå som tidligere.

Endring i henførbare kostnader fra Byggesak til Forvaltningsavdelingen

Henførbare kostnader for uttaler fra Forvaltningsavdelingen vedr. vei og avkjørsler i forbindelse med byggesaker kan belastes selvkostområde byggesak. Nivået for de henførbare kostnadene har vært uendret i en årrekke og gjenspeiler ikke reell ressursbruk for å utarbeide uttalene. De henførbare kostnadene justeres i henhold til dette.

Nye tiltak

Digitalisering samferdsel - driftskonsekvens

Tiltaket gjelder driftskonsekvenser tilknyttet investeringsprosjektet Bydata og prosjektet sensorer HC og vareleveringsplasser.

Sensorer HC og vareleveringsplasser ny tjeneste til forflytningshemmede der de kan se hvor det er plasser, og om de er ledige eller ikke. Medfører kostnad tilknyttet datasjø og drift utstyr og kommunikasjon.

Bydata - sensor veilys - skal gi analyse og beslutningsstøtte rundt drift av vei - inkluderer brøyting, salting, prioritering av arbeid og varsling over viktige hendelser. Driftskostnader innebærer drift av Datasjø, kommunikasjon, sensor / datasett integrasjoner og beslutningsstøttesystem.

Digitalisering samferdsel - driftskonsekvens

Driftskostnader av digitaliseringsprosjekt (investering) for sensorer i gateparkeringsplasser for HC og varelevering.

Driftskonsekvens av investeringer - samferdsel

Dette omfatter driftskonsekvenser tilknyttet følgende investeringsprosjekter:

- **Gangveier til kollektivholdeplasser:** Det er planlagt etablering av ca 600 meter gangvei, som ikke tidligere har vært i kommunalt eie eller under kommunal drift. Det vil dermed være behov for økte driftsmidler for å gjennomføre forventet nødvendig drift og vedlikehold. Vinterdrift av veiene må i stor grad gjøres manuelt.
- **Fortau Bankvegen:** økte driftskostnader til tømming av sandfang, kosting av fortau, vintervedlikehold, evt. reparere mindre skader på dekke / kantstein.
- **Skranevatnet nord, belysning turvei:** Flere lyspunkt medfører økte strøm og vedlikeholdskostnader.
- **Belysning gang-og sykkelvei Bøjarnesveien:** Flere lyspunkt medfører økte strøm og vedlikeholdskostnader.
- **Belysning ifm hjertesone Kristi krybbe skole, Langeveien:** Flere lyspunkt medfører økte strøm og vedlikeholdskostnader.

Driftskonsekvens av investeringsprosjekt "Asset Management"

Driftskonsekvenser av vedtatt investeringsprosjekt om "Asset Management-system". Det er behov for å holde oversikt over alle objekter som etaten forvalter, drifter og vedlikeholder.

For å sørge for forsvarlig drift av systemet er det behov for driftsmidler. Driftskonsekvensene av tiltaket består av flere ulike deler. Det trengs driftsutgifter for selve datasystemet, lisenskostnader, driftskostnader av systemet. I tillegg vil det medføre økt dataforvaltning for å sikre korrekt god bruk av data som samles inn. Det vil være behov for midler til lagring av data mot Datasjø, kostnader for dataflyt fra kilde til Datasjø og driftskostnader av Microsoft Azure. I tillegg vil det komme integrasjonskostnader mot andre systemer, både drifts- og lisenskostnader. Totalt er driftskostnader estimert til 2 millioner kroner fra 2025. Prosjektets business-case identifiserer flere gevinster. Blant gevinstene som er identifisert, kan nevnes bedre leverandøroppfølging og kostnadskontroll, bedre prioritering av

veivedlikehold og et verktøy for faktabaserte beslutninger og kostnadsestimater. Systemet er forventet å gi etaten effektiviseringsgevinster på sikt, og dermed kunne utføre mer av de riktige vedlikeholdsoppgavene. Dette vil bidra til å redusere vedlikeholdsetterslepet på kommunale anlegg.

Forsinket gevinstuttak for satsing på økt bruk av eHandel

I tertialrapport 1-20 ble det vedtatt å forskyve gevinstuttaket av satsing på økt bruk av eHandel med ett år. Dette som følge av forsinkelser i prosjektet som skal anskaffe og implementere den nye eHandels-løsningen. Byrådet foreslår nå å reversere hele det planlagte gevinstuttaket, og videreføring av tidsforskyvningen utgår.

Oppgradert betalingsløsning på kommunens parkeringsautomater

I 2018 kom det nye sikkerhetskrav for betalingsterminaler, for å redusere risiko for svindel og kortmisbruk. Ubetjente terminaler solgt og installert før 2014 var krevd utskiftet innen utgangen av 2020. Terminaler som er solgt og installert inntil 2017 må skiftes ut innen 2023. Bergen Kommune har totalt 34 parkeringsautomater hvor kortterminalen må skiftes ut. Det er inngått en 5-årig leasingavtale for nye fronter, med oppgradert betalingsterminal på våre automater. Den årlige kostnaden til denne avtalen er kr 321 000.

Prosjektledere Bymiljøetaten belastes investeringsprosjektene

Praksis for regnskapsføring av interne prosjektledere for investeringsprosjekter i regi av Bymiljøetaten endres. Lønnskostnadene for prosjektlederne vil heretter bli regnskapsført som en del av investeringprosjektene på samme måte som det i dag gjøres for andre enheter i kommunen. På denne måten likestilles regnskapsføring av interne og eksterne prosjektledere.

Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg - driftskonsekvens

De kommunale vegene er anlegg der kommunen har ansvar for drift og vedlikehold. Flere lyspunkt medfører økt strømforbruk og vedlikeholdskostnader.

Sammendrag budsjett

Drift og vedlikehold av det kommunale veinettet opprettholdes på samme nivå som i fjor.

Tjenesteområdet tilføres 2 mill. for å styrke kapasiteten til å gi uttaler vedr. vei og avkjørsler i byggesaker på en forsvarlig måte innenfor gitte tidsfrister.

Bysykkelordningen i sentrum opprettholdes på samme nivå som tidligere, men den kommunale finansieringen nedjusteres fordi tiltaket delvis blir finansiert med tilskudd fra Miljøløftet/Belønningsmidler.

Det er gjennomført en regnskapsteknisk endring slik at kommunens interne prosjektledere vil bli belastet de respektive investeringprosjektene på samme måte som eksterne prosjektleder blir.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	69 155	73 244	75 233	75 233	75 233	75 233
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	197 169	201 653	204 440	204 703	205 276	206 831
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	4	48	48	48	48	48
Overføringsutgifter	112 383	42 359	42 359	42 359	42 359	42 359
Finansutgifter	115 409	67 792	67 792	67 792	67 792	67 792
Sum Driftsutgifter	494 120	385 096	389 871	390 134	390 707	392 262
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-165 310	-218 636	-220 636	-220 636	-220 636	-220 636
Refusjoner	-87 389	-44 332	-44 332	-44 332	-44 332	-44 332
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-68 743	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-321 441	-262 968	-264 968	-264 968	-264 968	-264 968
Sum	172 679	122 128	124 903	125 166	125 739	127 294

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	-46 106	-85 079	-85 079	-85 079	-85 079	-85 079
Klima, miljø og byutvikling	218 018	203 893	202 732	202 995	203 568	205 123
Fellesposter - bykassen	677	3 313	7 250	7 250	7 250	7 250
Sum	172 679	122 128	124 903	125 166	125 739	127 294

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Renhold på ikke-kommunal vei	0	75	172	172	172	172
Veilys på ikke-kommunal vei	7 174	7 317	7 317	7 317	7 317	7 317
Parkering- og myndighetsutøvelse	-62 938	-106 420	-105 228	-105 155	-105 155	-105 155
Øvrig veghold	9 472	5 959	6 258	6 258	6 258	6 258
Bruer, tunneller, vegkonstruksjoner	15 529	13 453	13 752	13 752	13 752	13 752
Drenering/overvann	15 452	15 293	15 762	15 762	15 762	15 762
Trafikksikkerhet inkl. skilting og vegmerking	89 074	80 646	77 074	77 099	77 172	77 197
Vegdekker	34 551	33 180	34 043	34 043	34 543	36 073
Renhold veg	25 055	26 420	27 196	27 196	27 196	27 196
Gatelys	20 954	23 185	24 511	24 676	24 676	24 676
Vinterdrift	18 355	23 020	24 046	24 046	24 046	24 046
Sum	172 679	122 128	124 903	125 166	125 739	127 294

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Antall km tilrettelagt for syklende siste år (km)	1,5	1,0	8,2	0,5	2,0	2,6
Brutto investeringsutgifter i kr pr. innbyggere, komm. veier og gater *)	652	222	1 716	1 484	933	1 111
Produktivitet						
Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate (B) *)	365 060	499 240	664 572	505 903	190 723	328 801
Brutto driftsutgifter i kr til gatebelysn. pr. km komm. vei (B) *)	33 618	28 381	37 097	48 013	21 419	30 715
Dekningsgrad						
Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innb (B)	7	8	21	15	9	12
Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede pr. 10 000 innb (B)	90	91	70	119	59	77

*) Inflasjonsjustert med deflator

Prioritet

Antall km tilrettelagt for syklende siste år (km)

Bergen ligger betraktelig lavere enn Stavanger og Oslo på antall km tilrettelagt for syklende de siste årene. Bergen er også marginalt lavere enn ASSS-nettverket.

Brutto investeringsutgift i kr pr. innbygger, kommunale veier og gater

Indikatoren viser de samlede investeringsutgiftene korrigert for dobbeltføringer som skyldes viderefordeling av utgifter/ internkjøp mv. Indikatoren viser dermed prioritering av nybygging, større utviklingstiltak mv. for det aktuelle tjenesteområdet

Brutto investeringsutgifter for kommunale veier og gater i Bergen kommune utgjorde kr 222 pr. innbygger i 2020 (kr 652 i 2019). Bergen kommune har de siste årene hatt betydelig lavere investeringsutgifter enn Oslo, Trondheim, Stavanger og gjennomsnittet for ASSS-kommunene (Aggregerte styringsdata for samarbeidende storkommuner). Investeringene år for år er svært varierende, også i andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. Årsaken til svingningene knytter seg til ujevn oppstart av prosjekter. Dette gjelder særlig trafiksikkerhetsprosjekter.

Netto driftsutgift eks. avskrivninger i kr pr. innbygger, kommunale veier og gater

Netto driftsutgifter eksklusive avskrivninger for kommunale veier og gater i Bergen kommune utgjorde kr 440 pr. innbygger i 2019. Dette var en reduksjon fra kr 499 i 2018. Nivået på driftsutgifter er lavere enn for ASSS-nettverket for øvrig.

Produktivitet

Brutto driftsutgift i kr til gatebelysning pr. km kommunal vei

Brutto driftsutgifter til gatebelysning på kommunale veier i Bergen har i de siste årene vært

nedadgående og Bergen lå i 2020 for første gang under snittet i forhold til de andre ASSS-kommunene. Nedgangen i driftsutgiftene skyldes reduserte strømutfgifter ved at det meste av gatebelysningen er skiftet til LED-teknologi noe som har resultert i lavere driftskostnader i tillegg til vedvarende lave strømpriser i 2020.

Brutto driftsutgift i kr pr. km kommunal vei og gate

Brutto driftsutgifter til kommunale veier og gater i Bergen kommune utgjorde kr 499 240 pr. km i 2020. Bergen har hatt en reduksjon på 13 432 kr per km i utgiftene til drift og vedlikehold av veinettet fra 2018 til 2019, og ligger betydelig lavere enn både Oslo og Trondheim, men noe høyere enn snittet i forhold til ASSS-kommunene.

Dekningsgrad

Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innbyggere

Bergen kommune ligger litt under snittet for de kommunene Bergen sammenligner seg med. Store deler av de sentrale strøk i Bergen er regulert med boligsoneparkering. Dette medfører at forflytningshemmede har et stort parkeringstilbud utover de reserverte plassene for forflytningshemmede. Når de i tillegg kan benytte offentlig regulerte avgiftsplasser, er parkeringstilbudet relativt sett tilfredsstillende for de forflytningshemmede.

Antall utstedte parkeringstillatelse for forflytningshemmede pr. 10 000 innbyggere

Bergen kommune ligger over snittet i forhold til de fleste sammenlignbare kommunene utenom Trondheim.

Utfordringer og strategi

Strategier og planer stiller nye krav, som utfordrer dagens praksis. Kommuneplanens arealdel (2018 - 2030) påvirker flere tematiske planer og normaler som igjen krever revisjon.

Bergen skal være en aktiv og attraktiv by. "Den kompakte byen" krever nye tilnærminger innen infrastruktur og areal. Dette innebærer finansiering av reguleringsplaner, eiendomsavklaringer og -kjøp, prosjektering, bygging og forvaltning. Prosesser knyttet til dette er tidkrevende og komplekse, da et mangfold av hensyn skal ivaretas. Eksempler på større områder som er under utvikling er Paradis, Wergeland og Mindemyren.

Arbeidet med å aktivt tilrettelegge for byutvikling rundt kollektivknutepunkt er styrket gjennom Miljøløftet. Etablering av offentlig infrastruktur er nødvendig for realisering av en samordnet areal- og transportpolitikk, og fortetting i tråd med nasjonale føringer og lokale vedtak (jf. kommuneplanens arealdel). Aktiv fortetting rundt knutepunkt skal bidra til å tilrettelegge for attraktive alternativer til personbiltransport, sikre god gang- og sykkeladkomst til både skole, nærområder og dagligvarehandel, styrke grunnlaget for kollektivtrafikken og underbygger null-visjonen for trafikksikkerhet, samt tilpassete grønne løsninger for næringstransporten.

Det er utarbeidet flere nye strategier med stor betydning for samferdselsfeltet i Bergen kommune, herunder ny gåstrategi, sykkelstrategi og strategi for sjøfronten Bergen sentrale deler. Nye strategier for sykkel og gange følger opp og understreker ytterligere satsingen på mobilitetspyramiden fra Kommuneplanens samfunnsdel som prioriterer gående og syklende høyest. Gjennom god tilrettelegging og helhetlig utforming av tilbudet til myke trafikanter skal langt flere gå og sykle enn det som er tilfellet i dag. Dette innebærer også å utvikle bilfrie områder, «Hjertesoner» rundt skolene, snarveier til kollektivtilbud og viktige offentlige tjenestetilbud, etc.

Kommunens veinorm (tekniske krav til kommunale veier) vedtatt i 2005, er utdatert og mangelfull relatert til strategier, fortetting, reguleringsplaner, prosjektering av nye veier og godkjenning av tekniske planer.

Arbeid med ny Trafikksikkerhetsplan har startet for planperioden 2022 - 2025. Planen skal bygge på visjonen om null drepte eller hardt skadde i trafikken. Det er en målsetting i arbeidet å knytte den kommende planen til overordnede byutviklingsstrategier i Bergen kommune.

Alle anlegg innen tjenesteområdet krever jevnlig vedlikehold for å opprettholde sin funksjon. Vedlikeholdsmeldingen for kommunale veier, bystyresak 193/17, beskriver et stort vedlikeholdsetterslep. Som en konsekvens av dette, ble det høsten 2018 utarbeidet en «Strategi for drift og vedlikehold av det kommunale veinettet i Bergen kommune 2019-2028», bystyresak 19/19. Strategidokumentet skal bidra til å stoppe vedlikeholdsetterslepet og å nå Bergen kommunes overordnede mål om å være en aktiv og attraktiv by, gjennom blant annet sterk satsing på gående og syklende.

Overordnede mål

- En attraktiv og levende by

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

- Norges grønneste storby

Bergen skal være Norges grønneste storbyby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen.

Bergen har en målsetning om å være Norges grønneste storby. Det krever målrettet innsats og et temposkifte i klimaarbeidet. Klimakrisen er vår tids største utfordring og solidaritetssak, og Bergen må ta sin del av ansvaret. Vårt mål er derfor at Bergen skal halvere klimagassutslippene innen 2023, og vil styrke kommunens klimaarbeid. Vi må slutte å bygge ned naturen, opprettholde artsmangfold, sikre god dyrevelferd i kommunen og sørge for at alle har tilgang til grønne rekreasjonsområder.

- Trygg økonomistyring

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv.

En ansvarlig og trygg økonomistyring, samsvar mellom kommunens inntekter og utgifter og en seriøs arbeidsgiverpolitikk tuftet på heltidskultur danner grunnlaget for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet og skape den byen vi ønsker. Byrådet vil bruke sin innkjøpsmakt strategisk for å sikre at klima og miljø, arbeidsvilkår, tariffavtale, godkjent lærebedrift og seriøsitetsskrav i større grad blir vektlagt i anbudene.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En attraktiv og levende by	Fortsatt reduksjon i antall hardt skadde eller drepte i trafikken (Nullvisjonen).	Nedgang i antallet alvorlige trafikkulykker på kommunale veier i Bergen	23	3	0	0
Norges grønneste storby	Bergen skal ha et sammenhengende og sikkert sykkelnett med god tilgjengelighet og sykkelvennlig utforming.	Km sykkelnett med tilstrekkelig kvalitet i hht målsetning				
	Det skal være god tilgang til sykkelparkering.	Antall sykkelparkeringsplasser i sentrum og bydelsentre			5	20
	Gangnettet skal oppgraderes rundt bydelsentre og utvidet Bergen sentrum, og utvides i hele Bergen.	Antall km nye gangforbindelser		0,5	0,5	0,5
		Antall km oppgraderte gangforbindelser		1,4	1,4	1,4
Trygg økonomistyring	Kapitalen i vegnettet skal ivaretas på en kostnadseffektiv måte	Antall murer og kaier som er vedlikeholdt/oppgradert for å lukke vedlikeholdsetterslepet		6	20	20

Virkemiddel for å nå mål

Politisk plattform, strategier, temaplaner og generelle utfordringer krever tydelige satsinger og virkemidler for å oppfylle målene som er satt.

Det er vedtatt nye strategier for sykkel og gange med ambisiøse mål og satsinger. Det er behov for et omfattende handlingsplanarbeid med kartlegginger, utredninger, prioriteringer og iverksettelse av tiltak for å sikre at satsinger blir fulgt opp.

Piloter skal etableres for å teste ut nye løsninger innen samferdsel, som for eksempel mikromobilitet, sykling mot enveisregulerte gater og bilfrie områder, med fokus på hvordan byen kan regulere og tilrettelegge for dette slik at det bygger oppunder Bergens overordnede mål.

I tillegg arbeides det kontinuerlig med å optimalisere ressursbruken internt i kommunen, og for å finne løsninger som gir nødvendig fleksibilitet for å ivareta tjenestetilbud, drift og vedlikehold, prosjekter og leverandøroppfølging. Arbeidet med hurtigere saksbehandling av tekniske planer skal prioriteres i perioden. Det skal implementeres et digitalt objektstyringssystem, som på sikt vil bidra til mer treffsikre strategier, bedre forvaltning og danne grunnlag for mer effektiv anvendelse av driftsmidler. Videre settes det krav til klima og miljø i alle anskaffelsesprosesser.

Det er utarbeidet en handlingsplan for å håndtere drifts- og vedlikeholdsetterslepet på kommunale veganlegg. Gjennom krav i driftskontrakter skal kommunen gi sikre og forutsigbare forhold for

sykkelnettet, og inspeksjon og kontroll av vegnettet skal sikre kvalitet og nødvendig vedlikehold. Det er etablert et vinterdriftsfond for å utjevne tilgang på midler til vinterdrift mellom enkle og krevende vintre, ref. bystyresak 19/19.

Trafikksikkerhet skal prioriteres høyt i perioden med fokus på forbedring av trafikksikkerhet knyttet til veianlegg og fortau. Universell utforming skal vektlegges i all opprusting og ved nyanlegg innen samferdsel. En plan for belysning av byrom og vei skal utarbeides for å bygge opp under målsetningen om en trygg, attraktiv og levende by.

I 2020 skulle ny lokal forskrift om boligsoneparkering blitt implementert. Deler av dette ble utsatt til 2021 på grunn av Covid-19. Besøkende elbiler har siden 1. oktober 2020 betalt og fra 1. oktober 2021 vil det kun utstedes én parkeringstillatelse per boenhet. Overvåkning av parkeringsbestemmelser og politivedtekter gjøres med ny teknologi og bidrar til hyppigere kontroller.

Byrådets tiltak for å nå målene på dette tjenesteområdet er blant annet:

- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i ["Gåstrategi for Bergen kommune"](#)
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i ["Sykkelstrategi for Bergen 2020-2030"](#)
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i ["Strategi for drift og vedlikehold av det kommunale vegnettet i Bergen kommune 2019-2028"](#)
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i ["Handlingsplan for trafikksikkerhet 2019-2021"](#)
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i ["Trafikksikkerhetsplan for Bergen 2019-2021"](#)
- Følge opp ["Grønn Strategi"](#)
- Følge opp ["Kommuneplanens arealdel 2018-2030"](#)
- Følge opp ["Bergen 2030 - Kommuneplanens samfunnsdel"](#)

Aktivitet (Nøkkeltall)

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall illeggelser fra parkeringsovervåking	41 266	38 952	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	
Antall klager på illeggelser fra parkeringsovervåking	2 891	3 472	2 800	2 700	2 600	2 500	2 400	
Antall piggoblat (sesong og mnd.)	10 358	8 877	10 100	10 000	9 900	9 800	9 700	
Antall søknader på HC-kort	1 233	1 090	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	
Gang- og sykkelvei, antall km	110	111	111	111	111	111	111	
Kom. veier med fartsgr.< 40 km/t	318	319	320	320	320	320	320	
Kommunal vei og gate, antall km	638	640	640	640	641	642	643	
Kommunale veier med belsyn., km	638	640	640	640	641	642	643	
Renhold av veier, sum forbruk	23,5	22,0	23,5	23,5	23,5	23,5	23,5	
Søknadspl. saker behandlet, antall *	4 997	5 903	5 100	5 200	5 300	5 400	5 500	
Trafikksikkerhetstiltak, sum inv.	6,5	7,0	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	
Vedlikehold, sum forbruk i mill.	26,9	50,0	26,4	26,9	26,9	26,9	26,9	
Vinterveghold, sum forbruk	43,8	36,0	32,5	43,8	43,8	43,8	43,8	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum	
	Ferdig år	Saksref. Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025	2022-25	
Barnas byrom	Løpende					1,7	0,0	0,0	0,0	1,7	
Bilfri bydel – Bøhmergaten/Løvestakksiden	2024	IA	22,0	0,0	22,0	10,0	5,0	3,0	0,0	18,0	
Bilfri bydel – Nedre Nygård/Nygårdshøyden	2027	IA	65,0	0,0	65,0	3,0	12,0	15,0	15,0	45,0	
Bussholdeplasser tilstandsrapport	2026	UKFKN 45/20	22,2	22,0	-12,7	6,3	0,0	0,0	0,0	3,5	
Deltakelse i Graveklubbprosjekter	Løpende					3,5	1,5	3,5	3,5	12,0	
Digitalisering samferdsel	2023	IA	18,5	-2,1	15,9	5,3	3,6	0,0	0,0	8,9	
Gang- og sykkelveier	Løpende					5,6	2,0	2,0	2,0	11,6	
Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur	2024	IA	100,0	0,0	100,0	25,0	35,0	40,0	0,0	100,0	
Gåstrategi oppfølging	Løpende					2,5	5,0	8,8	15,0	31,3	
Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	Løpende					24,1	24,9	36,3	36,1	121,4	
Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder	Løpende					3,7	2,5	4,0	17,5	27,7	
Klimatilpasning, tiltak	2024	IA	7,5	0,0	7,5	3,5	2,0	2,0	0,0	7,5	
Klostergarasjen - Utbedring av søyler	2022	IA	25,0	0,0	25,0	23,0	0,0	0,0	0,0	23,0	
Korsnesvegen fortau - konseptutvikling	2024	IA	4,4	0,0	4,4	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	
Ladepunkter i boligsoneanlegg	2026	IA	31,0	-31,0	0,0	5,0	5,0	0,0	0,0	10,0	
Lyngbøveien - trafikk sikring	2025	IA	99,2	0,0	99,2	10,0	20,0	25,0	24,0	79,0	
Mobilitetstiltak Gåbyen	Løpende					28,6	15,0	23,5	24,0	91,1	
Møllendalsbakken	2026	IA	32,5	-5,3	22,2	9,1	5,0	2,0	4,5	20,6	
Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg	2025	BY 1111/20	10,0	15,0	0,0	15,0	2,5	2,5	2,5	10,0	
Trafikksikring	Løpende					9,3	12,8	13,3	13,3	48,7	
Utbyggingsavtaler Møllendal	Løpende					0,1	0,0	0,6	0,0	0,7	
Utbyggingsavtaler Søreide	Løpende					0,4	6,5	0,0	0,0	6,9	
Utbyggingsavtaler Wergeland	Løpende					0,5	26,0	1,0	2,0	29,5	
Sum investeringsprosjekter			68,5	442,2	-51,0	382,5	177,5	186,3	182,4	162,9	709,1

Barnas byrom

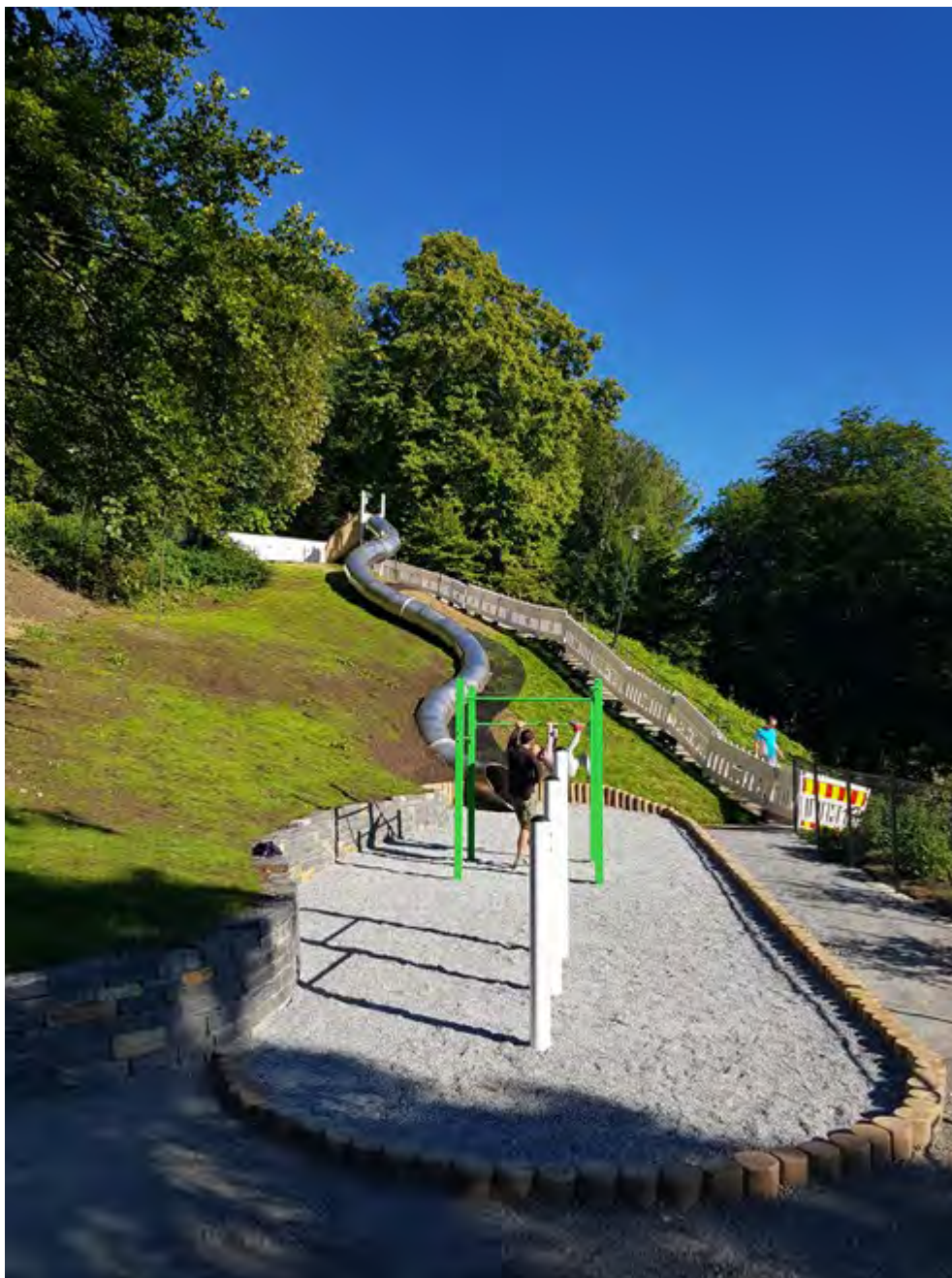
Barnas Byrom: Budsjettposten omfatter oppgradering og nybygg av lekeplasser, lekearealer i parker og friområder og andre nye uterom for barn og unge. Budsjettposten konkretiseres forløpende med nye tiltak. Relevante utvalgsriterier er blant annet befolkningsdemografi og eksisterende tilbud, pågående plan- og byutviklingsprosesser, tilgang til kollektiv-, gange- og sykkelveinett, levekår, tilgjengelighet- og sambrukspotensiale med mer. Budsjettmidlene overføres deretter til enkeltprosjektene i prosjektporteføljen til Barnas Byrom.

Sandgotna Trial: Midlertidig oppgradering av eksisterende grusbane, prosjektet er utvidet med oppgradering av gangveinett på Sangotna. Gjenbruk av elementer i kommunalt eie. Arealet programmeres med nytt innhold for å skape mer aktivitet og et bedre tilbud for hhv. skolebarn og nærmiljø. Utvikles i tett samarbeid med Områdesatsingen og Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett. Kort avstand til kollektivknutepunkt og handel,- og servicetilbud, stort potensiale også som snarvei/tverrforbindelse for gående og syklende i området. Prosjektet inkluderer oppgraderte lekearealer, belysning, ballspill- og oppholdsarealer, samt utbedring av gangvei med tanke på økt tilgjengelig utforming. Kostnadsrammen til prosjektet er kr 5,5 mill. I tillegg til budsjettpost Barnas Byrom dekkes utgiftene av budsjettpost for Mobilitetstiltak Gåbyen, samt statlig finansiering over Områdesatsingen. Uterommet forventes ferdigstilt desember 2021, mens gangveinettet forventes ferdigstilt våren 2022.

Skjoldsstølen friluftsanlegg: Oppgradering av eksisterende friluftsanlegg og grusbane på Skjold i Fana, i et område med pågående fortetting. Kort avstand til bybane og handels- og servicetilbud, stort potensiale også som snarvei/ tverrforbindelse for gående og syklende i området. Prosjektet inkluderer oppgraderte lekearealer, drikkevannspost, belysning, ballspill- og oppholdsarealer, samt utbedring av gangvei med tanke på økt tilgjengelig utforming. Kostnadsrammen til prosjektet er kr 6,4 mill. Prosjektet forventes ferdigstilt mai 2022.

Fanatorget lokalpark: Prosjektet inkluderer oppgraderte lekearealer, støy og klimaskjerm, drikkevannspost, belysning, ballspill- og oppholdsarealer, samt utbedring av gangvei med tanke på økt tilgjengelig utforming. Prosjektet opparbeides vinteren 2021, mens sesongavhengige arbeider forventes ferdigstilt våren 2022.

Brøndalen Olsvikskjenet: Eksisterende friområde og grusbane programmeres med nytt innhold for å skape mer aktivitet og et bedre tilbud for både skolebarn og nærmiljø. Utvikles i tett samarbeid med Områdesatsingen. Sentral plassering i forhold til skoler og konsentrert boligbebyggelse, kollektivstopp, samt gang, og sykkelveinett. Stort potensiale som start,- eller endepunkt i forbindelse med turveinett over Grøntua. Prosjektet vil inkludere installasjoner for lek og rekreasjon. Utfyllende tilbud, som f.eks drikkevannspost, publikumstolett, belysning og oppholdsarealer, samt behov for støyskjermingstiltak og masseutskifting, vil bli avklart i forprosjekt. Foreløpig kostnadsrammen til prosjektet er satt til 7 millioner kroner, endelig kostnadsramme defineres i forprosjekt. Prosjektet forventes ferdigstilt desember 2024.

Barnas byrom: rutsjebane i Skanseparken

Bilfri bydel – Bøhmergaten/Løvstakksiden

Prosjektet er tiltak som kan øke areal tilgjengelig til gange, sykkel, opphold og lek, på bekostning av areal til bil. Ambisjonen med prosjektet er å skape et aktivt og attraktivt sentrumsområde. I Bøhmergaten og tilgrensende gater på Løvstakksiden står Vann- og avløpsetaten foran omfattende reovering av infrastruktur i grunnen. Når gatedekke skal etableres på nytt vil hensynet til myke trafikanter prioriteres. I tillegg vil det etableres mobilpunkter for lading av el-biler og tverrgående forbindelser vil oppgraderes.

Bilfri bydel – Nedre Nygård/Nygårdshøyden

Bilfri bydel Nedre Nygård og Nygårdshøyden styres mot tiltak som kan øke areal tilgjengelig til gange, sykkel, opphold og lek, på bekostning av areal til bil. I samband med at BIR Nett AS bygger ut bossnett på Nedre Nygård og Nygårdshøyden, utarbeider Graveklubben, hvor Bymiljøetaten deltar, et forprosjekt for gatefornyning på Nygårdshøyden.

Målet med prosjektet er å skape åpne og inkluderende byrom ved å legge til rette for aktivitet og opphold, og bedre forholdene for fotgjengere og syklistene. Bydelen skal bli grønnere, med bytrær og andre planter, samt blågrønn overvannshåndtering over bakken. Grunnet forsinket framdrift i prosjektet er periodisering av utgifter endret.

Bussholdeplasser tilstandsrapport

I 2016 ble det, i samarbeid med Skyss, gjennomført en tilstandskartlegging av 55 kollektivholdeplasser i området Løbergsveien-Gyldenpris –Øyjordsveien. 12 holdeplasser er oppgradert i 2017/2018. Ytterligere 7 holdeplasser ble ferdig prosjektert i området Løbergsveien, Solheimslie, Kirkegaten, Amalie Skramsvei og Øyjordsveien i 2019 og bygget i 2020. I tillegg til disse er 7 holdeplasser prosjektert og vil bygges i 2021. De resterende 29 holdeplasser vil bli vurdert og prosjektert 2021, og det tas sikte på å oppgradere disse i 2021/2022. Det er trolig at gjennomføringen av en del av disse vil utgå etter nye vurderinger fra Skyss. Noen av kollektivholdeplassene slås sammen slik at det totale antallet blir mest sannsynlig færre enn de 55 i tilstandskartleggingen.

Pågående arbeid med oppgradering av holdeplasser avsluttes i løpet av 2021. Det oppgraderes nå 15 holdeplasser langs linje 10. Hensikten med tiltakene er å lette av- og påstigning og gjøre holdeplassene mer synlige og tilgjengelige.

Resterende arbeid i prosjektet skyves til 2025 og 2026 pga manglende kapasitet.

Deltakelse i Graveklubbprosjekter

Investeringen gjelder Bymiljøetatens deltakelse i Graveklubbprosjekter. Det er hensiktsmessig å bidra til økt standard på veg, fortau, gateløp o.a. samtidig med andre aktørers pågående arbeid. Bymiljøetaten samarbeider med Vann- og avløpsetaten, og flere andre offentlige og private aktører for koordinering av graveaktiviteter i veinettet. Det foreslås å videreføre tiltaket i 2025.

Graveklubb prosjekt Nedre Nygård 1:

Prosjektet omfatter Bymiljøetatens andel av graveklubbprosjektet Nedre Nygård 1, herunder gateopprusting med mer. BIR Nett AS er prosjekteier. Bymiljøetatens kostnader i prosjektet er primært knyttet til toppdekke som bygges/istandsettes først etter at ny infrastruktur i bakken er kommet på plass.

Digitalisering samferdsel

Digitalisering samferdsel består av flere digitaliseringsprosjekter som ligger under samferdselsområdet.

App - informasjonsformidling: Prosjekt for presentasjon av data på mobilapp. App skal samle data fra eksisterende kilder, og innbygger skal kunne velge å se det som er interessant for seg. På bakgrunn av

strengt krav til gevinstuttak, en kamp om driftsmidler og allerede en presset kapasitetssituasjon, ønsker Bymiljøetaten at prosjektet utgår.

Asset management: Prosjektet skal levere fagsystem for Asset Management som skal brukes til drift, med tilhørende objektregister. Objektregister skal være felles for etaten, og skal kunne kobles til andre fagsystemer.

Bydata: Prosjektet skal gi analyse og beslutningsstøtte rundt drift av vei - inkluderer brøyting, salting, prioritering av arbeid og varsling over viktige hendelser. Datasettene skal også deles med andre i kommunen som har behov. Foreslått også å inkorporere Sykkelportal her.

Sensorer HC og vareleverings plasser: Prosjekt for ny tjeneste til forflytningshemmede der de kan se hvor det er plasser, og om de er ledige eller ikke. Prosjektet skal også gi betjentene bedre kontroll over disse plassene, og vil gi viktig innsikt rundt bruk og planlegging.

Gang- og sykkelveier

Gang og sykkelvei består av flere prosjekter.

Bilfri bydel Møhlenpris Fase 2: I fase 2 av Bilfri bydel Møhlenpris skal det gjennomføres en plan- og designkonkurranse for å utrede muligheter for ny og mangfoldig gatebruk på Møhlenpris. Oppdraget inkluderer et mulighetsstudie for gatebruk, ny skiltplan for området og design av byromselementer for økt byliv.

Boss langs G/S: For å håndtere avfall langs kommunale gang- og sykkelveier skal det ved spesielt utsatte områder etableres nye bosskorger, søppelspann og andre søppelinnretninger.

Hjertesoner - investeringer på kom. Vei: Bystyret opprettet prosjektet i 2016 som et ledd i arbeidet med trygg skolevei og aktiv transport.

Status per april 2021 for 67 skoler:

49 skoler har ferdigstilt trafiksikkerhetsplan

47 skoler har gjennomført befarings med veieiere

40 skoler har fått etablert mindre fysiske tiltak

39 skoler har fått hjertesoneskilt

21 skoler har åpnet hjertesonen

Midlene vil i hovedsak gå til skilting og mindre fortau- og kantsteinstiltak. Det foreslås økte midler på 1 mill årlig i perioden for å bedre kapasitet.

Pilot - Bilfritt byliv ytre bydeler: Det er behov for midler til å anskaffe ulike elementer for pilotprosjektet Bilfritt byliv ytre bydeler. Eksempelvis er det tenkt kjøpt inn sykkelstativer, elektriske sykler for utlån, samt fysiske tiltak som benker, plantekasser og sykkelparkering.

Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur

I arbeidet med ny reguleringsplan for Garnes ungdomsskole har det fremkommet svært omfattende krav til etablering og oppgradering av infrastruktur i form av rekkefølgebestemmelser. Disse tiltakene må gjennomføres for at byggeprosjektet skal kunne realiseres. Det foreligger foreløpig kun grove kostnadsestimater, som vil bli oppdatert når det foreligger mer konkrete opplysninger.

Gåstrategi oppfølging

Investeringen gjelder tiltak som bidrar til å realisere Gåbyen Bergen, og er 100% finansiert av belønningssmidler fra Miljøløftet. Gåstrategi for Bergen 2020- 2030 er Bergens første strategi for gange, og er et styringsverktøy for å lykkes med en ambisiøs satsing på gange. Strategien gir føringer for tilrettelegging av gange i arealplanleggingen, offentlig innsats i gangnettet, prioritering av gange i samspillet i trafikken og for drift og vedlikehold. Bergen skal bli en by hvor det er attraktivt og sikkert å gå til alle hverdagens gjøremål. Gange skal være et reelt alternativ til bil eller kollektivtrafikk for stadig flere reisende. En økning fra 25 % gangandel i 2020 til 30 % gangandel i 2030 er hovedindikator.

Tiltak som gjennomføres hentes fra Handlingsplan Gange som er under utarbeiding. Kommunen gjennomfører nå en målrettet innsats i gangnettet for å få flere til å gå. Det er utarbeidet egne kartlegginger av gangtrasser for ulike geografiske områder i Bergen. Tiltakenes omfang vil variere. Det utarbeides nå en handlingsplan for gange som vil være klar til høsten 2021. Det er i den anledning utarbeidet en liste over tiltak som forutsettes bygget de neste årene. Budsjettforslaget har lagt opp til en gradvis opptrapping, hvor en i de første årene klargjør prosjekter for bygging senere i perioden.

Det er ekstra fokus på oppgradering og nyanlegg av gangveger til kollektivholdeplasser. Det skal tilrettelegges for gangetiltak for universell utforming i så stor grad som mulig.

Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett

Bystyret har nylig behandlet Sykkelstrategien for Bergen. Sykkelstrategien er et styringsverktøy for å lykkes med en ambisiøs sykkelsatsing. Ambisjon er at andelen sykkelreiser skal øke fra tre til ti prosent i strategiperioden. Dette skal skje parallelt med at antall ulykker med alvorlig skadde eller drepte syklistere skal gå ned og ulykkesrisikoen for syklistere skal synke.

Som oppfølging av strategien utarbeider Bergen kommune en handlingsplan for sykkeltiltak på kommunal veg. Denne fremmes til politisk behandling i løpet av 2021. Innsatsområdene i handlingsplanen gjenspeiler delmålene og satsingene fra sykkelstrategien. Handlingsplanen vil omtale hva kommunen skal gjennomføre i løpet av den første fireårsperioden (2021-2024), men med et blikk fram mot 2030. Planen skal være et tydelig verktøy for å vurdere, prioritere, planlegge og gjennomføre tiltak. I strategien er prioritert nett definert som «offentlig utbyggingsfase 1». For kommunal vei utgjør dette totalt rett i underkant av 30 km for hele strategiperioden. For den første handlingsplanperioden vil en prioritere planlegging og utbygging av infrastruktur basert på det vedtatte sykkelnettet.

Handlingsplan for sykkelsatsing 2021-2024 legger føringer for hvilke enkeltprosjekter/strekninger som skal prioriteres. Det er omtrent 40 ulike prosjekter. Investeringen "Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett" er en sekkepost som gjelder disse prosjektene. Utredninger for områder kan medfører flere enkeltprosjekter i løpet av planperioden. Tiltakene skal bidra til å gjøre det enklere og tryggere å sykle i Bergen. Budsjettforslaget har lagt opp til en gradvis opptrapping, hvor en i de første årene klargjør prosjekter for bygging senere i perioden. I den grad det ikke avsettes midler til innledende arbeider vil gjennomføring av strategien skyves tilsvarende ut i tid. Bymiljøetaten har etablert en egen

«task force sykkel» for å både hurtigere kunne arbeide frem prosjekter og senere kunne gjennomføre disse. Arbeidet hviler på forutsetningene av at kommunen satser sammen med Miljøløftet og arbeidet har kommet godt i gang. Satsingen er i stor grad samfinansiert med Miljøløftet.

Største del av merbehovet i perioden er planlagt dekket med belønningsmidler gjennom Miljøløftets handlingsprogram. Miljøløftet er et samarbeid mellom staten, fylket og kommunen. Økningen totalt er på 116,9 mill. hvorav 96,9 mill. finansieres fra Miljøløftet (statlige og fylkeskommunale midler).

Etter hvert vil budsjettmidler fordeles ned på konkrete prosjekter. Foreløpig er følgende prosjekter konkretisert:

Sykkelparkering 2021 - 2023:

Prosjektet skal etablere sykkelparkering i tråd med vedtatt sykkelstrategi. Prioriterte områder: Sentrum, Bydelssenter, Skoler – elevparkering og tilkomst til byfjellene.

Dekkeoppgradering og oppmerking sykkel 2020-2023:

Prosjektet omfatter dekkefornying av utvalgte strekninger på kommunalt sykkelnett. Formålet med prosjektet er å legge til rette for visuell synliggjøring, herunder veioppmerking og skilting, av kommunalt sykkelnett i blandet trafikk. De aktuelle strekningene er fordelt på samtlige bydeler. Prosjektet skal ferdigstilles i 2023.

Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder

Midlene på denne investeringen finansierer deler av kommunens andel av infrastrukturtiltak i utbyggingsområder, deriblant erverv, og for øvrig kommunens egenandel i utbyggingsområder som Wergeland, Paradis, Møllendal, Mindemyren mfl. Dette er tiltak som ofte er knyttet opp mot større offentlige områdeplaner. Dette for å kunne gå i gang med ervervsprosesser, utarbeide kostnadsgrunnlag i forkant av inngåelse av utbyggingsavtaler, samt dekke uforutsette kostnader når tiltak blir mer omfattende enn forutsatt i utbyggingsavtaler.

Klimatilpasning, tiltak

7,5 mill. til tiltak knyttet til klimatilpasning er forskyvet fra 2021 og fordelt på årene 2022-2024. Budsjettmidlene skal fordeles på konkrete prosjekt.

For 2022 foreslås det å benytte midlene til å reparere/korrigere tidligere tiltak ved Løvstien som i dag forårsaker overvannsutfordringer for boliger nedenfor.

Det er behov for å vurdere nærmere hvordan midlene kan benyttes for å oppnå best mulig effekt og resultat.

Klostergarasjen - Utbedring av søyler

Klostergarasjen ble bygget i 2005. I 2010 ble det avdekket mangler ved søylene i Klostergarasjen. Entreprenør Veidekke og deres underentreprenør Block Berge har påtatt seg ansvar for deler av det som ble avdekket da. Senere utredninger fra Sintef og Smith & Ingebrigtsen har imidlertid vist at omfanget er vesentlig større enn det som ble avdekket i 2010.

Det gjennomføres et forprosjekt for å få klarhet i hvilke tiltak som bør iverksettes for å øke styrken til søylene, få kontroll med korrosjon av armering samt utbedring av membran under asfaltdekke i Klostergarasjen.

Kostnadsanslaget er usikkert, og det er også usikkert knyttet til hvor mye en vil få refundert fra tidligere entreprenører, og er basert på opplysningene en har nå. En vil få bedre grunnlag når forprosjektet er fullført.

Korsnesvegen fortau - konseptutvikling

Prosjektet omfatter prosjektering tilhørende etablering av 350 meter fortau med tilhørende overvannsanlegg, konstruksjoner og veibelysning mellom Krokeidevegen og snuplass ved Krokeide vgs. Grunnerverv er avklart og en har rammetillatelse på plass.

Selve gjennomføringen av prosjektet er tatt ut av Handlings- og økonomiplanen. Det foreslås kun budsjettmidler som trengs for å fullføre pågående prosesser vedrørende prosjektering og tillatelser. Etter dette vil det lages en kost/nytte vurdering og prosjektet vil eventuelt bli spilt inn i senere Handlings- og økonomiplanprosesser.

Ladepunkter i boligsonen

Etablering av ladepunkt inngår som et av mange punkt for å nå kommunen sitt mål om å redusere utslipp på transport- og mobilitetsområdet. I bystyresak 252/18 er det åpnet for å finansiere slike tiltak i boligsonen over boligsonefondet.

Med midlene fra 2018 og 2019-budsjettet har en klart å etablere i overkant av 100 nye ladepunkter i boligsonen, innenfor dagens strømkapasitet i anleggene. For videre tilrettelegging for lading i kommunale boligsoner, må kapasiteten på strømmettet økes. I tillegg til etablering av nye punkt vil midlene derfor også bli brukt til oppgradering av strømmett (infrastruktur).

Lyngbøveien - trafikksikring

Det skal etableres ca. 825 m fortau i Lyngbøveien fra kryss Nipedalen til kryss Nygårdslie. Det skal etableres buss-sluse, murer, ny vegbelysning, samt oppgradere og etablere nytt overvannsystem langs strekningen. Dette er et samarbeidsprosjekt med vann- og avløpsetaten, som samtidig skal legge ny hovedvannledning og nye spillvannsledninger langs strekningen.

Det er inngått grunnervervsavtaler for totalt 55 av 60 eiendommer. Ekspropriasjonsprosess er igangsatt for 5 eiendommer. Antatt byggestart er første kvartal 2022. Oppdaterte kalkyler tilsier en økt total kostnad for prosjektet fra 59,2 mill. til 100 mill. Kostnadsøkningen på 40 mill. fordeles i perioden 2022-2024. Dette skyldes at arbeidet er mer omfattende enn opprinnelig, samt en generell økning av prisene i markedet.

Mobilitetstiltak Gåbyen

Mobilitetstiltak er et bredt spekter av tiltak som fremmer alternativer til privatbilen. Dette er for eksempel opparbeidelse av mobilpunkter som er et sett av tiltak som fremmer «myk mobilitet» og miljøvennlig transport. I slike punkter er det ofte ladepunkter, utplassering med sykkelstativer, tilrettelegging for bildeling/fjerning av p-plasser, osv. Det er også tilretteleggelse av tilkomster til disse. Mobilitetstiltak er også tiltak som gjør gangtraseer og snarveier bedre og mer tilgjengelig for flere.

Mobilitetstiltak henger ofte sammen med utførelsen av trafikksikkerhetstiltak. Byrådet ønsker å fremme "Gåbyen" og byen skal gjøres tilgjengelig og enkel å bevege seg i for alle, det vil si en særskilt tilnærming på universelle utformingstiltak. Dette innebærer en vurdering av egnetheten på deler av eksisterende infrastruktur, slik som fortau, kanter, parkeringsplasser osv. Initiativ og forslag i regi av velforeninger og lignende kan utredes. Flere tiltak finansieres delvis av Miljøløftet.

Prosjekt som inngår er:

Løvestaklien trappeløp:

Trappeløpet anlegges på kommunal eiendom og i forlengelsen av friluftsområdet «Høyspenten». Det er en mye brukt atkomst til Løvestien turvei.

Trappeløpet utgjør følgende et viktig, men manglende, siste forbindelsesledd i aksen fra Danmarks plass/ Fjøsanger til Løvestien turvei.

Det er utsikten og naturopplevelsen som styrer utformingen av trappeløpet. Overvannshåndteringen er anlagt som et plastret, åpent bekkeløp av hensyn til både opplevelseskvaliteter og biologisk mangfold.

Dekkeopprustning for mye trafikanter:

Prosjektet omfatter opprusting av dekker med søkelys på mye trafikanter i området rundt Olsvik og i området rundt Arna.

HC tiltak:

Tiltaket gjelder allerede eksisterende HC-parkeringer der det i all hovedsak mangler nedsenk på fortau, slik at brukere av plassene ikke har tilgang til fortauet og ofte blir tvunget ut i veibanen i stedet. Med forholdsvis få midler kan plassene omarbeides til å ivareta universell utforming og sikre fremkommelighet og sikkerhet for brukerne, men det bør gjøres et systematisk arbeid for å få dette på plass. Dette er også et tiltak som kan igangsettes forholdsvis raskt basert på en prinsippskisse over utforming av plassene.

Oppgradering av trapper i sentrum:

Trappeløp er et viktig element for å øke andel gående i «Gåbyen Bergen». Mange av kommunens trapper er i dårlig forfatning, og trenger oppgradering. Det foreslås å sette av midler til tiltaket også i 2025.

Universell utforming - gangfelt:

Tiltaket gjelder universell utforming av gangfelt i tilknytning til skoler og barnehager, og har særlig fokus på taktile heller i tilknytning til overgangsfelt. De taktile hellene letter orienteringen for blinde og svaksynte, og bidrar til økt tilgjengelighet og økt sikkerhet for denne gruppen. På bakgrunn av en prinsippskisse kan tiltaket igangsettes innen kort tid. Prosjektet er foreslått utvidet med 2,5 millioner kroner i 2025.

Løvestaklien Trappeløp:

Trappeløpet anlegges på kommunal eiendom og i forlengelsen av friluftsområdet «Høyspenten». Det er en mye brukt atkomst til Løvestien turvei.

Trappeløpet utgjør følgende et viktig, men manglende, siste forbindelsesledd i aksen fra Danmarks plass/ Fjøsanger til Løvestien turvei.

Det er utsikten og naturopplevelsen som styrer utformingen av trappeløpet. Overvannshåndteringen er anlagt som et plastret, åpent bekkeløp av hensyn til både opplevelseskvaliteter og biologisk mangfold.

Gangveier kollektivtraseer:

Oppgradering av snarveier/gangstier til og fra kollektivknutepunkter på Laksevåg. Prosjektet er forsinket grunnet tekniske. Prosjektet er forsinket grunnet avklaringer for teknisk løsning og grunnerverv.

Møllendalsbakken

Prosjektet har bakgrunn i felles rekkefølgekrav fastsatt i gjeldende reguleringsplaner for Møllendal. Bergen kommune har påtatt seg å gjennomføre tiltaket gjennom utbyggingsavtaler. Prosjektet gjelder oppgradering av Møllendalsbakken, i form av justering av veglinje samt opparbeidelse av tosidig fortau i Møllendalsbakken fra Haukelandsveien til Møllendalsveien. Tiltaket er forutsatt finansiert av anleggsbidrag fra utbyggere på Møllendal. Behovet for offentlige midler er i første omgang begrunnet i at Bybanen Utbygging og Bymiljøetaten har inngått en samarbeidsavtale om prosjektering og bygging av regulert utvidelse av vegbroen i Møllendalsbakken.

Intensjonen med avtalen er gjennom koordinering av prosjektene blant annet å kunne gjennomføre tiltaket tidligere enn det som ellers ville vært mulig. Samtidig vil to anleggsperioder kunne unngås, og i tillegg potensiell stenging av sykkeltilbudet som etableres av bybaneprojektet på dagens jernbanespor under vegbroen. I tillegg er det behov for midler til å jobbe videre med å skaffe nødvendig grunn til oppgraderingen av vegen, og deretter gjennomføre tiltak etterhvert som Bybanen Utbygging er ferdig i området - primært av trafikksikkerhetshensyn og for å kunne tilby myke trafikanter et bedre tilbud. Fremdriften, det økonomiske behovet og periodiseringen vil avhenge av bybaneprojektets progresjon og nødvendige grunnervvsprosesser.

Utviklingen og gjennomføringen skjer i faser:

Vegbroen: Bygges som del av bybaneprojektet, med grunnlag i inngått avtale med Bybanen Utbygging (BU), gitt at omsøkt dispensasjon innvilges. Entreprenørkonkurranse er utlyst. Gjennomføres i 2021 og/eller 2022, avhengig av BUs kommende entrepriser.

Vegen på nedsiden av vegbroen: Skjønnsforhandlinger om grunnervv gjennomføres i april 2021. Opparbeides etter at BU har ferdigstilt sine arbeider - sannsynligvis i 2023/2024.

Vegen på oversiden av vegbroen: Pågår forhandlinger om grunnervv og forberedende arbeider. Oppgraderes etter at nedre del av bakken er utbedret, trolig i 2024/2025.

Totalkostnad for prosjektet nedjusteres med 30 mill. med en tilsvarende reduksjon i ekstern finansiering grunnet stor usikkerhet. Behovet vurderes og konkretiseres nærmere etter hvert i prosjektutviklingen.

Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg

Det er ønskelig med supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg. Eksempler på områder hvor dette er aktuelt er Liastølen, Skraneflaten, Steinsvikveien, Tennebekk, Krohnegården, Adolf Bergs vei, Stølesmauet og Nedre Korskirkesmauet.

Det er stadig behov for supplering av lyspunkter på eksisterende belysningsanlegg. Basert på innspill fra publikum er det behov for midler til å supplere eksisterende belysningsanlegg f.eks ved overgangsfelter, skoleveier, stier og parker mm. Prosjektet blir foreslått utvidet med et ekstra år i 2025.

Trafikksikring

Sekkeposten gjelder ulike trafikksikkerhetstiltak som hentes fra vedtatt Handlingsplan for trafikksikkerhet. Budsjettmidlene vil bli fordelt på konkrete prosjekter i tråd med handlingsplanen. Det pågår for tiden gjennomføring av tiltak fra eksisterende handlingsplan 2019-2021. Høsten 2021 vil

bystyret behandle ny handlingsplan for årene 2022-2025. Det er behov for midler til nærmere utredninger, prosjektering, erverv som oppfølging av foreslåtte tiltak. Det foreslås en ramme for dette på 10,8 mill. pr. år for årene 2023 til 2025.

I tillegg er det foreslått midler til prosjektet "Mindre Trafikksikkerhetstiltak 2022-2025" som gjelder en rekke mindre tiltak som gjennomføres på bakgrunn av at kommunen får mange innspill fra innbyggere om fartsreducerende tiltak, skilting, belysning, gangfelt mm.

Utbyggingsavtaler Møllendal

Møllendalsveien øst. Prosjektet gjelder opparbeidelse av Møllendalsveien østre del, fra vegkrysset Møllendalsveien - Møllendalsbakken forbi Møllendal allmenning. Tiltaket er langt på veg ferdig. To mindre forhold gjenstår grunnet pågående aktiviteter i området: Et avgrenset grunnerverv relatert til gangtrasè ved kunsthøgskolen. Grunneier Statsbygg ønsker å forhandle om ervervet når bybaneskjønnet i området er avklart. Ervervet forventes derfor påbegynt og fullført i 2022.

Brosteinslegging av vegdekket ved Møllendal allmenning. Grunnet omfattende anleggstrafikk på strekningen utsettes gjennomføringen til 2024, av anleggs- og fremkommelighetssyn samt for å redusere risikoen for fremtidige skader på nytt dekke. Det skyves da på 0,6 mill fra 2022 til 2024.

Utbyggingsavtaler Søreide

Tjenesteområde 08 Samferdsel: Søreide Sentrum - ervervsprosesser: Formålet med prosjektet er å erverve arealer til etableringen av offentlig infrastruktur fastsatt i områdeplanen for Søreide sentrum fra 2011. Sentralt står erverv av areal til etableringen av tre friområder.

Samtlige grunneiere er gitt tilbud om minnelige avtaler. Har lyktes å komme til enighet med flere grunneiere. Er varslet ekspropriasjon overfor resterende grunneierne. Det er behov for midler til å slutføre prosesser tilknyttet inngåtte avtaler, samt følge opp den forestående ekspropriasjonsprosessen

For 2023 er midlene primært tiltenkt erstatningsutbetalinger, etter antatt rettslig prosess er gjennomført. Dette medfører økt kostnadsbehov i 2023 med kr 6,1 mill. Merbehovet finansieres fra fond. I tillegg forskyves kr 0,4 mill fra 2022 til 2023.

Tjenesteområde 10C Naturforvaltning og parkdrift: Søreide sentrum - Realisering av friområder: Søreide sentrum er under transformasjon, i tråd med vedtatt områderegulering fra 2011. Bergen kommune har gjennom inngåtte utbyggingsavtaler påtatt seg ansvaret for å realisere fremtidig teknisk og grønn kommunal infrastruktur i området, herunder tre friområder ved sjøen i Dolvika. Det er startet opp med å erverve nødvendg grunn til friområdene. Erversprosessene forventes ferdig i løpet av 2023, ref. prosjekt "Søreide sentrum – ervervsprosesser". I 2025 planlegges oppstart av et forprosjekt med tanke på fremtidig realisering av friområdene og det settes av 0,5 mill. til dette.

Utbyggingsavtaler Wergeland

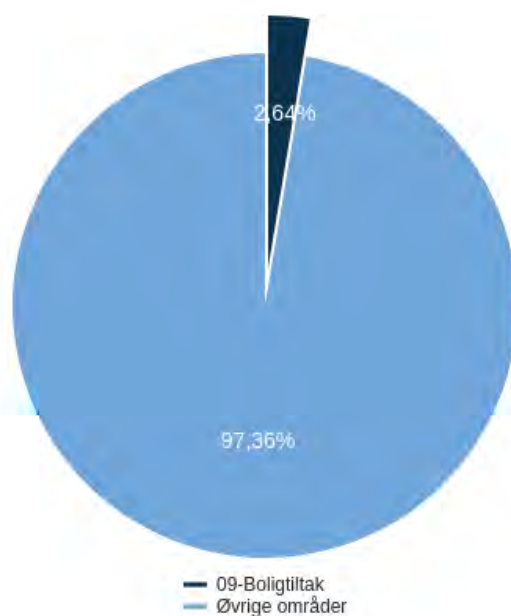
I områdereguleringsplan for Wergeland er det lagt opp til fortetting av boliger, kontor og servicefunksjoner. Det skal etableres et torg i tilknytning til bybanestoppet. Torget fredeliggjøres ved omlegging av biltrafikk og det etableres kombinert gatetun og gang- og sykkelforbindelse ned mot Mindemyren som er del av en sammenhengende gang- og sykkeltrasé over til Løvestakksiden.

Behov for å prioritere kommunale midler til området, dersom vedtatte ambisjoner skal oppnås. Midlene flyttes fra investeringen *Infrastruktur i utbyggingsområder*.

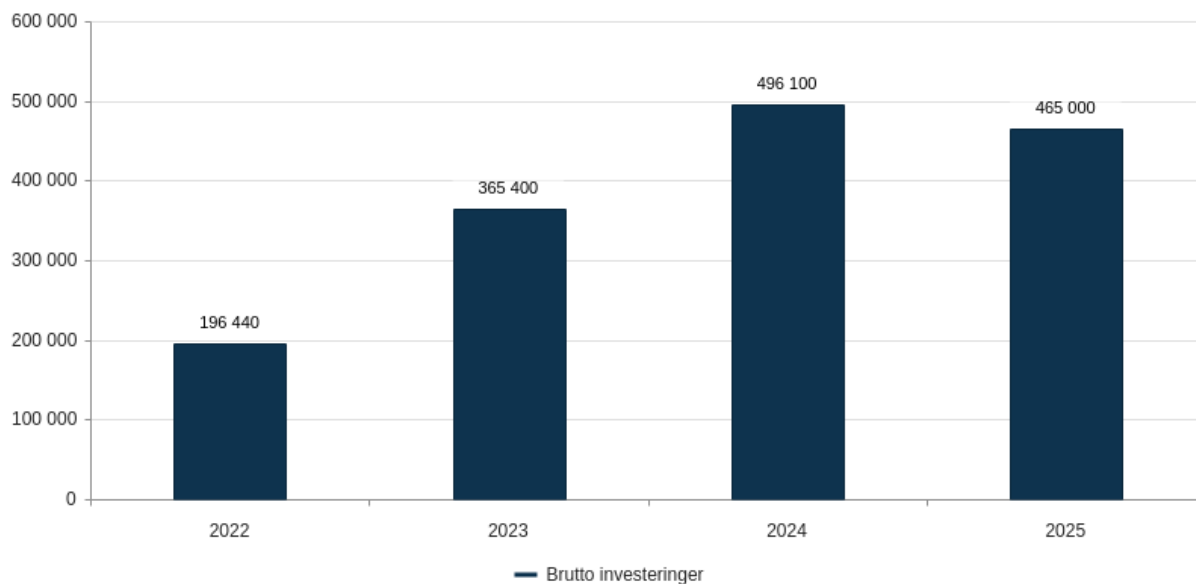
Det er behov for å erverve grunn og for øvrig klargjøre premissene for realisering av offentlig grønn og teknisk infrastruktur, i tråd med forutsetningene i vedtatt områderegulering. Midlene i 2022-2023 vil primært gå med til arbeid og erstatningsutbetalinger knyttet til erverv av grunn. Skjønnsprosess er påregnelig, og hovedkostnaden er derfor ventet i 2023. Grunnervervskostnadene er usikre. Ventet behov bygger på kostnadsoverslag fra ekstern rammeleverandør. Kostnadsbehovet i 2024-2025 gjelder forarbeider/prosjektering knyttet til offentlig byrom Bergen kommune skal være byggherre for. Videre kostnadsbehov og fremdrift avklares etterhvert som utviklingen av området skrider frem.

09-Boligtiltak

09-Boligtiltak - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet forvaltes av Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig v/Boligetaten og Byrådsavdeling for finans, næring og eiendom v/Etat for Boligforvaltning (EBF) samt Etat for utbygging (EFU).

Tjenesteområdet er bydekkende og inneholder kommunens individrettede boligpolitiske virkemiddel, samt boligprogrammet.

Etat for Boligforvaltning (EBF) sine tjenester er knyttet til forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens utleieboligmasse og leieforhold. Etat for utbygging (EFU) har ansvaret for rehabilitering og bygging av nye boliger i kommunens regi.

Boligetats tjenester består av statlig og kommunal bostøtte, tildeling av startlån, boligtilskudd og tildeling av ordinære kommunale utleieboliger.

Bystyret vedtok i sak 37/21 Boligmelding 2020-2020, boligmeldingen er den åttende i rekken og gir retning for kommunens boligpolitikk og organisering. Den peker også på kommunens virkemidler, de erfaringene kommunen har gjort seg og utfordringene som finnes på området.

Hovedprioriteringer

Alle trenger et sted å bo, boligen skal også være et hjem. For at boligen skal være noe mer enn et sted hvor basisbehovene tilfredsstilles må bosituasjonen være trygg, forutsigbar og stabil. Dette er vesentlig for mestring av andre utfordringer knyttet til for eksempel tilfriskning, helse og aktivitet.

Etterspørselen etter ordinær kommunal bolig har gått noe opp i 2020, men de fleste blir tildelt kommunal bolig raskt. Dagens utfordring er å tilrettelegge for og etablere gode boliger for boligsøkere som har særlig behov for oppfølging og støtte. Byrådet ønsker å føre en politikk som er offensiv og raus i møte med byens vanskeligstilte. I arbeidet med boligprogrammet opplever vi en økt polarisering, langtrukne prosesser og frykt for det ukjente som hemmende for etablering av nye boliger for vanskeligstilte. Dette går utover personer som villet hatt stor nytte av å møte et inkluderende lokalsamfunn.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	128 648	128 648	128 648	128 648
Sum Lønns- og prisvekst mv.	11 091	11 091	11 091	11 091
Sum Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	-4 443	-1 651	-1 656	348
Sum Tekniske justeringer	-527	-527	-527	-527
Sum Utgående engangstiltak	13	13	-988	-988
Prisjustering og diverse endringer	6 134	8 926	7 921	9 925
Konsekvensjustert ramme	134 782	137 575	136 570	138 574
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Bostøtte - Tilpasning til aktivitetsnivå	-23 307	-23 307	-23 307	-23 307
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	-387	-387	-387	-387
Endring i netto kommunal bostøtte som følge av gjengs leie	-5 400	-5 400	-5 400	-5 400
Samlokalisering	-1 547	-1 547	-1 547	-1 547
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	-30 641	-30 641	-30 641	-30 641
Nye tiltak				
125 nye boliger i kommunal egenregi - Bostøtte	18	18	830	2 594
125 nye boliger med tilvisningsavtaler - Bostøtte	1 400	1 400	1 904	2 408
Boligløftet Bergen - bostøtte	0	267	612	751
EBF- Brannsikring kommunale boliger	2 534	1 741	3 678	3 678
Sum Nye tiltak	3 952	3 426	7 024	9 431
Effektivisering				
Effektivisering som følge av program for digitalisering, innovasjon og effektivisering	-300	-300	-300	-300
Sum Effektivisering	-300	-300	-300	-300
Nye tiltak og realendringer budsjett	-26 989	-27 515	-23 917	-21 510
Ramme 2022-2025	107 793	110 059	112 652	117 064

Tilpasning til aktivitetsnivå

Bostøtte - Tilpasning til aktivitetsnivå

Netto kommunal bostøtte består av utbetalinger av kommunal bostøtte til beboere i kommunale boliger, samt refusjonsinntekter fra den statlige bostøtteordningen. Tilpasningen er knyttet til en nedjustering av utgiftsbudsjettet som følge av at tidligere anslått husleienivå i kommunale boliger ikke har hatt den forventede økningen og følgelig øker heller ikke den kommunale bostøtte som tidligere anslått. I tillegg har økningen av sosialhjelpssatsene ikke gitt effekt i bostøtten.

EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms (EBE) ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift, og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Endring i netto kommunal bostøtte som følge av gjengs leie

En styrking av budsjett i 2020 skulle dekke inn for økte bostøtteutgifter som følge av gjengs leie regulering av husleien i kommunale boliger. Husleieøkningen har vært lavere enn forutsatt i budsjettet, og bostøtteutgiftene har ikke økt som forventet i 2020 og 2021. Byrådet foreslår derfor å redusere budsjettet med kr. 5,4 mill. fra 2022.

Samlokalisering

Byrådet ønsker å samle noen tjenester til barn og unge i felles lokaler. Dette skal bidra til at barn og familier får rett hjelp til rett tid, og at de enkelt skal kunne veksle mellom ulike tjenester og nivåer. Avdelinger innenfor psykisk helse samlokaliseres med mål om mer koordinerte tjenester og økt faglig miljø. Nav kontor samlokaliseres i felles byområder, fra tidligere bydelskontor. Ref. [bystyresak 2018-18882-7](#) om Fremtidens Nav i Bergen. Nav Stat går også inn med flere regionsfunksjoner.

Samlokalisering av avdelinger vil medføre endringer i husleieutgifter. For noen avdelinger vil utgiftene reduseres, mens for andre avdelinger vil utgiften øke. Samlokalisering er en del av byrådets arbeid for å gi bedre tjenester til innbyggerne

Totalt vil samlokaliseringen medføre økte utgifter. Det ble i Handlings- og økonomiplan 21-24 for vedtatt en styrking av budsjettet på 4,1 mill. for å kompensere for økte utgifter fra 2021. Budsjettet ble lagt på tjenesteområde for Barnevern, men tilhørte flere tjenesteområder.

I løpet av 2021 er flere av lokasjonene for samlokalisering blitt klare, og det er behov for ytterligere styrking av totalbudsjettet for å kompensere for nye og økte husleiekostnader. Samtidig vil budsjettet for noen tjenesteområder nedjusteres, som følge av en reduksjon i husleieutgifter. Totalt vil økte husleieutgifter, fordelt på flere tjenesteområder, utgjøre 6,4 mill. som delårseffekt i 2022, og 8,7 mill som helårseffekt videre fra 2023.

Lokalene tas i bruk i 2021 og 2022. Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende merutgiftene.

Underdekning boliger EBF

Underdekning overføres til Etat for boligforvaltning (EBF) for byggeprosjekter. Underdekning skal dekke differansen mellom EBFs utgifter til de nye boligene (kapitalkostnader og FDV (forvaltning, drift og vedlikehold)), og de tilhørende husleieinntektene. Ses i sammenheng med EBF - Underdekning - nye boliger.

Nye tiltak

125 nye boliger i kommunal egenregi - Bostøtte

Byrådet foreslår å etablere 125 nye kommunale boliger for særskilte målgrupper. Sammen med 125 boliger med tilvisningsavtale, etableres det i sum 250 nye kommunale utleieboliger. Beboere i kommunale boliger har rett på kommunal bostøtte i henhold til den vedtatt bostøtteordningen for Bergen kommune. Ettersom flere kommunale utleieboliger tas i bruk, antas derfor bostøtteutgiftene å øke. Det foreslås å styrke budsjettet i tråd med antatt økning i bostøtteutgifter.

125 nye boliger med tilvisningsavtaler - Bostøtte

Byrådet foreslår å etablere 125 nye kommunale boliger med tilvisningsavtale. Sammen med 125 boliger i kommunal egenregi, etableres det i sum 250 nye kommunale utleieboliger. Beboere i kommunale boliger har rett på kommunal bostøtte i henhold til den vedtatt bostøtteordningen for Bergen kommune, også beboere i boliger etter tilvisningsavtaler med private aktører. Ettersom flere kommunale utleieboliger tas i bruk, antas derfor bostøtteutgiftene å øke. Det foreslås å styrke budsjettet i tråd med antatt økning i bostøtteutgifter.

Boligløftet Bergen - bostøtte

Byrådet foreslår å videreføre planen om å bygge og anskaffe flere kommunale boliger for utviklingshemmede. Beboere i kommunale boliger har rett på kommunal bostøtte i henhold til den vedtatt bostøtteordningen for Bergen kommune. Ettersom flere kommunale utleieboliger tas i bruk, antas derfor bostøtteutgiftene å øke. Det foreslås å styrke budsjettet i tråd med antatt økning i bostøtteutgifter.

EBF- Brannsikring kommunale boliger

Etat for boligforvaltning (EBF) har i sin langsiktige plan et mål om tryggere boliger for beboerne. Etaten gjennomfører brannteknisk tilstandsanalyse for å sikre at kommunens boliger oppfyller dagens krav. Et av tiltakene er å brannsikre boliger med sprinkling og brannvarslingsanlegg.

Effektivisering

Effektivisering som følge av program for digitalisering, innovasjon og effektivisering

Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig har startet et program (IDE-programmet) for innovasjon, digitalisering og effektivisering. Programmet skal i årene fremover være et viktig styrende virkemiddel for å utvikle de kommunale tjenestene. Det skal startes flere utfordrende og spennende organisasjonsutviklingsprosjekter med mål om bedre tjenestekvalitet, enklere dialog med innbyggerne og effektiv ressursbruk. Programmet skal levere gevinster i form av økt kvalitet, spart tid og reduserte kostnader. Herunder mer hensiktsmessig tjenesteproduksjon, samlokalisering av kommunale tjenester, redusert antall lokaler og omstilling.

Sammendrag budsjett

Driftsbudsjettet for tjenesteområde Boligtiltak omfatter drift av Boligetaten og budsjett for tjenestene bostøtte, boligfinansiering og boligtildeling.

Budsjettet påvirkes i vesentlig grad av boligmarkedet og nivå for husleie både i det private marked og husleie for kommunale boliger. Det er en vesentlig sammenheng mellom kommunale husleieinntekter på den ene side og utgifter til bostøtte på den andre side.

Budsjettet påvirkes også av regelverk for statlig bostøtte, antall boliger, type boliger og beboersammensetning med ulik grad av tjenester for å mestre å bo i egen bolig. Kommunens planer og strategier for boligområdet gir grunnlag for utfyllende informasjon om sammenhengene.

Byrådet foreslår en nedjustering av budsjettet for kommunal bostøtte for å tilpasse det til dagens aktivitetsnivå. Tilpasningen er knyttet til at husleienivå i kommunale boliger ikke har økt som forventet, og dermed har det ikke vært en økning i bostøtte som følge av dette. Tilsvarende har heller ikke økningen av sosialhjelpesatsene gitt en klar effekt i utbetalinger av bostøtte.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett				Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter										
Lønn	25 414	21 757	21 700	21 700	20 700	20 700				
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	235 939	236 945	254 064	253 276	255 220	255 226				
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	42 555	43 280	44 059	44 059	44 059	44 059				
Overføringsutgifter	307 700	332 574	306 089	306 356	308 017	310 424				
Finansutgifter	73 509	55 401	57 083	59 875	60 870	62 874				
Sum Driftsutgifter	685 117	689 956	682 995	685 267	688 867	693 284				
Driftsinntekter										
Salgsinntekter	-394 480	-405 685	-414 710	-414 716	-414 723	-414 729				
Refusjoner	-191 906	-155 623	-156 491	-156 491	-156 491	-156 491				
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-13 545	0	-4 000	-4 000	-5 000	-5 000				
Sum Driftsinntekter	-599 932	-561 308	-575 201	-575 207	-576 214	-576 220				
Sum	85 185	128 648	107 793	110 059	112 652	117 064				

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Finans, næring og eiendom	138 078	129 919	131 338	131 370	131 334	131 371	
Arbeid, sosial og bolig	161 185	192 422	180 341	180 614	181 282	183 695	
Fellesposter - bykassen	-214 079	-193 693	-203 885	-201 924	-199 963	-198 002	
Sum	85 185	128 648	107 793	110 059	112 652	117 064	

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kommunale utleieboliger	-73 195	-72 085	-69 109	-67 110	-65 178	-63 174
Byggdrift bostedsløse	-7 035	-6 340	-5 927	-5 927	-5 927	-5 927
Bostøtte	135 548	178 201	154 170	154 437	156 098	158 505
Boligfinansiering	22 543	21 413	21 482	21 482	21 482	21 482
Boligtildeling	7 323	7 458	7 178	7 178	6 178	6 178
Sum	85 185	128 648	107 793	110 059	112 652	117 064

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Produktivit						
Beløp per innbygger i boligtilskudd til etablering videretildelt av kommunen (B) *	58					
Beløp per innbygger i boligtilskudd til tilpasning videretildelt av kommunen (B) *	8					
Beløp per innbygger i startlån videretildelt av kommunen (B) *	1 632					
Dekningsgrad						
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (B)	19	19	19	21	20	18
Andre nøkkeltall						
Antall husstander tilkjent statlig bostøtte fra Husbanken per 1000 innbyggere (B)	19,2					

*) Inflasjonsjustert med deflator

Kommunale boliger**Produktivit**

Beløp per innbygger i boligtilskudd til etablering videre tildelt av kommunen: Bergen ligger lavt i forhold til nivået i de øvrige storbyene, og det bør være et potensiale til å nå flere vanskeligstilte husstander med boligtilskudd. Omfanget påvirkes av søkertilgang og prisutvikling i boligmarkedet.

Beløp per innbygger i boligtilskudd til tilpasning videre tildelt av kommunen: Bergen har hatt en nedgang fra 2018 til 2019, og ligger under snittet i ASSS. Vi har en historisk aktiv bruk av denne tilskuddsordningen, og det bør være et potensiale for økt bruk fremover. Omfanget påvirkes av søkertilgang.

Beløp per innbygger i startlån videre tildelt av kommunen: Fra 2018 til 2019 har Bergen hatt en nedgang i beløp pr innbygger. Omfanget påvirkes av søkertilgang og prisnivå i boligmarkedet.

Dekningsgrad

Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere: Bergen kommune ligger likt med Oslo, og noe

under nivået i Stavanger og Trondheim. Forskjellene er imidlertid små mellom kommunene. Tallet forventes å holde seg stabilt fremover, med en mulig økning når effekten av nytt boligprogram inntreffer.

Andre nøkkeltall

Antall husstander tilkjent statlig bostøtte fra Husbanken per 1000 innbyggere: Bergen ligger under nivået for Oslo. Det er fortsatt et potensiale for at flere husstander bosatt i private eide og leide boliger kan oppnå statlig bostøtte, men en stor endring vil først skje hvis staten forbedrer ordningen.

Utfordringer og strategi

Køen til kommunal bolig ble betydelig redusert fra 2017 til 2019, men i 2020 har vi sett en økning. Behovet for flere differensierte boligtilbud med tilpassede tjenester for de mest utsatte boligsøkerne er fremdeles entydig. Boligprogrammet ble vedtatt i Handlingsplan for 250 flere kommunale utleieboliger i 2017 (bystyresak 44/17). Halvparten av boligene skal være i egen regi og bygges for de mest vanskeligstilte på boligmarkedet. Reguleringsarbeidet er noe utfordrende.

De resterende 125 boligene i boligprogrammet anskaffes som tilvisningsboliger. Det er inngått tilvisningsavtaler for fem ulike anlegg som i sum utgjør 107 boliger. Bergen kommune har inngått avtale med Selvaag Utleiebolig AS om 75 av de 107 boligene, der 57 av boligene ble tatt i bruk i perioden 2019-2020, men 18 er tatt i bruk i 2021. Tilsvarende avtale med Daimyo Eiendom om 32 tilvisningsboliger forventes ferdigstilt i 2021.

I tilvisningsavtaler tilvises 40 prosent av boligene til søkere av kommunal utleiebolig, resterende 60 prosent leies ut på det åpne markedet med leiekontrakter på 5 år. Ordningen gir vanskeligstilte på boligmarkedet mulighet til å bo i helt nye boliger i fortettingsområdene langs bybanetraseen. Kommunens boligprogram for etablering av 400 nye boliger, jf. Bystyresak 197/07, fører fortsatt til innfasing av kommunalt disponerte boliger. Med fullføring av et anlegg under regulering i Fana vil programmet være ferdig.

Den klart dominerende andelen av boligsøkere i kø har store og sammensatte behov. For noen vil det å mestre og beholde et stabilt boforhold være avhengig av at det tilrettelegges for tverrfaglige tjenester i hjemmet slik at tjenestene møter boligsøkeres behov for støtte og oppfølging. Noen vil også ha behov for tilrettelagte boliger. Kostnadene ved booppfølging vil øke som følge av flere og mer tilpassede botilbud.

Etter endringer i den statlige bostøtteordningen i 2017 har antall mottakere av statlig bostøtte ligget stabilt, men utbetalt beløp har økt og det ser ut til at nedgangen både i utbetalinger og mottakere i Bergen har stoppet opp. Kommunens refusjon økte i 2020 som virkning av særlige tiltak pga. koronasituasjonen, økningen vedvarer ikke så lenge det manglende samsvaret mellom Husbankens boutgiftstak, de reelle leiekostnadene og inntektsgrenser, fortsetter å være en utfordring. Et ekspertutvalg er satt ned av Kommunal og moderniseringsdepartementet for å evaluere den statlige bostøtten. Utfallet av evalueringen kan påvirke ordningen og den statlige andelen kommunen får i refusjon i årene fremover.

Antall husstander som venter på boligtildeling/ boligkøen har økt noe i 2020. Det samme gjelder for antall søknader. Det forventes at boligkøen vil gå ned i takt med innfasing av nye boliger i Boligprogrammet. Antall boliger ledig for tildeling er fortsatt på høyt nivå og ventetiden for mesteparten av de som står i kø er lav og synkende. Som tidligere utgjør den overveiende andelen som venter på bolig mer enn 12 måneder eller lengre, personer med betydelig tilleggsproblematikk som rus og/eller psykiske helseutfordringer.

En mer differensiert boligportefølje og ikke minst, god oppfølging i boligen, gir større fleksibilitet, flere bosettinger og økt bostabilitet. Gjennom boligprogrammet skal det etableres flere boliger i ulike bydeler. Dette bidrar til bedre fordeling og spredning av de kommunale botilbudene, samtidig som det danner grunnlag for et godt sosialt mangfold i ulike deler av byen. Tilgangen til utleieboliger i det private utleiemarkedet vil også kunne påvirke den kommunale boligkøen. Det jobbes med fortykning av den eksisterende boligmassen og en helhetlig plan for videre fortykning og samtidig ervervelse av flere boliger med tilvisningsavtale jfr. Boligmeldingen vedtatt i 2021.

Antall søknader om startlån, antall utbetalt lån og totalt utlån stiger. Byrådet vedtok i sak 1182/20 nye retningslinjer for startlån og tilskudd til etablering. Dette har ført til økt utlån og i sak 98/21 i februar 2021 vedtok bystyret å økte innlån fra Husbanken fra 550 millioner til 750 millioner fra og med 2021. Det forventes også en økning i antall husstander som går fra leie til eie, antall utbedringslån og tilskudd til etablering/utbedring.

I Boligmelding 2020-2026 beskrives utfordringer knyttet til at husstander som mottar startlån kjøper bolig i randsonen av byen der boligprisene er lavere. Disse områdene har ofte utfordringer knyttet til levekår og startlånsordningen bidrar derfor til at forskjeller i levekår opprettholdes. Dette er et tema som må tilnærmes tverrfaglig og i tett samarbeid mellom byrådsavdelingene. Disse utfordringene er også løftet frem i Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken (2021-2024) - Alle trenger et trygt hjem og i NOU 2020:16 Levekår i byer — Gode lokalsamfunn for alle.

Overordnede mål

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En rettferdig og inkluderende by	"Fra leie til eie" - Flere ut av kommunale utleieboliger	Antall startlån til kommunale leietakere	62	60	60	60
	Få flere husstander til å søke statlig bostøtte	Antall husstander som mottar statlig bostøtte	6 007	6 075	6 150	6 375
	Høy bruk av Startlånet	Utlånsvolum (i mill. kr.)	632	750	750	750
	Kortere ventetid for kommunale utleieboliger	Antall som har ventet lenger enn 12 mnd.	63	60	40	0
	Redusere boligkøen for kommunale utleieboliger.	Antall godkjente husstander med vedtak om boligtildeling (boligkø).	222	230	205	130
	Redusere ventetiden til de som har ventet lengst på kommunale utleieboliger.	Antall som har ventet lenger enn 24 mnd.	30	30	20	0

Virkemiddel for å nå mål

Når inntekten til leietaker av kommunal bolig øker, øker også muligheten for å kunne kjøpe egen bolig. Boligetaten må informere hver enkelt husstand om finansieringsmuligheter når dette inntreffer. I tillegg må de vurdere om husstanden fyller kriteriene for å motta startlån og/ eller tilskudd til etablering. Ulike prosjekter som "leie til eie" og "barna først" har vist at det er et stort potensial i å aktivt søke frem potensielle husstander for å gi informasjon og søknadsveiledning. Det forventes at rutinene utarbeidet i prosjektene vil føre til at nivået på antall saker holdes stabilt i årene fremover.

Det er etablert rutiner for å få flere søkere til den statlige bostøtteordningen, også blant innbyggere som ikke allerede er i kontakt med kommunale tjenester. Det er etablert faste informasjonspunkt for relevante kommunale tjenesteleverandører der endringer og oppdatert informasjon om ordningen er tema. I samarbeid med boligbyggelagene nås medlemmene gjennom deres informasjonskanaler.

Det er et mål at bruken av midlertidige boliger skal reduseres og at kommunen skal etablere midlertidig botilbud i egen regi. Gjennom boligprogrammet vil det etableres tilrettelagte boliger som vil ivareta husstander med særlige utfordringer. Etter hvert som boliger ferdigstilles, øker antall boliger og vi får flere og mer differensierte botilbud og botiltak i boligporteføljen.

Samarbeidet om tilvisningsboliger gir et stort antall moderne, tilrettelagte boliger beliggende i ordinære bomiljø. Disse forvaltes av profesjonelle utleiery med et langsiktig perspektiv. Til sammen vil dette på sikt gi en god bredde i kommunens boligtilbud for vanskeligstilte på boligmarkedet. Flere vil få tildelt riktig bolig og gis mulighet for å skape et godt og stabilt hjem.

Aktivitet (Nøkkeltall)

Bostøtte

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Kommunal bostøtte mill. kr.(netto)	140,2	125,3	139,6	139,6	139,9	141,6	144,1	
Kommunal bostøtte, antall	3 209	3 406	3 500	3 575	3 650	3 725	3 800	
Statlig andel i %	34,2 %	42,0 %	37,2 %	37,5 %	37,5 %	37,2 %	36,8 %	
Statlig andel mill. kr.	73,0	90,7	82,5	83,9	83,9	83,9	83,9	
Statlig bostøtte (totalt innvilget) mill. kr.	211,4	250,0	215,0	220,0	225,0	230,0	235,0	
Statlig bostøtte, antall mottakere	5 799	6 007	6 075	6 150	6 225	6 300	6 375	

Finansiering

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall søknader mottatt	1 419	1 987	1 950	1 950	1 950	1 950	1 950	
Bokførte tap på lån og garantier (mill. kr.)	2,0	2,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	
Fra leie til eie, antall	27	62	60	60	60	60	60	
Startlån mill. kr.	456	632	750	750	750	750	750	
Startlån, antall utbetalt	253	321	350	350	350	350	350	
Tilskudd til etablering sum	16	27	25	25	25	25	25	
Tilskudd til etablering, antall	56	78	80	80	80	80	80	

Kommunale boliger

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Boliger ledig for tildeling, antall	483	497	500	525	550	575	600	
Boliger ledig for tildeling, hvorav tildelinger til Introduksjonssenteret	70	59	60	60	60	60	60	
Boliger tatt i bruk, 400+	3	3	0	14	0	0	0	
Boliger tatt i bruk, nytt boligprogram 250+	28	29	50	25	37	63	18	
Fortynning, antall boliger	17	42	23	23	28	0	0	
Kommunalt disponerte boliger totalt, antall	3 561	3 639	3 666	3 685	3 711	3 774	3 792	

Kvalifiserte boligsøkere

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall søknader innvilget (tatt inn i køen)	343	368	325	300	275	250	225	
Antall søknader mottatt	984	1 196	1 100	1 000	950	900	850	
Barnefamilier på venteliste	15	24	30	20	10	5	5	
Enslige på venteliste	145	198	200	180	145	105	60	
Kvalifiserte boligsøkere - alle	160	222	230	200	155	110	65	
Ungdom under 25 år på venteliste	16	18	20	15	10	5	5	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan					Sum
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025	
Investeringsprosjekter											
Bjørge, utleieboliger - konseptutvikling	2022		IA	7,1	-0,8	6,3	1,2	0,0	0,0	0,0	1,2
Boligprogram - 125 nye boliger	Løpende						95,4	198,2	422,9	465,0	1 181,5
Lotheveien utleieboliger - ombygging og rehabilitering	2024		IA	263,9	-15,0	200,6	72,1	124,3	53,3	0,0	249,7
Petedalsmyra, utleieboliger - konseptutvikling	2022		IA	8,6	-0,8	7,9	1,3	0,0	0,0	0,0	1,3
Sandbrekkeveien bosenter og boliganlegg	2023		IA	90,8	-13,5	60,2	18,6	42,9	19,9	0,0	81,4
Sanddalsringen, utleieboliger - konseptutvikling	2022		IA	12,7	-1,6	11,1	6,8	0,0	0,0	0,0	6,8
Steinsvikkroken, utleieboliger - konseptutvikling	2022		IA	10,6	-1,0	9,6	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1
Sum investeringsprosjekter			0,0	393,7	-32,6	295,7	196,4	365,4	496,1	465,0	1 522,9

Bjørge, utleieboliger - konseptutvikling

Det er gjennom mulighetsanalyse identifisert fire tomter som kan benyttes til nye kommunale utleieboliger, hvorav en av disse er lokalisert på Bjørge. Det må gjennomføres reguleringsprosess, som er igangsatt. Det er uvisst hvor tidkrevende denne vil være, noe som vil være styrende for ferdigstillelse.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Boligprogram - 125 nye boliger.

Boligprogram - 125 nye boliger

Prosjektet skal anskaffe 125 flere boliger. Boligene skal være differensierte; noen skal bygges i egne anlegg med varierende antall enheter, mens noen av midlene skal anvendes til innkjøp av enkeltleiligheter. Det pågår regulering på flere ulike eiendommer, og øvrige anlegg er under planlegging og ytterligere spesifisering. Satsingen på nytt boligprogram er i tråd med Handlingsplan for 250 flere kommunale utleieboliger sak 44/17, og også i samsvar med vedtak i Boligmeldingen i sak 37/21. 125 av boligene i handlingsplanen er planlagt fremskaffet gjennom tilvisningsavtaler med private aktører. Det skal i det nye boligprogrammet også anskaffes boliger til bruk for alvorlig psykisk syke. Det skal i etterkant av den mer detaljerte planlegging overføres budsjettmidler fra tjenesteområdet Boligtiltak til tjenesteområde Psykisk helse. Brutto totalkostnad for boligprogrammet har økt sammenlignet med vedtatt bystyresak for å sikre fullfinansiering av boligprogrammet, i tråd med nye kostnadsprognoser fra Etat for utbygging.

Lotheveien utleieboliger - ombygging og rehabilitering

I Lotheveien er det planlagt ombygging og rehabilitering av tre kommunale boligblokker. Antall leiligheter er tenkt redusert fra 50 til 29 for å øke andelen av barnefamilier i området. I prosjektutviklingen har det fremkommet et krevende kostnadsbilde, og kontrakt med samspillsentreprenør ble avbrutt for å vurdere mulige alternative løsninger på behovet i området og for eiendommen. Beslutning om å gå videre med prosjektet medfører at det må gjennomføres en ny anskaffelsesprosess.

Estimert totalkostnad er basert på kalkyler som fremkom i prosjektutviklingen, justert for nytt prisnivå samt kostnader til omprosjektering og gjennomføring av ny konkurranse. Det arbeides med å identifisere kostnadsbesparelser i det videre arbeidet. Det har tatt noe tid å etablere ny prosjektorganisasjon, og det foreslås derfor en forskyvning i periodiseringen av kostnader i tillegg til lønns- og prisjustering til 2022-nivå.

Petedalsmyra, utleieboliger - konseptutvikling

Det er gjennom mulighetsanalyse identifisert fire tomter som kan benyttes til nye kommunale utleieboliger, hvorav en av disse er lokalisert i Petedalsmyra på Sandsli. Det må gjennomføres reguleringsprosess, som er igangsatt. Det er uvisst hvor tidkrevende denne vil være, noe som vil være styrende for ferdigstillelse.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Boligprogram - 125 nye boliger. Den innledende fasen har vært mer ressurskrevende enn tidligere antatt, og det ble derfor i forbindelse med 1. tertialrapport 2021 innarbeidet en oppjustering.

Sandbrekkeveien bosenter og boliganlegg

I Sandbrekkeveien er det planlagt å bygge to blokker med leiligheter med totalt 17 boenheter. Ni av disse leilighetene er tiltenkt alvorlig psykisk syke og åtte skal være ordinære kommunale leiligheter. Boanlegget skal også inkludere en personalbase. Det er igangsatt reguleringsarbeid, som er noe forsinket grunnet endringer i omfang.

Investeringsrammen vil kunne måtte revideres når prosjekteringen er kommet lengre. Inntil nærmere opplysninger foreligger foreslås at det gjennomføres lønns- og prisjustering til 2022-nivå.

Sanddalsringen, utleieboliger - konseptutvikling

Det er gjennom mulighetsanalyse identifisert fire tomter som kan benyttes til nye kommunale utleieboliger, hvor av en av disse er lokalisert i Sanddalsringen i Fana. Det må gjennomføres reguleringsprosess, som er igangsatt. Det er uvisst hvor tidkrevende denne vil være, noe som vil være styrende for ferdigstilling.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Boligprogram - 125 nye boliger. Den innledende fasen har vært mer ressurskrevende enn tidligere antatt, og det ble derfor i forbindelse med 1. tertialrapport 2021 innarbeidet en oppjustering.

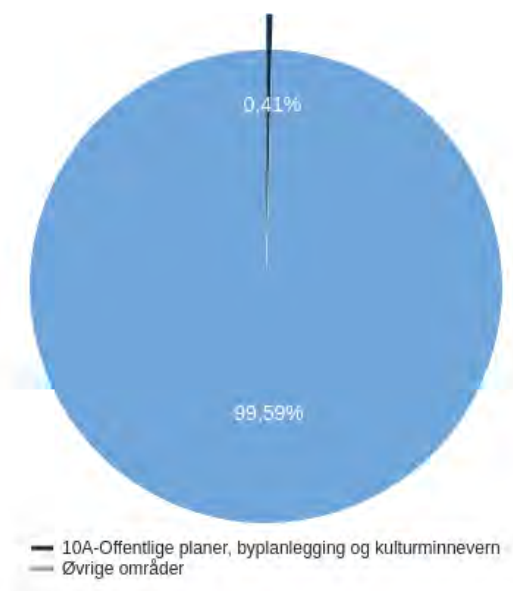
Steinsvikkroken, utleieboliger - konseptutvikling

Det er gjennom mulighetsanalyse identifisert fire tomter som kan benyttes til nye kommunale utleieboliger, hvor av en av disse er lokalisert i Steinsvikkroken i Fana. Det må gjennomføres reguleringsprosess, som er igangsatt. Det er uvisst hvor tidkrevende denne vil være, noe som vil være styrende for ferdigstilling.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Boligprogram - 125 nye boliger. Den innledende fasen har vært mer ressurskrevende enn tidligere antatt, og det ble derfor i forbindelse med 1. tertialrapport 2021 innarbeidet en oppjustering.

10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern

10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Offentlige planer og byplanlegging

Offentlige planer/byplanlegging omfatter kommuneplanens arealdel (KPA), kommunedelplaner, transportplanlegging og infrastruktur, samt offentlige reguleringsplaner og planer av overordnet eller strategisk karakter. Mange av oppgavene innenfor tjenesteområdet ivaretas av Plan- og bygningsetaten, men tjenesteområdet favner bredt og krever bidrag fra en rekke andre etater og avdelinger i kommunen, herunder alle fagetater innenfor Byrådsavdeling for klima, miljø og byutvikling.

Omgivelsene og arkitekturen påvirker byens innbyggernes liv og handlinger og har betydning for alle i dagens og den fremtidige byen. Byarkitekten arbeider med utgangspunkt i en bred forståelse av arkitektur og har fokus på hvordan byform, byrom og bygninger, kan bidra til byliv, livskvalitet, og en bærekraftig byutvikling. Med utgangspunkt i kommunens arkitektur- og byformingsstrategi skal byarkitekten fremme muligheten for at det vi bygger bidrar til å styrke kommunens tjenester og nå de overordnede samfunnsmålene. Byarkitekten skal jobbe for å få til tverrfaglig oppmerksomhet i kommunen og sikre gode integrerte løsninger på tvers av kommunens ulike etater.

Kulturminnevern

Gjennom Plan- og bygningsloven er kommunen den største forvalter av kulturminner og kulturmiljø i Bergen. Fagfeltet ivaretas primært av Byantikvaren som er kommunens fagetat for kulturminnevern. Sentrale oppgaver er kunnskapsgrunnlag, kulturminnefaglig rådgiving til eiere og tiltakshavere, faglige anbefalinger i plan- og byggesaker samt kulturminnefaglig oppfølging av kommuneplanen. Etaten gir

kulturminnefaglig rådgiving og medvirkning i forbindelse med kommunens eiendomsforvaltning og i relevante prosjekter.

Gjennomføring av planer og utbyggingsavtaler

Bergen kommune bidrar aktivt til at vedtatt fortettingsstrategi rundt bybanestopp og prioriterte senterområder gjennomføres. Dette skjer i samarbeid med private utbyggere og andre offentlige instanser som Statens vegvesen og Hordaland fylkeskommune.

Utviklingen av fortettings- og senterområder skjer ved bruk av blant annet utbyggingsavtaler. En utbyggingsavtale gjelder vanligvis realiseringen av felles teknisk infrastruktur (veier, plasser, mm.) i utbyggingsområder, og inngås mellom utbyggere og Bergen kommune. Normalt deler utbyggerne på kostnadene til infrastruktur, mens kommunen koordinerer partene og påtar seg ansvaret for bygging. Bruken av utbyggingsavtaler reguleres av plan- og bygningsloven, og avtalene er offentlig tilgjengelig. Fagfeltet ivaretas primært av Bymiljøetaten.

Områdesatsing

Områdesatsing er et av flere viktige innsatsområder i arbeidet med å bidra til mer velferd og utjevne levekårsforskjeller i Bergen. Bystyret i Bergen definerer områdesatsing som en helhetlig og sammenhengende innsats i et nærmere definert geografisk område. De geografiske områdene blir prioritert etter kunnskapsgrunnlag fra blant annet folkehelse rapporter/levetårsrapporter, og gjennomføres som program på 5-7 år i samarbeid med statlige aktører.

Bergen kommune inngikk i 2011 et samarbeid med Husbanken for å bedre levekårene i noen av de områdene som scoret lavest i kommunens levetårsrapport. De prioriterte områdene er levetårssonene Solheim nord, Ytre Arna og indre Laksevåg.

I 2019 inngikk kommunen et samarbeid med Kommunal- og moderniseringsdepartementet om områdesatsing i Loddefjord og Olsvik. I tillegg til ordinær områdesatsing skal det i disse områdene også arbeides med tema som skole/utdanning og byutvikling.

I henhold til bystyresak 7/21 fases innsatsen i Ytre Arna og indre Laksevåg i løpet av 2022, og Solheim sør innlemmes i arbeidet med Solheim Nord. I 2022/23 starter arbeidet med forprosjektet til områdesatsing på Slettebakken.

Samarbeidet med de statlige aktørene innebærer at kommunen skal utvikle arbeidsmetoder for å møte levetårs- og velferdsutfordringene i en storby, i tett dialog med, og med medvirkning fra lokalbefolkningen.

Hovedprioriteringer

Bergen kommune skal ha en helhetlig styrt byplanlegging i offentlig regi. Som del av oppfølgingen av Kommuneplanens arealdel (KPA) 2018 er det utarbeidet ulike veiledere og eksempelsamlinger (stedsanalyse, parkering, etc.). Videre er det utarbeidet en rekke strategiske dokumenter som utdyper og supplerer KPA 2018 innenfor ulike tema. De overordnede plan- og strategioppgavene gir premisser og avklaringer for videre arealforvaltning og -disponering i privat og offentlig regi, og bidrar dermed til effektivitet og forutsigbarhet i detaljreguleringsplaner og byggesaker.

Transformasjon av Dokken

Bystyret vedtok i juni 2019 å starte arbeidet med å transformere Dokken til en ny bydel (sak 209/19). Arbeidet er organisert som et program som eies/ledes fra Byrådsavdeling for klima, miljø og byutvikling. Tre prosjekter har hatt prioritet i første fase av utviklingsarbeidet; overordnede mål for utvikling av området, *Dokken2050 Overordnet strategi*, ble vedtatt av Bystyret i april 2021. Arbeidet

med etablering av Utviklingsselskap pågår, selskapsform ble besluttet i Bystyret april 2021 og videre arbeides det nå med mandat, rolle og kapitalisering. Selskapet skal etableres i 2022. Forslag til arealstrategi for området, *Dokken2050 Arealstrategi*, var på høring våren 2021. Det kom inn mange gode innspill og merknader til høring og byrådet har valgt å justere fremdriften. *Dokken2050 Arealstrategi* skal være klar for politisk behandling våren 2022. Det jobbes også med oppfølgingsoppgaver etter vedtak av Overordnet strategi. Det legges stor vekt på erfaringsutveksling, medvirkning og involvering av parter og interesser i pågående prosjekter under Utviklingsprogram for Dokken.

Program for boligforsyning

Kommunen som samfunnsutvikler skal tilrettelegge for nødvendig boligforsyning for å ivareta forventet vekst. Bystyret har i forbindelse med behandling av strategisk temakart for KPA bestilt et Program for boligforsyning, «hvor hensynet til bærekraftig utvikling og tilgang på boliger av variert størrelse og kostnad veier tungt» (jf bystyresak 225/16), i tillegg til at KPS har gitt føringer om at kommunen skal bli en mer aktiv boligpolitisk aktør.

Arbeidet med Program for boligforsyning koordineres i Byrådsavdeling for klima, miljø og byutvikling. Som ledd i dette programarbeidet gjennomføres kartlegging av boligpreferanser, boligtilbud og behov for boligforsyning, kartlegging av utbyggingspotensialet i fortettingssonen, utredning av både juridiske, økonomiske og strategiske virkemidler for å få mer varierte boliger og variasjon i pris, herunder utvidet bruk av strategisk eiendomserverv og kommunens rolle som grunneier. Det er i 2021 etablert et [Råd for boligforsyning](#), som er et samarbeidsorgan på tvers med bransje, relevante offentlige instanser og forskningsmiljø, som skal gi innspill til kommunens strategier og mål for å oppnå forsvarlig takt i boligbyggingen med kvaliteter som gir trygge, gode og mangfoldige oppvekst- og bomiljø (jf. bestilling i bystyresak 232/18 og byrådssak 1096/21).

Kunnskapsgrunnlaget vil danne grunnlag for en [ny temaplan for Bærekraftig boligforsyning mot 2030](#), som forutsatt i planstrategien. Temaplanen vil gi en avklaring av hvordan kommunen vil fylle rollen som mer aktiv boligpolitisk aktør, gjennom å konkretisere politiske målsettinger for bærekraftig boligforsyning, drøfte hva som er balansert fordeling av vekst mellom bydelene, vise modeller for hvordan man kan styrke samhandling for å sikre bærekraftig boligforsyning, både på tvers internt i kommunen, med bransjen, innbyggerne og andre relevante aktører. Her vil kommunens ressursbruk i form av offentlig planlegging, effektive og forutsigbare prosesser, sikring av tilstrekkelig kapasitet på sosial og teknisk infrastruktur i utbyggingsområder, gjennomføringsverktøy som utbyggingsavtaler og strategisk eiendomserverv, inngå. Arbeidet skal utføres i tett kontakt med andre byrådsavdelinger. Plan- og bygningsetaten, Bymiljøetaten, Byarkitekten, Etat for bygg og eiendom vil levere viktige bidrag.

Bergen kommune har igangsatt og planlagt flere piloter, som på ulike måter kan teste metoder for å bygge opp under mål om variasjon i type boliger og pris. Her vises det til Pilot Grønnevikken, pilot i ny områdeplan på Sletten/Slettebakken og pilot på Dokken. Det satses også på forskning og utvikling ved deltakelse i forskningsprosjektet BOPILLOT.

Oppfølging av gåstrategi, sykkelstrategi, ladestrategi og strategi for sjøfronten

Ny gåstrategi, revidert sykkelstrategi, ladestrategi og ny strategi for sjøfronten Bergen sentrale deler følges opp med konkretisering av tiltak.

Reguleringsplan for Bybanen til Åsane

Arbeid med vedtatt trase pågår for fullt. I tillegg arbeides det med trafikkplan sentrum og nytt kjøremønster.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	76 854	76 854	76 854	76 854
Sum Lønns- og prisvekst mv.	2 414	2 414	2 414	2 414
Sum Tekniske justeringer	-1 083	-1 083	-1 083	-1 083
Sum Utgående engangstiltak	-8 921	-8 921	-8 921	-8 921
Prisjustering og diverse endringer	-7 591	-7 591	-7 591	-7 591
Konsekvensjustert ramme	69 263	69 263	69 263	69 263
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Endring i henførbare kostnader fra Byggesak til Byantikvaren	914	914	914	914
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	914	914	914	914
Nye tiltak				
Prosjektledere Bymiljøetaten belastes investeringsprosjektene	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Sum Nye tiltak	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Nye tiltak og realendringer budsjett	-286	-286	-286	-286
Ramme 2022-2025	68 977	68 977	68 977	68 977

Tilpasning til aktivitetsnivå

Endring i henførbare kostnader fra Byggesak til Byantikvaren

I Kommuneplanens arealdel (KPA), vedtatt i 2019, er det bestemmelser om at det skal innhentes uttale fra Byantikvaren for byggetiltak i hensynssone kulturmiljø og i bestemmelsesområde historisk sentrum. Dette har ført til at Byantikvaren har fått en markant økning i antall byggesaker til uttale. Saksmengden er nesten doblet fra nivået i 2018 og de henførbare kostnadene mot byggesaksområdet justeres i henhold til dette.

Nye tiltak

Prosjektledere Bymiljøetaten belastes investeringsprosjektene

Praksis for regnskapsføring av interne prosjektledere for investeringsprosjekter i regi av Bymiljøetaten endres. Lønnskostnadene for prosjektlederne vil heretter bli regnskapsført som en del av investeringprosjektene på samme måte som det i dag gjøres for andre enheter i kommunen. På denne måten likestilles regnskapsføring av interne og eksterne prosjektledere.

Sammendrag budsjett

Budsjettet til offentlige planer og byplanlegging videreføres på samme nivå som i 2021, men justert for utgående engangstiltak som omfatter transformasjon av Dokken med -8,5 mill. og kartlegging av stengte gangforbindelser med -0,5 mill.

Kulturminnevern er tilført 0,9 mill. for å dekke en markant økning i uttaler med bakgrunn i bestemmelser i KPA for byggetiltak i hensynsone kulturmiljø og i bestemmelsesområde historisk sentrum.

Det er gjennomført en regnskapsteknisk endring slik at kommunens interne prosjektledere vil bli belastet de respektive investeringprosjektene på samme måte som eksterne prosjektleder blir.

Områdesatsingen i Solheim Nord, Ytre Arna og indre Laksevåg finansieres gjennom statlige midler fra Husbanken. Områdesatsingen i Loddefjord og Olsvik får sine tilskuddsmidler fra Kommunal -og moderniseringsdepartementet, og samt egenandel i form av kommunale midler. I all hovedsak er det likevel kommunens egne investeringer og midler som skal styrke innsatsen i de utsatte levekårsområdene. Tilskuddene tallfestes av Regjeringen i statsbudsjettet årlig, og tildeles videre til kommunen via Husbanken og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Tildelingen for 2021 var 12,9 mill. for Bergen kommune.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	69 657	66 745	68 857	68 857	68 857	68 857
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	87 330	36 083	25 318	25 318	25 318	25 318
Overføringsutgifter	22 122	5 745	5 745	5 745	5 745	5 745
Finansutgifter	11 201	122	122	122	122	122
Sum Driftsutgifter	190 310	108 694	100 042	100 042	100 042	100 042
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-8 483	-6 096	-7 010	-7 010	-7 010	-7 010
Refusjoner	-94 236	-19 116	-19 116	-19 116	-19 116	-19 116
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-3 262	-6 628	-4 938	-4 938	-4 938	-4 938
Sum Driftsinntekter	-105 981	-31 840	-31 064	-31 064	-31 064	-31 064
Sum	84 328	76 854	68 977	68 977	68 977	68 977

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Klima, miljø og byutvikling	84 110	65 148	63 858	63 858	63 858	63 858
Arbeid, sosial og bolig	2 958	2 865	2 865	2 865	2 865	2 865
Fellesposter - bykassen	-2 691	8 841	2 254	2 254	2 254	2 254
Sum	84 328	76 854	68 977	68 977	68 977	68 977

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Offentlige planer	71 584	65 920	57 652	57 652	57 652	57 652
Seksjonering	-194	-226	-226	-226	-226	-226
Kulturminnevern	12 939	11 161	11 551	11 551	11 551	11 551
Sum	84 328	76 854	68 977	68 977	68 977	68 977

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (365 Kulturminnevern *) **)	44	47	44	47	18	22
Kvalitet						
Søknader med 12 ukers frist i alt Byggesøknader i alt Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	61	59	58	34	64	48
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for private forslag til detaljreguleringer (dager)	742	502	1 799	1 065	803	956

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Prioritet

Korrigerte brutto driftsutgifter Kulturminnevern, pr. innbygger

Data er hentet fra kommuneregnskapet i 1000 kroner. Korrigerte brutto driftsutgifter viser kommunens produksjonskostnader. Bergen, Oslo og Trondheim ligger en del høyere enn Stavanger og de andre kommunene i ASSS-nettverket. Fellesnevneren for disse byene er at dette er eldre byer med flere kulturminner og vernede områder, noe som fører med seg et høyere utgiftsnivå enn andre byer og tettsteder.

Grunnlagsdata (Nivå 3)

Merknad*

De nederste indikatorene om saksbehandlingstider tilhører egentlig tj.område 10B og blir også kommentert der.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist. Kalenderdager

Saksbehandlingstiden på byggesaker med 12 ukers frist har gått noe ned og Bergen kommune ligger nå på omtrent samme nivå som de andre store kommunene og ASSS-nettverket. Arbeidet med å korte ned saksbehandlingstiden i kommunen kommer til å fortsette.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for private forslag til detaljregulering.

Kommunens administrative behandlingstid ligger i all hovedsak innenfor de lovpålagte 12-ukersfristene for behandling 1. og 2. gang. I kommuner med parlamentarisk styresett, som i Oslo og Bergen, går det med vesentlig mer tid til den politiske delen av planbehandling enn i kommuner med formannskapsmodell. I Bergen er imidlertid forslagsstillers eget tidsforbruk betydelig lengre enn i de øvrige ASSS-kommunene, noe som i vesentlig grad forklarer den samlet sett lange prosessiden for plansakene fra oppstart til bystyrets vedtak. Erfaringsmessig viser det seg at tidsforbruket øker når planforslag avviker fra overordnet plan, noe som også i relativt hyppig grad medfører innsigelser. Til tross for dette har saksbehandlingstiden for private planforslag gått ned fra 2019 til 2020 og ligger nå under sammenlignbare kommuner.

Områdesatsing

Det er ikke utviklet relevante KOSTRA-tall for å sammenligne kommunens områdesatsing med tilsvarende aktiviteter i andre storbyer.

Utfordringer og strategi

Offentlige planer og byplanlegging

Det skal legges til grunn en klima- og miljøvennlig byutvikling. Arealpolitikken er et viktig virkemiddel for å lykkes med dette, og oppfølging av KPA 2018 står derfor sentralt. Denne legger til rette for en kompakt byutvikling med kvalitet og særpreg. Dette krever mye av både kommunen, utbyggere og innbyggere. Vi skal legge til rette for at en størst mulig del av veksten skal komme i sentrale områder, samtidig som vi skal stille store krav til at utbygging ivaretar viktige bokvaliteter og skaper gode bomiljø.

Bergen og Bergensområdet forventer fortsatt en vekst i folketallet, om enn noe svakere enn tidligere. For å legge til rette for veksten i Bergen kreves det ferdigstilt 800-1000 nye boliger og tilsvarende antall flere arbeidsplasser årlig. Kapasitet til samordnet planlegging for en velfungerende by med tilstrekkelig tilbud på boliger, næringsareal og infrastruktur blir derfor viktig.

Det er inngått en ny Byvekstavtale med staten som er utvidet til nabokommunene Alver, Askøy, Bjørnafjorden og Øygarden kommuner. Byvekstavtalen gir, sammen med gjeldende bompengepakke for Bergen, føringer for utviklingen av transportsystemet i Bergen og Bergensområdet. Nullvekst i personbiltrafikken er et sentralt krav, og samordning mellom arealutvikling og transporttiltak vektlegges. Dette medfører en forsterket satsing på miljøvennlige transportformer og en kompakt byutvikling. I tråd med Grønn strategi vedtatt av bystyret i september 2016 og vedtak i bystyresak 297-14 skal biltrafikken i Bergen reduseres med 10 % innen 2020 og med 20 % innen 2030, sammenlignet med nivået fra Vestland fylkeskommunes reisevaneundersøkelse i 2013. Byrådet har økt ambisjonsnivået ytterligere, med mål om 30 % reduksjon i personbiltrafikken innen 2023.

Offentlig planlegging har i et visst omfang vært finansiert av utlyste statlige prosjektmidler, noe som er gunstig for gjennomføring av prosjekter der stat og kommune har omforente føringer. Bergens ambisjoner om grønn storbyutvikling medfører mange nye bestillinger og oppgaver som må finansieres om man skal unngå at viktige prosesser forsinkes av knapp kapasitet.

Kulturminnevern

Bergens lange og stolte historie er synlig gjennom kulturminnene som omgir oss. Bergen kommune skal sikre kvalitet i byutviklingen ved å ivareta historisk særpreg, mangfold og identitet. En by er i stadig endring, både fysisk og kulturelt. Fortetting og transformasjon av historiske miljøer er bærekraftig ressursbruk, men fordrer kunnskap om og respekt for stedsidentitet bygget over lang tid. Ved å bevare historiske strukturer og kulturminner som grunnpilarer i utviklingen, styrkes særpreget og opplevelsen av et trygt urbant miljø med røtter og tilhørighet.

Kulturhistoriske verdier kan utfordres i møtet med krav og ønsker. Det kreves god samhandling og løsningsorientert dialog basert på kunnskap. Kunnskapsbasert lokal kulturminneforvaltning krever også effektiv saksbehandling og kapasitet til formidling, systematisering og presentasjon av kulturhistorisk informasjon. Digitalisering og utvikling av innsynsløsninger har derfor en nøkkelrolle i fremtidsrettet kulturminnevern.

Bergens status som verdensarvby står sentralt og følges opp gjennom lokalt, nasjonalt og internasjonalt engasjement i verdensarvbeidet og gjennom forvaltning av Bryggens verdensarvverdier. Som plan- og

byggesaksmyndighet er kommunen sentral i arbeidet med å ivareta de universelle verdiene knyttet til verdensarvstedet Bryggen.

Formidling av kulturminner og kulturhistoriske sammenhenger er viktig for å bygge kunnskap og gi positive opplevelser knyttet til våre kulturmiljø i kommunen. Kulturhistoriske utredninger samt faglig- og publikumsrettet virksomhet, står derfor sentralt i Byantikvarens arbeid.

Et viktig kjerneområde for å forstå Bergens historie og vekst, er Bergens middelalderiske bystruktur. Den kulturhistoriske og byplanmessige sammenhengen mellom Holmen/Bergarhus, Bryggen, Torget og Vågsbunnen, representerer en særlig verdifull kilde. Middelalderbyen er både et synlig kulturmiljø og rammen om hverdagslivet i Bergen sentrum. Den lesbare historien kan bidra til at Vågsbunnen kan bli en levedyktig og attraktiv bydel med styrket stedsidentitet og variert aktivitet, der kulturhistorien gir rammer for utviklingen.

Stabilt grunnvann med gode bevaringsforhold, samt konservering og formidling av middelalder ruiner, er andre viktige bidrag til historieforståelse, kunnskap og opplevelser for alle.

Gjennomføring av planer og utbyggingsavtaler

Bergensområdet preges av utviklingen av mange store transformasjonsområder, der tidligere industri og næringer erstattes av boliger, kontorer og nye næringer. I tillegg skjer det fortetting langs bybanestoppene. De nye fortettings- og transformasjonsområdene skal gis kvaliteter som gode uteområder, åpne plasser og torg, gang- og sykkelveier og veier med mer. Planbestemmelser, herunder rekkefølgekrav, gir føringene for hvilken infrastruktur som må være opparbeidet eller sikret finansiering før nye byggeprosjekter som boliger og næringsbygg kan settes i gang eller tas i bruk.

Utbyggere må derfor forholde seg til krav om mange og omfattende infrastrukturtiltak, som er kostbare og vanskelig å gjennomføre på egenhånd. Gjennom utbyggingsavtaler sørger kommunen for at utbyggere kan komme i gang med sin utbygging, mens Bergen kommune tar ansvar for å samordne finansiering og opparbeide infrastrukturen. Det utvikles byggeplaner for felles teknisk infrastruktur i de enkelte planområdene, eksempelvis for Mindemyren. En sentral utfordring er at flere områder er store og utvikles over lang tid.

For å etablere infrastruktur er det noen ganger nødvendig å erverve tomtegrunnen fra private. Ervervsprosesser tar erfaringsvis lang tid. Både på grunn av kravet om å ferdigstille infrastrukturen i tide, og at fristen for å ekspropriere tomtegrunn i områderegeringsplaner er ti år, er det påkrevd å starte ervervsprosessene i noe tid før infrastrukturtiltakene er finansiert ved utbyggingsavtaler. Ved å forskuttere erverv, bidrar kommunen til at utbyggingsområdene blir tidligere realisert og ferdigstilt.

Bystyret vedtok i sak 104-15 retningslinjer for innløsning av boliger i områder avsatt til kommunal teknisk infrastruktur. Retningslinjene gir på visse vilkår boligeiere rett til å få innløst sin bolig til markedsverdi, og dermed ikke lide økonomisk skade som følge av reguleringsplan.

Områdesatsing

Områdesatsingen har som mål å forbedre bo/nærmiljø- og leveforhold i de utvalgte områdene. Planlegging og gjennomføring av tiltak i satsingsområdene er i stor grad avhengig av innsats fra andre etater og eksterne samarbeidsparter.

Hovedstrategien i arbeidet til områdesatsingen er koordinering og samordning av interne og eksterne ressurser, samt det å tilføre områdene nye ressurser. Alle tiltak har det til felles at det griper over flere avdelinger i kommunen, og dette gjenspeiles i organiseringen der kommunaldirektørene er den interne styringsgruppen for arbeidet.

Arbeidet er organisert i et program hvor det arbeides med fysisk og teknisk opprustning og utvikling, styrking av sosiale og kulturelle tiltak, og etablering av arenaer for dialog og samarbeid med beboere og aktører i området. I samarbeid med Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett og Kommunal- og moderniseringsdepartementet arbeides det også med et eget delprogram for å styrke skolene og øke sosial mobilitet i Loddefjord og Olsvik.

Den fysiske innsatsen innebærer blant annet utbedring av lekeplasser, parker, bygningsmasse og friluftsområder, der det meste finansieres over kommunens eget budsjett. Sentralt i arbeidet i disse områdene står også kommunens satsing på skolefeltet som for eksempel nybygg og rehabilitering av Ny-Krohnborgsenteret og Damsgård skole som nå er sentrale nærmiljøanlegg i sine lokalmiljø. Nye Holen barne- og ungdomsskole med nærmiljøfunksjoner skal stå klar ved inngangen til 2022. I de nye skolebyggene har man også funnet nye løsninger både med hensyn til organisering og pedagogisk arbeid.

Av sosiale og kulturelle tiltak inngår samarbeidsprosjekter med lokal frivillighet, tiltak for å styrke leseferdigheter blant barn og unge, herunder et styrket samarbeid med bibliotektenestene, og oppstart av nye kultur- og idrettsaktiviteter. I satsingsområdene er lavinntektsfamilier overrepresentert, og det er en oppgave for områdesatsingen å bidra til rimelige/gratis lavterskeltilbud for å redusere utgiftene for disse familiene. Det betyr at kommunen gjennom satsingen bidrar til å gi flere muligheter til deltakelse og kompetansebygging innenfor kultur og idrettsfeltet, det sivile liv.

Områdesatsingen samarbeider med Høyskolen på Vestlandet, og det er opprettet en offentlig phd som skal forske på, og bidra til kunnskapsutvikling av forebygging av frafall i videregående skole. Et av forskningsspørsmålene er nabolagseffekter på skolemotivasjon.

En av hovedutfordringene kommunen står ovenfor de neste årene er å sikre god ivaretagelse av områdene Ytre Arna og indre Laksevåg etter at områdesatsingen blir faset ut i disse områdene i 2022.

Fra 2022/23 flyttes innsatsen til nye områder som Solheim sør og Slettebakken, og i påvente av et forprosjekt er det vanskelig å oppgi nøyaktige måltall. Men vi legger til grunn erfaringsbaserte måltall.

I 2022 starter arbeidet med midtveisevaluering av områdesatsingen i Loddefjord og Olsvik opp.

Medvirkning, dialog og samarbeid med lokalbefolkningen, lokale ildsjeler, private aktører, næringsliv, lokale frivillige organisasjoner og andre offentlige instanser preger arbeidet. Koordinatorens rolle er å koordinere, både internt i kommunen og utenfor. De skal lære å kjenne området, tilrettelegge for utvikling og samarbeid, være en pådriver, veilede og hjelpe.

Overordnede mål

- En attraktiv og levende by

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er

attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

- **En rettferdig og inkluderende by**

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

- **Norges grønneste storby**

Bergen skal være Norges grønneste storbyby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen.

Bergen har en målsetning om å være Norges grønneste storby. Det krever målrettet innsats og et temposkifte i klimaarbeidet. Klimakrisen er vår tids største utfordring og solidaritetssak, og Bergen må ta sin del av ansvaret. Vårt mål er derfor at Bergen skal halvere klimagassutslippene innen 2023, og vil styrke kommunens klimaarbeid. Vi må slutte å bygge ned naturen, opprettholde artsmangfold, sikre god dyrevelferd i kommunen og sørge for at alle har tilgang til grønne rekreasjonsområder.

Måltabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En attraktiv og levende by	Innbyggerne i Bergen skal være med å bygge byen gjennom aktiv medvirkning og nærdemokrati. Lokal identitet og egenart skal ivaretas og utvikles i all planlegging. det skal stilles høye krav til arkitektur slik at Bergen blir en fremstående by også innen moderne arkitektur.	Antall avholdte folkemøter, kontordager og workshops (b)		12	12	12
		Arkitekturstrategien brukes som en ressurs i plan og byggesaker.				
		Kulturminnenes egenverdi og deres kulturhistoriske sammenheng brukes som en attraktiv ressurs i plan- og byggesaker.				
En rettferdig og inkluderende by	Gjennom langsiktig fysisk byplanlegging i offentlig regi utarbeides det gode politiske beslutningsgrunnlag for byutviklingen. Områdesatsingen skal bidra til en langsiktig, bærekraftig utvikling for de aktuelle levekårssonene Innbyggerne i levekårssoner med områdesatsing skal få aktivt delta og medvirke i utviklingen av sine nærmiljø Bo- og nærmiljøene i levekårssoner med områdesatsing skal forbedres Innbyggerne i levekårssoner med områdesatsing skal ha et godt og aktivt fritidstilbud Forutsetningene for utdanning skal styrkes for barn og unge i levekårssoner med områdesatsing	Oppfølging og implementering av KPA				
		Antall pågående plan-, utrednings- og evalueringssjekter (som initiativtaker eller samarbeidspart)	2	3	3	4
		Antall gjennomførte folkemøter og nærmiljømøter	10	10	30	30
		Antall gjennomførte medvirkningsprosesser i forbindelse med tiltak og planer	3	15	15	15
		Antall gjennomførte fysiske opprustingstiltak	5	10	10	10
		Antall private opprustingsprosjekt som har fått tilskudd	2	5	5	5
		Antall arrangement og ad hoc tiltak som har fått tilskudd og støtte		10	10	15
		Antall etablerte aktivitetstilbud som har fått støtte til utvikling	3	5	5	5
		Antall nye aktivitetstilbud som har fått tilskudd og støtte	6	10	10	10
		Antall samarbeidsprosjekt med skoler og andre aktører som er relevant for oppvekst og utdanning	6	8	8	8
Norges grønneste storby	Bergen skal være gåby, sykkelby og kollektivby med kompakte strukturer og redusert persontransport.	Andel boliger tilrettelagt i sentrumskerne og byfortettingssonene.		65,0 %	65,0 %	65,0 %
		Avstand fra knutepunkt		1,6 km	1,6 km	1,5 km

Virkemiddel for å nå mål

For tjenesteområdet Offentlige planer, byplanlegging og kulturminner kan de overordnede mål defineres som;

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke

- Lokal identitet og egenart skal ivaretas og utvikles i all planlegging. Det skal stilles høye krav til arkitektur slik at Bergen blir en fremstående by også innen moderne arkitektur.

Bergen skal være Norges grønneste storby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen

- Bærekraftig utvikling og den menneskelige skala skal legges til grunn for byutviklingen i Bergen.
- Bergen skal være gåby, sykkelby og kollektivby med kompakte strukturer og redusert personbiltransport.
- Klimatilpassing og risiko- og sårbarhetstenking skal være grunnleggende for arealplanlegging og arealbruk i Bergen.

I KPA 2018 forutsettes det at nye boliger og arbeidsplasser skal komme innenfor nærmere angitte byggesoner. For å tilrettelegge for denne fortettingen pågår det offentlig planarbeid for blant annet Fyllingsdalen og Spelhaugen, Indre Arna, Nyborg og Laksevåg. Det er også startet planarbeid (f.eks. gjennom mulighetsstudier, strategiarbeid o.l.) for videre utvikling/fortetting av Loddefjord, Blomsterdalen-Birkeland, Sletten/Slettebakken, Dokken, mm. En arealeffektiv byutvikling som ivaretar kulturminner og grøntområder samtidig som den tilrettelegger for nye boliger og arbeidsplasser, gir mer krevende planprosesser enn tidligere. Kommunen må prioritere midler til planlegging og utredning, og ha ressurser til koordinering, medvirkning og tilrettelegging.

En viktig del av oppfølgingen av KPA 2018, er også arbeidet med boligforsyningsprogram. Dette handler om etablering av kunnskapsgrunnlag for å kunne utvikle en boligforsyning frem mot 2030 innenfor kommunens føringer for kompakt byutvikling med grønn, økonomisk og sosial bærekraft.

Parallelt med disse store og strukturelle grepene, arbeides det også med ulike piloter og forbildeprosjekter slik at vi kan som kommune kan øve oss på og vise frem hva en fremtidsrettet byplanlegging kan bidra med. I dette ligger blant annet prosjekter for alternative boligmodeller (Bopilot) og pilot Grønnevikken, samt prosjekt i samarbeid mellom byutvikling og kultur om hvordan vi kan fylle tomme lokaler i byen (Levende by Bergen).

Byrådets tiltak for å målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

-Følge opp ["Kommuneplanens arealdel 2018-2030"](#)

-Følge opp ["Bergen 2030 - Kommuneplanens samfunnsdel"](#)

-Følge opp Bergen kommunes kulturminnestrategi ["Identitet med særpreg"](#)

-Følge opp Bergen kommunes arkitektur- og byformingsstrategi ["Arkitektur+"](#)

Områdesatsing

Det er et mål at områdesatsingen skal bidra til en langsiktig, bærekraftig utvikling for de aktuelle levekårssonene. I tillegg til fokus på dialog og medvirkning kan områdesatsingen være pådriver, samarbeidspart eller initiativtaker til ulike plan-, utrednings- eller evalueringsprosjekter, og fysiske opprustingstiltak. Eksempel på aktuelle tiltak og prosjekter er bystyresak for utfasingen av områdesatsing i Ytre Arna og Indre Laksevåg, mulighetsstudie for et framtidig Fysak i Loddefjord, og etablering av det som kan bli Solheimsparken.

Samarbeid med kommunale etater om sosiale og kulturelle prosjekter i nærmiljøet er også et viktig virkemiddel. Det stimuleres til økt aktivitet gjennom tilskudd til lag og organisasjoner, og det etableres tett dialog og samarbeid med lokal frivillighet for å støtte opp under positive initiativ. Parkour-kurs, juniorklubb og norskkurs er eksempler på ulike aktivitetstilbud som har mottatt tilskuddsmidler.

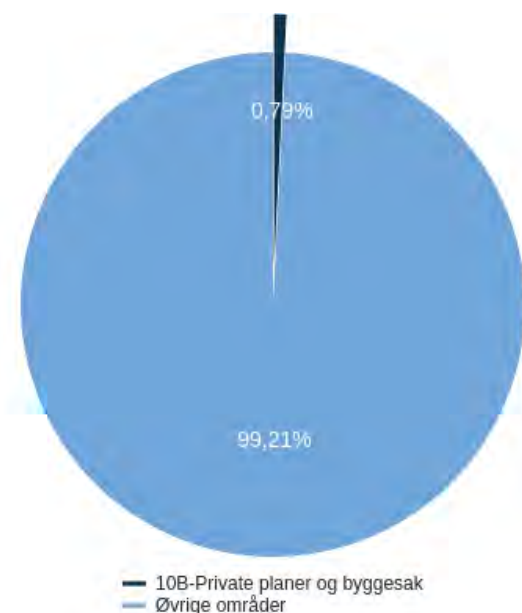
Det legges stor vekt på å utvikle leksehjelp og språktrening, og det å bidra til utdanningsmotivasjon for eksempel gjennom kommunens store satsinger på nye og rehabiliterte skolebygg i levekårssonene. Barn og unges oppvekstmiljø har alltid vært en prioritet i områdesatsingen, og i samarbeidet med Kommunal- og moderniseringsdepartementet er fokuset på skole og utdanning ytterligere forsterket.

Aktivitet (Nøkkeltall)

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall planvedtak avgjort i byråd/komite (off.plan /utredn.)	30	19	20	25	0	0	0	
Bystyrevedtak offentlig plan og utredninger	10	8	10	8	0	0	0	
Oppstart (fullmakt) (Off.plan eller utredning)	5	8	7	6	0	0	0	

10B-Private planer og byggesak

10B-Private planer og byggesak - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Kommunen har ansvar for behandling av byggesaker og tilsyn med at byggearbeid med mer blir utført i samsvar med lover og forskrifter. I tillegg kommer saksbehandling av private reguleringsplaner, reguleringsendringer, delesaker og saker om kommunal forkjøpsrett, samt ansvar for oppmålingsforretninger, seksjonering, refusjonsberegning, oppmålingstjenester og grunnlagsnettet. Geodata/geografiske informasjonssystemer (GIS) omfatter drift og vedlikehold av kommunens kart- og geodatabaser. Førings av digitalt planregister er en viktig del av arbeidet med gjennomføring av kommunens digitaliseringsstrategi. Arbeidet utføres i hovedsak av Plan- og bygningsetaten, men tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen, herunder alle fagetater innenfor Byrådsavdeling for klima, miljø og byutvikling.

Hovedprioriteringer

Kommunens tjenester til innbyggere og næringslivet innen byggesak og private planer skal være preget av kvalitet og forutsigbarhet. Kommunen skal gjennomføre rask, riktig og forutsigbar plan- og byggesaksbehandling innenfor lovpålagte tidsfrister. Dette er konkretisert i følgende hovedmomenter:

- Behandlingen av reguleringsplaner, utbyggingsprosjekt og eiendomssaker skal bidra til en god og bærekraftig byutvikling på lang sikt innenfor de rammer bystyret har trukket opp i kommuneplan og andre overordnede styrende dokument. Innenfor disse rammene skal det være mulig å gjennomføre byggeprosjekt effektivt og lønnsomt samtidig som interessene til ulike berørte parter balanseres. Gjennom kompetent, pålitelig og forutsigbar saksbehandling

skal det stimuleres til utvikling av nye, fremtidsrettede prosjekt og til styrking av historisk og kulturelt særpreg.

- Planer og utbyggingsprosjekt skal ta tilbørlig hensyn til risiko og sårbarhet. De skal foreskrive nødvendige tiltak som er egnet til at innbyggernes sikkerhet blir tilfredsstillende ivaretatt.
- Kommunen skal bidra til å fremme en bærekraftig byutvikling ved å motivere til valg av energiøkonomiske løsninger og løsninger som i minst mulig grad forurensrer det ytre miljø og bidrar til utvikling av byen og helhetlige bydeler.
- Innbyggernes krav til rettssikkerhet skal ivaretas. Det skal praktiseres mest mulig åpenhet om virksomheten med mulighet for innsyn for alle som ønsker det.

Geodata og geodatasystemer er integrert i store deler av saksbehandlingen og vedtaksprosesser i kommunen. I tillegg er det mange brukere utenfor kommunen, både private og profesjonelle. Det prioriteres å:

- Tilby brukerne lett tilgang til oppdaterte kart- og geodata.
- Tilby brukerne tjenester på moderne teknologiske løsninger.
- Bidra til effektivisering av tjenester som benytter geodata/geodatasystemer (digitalt førstevalg).

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	17 966	17 966	17 966	17 966
Sum Lønns- og prisvekst mv.	1 657	1 657	1 657	1 657
Sum Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	3 361	3 370	3 385	3 385
Sum Tekniske justeringer	2 845	2 836	2 821	2 821
Sum Utgående engangstiltak	-958	-958	-958	-958
Prisjustering og diverse endringer	6 905	6 905	6 905	6 905
Konsekvensjustert ramme	24 870	24 870	24 870	24 870
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Tilpasning til aktivitetsnivå byggesak	-4 691	-4 691	-4 691	-4 691
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	-4 691	-4 691	-4 691	-4 691
Nye tiltak				
Sum Nye tiltak	0	0	0	0
Inntektsendringer				
Endring gebyrinntekter byggesak	-1 675	-1 675	-1 675	-1 675
Sum Inntektsendringer	-1 675	-1 675	-1 675	-1 675
Nye tiltak og realendringer budsjett	-6 366	-6 366	-6 366	-6 366
Ramme 2022-2025	18 505	18 505	18 505	18 505

Tilpasning til aktivitetsnivå

Tilpasning til aktivitetsnivå byggesak

Dette er en videreføring av fra forrige Handlings- og økonomiplan der budsjettet ble tilpasset den reelle aktiviteten/kapasiteten innen byggesaksområdet.

Nye tiltak

Endring kalkulatoriske kostnader e-byggesak

avskrivninger e-byggesak

Inntektsendringer

Endring gebyrinntekter byggesak

Gebyrinntekter i hht. prognose

Sammendrag budsjett

Selvkostområdene for bygge- og delesaker, private planer 1. gangsbehandling og oppmålingsforretninger justeres for forventet lønns- og prisstigning og tilpasset reelt aktivitetsnivå.

Byggesaksgebyrene holdes stort sett emendert fra 2021 med noen endringer på enkeltgebyr som har vært priset for lavt i forhold til selvkost. Området har fortsatt relativt stort selvkostfond og planmessig nedbygging av fondet fortsetter.

Private planer har gått med underskudd de siste årene og har dermed ikke midler på selvkostfond. Gebyrene økes i snitt med 3,3 % for å balansere utgifter og inntekter innen selvkostområdet.

Gebyrene for oppmålingsforretninger økes i snitt med 3 % for å dekke forventet lønns- og prisstigning.

Premisser for gebyrregulativet for 2022 for byggesak mv. gir nærmere detaljer om selvkostområdene.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	140 166	153 437	154 195	154 195	154 195	154 195
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	78 605	89 681	87 886	87 886	87 886	87 886
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	16	0	0	0	0	0
Overføringsutgifter	15 180	1 293	1 293	1 293	1 293	1 293
Finansutgifter	7 716	3 040	3 030	3 021	3 006	3 006
Sum Driftsutgifter	241 683	247 451	246 404	246 395	246 380	246 380
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-187 596	-202 340	-204 116	-204 116	-204 116	-204 116
Refusjoner	-13 335	-9 145	-9 145	-9 145	-9 145	-9 145
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-10 000	-18 000	-14 639	-14 630	-14 615	-14 615
Sum Driftsinntekter	-210 931	-229 485	-227 900	-227 890	-227 875	-227 875
Sum	30 752	17 966	18 505	18 505	18 505	18 505

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Klima, miljø og byutvikling	27 686	16 476	16 848	16 848	16 848	16 848
Fellesposter - bykassen	2 897	1 490	1 657	1 657	1 657	1 657
Sum	30 752	17 966	18 505	18 505	18 505	18 505

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Private planer	8 131	6 915	7 166	7 166	7 166	7 166
Bygge- og delesaksbehandling	3 524	-8 832	-9 182	-9 173	-9 158	-9 158
Kart- og delingsforretninger	-797	-1 322	-1 322	-1 322	-1 322	-1 322
Oppmålingstjenester	20 362	21 116	21 764	21 764	21 764	21 764
Selvkostrenter - byggesak	-492	61	51	41	26	26
Selvkostrenter - oppmåling	9	28	28	28	28	28
Sum	30 752	17 966	18 505	18 505	18 505	18 505

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Søknader i samsvar med plan med 3 ukers frist Byggesøknader i alt Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	17	16	19	14	22	17

Grunnlagsdata (Nivå 3)

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist. Kalenderdager

Saksbehandlingstiden på byggesaker med 12 ukers frist har gått noe ned og Bergen kommune ligger nå på omtrent samme nivå som de andre store kommunene og ASSS-nettverket. Arbeidet med å korte ned saksbehandlingstiden i kommunen kommer til å fortsette.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist. Kalenderdager

Saksbehandlingstiden for byggesaker med 3 ukers frist har en nedadgående trend. Det arbeides for å redusere saksbehandlingstiden og som et koronatiltak er det blant annet innført en "hurtigfil" for saker som oppfyller en rekke kriterier og som er mest mulig komplette.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for private forslag til detaljregulering.

Kommunens administrative behandlingstid ligger i all hovedsak innenfor de lovpålagte 12-ukersfristene for behandling 1. og 2. gang. I kommuner med parlamentarisk styresett, som i Oslo og Bergen, går det med vesentlig mer tid til den politiske delen av planbehandlingen enn i kommuner med formannskapsmodell. I Bergen er imidlertid forslagsstillers eget tidsforbruk betydelig lengre enn i de øvrige ASSS-kommunene, noe som i vesentlig grad forklarer den samlet sett lange prosesstiden for plansakene fra oppstart til bystyrets vedtak. Erfaringsmessig viser det seg at tidsforbruket øker når planforslag avviker fra overordnet plan, noe som også i relativt hyppig grad medfører innsigelser. Til tross for dette har saksbehandlingstiden for private planforslag gått ned fra 2019 til 2020 og ligger nå under sammenlignbare kommuner.

Utfordringer og strategi

Det legges til grunn at kommunens merkostnader ved behandling av bygge- og delesaker, private planforslag, eierseksjonering og oppmålingsforretninger skal være fullfinansiert ved gebyrinntekter så langt dette er mulig innenfor regelverket om selvkost. Gebyrregulativet bygger på erfaringer fra de seneste årene, gebyrgrunnlaget og lovverket. Svingende etterspørsel i markedet kan gi utfordringer med å ha riktig bemanningsnivå til enhver tid. Svingninger i etterspørsel fører til endringer i den planlagte inntekts- og kostnadssammensetningen og avvik behandles som avsetning til eller bruk av selvkostfond. Fra 1.1.2020 trådte ny selvkostforskrift i kraft der de slås fast at dersom gebyrinntektene ikke er store nok og det ikke finnes tilstrekkelige midler på selvkostfond, er det ikke anledning til å fremføre underskuddet til fremtidige år. Det betyr at kommunen må dekke et slikt underskudd.

Plan- og bygningsetaten håndterer årlig om lag 12 000 kartbestillinger, herunder saker og meglerpakker,

22 000 henvendelser på telefon og en rekke skriftlige forespørsler. Bestillingene varierer fra saker som strekker seg over lengre tid til saker med tre dagers leveringsfrist. Å sørge for at vedtak og faglige bidrag leveres med rett kvalitet til riktig tid er den mest sentrale utfordringen. Å bidra til å gjennomføre mer effektive plan- og saksbehandlingsprosesser er derfor svært viktig.

Plan- og byggesaksprosesser skal være effektive. Krav til tidsfrister i lovverket skal overholdes for å imøtekomme kundenes forventninger, og for å unngå gebyrtap.

Effektiv drift er en forutsetning for å lykkes. Etter en periode med sterk vekt på behandling av private planer er køen av eldre reguleringsplaner nå i hovedsak fjernet. Saksbehandlingstiden er blitt betydelig redusert. Lovendring forutsetter ytterligere reduksjon i saksbehandlingstiden og sannsynligheten for at kommunen klarer å innfri dette, har økt betydelig.

På byggesaksområdet vil elektroniske løsninger i økende grad prege arbeidet. Plan- og bygningsetaten utvikler systemløsninger for saksbehandlingen (e-byggesak) som forventes å gi publikum tilgang til bedre tjenester på sikt.

Tilsyn med byggevirksomhet og ulovlige tiltak er viktige oppgaver for å påse at regelverket etterleves. Publikum, offentlige etater og bransjen selv gjør en stor innsats for å avdekke ulovligheter. I samarbeid med arbeidstilsynet, skatteetaten og politiet bidrar Plan- og bygningsetaten til arbeid mot svart økonomi og sosial dumping.

Kapasiteten på tilsynsområdet, inkludert ulovlighetsoppfølging, er økt og etaten registrerer god måloppnåelse med stort antall saker som avsluttes. Det er også arbeidet med avslutning av sakene som ble registrert i «Strandsoneprojektet» tilbake i tid, og flere av disse sakene medfører mye ressursbruk og medieinteresse.

Innmeldte saker prioriteres ut fra risiko for liv og helse, samt saker med potensiell stor presedensvirkning. Oppfølging av ulovligheter kan være krevende. I enkelte tilfeller kan det bety oppfølging over mange år, med rettslig prøving i flere omganger, selv om kommunen skulle få medhold i alle instanser.

Overordnede mål

- Trygg økonomistyring

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv.

En ansvarlig og trygg økonomistyring, samsvar mellom kommunens inntekter og utgifter og en seriøs arbeidsgiverpolitikk tuftet på heltidskultur danner grunnlaget for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet og skape den byen vi ønsker. Byrådet vil bruke sin innkjøpsmakt strategisk for å sikre at klima og miljø, arbeidsvilkår, tariffavtale, godkjent lærebedrift og seriøsitetsskrav i større grad blir vektlagt i anbudene.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
Trygg økonomistyring	Alle plan- og byggesaker skal behandlet innen fastsatte frister.	Andel bygge- og delesaker med overholdt saksbehandlingstid ihht forskrift		94,0 %	94,0 %	94,0 %
		Andel reguleringsplaner behandlet 1. gang med overholdt frist.		100,0 %	100,0 %	100,0 %

Virkemiddel for å nå mål

For tjenesteområdet Private planer og byggesak kan de overordnede mål defineres som;

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv

- Bergen skal tilby tjenester som skal være preget av kvalitet, effektivitet og forutsigbarhet gjennom kort saksbehandlingstid og vektlegging av digitaliserte og innovative løsninger.

Bedre informasjon

Veiledningsbehovet øker med økt ansvar for tiltakshavere og økt kompleksitet. De senere år er veiledningstjenesten styrket. Gratis veiledningstid er godt mottatt av publikum. Målet er at tjenesten skal gjøres mer tilgjengelig via internett. Bergen kommune deltar aktivt i det statlig initierte prosjektet med økt automatisering og selvbetjeningsgrad i søknadsprosessen som mål. God veiledning bidrar til realistiske forventninger og trolig færre klager.

Kompetansearbeid

Vedlikehold og utvikling av kompetanse er sentralt i Plan- og bygningsetatens virksomhet. Det satses på å bidra til offentlige møter, kurs og opplæring innen etatens ansvars- og arbeidsområder overfor publikum, eksterne organisasjoner og næringslivet. Service og dialog er viktige satsingsområder.

Etaten har over tid styrket veiledningstjenesten og fagavdelingene bidrar mer i møter med publikum. Målet er at publikum skal oppleve bedre service, god kommunikasjon og klar tale fra etaten. Åpne fagmøter med publikum har vært godt tatt imot så langt og vil bli videreført.

Det er en utfordring å tilby brukerne relevant og lett tilgjengelig informasjon om geografiske data ved selvbetjening over internett, samt å holde informasjonen oppdatert. Etaten ønsker å spre bruken av geografiske informasjonssystemer (GIS) til brukere i kommunen utenfor teknisk sektor.

Kommunens nye kartløsning på internett (bergenskart.no) ble lansert september 2020 og videreutvikles i planperioden. Nytt planregister ble lansert høsten 2019, og det arbeides kontinuerlig med å tilby moderne digitale løsninger - også i sammenheng med nasjonale aktører.

Byrådets tiltak for å målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

-Følge opp ["Kommuneplanens arealdel 2018-2030"](#)

-Følge opp ["Bergen 2030 - Kommuneplanens samfunnsdel"](#)

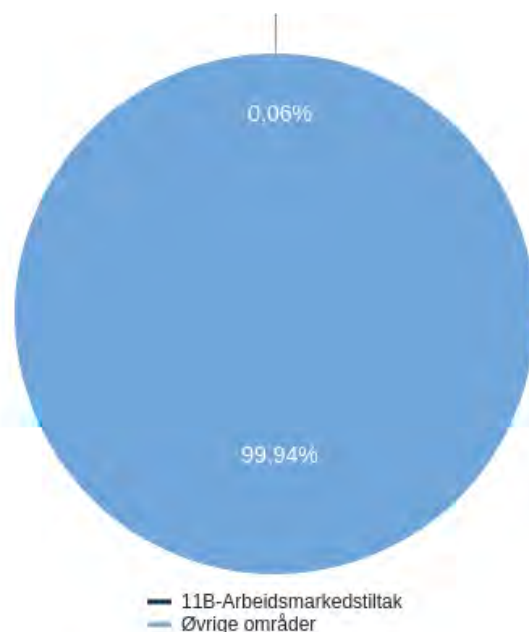
-Følge opp Bergen kommunes arkitektur- og byformingsstrategi ["Arkitektur+"](#)

Aktivitet (Nøkkeltall)

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall nye byggesaker	2 242	2 475	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	
Antall vedtak i byggesaker	2 040	2 121	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100	
Gjennomsnitt behandlingstid (dager) på byggesaker	45	46	46	46	46	46	46	
Antall mottatte private planforslag	17	26	26	38	38	38	38	
Antall vedtak om offentlig ettersyn (private planer)	18	28	33	38	38	38	38	
Antall behandlede klagesaker	579	479	500	525	525	525	525	
Antall foretakstilsyn	302	279	0	42	42	42	42	
Antall nye klager	610	625	600	550	550	550	550	
Antall pålegg om retting og antall ilagte tvangsmulkt	414	822	600	400	360	200	200	
Antall stoppordre og sikring	48	44	40	35	35	35	35	
Antall ubehandlede klager ved årets utløp	56	125	0	25	25	25	25	
Antall øvrige tilsyn	391	615	0	420	420	420	420	
Antall behandlede oppmålingsforretninger	500	532	0	500	500	500	500	
Antall behandlede seksjoneringsaker	162	169	0	175	175	175	175	
Saksbehandlingstid seksjonering (dager)	52	60	0	55	55	55	55	

11B-Arbeidsmarkedstiltak

11B-Arbeidsmarkedstiltak - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Om tjenesteområdet

Bergen kommune sysselsetter mange personer i ulike arbeidsmarkedstiltak. For å styrke inkluderingsarbeidet i Bergen kommune ble håndteringen av språk- og arbeidspraksis sentralisert i 2019. Det sentrale ansvaret ble lagt til avdelingen Arbeidsinkludering i HR Bemanning, som skal fungere som inngangsporten til samtlige praksisplasser i kommunen. Bergen kommune har også en rekke ansatte i varig tilrettelagte stillinger ved ulike arbeidssteder.

Hovedprioriteringer

Byrådet vil videreføre arbeidet med å gi de som står utenfor arbeidsmarkedet en mulighet til å opparbeide seg arbeidserfaring og gjennom det styrke mulighetene til å skaffe seg eget arbeid. For å muliggjøre dette vil byrådet jobbe for å øke antall praksisplasser i Bergen kommune i samarbeid med enhetene. Byrådet vil også jobbe for å øke antall arbeidsplasser tilpasset personer med behov for varig tilrettelagt stilling. Det gode samarbeidet med NAV og tiltaksarrangører vil videreføres.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	10 943	10 943	10 943	10 943
Sum Lønns- og prisvekst mv.	322	322	322	322
Sum Tekniske justeringer	-50	-50	-50	-50
Prisjustering og diverse endringer	272	272	272	272
Konsekvensjustert ramme	11 215	11 215	11 215	11 215
Ramme 2022-2025	11 215	11 215	11 215	11 215

Sammendrag budsjett

Budsjettet for tjenesteområdet omfatter i hovedsak drift av avdelingene Arbeidsinkludering og Gjenbruk, i tillegg til dekning av lønnsutgifter for arbeidsledere og ansatte i varig tilrettelagte stillinger i Bergen kommune. Inntektene knyttes til lønnsrefusjon fra NAV for ansatte i tiltaket «Varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet». Fra februar 2021 utgår engangsmidler for en prosjektstilling i 2020.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Økonomiplan			
	Budsjett 2020	Budsjett 2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	9 771	9 566	9 859	9 859	9 859	9 859
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	4 995	5 296	5 307	5 307	5 307	5 307
Overføringsutgifter	578	324	324	324	324	324
Finansutgifter	85	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	15 429	15 186	15 491	15 491	15 491	15 491
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-4 143	-2 225	-2 258	-2 258	-2 258	-2 258
Refusjoner	-1 817	-2 017	-2 017	-2 017	-2 017	-2 017
Sum Driftsinntekter	-5 960	-4 243	-4 276	-4 276	-4 276	-4 276
Sum	9 469	10 943	11 215	11 215	11 215	11 215

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	1 015	1 543	1 543	1 543	1 543	1 543
Arbeid, sosial og bolig	8 562	9 213	9 163	9 163	9 163	9 163
Kultur, mangfold og likestilling	187	187	187	187	187	187
Fellesposter - bykassen	-345	0	322	322	322	322
Sum	9 469	10 943	11 215	11 215	11 215	11 215

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sysselsettingstiltak / adm.	7 190	6 496	6 691	6 691	6 691	6 691
Tilskudd til lønn for yrkes- / utviklingshemmede	2 279	4 447	4 525	4 525	4 525	4 525
Sum	9 469	10 943	11 215	11 215	11 215	11 215

Utfordringer og strategi

Statistikk fra NAV viser at det står mange mennesker utenfor arbeidslivet til enhver tid som både kan og vil jobbe. Bergen kommune er i dag involvert i en rekke ulike arbeidsmarkedstiltak, og byrådet vil vurdere muligheter for å forbedre drift og koordinering av disse tiltakene.

Avdelingen Arbeidsinkludering i HR Bemanning har ambisjoner om å styrke inkluderingsarbeidet i Bergen kommune. Avdelingen håndterer samtlige henvendelser om språk- og arbeidspraksis som rettes til kommunen, og skal sørge for en god jobbmatch mellom kandidat og arbeidssted. Gjennom praksis skal Arbeidsinkludering gi de som står utenfor en mulighet. Arbeidsinkludering har også ansvar for 30 personer som arbeider i varig tilrettelagte stillinger i kommunens enheter. Avdelingen har nylig fullført prosjektet *Varig tilrettelagte stillinger i Bergen kommune*, noe som har resultert i en rekke forbedringstiltak som vil implementeres i 2021. Kommunens egen gjenbrukssentral, som rehabiliterer møbler for gjenbruk, har også flere ansatte på tiltak i ulike funksjoner, bl.a. i verksted, lager, transport, mv.

Arbeidsinkludering vil fortsette arbeidet med å videreutvikle avdelingen. Byrådssaken «*Arbeidsinkludering. Opptrapping av sentraliserte arbeidsmarkedstiltak i Bergen kommune*» ble nylig vedtatt, og skal blant annet bidra til sterkere forankring og større bredde i praksistilbudet. I det videre arbeidet vil Arbeidsinkludering ha fokus på kvalitet, effektivitet og inngåelse av flere intensjonsavtaler med resultatenheter i Bergen kommune. Utfordringene fremover blir å fremskaffe nok praksisplasser for å dekke de eksisterende behovene for språk- og arbeidspraksis samt å prioritere jobbmatcher mot innmeldte praksisplasser, slik at avdelingens ressurser benyttes på en god, hensiktsmessig og effektiv måte.

Overordnede mål

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En rettferdig og inkluderende by	400 personer i språk og arbeidspraksis.	Antall personer i språk og arbeidspraksis	250	400	400	400

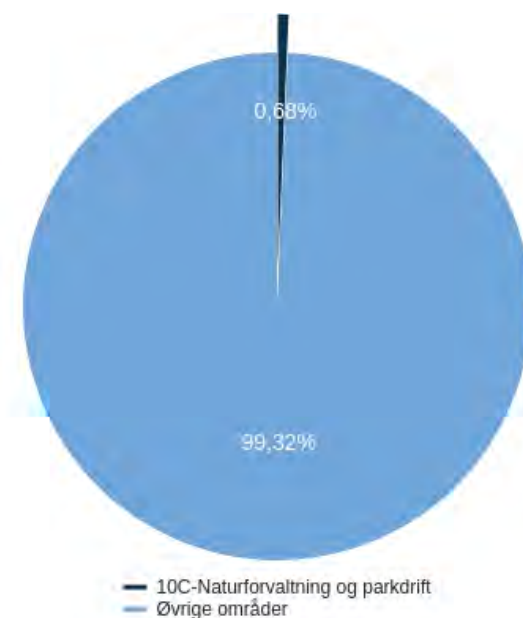
Virkemiddel for å nå mål

For å bidra til økt sysselsetting gjennom praksisplasser i kommunen vil byrådet:

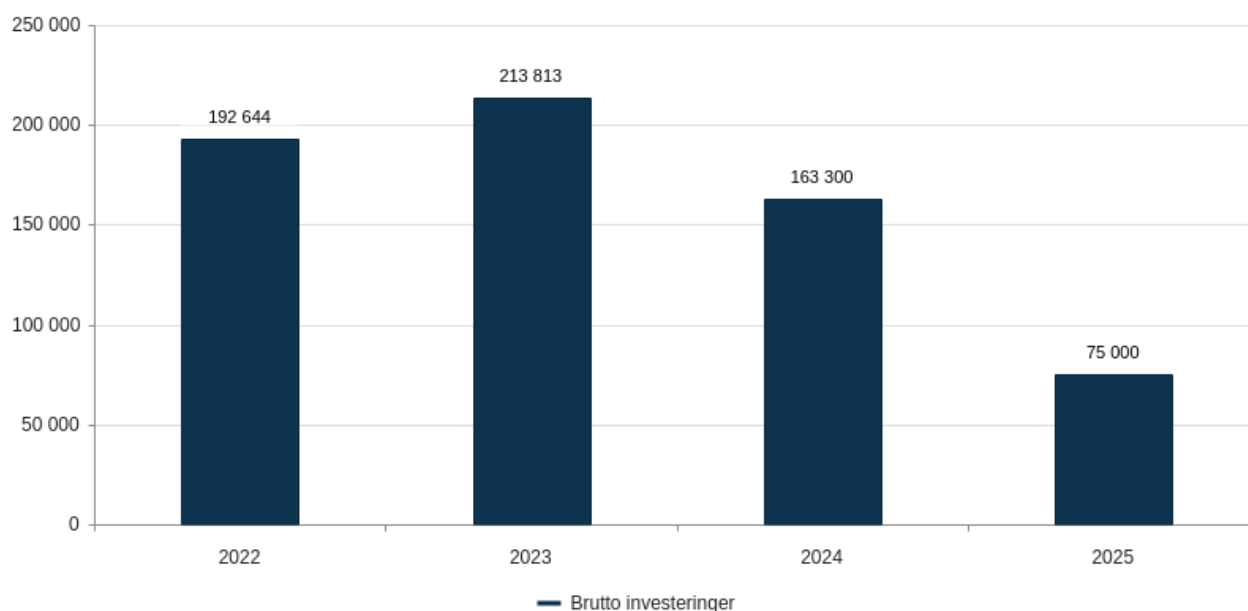
- Videreføre samarbeidet med NAV og tiltaksarrangører for å sikre jevn formidling av kandidater.
- Inngå flere intensjonsavtaler med resultatenheter i Bergen kommune for å sikre tilstrekkelig antall praksisplasser og bredde i praksistilbudet.
- Opprettholde fokuset på gode jobbmatcher for å gi kandidaten relevant arbeidserfaring og utviklingsmuligheter.
- Tilby karriereveiledning og sørge for at kandidatene får en sluttattest som kan brukes i fremtidig jobbsøking.

10C-Naturforvaltning og parkdrift

10C-Naturforvaltning og parkdrift - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter ivaretagelse av naturen og dens mangfold, samt utvikling og tilrettelegging av friområder og urbane landskap for rekreasjon gjennom opplevelser, aktivitet og friluftsliv.

Tjenesteområdet omfatter også bygging, forvaltning og drift av parker og byrom – areal med stor

rekreasjonsverdi for byens innbyggere. Universell utforming skal tilstrebes ved nybygging og rehabiliteringer.

For å sikre gode offentlige, tilgjengelige areal, er det en viktig oppgave for kommunen å styre transformasjon av større områder. Gode løsninger skal utvikles og sørge for tilstrekkelig areal til allmenheten gjennom byrom som for eksempel smau, gater, parker, allmenninger og områder for lek. Det er sentralt å påse at innbyggerne har nærhet til tur- og friområder.

Tjenesteområdet omfatter også oppgradering og nybygging av lekeplasser, samt årlig hovedettersyn av uterom på skoler, barnehager og lekeplasser. Forvaltningsansvar for byfjell, vassdrag, vilt, friluftsliv, skog og biologisk mangfold omfattes også av tjenesteområdet.

Arbeidet utføres hovedsakelig av Bymiljøetaten, men tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen, herunder alle fagetater innenfor Byrådsavdeling for klima, miljø og byutvikling.

Hovedprioriteringer

Kommunens arbeid på natur- og miljøområdet styrkes med 6,5 mill. i varige budsjettmidler for å styrke forvaltning av kommunens naturrikdommer. Kommunens naturfaglige arbeid vil med dette rigges for å løse langt større og mer komplekse problemstillinger enn tidligere som å ta vare på naturen i forbindelse med utbygging/fortetting. For å lykkes med fortetting, må den være menneskevennlig, kutte klimagassutslipp og ta vare på naturen.

Styrkingen vil blant annet gi rom for å utvikle kommunens blågrønne strategi, med vekt på vassdrag der det gyter villaks og ørret. Et av målene er å få på plass et arealregnskap og bli en arealpositiv kommune. De senere årene har også presset på byfjellene i Bergen økt. Det er derfor behov for økt kapasitet til forvaltning av byfjellene. De siste årene har vist oss at bergenserne trenger rik tilgang til nærnatur når vi tilbringer mer tid i egen by.

På investeringssiden satses det videre på Barnas byrom og sentrumslekeplass på Nordre Tollbodkai. Arbeidet med etablering av bystrand og Lungegårdsparken fortsetter. Siste etappe på Løvtien gjennomføres slik at det blir en sammenhengende turvei fra Kråkenes til Melkeplassen.

Nedre del av Nygårdsparken skal totalrenoveres for tåle fremtidig daglig bruk av stadig flere sentrumsbeboere og gi bedre mulighet for arrangementer. Festplassen skal få forsterket strømforsyning slik at store arrangement får tilgang på tilstrekkelig strøm og bruk av dieselaggregater opphører.

Møllendalselven elve- og strandpark er i planleggingsfasen og gjennomføres i planperioden. Hele elve- og strandsonen skal omskapes til et stort friområde som tilrettelegges for opplevelser, lek og rekreasjon. Elven skal restaureres for å gi gode vilkår for biologisk mangfold.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	138 043	138 043	138 043	138 043
Sum Lønns- og prisvekst mv.	3 410	3 410	3 410	3 410
Sum Tekniske justeringer	-106	-106	-106	-106
Sum Utgående engangstiltak	-1 203	-1 203	-1 203	-1 203
Prisjustering og diverse endringer	2 102	2 102	2 102	2 102
Konsekvensjustert ramme	140 144	140 144	140 144	140 144
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Økt ressursbehov for vassdragsforvaltning	228	228	228	228
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	228	228	228	228
Nye tiltak				
Arna Bydelspark - Seimsmyrane	309	582	582	582
Digitalisering naturforvaltning og parkdrift - driftskonsekvens	260	-260	-670	-670
Driftskonsekvens av investeringer - Naturforvaltning og parkdrift	433	691	1 291	2 309
Driftskonsekvens av overtagelse av anlegg på Mindemyren - Mindemyren fase 1	500	2 400	2 400	2 400
Driftskonsekvens Bystrand Lungegårdspark	0	0	0	2 300
Driftskonsekvens Sudmannsvei lekeplass	0	255	255	360
Løvstien etappe 4 - delstrekning 2	0	0	400	400
Prosjektledere Bymiljøetaten belastes investeringsprosjektene	-3 300	-3 300	-3 300	-3 300
Styrke kommunens naturarbeid - kompetanse og kapasitet	6 500	6 500	6 500	6 500
Sum Nye tiltak	4 702	6 868	7 458	10 881
Kutt i tiltak				
Endring i drift og vedlikehold av kommunale parker	-900	-900	-900	-900
Sum Kutt i tiltak	-900	-900	-900	-900
Ikke igangsette planlagt tiltak				
Driftskonsekvens av investeringer - Naturforvaltning og parkdrift	0	0	-217	-422
Sum Ikke igangsette planlagt tiltak	0	0	-217	-422
Nye tiltak og realendringer budsjett	4 030	6 196	6 569	9 787
Ramme 2022-2025	144 174	146 341	146 714	149 932

Tilpasning til aktivitetsnivå

Økt ressursbehov for vassdragsforvaltning

Omfang av vassdragsrelaterte aktiviteter har økt de siste årene. Bymiljøetaten har bl.a. ansvar for å følge opp en rekke overordnede oppgaver og prosjekter knyttet til vassdrag som f.eks. Prosjektkoordinering Vannområde Vest, Oppfølging av tiltaksprogrammet for "Regional plan for vassregion Hordaland 2016-2021", Bidrag til arbeid med Kommunedelplan Overvann, Utvikling av temakart for blågrønne strukturer, Oppfølging av "Forvaltningsplan for vassdragene i Bergen", Oppfølging av fagråd for Haukåsvassdraget og Bergen Kommunes vassdragsråd.

Nye tiltak

Arna Bydelspark - Seimsmyrane

Driftskostnader tilknyttet Arna bydelspark - Seimsmyrane. Driftskostnadene gjelder:
- ukentlig visuelt ettersyn av lekeutstyr,

- belysning /strømforbruk, renhold, og bosstøpping.
- avretting og vedlikehold av veier og plasser.
- vedlikehold av gress- og våtmarksarealer.
- vedlikehold av to broer og natursteinsmurer.
- ettersyn og tømning av sandfangkummer, sluser, rør.
- i etableringsfasen vil det også kunne være behov for vanning og gjødsling av vegetasjon, utskifting av trær og planter.
- forvaltning: utleie byrom, naturforvaltning, juridisk spørsmål og oppfølging

Digitalisering naturforvaltning og parkdrift - driftskonsekvens

Det er i budsjettet tatt hensyn til driftskonsekvenser for prosjektet "IKT system bruk av offentlig areal". Det skal anskaffes programvare for å effektivisere forvaltning, utleie o.l. av offentlig areal.

Driftskonsekvens av investeringer - Naturforvaltning og parkdrift

Driftskonsekvenser av investeringer tilknyttet naturforvaltning og parkdrift. Dette gjelder driftsutgifter tilknyttet oppgradering av turveier, Skjoldstølen friluftsanlegg, Fanatorget lokalpark og lekeplass, Barnas byrom, Damsgård lekeplass, Lien lekeplass, Løvtakklien lekeplass, Nygårdsparken, den grønne akse, vassdrag- og våtmarkstiltak, Sælenvassdraget del 2, Sandgotna uterom, Brønndalen Olsvikkjernet, piloter flyttbare bymøbler, benker og gapahuker. Det er fratrukket en netto besparelse for prosjektet fontener i sentrum.

Driftskonsekvens av investeringer - samferdsel

Dette omfatter driftskonsekvenser tilknyttet følgende investeringsprosjekter:

- **Gangveier til kollektivholdeplasser:** Det er planlagt etablering av ca 600 meter gangvei, som ikke tidligere har vært i kommunalt eie eller under kommunal drift. Det vil dermed være behov for økte driftsmidler for å gjennomføre forventet nødvendig drift og vedlikehold. Vinterdrift av veiene må i stor grad gjøres manuelt.
- **Fortau Bankvegen:** økte driftskostnader til tømning av sandfang, kosting av fortau, vintervedlikehold, evt. reparere mindre skader på dekke / kantstein.
- **Skranevatnet nord, belysning turvei:** Flere lyspunkt medfører økte strøm og vedlikeholdskostnader.
- **Belysning gang-og sykkelvei Bøjarnesveien:** Flere lyspunkt medfører økte strøm og vedlikeholdskostnader.
- **Belysning ifm hjertesone Kristi krybbe skole, Langeveien:** Flere lyspunkt medfører økte strøm og vedlikeholdskostnader.

Driftskonsekvens av overtagelse av anlegg på Mindemyren - Mindemyren fase 1

Overtakelse av anlegg fra Bybane utbygging på transformasjonsområdet Mindemyren, er forventet å medføre økt oppfølging av driftsoppgaver og publikumshenvendelser. Driftskostnadene tilknyttet kanalen forventes å bli 2,4 mill. pr år fra etaten overtar driften, jf. vedtak i sak [BY 295/19](#).

Driftskonsekvens Bystrand Lungegårdspark

Når Bystranden er ferdigstilt vil det medføre økte driftskonsekvenser. Parken blir 50 % større enn det Lungegårdsparken var og vil få økt bruksintensitet. Dette vil medføre at driftskostnadene vil øke når parken står ferdig.

Driftskonsekvens Sudmannsvei lekeplass

Sudmannsvei lekeplass er et eksisterende anlegg som Bergen kommune har ansvar for i dag. Oppgraderingene medfører imidlertid en økning av antall elementer og utemøbler, ulike typer markdekker, og vil innby til økt bruk og dermed mer slitasje enn det arealene representerer i dag. Det introduserer også nye «bymøbler» i form av drikkevannspost og publikumstolett. Driftskostnadene er derfor beregnet som på et nytt anlegg. Publikumstolett krever jevnlig ettersyn og påfyll av bruksartikler, renhold og teknisk kontroll.

Løvtien etappe 4 - delstrekning 2

Det vil bli økte driftskostnader ved ferdigstillelse av Løvtiens siste etappe. Driftskostnadene vil gjelde vedlikehold av grusveier, krattrydding, grøfterensk, overvannsanlegg, gjerder, brokonstruksjon, tømning av søppel, vintervedlikehold, nettleie og strømforbruk.

Prosjektledere Bymiljøetaten belastes investeringsprosjektene

Praksis for regnskapsføring av interne prosjektledere for investeringsprosjekter i regi av Bymiljøetaten endres. Lønnskostnadene for prosjektlederne vil heretter bli regnskapsført som en del av investeringprosjektene på samme måte som det i dag gjøres for andre enheter i kommunen. På denne måten likestilles regnskapsføring av interne og eksterne prosjektledere.

Styrke kommunens naturarbeid - kompetanse og kapasitet

Kommunens arbeid på natur- og miljøområdet styrkes med 6,5 mill. i varige budsjettmidler. Verden står overfor både en klima- og naturkrise. Samtidig har koronasituasjonen vist oss at bergenserne trenger nærnatur når vi tilbringer mer tid i egen by. For at vi skal lykkes med fortetting, må den være menneskevennlig, kutte klimagassutslipp og ta vare på naturen. Da er det nødvendig å styrke kommunens arbeid med den rike naturen i kommunen.

Kommunens naturfaglige arbeid vil med dette rigges for å løse langt større og mer komplekse problemstillinger enn tidligere.

Styrkingen vil blant annet gi rom for å utvikle kommunens blågrønne strategi, med vekt på vassdrag der det gyter villaks og ørret. Et av målene er å få på plass et arealregnskap og bli en arealnøytral kommune. De senere årene har også presset på byfjellene i Bergen økt. Det er derfor behov for økt kapasitet til forvaltning av byfjellene.

Kutt i tiltak

Endring i drift og vedlikehold av kommunale parker

Det foreslås noe redusert nivå på drift og vedlikehold av kommunale parker. Den grønne akse i sentrum vil fortsatt være prioritert slik at reduksjonen i stor grad vil måtte tas i bydelene der det vil bli færre blomster mv.

Ikke igangsette planlagt tiltak

Driftskonsekvens av investeringer - Naturforvaltning og parkdrift

Driftskonsekvenser av investeringer tilknyttet naturforvaltning og parkdrift. Dette gjelder driftsutgifter tilknyttet oppgradering av turveier, Skjoldstølen friluftsanlegg, Fanatorget lokalpark og lekeplass, Barnas byrom, Damsgård lekeplass, Lien lekeplass, Løvstakklie lekeplass, Nygårdsparken, den grønne akse, vassdrag- og våtmarkstiltak, Sælenvassdraget del 2, Sandgotna uterom, Brønndalen Olsvikkjernet, piloter flyttbare bymøbler, benker og gapahuker. Det er fratrukket en netto besparelse for prosjektet fontener i sentrum.

Sammendrag budsjett

Budsjettet styrkes med 6,5 mill. i varige midler for å rigge kommunens naturfaglige arbeid for å løse langt større og mer komplekse problemstillinger enn tidligere.

Det er innarbeidet et mindre nedtrekk i budsjettet til drift og vedlikehold av kommunale parker.

Det er gjennomført en regnskapsteknisk endring slik at kommunenes interne prosjektledere vil bli belastet de respektive investeringsprosjektene på samme måte som eksterne prosjektledere blir.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett				Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024
Driftsutgifter									
Lønn	51 475	50 296	48 513	48 513	48 513	48 513			
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	56 258	57 058	64 972	67 138	67 511	70 729			
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 680	2 215	2 215	2 215	2 215	2 215			
Overføringsutgifter	18 686	14 244	14 244	14 244	14 244	14 244			
Finansutgifter	39 309	31 075	31 075	31 075	31 075	31 075			
Sum Driftsutgifter	167 408	154 888	161 020	163 186	163 559	166 777			
Driftsinntekter									
Salgsinntekter	-1 287	-2 309	-2 309	-2 309	-2 309	-2 309			
Refusjoner	-17 158	-14 351	-14 351	-14 351	-14 351	-14 351			
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-6 353	-185	-185	-185	-185	-185			
Sum Driftsinntekter	-24 798	-16 845	-16 845	-16 845	-16 845	-16 845			
Sum	142 610	138 043	144 174	146 341	146 714	149 932			

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	10 245	6 818	7 927	7 927	7 927	7 927
Klima, miljø og byutvikling	134 098	129 057	132 837	135 003	135 376	138 594
Fellesposter - bykassen	-1 872	2 168	3 410	3 410	3 410	3 410
Sum	142 610	138 043	144 174	146 341	146 714	149 932

Fordeling per tjeneste

	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Grøntfaglig planlegging	14 748	13 423	13 493	13 253	13 253	13 253
Kommunale skoger	-43	676	696	696	696	696
Landbruk	9 914	7 840	8 023	8 023	8 023	8 023
Grønn prosjektering	29 648	29 556	26 443	26 564	26 594	26 594
Parkdrift	68 342	67 845	69 468	71 753	72 096	75 314
Fiske, fangst og viltstell	215	136	137	137	137	137
Naturforvaltning	19 225	18 567	25 915	25 915	25 915	25 915
Sum	142 610	138 043	144 174	146 341	146 714	149 932

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo Trondheim kommune	Stavanger	ASSS uten Oslo	
Prioritet						
Naturforvaltning og friluftsliv brutto investeringsutgifter beløp pr innb (kr) *)	41	44	367	113	44	89
Netto driftsutgifter per innbygger (329) landbruksforvaltning og landbruksbasert nær.utv. (B) *) **)	21	36	0	25	37	36
Rekreasjon i tettsted brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	355	361	623	276	716	364
Andre nøkkeltall						
Netto driftsutgifter (329) Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling *)	6 109	10 206	0	5 222	5 370	4 636

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Prioritet

Brutto investeringsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv pr. innbygger

Brutto investeringsutgifter i Bergen kommune for KOSTRA-funksjon 360 - Naturforvaltning og friluftsliv - utgjorde kr 44 pr. innbygger i 2020. Dette er en indikator som kan ha til dels store svingninger fra år til år. Dette skyldes at investeringene år for år er varierende, også i andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. Årsaken til svingningene knytter seg til ujevn oppstart av prosjekter.

Rekreasjon i tettsted brutto driftsutgifter, beløp pr. innbygger

Brutto driftsutgifter i Bergen kommune til Rekreasjon i tettsted - viser en liten økning fra kr 355 kr pr. innbygger i 2019 til kr 361 pr. innbygger i 2020. Dette er en indikator som har steget jevnt de siste år og skyldes at det er flere ferdigstilte anlegg som pådrar seg driftsutgifter til feks. vedlikehold.

Utfordringer og strategi

Overordnede strategier og planer stiller krav og gir føringer. Blant annet påvirker Kommuneplanens arealdel (KPA) 2018 – 2030, flere tematiske planer som vil kreve revisjon.

Fortettingen av byen er utfordrende da det setter press på områders arealbruk. Kommunen spiller en viktig rolle ved å ivareta helheten i arealbruk og for å unngå bit-for-bit nedbygging. Dette krever at kommunen sikrer strategisk blågrønne arealer som både kan tjene ivaretagelse av økologiske korridorer og gode rekreasjonsarealer for allmenheten; byrom, parker, sjø, fjell, skog og vassdrag. Arealer sikres gjennom nye reguleringsplaner, ekspropriasjon og oppkjøp. Dette er prosesser som er komplekse og tidkrevende fordi det kan involvere mange parter og hensyn.

I tillegg er innfallsporter til blågrønne strukturer og informasjon om rekreasjonsmuligheter, med på å øke tilgjengeligheten for allmenheten.

Ny «Strategi for blågrønne strukturer i Bergen - 2030» skal utarbeides i henhold til Kommuneplanens samfunnsdel (KPS) og Kommuneplanens arealdel (KPA). Strategien skal forsterke ambisjonene knyttet til natur- og biologisk mangfold, samt ivaretagelse av skog og byfjell. Den overordnede strategien vil sammen med tematiske planer og handlingsplaner danne grunnlaget for forvaltning av areal og natur i årene som kommer.

Bergen kommune vedtok i 2019 en ny strategi for arkitektur. Gjennom god arkitektur vil Bergen kommune nå mål som er satt i Kommuneplanens Samfunnsdel, gjennomføre fortetting med kvalitet og særpreg, samt fortsatt holde høye og gode arkitektoniske kvaliteter i kommunale byrom. Strategien skal gi en forutsigbar felles plattform og diskusjonsgrunnlag i utviklingen, vurderingen og godkjenning av prosjekter.

Andre planer som styrer arbeidet innenfor tjenesteområdet, og stiller krav både til arealplanlegging og utforming, er plan for universell utforming og kommunedelplan for overvann.

Stor pågang av interessenter, samt et økende behov for koordinering mellom forskjellige offentlige, relevante aktører, gjør arbeidet med tilrettelegging for aktivitet i byrom og parker mer krevende.

Etat for landbruk vil fortsatt bidra til å realisere målet om å gjøre Bergen til den grønneste byen i landet. Kommuneplanen, Grønn strategi, Handlingsplan for landbruk, Dyrevelferdsplanen, Strategi for urbant landbruk og byrådets plattform gir viktige føringer for arbeidet. I tillegg har regelverket som etaten

forvalter klima- og miljøkrav til alle tiltak. Handlingsplan for landbruk skal rulleres i 2022. Arbeidet med en temaplan for skogbruket er startet opp høsten 2021.

Etat for landbruk prioriterer å behandle søknader om statlige og kommunale tilskudd korrekt og til rett tid. Andre søknader, uttalelser til saker etter plan og bygningsloven og saker etter jord- og skoglov skal behandles så snart som mulig og i tråd med gjeldende regelverk. Rådgiving til bønder og skogeiere er en viktig arbeidsoppgave. Det er økt interesse for tilleggsnæringer som Inn på TUNET, samarbeid om salg og videreføring av landbruksprodukter, samt dyrking av grønnsaker, frukt og bær. Byrådet ønsker å utrede en tilskuddsordning for lokal matproduksjon og gårdsturisme.

Det er stort engasjement for å finne gode klimatiltak basert på forskning, fakta og god agronomi. Vannhusholdning er en av flere viktige faktorer for gode avlinger og lavere utslipp av klimagasser, og det kan søkes om statlig tilskudd til drenering. Kommunen vurderer og prioriterer søknader.

I tråd med nasjonale og kommunale føringer, er vern av matjord og å hindre nedbygging av dyrket mark prioritert. Bystyret har også vedtatt at matjord skal tas vare på dersom jordbruksareal godkjennes brukt til andre formål enn landbruk.

Det er stor byggeaktivitet i Bergen, og befaringer viser at en del av massene blir ulovlig plassert i LNF-områder (landbruk, natur og friluft). Regelverket har strenge krav til masser som skal brukes på arealer med matproduksjon og i naturen. I tillegg til forurensing følger også spredning av fremmede og uønskede arter.

Dyr har en egenverdi. Byrådet vil sørge for at dyrene i Bergen behandles godt og sikre god dyrevelferd i kommunen. Bergen kommune har landets første dyrevelferdsplan, gjeldende 2018-2021. Det er planlagt med oppstart av rulling av planen i 2022. Dyrevern i samarbeid med Mattilsynet, dyrevernorganisasjoner og veterinærtjenester er viktige tema i planen. Mattilsynet forvalter regelverk om dyrevelferd. Kommunen bidrar med tilskudd og informasjon. Kommunene har også lovpålagt ansvar for tilgang på klinisk veterinærvakt. Det er mange veterinærklinikker som kan behandle smådyr i Bergensområdet, men det er vanskelig å rekruttere og beholde veterinærer til landbruket. Dette er alvorlig for dyrevelferden. Byrådet har derfor gitt støtte til stordyrveterinærer for å sikre god oppfølging av dyr i landbruket.

“Strategi for urbant landbruk – dyrk byen” ble godkjent av bystyret i 2019. Urbant landbruk handler om dyrking i nabolag og samhandling mellom mennesker. Alle inkluderes uavhengig av alder, kjønn og etnisitet. Dyrking i byen har vist seg å være et godt integreringstiltak. Det er også stor interesse for skolehager og parselhager.

Overordnede mål

- En attraktiv og levende by

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

- **Norges grønneste storby**

Bergen skal være Norges grønneste storbyby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen.

Bergen har en målsetning om å være Norges grønneste storby. Det krever målrettet innsats og et temposkifte i klimaarbeidet. Klimakrisen er vår tids største utfordring og solidaritetssak, og Bergen må ta sin del av ansvaret. Vårt mål er derfor at Bergen skal halvere klimagassutslippene innen 2023, og vil styrke kommunens klimaarbeid. Vi må slutte å bygge ned naturen, opprettholde artsmangfold, sikre god dyrevelferd i kommunen og sørge for at alle har tilgang til grønne rekreasjonsområder.

- **Trygg økonomistyring**

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv.

En ansvarlig og trygg økonomistyring, samsvar mellom kommunens inntekter og utgifter og en seriøs arbeidsgiverpolitikk tuftet på heltidskultur danner grunnlaget for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet og skape den byen vi ønsker. Byrådet vil bruke sin innkjøpsmakt strategisk for å sikre at klima og miljø, arbeidsvilkår, tariffavtale, godkjent lærebedrift og seriøsitetskrav i større grad blir vektlagt i anbudene.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En attraktiv og levende by	Bergen skal ha gode offentlige byrom og natur- og friluftsområder som er tilgjengelige og tilrettelagt for alle typer brukere.	Alle bydeler skal ha minst en, universelt utformet, merket turveg.		20,0 %	40,0 %	100,0 %
	Bergen skal være en by som våger å ta nye grep for å skape et aktivt og attraktivt sentrum og bydeler	Gjennomføre en kvalitativ og kvantitativ analyse av aktivitet i utvalgte byrom og parker		Ikke gjennomført	Gjennomført	Gjennomført
Norges grønneste storby	Bergen skal avsette og utvikle arealer til sammenhengende blågrønne strukturer - også i fortetningsområdene.	Alle (nye) bolig (etableringer) i byfortettingssonene skal være i en avstand på maksimum 500 meter til turområde.		Økende utvikling	Økende utvikling	Økende utvikling
		Blågrønt temakart videreutvikles og legges til grunn i arealplanlegging		25,0 %	50,0 %	100,0 %
	Opprettholde produksjon og produksjonsgrunnlag i landbruket i Bergen kommune	Antall søknader om produksjonstilskudd fra Landbruksdirektoratets statistikk	119	120	122	125
	Øke interesse for urbant landbruk – dyrking i byen, parselhager og andelslandbruk	Antall innvilgede søknader om kommunalt tilskudd til urbant landbruk	26	29	32	35
Trygg økonomistyring	Bergen skal være en by hvor nye anlegg har høy kvalitet for varig verdi og appellerer til flere generasjoner	Antall nye barnas byrom.		4	4	3

Virkemiddel for å nå mål

For tjenesteområdet Naturforvaltning og parkdrift kan de overordnede mål defineres som;

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke

- Bergen skal være en by som våger å ta nye grep for å skape et aktivt og attraktivt sentrum og bydeler.
- Bergen skal være en by hvor nye anlegg har høy kvalitet for varig verdi og appellerer til flere generasjoner

Bergen skal være Norges grønneste by der klima og miljøhensyn legger premisset for samfunnsutviklingen

- Bergen skal avsette og utvikle arealer til sammenhengende blågrønne strukturer - også i fortetningsområdene.
- Bergen skal ivareta levende kultur- og naturlandskap, og verne om det biologiske mangfold.

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv

- Bergen skal være en by som lytter til sine innbyggere og utvikler nye løsninger som bygger på fakta og medvirkning.

Politisk plattform, strategier, temaplaner og generelle utfordringer krever tydelige satsinger og virkemidler for å oppfylle målene som er satt.

Ny «Strategi for blågrønne strukturer -2030» vil bidra ytterligere til å definere og prioritere tiltak som bygger opp under de målsetninger som er vedtatt. Strategien vil samle beslektede forvaltningsplaner under en paraply som sikrer en helhetlig utvikling og forvaltning av blågrønne strukturer. Kunnskapsgrunnlag skal utvikles for å få innsikt i kvaliteter og biotoper. Blågrønne strukturer i fortetningsområdene skal primært tilrettelegges for mennesker, men bør utvikles med kvaliteter som gjør de attraktive for planer, insekter og dyr for å bidra til gode livsvilkår. Der viktige biotoper for dyr eksisterer i fortetningsområder i dag, vil de ivaretas.

Generelt sikrer kommunen gjennom planuttalelser at blågrønne arealer avsettes i henhold til blågrønt temakart knyttet til [Kommuneplanens arealdel \(KPA\)](#). [Blågrønt temakart](#) skal videreutvikles i samsvar med ny KPA.

I 2020 startet Bergen kommune en utredning for å kartlegge areal som i dag benyttes til parkering i Bergen. Utredningen kartlegger hvordan kommunen kan ta ut potensialet av løpende måloppnåelse av redusert personbiltrafikk og behov for parkering, gjennom utvikling av arealene til gode byrom, parker og friområder for aktivitet og rekreasjon for innbyggerne.

Medvirkning og dialog med innbyggerne er viktig for Bergen kommune og derav vil det bli utarbeidet tiltak for medvirkning i planer, utredninger og forprosjekter.

For kommende planperiode vil det bli økt satsing på forvaltningen av byfjell, vilt og utvalgte vassdrag. Det vil bli satt fokus på å skape en levende by gjennom tilrettelegging for økt aktivitet gjennom hele året. Det vil bli prioritert å få på plass en egen belyningsplan som sikrer at turveier har god belysning og byrom og parker gjøres attraktive gjennom bruk av belysning.

Arealer for aktivitet og rekreasjon skal appellere til flere brukergrupper og generasjoner.

Det skal være enkelt å kommunisere digitalt med kommunen og det vil bli satset ytterligere på digitalisering av kommunikasjonskanaler og tjenester.

Byrådets tiltak for å målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

-Videreutvikle [blågrønt temakart](#) knyttet opp til "[Kommuneplanens arealdel 2018-2030](#)"

-Følge opp og gjennomføre tiltak i "[Strategiplan - Bytrær i Bergen](#)"

-Følge opp og gjennomføre tiltak i ["Kommunedelplan for overvann"](#)

-Følge opp tiltak i ["Bergen 2030 - Kommuneplanens samfunnsdel"](#)

-Følge opp tiltak i ["Grønn Strategi"](#)

Aktivitet (Nøkkeltall)

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall dekar jordbruksareal i produksjon	0	0	0	16 340	16 340	16 400	16 400	
Antall nye Barnas byrom	0	0	4	4	1	2	3	
Parkareal dekar	1 773	1 755	1 778	1 778	0	0	0	
Samlet lengde av sommerturveier, -turstier og -løyper med kommunalt driftsansv (km)	192	192	192	192	0	0	0	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan					Sum 2022-25
	Ferdig år	Saksref. Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025		
Barnas byrom	Løpende					10,9	3,0	10,4	10,0	34,3	
Bystrand Lungegårdsparken	2024	BY0159/18	120,0	235,0	-2,9	232,1	39,1	102,0	50,0	0,0	191,1
Den grønne akse	Løpende					5,7	3,7	5,0	0,0	14,4	
Fontener i sentrum	2022	AD 2020/07147- 2	6,0	6,0	0,0	6,0	2,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Fredens bolig	2022	BR 1119/19	13,1	22,0	0,0	22,0	10,3	0,0	0,0	0,0	10,3
Grønnevikken - byboliger og delekultur - Konseptutvikling	2025	IA		12,5	0,0	12,5	2,5	3,5	2,5	2,0	10,5
Innløsning og erverv friarealer	Løpende					2,0	0,5	0,5	0,5	3,5	
Kirkebukten sjøfrontpark - utredning	2023	IA		1,0	-0,5	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	1,0
Løvtien etappe 4 - delstrekning 2	2022	BY 119/20	50,0	53,1	0,0	53,1	22,0	0,0	0,0	0,0	22,0
Mindemyren fase 1 - planlegging og gjennomføring	2026	BY 295/19	116,2	116,2	0,0	116,2	10,0	11,3	0,0	0,0	21,3
Mindemyren kommunal andel	2024	IA		20,0	0,0	20,0	0,0	0,0	20,0	0,0	20,0
Møllendalselven elve- og strandpark	2025	IA		92,5	0,0	92,5	5,0	22,0	30,0	32,0	89,0
Nesttun elvepark	2027	IA		35,1	0,0	35,1	4,3	1,6	0,0	0,0	5,9
Ny strømforsyning Festplassen	2022	UFGN 67/20	20,0	20,0	0,0	20,0	18,5	0,0	0,0	0,0	18,5
Nygårdsparken midtre del	2024	IA		12,0	0,0	12,0	0,5	1,0	10,5	0,0	12,0
Nygårdsparken nedre del	2024	BY 362/20	67,0	79,6	0,0	79,6	25,3	29,6	10,6	0,0	65,5
Parker rehabilitering	Løpende					3,1	2,3	1,3	0,0	6,7	
Rehabilitering gatetrær og vegetasjon	2024	IA		11,0	0,0	11,0	2,5	3,9	3,0	0,0	9,4
Sentrumslekeplass - første utbyggingstrinn	2023	IA		16,8	0,0	16,8	5,0	11,8	0,0	0,0	16,8
Steinsvikneset	2022	IA		4,4	0,0	4,4	1,5	0,0	0,0	0,0	1,5
Sudmannsvei lekeplass	2022	BR 1088/21	10,2	10,2	0,0	10,2	7,1	0,0	0,0	0,0	7,1
Sælenvassdraget del 2	2024	IA		17,0	0,0	17,0	1,4	3,0	12,5	0,0	16,9
Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene	Løpende					5,4	7,0	5,0	5,0	22,4	
Utbyggingsavtaler Mindemyren	Løpende					0,0	0,0	0,0	20,0	20,0	
Utbyggingsavtaler Søreide	Løpende					0,0	0,0	0,0	0,5	0,5	
Utvikling av Torget/Bryggen – prosjektering	2023	IA		16,2	0,0	16,2	3,6	5,1	0,0	0,0	8,7
Vassdrags- og våtmarkstiltak	2025		-0,8	17,9	-1,3	16,6	4,5	2,0	2,0	5,0	13,5
Sum investeringsprosjekter			408,1	798,5	-4,7	793,8	192,6	213,8	163,3	75,0	644,8

Barnas byrom

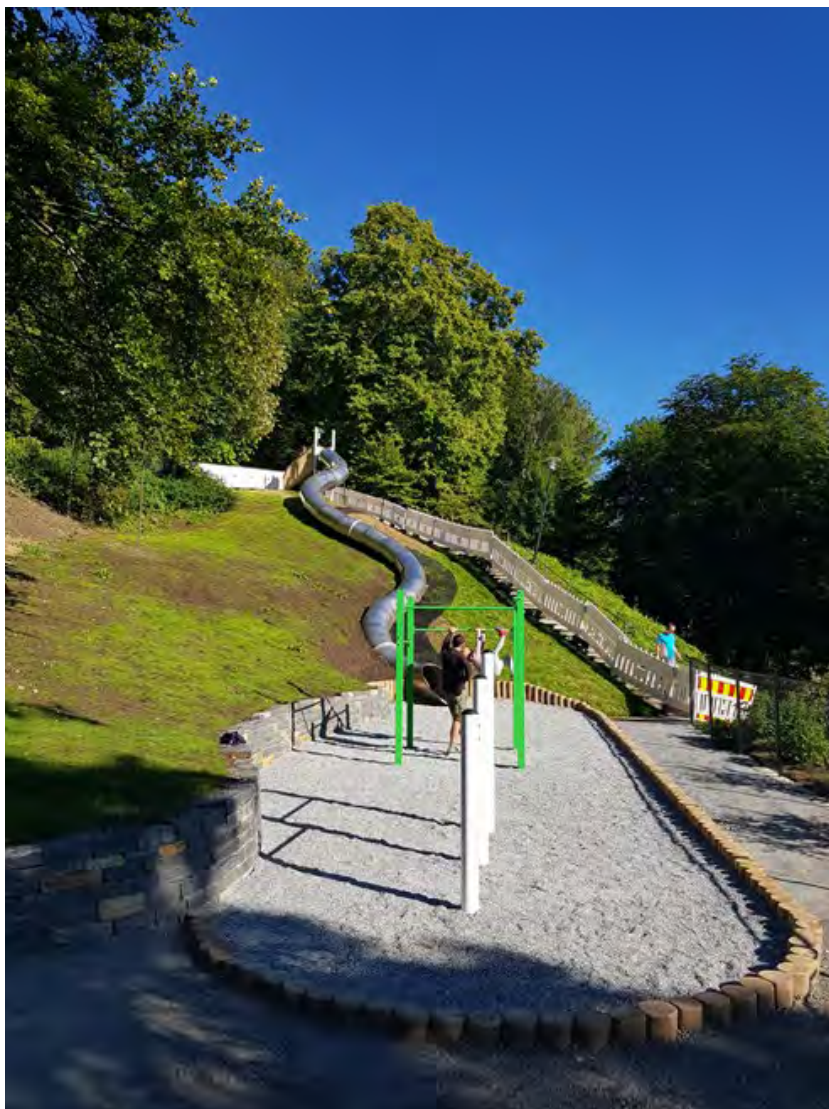
Barnas Byrom: Budsjettposten omfatter oppgradering og nybygg av lekeplasser, lekearealer i parker og friområder og andre nye uterom for barn og unge. Budsjettposten konkretiseres forløpende med nye tiltak. Relevante utvalgsriterier er blant annet befolkningsdemografi og eksisterende tilbud, pågående plan- og byutviklingsprosesser, tilgang til kollektiv-, gange- og sykkelveinett, levekår, tilgjengelighet- og sambrukspotensiale med mer. Budsjettmidlene overføres deretter til enkeltprosjektene i prosjektporteføljen til Barnas Byrom.

Sandgotna Trial: Midlertidig oppgradering av eksisterende grusbane, prosjektet er utvidet med oppgradering av gangveinett på Sangotna. Gjenbruk av elementer i kommunalt eie. Arealet programmeres med nytt innhold for å skape mer aktivitet og et bedre tilbud for hhv. skolebarn og nærmiljø. Utvikles i tett samarbeid med Områdesatsingen og Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett. Kort avstand til kollektivknutepunkt og handel,- og servicetilbud, stort potensiale også som snarvei/tverrforbindelse for gående og syklende i området. Prosjektet inkluderer oppgraderte lekearealer, belysning, ballspill- og oppholdsarealer, samt utbedring av gangvei med tanke på økt tilgjengelig utforming. Kostnadsrammen til prosjektet er kr 5,5 mill. I tillegg til budsjettpost Barnas Byrom dekkes utgiftene av budsjettpost for Mobilitetstiltak Gåbyen, samt statlig finansiering over Områdesatsingen. Uterommet forventes ferdigstilt desember 2021, mens gangveinettet forventes ferdigstilt våren 2022.

Skjoldsstølen friluftsanlegg: Oppgradering av eksisterende friluftsanlegg og grusbane på Skjold i Fana, i et område med pågående fortetting. Kort avstand til bybane og handels- og servicetilbud, stort potensiale også som snarvei/ tverrforbindelse for gående og syklende i området. Prosjektet inkluderer oppgraderte lekearealer, drikkevannspost, belysning, ballspill- og oppholdsarealer, samt utbedring av gangvei med tanke på økt tilgjengelig utforming. Kostnadsrammen til prosjektet er kr 6,4 mill. Prosjektet forventes ferdigstilt mai 2022.

Fanatorget lokalpark: Prosjektet inkluderer oppgraderte lekearealer, støy og klimaskjerm, drikkevannspost, belysning, ballspill- og oppholdsarealer, samt utbedring av gangvei med tanke på økt tilgjengelig utforming. Prosjektet opparbeides vinteren 2021, mens sesongavhengige arbeider forventes ferdigstilt våren 2022.

Brøndalen Olsvikskjenet: Eksisterende friområde og grusbane programmeres med nytt innhold for å skape mer aktivitet og et bedre tilbud for både skolebarn og nærmiljø. Utvikles i tett samarbeid med Områdesatsingen. Sentral plassering i forhold til skoler og konsentrert boligbebyggelse, kollektivstopp, samt gang, og sykkelveinett. Stort potensiale som start,- eller endepunkt i forbindelse med turveinett over Grøntua. Prosjektet vil inkludere installasjoner for lek og rekreasjon. Utfyllende tilbud, som f.eks drikkevannspost, publikumstolett, belysning og oppholdsarealer, samt behov for støyskjermingstiltak og masseutskifting, vil bli avklart i forprosjekt. Foreløpig kostnadsrammen til prosjektet er satt til 7 millioner kroner, endelig kostnadsramme defineres i forprosjekt. Prosjektet forventes ferdigstilt desember 2024.

Barnas byrom: rutsjebane i Skanseparken

Bystrand Lungegårdsparken

Bystranden skal både være en bystrand og være en bypark for hele Bergens befolkning. Det er i sentrum liten direkte tilgang til sjø urbane friluftsområder og bademuligheter. Bystrand og ny Lungegårdspark skal bygges på ny fylling etter at Bybanen er satt i drift. Her vil bli tilrettelagt for bystrand, sportslige og kulturelle arrangement, utstillinger, rekreasjon og aktiviteter knyttet til land og vann. Ambisjonen er at dette skal bli den beste parken i Bergen i 100 år. Området skal ha flere oppholdssoner og bli en aktivitetspark som vil være et positivt bidrag til området, spesielt for barn og unge. Det vil bli tilrettelagt for sportslige og kulturelle arrangement, utstillinger, rekreasjon og aktiviteter knyttet til land og vann. Det skal også bygges ny turvei som blir en viktig ferdselsåre rundt vannet

White Arkitekter m/samarbeidspartnere vant plan og designkonkurranse i 2020 og skal utarbeide forprosjekt høsten 2020-våren 2021. Videre vil detaljprosjekt pågå 2021-2022, og anleggsperiode ca. 2022-2024. Parkområdet skal stå ferdig 2 år etter at bybanen er satt i drift.

Vinnerforslaget "True Blue" av White Arkitekter

Den grønne akse

Den grønne akse: Budsjettposten er under detaljplanlegging, og spesifikke prosjekter under budsjettposten skiller ut etter hvert som det bygges opp mer kunnskap i prosjektet. Prosjektene skal sikre og utvikle verdier og funksjonaliteter i Den grønne akse. Dette skal skape sammenhengende, attraktive og aktive by- og parkrom med rom for bybruk, opphold og møtesteder og ferdsel for alle. I tillegg til å utvikle prosjektene under budsjettposten omfatter arbeidet i Den grønne akse å koordinere to strømforsyningsprosjekter, henholdsvis "Strømforsyning Festplassen" som er en egen budsjettpost og prosjektet "Strømforsyning Torgallmenningen".

Maisbelegg i vestre halvdel av Byparken: Prosjektet omfatter legging av maisbelegg i vestre halvdel av byparken. Dette innebærer også nødvendig avretting og forming av terrenget, samt nødvendig overvannshåndtering.

Flyttbare bymøbler: Flyttbare bymøbler som kan plasseres inn i ulike byrom for å teste om vi kan få mer aktivitet og bruk av området. Vil være spesielt aktuelt for bydelene utenfor sentrum. Bymiljøetaten ser for seg flyttbare treningscontainere, og store benker med mulighet for klatring. Store benker, med mulighet for klatring, vil gi flerfunksjonell bruk av anlegget de plasseres i. Dette er spesielt interessant å plassere på lekeplasser der en har sett en endring i alder på brukerne. Benken kan fungere som møteplass for voksne, klatrelek for små barn, og oppholdssted for ungdom.

Termisk ugressbekjemping i sentrum: Kjøp av et lite elektrisk transportkjøretøy utstyrt med Heatweed mini, som kan benyttes til bekjempelse av ugress i sentrumsparker og byrom. Kjøretøyet kan benyttes hele året, også til andre formål enn ugressbekjempelse.

Byparken
Foto: Ragnhild Ø Arnesen

Fontener i sentrum

Vann- og avløpsetaten krever vannmåler og tilbakeslagsventil i alle fonteneanlegg. Vannmåler vil vise reelt forbruk av vann. For å redusere vanngebyret, bygges fonteneanleggene som går på drikkevann om slik at de resirkulerer vannet. I Byparken gjelder dette følgende fontener: Sprøytegutten, Grinegutten, Mann i båt, Ole Bull. Øvrige fontener i Bergenhus bydel: Markenparken, Marken (gågaten), Cille Gades plass, Krukken (Vågsalmenningen), Meyermarken, Corps de garde (Klosteret).

Fredens bolig

Opprustning av Fredens bolig er planlagt med bevegelse som hovedtema for de nye elementene i parken. Dette omfatter bevegelse fra høyt aktivitetsnivå til stille og små, kontrollerte bevegelser. Målet er å ha tilbud til alle aldersgrupper, men særlig de minste. Derfor er anlegget også finansiert av midler fra Barnas byrom. Skateparken, (flowpark), inngår som et viktig nytt element. Denne er ferdig bygget våren 2021. Opprustning av parken gikk ut på anbud våren 2021 med planlagt ferdigstilling til sommeren 2022. Parken har et totalt budsjett på kr 22,0 mill.

Fredens bolig i dag
Foto: Leiv Haugland

Grønneviken - byboliger og delekultur - Konseptutvikling

Grønneviken skal bli et kompakt og bærekraftig byutviklingsområde særlig tilpasset barnefamilier. Området vil ha variert arkitektur og beboersammensetning og blir et testområde for innovative delingsløsninger. Grønneviken er et byutviklingsprosjekt med målsetting om salg i 2022 og innflytting i 2025.

Dette investeringsprosjektet gjelder kun konseptutvikling og forberedende arbeider for Grønneviken.

- juridisk bistand til å utarbeide salgsstrategi og selve salget
- Undersøkelser av forurenset grunn
- Bistand til å utarbeide kvalitetsprogram, utomhusplan for byrom
- Rive og saneringsplan Blåbygget
- Oppfølging etter salg
- Kommunikasjon og referansebesøk
- Mulighetsstudie for hvordan drifte fellesareal Belsen + barnehage

I tråd med byrådssak 1260-20 forlenges prosjektperioden med ett år - til 2025 og periodisering av budsjett er oppdatert.

Innløsning og erverv friarealer

Innløsning friarealer: Formålet med budsjettmidlene tilknyttet denne posten er å ha beredskap for å kunne sikre rettigheter til arealer o.l, for situasjoner det ikke er planlagt for. Kostnader i forbindelse med grunnerverv vil normalt inkluderes i prosjektutgiftene til de konkrete prosjekter det bevilges midler til. Erfaringsmessig kan det likevel være nødvendig å ha tilgjengelig mindre beløp som kan benyttes til uforutsette grunnerverv og/eller utredninger i denne sammenheng. For 2025 spilles det inn tilsvarende beløp som tidligere år.

Gjeddevann friluftsområde: Gjeddevann ligger v/Hesjaholtet vest i Fyllingsdalen og var nyttet som drikkevann frem til starten på 2000-tallet. Av blant annet den grunn er også vannet og nære omgivelser bevart som et naturområde med gode friluftslivskvaliteter. Forutsetningene for å tilrettelegge deler av området for aktiviteter som bading ligger vel til rette, og reguleringsplan for en tilrettelagt badeplass med adkomst ble vedtatt i 2013. Budsjettmidler som foreslås gjelder erverv og ekspropriasjon. Budsjettmidler til bygging er tatt ut av Handlings- og økonomiplanen.

Kirkebukten sjøfrontpark - utredning

Denne investeringen gjelder en tidligfase utredning for Kirkebukten sjøfrontpark. Laksevågparken i Kirkebukten har i dag tilgang til sjø fra en eldre trebrygge, grove steinavsatser, eller en storsteinskråning ned til grovkantet grus i strandsonen. «Strandområdet» varierer fra 3- 4 m ved fjære sjø til ikke-eksisterende ved flo. Strandsonen ligger umiddelbart innenfor privat småbåthavn, som hindrer vannaktiviteter, særlig for barn. Forurensede masser i grunnen vanskeliggjør mindre tiltak for tilrettelegging.

En sjøfrontpark kan bidra til å skape et helhetlig grønt byrom i Indre Laksevåg - ved å etablere en blågrønn sammenheng mellom fjorden, Kirkebukten, Håsteinarparken og Damsgård hovedgård i bakkene ovenfor. Gjennom prosjektet vil nedre del av Damsgårdselven kunne åpnes og strandsonen gjøres lettere tilgjengelig for bading for alle. En park i sjøfronten vil kunne bli en attraksjon og et aktivt byrom for hele byen. Det spilles i første omgang inn et behov for 1 mill. hvorav 0,5 mill. finansieres av

Områdesatsingen. Midlene skal benyttes i en tidligfaseutredning, der bl.a. vurdering av forurensede masser foretas og kostnadsomfang anslås. Deretter vil utvikling og prioritering av en sjøfrontpark kunne innarbeides i handlingsplan for blågrønne strukturer.

Dersom det skal bygges en sjøfrontpark vil budsjettmidler til dette bli spilt inn i senere handlings- og økonomiplaner.

Løvtien etappe 4 - delstrekning 2

Prosjektet knytter seg til siste etappe på Løvtien. Den gjenstående etappen på vel 1 km knytter sammen Løvtien til én sammenhengende turvei fra Kråkenes til Melkeplassen.

Mindemyren fase 1 - planlegging og gjennomføring

Mindemyren fase 1 - planlegging og gjennomføring: Mindemyren er under transformasjon med utgangspunkt i vedtatt områdereguleringsplan fra 2014

Prosjektet finansierer følgende kommunale tiltak:

-Tiltaket er under bygging av Bybanen Utbygging på vegne av Bergen kommune, for eksempel deler av regulert kanal.

-Infrastrukturplan Mindebyen – Overordnet plan for teknisk infrastruktur

Kommende oppdrag de neste årene vil blant annet inkludere midlertidige tiltak i transformasjonsfase og økt tilgjengelighet, oppdatert kostnadsoverslag offentlig infrastruktur og forberedende arbeid for prioritering av fremtidige kommunale tiltak. Økonomi er uendret fra vedtatt HØP 2021-2024.

Mindemyren kommunal andel

Mindemyren kommunal andel: Mindemyren er under transformasjon med utgangspunkt i vedtatt områdereguleringsplan fra 2014. Kommunale tiltak fase to finansieres fra denne budsjettposten.

De forberedende arbeider i prosjektet "Mindemyren fase "1 vil legge føringer for hvordan midlene i prosjektet anvendes.

Budsjetterte midler på kr 20,0 mill. i 2023 foreslås derfor flyttet til 2024.

STORE PLANER: Kart over utbyggingsområdene på Mindemyren.
Foto: Byarkitekten

Møllendalselven elve- og strandpark

Møllendal vest er utviklingsområde med en unik og sentral beliggenhet – tett på elv og sjø, og tett på by. Hele elve- og strandkanten skal her omskapes til et stort friområde – for alle. Det skal bli en park som byr på kvaliteter som spenner fra fjærekant med flott utsikt over vann og by – til elvepromenade langs det eneste åpne elveløpet som munner ut i Store Lungegårdsvann. Her ønsker vi oss et mangfold av liv – over vann og under vann. Elven skal restaureres for å gi gode vilkår for biologisk mangfold. Parken og vannkanten skal tilrettelegges – for opplevelser, lek og rekreasjon. Prosjektet er i planleggingsfase. Det pågår vurderinger knyttet til erverv, og arbeid knyttet til anskaffelse av supplerende miljøundersøkelser. Gjennom pågående arbeider vil det framkomme oppdaterte kostnadsanslag.

Nesttun elvepark

Kantsonene langs Nesttunelven skal tilrettelegges med gangveier av høy kvalitet, og en parkopparbeidelse med god landskapsutforming og universell utforming langs østre del av elveløpet. Elveparken skal være del av et større blågrønt nettverk knyttet til Store og Lille Nesttunvann, og en del av den blågrønne strukturen rundt Nesttunvassdraget. Pågående ekspropriasjonssak. Angitt kostnadsramme er basert på et tidlig anslag. Periodisering endres i tråd med oppdatert framdriftsplan.

Ny strømforsyning Festplassen

Kommunen ønsker en sikrere og bedre strømforsyning på Festplassen. Det er ett stort behov for å forsterke strømforsyningen på Festplassen ved å etablere en ny nettstasjon i området for å forsyne arrangement med tilstrekkelig strøm. Dette inkluderer ny nettstasjon, nye strømskap tilhørende Bergen Kommune, nødvendig graving og kabling i grunnen.

Arrangementer på Festplassen, som f.eks Julemarkedet, Vinterlyd, BT sin Lysfest, har blitt mer strømkrevende å gjennomføre enn tidligere. Dagens løsning for strøm på Festplassen innebærer etablering av provisorisk nettstasjon for hvert store arrangement, hvor noen arrangementer tar i bruk diesel-aggregat. Etablering og fjerning av provisoriske nettstasjoner medfører kostnader til etablering og nedrigging.

Nygårdsparken midtre del

Midlene er planlagt anvendt til rehabilitering/etablering av infrastruktur i midtre del, herunder Bergenslykter, kabling og håndtering av overvann.

Etablering av Bergenslykter/parklykter langs parkveier i de delene av parken som ikke omfattes av arbeidene i nedre del.

Bergenslykt/parklykt med moderne lyskildeinnsats er under utvikling, og av originale master og lyktehoder skal det lages mal for støpning av nye master. Arbeidene gjøres i nært samarbeid med Byantikvaren. Planlegging av arbeidene starter når arbeidet med utvikling av armaturer og modell av søyler/lyktehoder er gjort, og lysberegning kan gjennomføres.

Nygårdsparken nedre del

Nedre del av Nygårdsparken er nedslitt. Parken må totalrenoveres for å tåle framtidig daglig bruk fra stadig flere sentrumbeboere, og gi bedre muligheter for arrangementer. Dette innebærer legging av dekker på plasser og veier, samt bedre belysning. Det er behov for dreneringstiltak i plenarealene og utbedring av gjerder og murer. Den sentrale fontenen blir også oppgradert. Prosjektet «Offentlige

toaletter» er innarbeidet i dette prosjektet med kr 6,6 mill. for etablering av servicetilbud i Gartnerboligen.

Parker rehabilitering

Publikumsnedkast ifm bossnett: Prosjektets formål er å erstatte vanlige bosspann eller øke antall bosspann i sentrumsområdet. Prosjektet utgår og vil utvikles som en del av prosjektporteføljen under budsjettposten Den grønne akse.

Drikkevannsposter alle bydeler: Prosjektet innebærer å øke antallet drikkevannsposter i sentrum og utvide tilbudet til de andre bydelene. Forslaget legger opp til at økningen i bydelene som i dag ikke har vannposter skal gå raskere enn økningen i sentrum. Vannpostene sees i sammenheng med pågående investeringsprosjekt innenfor hhv. park,- og byrom og mobilitet. Utbyggingstakten kan derfor variere innenfor budsjettperioden.

Rehabilitering gatetrær og vegetasjon: Prosjektet omfatter nyplanting og rehabilitering av bytrær i pågående prosjekter, samt utarbeidelse av førende retningslinjer og kunnskapsgrunnlag. Prosjektet konkretiseres forløpende med nye tiltak. Budsjettmidlene overføres deretter til pågående enkeltprosjekter som omfatter nyplanting/rehabilitering av bytrær. I perioden 2021-2025 består prosjektporteføljen blant annet av: utarbeidelse av håndbok for bytrær, bytrær ved etablering av mobilpunkt og bytrær ved gjennomføring av Bilfri Bydel-prosjekter (Nygårdshøyden, Bøhmergaten-Løvstakklien m.fl)

Belysningsanlegg Leaparken/Fyllingsdalen kirke: Prosjektet omhandler å etablere belysning på ca. 600 meter offentlig gangvei i Lynghaugparken ved Fyllingsdalen kirke. Øvrige gangveier i området er belyst.

Belysningsanlegg Arnavågen: Prosjektet omhandler å etablere belysning på gangvei og midlertidig skatepark i Arnavågen, som ikke har lyskilder i dag.

Rehabilitering gatetrær og vegetasjon

Prosjektet omfatter nyplanting og rehabilitering av bytrær i pågående prosjekter, samt utarbeidelse av førende retningslinjer og kunnskapsgrunnlag. Prosjektet konkretiseres forløpende med nye tiltak. Budsjettmidlene overføres deretter til pågående enkeltprosjekter som omfatter nyplanting/rehabilitering av bytrær. I perioden 2021-2025 består prosjektporteføljen blant annet av: Utarbeidelse av håndbok for bytrær, bytrær ved etablering av mobilpunkt og bytrær ved gjennomføring av Bilfri Bydel-prosjekter (Nygårdshøyden, Bøhmergaten-Løvstakklien m.fl)

Sentrumslekeplass - første utbyggingstrinn

Parkeringsanering og etablering av en stor lekeplass på Nordre Tollbodkai i Bergen sentrum. Kort avstand til handel- og servicetilbud, og stort potensiale for å revitalisere et sentralt kaiområde i innseglingen til Vågen. Prosjektet har mange sammenfallende bestillinger med prosjekt Kaiarealer Bergen sentrum som skal erstatte parkering på tidligere kaiområder med nye bymessige kvaliteter og etablering av enklere tiltak. De to prosjektene slås dermed sammen til et prosjekt. Prosjekt Kaiarealer Bergen sentrum utgår og alle budsjettmidler overføres til prosjekt Sentrumslekeplass.

Prosjektet realiseres i flere faser. Første fase omfatter både en utstrakt bruk av midlertidige tiltak til lek og opphold, så vel som planleggings- og medvirkningsverktøy. I tillegg gjennomføres et forprosjekt for å

vurdere videre utvikling av området. Kostnadene ved alternativene stipuleres, og er grunnlag for eventuelle senere budsjettinnspill. Første byggefase forventes ferdigstilt våren 2023.

Steinsvikneset

Nordåsvatnets sjønære omgivelser er i stor grad vanskelig tilgjengelig for friluftsliv. Området er preget av privatisering og dominerende veianlegg. Topografien er mange steder også krevende. Steinsvikneset ligger på sørvestsiden av Nordåsvannet. Det er et fortsatt ubebygget areal i strandsonen av Nordåsvatnet, med et stort potensiale til bruk for allment friluftsliv. Steinsvikneset er vurdert i en mulighetstudie for Nordåsvatnet (2018), der det skisseres en langsiktig målsetning om å etablere en turveg rundt Nordåsvatnet, samt gjøre flere arealer i strandsonen tilgjengelige for friluftsliv og rekreasjon. Som sådan kan tiltaket sees i sammenheng med prosjektet tilkomst til Nordåsvatnet v/Rotaskjenet lenger øst. Det gjenstår fortsatt avklaringer i forbindelse med fradeling av friområdet det foreslås at budsjett på kr 5,5 mill. trekkes inn. Det vil komme nytt innspill til prosjekt i Handlings- og økonomiplan 2023-2026.

Sudmannsvei lekeplass

Oppgradering av lekeplass i Ytre Sandviken. Kort avstand til planlagt bybanestopp, og i gangaksen fra fortettingsområdet i Sandviken til rekreasjonsområdene i Fjellveien, Stolzen og Byfjellene. Prosjektet inkluderer oppgraderte lekearealer, nytt handicap publikumstolett med stellebord, drikkevannspost, belysning og utbedring av eksisterende trappeløp og gangvei med tanke på økt tilgjengelig utforming. Kostnadsrammen til prosjektet er 10,2 millioner kroner. Prosjektet forventes ferdigstilt mai 2022.

Sælenvassdraget del 2

Prosjektet handler om elveåpning av Sælenvassdraget for å oppnå bedre biologisk mangfold, et vassdrag med større attraktivitet for rekreasjon og et vassdrag som er bedre egnet til å tåle flomsituasjoner. Tiltaket er en videreføring av prosjektet Sælenvassdraget del I, som nå er under utførelse i Lynghaugparken (april 2021). Kapasitetsforhold internt gjør at budsjettmidler tilsvarende kr 12,5 mill. skyves fra 2022 og 2023 til 2024.

Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene

Turveinett/ friluftstiltak inkl. byfjellene: Bystyret har vedtatt en rekke områdevisse forvaltningsplaner for byfjellene. Flere av planene har handlingsprogram knyttet til seg, med forslag til oppfølgende tiltak. Aktuelle tiltak kan være oppgraderinger av veier og stier, eksempelvis i Skredderdalen, i Vågedalen, til Landåsfjellet og mot Lyderhorn. Å utbedre adkomstmulighetene til Løvtien vurderes som et svært viktig tiltak. Gjennomføring av tiltak innenfor forvaltningsområdene har et stort etterslep, på grunn av manglende kapasitet og begrensede driftsmidler. For å kunne følge opp større prosjekter og tilrettelegging ønskes årlige midler til investering videreført. Denne budsjettposten er slått sammen av to tidligere budsjettposter, Turveinett/ friluftstiltak og Byfjellene stier og i alt 6,5 mill. er overført fra de to utgåtte budsjettpostene i perioden 2022-2024.

Badeplass Storavatn: Tiltaket innebærer å foreta en enkel tilrettelegging av et kommunalt areal ved tidligere pumpehus ved Storavatn i Loddefjord, bl a ved å legge til rette for bading. Tiltaket vil gi et bedre friluftstilbud i et «Områdesatsingsområde», herunder forbedre mulighetene for friluftsbading i et område med gangtilgjengelighet for store befolkningskonsentrasjoner i Vadmyra/Loddefjorddalen.

Benker: Gåstrategiens 5. satsingsområde sier at det må legges vekt på tilrettelegging av turveier som er lett å bruke og som gir god kontakt til turområder. Det mangler benker langs 60 av 72 turveier. Å sette

ut benker er et enkelt og effektivt tiltak for økt bruk av turveiene. Et slikt tiltak vil gi alle, også dem med nedsatt bevegelsesevne mulighet for å ta fatt på lengre turer når en vet at det er mulighet for å hvile underveis. Prosjektet foreslås videreført i 2025.

Gapahuker: Gapahuker gjør friluftsliv mer attraktivt for mange, da de gir folk et sted å gå til. Gapahuker er spesielt attraktivt for barnefamilier. Barn synes at en gapahuk kan være en spennende destinasjon. Det kommunale tilbudet for gapahuker er ikke spesielt utbredt. I Arna og Åsane for eksempel er det pr. i dag ingen kommunale gapahuker. Bymiljøetaten ønsker å kunne tilby minst to gapahuker pr. bydel. Prosjektet foreslås videreført i 2025.

Oppgradering av turveier: Prosjektet foreslås utvidet med årene 2023-2025. Prosjektet består av flere ulike tiltak der prosjektering, kontrahering og utførelse skjer fortløpende ettersom delprosjektene er modne.

Utbyggingsavtaler Mindemyren

Mindemyren er under transformasjon med utgangspunkt i vedtatt områderegulering fra 2014. I dag finansieres forberedende arbeider og gjennomføring av kommunale tiltak over kommunalt budsjett, gjennom prosjektet "Mindemyren fase I". Midlene skal finansiere offentlig kommunal infrastruktur, eksempelvis torg, allmenninger, parker mv.

Den faktiske utviklingen av Mindemyren vil legge føringer for hvilke tiltak som prioriteres for gjennomføring først. Behovet for midler til kommunale tiltak i 2024 vurderes ivaretatt gjennom budsjettinnspillet for budsjettpost "Mindemyren kommunal andel".

Utbyggingsavtaler Søreide

Tjenesteområde 08 Samferdsel: Søreide Sentrum - ervervsprosesser: Formålet med prosjektet er å erverve arealer til etableringen av offentlig infrastruktur fastsatt i områdeplanen for Søreide sentrum fra 2011. Sentralt står erverv av areal til etableringen av tre friområder.

Samtlige grunneiere er gitt tilbud om minnelige avtaler. Har lyktes å komme til enighet med flere grunneiere. Er varslet ekspropriasjon overfor resterende grunneierne. Det er behov for midler til å slutføre prosesser tilknyttet inngåtte avtaler, samt følge opp den forestående ekpropriasjonsprosessen

For 2023 er midlene primært tiltenkt erstatningsutbetalinger, etter antatt rettslig prosess er gjennomført. Dette medfører økt kostnadsbehov i 2023 med kr 6,1 mill. Merbehovet finansieres fra fond. I tillegg forskyves kr 0,4 mill fra 2022 til 2023.

Tjenesteområde 10C Naturforvaltning og parkdrift: Søreide sentrum - Realisering av friområder: Søreide sentrum er under transformasjon, i tråd med vedtatt områderegulering fra 2011. Bergen kommune har gjennom inngåtte utbyggingsavtaler påtatt seg ansvaret for å realisere fremtidig teknisk og grønn kommunal infrastruktur i området, herunder tre friområder ved sjøen i Dolvika. Det er startet opp med å erverve nødvendg grunn til friområdene. Erversprosessene forventes ferdig i løpet av 2023, ref. prosjekt "Søreide sentrum – ervervsprosesser". I 2025 planlegges oppstart av et forprosjekt med tanke på fremtidig realisering av friområdene og det settes av 0,5 mill. til dette.

Utvikling av Torget/Bryggen – prosjektering

Oppfølging av plan- og designkonkurransen for Torget-Bryggen, skjer i 3 prosjekter:

Utvikling av Torget: Utarbeide forprosjekt med helhetsplan og forslag til utforming av møblering, dekker, utrustning og belysning, som skal vise helhetsgrep for hvordan Torget skal utformes med utgangspunkt i vedtatt torgstrategi.

Utvikling av Bryggen: Utarbeide forprosjekt for området Bryggen-Nikolaikirkeallmenningen. Det legges opp til en forfase med fokus på dialog og medvirkning. Forprosjektet vil vise utforming av bygulv, materialbruk, møblering og utrustning, samt belysning.

Overordnet plan for Torget og Bryggen: Oppgavene i overordnet plan skal sikre et helhetsgrep for hele området rundt Vågen der sentrale formelementer er materialbruk, møblering og belysning, som skal svare på funksjonell krav til sikker ferdsel, varelevering og byliv.

Det historiske miljøet skal fremheves og prosjektet skal optimalisere løsninger i forhold til situasjonen som bybane over Torget og Bryggen skaper.

Vassdrags- og våtmarkstiltak

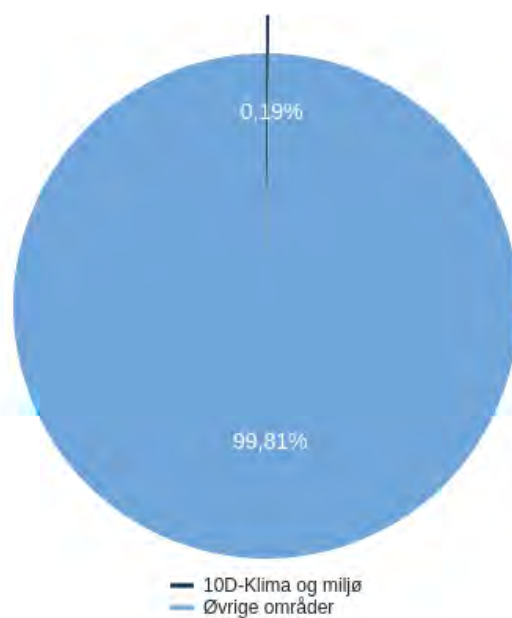
Vassdrags- og våtmarkstiltak består av flere prosjekter. Totalsum på budsjettposten er kr 13,5 mill. i fireårsperioden, inklusiv kr 4 mill. til prosjektet "Haukåsvassdraget - overvannsløsning Bergen travparker". De kr 9,5 mill. på budsjettposten benyttes til videre utvikling av forprosjekter for Fjøsangervassdraget, Haukås våtmarkspark og Sælenvassdraget del III. Forprosjektene vil klargjøre behovet for typer av tiltak, økonomisk volum, og potensiell fremdrift. Mot slutten av perioden er det foreslått kr 5,0 mill. for oppstart av mulig entrepris.

Fisketrapp Fjøsangerbekken: Fjøsangerbekken er en del av Fjøsangervassdraget, der fisk tidligere vandret. Fiskens vandringmuligheter er i dag hindret ved at det naturlige vannløpet er avskåret nedenfor Kristianborgvatnet. Prosjektets formål er å gjenopprette denne forbindelsen ved å etablere en fisketrapp mellom dagens overvannstunnel og den åpne delen av Fjøsangerbekken.

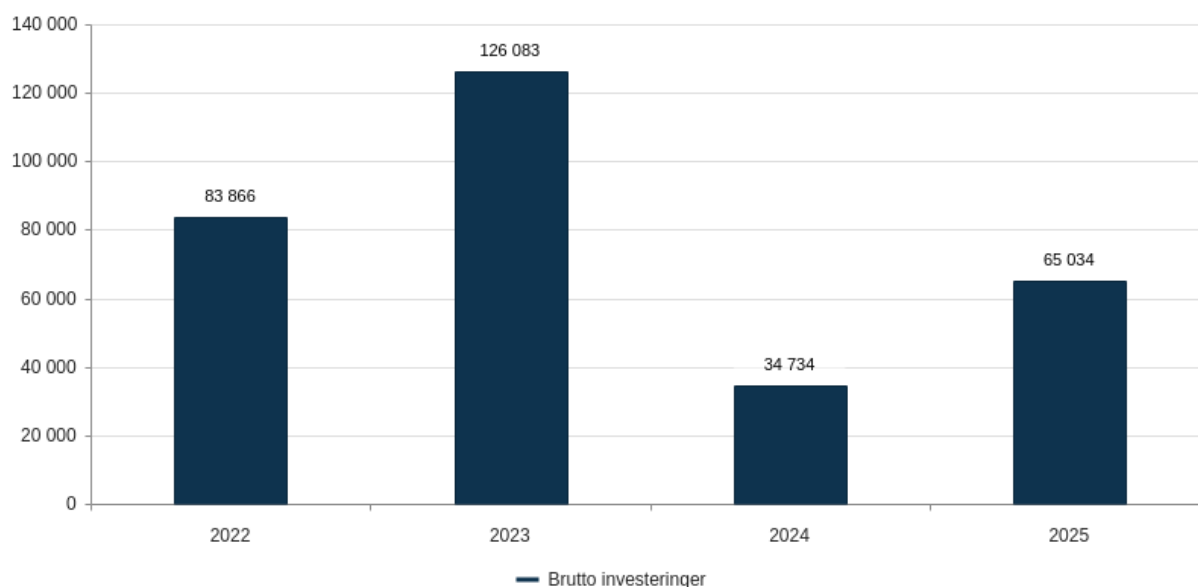
Haukåsvassdraget - overvannsløsning Bergen Travpark: Elvemuslingbestanden i Haukåselva er den siste gjenværende bestanden i Bergen kommune. Arten er truet i Norge og på verdensbasis. I august 2017 oppdaget Bergen kommune uvanlig mange døde elvemuslinger. Siste opptelling i juni 2020 viser at over 80 % av bestanden har dødd i løpet av de tre siste årene. Dersom det ikke gjennomføres tiltak for å bedre forholdene for elvemuslingen i vassdraget er det sannsynlig at bestanden vil dø helt ut. Tiltak for å redusere forurensning fra travparken vurderes nå som det viktigste tiltaket for å hindre dette. Tiltaket innebærer å skille rent og forurenset vann ved å legge en bekk i rør (ca. 350 m) og utbedre eksisterende rensedammer i travparken. Prosjektet prosjekteres i 2021 med delvis finansiering fra Miljødirektoratet og det spilles inn kr 4,0 mill. til gjennomføring av tiltaket i 2022.

10D-Klima og miljø

10D-Klima og miljø - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter iverksetting av tiltak som reduserer utslipp på transport- og mobilitetsområdet, som tilrettelegging for delemobilitet, etablering av ladepunkter, mobilpunkter og nullutslippssoner/bilfrie områder. Arbeid med Renere Havn Bergen, opprydding av forurenset jord og

sedimenter/deponier, håndtering av plast, rassikring av kommunalt vegnett, renhold av kommunale veger og fortau bidrar til bedre klima og miljø, og er også en del av tjenesteområdet.

Fagfeltet ivaretas primært av Bymiljøetaten og Klimaetaten. Klimaetaten ivaretar det overordnede ansvaret for klimaarbeid i Bergen kommune, gjennom å organisere og koordinere aktiviteter innenfor klima, kartlegge tilstand og utarbeide kunnskapsgrunnlag. Bymiljøetaten står på sin side ansvarlig for praktisk gjennomføring av mange klima- og miljøtiltak. Tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen, herunder alle fagetater innenfor Byrådsavdeling for klima, miljø og byutvikling.

Hovedprioriteringer

Hovedprioriteringen innen klima og miljø vil være fjerning av forurenset grunn ved tildekking av Store Lungegårdsvann. slik at forurenset sjøbunn ikke skal utgjøre noen helsefare for mennesker og ikke ha negativ påvirkning på økosystemet i Puddefjorden og resten av Byfjorden. Prosjektet er avhengig av statlige midler for å bli realisert og må koordineres med Bybanens anleggsarbeid og arbeidene med Bystrand.

Flomsikring av Nesttunvassdraget er et annet stort og viktig prosjekt som skal gjennomføres i planperioden.

Det er planlagt nye mobilpunkt i ulik utstrekning og omfang, men som alle har til felles at de inkluderer ladeplasser for bildelingsbiler langs kommunal veg. Mobilpunktene vil gi et forutsigbart og velfungerende tilbud for elektrifisert bildeling. Mobilpunkter er planlagt bl.a. i Kiellands gate, Lyder sagens gate og Søndre Skogvei.

Planlegging for sykkel og mobilitet blir styrket med varige midler for å følge opp Handlingsplan for sykkelsatsing 2021-2024 og utarbeide Handlingsplan for gang og følge opp denne. I tillegg kommer planlegging og gjennomføring av infrastrukturtiltak som tilrettelegger for syklende og sykkelparkering.

Arbeidet med å rullere Grønn strategi er viktig som en grunnpilar for arbeid og tiltak innen klimaområdet.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	48 418	48 418	48 418	48 418
Sum Lønns- og prisvekst mv.	883	883	883	883
Sum Tekniske justeringer	-163	-163	-163	-163
Sum Utgående engangstiltak	-9 465	-9 465	-9 465	-9 465
Prisjustering og diverse endringer	-8 746	-8 746	-8 746	-8 746
Konsekvensjustert ramme	39 673	39 673	39 673	39 673
Nye tiltak				
Driftskonsekvens av investeringer - Klima og Miljø	0	200	200	400
Miljøovervåkning Puddefjorden	300	0	0	0
Planleggere for sykkel og mobilitet	2 000	2 000	2 000	2 000
Prosjektledere Bymiljøetaten belastes investeringsprosjektene	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
Sum Nye tiltak	600	500	500	700
Nye tiltak og realendringer budsjett	600	500	500	700
Ramme 2022-2025	40 273	40 173	40 173	40 373

Nye tiltak

Driftskonsekvens av investeringer - Klima og Miljø

Driftskonsekvens Mobilpunkter Bergenhus og Årstad

Miljøovervåkning Puddefjorden

Gjennomført tildekking av Puddefjorden krever overvåkning. Tildekkingstiltaket i Puddefjorden ble fullført i 2018. Det ble utført en sluttkontroll i siste del av 2018, og som en del av langtidsovervåkingen ble det utført 1-års kontroll av tiltakene i Puddefjorden i 2019. Resultatene viste at tildekkingslaget har den tiltenkte isolerende effekten på forurensningen fra den opprinnelige sjøbunnen og at miljøtilstanden i sjøsedimentene i tiltaksområdet generelt er god. Det ble imidlertid påvist en begynnende rekontaminering, og i 2020 er det gjennomført en oppfølgende undersøkelse av kildeforhold som peker på avrenning/utslipp fra land som en av hovedkildene til den nytilførte forurensningen. 4-års kontrollen av tiltaket i Puddefjorden er planlagt gjennomført i 2022. Det vil bli søkt om støtte fra Miljødirektoratet på 75% av kostnaden og resterende andel forutsettes delt likt mellom Bergen kommune og Bergen havn AS.

Planleggere for sykkel og mobilitet

Tiltaket er en oppfølging og varig videreføring av engangsmidler til sykkelplanlegging fra 2021. Det er stort behov for videreføring av midlene for å følge opp Handlingsplan for sykkelsatsing 2021-2024 og utarbeide Handlingsplan for gang og følge opp denne. I tillegg kommer planlegging og gjennomføring av infrastrukturtiltak som tilrettelegging for syklende og sykkelparkering.

Prosjektledere Bymiljøetaten belastes investeringsprosjektene

Praksis for regnskapsføring av interne prosjektledere for investeringsprosjekter i regi av Bymiljøetaten endres. Lønnskostnadene for prosjektlederne vil heretter bli regnskapsført som en del av investeringprosjektene på samme måte som det i dag gjøres for andre enheter i kommunen. På denne måten likestilles regnskapsføring av interne og eksterne prosjektledere.

Styrke kommunens klimaarbeid - kompetanse og kapasitet

Kommunens arbeid på klima- og miljøområdet styrke med 6 mill. i varige budsjettmidler. Dette gjør det mulig å planlegge og gjennomføre kommunes arbeid på området bedre både i et kort- og langsiktig perspektiv.

Kommunens arbeid innenfor klimafeltet vil med dette rigges for å løse langt større og mer komplekse problemstillinger enn tidligere. For å nå fremtidige mål for klimaområdet, er det nødvendig å tilføre organisasjonen både spisskompetanse og økt kapasitet.

Styrkingen vil bl.a. gi rom for å utvikle kunnskapsgrunnet på klimafeltet for å sikre at Bergen kommune ligger i forkant av utviklingen og bidrar til kommunens måloppnåelse på feltet, arbeide med rullering av kommunens klimastrategi (Grønn strateg), arbeid med å utvikle kommunens rolle innen sirkulærøkonomi, ivareta kontakten mot FoU og ulike nettverk på klimafeltet, arbeid med klimatilpasning og klimasårbarhet, energispørsmål og følge opp arbeidet med kommunens egne klima- og miljøplaner.

Sammendrag budsjett

Budsjettet for klima og miljø ble styrket med 6 mill. i varige midler i 2021 og dette er videreført i økonomiplanperioden. Kommunens arbeid innefor klimafeltet er dermed rigget for å løse store og komplekse problemstillinger innen fagområdet.

Fra 2022 er det lagt inn en varig styrking på 2 mill. til økt kapasitet på sykkelplanlegging.

Engangsmidler fra 2021 som utgår fra budsjettet i 2022 omfatter:

- Prosjekt for resirkulering av tekstilavfall -1,0 mill.
- Tilskudd solenergianlegg -1,5 mill.
- Tilskudd til elektrifisering av næringstransport -2,0 mill.
- Tilskudd til ladeinfrastruktur i borettslag og sameier -3,0 mill.
- Økt kapasitet til sykkelplanlegging -2,0 mill. (Dette engangstiltaket er erstattet med tilsvarende varig tiltak fra 2022.)

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	14 493	22 442	23 623	23 623	23 623	23 623
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	12 583	11 158	9 232	8 232	8 232	8 432
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	0	2	2	2	2	2
Overføringsutgifter	26 042	12 520	6 320	6 020	6 020	6 020
Finansutgifter	8 196	6 139	6 139	6 139	6 139	6 139
Sum Driftsutgifter	61 313	52 261	45 315	44 015	44 015	44 215
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-141	0	0	0	0	0
Refusjoner	-8 764	-3 468	-4 668	-3 468	-3 468	-3 468
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-13 537	-375	-375	-375	-375	-375
Sum Driftsinntekter	-22 441	-3 843	-5 043	-3 843	-3 843	-3 843
Sum	38 872	48 418	40 273	40 173	40 173	40 373

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Klima, miljø og byutvikling	39 512	32 918	39 390	39 290	39 290	39 490
Fellesposter - bykassen	-655	15 500	883	883	883	883
Sum	38 872	48 418	40 273	40 173	40 173	40 373

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Klima og miljøtiltak	38 872	48 418	40 273	40 173	40 173	40 373
Sum	38 872	48 418	40 273	40 173	40 173	40 373

Utfordringer og strategi

Bystyret har vedtatt klimakrise. Bergen kommune skal være en foregangskommune innenfor miljø, klimatiltak og tilpasning til klimaendringer, og være en medspiller for å virkeliggjøre bærekraftig utvikling og FNs bærekraftsmål.

Miljøhensyn skal være et overordnet prinsipp i all virksomhet og planlegging. Det skal være lett å leve miljøvennlig i Bergen. Grønn strategi er Bergen kommunes hovedgrep å bli fossilfri i 2030 og målet om å bli 1,5 graders by i 2050.

Befolkningsprognosen for 2030 tilsier et Bergen med 300 000 innbyggere. Veksten må håndteres på en måte som i sum gir redusert klimapåvirkning og vern av biologisk mangfold. Bergen skal også jobbe for å redusere klimagassutslipp fra bygninger og arbeide frem nullutslippsområder selvforsynt med lokal, fornybar energi.

Transport er den største kilden til klimagassutslipp i Bergen. Transportbehovet påvirkes av samspillet mellom flere kommuner da arbeidsplasser, tjenestetilbud og fritid foregår i en større region. Løsninger krever samarbeid med nabokommuner, regionalt nivå og statlige aktører som Statens vegvesen, Avinor, Jernbaneverket og Kystverket.

Fremtidens Bergen skal ikke bruke fossil energi, men være et sted der det er attraktivt å gå, sykle eller reise kollektivt, og der det er lagt til rette for bildeling og bilpooler. Energien vår skal være fornybar, fjordene våre skal være rene, byluften skal være trygg og vi skal ta vare på byens naturmangfold. Grønn strategi (2016), stiller krav til fossilfri transport og reduksjon av privatbiltrafikk, økt gange og sykkel, samt økt satsing på delemobilitet. Kravene utfordrer hvordan tradisjonelle områder som parkering, vei, sykkel- og gangenett, samt byrom håndteres og etableres.

Nye mobilitetsløsninger, som automatisert veitransport, vil stille store krav til intelligent regulering for å støtte opp om målene om færre kjøretøy, redusert trafikk og økt gange og sykkel.

Overgang til mer sirkulære verdikjeder vil påvirke måten vi forbruker varer og tjenester og lever livene våre på i årene fremover. Økt vektlegging av avfall som ressurs og styrket tilrettelegging for ressursøkonomiske løsninger som deling og sambruk er viktig for å nå overordnede målsettinger om redusert avfall.

Kommunens største punktutslipp av klimagasser er energigjenvinningsanlegget i Rådalen. For å nå mål om å bli fossilfri innen 2030, vil kommunen søke løsninger som reduserer klimagassutslipp fra anlegget. Karbonfangst og -lagring (CCS) slik som beskrevet i Klimakur-rapporten, kan være en løsning, men dette er kostnadskreven og kan ikke løses uten statlige eller andre eksterne overføringer.

Plast på avveie er en av vår tids største utfordringer for livet i havet. Bystyret har vedtatt en plan som innebærer at det skal utvikles løsninger som er smarte, lønnsomme og bærekraftige.

«Kommunedelplan for overvann» skal ivareta overvannshåndtering i arealplanleggingen. Arealer må planlegges slik at de sikres mot skader som følge av ras, oversvømmelse/flom og klimaendringer.

Overordnede mål

- **En attraktiv og levende by**

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

- **Norges grønneste storby**

Bergen skal være Norges grønneste storbyby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen.

Bergen har en målsetning om å være Norges grønneste storby. Det krever målrettet innsats og et temposkifte i klimaarbeidet. Klimakrisen er vår tids største utfordring og solidaritetssak, og Bergen må ta sin del av ansvaret. Vårt mål er derfor at Bergen skal halvere klimagassutslippene innen 2023, og vil styrke kommunens klimaarbeid. Vi må slutte å bygge ned naturen, opprettholde artsmangfold, sikre god dyrevelferd i kommunen og sørge for at alle har tilgang til grønne rekreasjonsområder.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En attraktiv og levende by	Bergen skal ha god tilgjengelighet på bildelepunkter	Øke antall bildelemedlemmer	2 800	3 200	3 700	5 000
Norges grønneste storby	Bergen skal redusere antall privatbiler per husholdning med 25% fra 2013 til 2025	Gjennomsnittlig antall biler per husholdning	0,85	0,82	0,80	0,80
	De direkte klimagassutslippene fra Bergen skal reduseres med 30 % i forhold til 1991	Reduksjon i Klimagasser i forhold til 1991	30,0 %		30,0 %	50,0 %
	Privatbiltrafikken i Bergen skal reduseres med 30% fra 2013 til 2023	Bytrafikkindeks				

Virkemiddel for å nå mål

For tjenesteområdet Klima og miljø kan de overordnede mål defineres som;

Bergen skal være attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke

- Bergen skal være blant de beste i Europa på å tilrettelegge gode data for nye tjenester på mobilitetsfeltet (MUST/Datasjø)

Bergen skal være Norges grønneste storby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen

- Bergen skal arbeide for en fossilfri transportsektor
- Bergen skal redusere privatbiltrafikken

«Grønn strategi» skal rulleres og det vil bli utarbeidet en egen «Strategi for ladepunkter». Mobilitetsområdet har ambisiøse mål, og kommunen satser gjennom oppbygging av et fagmiljø for større gjennomføringskraft.

Støtteordninger skal etableres for å stimulere ytterligere til å redusere personbiltrafikken og endring til en grønnere bilpark.

Samarbeid mellom enheter i Bergen kommune, private og andre offentlige aktører og nasjonale myndigheter er avgjørende for å finne gode klima- og miljøvennlige løsninger for byen.

Renere Havn Bergen (RHB) springer ut av det nasjonale satsingen på oppryddingen i forurenset jord og sedimenter, der det inngår som et av 17 prioriterte havneområder for opprydding av miljøgifter i form av gammel forurensning. Miljødirektoratet er tiltaksmyndighet for Renere Havn Bergen, og er også det nasjonale organet som bevilger midler til prosjektet. Finansieringen av de prioriterte havneområdene skjer ved at staten ved Miljødirektoratet bekoster 50 % av utredningene og 75 % av tiltakene. De

resterende kostnadene forutsettes dekkes av lokale aktører som har et ansvar for forurensningen i havneområdene.

I prosjektet Renere Havn Bergen er det planlagt tiltak i tre hovedområder. Disse er Puddefjorden, Store lungegårdsvann og Vågen. Puddefjorden fikk ny, ren sjøbunn i 2017-2018, tiltakene i Store Lungegårdsvann er planlagt i 2021-2024, mens Vågen forventes å bli håndtert etter 2025.

Byrådets tiltak for å målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

-Følge opp ["Kommuneplanens arealdel 2018-2030"](#)

-Følge opp ["Bergen 2030 - Kommuneplanens samfunnsdel"](#)

-Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i ["Grønn Strategi"](#)

-Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i ["Smartere plastbruk i Bergen kommune"](#)

-Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i ["Klima- og miljøplan for kommunens virksomhet"](#)

-Følge opp ["Folkehelseplan for Bergen kommune 2015-2025"](#)

Aktivitet (Nøkkeltall)

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall bildelemmedlemmer (Anslag 2022)	0	0	3 500	3 700	4 300	5 000	5 000	
Gjennomsnittlig antall biler per husholdning	0,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
Utslipp Bergen kommune (geografisk), i tusen tonn CO ₂ -ekvivalenter (anslag 2022)	861	810	800	790	780	770	761	Siste publiserte år med utslippsdata er 2019. Etter dette er tallene å anse som anslag. Anslagene (for perioden 2020 til 2025) er basert på en utredning som Cicero har gjort for Bergen kommune, og er å anse som beste tilgjengelige kunnskap på området. Anslagene er basert på vedtatte og igangsatte tiltak. Målet er 30 % reduksjon i forhold til 1991 innen 2020. Statistikken fra 1991 til 2009 bygger på gammel/avleggs metode og henger derfor ikke sammen med statistikk fra perioden 2009-2019. I ny klimastrategi vil 2009 derfor brukes som nytt referanseår.

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
				Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025	
Bg. Havn - Prosjektkoordinator	2028		IA	25,3	-11,7	10,9	3,0	3,0	3,2	3,4	12,6
Bg. Havn - Vågen	2025		IA	80,7	-53,4	14,1	3,9	3,3	1,0	26,0	34,1
Ladeinfrastruktur for bil	Løpende						3,1	1,0	1,0	0,0	5,1
Mobilpunkter Bergenhus og Årstad	2024	AD 2020/56156-11	9,0	30,1	-9,5	20,6	13,8	2,6	0,0	0,0	16,4
Mobilpunkter og ladepunkter	Løpende						0,0	0,0	0,0	4,0	4,0
Nesttunvassdraget (flomsikring)	2022		IA	60,0	0,0	60,0	1,7	8,3	17,0	31,7	58,7
Store Lungegårdsvann	2023		IA	193,2	-131,2	29,3	58,3	108,0	12,5	0,0	178,8
Sum investeringsprosjekter			9,0	389,3	-205,8	134,8	83,9	126,1	34,7	65,0	309,7

Bg. Havn - Prosjektkoordinator

Investeringen gjelder prosjektkoordinator for forberedelse og gjennomføring av prosjektene i Renere Havn, hovedsakelig Store Lungegårdsvann og Vågen. Tiltaket er finansiert av Miljødirektoratet, Bergen kommune og Bergen og Omland Havn AS. Vågen tildekkingsiltak planlagt oppstart 2025, dette forutsetter at prosjektkoordinator og prosjektleder fortsetter til dette er ferdigstilt (med etterarbeid og overvåking). Det spilles derfor inn tilsvarende årlig beløp som tidligere for 2024 og utover med indeksregulering på 4% lagt til fra år 2022.

Bg. Havn – Vågen

I 2022 til 2024 er det satt av midler til forberedende arbeider for oppryddingen i Vågen. Selve gjennomføringen kommer først til utførelse i 2025.

Vågen - prosjektering og gjennomføring

Opprydding i forurenset sediment i Vågen er siste del av prosjektet Renere havn Bergen. Her er det mye rutetrafikk av fartøy og et skattkammer av kulturminner begravet i bunnsedimentene. Det er påbegynt prosess for å se hvordan disse utfordringene skal løses slik at det blir ny ren sjøbunn i Vågen. Tiltaket har behov for midler fra flere parter. Lokal andel på 25% finansieres av Bergen kommune og Bergen Havn AS, mens 75% finansieres av staten ved Miljødirektoratet. Det søkes statlige midler 2 år før prosjektet er klart for gjennomføring, og oppstart avhenger av tildeling over statsbudsjettet. Prosjektet kommer tidligst til gjennomføring i 2025. Periodisering av budsjettet er endret i samsvar med oppdatert framdriftsplan.

Ladeinfrastruktur for bil

Investeringen består av flere prosjekter.

Mobilpunkter samler ulike tilbud til miljøvennlige transportformer på ett sted og gjør dem synlige og tilgjengelige. Tilbudet tilpasses behovet på det enkelte sted, og kan inneholde lading for elbiler, plasser til bildelingsbiler med og uten lading, løsninger for trygg sykkelparkering, bysykler og informasjon om kollektivtilbud.

Representanter fra Bremen dukket opp med maskoten Udo ("Use it, don't own it") under åpningen av mobilpunktet i Bergen. Fra venstre: Lars Ove Kvalbein (Bergen kommune), Anna Elisa Tryti (daværende byråd for byutvikling i Bergen), Rebecca Karbaumer og Michael Glotz-Richter (Bremen). Foto: SHARE-North

Ladepunkter på offentlig vei:

Ladepunkter for elbil i urbane strøk (utenom mobilpunkter) der en ikke kan etablere ladepunkter på privat eiendom. Hovedinvesteringene i ladeløsninger må styres mot felles parkeringsanlegg. Delvis finansiert av eksterne midler.

I områder hvor gateparkering er eneste alternativ for mange, må Bergen kommune etablere et minimumstilbud til innbyggere og næringsliv, med betaling og tidsbegrensning slik at tilbudet kan være tilgjengelig for flest mulig. På kommunale veier er det kun kommunen som kan bygge og eie et offentlig ladetilbud – dette er viktig for å kunne fjerne ladeinfrastruktur når gateparkering fjernes og fotgjengere og syklistene gis mer plass i byen. Det er planlagt ladepunkt langs offentlig vei i Sandviken, på Landås, i Fridalen-området, på Nymark og Gimle og i Bergen sentrum. Totalt er ladepunkt planlagt på 8 ulike lokasjoner. Prosjektering har tatt noe lengre tid enn først estimert, og dette gjør at ferdigstillinga av prosjektet vil strekke seg utover i 2022.

Nullutslippssone pilot:

Nullutslippssoner skal være områder uten lokale utslipp (NOx) og klimagassutslipp (CO₂) fra veitrafikk. Grønn strategi sier at deler av Bergen sentrum skal være nullutslippssone innen 2020, og at hele sentrum skal være nullutslippssone innen 2030. Forprosjektet har som formål å etablere en pilot i Bergen sentrum. I handlings- og økonomiplan 2021-2024 ble det lagt til grunn at en skulle investere i infrastruktur f.eks. som fysiske barrierer for å håndheve sonene.

Det foreslås å sette av 1 mill. i 2022 til utredningsbehov/anskaffelser, og 1mill. til etablering av eventuell nødvendig infrastruktur i 2023. Det er usikkert i hvor stor grad videre utredningsbehov vil ligge hos en lokal eller nasjonal prosjektgruppe. Det foreslås videre å sette av 0,5 mill. i 2024 til å gjennomføre evaluering av pilotsonen.

Mobilpunkter Bergenhus og Årstad

Det er planlagt nye mobilpunkt som er ulike i utstrekning og omfang, men som alle har til felles at de inkluderer ladeplasser for bildelingsbiler på kommunal veg. Mobilpunktene vil gi et forutsigbart og velfungerende tilbud for elektrifisert bildeling. Alle mobilpunktene rydder i, og tilfører nye, gode kvaliteter til eksisterende nedslitte og forslummede gateløp/byrom. Mobilpunktene inkluderer utbedring av forhold for gående og syklende, og i noen tilfeller nye grøntstrukturer/bytore og oppgraderte byrom/plasser. Det er planlagt etablering av mobilpunkter blant annet i Kiellands gate, Lyder Sagens gate og Søndre Skogveien. Kostnadsøkning for prosjektet som følge av utvidelse, er foreslått dekket med midler fra prosjekt "Mobilpunkter og ladepunkter".

Mobilpunkter og ladepunkter

Mobilpunktene vil gi et forutsigbart og velfungerende tilbud for elektrifisert bildeling. Alle mobilpunktene rydder i, og tilfører nye, gode kvaliteter til eksisterende nedslitte og forslummede gateløp/byrom. Mobilpunktene inkluderer utbedring av forhold for gående og syklende, og i noen tilfeller nye grøntstrukturer/bytore og oppgraderte byrom/plasser.

For perioden 2022-2024 overføres midler fra prosjekt "Mobilpunkter og ladepunkter" til prosjekt "Mobilpunkter Bergenhus og Årstad"

Nesttunvassdraget (flomsikring)

Bergen kommune har ansvar for regulering av Grimevatnet og Myrdalsvatnet. I dette prosjektet skal det gjennomføres flomberegninger av Nesttunvassdraget for å vurdere eventuelle utbedringer for å sikre vassdragets tilstrekkelige flomkapasitet. Bakgrunnen for prosjektet var at Nesttunvassdraget tidvis har hatt mer vannføring enn det vassdraget kan frakte uten at det går over sine bredder. Dette har tidligere gitt dramatiske konsekvenser. Særlig under de to store flommene i 2005, da vannføringen gjennom Nesttun var større enn kapasiteten på elveløpet under Nesttun senter.

Det er gjennomført forprosjekt for nytt tappearrangement i Grimevatnet. Det er utarbeidet et grunnlag for å kunne vurdere om tiltaket er teknisk og økonomisk gjennomførbart, også i forhold til å ivareta «allmenneinteresser» etter vannressursloven § 5.

Det nye prosjektet omfatter etablering av et nytt tappearrangement for Grimevannet, med en kapasitet på ca 15 m³/s. Denne vannmengden er valgt ut fra en samlet vurdering av kapasiteten i vanddrag oppstrøms Nesttun og kapasiteten i kulverten under Nesttun senter.

Hovedhensikten med det nye arrangementet er å kunne tappe ned Grimevatnet raskere enn det som er mulig i dag og kunne dempe en eventuell flomvannstigning i Grimevatnet. I tillegg gjør det nye arrangementet det mulig å magasinere et større volum.

Det er vurdert fire ulike alternativer for nytt tappearrangement i Grimevannet. Hvilket av de fire alternativene som blir gjennomført er enda ikke besluttet. Byggestart er planlagt i 2021.

Store Lungegårdsvann

Store Lungegårdsvann skal få ny sjøbunn som isolerer forurensingen i sedimentene. Det arbeides med å finne egnet metode for dette og stoppe tilførselen av ny forurensing fra land. Arbeidene skal koordineres med Bybanens anleggsarbeid og arbeidene med Bystrand. Forurenset sjøbunn i Store Lungegårdsvann skal ikke utgjøre en helsefare for mennesker. Forurenset sjøbunn i Store Lungegårdsvann skal ikke gi negativ påvirkning på økosystemet i Puddefjorden og resten av Byfjorden.

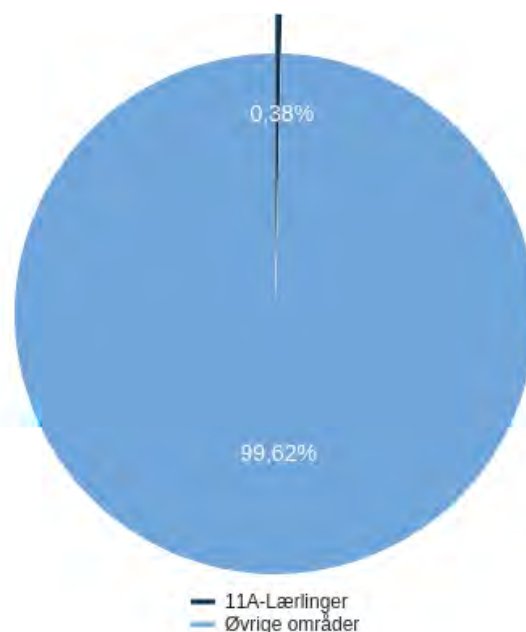
Tiltaket er avhengig av å få finansiering av Miljødirektoratet, Bergen kommune og Bergen Havn AS. I budsjettet er det forutsatt delt finansiering mellom lokale og sentrale aktører der den statlige andelen ved Miljødirektoratet er 75%, som utgjør 107 mill. i perioden 2022-2024. Den lokale andelen ivaretas av Bergen kommune og Bergen Havn AS med 25%, som utgjør 38 mill. i perioden 2022-2024.

Tiltaket må koordineres med bybanearbeidene og hovedaktivitetene kan tidligst starte opp i 2022. Oppstart avhenger også av tildeling over statsbudsjettet.

Periodisering av budsjettet er endret for å samsvare med oppdatert framdriftsplan. Tiltaket vil ikke kunne la seg gjennomføre på et år, men fordeles over en 3-årig gjennomføringsfase, 20 mill. flyttes derfor fra 2023 til 2022.

11A-Lærlinger

11A-Lærlinger - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Om tjenesteområdet

Bergen kommune er godkjent lærebedrift i 17 ulike fag. I 2021 tilbys det læreplasser i 11 fag. Lærlingordningen skal bidra til utdanning av kvalifiserte fagarbeidere til kommunens virksomhetsområder. I kommunen er det Yrkesopplæringsavdelingen i HR Bemanning som jobber med inntak og oppfølging av lærlinger frem til fagbrev, samt oppfølging av praksiskandidater fram til fagbrev i barne- og ungdomsarbeider og helsearbeiderfaget. Avdelingen har også ansvaret for ulike utdanningsløp for voksne som ønsker å bli fagarbeidere.

Hovedprioriteringer

Kommunen har et stort behov for fagutdannet arbeidskraft i fremtiden, spesielt innenfor helsearbeiderfaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget. Dyktige fagarbeidere er helt avgjørende for å sikre gode tjenester til innbyggerne. Byrådet har de siste årene gjort flere grep for å kunne ansette flere lærlinger, og har de siste årene økt antall tilgjengelige læreplasser. I 2019 innførte byrådet læreplassgaranti for lærlinger i helsearbeiderfaget og i barne- og ungdomsarbeiderfaget, for å motivere og få flere kvalifiserte søkere.

Byrådet har ambisjoner for Bergen kommune som lærebedrift. Målet er å øke inntaket av lærlinger til én lærling per tusen innbyggere i året. Derfor legges det frem en temaplan for fagopplæringen i løpet av 2021/2022. Temaplanen skal belyse viktige sider ved fagopplæringen for å kunne øke antall læreplasser og øke inkluderingen av ulike grupper. Det er nødvendig å øke antall læreplasser i noen fag, og få flere kvalifiserte søkere i andre fag. Byrådet mener at det å ansette lærlinger er del av samfunnsoppdraget til kommunen. Oppfølging i læretiden er svært viktig for å få flest mulig lærlinger gjennom læreløpet og bestå fagprøven.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	54 462	54 462	54 462	54 462
Sum Lønns- og prisvekst mv.	3 551	3 551	3 551	3 551
Sum Tekniske justeringer	-80	-80	-80	-80
Sum Utgående engangstiltak	-146	-146	-146	-146
Prisjustering og diverse endringer	3 325	3 325	3 325	3 325
Konsekvensjustert ramme	57 787	57 787	57 787	57 787
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Tilpasning - 160 lærlinger	2 120	0	0	0
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	2 120	0	0	0
Nye tiltak				
Menn i helse - fagbrev som helsefagsarbeider	180	-1 340	-4 060	-4 060
Sum Nye tiltak	180	-1 340	-4 060	-4 060
Nye tiltak og realendringer budsjett	2 300	-1 340	-4 060	-4 060
Ramme 2022-2025	60 087	56 447	53 727	53 727

Tilpasning til aktivitetsnivå

Tilpasning - 160 lærlinger

I perioden 2020 til 2021 har det vært en større økning i nyansettelser av lærlinger med bakgrunn i økte midlertidige budsjettmidler i form av korona tiltakspakke fra kommunen og økte koronamidler fra Vestland fylkeskommune. Neste år er målsettingen å ansette 160 lærlinger som vil opprettholde antall ansettelser som fra før koronasituasjonen inntraff.

Nye tiltak

Menn i helse - fagbrev som helsefagsarbeider

Det nasjonale prosjektet Menn i Helse er et samarbeid mellom kommune, fylkeskommune, KS og Helsedirektoratet. Opplæringsmodellen gir fagbrev til voksne deltakere gjennom komprimerte utdanningsløp i vg1/vg2 (1 år) og kontrakt som lærling med gjennomsnittlig læretid på 14 mnd. Bergen kommune har et stort behov for fagarbeidere og har gjennom dette prosjektet inngått lærekontrakt med 14 kandidater som skal avlegge fagprøve høsten 2021 og 12 kandidater som skal avlegge fagprøve høsten 2022. Det planlegges inngåelse av 15 lærekontrakter med avleggelse av fagprøve høsten 2023. For 2022 er det behov for å styrke budsjettet med 0,18 mill. for å dekke utgifter til inngåtte lærekontrakter. Fra 2023 vil det budsjettet nedjusteres etterhvert som hvert årskull blir ferdig med utdanningsløpet. Byrådet foreslår å tilpasse budsjettet tilsvarende utgifter til planlagte utdanningsløp.

Sammendrag budsjett

Budsjettet for tjenesteområdet omfatter i hovedsak lønnsutgifter for lærlinger, refusjonsinntekter fra Fylkeskommunen, samt oppfølging og drift av lærlingeordningen.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett				Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter										
Lønn	6 612	90 866	96 613	92 973	90 253	90 253				
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	2 264	-5 062	-5 171	-5 171	-5 171	-5 171				
Overføringsutgifter	421	47	47	47	47	47				
Finansutgifter	4 000	0	0	0	0	0				
Sum Driftsutgifter	13 296	85 850	91 488	87 848	85 128	85 128				
Driftsinntekter										
Salgsinntekter	769	-703	-715	-715	-715	-715				
Refusjoner	-1 032	-30 686	-30 686	-30 686	-30 686	-30 686				
Sum Driftsinntekter	-263	-31 388	-31 401	-31 401	-31 401	-31 401				
Sum	13 034	54 462	60 087	56 447	53 727	53 727				

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Arbeid, sosial og bolig	13 750	54 277	56 536	52 896	50 176	50 176	
Fellesposter - bykassen	-718	185	3 551	3 551	3 551	3 551	
Sum	13 034	54 462	60 087	56 447	53 727	53 727	

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Lærlinger - administrasjon	5 495	5 264	5 468	5 468	5 468	5 468	
Lærlinger	7 539	49 198	54 620	50 980	48 260	48 260	
Sum	13 034	54 462	60 087	56 447	53 727	53 727	

Utfordringer og strategi

Bergen kommune har som langsiktig målsetting å ansette én lærling per tusen innbyggere per år. Gjennom satsingen på lærlingeordninger ønsker byrådet å utdanne egne fagarbeidere til å møte fremtidens arbeidskraftbehov, samt å være med og bidra til å redusere ungdomsledighet og utenforskap. Gjennom satsingen på intern opplæring av egne ansatte uten formell utdanning, skal kommunen gi egne ansatte en mulighet til videreutdanning. Bergen kommune jobber kontinuerlig med å utvikle opplæringen av fagarbeidere for å gjøre det mer attraktivt å ta en fagutdanning. Byrådets satsing på heltidskultur vil også være et viktig bidrag til at flere velger en fagutdanning. De som utdanner seg til fagarbeidere må se at muligheten for å bli tilsatt i 100% stilling er reell.

Overordnede mål

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

- Trygg økonomistyring

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv.

En ansvarlig og trygg økonomistyring, samsvar mellom kommunens inntekter og utgifter og en seriøs arbeidsgiverpolitikk tuftet på heltidskultur danner grunnlaget for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet og skape den byen vi ønsker. Byrådet vil bruke sin innkjøpsmakt strategisk for å sikre at klima og miljø, arbeidsvilkår, tariffavtale, godkjent lærebedrift og seriøsitetsskrav i større grad blir vektlagt i anbudene.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En rettferdig og inkluderende by	Øke inntak av lærlinger opp mot langsiktig mål (1 per 1 000 innbyggere per år)	Antall lærlinger som starter per år	190	200	160	250
Trygg økonomistyring	Øke bruk av lærlinger hos utførende entreprenører i kommunens byggeprosjekter	Andel arbeidstimer utført av lærlinger i byggeprosjekter hvor det er stilt krav i kontrakt	9,0 %	10,0 %	11,0 %	12,0 %

Virkemiddel for å nå mål

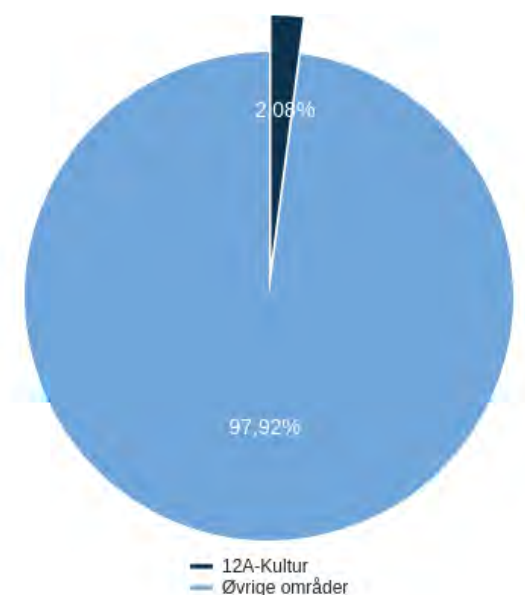
I perioden 2020 til 2021 har det vært en større økning i nyansettelser av lærlinger med bakgrunn i økte midlertidige budsjettmidler i form av korona tiltakspakke fra kommunen og økte koronamidler fra Vestland fylkeskommune. Neste år er målsettingen å ansette 160 lærlinger som vil opprettholde antall ansettelser som fra før koronasituasjonen inntraff.

For å øke inntaket av lærlinger i kommunen vil byrådet:

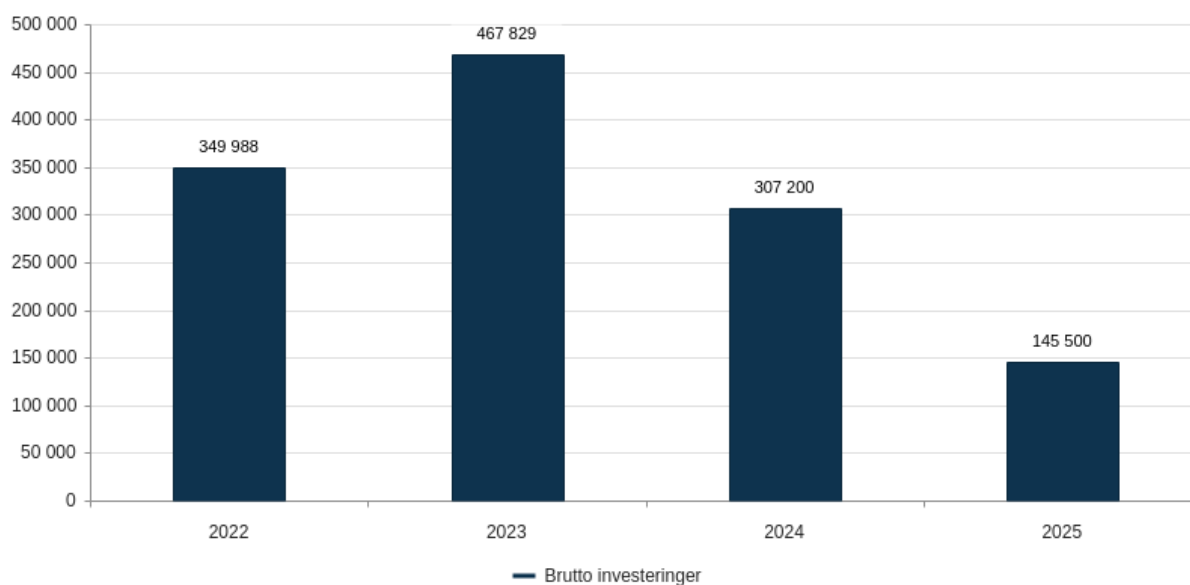
- Motivere elever til fagutdanning ved å ansette flere fagarbeidere i faste hele stillinger i kommunens interne vikarbyrå Bemanningstjenester
- Ta initiativ til at utvalgte enheter i Bergen kommune arrangerer fagdager for 9. og 10. klassinger for å øke interessen for yrkesfag blant ungdomsskoleelever
- Markedsføre lærlingeordningen ved at avdeling for yrkesopplæring besøker ungdomsskoler og videregående skoler
- Legge til rette for et tettere samarbeid med Vestland Fylkeskommune
- Skaffe flere instruktører og læresteder som er villig til å ta imot lærlinger.
- Byrådet vil legge frem en plan for fagopplæring i Bergen kommune.

12A-Kultur

12A-Kultur - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter tilskudd til alle sjangre innen profesjonelt kunstfelt, kulturnæringer, frivillig kulturliv, museer, byggdrift kulturhus, flerkulturelt kulturtilbud inkludert Bergen internasjonale kultursenter (BIKS), tilbud til utviklingshemmede, drift av Bergen kulturskole og kommunal

tjenesteproduksjon i regi av kulturetaten, kulturtilbud til barn og unge, seniorkulturtilbud og øvrig kulturaktivitet.

Hovedprioriteringer

Bergen har et kunst- og kulturliv i verdensklasse og målsettingen om å være en nyskapende kulturby som er inkluderende for hele byens befolkning blir en viktig satsing også i 2022. Bergens mangfoldige og rike kunst- og kulturliv er en kilde til innsikt og livskvalitet for innbyggerne, og tilbudene skal være tilgjengelige og relevante for alle. Plan for mangfold og deltagelse i kunst og kulturfeltet som ble vedtatt av bystyret i januar 2021 vil være et viktig redskap for å kunne speile byens mangfold både i aktørbildet, i uttrykkene og i publikum. Kunsten og kulturtilbudet skal debatteres og synliggjøres og feltets rolle i samfunnet skal vektlegges i både by- og samfunnsplanlegging.

Koronapandemien har preget kulturlivet i 2020. Forestillinger, produksjoner og utstillinger har blitt flyttet på, endret, utsatt eller avlyst. Året har vært preget av publikumsbegrensninger og sviktende billettinntekter. Frilansere har fått det tøffere, og det har vært og er fortsatt mange som er permittert og som har fått livsgrunlaget satt i spill. Derfor vil tilskuddsordninger, stipend og arbeidet med å etablere nye produksjons- og formidlingsarenaer bli videreført i budsjettperioden. Noen nye aktører innen profesjonelt felt får egen linje i bybudsjettet, noen styrkes og flere aktører innen det frie scenekunstheltet likestilles mht. tilskuddssum. Det skal legges frem ny ungdomskulturell strategi, ny kulturplan for utviklingshemmede og en ny handlingsplan for lokalt kulturarbeid. Til realisering av ny plan for museer og frivillig kulturvern er det omdisponert midler til nye og mer hensiktsmessige ordninger og det avsettes tilskudd til Bergen Nasjonale Veteranskipshavn og til etablering av et nasjonalt kompetansesenter for immateriell kulturarv og håndbåren kunnskap.

Byrådet vil at Bergen skal ha et levende bysentrum og satser videre på ordninger for å gi kvalitetstilbud til gående i sentrum både gjennom kunstnerisk produksjon i tomme lokaler og gjennom Bergen Spillfestival. Klimakrisen er vår tids største utfordring. De siste årene har flere og flere fått større bevissthet om å redusere sine klima- og miljøbelastninger. Kultursektoren er ikke noe unntak og mange aktører er allerede i gang og har et bevisst forhold til egne fotavtrykk og klimabelastninger innen sine kunst- og kulturproduksjoner og i sin administrative og kulturelle hverdag. Vi viderefører ordninger for gjenbruks- og delingspool for scenekunstheltet og tilskudd til klima- og miljøtiltak for kulturaktører.

I en bærekraftig samfunnsutvikling vil kunst og kultur stå sentralt. Demokratiprinsippet, medvirkning og eierskap til utvikling av lokalsamfunnet står sentralt og kommunens ressurser skal medvirke til ytterligere lokalt utviklingsarbeid i nærmiljøene.

Byrådet vil følge opp arbeidet med realisering av Kulturarenaplanen. Arbeidet med realisering av lokale kulturhus i bydeler fortsetter og både et funksjonelt nytt Elvetun/Fysak i Loddefjord, og skisseprosjekt nytt kulturhus i Fyllingsdalen er igangsatt. Nytt brannmuseum i Gamle Brannstasjonen er i program- og konseptutviklingsfasen og vil legge grunnlaget for videreutvikling av prosjektet. Videre vil en konseptvalgutredning av Lysverkbygget starte opp og finansiering til dette formålet vil legges inn i HØP 22-25. Avklaring om Kjødetomten og Kjødehallene vil skje høsten 2021 og utvikling av Kulturkvartalet USF kan starte. Ombygging av Sentralbadet er under arbeid og ny prognose for ferdigstilling er høst 2024.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	416 444	416 444	416 444	416 444
Sum Lønns- og prisvekst mv.	7 944	7 944	7 944	7 944
Sum Tekniske justeringer	-1 516	-1 273	-1 233	-1 279
Sum Utgående engangstiltak	-953	-1 053	-1 053	-1 053
Prisjustering og diverse endringer	5 475	5 618	5 658	5 612
Konsekvensjustert ramme	421 919	422 062	422 102	422 056
Tilpasning til aktivitetsnivå				
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	-1 547	-1 547	-1 547	-1 547
Griegghallen IKS - justert overføringsbeløp	-59	-117	-117	-117
Redusert aktivitet for store arrangementer i 2021	1 250	1 250	1 250	1 250
Tilbakeføring av feriemidler til personer med utviklingshemming	0	425	425	425
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	-356	11	11	11
Nye tiltak				
Aktivitetskoordinator byrom	1 000	1 000	1 000	1 000
Driftskonsekvenser Sentralbadet Scenekunsthuss	0	647	2 590	2 590
Fana kulturhus - økte leiekostnader	800	800	800	800
KODE - Forsikring kunst	100	100	100	100
Lysverkbygget - videre utredningsarbeid	4 000	1 000	0	0
Omdisponering fra ramme for store arrangement	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Omdisponering fra store arrangement til tilskudd over egen linje til Matarena AS - UNESCO Focal point - Bergen som gastronomiby	-250	-250	-250	-250
Tilskudd til Fritt spillerom (Salt kulturskole)	300	300	300	300
Sum Nye tiltak	4 450	2 097	3 040	3 040
Kutt i tiltak				
Generell reduksjon i rammen - Stab	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Omlegging av tilbudet om feriereiser og sommerleirer	-605	-605	-605	-605
Redusere rammen for store arrangement i Næringsseksjonen	-500	-500	-500	-500
Sum Kutt i tiltak	-2 105	-2 105	-2 105	-2 105
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 989	3	946	946
Ramme 2022-2025	423 908	422 065	423 048	423 002

Tilpasning til aktivitetsnivå

EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms (EBE) ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved

totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift, og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Grieghallen IKS - justert overføringsbeløp

Justering av kommunens andel av renter og avdrag vedrørende fornyelsesprosjekt i Grieghallen.

Redusert aktivitet for store arrangementer i 2021

Innsparing fra redusert aktivitet for store arrangement i 2021 utgår fra 2022.

Tilbakeføring av feriemidler til personer med utviklingshemming

Som følge av koronapandemien har Bergen kommune ikke kunnet gjennomføre tilbudet om feriereiser til personer med utviklingshemming i pandemifasen. Bystyret vedtok i 2020 å omdisponere en mindre andel av budsjettet for feriereiser for å yte tilskudd til organisasjonen TV BRA i et begrenset tidsrom på to år (for 2021 og 2022). TV BRA bidrar til verdifulle og kunnskapsbaserte arbeidsplasser for personer med utviklingshemming. Prosjekttilskuddet til TV BRA utgår fra 2023, og midlene tilbakeføres til feriereiser til personer med utviklingshemming.

Nye tiltak

Aktivitetskoordinator byrom

Byrådet foreslår å bevilge kr. 1,0 mill. for å finansiere en aktivitetskoordinator i byrommene.

Driftskonsekvenser Sentralbadet Scenekunsthuss

Driftskostnader for Sentralbadet Scenekunsthuss som bygges primært for Carte Blanche vil utløse driftskonsekvenser, hvor fordelingsnøkkelen er 15% for Carte Blanche og 45% for Bergen Internasjonale Teater (BIT). Inkludert i driftskostnader vil være leie og FDV kostnader samt renhold, strøm etc. Forventet ferdigstillelse av investeringsprosjektet er 2023, med åpning siste kvartal 2023. Dette innebærer delårseffekt på 1/4 av årskostnad. Beregningen forutsetter at stat og fylke også bevilger sin andel til BIT og Carte Blanche.

Fana kulturhus - økte leiekostnader

Det er varslet en økning i felleskostnadene, og byrådet foreslår at økning på inntil kr. 0,8 mill. innarbeides i handlings- og økonomiplanen 2022-2025.

KODE - Forsikring kunst

Forsikringen omfatter kunst og gjenstander i kommunens eie, forvaltet av KODE. Det er tidligere bevilget kr. 0,6 mill. til formålet, men gjennomført anbudsprosess avdekket et totalt behov på kr. 0,7 mill. Bystyret bevilget økningen på kr. 0,1 mill. i 1. tertialrapport 2021, og beløpet foreslås varig innarbeidet i handlings- og økonomiplan 2022-2025.

Lysverkbygget - videre utredningsarbeid

Bystyret bevilget i 1. tertialrapport 2021 kr. 2 mill. til at det igangsettes et utredningsarbeid som grunnlag for ombygging/utbygging av Lysverksbygget i form av en konseptvalgutredning (KVU) etter Plan- og bygningsloven, der ideer fra den foreliggende mulighetsstudien for et moderne kunstmuseum også hensyntas. Utredningsarbeidet vil ha en varighet på 1,5 til 2 år til en kostnad på kr. 6-8 mill. Den vedtatte rehabiliteringen og asbestsaneringen av Lysverksbygget gjennomføres som planlagt, og videre utredningsarbeid skal skje parallelt med dette. Byrådet foreslår at resterende beløp søkes innarbeidet i handlings- og økonomiplan 2022-2025 med kr. 4,0 mill. i 2022 og kr. 1,0 mill. i 2023.

Omdisponering fra ramme for store arrangement

Byrådet foreslår å omdisponere 1,5 mill. fra Næringsseksjonens ramme for store arrangement til å finansiere en satsing på Havbyen Bergen og for å øke rammen for søkbare tilskudd til næringslivet. Byrådet mener at dette grepet vil gi økt fleksibilitet og kraft i næringsutviklingsarbeidet, ikke minst innenfor de viktige havnæringene. De siste 0,5 mill. som tidligere var øremerket store arrangementer beholdes til Næringsseksjonens arbeid med forberedelser og gjennomføring av store arrangementer. Omdisponeringen innebærer at budsjettet flyttes fra tjenesteområde 12A Kultur til 14 Næring.

Omdisponering fra store arrangement til tilskudd over egen linje til Matarena AS - UNESCO Focal point - Bergen som gastronomiby

Byrådet foreslår et nytt tilskudd over egen linje til Matarena AS på kr 250 000 per år fra 2022. Matarena skal fungere som «Assistant Focal Point» for UNESCO-medlemskapet for Bergen som gastronomiby. Tilskuddet foreslås finansiert med omdisponering fra ramme for store arrangementer. Omdisponeringen innebærer at midlene flyttes fra tjenesteområde 12A Kultur til 14 Næring.

Tilskudd til Fritt spillerom (Salt kulturskole)

Byrådet foreslår i økonomiplanperioden å bevilge kr. 0,3 mill. til Salt kulturskole og tiltaket *Fritt spillerom*. Tiltaket skal være et sosialt treffsted med mål om å utgjøre en positiv forskjell og skape utvikling i nærområdet. Kulturaktiviteter, leksehjelp og måltid i trygge omgivelser. Gratis og åpent tilbud for alle i 4.-7.klasse på Fridalen skole.

Kutt i tiltak

Generell reduksjon i rammen - Stab

Byrådet foreslår en generell reduksjon i rammen sentralt ved byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling på kr. 1,28 mill.

Omlagging av tilbudet om feriereiser og sommerleirer

Byrådet foreslår å endre tilnærmingen om tildeling av feriemidler til personer med utviklingshemming. Ordningen endres fra dagens kommunale organisering til å gjøre ferie/leir-budsjettet om til en søkbar pott på kr. 5 millioner, for å sikre ferietilbudet til denne målgruppen. Ved å ha en søkbar pott vil det i større grad være mulighet for individuelle tilpasninger og vurdering av den enkeltes behov.

Redusere rammen for store arrangement i Næringsseksjonen

Byrådet foreslår en varig reduksjon i Næringsseksjonen ramme for store arrangementer med kr 500 000 fra 2022.

Sammendrag budsjett

Byrådet viderefører tilskuddsordninger innenfor både det profesjonelle kunstfeltet og for amatørkulturfeltet. Ved omdisponeringer fra Grønn Festivalordning, Norsk Publikumsutvikling og noe reduksjon til satsingen på Musikkarena og noen aktører innen scenekunst har nye aktører fått øremerket tilskudd på egne linje og andre er blitt styrket. Tilskuddsordningen Kunstnerisk produksjon i tomme lokaler i sentrum blir også styrket i 2022. Byrådets forslag til budsjett for 2022 viser slik en utvikling i tråd med fremveksten av nye robuste virksomheter. Innen museumssektoren vil realisering av ny plan for feltet skje gjennom omdisponeringer til nye mer hensiktsmessige ordninger samt til nye etableringer. For andre året er ikke tjenestenes budsjetttrammer kompensert fullt ut for prisvekst, som et generelt tiltak på tvers av tjenesteområder i kommunen grunnet en stram budsjettramme.

Planarbeidet fortsetter med både en kulturstrategi for ungdom, en plan for utviklingshemmede og en handlingsplan for lokalt kulturliv. Dette vil for 2022 gi stort fokus på lokalt kulturarbeid i alle bydeler. Alle skal kunne finne et interessant og tilgjengelig tilbud for seg der de bor. Kommunale ressurser skal i større utstrekning bidra til lokalutvikling i samarbeid med lokale kulturorganisasjoner.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett				Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024
Driftsutgifter									
Lønn	136 212	130 666	135 580	135 580	135 580	135 580			
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	79 160	63 763	67 138	64 685	65 628	65 628			
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	67	4 698	4 093	4 518	4 518	4 518			
Overføringsutgifter	337 726	279 480	279 322	279 507	279 547	279 501			
Finansutgifter	31 452	17 826	17 826	17 826	17 826	17 826			
Sum Driftsutgifter	584 618	496 433	503 960	502 117	503 100	503 054			
Driftsinntekter									
Salgsinntekter	-48 210	-54 075	-54 139	-54 139	-54 139	-54 139			
Refusjoner	-23 226	-18 426	-18 426	-18 426	-18 426	-18 426			
Overføringsinntekter	-7 777	-5 425	-5 425	-5 425	-5 425	-5 425			
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-8 181	-2 062	-2 062	-2 062	-2 062	-2 062			
Sum Driftsinntekter	-87 393	-79 988	-80 052	-80 052	-80 052	-80 052			
Sum	497 224	416 444	423 908	422 065	423 048	423 002			

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	15 956	-4 962	-7 476	-7 476	-7 476	-7 476
Eldre, helse og frivillighet	14 274	12 507	12 507	12 507	12 507	12 507
Arbeid, sosial og bolig	235	2 534	1 929	2 354	2 354	2 354
Kultur, mangfold og likestilling	466 157	397 847	406 761	404 308	405 251	405 251
Fellesposter - bykassen	602	8 519	10 188	10 373	10 413	10 367
Sum	497 224	416 444	423 908	422 065	423 048	423 002

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Barnas hus	3 698	4 624	4 733	4 733	4 733	4 733
Ungdomshus og fritidsklubber.	24 281	20 552	20 422	20 422	20 422	20 422
Barne- og ungdomskulturtilskudd	21 752	23 070	23 172	23 172	23 172	23 172
Sommerleirene	0	2 534	1 929	2 354	2 354	2 354
Vitensenter	5 656	5 656	5 656	5 656	5 656	5 656
Kulturhistoriske museer	39 374	40 421	42 129	42 129	42 129	42 129
Kulturvern	10 742	7 855	7 243	7 243	7 243	7 243
Kunstmusèer	52 137	63 623	65 226	65 226	65 226	65 226
Scenekunst	15 066	15 037	15 117	15 117	15 117	15 117
Musikk	49 812	32 982	33 022	33 022	33 022	33 022
Visuell kunst	19 196	16 336	16 489	16 489	16 489	16 489
Film	13 641	8 641	8 641	8 641	8 641	8 641
Litteratur	4 420	4 958	4 338	4 338	4 338	4 338
Tverrestetisk	15 807	15 797	15 995	15 995	15 995	15 995
Ymse kunstformidling	15 923	4 586	4 688	4 688	4 688	4 688
Kulturbasert næring	638	650	676	676	676	676
Musikk og kulturskole	56 280	55 243	57 753	57 753	57 753	57 753
Tilskudd til andres kulturbygg	5 125	6 391	5 891	5 891	5 891	5 891
Flerkulturelt kulturtilbud / BIKS	1 491	1 491	1 491	1 491	1 491	1 491
Seniorkultur	7 215	7 044	7 045	7 045	7 045	7 045
Kulturtilbud utv. hemmede	3 089	3 795	3 440	3 440	3 440	3 440
Øvrig kulturaktivitet	62 361	50 042	50 495	50 495	50 495	50 495
Kommunale kulturbygg	48 288	43 962	47 160	44 892	45 875	45 829
Museumsbygg	21 211	-18 844	-18 844	-18 844	-18 844	-18 844
Sum	497 224	416 444	423 908	422 065	423 048	423 002

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Kultursektoren, kommune brutto driftsutgifter andel av totale utgifter (prosent)	4,2 %	4,2 %	4,0 %	4,1 %	5,7 %	4,3 %
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år (B) *)	1 201	1 137	4 911	1 757	1 871	1 519
Netto driftsutgifter til andre kulturaktiviteter per innbygger (B) *)	293	283	261	100	511	277
Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg per innbygger (B) *) **)	233	262	218	157	181	224
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år (B) *)	1 838	1 851	1 233	2 706	2 512	2 226
Netto driftsutgifter til kunstformidling per innbygger (B) *) **)	491	635	403	450	557	360
Netto driftsutgifter til muséer per innbygger (B) *) **)	163	176	324	64	204	92
Dekningsgrad						
Andel barn i gr.skolealder på venteliste til komm musikk- og kulturskole, av barn i alderen 6-15 år	4,3 %	3,7 %	1,6 %	6,0 %	2,8 %	3,2 %
Barn 6-15 år i kommunens kulturskole (prosent)	9,5 %	8,8 %	9,6 %	16,5 %	14,3 %	11,4 %
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall elevplasser i musikk- og kulturskole	4 225	3 345	8 468	5 129	3 811	2 583

*) Inflasjonsjustert med deflator

***) Justert for utgiftsbehov

Satsinger de siste 3 år på kulturskole, kulturbygg og kunstplan vises igjen i tallene. Barn og unge er i Bergen i stor grad ivaretatt av kulturinstitusjoner som finansieres over andre kostrafunksjoner enn aktivitetstilskudd til barn og unge.

Utfordringer og strategi

Bergen skal være i forkant internasjonalt, være en nyskapende kulturby som er inkluderende for hele byens befolkning. Bergens mangfoldige og rike kunst- og kulturliv er en kilde til innsikt og livskvalitet for innbyggerne, men har også stor næringsverdi for byen. Kunst og kulturfeltet har en betydelig samfunnsrelevans og er viktig for byens innbyggere.

Da landet stengte ned i mars 2020, rammet det alle områder av samfunnet hardt. For kunst og kulturlivet sin del resulterte det i stengte kulturarenaer, avlyste arrangementer og permitteringer. Bergen kommune var tidlig ute med krisepakker til kulturlivet, men likevel har aktører som livnærer seg på kunst og kultur vært blant de mest økonomisk skadelidende gjennom pandemien. Aktører som har måttet legge ned virksomhetene og permittere ansatte, og kompetanse som muligens har forsvunnet for godt fra feltet. Det er derfor av betydning at grunnfjellet i det bergenske kunst og kulturlivet får god økonomisk støtte og så gode rammevilkår som mulig for å kunne planlegge for en nyskapende og bærekraftig kunst og kulturaktivitet. Bystyret har vedtatt langsiktige planer med hensiktsmessige tiltak basert på kunst og kulturfeltets behov. De vedtatte fagplanene uttrykker ambisiøse mål for kunst- og

kulturlivet og både amatørkulturen og den profesjonelle kulturen i Bergen skal ha gode vilkår. Særlig er det viktig å sikre det profesjonelle kunstfeltet som sikrer kompetansen, talenter og en nyskapende utvikling.

Bergen kommune viderefører 2021 nivået på tilskuddsordninger, stipender, kompetansegivende tiltak, øvings- og produksjonslokaler og tilskudd til formidlingsarenaer for å sikre videre drift og utvikling av byens kunst- og kulturliv. Midler til ordningen Grønn Festival omdisponeres til andre kunst og kulturformål og det gis fra 2022 fast driftsstøtte til nye aktører innen det profesjonelle kunstfeltet bla. til Alt Går Bra, Dominika Minkacz-Sira/ Open Window Theatre, Norway Fringe Festival AS og styrking av tilskudd til Tekstallianse og til musikkfestivalen Beyond The Gates.

Koronapandemien har vist at digital utveksling har økt i omfang og har gitt kulturlivet erfaringer som peker på de mulighetene som ligger i å vektlegge bærekraftige (og miljøvennlige) former for samarbeid i kommunens tilskuddsordning for internasjonal kulturutveksling, samtidig som langsiktighet og forutsigbarhet i det internasjonale arbeidet hensyntas.

Kunst og kulturfeltet består av steder der samfunnet nettopp er et samfunn, arenaer hvor mennesker kommer sammen om ting som opptar dem og fellesskapet. Byrådet vil derfor bygge et kunst- og kulturfelt som rommer og angår alle byens innbyggere og tilbud skal gjøres mer tilgjengelig og oppleves som relevante for alle grupper uavhengig av bakgrunn og bosted. Plan for mangfold og deltakelse i kunst- og kulturlivet vedtatt av bystyret i januar 2021, og flere nye tiltak og ordninger i 2021 blir videreført. Byrådet vil videreføre utviklingsprogrammet innen scenekunst med vekt på mangfold i rekruttering og talentutvikling og ordningen Kulturlos, som sikrer nye deltakere i ulike virksomheters formidlingstilbud. Videre vil arbeidet med kompetansehevende tiltak om mangfold i kunst- og kulturlivet ha særlig fokus i kommende budsjettår.

Bydeler skal i større grad likestilles med kvalitative tilbud og ungdom skal ha stor påvirkning både i planlegging og realisering av tilbud for seg. Byrådet legger frem en ny kulturstrategi for ungdom og en plan for lokalt kulturarbeid der dialog og samspill skal være grunnleggende strategiske veivalg. Gode metoder for inkludering og medvirkning vil og ha fokus i arbeidet med plan for lokalt kulturarbeid, som starter opp i 2022.

I tillegg legges det frem en ny plan for kulturtilbud til mennesker med utviklingshemming.

Byrådet er opptatt av det grønne skiftet og sentralt i arbeidet er satsingen på Levende By. Byrådet avsetter midler til aktivitetskoordinator for byrom for å legge til rette for kulturell aktivitet i byens parker og uterom og øker ordningen Kunstnerisk aktivitet i Tomme lokaler i sentrum med kr. 0,15 mill. Innen ordningen skal det i 2022 kunne søkes om både midler til oppstart og drift. Spillfestivalen i Bergen sentrum får en fast driftsstøtte på kr. 0,07 mill.

Folkeverkstedsordningen sikrer sterke fellesskap med fokus på reparasjon og gjenbruk, sosialt felleskap og det grønne skiftet. Mange virksomheter har sterkt fokus på gode klimavennlige løsninger og delingskultur står sentralt særlig innenfor frivillig sektor.

I tillegg vil byrådet sikre drift av Kulturhuset Sentrum i Ytre Arna og øker det faste driftstilskuddet med kr. 0,05mill.

Byrådet har lagt frem ny plan for museer og frivillig kulturvern og omdisponerer kr. 2,147 mill. til nye tiltak i planen. Særlig blir det lagt vekt på museer som møtesteder, museale tilbud i bydeler og ikke minst en ny ordning for samlingsforvaltning. Videre vil det øremerkes midler til satsingen på Bergen Nasjonale Veteranskiphavn og etablere et nasjonalt kompetansesenter for immateriell kulturarv og

håndbåren kunnskap. Sum omdisponert fremkommer ved bortfall av andre mindre hensiktsmessige ordninger og ordninger som ikke lenger har relevans. Byrådets visjon er at bergenserne skal møte kunsten også i hverdagen. Byrådet foreslår å videreføre prinsippet om at 1 % av kostnadene ved nybygg og ved totalrehabilitering av eksisterende bygg avsettes til kunstnerisk utsmykking. Innen prosjektet Kvinner på sokkel ble den første skulpturen tilegnet Kim Friele åpnet i 2021 og investeringsrammen til prosjektet videreføres.

Arbeidet med realisering av lokale kulturhus i bydeler fortsetter og både skisseprosjekt for et funksjonelt nytt Elvetun/Fysak i Loddefjord, og skisseprosjekt for nytt kulturhus i Fyllingsdalen er igangsatt. Nytt brannmuseum i Gamle Brannstasjonen er i program- og konseptutviklingsfasen. Videre vil en konseptvalgutredning av Lysverkbygget starte opp og finansiering til dette formålet vil legges inn i HØP 22-25. Avklaring om Kjødetomten og Kjødehallene vil skje høsten 2021 og utvikling av Kulturkvartalet USF kan starte. Ombygging av Sentralbadet er under arbeid og ny prognose for ferdigstillelse er høst 2024.

Overordnede mål

- En attraktiv og levende by

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

- Norges grønneste storby

Bergen skal være Norges grønneste storby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen.

Bergen har en målsetning om å være Norges grønneste storby. Det krever målrettet innsats og et temposkifte i klimaarbeidet. Klimakrisen er vår tids største utfordring og solidaritetssak, og Bergen må ta sin del av ansvaret. Vårt mål er derfor at Bergen skal halvere klimagassutslippene innen 2023, og vil styrke kommunens klimaarbeid. Vi må slutte å bygge ned naturen, opprettholde artsmangfold, sikre god dyrevelferd i kommunen og sørge for at alle har tilgang til grønne rekreasjonsområder.

Måltabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025	
En attraktiv og levende by	Aktive og engasjerte lokalsamfunn	Andel barn med fast kulturaktivitet	27,0 %	28,0 %	28,0 %	33,0 %	
		Antall arrangement og organisasjoner innen frivillig kulturliv som har fått kompetanse, markedsføring, rådgivning eller tilskudd fra kommunen.	960	900	920	950	
		Antall frivillige organisasjoner i Bergen per 1000 innbyggere	9	10	10	10	
		Totalt antall besøk i kommunale kulturbygg.	200 000	500 000	520 000	535 000	
		Totalt antall besøk åpne møteplasser for ungdom.	1 000	4 600	4 600	5 000	
		Totalt antall deltakere kommunalt produserte arrangement som barnelørdag, poplab, ol.	1 500	7 400	7 400	7 600	
		Totalt antall deltakere lokale arrangement som kulturdager, strøksmarkeringer, Kreative nabolag, ol.	11 261	14 000	14 000	16 000	
		Flest mulig skal kjenne til byens kulturtilbud.	Antall kulturinstitusjoner i året med økt kjennskap hos barnefamilier.		5	5	6
		Kulturskole for alle.	Antall kulturskoleplasser.	3 235	4 000	4 100	4 400
			Likeverdig kulturskoletilbud i alle bydeler - minsket prosentpoeng avstand fra størst og minst dekning.		19,0 %	18,0 %	15,0 %
Levende by.	Antall tomme kulturlokaler på gateplan som fylles av kulturvirksomhet.		5	6	8		
Publikum opplever nyskapende kunst og kultur på profesjonelt nivå.	Antall nye selvstendige eller utøvende kunstnere i Bergen registrert i Brønnøysundregisteret	100	300	300	400		
	Totalt publikum på bydekkende kunst og kunnskapsinstitusjoner på egen linje med kommunalt tilskudd.		1 400 000	1 200 000	1 500 000		
	Totalt publikum på statlig finansierte kulturinstitusjoner.		600 000	500 000	700 000		
En rettferdig og inkluderende by	Aktiv mot rasisme og diskriminering i kulturlivet.	Andel med minoritetsbakgrunn blant mottakere av kommunens stipender og tilskudd basert på frivillig selvrapporing.		3	4	5	
		Et likestilt kulturliv	Andel kvinner blant mottakere av kommunens stipender og tilskudd til profesjonelle.		50,0 %	50,0 %	50,0 %
Færre barn og unge som faller utenfor kulturlivet.		Andel kvinner på programmene til kommunalt støttede festivaler.		40	42	50	
		Andel barn i fast organisert kulturaktivitet i lavinntektsfamilier.		39,0 %	40,0 %	45,0 %	
		Antall besøk i aktivitetskortet.	50 000	60 000	50 000	60 000	
		Antall besøk/ besøksdager i aktivitetstilbud i ferier i kommunal regi eller støttet av kommunen.	6 457	7 200	6 000	9 100	
		Antall åpne møteplasser for barn i områder med områdesatsing.	3	4	4	5	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

		Forskjell i andel barn i fast organisert kulturaktivitet mellom bydeler: Prosentpoeng differanse for laveste til høyeste bydel	19,0 %	18,0 %	15,0 %
Universell tilgjengelighet til kulturbygg		Andel kulturlokaler med kommunalt tilskudd som er universelt utformet.	20,0 %	23,0 %	30,0 %
		Antall av 19 kommunale kulturlokaler som oppfyller byggeteknisk forskrift for universell utforming av bygg.	3	4	5
Norges grønneste storby	Klima- og miljøvennlige kulturarrangement og -institusjoner.	Andel av kulturaktører på egen linje med støtte fra kommunen som har planer for å redusere egne utslipp og miljøpåvirkning.	30,0 %	40,0 %	100,0 %
		Antall miljø-sertifiserte av 17 kommunale kulturbygg.	1	3	4
		Antall miljø-sertifiserte festivaler og større arrangement med kommunal støtte.	8	10	20
Kortreist kulturliv.		Andel lokale kunstnere og talenter i festivalprogram i Bergen.	5	6	8

Virkemiddel for å nå mål

Tjenesteområdet disponerer tilskudd til delfinansiering av aktiviteter og innholdsproduksjon i andres regi, tilskudd til drift av kulturbygg i andres regi, samt kommunale ressurser til disposisjon for aktørenes egenproduksjon av tilbud. Det samarbeides bredt med flere aktører og legges vekt på kvalitet og nyskaping. Flere kommunale initiativ for å få økt kunnskap og kompetanse for kulturnæringene, og flere initiativ for ekstern finansiering og samlokaliseringer. Det arbeides for økt statlig finansiell medvirkning og statlig finansierte virksomheter lagt til Bergen. Forventet nedgang i museumsbesøk skyldes stenging av Hanseatisk museum for restaurering.

Aktivitet (Nøkkeltall)

Kultur

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Besøk kommunale kulturhus	481 872	0	0	510 000	520 000	535 000	550 000	
Elever kulturskolen	4 225	0	0	3 500	3 500	3 500	3 500	
Medl. B&U organisasjoner	27 316	0	0	27 500	28 000	28 500	30 000	
Medl. barnekor, korps & orkester med tilskudd	3 857	0	0	4 000	4 100	4 200	4 200	
Total besøk kunst og kulturinstitusjoner på fast linje	1 382 647	0	0	1 430 000	1 470 000	1 500 000	1 600 000	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan					Sum
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025	2022-25
Byarkiv - ombygging	2025	0	IA	20,1	0,0	20,1	6,7	12,6	0,8	0,0	20,1
Danckert Krohn uteområde	2024		IA	15,6	0,0	15,6	5,6	10,0	0,0	0,0	15,6
Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A	2026	BY 264/18	337,9	390,5	0,0	390,5	42,8	66,3	59,3	56,3	224,7
Det Hanseatiske museum - utstilling - konseptutvikling	2022		IA	5,5	0,0	5,5	5,5	0,0	0,0	0,0	5,5
ENØK-prosjekter	Løpende						2,0	2,0	2,0	2,0	8,0
Fyllingsdalen kulturhus - prosjektering og regulering	2022		IA	12,1	0,0	12,1	5,3	0,0	0,0	0,0	5,3
KODE v/ Troidhaugen - oppgradering lokaler	2022		IA	1,9	0,0	1,9	1,9	0,0	0,0	0,0	1,9
Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging	2023	BY 45/21	95,8	95,8	0,0	95,8	34,0	27,5	0,0	0,0	61,5
Kunstinnkjøp	Løpende						1,0	1,0	1,0	1,0	4,0
Kunstnerisk utsmykning	Løpende						1,0	1,0	1,0	1,0	4,0
Kvinner på sokkel	Løpende						3,6	2,0	2,0	2,0	9,6
Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering	2024		IA	87,0	0,0	87,0	35,0	45,0	0,0	0,0	80,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						11,0	11,0	10,0	10,0	42,0
Oppgradering KODE 1	2022		IA	24,0	0,0	24,0	13,0	0,0	0,0	0,0	13,0
Produksjonskjøkken på Lystgården	2021		IA	4,0	0,0	4,0	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Rehabilitering av kaier ved Kystkultursenteret i Sandviken	2023		IA	25,0	0,0	25,0	8,5	4,0	0,0	0,0	12,5
Rehabilitering av kaier ved kystkultursenteret i Sandviken – Steinmolo	2023		IA	37,8	0,0	37,8	0,0	37,8	0,0	0,0	37,8
Sentralbadet scenekunsthus	2024	BY 20/21	730,6	758,9	-229,0	529,9	170,1	247,6	231,1	73,2	722,0
Sum investeringsprosjekter			1 164,3	1 478,2	-229,0	1 249,2	350,0	467,8	307,2	145,5	1 270,5

Byarkiv - ombygging

Byarkivets leiekontrakter for kontor- og magasinareal i Hansaparken går ut i 2024. Byarkivet skal fortsatt være lokalisert i Hansaparken, og det igangsettes omorganisering med vesentlig redusert kontorareal og innføring av Bergen kommunes arbeidsplasskonsept. Arbeidet innebærer fullstendig ombygging med bl.a flytting av store mengder arkiv fra kontor til fjellhaller. Målet for prosjektet er mer helhetlige tjenester og økt digital tilgjengelighet til arkiv. Prosjektet vil gi besparelser i redusert husleie fra 2025

Danckert Krohn uteområde

I Handlings- og økonomiplan 2018-21 ble det vedtatt å foreta en rehabilitering og tilpasninger av tidligere Danckert Krohn seniorsenter, hvor det er planlagt å etablere kontorer for Bergenhus og Årstad kulturkontorer i det eldre hovedbygget fra 1789. Oppgradering av uteområdet til nytt formål inngår ikke som en del av det vedtatte prosjektet. Det foreslås derfor at det settes av midler til også å oppgradere uteområdet. Arbeidet bør sees i sammenheng og koordineres med de bygningsmessige arbeidene.

Samlet kostnad er kalkulert til 15,6 million kroner.

Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A

Det er påvist store setninger i grunnen under det fredete bygget i Finnegården, som huser det Hanseatiske museum. Setninger i grunnen har blant annet ført til at bygningen ligger lavere i forhold til havvannet enn da Finnegården ble bygget, og ved høy flo kommer det vann i på gulv i 1. etasje. De skadene som er påført bygningen på grunn av dette sammen med endringer som er utført har svekket konstruksjonen. Det skal gjennomføres refundamentering med nytt bolverk, samt heving av bygningen ved å jekke opp gulvet i 1. etasje tilpasset dagens gatenivå. Prosjektet er meget komplisert grunnet byggets tilstand og alder, og tiltakene må gjennomføres med stor presisjon og forsiktighet.

Det er en trang byggeplass, og det har derfor i forbindelse med tiltak mot spredning av Covid-19 blitt innført strenge begrensninger på hvor mange som kan være tilstede til enhver tid. Dette har medført utfordringer med tanke på fremdrift. Det foreslås en justering i periodisering av kostnadsbudsjettet i tråd med oppdatert faktureringsplan, samt en justering til 2022-prisnivå.

Det Hanseatiske museum - utstilling - konseptutvikling

Bevaringsprosjektet for Hanseatiske museum skal etter planlagt fremdrift være ferdig i 2025 og arbeidet med utstillingen i bygget kan startes parallelt med siste fase i bevaringsprosjektet. Det er foreløpig ikke budsjettert midler til det komplette utstillingsprosjektet i rehabiliteringen av museumsbygget. Det er i denne sammenheng igangsatt et prosjekt for programmering og prosjektering av utstillingsprosjektet. Kostnadene knyttet til programmeringen er estimert til kr. 11 mill. og vil danne grunnlaget for kostnadskalkylen for selve utstillingsprosjektet. Byrådet foreslår å avsette kr. 5,5 mill. til formålet i investeringsbudsjettet for 2022, og vil innarbeide et tilsvarende beløp i tertialrapport II 2021. Kostnadene knyttet til programmeringen og prosjekteringen dekkes innenfor rammen avsatt til kulturinvesteringer.

ENØK-prosjekter

I Klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune er det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og 25 % innen 2030 Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av SD-anlegg (SD = sentral driftsstyring)
- Installasjon av solceller og solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme (typisk bygg som i dag har elkjel og oljekjel)

Det er fortsatt ytterligere klima- og miljøgevinster å hente. Det er derfor ønskelig å fortsette satsingen gjennom årlige bevilgninger.

Fyllingsdalen kulturhus - prosjektering og regulering

Det er satt igang arbeid for å planlegge og prosjektere etablering av et kulturhus sentralt i Fyllingsdalen bydel. Det er tidligere gjennomført en behovskartlegging, foretatt tomtevalg (se [BEBY 79/18](#)) og utarbeidet et rom- og funksjonsprogram. Basert på dette forarbeidet er det igangsatt et skisseprosjekt for å utvikle prosjektet videre frem mot realisering.

Den valgte tomten er tilstøtende Oasen kjøpesenter og er i dag i bruk som kollektivterminal. I forbindelse med utbygging av bybanelinje til Fyllingsdalen er det planlagt etablert ny terminal på nabotomten til vest, og dette vil frigjøre arealet til annen bruk. Et bygg på tomten skal i tillegg til sin funksjon som kulturhus, fylle en sentral rolle i urbaniseringen av de sentrale delene av Fyllingsdalen. Sammen med planlagte tiliggende byrom, gågate og torg vil kulturhuset bidra til at området utvikler seg fra kjøpesenter til lokalsenter.

Arealbehov for det nye kulturhuset er beregnet til ca 4 000 kvm, som da vil romme bibliotek, saler for forestillinger, diverse øvingslokaler og arealer for kulturskole. Det er en områdeplan under utarbeidelse, og i denne er det vurdert tatt med arealer for offentlige kontorer med egen inngang. Grunnet

omfattende prosesser i arbeidet med områdeplanen er det usikkert om denne vil være ferdig til planlagt byggestart, og det er derfor satt igang detaljregulering for kulturhustomten for å ta høyde for dette.

Det skal i størst mulig grad være tilrettelagt for sambruk av funksjoner mellom ulike organisasjoner. Det er et svært begrenset areal tilgjengelig, som gjør løsningene må være mest mulig effektive. Det er også stort behov for koordinering opp mot de andre planene i området. For å fullføre den innledende fasen (skisseprosjekt og reguleringsplan) er det estimert et merbehov i forhold til tidligere vedtatt totalramme, og det foreslås en justering for dette samt lønns- og prisjustering til 2022-nivå.

KODE v/ Troidhaugen - oppgradering lokaler

Museumsbygget på Troidhaugen har behov for en oppgradering for å ivareta et stort antall besøkende hvert år, samt å utvikle det musikk- og museumsfaglige innholdet i anlegget. Det er behov for å oppgradere nåværende utstillingslokaler, og publikums- og servicefunksjoner for en bedre drift av museet.

Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging

I forbindelse med Handlings- og økonomiplan 2018-21 ble det vedtatt å foreta rehabilitering og tilpasninger av tidligere Danckert Krohn seniorsenter, der er det planlagt å etablere kontorer for Bergenhus og Årstad kulturkontorer i det eldre hovedbygget fra 1789. Det er stort vedlikeholdsetterslep, og grunnet byggets alder og vernestatus må man ta antikvariske hensyn. Det har i konseptutviklingsfasen kommet frem store utfordringer ved grunnforholdene, og dette i kombinasjon med byggets alder og lokalisering tilsier et kostnadsbilde et stykke over det vanlige for bygg med lignende formål. Det har vært noen forsinkelser ved søknad om tillatelser for tiltaket, og foreslås derfor en justering i periodisering av kostnader.

Kunstinnkjøp

Byrådet foreslår å videreføre avsetningen til kunstinnkjøp i økonomiplanperioden med kr. 1,0 mill. årlig. KODE gis gjennom denne avsetningen mulighet til å kjøpe inn kunst til museets samlinger.

Kunstnerisk utsmykning

Byrådet foreslår å videreføre avsetningen på kr. 1 mill. til kunstnerisk utsmykning i økonomiplanperioden. Budsjettet på kr. 1 mill. benyttes til investering i offentlig eide kunstprosjekter i byens uterom. Kunst i offentlige rom bidrar til å forsterke både kvaliteten i ulike byrom og innbyggernes identitet til disse byrommene.

Kvinner på sokkel

Bystyret gjorde i [sak 83-19](#) vedtak om en tiårig satsing på å få reist skulpturer / statuer og byster av kvinner i de offentlige rom i Bergen. Bystyret vedtok at i 2020, i forbindelse med 85-årsdagen til Karen Christine Friele, skulle den første skulpturen realiseres, og at finansieringen av satsingen skal legges inn i Økonomiplan og årlige budsjett. Bergen bystyre vedtok videre at det hvert andre år i ti år fra og med 2020 skal reises en statue/skulptur/byste, eller annet kulturuttrykk, av en navngitt kvinne. Byrådet foreslår å styrke ordningen kunstnerisk utsmykning med kr. 2,0 mill. årlig over en tiårs-periode til formålet.

Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering

Det har tidligere blitt startet opp et prosjekt med utskifting av tak på Strømgaten 19 og Lars Hillesgate 10 (Lysverkbygget). I forbindelse med dette arbeidet ble det oppdaget et stort omfang av asbest. Arbeidet ble derfor stanset og kontrakten med leverandøren ble avbrutt. Omfanget av asbest er vesentlig og går over flere etasjer. Siden bygget leies ut til KODE (Bergen kunstmuseum) vil det foreligge strenge sikkerhetskrav under arbeid i bygget og man må påregne en vesentlig kostnad for etablering av rigg i forbindelse med sanering. I forbindelse med prosessen som har vært har det også kommet innspill på at planlagte utbedringer/rehabiliteringstiltak må sees i en større sammenheng. Prosjektet og prosjektomfanget er derfor fortsatt i en planfase. Det som var innarbeidet i tidligere handlingsprogram var asbestsannering og utbedring av tak.

Det forventes at planprosessen vil bli fullført i løpet av 2021. Det foreslås innarbeidet prosjektmidler i samsvar med tidligere vedtak. Samlet omfang av prosjektet vil en komme tilbake til når planprosessen er fullført.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Sekkeposten er på 110 million hvert av årene i planperioden, og midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger, herunder investeringer knyttet opp mot digitalisering, i kommunens bygningsmasse. Midlene kan brukes på alle kommunens tjenesteområder.

Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Oppgradering KODE 1

Det er meldt inn behov og gjennomført befaringer knyttet til bygningsmessig tilstand på KODE 1 - Permaneneten. Utstillingsaler i både 2. og 3. etg. har manglende styring av klima (fukt og temperatur). Der er videre klare mangler knyttet til brannvern og sikringstiltak.

Kode 1 har blant annet meldt inn at de som låner ut kunst krever bedre klimastyring og det stilles også krav sikringsglass i vinduene i utstillingsalene.

Det er utarbeidet en skisse til videre samarbeid og ansvarsfordeling som innebærer at KODE finansierer himlinger, oppsetting av utstillingsvegger, elektroarbeid, malerarbeid og gulvsliping. Bergen kommune tar seg av rehabilitering av yttervegger, oppgradering av brannskiller, ombygging av sprinkler og ventilasjon, Det er behov for videre dialog og samarbeid for å avklare endelig ansvarsdeling.

Basert på fremlagte kostnadsestimater og fremdriftsplan er det i tertialrapport 1 i 2021 anbefalt at det bevilges midler til prosjektet i 2021 og 2022. I tertialrapporten er det videre spilt inn forslag til inndekning av kostnader i 2021. Her anbefales videreføring av prosjektet i 2022, med tilhørende bevilgning. Det gjøres oppmerksom på kostnadsestimatet har relativ stor usikkerhet.

Produksjonskjøkken på Lystgården

Det er i budsjettet for 2021 bevilget 3 mill. kr. til opprettelse av produksjonskjøkken på Lystgården. Det er startet opp et arbeid med utarbeidelse av forprosjekt. Bygget har historisk og antikvarisk verdi og forprosjektet og videre planlegging vil ta hensyn til dette.

Det er så langt lagt til grunn at kurskjøkkenet skal etableres i den gamle stallen med muligheter for å utvide kjøkkenet til utvendig bruk. Garderober og toaletter skal også etableres i eksisterende bygning, hovedhuset.

I tertialrapport nr 1 i 2021 er det opplyst at prosjektet trolig vil bli høyere enn tidligere lagt til grunn, og anbefalt at kostnadsrammen økes til 4 mill. kroner. Den økte kostnaden på 1 million kroner foreslås derfor innarbeidet i budsjettet for 2022.

Rehabilitering av kaier ved Kystkultursenteret i Sandviken

Flere kaier, konstruert delvis i tre, delvis i stein, ved Kystkultursenteret i Sandviken, er på grunn av elde og skader ifm. ekstremvær i en tilstand der de i dag kan representere en fare både for besøkende og for anlegget som sådan.

Prosjektet består av rehabilitering av flere kaier ved Kystkultursenteret, hvorav rehabilitering av en kai er gjennomført tidligere.

Ny reguleringsplan for området ble godkjent i 2020, og det ble innhentet anbud for videre arbeid. Ved anbudsåpning viste det seg at prisen som var tilbudt var vesentlig høyere enn budsjettammen gav dekning for.

Planen er å legge arbeidene ut på nytt med revidert anbudsform. Prosessen med detaljprosjektering / detaljplanlegging pågår. Ny anbudsprosess ble startet før sommeren 2021, med anbudsfrist medio august 2021. Fysiske tiltak har planlagt oppstart høsten 2021 med ytterligere tiltak utover i planperioden.

Rehabilitering av kaier ved kystkultursenteret i Sandviken – Steinmolo

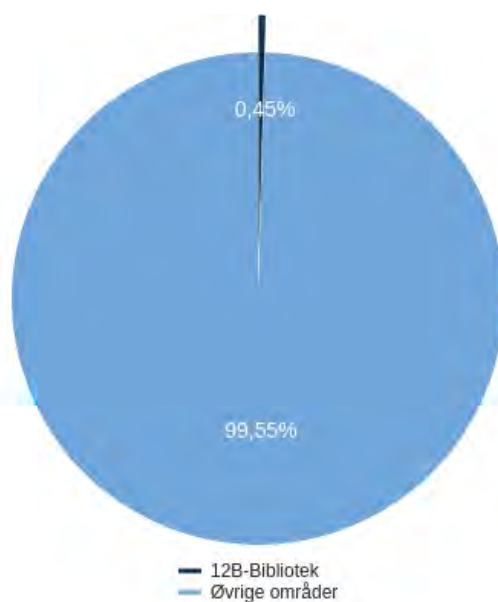
Rehabilitering av kaier ved kystkultursenteret i Sandviken er budsjettert som et eget prosjekt. Havnen er på grunn av elde og skader ifm. ekstremvær i en tilstand der de i dag kan representere en fare både for besøkende og for anlegget som sådan. Byrådet foreslår i tillegg å etablere en steinmolo i vest for å beskytte havnen mot de kritiske vindretningene fra vest til nord-nordvest.

Sentralbadet scenekunsthuss

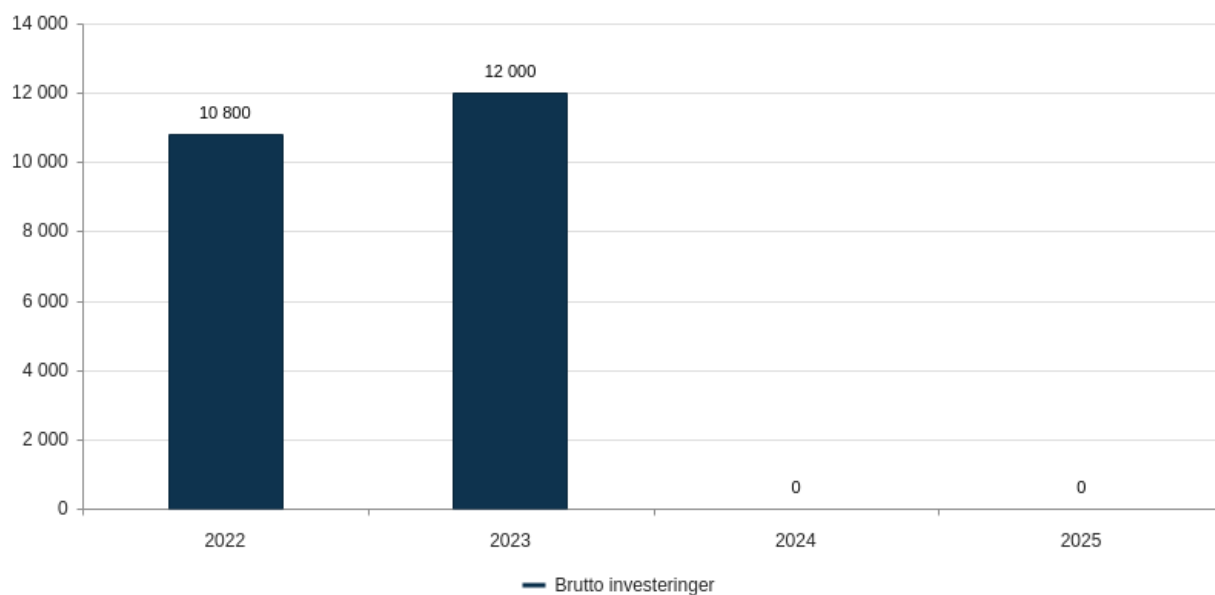
Bygget som tidligere huset Sentralbadet er vedtatt bygget om til bruk som scenekunsthuss som primært skal være for institusjonene Carte Blanche og BIT Teatergarasjen. Det skal også tilrettelegges for at andre kunst- og kulturaktører kan benytte lokalene. Det er gjennomført et skisseprosjekt som skal ligge til grunn for videre utvikling av prosjektet, som skal gjennomføres i samspillsentreprise. I forbindelse med anskaffelse av samspillsentrepjør oppsto det en rettslig konflikt som har medført en forsinkelse. Denne er nå avgjort i Bergen kommunes favør, og kontrakt er inngått. På grunn av forsinkelsen er fremdriften forsinket, og det foreslås derfor en endring i periodisering av kostnadsrammen, samt lønns- og prisjustering til 2022-nivå.

12B-Bibliotek

12B-Bibliotek - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Bergen Offentlige Bibliotek skal være en inspirerende og demokratisk formidler av kunnskap og kultur for alle. Bibliotekene driver aktiv formidling, gir tilgang til informasjon og læringsaktiviteter, og har et

bredt orientert arrangements- og aktivitetsprogram både på hovedbiblioteket og i bydelsbibliotekene. Gjennom sin virksomhet er bibliotekene viktige støtter for demokrati, inkludering og bærekraft.

Biblioteket har som mål å være en synlig arena for offentlig samtale og debatt i alle bydeler. Etter et særlig godt år i 2019 med rekordhøy aktivitet, gode besøkstall og stort utlån av bøker, ble 2020 og 2021 helt annerledes år. Koronapandemien satte utfordringer for driften, biblioteket var i perioder helt stengt og hadde fra mars 2020 begrensninger i tjenester hele året. Dette vises igjen i bibliotekstatistikken for 2020, der besøkstallene nesten er halvert. Utlånet av bøker har vært høyere enn fryktet, med en nedgang som ikke ble mer enn 23 %.

Under pandemien har det vært vanskelig å møtes, og behovet for og ønsket om sosiale møteplasser har vist seg tydelig.

Biblioteket har brukt mye ressurser på publikumskontakt, med tilbud om digitale kulturopplevelser som strømmetjenester og podcast. Ikke minst har publikum benyttet seg av muligheten til å låne e-bøker og e-lydbøker hjemmefra. 2020 ble et rekordår for utlån av digital litteratur med 64 650 e-boklån. Utlånet av e-bøker stiger fortsatt, hittil i 2021 er det en økning på 34 % i forhold til 2020.

Erfaringene fra pandemien viser at bibliotekets tjenester og funksjon som en åpen, sosial og inkluderende møteplass med mulighet for hele byens befolkning til å ta del i aktiviteter som danner og utvikler lokalsamfunnet og den enkelte bruker blir stadig viktigere.

Bergen Offentlige Bibliotek vil satse på å nå ulike brukergrupper og vektlegge tiltak som aktivt støtter de lokale miljøene og gir alle byens innbyggere anledning til å delta på arrangement eller oppdatere seg på kunnskap og kultur. Det vil fortsatt satses på tilbud til barn, unge og eldre, og tilbud som kan bidra til at særlig utsatte grupper kan bli digitalt selvhjulpne eller tilegne seg andre ferdigheter som styrker deres tilhørighet i lokalsamfunnet. De nye bydelsbibliotekene på Laksevåg, Åsane Kulturhus og Sletten BibLab vil etter pandemien medføre større aktivitet, mer bruk av biblioteket og en forventet økning i besøk og utlån, spesielt for barn og unge.

Oppussingen på Hovedbiblioteket vil også bidra til bedre rom for publikum fra 2024.

I 2022 ønsker biblioteket å ha fokus på nye brukergrupper, og ta i bruk byrommet og lokaler utenfor folkebibliotekene for å oppnå dette. Det vil bli lagt vekt på aktiviteter som fremmer leseferdighet hos barn, og som kan bidra til å utjevne forskjeller sosialt, og stimulere til deltagelse og debatt. Et eksempel her er prosjektet *Fellesbibliotek på Nykrohnborg* der Bergen offentlige Bibliotek i samarbeid med skole, kultur, frivillighet og levekårssatsing etablerer tilbud for å skape ny synergi og nytt giv rundt bibliotek og møtested for lokalsamfunnet.

Hovedprioriteringer

Bergen har et av de beste og mest profesjonelle offentlige bibliotekene i Norge. Byrådet vil sikre at bibliotekene fortsatt skal være gode arenaer og møteplasser i alle deler av byen. Innholdet skal styrkes og bibliotekene skal ha gode åpningstider.

Biblioteket har hatt mindre besøk enn vanlig under pandemien, og vil de neste årene gjøre en ekstra innsats for å nå flere innbyggere med sine tjenester. Rapporten fra levekårssatsingen viser at bibliotek kan ha en utjevne effekt på bruk av kulturtilbud, og det bør derfor satses videre på tilbud til barn og unge, særlig i levekårsområder.

I flere år har biblioteket hatt, og har fortsatt, en viktig funksjon som tilrettelegger for økt digital kompetanse blant de av byens befolkning som har størst behov for å tilegne seg større kunnskaper her. Biblioteket samarbeider nå både med videregående skoler der elever veileder seniorer på biblioteket, og med andre aktører i byen. En videre satsing på læring og ferdigheter på dette området medvirker at flere kan ta del også i det digitaliserte samfunnet og har en utjevnenende effekt blant befolkningsgrupper.

Byrådet vil satse på bibliotek som lokale møteplasser med gode tilbud og godt tilrettelagte åpningstider i alle bydeler. Det undersøkes mulighetene for å få finne egnede lokaler for et fullverdig bibliotektilbud for alle i Årstad bydel med sentral lokalisering.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	92 024	92 024	92 024	92 024
Sum Lønns- og prisvekst mv.	2 760	2 760	2 760	2 760
Sum Tekniske justeringer	-345	-345	-345	-345
Sum Utgående engangstiltak	-132	-132	-132	-132
Prisjustering og diverse endringer	2 283	2 283	2 283	2 283
Konsekvensjustert ramme	94 306	94 306	94 306	94 306
Ramme 2022-2025	94 306	94 306	94 306	94 306

Sammendrag budsjett

Biblioteket har hatt en svært god utvikling når det gjelder publikumsbesøk og aktiviteter de siste ti årene, og er byens best besøkte kulturinstitusjon. Biblioteket har virkelig blitt både en sosial møteplass og en arena for læring og kulturopplevelser. Byrådet vil satse på bibliotek som lokale møteplasser med gode tilbud og godt tilrettelagte åpningstider i alle bydeler. Nå er de nye bibliotekene på Laksevåg, Åsane og barnebiblioteket på Sletten i drift, og det undersøkes videre mulighetene for å få finne egnede lokaler for et fullverdig bibliotektilbud for alle i Årstad bydel. Det er også interessant å se på alternative bibliotekmodeller for å gi bibliotektilbud i bydeler med begrensede bibliotektilbud.

Byrådet ser også svært positivt på bibliotekenes innsats for å bidra til at særlig utsatte grupper kan bli digitalt selvhjulpne. Samtidig med utbygging av lokalbibliotek ser byrådet det også formålstjenlig å på sikt utvide bibliotekenes digitale tilbud for å nå flere av byens innbyggere.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett				Økonomiplan					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter												
Lønn	64 075	70 741	73 208	73 208	73 208	73 208						
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	20 477	28 769	28 584	28 584	28 584	28 584						
Overføringsutgifter	4 183	4 404	4 404	4 404	4 404	4 404						
Finansutgifter	9 694	1 698	1 698	1 698	1 698	1 698						
Sum Driftsutgifter	98 428	105 612	107 895	107 895	107 895	107 895						
Driftsinntekter												
Salgsinntekter	-2 781	-2 842	-2 842	-2 842	-2 842	-2 842						
Refusjoner	-13 046	-10 746	-10 746	-10 746	-10 746	-10 746						
Overføringsinntekter	-287	0	0	0	0	0						
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-4 989	0	0	0	0	0						
Sum Driftsinntekter	-21 102	-13 588	-13 588	-13 588	-13 588	-13 588						
Sum	77 326	92 024	94 306	94 306	94 306	94 306						

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	2 962	5 318	5 318	5 318	5 318	5 318						
Kultur, mangfold og likestilling	83 964	82 856	86 229	86 229	86 229	86 229						
Fellesposter - bykassen	-2 598	3 850	2 760	2 760	2 760	2 760						
Sum	77 326	92 024	94 306	94 306	94 306	94 306						

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bergen offentlige bibliotek	70 642	77 687	79 775	79 775	79 775	79 775						
Bygg bibliotek	6 684	14 337	14 532	14 532	14 532	14 532						
Sum	77 326	92 024	94 306	94 306	94 306	94 306						

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter per innbygger (370) bibliotek (B) *) **)	242	237	352	194	350	270
Kvalitet						
Besøk i folkebibliotek per innbygger	5,0	2,6	3,5	3,2	7,2	3,5
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Barnebøker Utlån (antall)	322 654	252 204	616 392	243 431	169 226	144 183
Besøk i folkebibliotek, totalt antall besøk	1 427 149	733 405	2 441 381	669 357	1 039 369	450 156
Bokutlån, totalt bokutlån fra folkebibliotek	625 151	467 186	1 109 042	396 307	282 088	248 662
Deltakere på alle arrangementer (antall)	81 698	22 484	92 288	23 327	26 919	13 582
Utlån alle fysiske medier fra folkebibliotek	793 182	549 472	1 261 544	465 583	328 595	289 202

*) Inflasjonsjustert med deflator

***) Justert for utgiftsbehov

Tekst til tabell er fjernet etter publisering 20.oktober. Teksten tilhørte Handlings- og økonomiplan 2020-2023.

Utfordringer og strategi

Biblioteket vil ha fokus på å øke publikumsbesøket etter nedgang under pandemien. Det forutsettes at samfunnet i løpet av de første måneder i 2022 går tilbake til normal bruk av kulturtilbud. Biblioteket vil da gjøre en ekstra innsats for å nå flere innbyggere med sine tjenester. Selv om besøk og arrangement har vært langt lavere enn vanlig under pandemien har utlånet av bøker holdt seg nokså stabilt og virker å være normalisert. Ambisjonen er her også økning i både arrangement og bokutlån. Barn vil være en prioritert målgruppe her.

Smitteverntiltakene under pandemien har medført at biblioteket har hatt noe ekstra utgifter til drift av lokaler og aktiviteter samtidig som det har vært begrensinger i antall deltakere på arrangement. En strategi for å motvirke dette har vært å satse på alternative formidlingsformer som egenprodusert digitalt innhold for å nå ut til flere enn de som får plass på aktiviteter med smittevernrestriksjoner.

Bibliotekets egenproduserte digitale innhold som strømming og podcast av arrangementer, har høy kvalitet og svært gode lyttetall. Dette er gode tilbud som utvider bibliotekrommet, og gjør det mulig å nå langt flere brukere. Produksjonen av digitalt innhold er muliggjort ved hjelp av eksterne statlige prosjektmidler. Digitalt innhold innebærer høye produksjonsutgifter, og det vil være utfordrende å utvikle dette videre etter prosjektperioden.

Bibliotekene i Norge har store utfordringer knyttet til digitale innholdstjenester. Fra 2018 til 2021 har folke- og fylkesbibliotekene samlet sett tredoblet budsjettet for e-bøker og lydbøker. Prismodellen medfører imidlertid at en dobling av budsjett ikke nødvendigvis gir en dobling av utlån, da prisen for e-

bøker og e-lydbøker er mangedoblet i forhold til papirbøker. Takket være øremerkede midler fra Nasjonalbiblioteket i forbindelse med Covid19, kunne folke- og fylkesbibliotekene bruke nesten 250 prosent mer i 2020 på e-bøker og lydbøker enn hva som var tilfellet i 2019.

I flere år har biblioteket hatt en viktig funksjon som tilrettelegger for økt digital kompetanse blant de av byens befolkning som har størst behov for å tilegne seg større kunnskaper her. Biblioteket samarbeider både med videregående skoler der elever veileder seniorer på biblioteket, og med andre aktører i byen.

Arrangementer og aktiviteter utenfor bibliotekrommet for å nå nye brukere er et uttalt satsingsområde kommunalt og i tråd med nasjonal bibliotekstrategi. Dette er viktig, men svært ressurskrevende arbeid som det er utfordrende å utvikle videre med nåværende finansiering.

Ombyggingen på Hovedbiblioteket har nå gått fra en planleggingsfase til gjennomføring. Ombyggingen fører til at deler av biblioteket vil være stengt for publikum i perioder, dette vil pågå ut 2024 og det vil være krevende å opprettholde normal aktivitet disse årene.

Biblioteket på Laksevåg er i full drift. Biblioteket er nominert til flere priser på grunn av den store satsingen på gjenbruk av materialer og involvering av publikum under byggingen. Bydelsbiblioteket har gitt barna et nærbibliotek med stor aktivitet, og er et løft for Laksevåg.

På Sletten utvides barnebiblioteket BibLab med større areal i oktober 2021. Det blir et godt bibliotektilbud til barn i alle aldersgrupper i Årstad bydel. Biblioteket er på jakt etter større lokaler slik at hele Landås bydelsbibliotek kan flyttes sammen med barnebiblioteket på Sletten. Det er de siste 20 årene jobbet for et fullverdig bibliotek i Årstad bl.a. med universell utforming slik alle offentlige tilbud etter loven skal ha.

Våren 2021 fikk biblioteket statlige prosjektmidler om å etablere et prosjekt om Fellesbibliotek på Ny - Krohnborg skole. Prosjektet er et samarbeid mellom skole, bibliotek, kultur og levekårssatsing samt Frivillighetssentral. Prosjektet er forskjøvet grunnet pandemien, men starter for fullt i oktober 2021 og skal etter planen vare i to år. Ny-Krohnborg vil være et foregangsprosjekt for å koble sammen kommunal innsats fra flere fagområder med mål å skape et godt oppvekstmiljø og læringsmiljø som kan være med å motvirke frafall i skolen. Prosjektet har også ambisjoner om å motvirke ensomhet blant eldre med et slikt nabolagsbibliotek med aktivitetstilbud.

Overordnede mål

- En attraktiv og levende by

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

- Norges grønneste storby

Bergen skal være Norges grønneste storbyby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen.

Bergen har en målsetning om å være Norges grønneste storby. Det krever målrettet innsats og et temposkifte i klimaarbeidet. Klimakrisen er vår tids største utfordring og solidaritetssak, og Bergen må ta sin del av ansvaret. Vårt mål er derfor at Bergen skal halvere klimagassutslippene innen 2023, og vil styrke kommunens klimaarbeid. Vi må slutte å bygge ned naturen, opprettholde artsmangfold, sikre god dyrevelferd i kommunen og sørge for at alle har tilgang til grønne rekreasjonsområder.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025	
En attraktiv og levende by	Bibliotek som rom for demokrati og dannelse.	Antall arrangementer	800	1 800	2 200	3 000	
		Antall arrangementer for familier, barn og ungdom.		150	150	300	
		Antall deltagere på arrangementer for familier, barn og unge.		3 000	3 000	7 000	
		Antall deltagere på arrangementer totalt.	20 000	40 000	50 000	80 000	
		Antall samarbeidspartnere.	70	110	100	130	
		Antall utlån barn.	375 000	500 000	500 000	650 000	
	Digital fornyelse.	Nettbesøk sidevisninger (nettside + sosiale medier)	4 000 000	4 000 000	4 250 000	4 500 000	
		Visninger av egenprodusert digitalt AV-innhold og strømminger	100 000	120 000	150 000	200 000	
		Inkluderende møteplasser for alle.	Besøk med utlån blant familier med lav inntekt.		51,0 %	50,0 %	52,0 %
			Besøk på arrangementer blant familier med lav inntekt.		11,0 %	10,0 %	12,0 %
En rettferdig og inkluderende by	Kjennskap til bibliotek blant lavinntektsfamilier i barnefamiliepanelet.		91,0 %	92,0 %	92,0 %	93,0 %	
		Totalt besøk Bergen offentlige bibliotek	800 000	1 000 000	1 000 000	1 800 000	
	Læringsaktiviteter for inkludering.	Antall deltagere på opplæring, kurs og verksteder.	5 000	7 000	8 000	20 000	
	Norges grønneste storby	Gjennbruks- og nærbibliotek.	Arrangement utenfor biblioteksbygg, inkludert pop up bibliotek.	50	100	50	200
Miljøledelse ved biblioteket fra 2021							
Totalt utlån fysiske medier.		800 000	1 200 000	1 000 000	1 500 000		

Virkemiddel for å nå mål

Kraften i biblioteket er kombinasjonen av lett tilgjengelige lokaler, store mediesamlinger og kompetansen til de ansatte. Arbeidet med folkeopplysning og deltagende aktiviteter styrkes av bredt samarbeid med frivillige organisasjoner, kulturliv og andre samfunnsaktører.

Det er gjort en mindre korrigering av teksten etter publisering 20 oktober. Innholdet er uendret.

Aktivitet (Nøkkeltall)

Bibliotek

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
B. off. bibliotek arrangement	2 381	0	0	2 200	2 500	2 700	3 000	
B. off. bibliotek besøk	1 427 149	0	0	1 000 000	1 400 000	1 600 000	1 800 000	
B. off. bibliotek deltagere arr.	69 276	0	0	50 000	55 000	60 000	80 000	
B. off. bibliotek nettbesøk	4 434 943	0	0	4 250 000	4 400 000	4 500 000	4 500 000	
B. off. bibliotek utlån	1 271 372	0	0	1 000 000	1 200 000	1 400 000	1 500 000	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

Samlede prosjektbeløp

Økonomiplan

Sum

Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025	2022-25
Hovedbiblioteket, brannsikring og økt publikumskapasitet	2024	UFKN 22/21	41,1	41,1	0,0	41,1	10,8	12,0	0,0	0,0	22,8
Sum investeringsprosjekter			41,1	41,1	0,0	41,1	10,8	12,0	0,0	0,0	22,8

Hovedbiblioteket, brannsikring og økt publikumskapasitet

Hovedbiblioteket fra 1907-17 er fredet og har utfordringer med kapasiteten i forhold brannsikkerhet og med tilrettelegging for moderne bibliotekdrift. Det er vedtatt å gjennomføre tiltak for å oppgradere Hovedbiblioteket til å kunne ta imot 1000 samtidige besøkende mot dagens 750 samtidige besøkende.

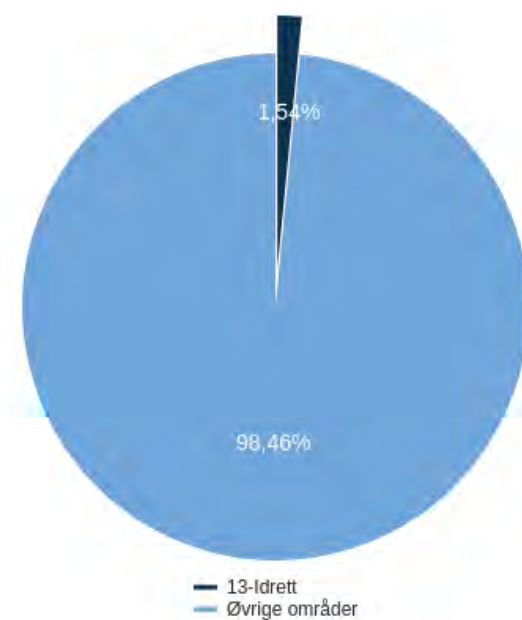
De nødvendige tiltakene er tenkt gjennomført som to prosjekter, da noen av arbeidene kan gjennomføres relativt umiddelbart mens andre krever planlegging og prosjektering over lengre tid, samt tillatelser fra vernemyndigheter. Den opprinnelige budsjettposten er derfor delt opp i *Hovedbiblioteket, brannsikring og økt publikumskapasitet* og *Hovedbiblioteket, gass-slukkeanlegg og rullearkiv*.

Denne budsjettposten omfatter den andre gruppen med tiltak, som omfatter blant annet tilrettelegging for ny innleverings- og sorteringsmaskin, åpning av magasiner med nødvendige tilpasninger, installering av ny heis og andre tekniske installasjoner samt diverse ombygginger for å oppgradere brannsikkerhet og tilrettelegge for universell utforming (UU).

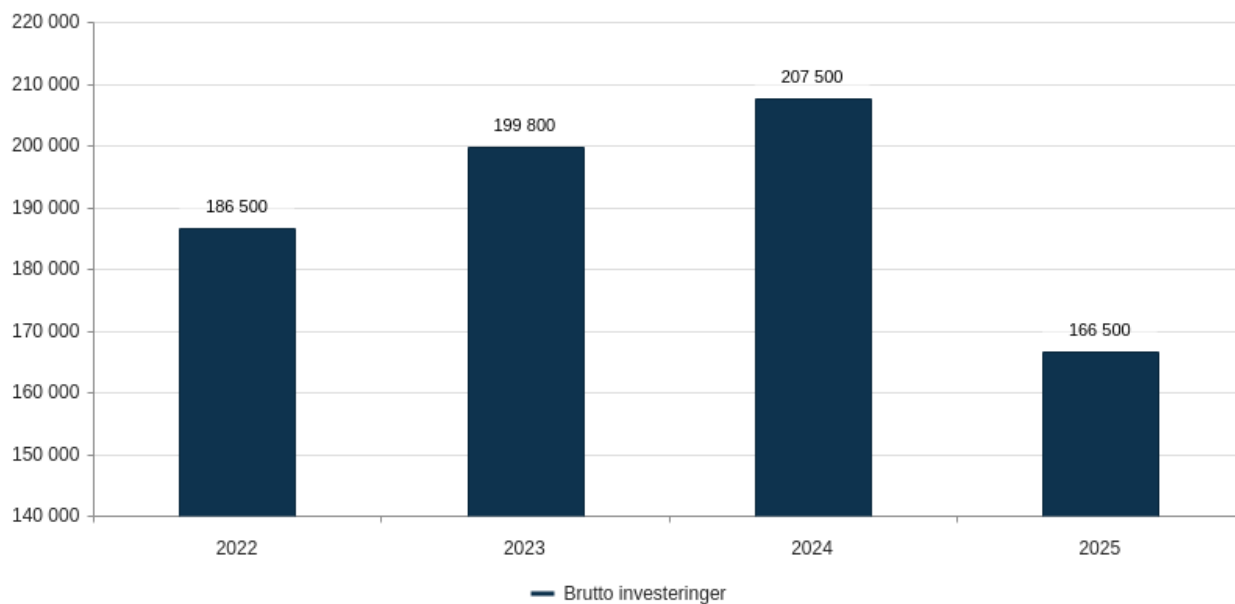
Byggets vernestatus og lokalisering tilsier et kostnadsbilde noe over det vanlige for bygg med lignende formål, og det vil kunne bli behov for ytterlige endringer når det foreligger nærmere opplysninger.

13-Idrett

13-Idrett - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter aktivitetsutvikling på idrettsfeltet, anleggsutbygging, samt drift og bruk av idrettsanlegg. Gjennom gratis bruk av idrettsanlegg, arrangementsutvikling, relevante

tilskuddsordninger og omfattende samarbeidstiltak legges det til rette for frivillige og profesjonelle aktører i Bergen.

Hovedprioriteringer

I Bergen skal alle barn ha like muligheter, og verken økonomi eller sosial bakgrunn skal begrense barns muligheter til å lykkes i livet. Byrådet prioriterer barn og unge og vil bidra til å utjevne sosiale forskjeller gjennom barnehagen, skolen og idretten.

Idretten er en viktig bærebjelke i lokalsamfunnet. Byrådet er en garantist for gratisprinsippet i idretten, og dette er høyt prioritert av byrådet.

Gratisprinsippet for kommunale idrettsanlegg er med på å holde utgifter til barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter på et nivå som gir flere barn og unge muligheter til å delta. I tillegg gir tilskuddsordningene muligheter for at idrettslagene kan ha lavere kontingent.

Byrådet satser på bygging av idrettsanlegg og setter i 2022 av midler til prosjektering av idrettshall i Laksevåg. Laksevåghallen skal sees i sammenheng med økt behov for areal inne – og ute for Nygårdslie skole.

I 2022 settes det også av midler til blant annet oppgradering av idrettsanlegg og rehabilitering av kunstgressbaner. Byrådet prioriterer blant annet reguleringsarbeid på Eikås motorsportsenter, kunstgress på grusbane i Hordvik, mulighetsstudie for idrettspark på Liland/Kokstad, utvikling av multicourtbane på Bønes og investeringer i ismaskin og lysstyringssystem på Slåtthaug. Byrådet ønsker også å prioritere videreutvikling av skiløyper på Fløyen, Totland og Frotveit.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	298 899	298 899	298 899	298 899
Sum Lønns- og prisvekst mv.	10 895	10 895	10 895	10 895
Sum Tekniske justeringer	-266	-266	-266	-266
Sum Utgående engangstiltak	-7 965	-7 965	-7 965	-7 965
Prisjustering og diverse endringer	2 664	2 664	2 664	2 664
Konsekvensjustert ramme	301 563	301 563	301 563	301 563
Tilpasning til aktivitetsnivå				
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	3 505	3 505	3 505	3 505
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	3 505	3 505	3 505	3 505
Nye tiltak				
Nye driftskonsekvenser av investeringer idrett	1 311	2 622	3 933	7 044
Sum Nye tiltak	1 311	2 622	3 933	7 044
Inntektsendringer				
Omveksling av driftsutgifter ADO arena drift AS	-3 000	0	0	0
Sum Inntektsendringer	-3 000	0	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 816	6 127	7 438	10 549
Ramme 2022-2025	303 379	307 690	309 001	312 112

Tilpasning til aktivitetsnivå

EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms (EBE) ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift, og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Nye tiltak

Nye driftskonsekvenser av investeringer idrett

Investeringer i og ferdigstillelse av nye idrettsanlegg utløser kostnader knyttet til løpende drift og vedlikehold. I hovedsak er driftskonsekvensene knyttet til sekkeposten på 50 mill. kroner for investeringer etter Idrettsplanen. Byrådet foreslår at det avsettes en årlig ramme til dette formålet som allokteres til det enkelte anlegg etterhvert som disse ferdigstilles og tas i bruk. Avsetningen i siste del av økonomiplanen inneholder også driftskonsekvenser tilhørende Bjørnarhallen.

Inntektsendringer

Omveksling av driftsutgifter ADO arena drift AS

ADO arena drift AS har oppsparte midler. Byrådet legger til grunn at selskapet i en periode selv kan dekke vedlikehold og utskiftninger. Dette vil medføre en engangsbesparelse på omlag 3 mill. kroner.

Sammendrag budsjett

Budsjettet for 2022 er i hovedsak preget av to elementer. Det første er en justering av rammen til forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen. Det andre er en økning i tildelingen til drift av idrettsinvesteringer.

Budsjettforslaget inneholder også en engangsbesparelse knyttet til drift av AdO Arena ved en midlertidig belastning av oppspart kapital til vedlikehold og utskiftninger.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	91 686	89 495	92 625	92 625	92 625	92 625
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	117 306	120 819	128 920	130 231	131 542	134 653
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	9 168	9 753	9 003	9 003	9 003	9 003
Overføringsutgifter	84 561	62 275	59 275	59 275	59 275	59 275
Finansutgifter	84 349	82 394	82 394	82 394	82 394	82 394
Sum Driftsutgifter	387 070	364 736	372 217	373 528	374 839	377 950
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-29 614	-35 386	-35 386	-35 386	-35 386	-35 386
Refusjoner	-29 305	-30 451	-30 451	-30 451	-30 451	-30 451
Overføringsinntekter	-457	0	-3 000	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-207	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-59 584	-65 837	-68 837	-65 837	-65 837	-65 837
Sum	327 486	298 899	303 379	307 690	309 001	312 112

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	100 141	95 870	104 935	104 935	104 935	104 935
Barnehage, skole og idrett	230 644	193 207	193 109	197 420	198 731	201 842
Fellesposter - bykassen	-3 434	9 822	5 335	5 335	5 335	5 335
Sum	327 486	298 899	303 379	307 690	309 001	312 112

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Idrettsanlegg	34 436	34 326	28 293	31 293	31 293	31 293
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	35 969	18 200	15 200	15 200	15 200	15 200
Tilskudd til fysisk akt. og idrett for barn og ung	23 680	20 347	19 597	19 597	19 597	19 597
Idrettsaktivitet og tilskudd for særskilte grupper	1 557	2 627	2 627	2 627	2 627	2 627
Kommunale idrettsbygg- og anlegg	231 844	223 399	237 662	238 973	240 284	243 395
Sum	327 486	298 899	303 379	307 690	309 001	312 112

Utfordringer og strategi

Bergen kommune skal være en foregangskommune innen aktivitetsutvikling og ønsker flere aktive gjennom et variert aktivitetstilbud som omfatter alt fra lavterskeltilbud, talenter og til toppidrett. Det viktigste er at barn og unge i Bergen er i fysisk aktivitet, uavhengig av arenaen det utføres på. Et godt bilde på god aktivitetsutvikling vil være høy deltakelse i et mangfold av aktiviteter, også for de som i utgangspunktet ikke velger å være fysisk aktive. For å kunne tilrettelegge for god aktivitetsutvikling er det viktig å følge med på utviklingstrender innen idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.

Kostnadene ved å drive idrett for barn og unge har økt de senere årene. Medlemsutgifter, treningsutgifter, utgifter til utstyr og ikke minst reiser til cuper og arrangementer varierer mellom idrettene og idrettslagene. Lav betalingsevne kan hindre barn og unge i å delta i organisert aktivitet. Bergen kommune, ved Etat for sosiale tjenester, har en ordning med dekning av barn og unges utgifter til deltakelse i fritidsaktiviteter. I tillegg har Etat for idrett har en utlånsordning av idrettsutstyr til skoler, idrettslag, frivillige organisasjoner og privatpersoner (BUA) på tre steder i kommunen.

Anleggsutvikling er utfordrende både arealmessig og økonomisk. Det er krevende å skaffe egnede arealer til større og mindre idrettsanlegg i Bergen. I [Idrettsplanen](#) for Bergen kommune forutsettes det at det blir jobbet inn mot strategiske planprogram, områdeplaner og reguleringsplaner for å sikre nok areal og fremtidige muligheter for utvikling av større og mindre idrettsanlegg. I denne sammenhengen er det viktig at arealer til fremtidige idrettsanlegg og skoler sees i en sammenheng.

Det skal også prioriteres offentlige midler til anleggsutvikling i områder med levekårsutfordringer og samarbeid med idretten for å utvikle varierte, fleksible, miljøvennlige og funksjonelle idrettsanlegg i hele byen. Bergen kommune skal ruste opp, modernisere og bygge nye idrettsanlegg, som er med på å bidra til at Bergen også er en attraktiv og fremtidsrettet arrangements by, som kan være med å bidra til utvikling av lokale, regionale, nasjonale og internasjonale idretts- og friluftsansatte.

Nasjonale og internasjonale idrettsorganisasjoner setter lisenskrav for idrettsanleggene til toppidretten. For Bergen kommune, som eier av flere av toppidrettsanleggene, har det blitt en utfordring å klare å oppgradere anleggene i henhold til de krav som er satt som standard for toppidretten. Det er en forutsetning for Bergen kommune at toppidretten samarbeider om bruken av anleggene for at det skal være økonomisk bærekraftig og for at anleggenes kapasitet skal bli utnyttet maksimalt.

Tilstandsrapporter av idrettsbygg viser omfattende behov for vedlikehold og videreutvikling av eksisterende idrettsbygg.

De fleste idrettsanlegg i Bergen er kommunalt eid. De vedlikeholdes av etat for bygg og eiendom og driftes av etat for idrett. Gjennom gratisprinsippet har idretten i en årrekke vært sikret fri bruk av kommunale idrettsanlegg. Det er imidlertid etablert flere private idrettsanlegg i Bergen, og flere store anlegg kan ventes i årene framover. Flere av idrettslagene som i dag drifter private idrettsanlegg møter utfordringer med å sikre de inntektene som er nødvendige for å finansiere driften. Idrettslag som eier egne idrettsanlegg, store og små, søker i dag støtte via støtteordningen «Støtte til private anlegg». Byrådet har lagt frem sak om [prinsipielle avklaringer rundt utbygging av klubbeide idrettsanlegg](#).

Sak om [fremtidig bassengstruktur](#) i kommunale svømmebasseng ble vedtatt av bystyret i januar 2021. Saken har som mål å få en mer helhetlig og rettferdig fordeling av brukstid, bedre kapasitetsutnyttelse

og mer funksjonelle basseng. Styringen av alle kommunale basseng flyttes fra rektorene til Etat for idrett, som vil ha overordnet ansvar for fordeling av brukstid. Fordeling av brukstid gjøres i samarbeid med de aktuelle aktørene i idretten. Fordeling av brukstid til skolene skal skje i samarbeid med Etat for skole/rektorene. Bergen har valgt å satse særlig på svømmeopplæring gjennom programmet «Svøm Bergen», som tilbys alle skolene.

Overordnede mål

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En rettferdig og inkluderende by	Bergen kommune er godt tilrettelagt for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv, med vekt på barn, ungdom, voksne, talenter og toppidrettsutøvere	Antall idrettsanlegg ferdigstilt og under planlegging/prosjektering	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse
		Deltagelse i organisert idrett og friluftsliv	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse
		Antall aktive barn, unge og voksne i egenorganisert aktivitet og i samarbeidsprosjekter mellom idrett, skole og andre aktører	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse	Rapporteres i tekstlig analyse
		Brukerne opplever faglig spisskompetanse for drift av idrettsanlegg som ivaretar kvalitet, service og bærekraft	Andel fagarbeidere	48,0 %	50,0 %	52,0 %

Virkemiddel for å nå mål

Bergen kommunes idrettspolitikk skal være verdibasert og fremtidsrettet for en by i vekst, der deltakelse i idrett skal være en arena for inkludering, vekst og utvikling, hvor barn og unge skal ha de beste muligheter til å drive variert aktivitetstilbud, fysisk aktivitet, lek og friluftsliv i sitt nærmiljø. Alle barn og unge skal kunne inkluderes i fritidsaktiviteter uavhengig av egen eller foreldrenes økonomi.

Områder med levekårsutfordringer skal løftes frem, og sammen med idretten i Bergen skal Bergen kommune arbeide for å utjevne sosiale forskjeller. Idrettsbyen Bergen skal være en motor i regionen hvor en satser på at barn og unge skal ta del i breddeidretten og vi skal sammen utvikle talenter og toppidrett. I tillegg skal Idretts- og friluftsansjoner ha gode og forutsigbare rammebetingelser, og Bergen kommune skal ha en åpen dialog og være en god medspiller for frivilligheten.

For å sikre gode oppvekstvilkår for den organiserte og den egenorganiserte idretten, er det et mål i årene som kommer å legge til rette for at idretten får bruke kommunale idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og skoler gratis innenfor vedtatt rammetid.

Byrådets tiltak for å nå målene for dette tjenesteområdet er:

- Gjennomføre tiltakene i [«Idrettsbyen Bergen – aktiv og attraktiv for alle 2017-2027»](#)
- Gjennomføre tiltakene i [«Fagarbeidernes rolle i barnehager, skoler og på idrettsfeltet»](#)
- Gjennomføre tiltakene i [«Fremtidig bassengstruktur. Rehabilitering av bassen. Nye basseng og endringer i bruks- og driftskonseptet»](#)
- Fordele tid i idrettshaller (idrettsrådet)

Aktivitet (Nøkkeltall)

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
ADO arena - betalende inkl. årskort	232 882	150 879	170 000	232 882	0	0	0	
ADO arena - idrett	86 576	51 992	65 000	86 576	0	0	0	
ADO arena - skoler	35 968	22 105	30 000	35 968	0	0	0	
ADO arena totalt	355 426	235 531	265 000	355 426	0	0	0	
Bergenshallen - betalende (kun betaling på søndager fra og med 2018)	2 594	1 065	0	2 594	0	0	0	
Nordnes sjøbad - betalende	30 500	24 000	37 000	30 500	0	0	0	
Slåtthaug kunstisbane - betalende	8 149	2 114	0	8 149	0	0	0	
Slåtthaug svømmehall - betalende	5 474	1 930	0	5 474	0	0	0	
Stemmemyren svømmehall - betalende	8 693	2 630	0	8 693	0	0	0	
Åstveit svømmehall - betalende	9 175	3 867	0	9 175	0	0	0	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025	
Investeringsprosjekter											
Alvøen idrettshall	2024		IA	218,8	-13,6	205,2	50,4	84,9	72,1	0,0	207,4
Arna stadion, garderobehus	2024		IA	20,3	0,0	20,3	11,8	0,0	0,0	0,0	11,8
Bjørnarhallen - konseptutvikling	2024		IA	18,7	0,0	18,7	2,7	4,9	5,7	0,0	13,3
ENØK-prosjekter	Løpende						3,5	2,0	2,0	2,0	9,5
Haukelandshallen - Oppgradering	2024		IA	20,0	0,0	20,0	12,5	2,5	0,0	0,0	15,0
Idrett - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	0,0	27,2	104,5	131,7
Idrettsplan	Løpende						50,0	50,0	50,0	50,0	200,0
Laksevåghallen, nybygg – konseptutvikling	2024		IA	57,5	0,0	57,5	7,5	22,5	27,5	0,0	57,5
Mathopen idrettshall - garderobehus	2024		IA	44,0	0,0	44,0	5,0	22,0	13,0	0,0	40,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						11,0	11,0	10,0	10,0	42,0
Myrdal idrettspark rekkefølgekrav	2021	BY 225-19	142,6	142,6	0,0	142,6	20,0	0,0	0,0	0,0	20,0
Varden stadion, garderobebygg med garasjer	2022		IA	21,1	0,0	21,1	12,1	0,0	0,0	0,0	12,1
Sum investeringsprosjekter			142,6	543,0	-13,6	529,4	186,5	199,8	207,5	166,5	760,3

Alvøen idrettshall

Det er planlagt oppført en ny, stor idrettshall i tilknytning til Alvøen idrettspark. Anlegget er i gjeldende idrettsplan omtalt som Arena vest. Det er gjennomført en utredning med ulike alternative løsninger, der det er skissert mulige planløsninger og kalkulert kostnader. Det er besluttet å gå videre i prosjektutviklingen med et av de skisserte alternativene, som innebærer etablering av idrettshall og egen bordtennishall. I tillegg kommer garderober, styrkerom og fasiliteter tilknyttet bruk av de utendørs fotballbanene i idrettsparken. Den valgte løsningen gir en plassering av hallen som medfører minst mulig masseuttak, og baserer seg på at overskuddsmasser benyttes lokalt slik at man reduserer klimautslipp ved transport betydelig.

Det vil holdes et strengt fokus på å identifisere kostnadsbesparende tiltak i den videre prosessen med optimalisering av rom- og funksjonsprogram, sambruk samt plassering på tomt. Ettersom det er ventet at tiltaket vil komme til gjennomføringsfase i 2022 foreslås det at avsatte midler overføres fra sekkepost (Idrett - nybygg og rehabilitering).

Arna stadion, garderobehus

Det har vært planlagt å rive det nedre garderobebygget ved Arna Stadion og erstatte det med et nybygg på om lag 400 m² med garderober, personalfasiliteter samt garasje/lager. I tertialrapport 1/21 ble totalkostnaden for prosjektet estimert til 20,3 mill., men det har i ettertid oppstått ny usikkerhet. Byrådet foreslår i denne omgang å budsjettere med til sammen 20,3 mill., hvorav 11,3 mill. i 2022. Byrådet vil komme tilbake med et revidert forslag så snart et oppdatert kostnadsestimat og en bearbeidet prosjektplan foreligger.

Bjørnarhallen - konseptutvikling

Bjørnarhallen i Arna bydel er i svært dårlig stand, og det vurderes som mest gunstig å rive eksisterende hall og erstatte med nybygg på samme tomt. Det er behov for å øke hallkapasiteten i bydelen, og IL Bjørnar har lenge hatt et ønske om å supplere med en ny idrettshall i tilknytning til dagens hall. I gjeldende idrettsplan er det vedtatt å videreutvikle området rundt Garnes barneskole, ungdomsskole, Garnes kunstgressbane og Bjørnarhallen som en felles idretts- og oppvekstpark. Det var opprinnelig antatt at det kunne løses innenfor begrensningene i eksisterende reguleringsplan, men etter noe bearbeiding viser det seg å være vanskelig å oppnå ettersom det ville kreve mange dispensasjoner. Det er derfor besluttet å gjennomføre en reguleringsprosess, noe som vil medføre en betydelig forskyvning i ferdigstillelse i forhold til det som tidligere har vært lagt til grunn. Det foreslås derfor en justering i periodisering av kostnadsbudsjett i tråd med dette, samt lønns- og prisjustering til 2022-nivå.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Idrett - Rehabilitering og nybygg.

ENØK-prosjekter

I Klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune er det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og 25 % innen 2030 Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral

- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av SD-anlegg (SD = sentral driftsstyring)
- Installasjon av solceller og solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme (typisk bygg som i dag har elkjel og oljekjel)

Det er fortsatt ytterligere klima- og miljøgevinster å hente. Det er derfor ønskelig å fortsette satsingen gjennom årlige bevilgninger.

Haukelandshallen - Oppgradering

Det er behov for å utføre bygningsmessige og tekniske utbedringer av Haukelandshallen. Det var i budsjett 2021/Handlingsplan 2021-2024 lagt til grunn en planprosess i 2021 og gjennomføring av tiltak i hovedsak i 2022..

Innledende planlegging har vist at en bør asbestsannere deler av bygget før en går i gang med utbedring av tekniske anlegg. Det legges nå opp til å asbestsannere de to langsidene på bygget i 2021. Tiltaket, kostnadsberegnet til 5 mill. kr., var ikke tatt høyde for i tidligere prosjektvurdering og ble spilt inn som tiltak 1. tertial 2021. Totalkostnaden for prosjektet økte tilsvarende, og fremdriftsplanen ble justert. Det foreslås bevilgninger i tråd med revidert fremdriftsplan.

Idrett - Rehabilitering og nybygg

Investeringen er en sekkepost med midler til senere gjennomføring av både nybyggs- og rehabiliteringsprosjekter. I tidlig fase vil investeringsprosjektene komme frem som egne linjer i investeringsprogrammet, med tilstrekkelige midler til gjennomføring av tidlig fase (utredning, regulering, forprosjekt mv.). Midler til gjennomføring (byggefase) tilføres så prosjektet når det er tilstrekkelig avklart.

Idrettsplan

Avsetningen for investeringer etter Idrettsplanen for 2022 fordeles ut på sekkepostene "Investeringer driftsmateriell", "Kunstgressprogram", "Nærmiljøanlegg nyinvesteringer", "Oppgradering utendørsanlegg", "Plan, projektering og grunnundersøkelser", samt "Ski- og joggeløyper", og er nærmere beskrevet under.

Investeringer driftsmateriell:

Det foreslås avsatt 5 mill. kr til investeringer i driftsmateriell. For å opprettholde god og sikker drift av idrettsanleggene, har Etat for idrett et behov for en utskiftning av maskinpark og annet nødvendig driftsmateriell. Dette gjelder blant annet kjøp av blant annet ismaskin og traktor på Slåtthaug Is og nytt lysstyringssystem. Sikre hjertestartere på alle anlegg, Maskin til rens av friidrettsbaner, Turfcleaner til rensing av granulat og Resåingsmaskin.

Kunstgressprogram:

Det foreslås avsatt 18 mill. kr. til kunstgressprogrammet. Det er behov for rehabilitering av flere kunstgressbaner. I forbindelse med innføring av ny forskrift vil det komme økte kostnader ved rehabilitering av kunstgressbaner. Detaljering av hvilke baner som skal rehabiliteres vil bli utredet i løpet av høsten 2021 for å sikre at siste sesongs slitasje faktor danner grunnlag for prioriteringer.

Plan prosjektering grunnundersøkelser:

Det foreslås avsatt 10 mill. kr. i sekkeposten. Disse midlene prioriteres til regulering av sandvolleyballhall i Kjøkkelvik og prosjekt i tilknytning til Fyllingsdalshallen. Nye prosjekt som prioriteres er mulighetsstudie tilknyttet omdisponering av areal når basseng på Kjøkkelvik skole skal legges ned, reguleringsplan for Eikås Motorsportsenter og sikring av areal og mulighetsstudie for idrettspark på Liland/Kokstad.

Nærmiljøanlegg nyinvesteringer:

Det foreslås å ikke å prioritere noen avsetning på denne posten for 2022 slik at avsetningene til Oppgradering utendørsanlegg og Investering driftsmateriell kan styrkes for å unngå store etterslep på eksisterende anlegg.

Oppgradering utendørsanlegg:

Det foreslås en avsetning på 15 mill., som prioriteres til følgende prosjekter; Omlegging fra grus til kunstgress nedenfor Hordvik skole, utbedring og håndtering av overvannsproblematikk på Tellevikbanen og Paradisbanen, utvikling av multicourtbane på grusbane ved Bøneshallen.

Ski og joggeløyper:

Det foreslås en avsetning på 2 mill. kr til videreutvikling/rehabilitering av skiløyper på Fløyen, Skomakerdiket/Frotveit og Totland.

Laksevåghallen, nybygg – konseptutvikling

I sak om fremtidig bassengstruktur (bystyresak 19/21) fremgår det at det for Laksevåg bydel skal prioriteres igangsetting av prosjektering av et nytt 25m basseng og opplæringsbasseng lokalisert ved

Laksevåghallen. Bassenget på Kjøkkelvik skole avvikles når nytt basseng i Laksevåg står ferdig. Nygårdslien skole har fått vedtak etter tilsyn fra miljørettet helsevern, og det er behov for mer areal inne og ute. I prosjekteringsfasen vil Laksevåghallen sees i sammenheng med utvidet behov for areal inne- og ute for Nygårdslien skole. Reguleringsplanen for Laksevåghallen forventes klar våren 2022.

Budsjettet skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkeposten Idrett - Rehabilitering og nybygg.

Mathopen idrettshall - garderobehus

Det pågår et skisseprosjekt på rivning av eksisterende klubbhus og utegarderobes. Det vil deretter bygges nye utegarderobes med aktivitetsrom og kjøkken over to etasjer. Alle tekniske VVS-anlegg som står i eksisterende bygg må skiftes ut og etableres i nybygg

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Sekkeposten er på 110 million hvert av årene i planperioden, og midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger, herunder investeringer knyttet opp mot digitalisering, i kommunens bygningsmasse. Midlene kan brukes på alle kommunens tjenestoområder.

Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Myrdal idrettspark rekkefølgekrav

Det skal etableres en idrettspark på Myrdal i Åsane (Arena Nord), som vil bestå av tre store idrettshaller/ flerbrukshaller, en ny ishall inkludert curling, klatrehall og turnhall samt ny fotballstadion for topp- og breddefotball. Anlegget er finansiert med midler fra en privat giver. Gaven legger til grunn at Bergen kommune finansierer de rekkefølgekravene som reguleringsplanen medfører. Ettersom prosjektet ferdigstilles mot slutten av året vil det påløpe kostnader også i 2022.

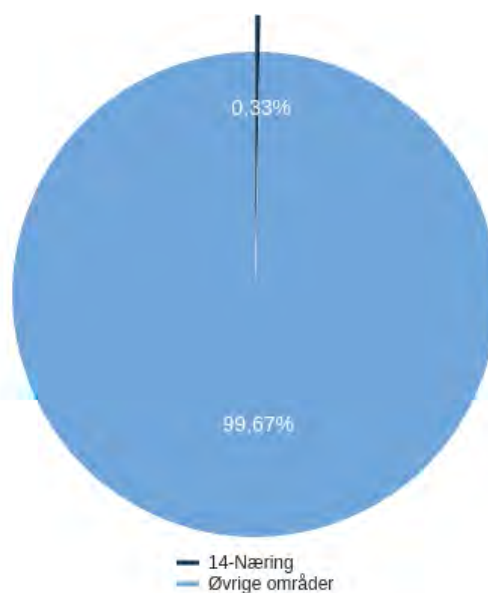
Varden stadion, garderobebygg med garasjer

Garderobedelen ved midtre garderobebygg ved Varden stadion er svært dårlig. Det foreslås å rive garderobebygget og bygge nytt med garasjer. Innledende planlegging tilsier at en samlet kan få innsparing ved å se dette prosjektet og prosjekt med nytt garderobebygg/garasje ved Arna stadion i sammenheng.

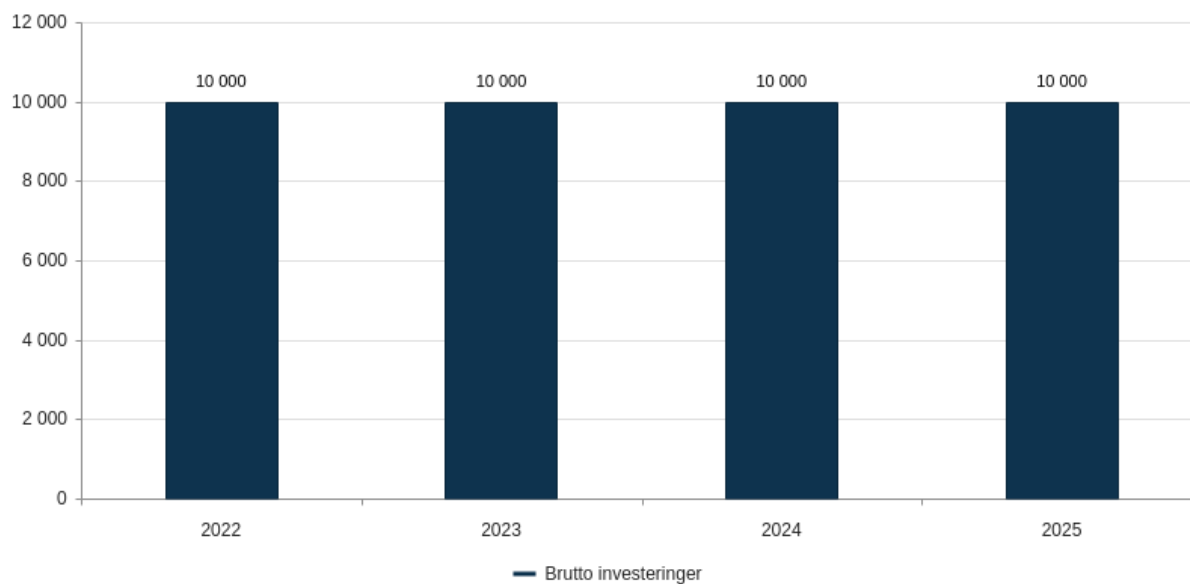
Foreløpig kostnadsestimat er høyere enn det som opprinnelig ble innarbeidet på budsjettet, og det arbeides med å identifisere muligheter for kostnadsbesparelse. Merbehov er innarbeidet i forbindelse med 1. tertialrapport 2021.

14-Næring

14-Næring - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet næring omfatter utgifter til å legge til rette for og bistå næringslivet i regi av Næringsseksjonen. Området gjelder også tilskudd til næringslivet, samt inntekter og utgifter som gjelder kommunal næringsvirksomhet. Eksempel på kommunal næringsvirksomhet er utleie av havnebygg fra Etat for bygg og eiendom til Bergen Havn AS. Kommunens utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av disse byggene er også med.

Tjenesteområdet inneholder blant annet kommunens virksomhet med drift av Mathallen og Torget. Her inngår leieinntekter fra utleie av arealer i Mathallen, samt utleie av utendørs arealer på Torget. Videre inngår utgifter knyttet til forvaltning, drift og vedlikehold av Mathallen og Torgflaten. Bystyrevedtak 245/09 gir prinsipper for drift av Torget. Dette arbeidet ivaretas av Bymiljøetaten.

Hovedprioriteringer

Byrådet har som målsetting å legge til rette for en bærekraftig utvikling av Bergen, og et viktig verktøy er en fremtidsrettet næringsutvikling som bidrar og sikrer arbeidsplasser og legge til rette for økt verdiskaping gjennom satsning på innovasjon og entreprenørskap. Byrådet foreslår derfor blant annet et nytt tilskudd over egen linje til StartupLab Bergen på kr 250 000. Samarbeid med næringsklynger, nettverksorganisasjoner og innovasjonsmiljøer, er en viktig for å lykkes og byrådet foreslår å øke rammen for søkbare tilskudd med 500.000. Godt samspill mellom næring og klima, er en forutsetning for at Bergen skal lykkes i målsettingene om å bli Norges grønneste storby – og prosjekt som understøtter det grønne skiftet er derfor prioritert. For å støtte oppunder grønn omstilling i næringslivet foreslår byrådet å etablere en ny tilskuddsordning til grønn og bærekraftig utvikling av næringslivet fra 2022.

Arbeidet med å synliggjøre «Havbyen Bergen» har prioritet fordi det er havnæringene vi vil leve av i årene som kommer, og som gir det største bidraget til verdiskapingen i regionen. Profilerings av Havbyen Bergen, ved at både FoU, offentlige institusjoner og næringslivet står sammen om å bygge omdømme og sikre at både arbeidsplasser og kompetanse styrkes og beholdes i bergensregionen, vil være viktig også i de kommende årene. Byrådet foreslår nå å bevilge 1 mill kr for å styrke arbeidet med Havbyen Bergen.

Næringsarbeidet til kommunen bygger på et utstrakt samarbeid med eksterne aktører, og inkluderer aktiv deltakelse i Ungt Entreprenørskap, FoU-prosjekter, innovasjonskonkurranser, utbyggingsplanene for Dokken, fairtradebyen Bergen og matbyen Bergen. Byrådet foreslår nå et nytt tilskudd over egen linje til Matarena AS på kr 250 000 per år fra 2022, noe som kommer i tillegg til den årlige driftsstøtten som selskapet mottar fra før.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	-32 878	-32 878	-32 878	-32 878
Sum Lønns- og prisvekst mv.	1 321	1 321	1 321	1 321
Sum Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	3 300	3 300	3 300	3 300
Sum Tekniske justeringer	-2 773	-2 773	-2 773	-2 773
Sum Utgående engangstiltak	38	38	38	38
Prisjustering og diverse endringer	1 886	1 886	1 886	1 886
Konsekvensjustert ramme	-30 992	-30 992	-30 992	-30 992
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Arbeidsmarkedsbedrifter - justering i tråd med nye satser	1 036	1 036	1 036	1 036
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	1 764	1 764	1 764	1 764
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	2 800	2 800	2 800	2 800
Nye tiltak				
Mataarena - UNESCO Focal point - Bergen som gastronomiby	250	250	250	250
Næring - omdisponering på tilskuddslisten	-250	-250	-250	-250
Satsing på Havbyen Bergen	1 000	1 000	1 000	1 000
Tilskudd til grønn og bærekraftig omstilling av næringslivet	3 000	3 000	3 000	3 000
Tilskudd til StartupLab Bergen	250	250	250	250
Øke rammen for søkbare tilskudd til næringslivet	500	500	500	500
Sum Nye tiltak	4 750	4 750	4 750	4 750
Kutt i tiltak				
Redusere driftsutgifter i Næringsseksjonen	-255	-255	-255	-255
Sum Kutt i tiltak	-255	-255	-255	-255
Inntektsendringer				
EBE - Økte leieinntekter	-1 282	-1 282	-1 282	-1 282
EBE - Økte leieinntekter ved overtagelse av Bergen Havnelager	-2 000	-8 000	-8 000	-8 000
Sum Inntektsendringer	-3 282	-9 282	-9 282	-9 282
Nye tiltak og realendringer budsjett	4 013	-1 987	-1 987	-1 987
Ramme 2022-2025	-26 979	-32 979	-32 979	-32 979

Tilpasning til aktivitetsnivå

Arbeidsmarkedsbedrifter - justering i tråd med nye satser

Justering i tråd med ny sats - Midttun Vekst AS

EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms (EBE) ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift, og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Økt kontingent 2021 Lyntogforum

Kontingenten til Lyntogforum er justert til 2021-nivå.

Nye tiltak

Matarena - UNESCO Focal point - Bergen som gastronomiby

Byrådet foreslår et nytt tilskudd over egen linje til Matarena AS på kr 250 000 per år fra 2022. Matarena skal fungere som «Assistant Focal Point» for UNESCO-medlemskapet for Bergen som gastronomiby. Tilskuddet kommer i tillegg til den årlige driftsstøtten som selskapet mottar fra før.

Næring - omdisponering på tilskuddslisten

Det foreslås å redusere tilskuddet til Design Region Bergen med kr 250 000 for å finansiere et nytt tilskudd til StartupLab Bergen.

Satsing på Havbyen Bergen

Byrådet foreslår å bevilge 1 mill kr for å styrke arbeidet med Havbyen Bergen. Bruken av disse midlene vil bli detaljert nærmere i en egen sak om videre prosess for Havbyen som kommer til bystyret denne høsten

Tilskudd til grønn og bærekraftig omstilling av næringslivet

Bergen er en ledende norsk næringslivsby, og byrådet ønsker å spille på lag med det private næringslivet i arbeidet med å nå bærekraftsmålene. Byrådet vil føre en miljøvennlig næringspolitikk og legge til rette for at det skapes nye, grønne arbeidsplasser i regionen vår. Byrådet vil arbeide aktivt for at arbeidsplasser som vil gå tapt ifm. gradvis nedtrapping av petroleumsaktivitet erstattes av nye grønne arbeidsplasser som bygger på den unike kompetansen bedrifter og arbeidstakere har med seg fra petroleumssektoren. For å støtte oppunder grønn omstilling i næringslivet foreslår byrådet å etablere en ny tilskuddsordning til grønn og bærekraftig utvikling av næringslivet fra 2022, og på denne måte følge opp ambisjonen fra byrådsplattformen:

“Byrådet vil også opprette et grønt fond for innovasjon i næringslivet. Bergen skal være aktive deltakere i miljøpartnerskap med byer i andre land. Bergen skal bidra til å identifisere grønne forretningsmuligheter av internasjonalt kaliber som kan tas ut i verden og bidra til at næringslivet kan hente ut mer ressurser fra nasjonale og internasjonale program.”

Tilskudd til StartupLab Bergen

Byrådet foreslår et nytt tilskudd over egen linje til StartupLab Bergen på kr 250 000.

Øke rammen for søkbare tilskudd til næringslivet

Byrådet foreslår å øke rammen for søkbare tilskudd til næringslivet med kr 0,5 mill per år fra 2022.

Kutt i tiltak

Redusere driftsutgifter i Næringsseksjonen

Byrådet foreslår å redusere driftsutgifter i Næringsseksjonen med kr 255 000 fra 2022. Reduksjonen vil fordeles på de ulike budsjettposter, særlig vil utarbeidelse av skriftlig materiale reduseres, transportkostnader m.v.

Inntektsendringer

EBE - Økte leieinntekter

Etat for bygg og eiendom (EBE) vil foreta en gjennomgang av utleiepotensial for bygg som i dag står helt eller delvis tom med tanke på utleie. I tillegg vil etaten gå gjennom eksisterende kontrakter der leieprisen ligger under markedsleie for å se om det er grunnlag for å øke prisen.

EBE - Økte leieinntekter ved overtagelse av Bergen Havneler

Bergen kommune ved Etat for bygg og eiendom (EBE) overtar Bergen Havneler på Dokken fra GC. Rieber pr. 01.10.2022. Havneleret står på en utgående festekontrakt og overføres i den forbindelse til Bergen kommune. Rieber oppgir leieinntekter på ca. 8 mill. pr. år med dagens leiekontrakter. Anslaget på leieinntekter er lagt inn med bakgrunn i disse opplysningene men det vil være ut fra en forutsetning om at dagens leietakere viderefører sine leiekontrakter etter at Bergen kommune overtar bygget.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett				Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter										
Lønn	8 853	7 377	8 663	8 663	8 663	8 663				
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	21 610	11 321	14 430	14 430	14 430	14 430				
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 027	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500				
Overføringsutgifter	112 636	33 391	34 878	34 878	34 878	34 878				
Finansutgifter	89 963	17 377	17 377	17 377	17 377	17 377				
Sum Driftsutgifter	234 090	71 967	77 848	77 848	77 848	77 848				
Driftsinntekter										
Salgsinntekter	-88 881	-99 384	-102 666	-108 666	-108 666	-108 666				
Refusjoner	-1 605	-2 161	-2 161	-2 161	-2 161	-2 161				
Overføringsinntekter	-12 602	0	0	0	0	0				
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-63 291	-3 300	0	0	0	0				
Sum Driftsinntekter	-166 379	-104 845	-104 827	-110 827	-110 827	-110 827				
Sum	67 711	-32 878	-26 979	-32 979	-32 979	-32 979				

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	37 017	-46 771	-42 479	-48 479	-48 479	-48 479
Klima, miljø og byutvikling	6 178	-293	-293	-293	-293	-293
Fellesposter - bykassen	24 509	14 186	15 793	15 793	15 793	15 793
Sum	67 711	-32 878	-26 979	-32 979	-32 979	-32 979

Fordeling per tjeneste

	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Arbeidsmarkedsbedrifter	18 246	14 186	15 222	15 222	15 222	15 222
Næringsvirksomhet kommunal utleie lokaler	-26 559	-63 670	-64 324	-70 324	-70 324	-70 324
Næringsvirksomh. komm. utleie festetomter og grunn	-13 700	-7 450	-7 226	-7 226	-7 226	-7 226
Andre næringsformål	83 634	23 941	29 231	29 231	29 231	29 231
Ymse samferdselsformål	117	115	118	118	118	118
Sum	67 711	-32 878	-26 979	-32 979	-32 979	-32 979

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter per innbygger (325) tilrettelegging og bistand for næringslivet (B) *) **)	76	278	120	44	427	150
Andre nøkkeltall						
Netto driftsutgifter (325) Tilrettelegging og bistand for næringslivet *)	21 693	79 383	83 386	9 080	61 608	23 079

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Utfordringer og strategi

Næringsarbeidet i Bergen kommune skal bidra til en bærekraftig næringsutvikling og skape flere arbeidsplasser. Kommunen skal legge til rette for at flere bedrifter og kloke hoder velger å etablere seg i Bergen. Næringsarbeidet bygger på FN's bærekraftsmål, noe som er gjort tydelig i gjeldende «Handlingsplan for næringsutvikling i Bergen 2019-2020». Næringsseksjonen forvalter tilskudd og samarbeider aktivt med næringslivet i en rekke ulike prosjekter. Samarbeidet skjer gjennom å delta i styringsgrupper, arbeidsgrupper, foredrag, webinar og andre treffpunkt. Arbeidet med å håndtere ulike

tiltaksplaner i forbindelse med koronapandemien har gjort at ny handlingsplan for næringsutvikling er blitt skjøvet til våren 2022.

Korona-pandemien har vært utfordrende for næringslivet i bergensregionen. Bystyret vedtok 22. april 2020 en «Lokal tiltakspakke under koronakrisen 2020». I tillegg har både fylket og staten kommet med ulike tiltak og tiltakspakker. Ettersom de fire statlige tiltakspakkene i perioden desember 2020 til juli 2021 har medført mye ekstraarbeid for medarbeiderne i Næringsseksjonen, har annet strategiarbeid måtte nedprioriteres. I arbeidet med fordeling av midler til utsatte bedrifter, har bidragene særlig vært rettet mot reiseliv og restaurantnæringen. Det er også gitt støtte til alle bedrifter som har hatt tap eller ekstra kostnader i forbindelse med pandemien. De to siste ordningene har vært åpne for alle næringer.

Koronapandemien påvirker fortsatt store deler av næringslivet, og særlig reiselivs- og restaurantnæringen. Pandemien og en lav oljepris gir en generell utfordring for næringslivet. Direkte berørte bransjer er olje- og gassbransjen, leverandørindustrien og reiselivet inkludert restauranter, transport og opplevelser. I arbeidet med å bidra til en bærekraftig næringsutvikling, blir hovedutfordringen neste år å være en aktiv støttespiller for det koronarammete næringsliv. Behovet for støtte til klynger, nettverks- og medlemsorganisasjoner vil være til stede, og det vil sannsynligvis være behov for fortsatt statlig støtte til næringslivet.

Byrådet har særlig fokus på å synliggjøre Havbyen Bergen. Det skjer i samarbeid med havnæringer som energi, maritim og marin næring og regionens sterke fagmiljøer innen forskning og utvikling. Høsten 2021 vil det endelig besluttes hvordan dette arbeidet kan videreføres i form av å etablere en organisasjon for Havbyen Bergen. Koronapandemien vil nok prege deler av næringslivet også i 2022. Alt som kan bidra til å beholde og etablere nye arbeidsplasser er særdeles viktig i tiden fremover. Regionens sterke næringsklynger innen reiseliv, media, finans og kulturbaserte næringer, er også viktige for Bergen og regionen.

Bergen er medlem i UNESCO Creative City of Gastronomy. I 2021 ble medlemskapet fornyet med fire nye år. Næringsseksjonen er sekretariat på vegne av Bergen. Seksjonen følger opp arbeidet i tråd med vedtatt strategi «Matbyen Bergen 2019–2030». Synliggjøring og oppfølging av «Bergen – en aktiv fairtradeby. Strategi for etisk og rettferdig handel 2018 – 2022», med tilhørende handlingsplan, koordineres også av Næringsseksjonen. I dette arbeidet er det et utstrakt samarbeid med organisasjoner, universitet, høyskoler og næringslivet. Handlingsplan vil rulleres i 2022.

Arbeidet med store arrangement er en del av det løpende næringsarbeidet. «Plan for store arrangement 2019–2030», som ble vedtatt av bystyret 20.06.2018, er førende for arbeidet. Store utendørs arrangement, som er tilgjengelige for alle, krever mye planlegging og koordinering. En intern arrangementsgruppe vurderer søknader løpende. Det arbeides med en arrangementsportal. Denne portalen skal gjøre det lettere for arrangører å finne ut hva det må søkes om og hvordan en kan søke i forkant av gjennomføring av større arrangement. Arrangement som Tall Ships Races har en horisont på 4-5 år fra søknadstidspunkt til gjennomføring. Utfordringen er god langtidsplanlegging og koordinering med både interne og eksterne aktører. Sluttrapport og ringvirkingsanalyse fra Tall Ships Races i 2019 vil bli benyttet som erfaringsgrunnlag når vi planlegger fremtidige arrangement.

Overordnede mål

- Trygg økonomistyring

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv.

En ansvarlig og trygg økonomistyring, samsvar mellom kommunens inntekter og utgifter og en seriøs arbeidsgiverpolitikk tuftet på heltidskultur danner grunnlaget for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet og skape den byen vi ønsker. Byrådet vil bruke sin innkjøpsmakt strategisk for å sikre at klima og miljø, arbeidsvilkår, tariffavtale, godkjent lærebedrift og seriøsitetsskrav i større grad blir vektlagt i anbudene.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
Trygg økonomistyring	Bergen kommune skal bidra til utvikling, vekst og nyskaping i næringslivet	Antall webinarer/seminarer arrangert av Næringsseksjonen eller samarbeidspartnere		10	10	10
	Bergen skal være blant Norges 10 beste kommuner i kommune NM	Rangering i NHOs Kommune-NM (næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommuneøkonomi)	7. plass	7	10. plass eller bedre	5. plass eller bedre

Aktivitet (Nøkkeltall)

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall nyetablerte foretak i kommunen	0	0	3 850	3 900	3 950	4 000	4 050	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr		Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin. prosjekt utgift	Netto 2022	2023	2024	2025	2022-25	
Havneeiendommer sekkeepost	Løpende				10,0	10,0	10,0	10,0	40,0	
Sum investeringsprosjekter			0,0	0,0	0,0	10,0	10,0	10,0	40,0	

Havneeiendommer sekkepost

Forvaltningen av havneeiendommene har blitt endret de siste årene. Endringene innebærer at Bergen kommune, v/Etat for bygg og Eiendom, har det formelle eieransvaret for eiendommer eid av Bergen kommune, mens Bergen Havn AS (med Bergen kommune som største eier) skal ivareta og samordne havneoppgaver i eierkommunenes havnefarvann. For store deler av havneeiendommene er det derfor etablert leieavtaler mellom Bergen kommune og Bergen Havn AS. Videre er det for noen eiendommer inngått leieavtaler med andre brukere. Det er også noen eiendommer som ikke er utleid, og derfor fullt ut disponeres av Bergen kommune.

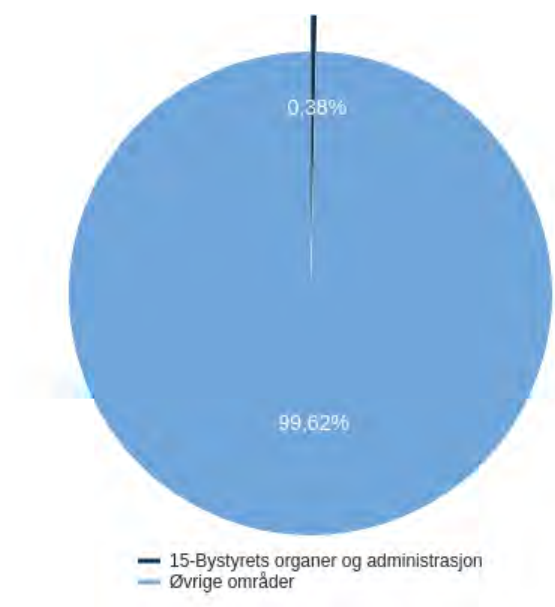
Det er utarbeidet tilstandsvurderinger knyttet til både bygg og kaianlegg og en ser der er behov for midler til oppgradering bygg, kaier og tekniske installasjoner m.m.

Leieavtalene som er inngått innebærer at Bergen kommune har plikter knyttet til standard på eiendommene som blir utleid. Videre vil det i mange tilfeller være behov for tiltak i forbindelse med skifte av leietakere eller dersom en skal få leid ut areal som står tomt.

Det foreslås etablert «løpende budsjettpost» som foreslås satt til 10 mill. kr. pr. år.

15-Bystyrets organer og administrasjon

15-Bystyrets organer og administrasjon - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Bystyrets organer består av bystyret, bystyreutvalgene, forretningsutvalget, valgstyret og klagenemnden. Bystyrets kontor, byombudet og sekretariat for kontrollutvalget budsjetteres også under dette tjenesteområdet.

Kommunalt råd for personer med funksjonsnedsettelse, Eldrerådet og Ungdomsrådet er lovpålagte kommunale råd som blir oppnevnt av bystyret. Rådene er organisatorisk lagt til byrådsleders avdeling.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	98 165	98 165	98 165	98 165
Sum Lønns- og prisvekst mv.	2 802	2 802	2 802	2 802
Sum Tekniske justeringer	-156	-156	-156	-156
Sum Utgående engangstiltak	-15 034	106	-15 034	106
Prisjustering og diverse endringer	-12 389	2 752	-12 389	2 752
Konsekvensjustert ramme	85 776	100 916	85 776	100 916
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Kostnad til revisjon for partistøtte	300	300	300	300
Tilpasning av budsjett til faktiske utgifter i kontrollutvalget	-400	-400	-400	-400
Økte revisjonskostnader	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	1 900	1 900	1 900	1 900
Nye tiltak				
Nødvendig kompetanse-overføring	600	0	0	0
Streaming av politiske utvalgsmøter	700	700	700	700
Valg	-5 000	0	-5 000	0
Valg annethvert år	1 230	0	1 230	0
Sum Nye tiltak	-2 470	700	-3 070	700
Nye tiltak og realendringer budsjett	-570	2 600	-1 170	2 600
Ramme 2022-2025	85 206	103 516	84 606	103 516

Tilpasning til aktivitetsnivå

Kostnad til revisjon for partistøtte

Bystyret vedtok i møte 20.5.2021 sak 172/21 at kostnadene til revisjon av støtten som utbetales til partigruppene og uavhengige i bystyret skal bæres av Bergen kommune.

Økte revisjonskostnader

Kontrollutvalget foreslår en oppjustering av budsjettet for kjøp av revisjonstjenester med kroner 2 millioner for 2022 i forhold til opprinnelig vedtatt budsjett for 2021, som var kroner 6, 6 millioner. (Justert budsjett for revisjon i 2021 etter første tertialrapport er kroner 8, 8 mill.)

Behovet for oppjustering for 2022 og i HØP 2022 – 2025 skyldes at det etter anbudskonkurranser er inngått nye kontrakter med revisor, til høyere kostnader enn tidligere. Videre har bystyret vedtatt en ny plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for perioden 2021 – 2024, som medfører et økt aktivitetsnivå. Videre medvirker også nye lovpålagte oppgaver for regnskapsrevisor til noe høyere kostnader enn tidligere. Vi viser ellers til saksframstilling og vedtak i [sak 60/21 i møte 08.06.21](#) - Kontrollutvalgets budsjettforslag for kontroll- og tilsynsvirksomhet i 2022.

Samtidig har kontrollutvalget foreslått en nedjustering av budsjettet for frikjøpte politikere og honorar og administrasjon kontrollutvalg med til sammen kroner 400 000. Samlet ber således kontrollutvalget om en oppjustering av budsjetttrammene for 2022 og HØP 2022 – 2025 med kroner 1, 6 millioner.»

Nye tiltak

Nødvendig kompetanse-overføring

På grunn av naturlig avgang og behov for kompetanseoverføring vil det i en overgangsperiode oppstå økte personakostnader, kostnaden vurderes til ca. 600 000 kroner.

Streaming av politiske utvalgsmøter

Forretningsutvalget vedtok i møte 15.6.2021 sak 187/21 at bystyreutvalgene, utvalg for fullmakter og politisk styringssystem, forretningsutvalget og valgstyret streames og publiseres tilsvarende bystyremøtene og at merutgiftene innarbeides i forslag til budsjett for 2022.

Valg

Strengere krav fra direktoratet, bl.a. krav til sikkerhet ved valgoppgjør, gjør at det må frikjøpes mer personell internt. Honorarene til valgmedarbeiderne er økt. Valget er ikke endel av den generelle prisøkningen. Universell utforming av valgavlukker gjør arbeidet mer krevende. Merarbeid med å tilrettelegge for valgoppgjør i andre lokaler enn rådhuset.

Sammendrag budsjett

Bystyret vedtok i møte 20.5.2021 sak 172/21 at kostnadene til revisjon av støtten til partigruppene og de uavhengige støtte skal belastes Bergen kommune. Kostnaden har tidligere lagt til det enkelte parti. .t. er like ulike partigrupper representert i Bergen bystyre, og det sitter fem uavhengige representanter, det vil si at det er 15 regnskap som skal revideres. En stipulert gjennomsnittlig kostnad på 20 000 kroner pr gruppering vil gi en merkostnad på 300 000 kroner.

Kontrollutvalget foreslår en oppjustering av budsjettet for kjøp av revisjonstjenester med kroner 2 millioner for 2022 i forhold til opprinnelig vedtatt budsjett for 2021, som var kroner 6, 6 millioner. (Justert budsjett for revisjon i 2021 etter første tertialrapport er kroner 8, 8 mill.)

Behovet for oppjustering for 2022 og i HØP 2022 – 2025 skyldes at det etter anbudskonkurranser er inngått nye kontrakter med revisor, til høyere kostnader enn tidligere. Videre har bystyret vedtatt en ny plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for perioden 2021 – 2024, som medfører et økt aktivitetsnivå. Videre medvirker også nye lovpålagte oppgaver for regnskapsrevisor til noe høyere kostnader enn tidligere. Vi viser ellers til saksframstilling og vedtak i [sak 60/21 i møte 08.06.21](#) - Kontrollutvalgets budsjettforslag for kontroll- og tilsynsvirksomhet i 2022.

Samtidig har kontrollutvalget foreslått en nedjustering av budsjettet for frikjøpte politikere og honorar og administrasjon kontrollutvalg med til sammen kroner 400 000. Samlet ber således kontrollutvalget om en oppjustering av budsjetttrammene for 2022 og HØP 2022 – 2025 med kroner 1, 6 millioner.»

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	47 409	59 741	51 527	61 753	50 927	61 753
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	15 884	27 409	22 664	30 748	22 664	30 748
Overføringsutgifter	14 461	14 944	14 944	14 944	14 944	14 944
Finansutgifter	10	11	11	11	11	11
Sum Driftsutgifter	77 764	102 104	89 146	107 456	88 546	107 456
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-905	0	0	0	0	0
Refusjoner	-4 642	-3 940	-3 940	-3 940	-3 940	-3 940
Sum Driftsinntekter	-5 547	-3 940	-3 940	-3 940	-3 940	-3 940
Sum	72 217	98 165	85 206	103 516	84 606	103 516

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Byrådsleders avdeling	1 363	1 955	1 955	1 955	1 955	1 955
Bystyrets organer	72 874	96 209	80 449	98 759	79 849	98 759
Fellesposter - bykassen	-1 503	0	2 802	2 802	2 802	2 802
Sum	72 217	98 165	85 206	103 516	84 606	103 516

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bystyret	37 468	44 005	46 484	46 484	46 484	46 484
Ungdomsråd	348	600	620	620	620	620
Valget	3 214	20 109	1 565	20 475	1 565	20 475
Ombud	2 936	3 060	3 158	3 158	3 158	3 158
Revisjon	6 216	6 615	8 615	8 615	8 615	8 615
Kontrollutvalg	3 881	4 380	4 092	4 092	4 092	4 092
Administrasjon av Bystyrets organer	17 127	17 479	18 710	18 110	18 110	18 110
Administrasjonslokaler for Bystyrets organer	10	561	561	561	561	561
Eldrerådet/ Råd for personer med funksjonsnedsettelse	1 015	1 355	1 403	1 403	1 403	1 403
Sum	72 217	98 165	85 206	103 516	84 606	103 516

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring , i kr. pr. innb (B) *) **)	332	239	194	184	357	278
Brutto driftsutgifter til funksjon 110, Kontroll og revisjon, i kr. pr. innb (B) *) **)	44	38	103	95	65	84

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Bergen kommune hadde i 2016 brutto driftsutgifter til politisk styring på 217 kroner per innbygger. I 2015 var tallet 270 kroner per innbygger, årsaken til reduksjonen fra 2015 til 2016 skyldes i hovedsak at det var valg i 2015 men ikke i 2016. Bergen kommune ligger fremdeles under de kommuner det er mest naturlig å sammenligne seg med: i landets ti største kommuner (utenom Oslo) var kostnadene til politisk styring 254 kroner per innbygger i 2016.

Bergen kommune har betydelig lavere kostnader til kontroll og revisjon enn andre sammenlignbare kommuner. Gjennomsnittlig kostnad per innbygger for landets ti største kommuner (utenom Oslo) var i 2016 81 kroner, mens det for Bergen kommunes del var på 25 kroner. I 2012 ble det gjennomført en omstilling i revisjonsorganiseringen. Fra å ha egen revisjon ble kontraktene for regnskapsrevisjon og forvaltnings/selskapsrevisjon satt ut på anbud. Sekretariat for kontrollutvalg oppgir dette som hovedårsaken til at Bergen kommune har lavere kostnader til revisjon og kontroll enn andre kommuner.

Utfordringer og strategi

Bystyret har 67 representanter og er kommunens øverste politiske organ. Utvalget vedtar kommunens budsjett, økonomiplan, og fører tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltning og vurderer kommunens resultater. Hovedoppgavene er å utvikle og vedta langsiktige strategier og planer som legger føringer for kommunens aktivitet, og å fastsette overordnede mål for hele kommunens virksomhet.

Bystyret skal påse at kommunens virksomhet drives i samsvar med lover og regler, og at bystyrets vedtak blir iverksatt og fulgt opp. Bystyret har rett og plikt til å kreve nødvendig informasjon for å kunne utøve sitt tilsyns- og kontrollansvar.

Bystyreutvalgene har ansvar for ulike fagområder, og dekker til sammen hele kommunens virksomhet. Utvalgene fungerer som saksforberedende organ for bystyret og innstiller til bystyret i saker innenfor sitt ansvarsområde. Innenfor sine ansvarsområder har utvalgene ansvar for å drive politisk tilsyn. De har som hovedregel ikke beslutningsmyndighet. Unntakene er utvalg for miljø og byutvikling i plan- og byggesaker, utvalg for helse og sosial i klagesaker vedrørende avslag på søknad om tildeling av skjenkebevillinger og klagesaker vedrørende vedtak om inndragning av skjenkebevillinger. Utvalg for finans, kultur og næring fatter gjennomføringsvedtak for investeringsprosjekter mellom 20 og 50 mill. kr. Utvalg for fullmakter og politisk styringssystem (UFPS) innstiller til bystyret i saker som omhandler

politisk og administrativ fullmakts- og styringsstruktur, reglement for bystyrets organer og spørsmål knyttet til lokaldemokrati og kommunal styringsform. Ordfører og partienes gruppeledere er medlemmer i utvalget.

Forretningsutvalget fordeler sakene til utvalgene, og har det overordnede ansvaret for å tilrettelegge og samordne aktiviteter i bystyret og bystyrets organer.

Innenfor dette budsjettområdet budsjetteres honorarer, tapt arbeidsfortjeneste og annen godtgjørelse til de folkevalgte under bystyrets organer. Den kommunale partistøtten budsjetteres her, samt midlene knyttet til bystyrets offisielle representasjon og kommunale mottakelser.

For bystyret, utvalgene, forretningsutvalget og ordfører legges det opp til møteaktivitet tilsvarende fjoråret.

Byombudet er direkte underlagt bystyret, og skal arbeide for at den kommunale forvaltningen ikke gjør urett mot den enkelte borger., Dette innebærer at kommunens ansatte og andre som virker i kommunens tjeneste ikke skal gjøre feil eller forsømme sin plikt overfor kommunens innbyggere. Byombudets arbeidsområde omfatter hele Bergen kommune, med særlig fokus på eldre, pleietrengende, barn og unge. I tillegg har byombudet ansvar for tilsynsordningen for personer med utviklingshemming.

Byombudsordningen består av byombudet og 2 rådgivere.

Valget. I ikke-valg år påløper det kostnader til lagerleie, lisenser og noe nødvendig innkjøp.

Bystyrets kontor er de folkevalgtes administrasjon og betjener de politiske organene bystyret, bystyreutvalgene, ordføreren, forretningsutvalget, valgstyret og klagenemnden. Bystyrets kontor har også ansvaret for gjennomføring av valg. Kontorets hovedoppgave er å ivareta faglige, formelle og administrative oppgaver ved forberedelse og gjennomføring av møtene i bystyret og bystyrets organer, folkevalgtopplæring og planlegging og gjennomføring av ordførers representasjon. I tillegg skal kontoret sikre informasjonsflyt og kommunikasjon mellom organene på bystyresiden og mot publikum, berørte parter og befolkning. Bystyrets kontor har fra januar 2018 hatt ansvaret for administrasjon av borgerlige velser. På alle oppgaveområdene skal Bystyrets kontor arbeide for å forbedre og videreutvikle tjenestene. Bystyrets kontor har 16 årsverk pr. januar 2021.

Overordnede mål

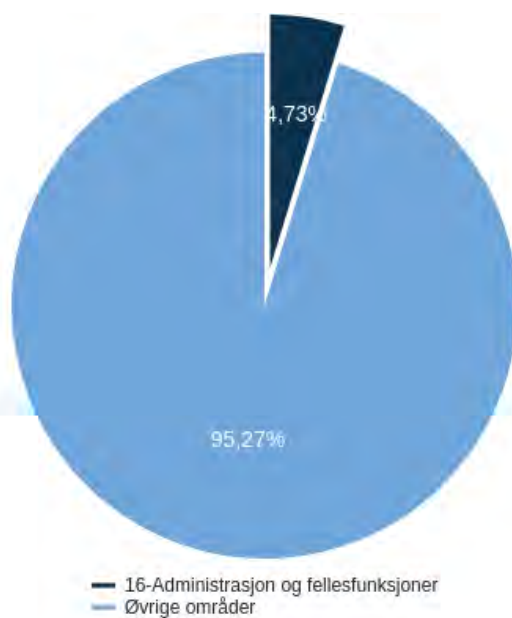
- Bystyret skal fastsette overordnede mål og utvikle langsiktige strategier for hele kommunens virksomhet.
- Bystyrets kontor skal bidra til et velfungerende lokaldemokrati.
- Kommunens regnskaper skal bli revidert på en profesjonell måte
- Med fokus på innbyggernes rettsikkerhet skal byombudet arbeide for at det i den kommunale forvaltning ikke blir gjort urett mot den enkelte.

Aktivitet (Nøkkeltall)

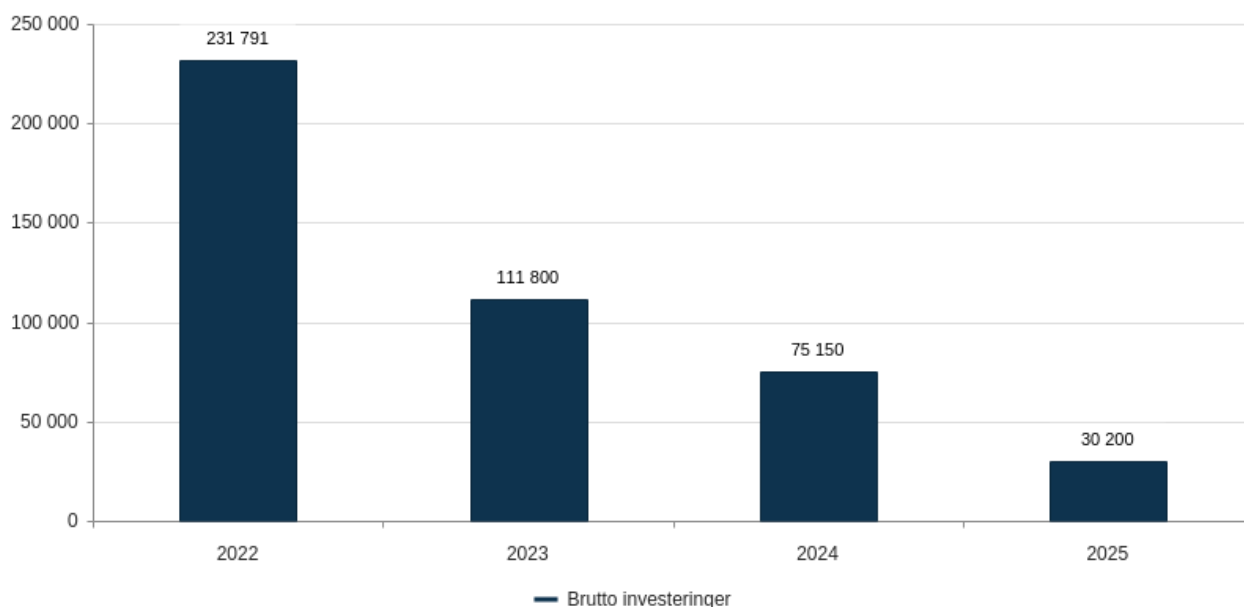
Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall saker bystyret	389	0	0	390	0	0	0	
Antall saker forretningsutvalget	169	0	0	170	0	0	0	
Antall saker kontrollutvalget	50	0	0	50	0	0	0	
Antall saker utvalg for barnehage, skole og idrett	0	0	0	150	0	0	0	
Antall saker utvalg for finans, kultur og næring	149	0	0	150	0	0	0	
Antall saker utvalg for fullmakter og politiske styringssystem	39	0	0	50	0	0	0	
Antall saker utvalg for helse og sosial	95	0	0	100	0	0	0	
Antall saker utvalg for miljø og byutvikling	367	0	0	370	0	0	0	
Antall saker valgstyret	22	0	0	25	0	0	0	
Interpellasjoner (bystyret)	48	0	0	50	0	0	0	
Muntlige spørsmål bystyret	83	0	0	80	0	0	0	
Muntlige spørsmål utvalg	179	0	0	180	0	0	0	
Skriftlige spørsmål utvalg	260	0	0	260	0	0	0	

16-Administrasjon og fellesfunksjoner

16-Administrasjon og fellesfunksjoner - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter de administrative funksjonene i byrådsavdelingene, samt felles konserntjenester. Det er Byrådsavdeling for finans, næring og eiendom (BFNE), Byrådsleders avdeling

(BLED) og Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig (BASB) som har de fleste enhetene innenfor dette tjenesteområdet.

BFNE har konsernansvar for økonomi, digitalisering, eierskap, eiendomsforvaltning og innkjøp:

- *Økonomi konsern* koordinerer, sammenstiller og kvalitetssikrer alt arbeid knyttet til budsjett, økonomioppfølging, regnskap og finansforvaltning for hele kommunen.
- *Lønns- og regnskapssenteret (LRS)* er kommunens interne tjenestesenter og leverer tjenester innen lønn, refusjon og regnskap til bykassen og kommunale bedrifter. LRS forvalter kommunens økonomistyringssystem, holder kurs og gir brukerstøtte. LRS har også ansvaret for kommunens inkassofunksjon (egeninkasso). Kommunens regnskapssjef er organisatorisk plassert i LRS.
- *Innkjøp konsern* er kommunens fagavdeling for offentlige anskaffelser med ansvar for strategier, verktøy, instruksjoner og veiledning. Innkjøp konsern gjennomfører også opplæringstiltak, samt kontroll og oppfølging på samfunnsansvarområdet. Seksjonen gir praktisk hjelp når kommunens enheter gjennomfører konkurranser og følger opp kontrakter. Innkjøp konsern inngår og forvalter felles rammeavtaler på vegne av Bergen kommune og samarbeidende kommuner og virksomheter.
- *Seksjon for digitalisering og innovasjon (SDI)* har overordnet ansvar for digitalisering og bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi i Bergen kommune. Seksjonen er ansvarlig for kommunens digitaliseringsstrategi, digitaliseringsplan og andre styrende dokumenter på området. Seksjonen har leveranseansvar for porteføljestyling av digitaliseringsprosjekter, virksomhetsarkitektur, personvern og informasjonssikkerhet. SDI utvikler og forvalter kommunens tjenesteplattform (Bk360, Allmenningen, Portal, brukeropplevelse mm). Seksjonen skal være en viktig bidragsyter til å øke den digitale kompetansen hos kommunens ansatte og ledere.
- *Ansattservice* skal på delegert ansvar fra Seksjon for digitalisering og innovasjon (SDI) sørge for stabil og sikker drift av kommunens interne IKT-tjenester og forvaltning av konsernsystemer. Enheten jobber tett med SDI for å sikre drift og forvaltning av løsninger som tas i bruk i kommunen.
- *Avdeling for kvalitet og styring* utvikler og forvalter flere systemer for virksomhetsstyring i kommunen som Balansert målstyring og BkKvalitet.
- *Eierskap konsern* følger opp kommunens eierskap i ulike selskap, også kommunalt foretak og arbeidsmarkedsbedriftene.
- *Etat for bygg og eiendom (EBE)* og *Etat for boligforvaltning (EBF)* forvalter, drifter og vedlikeholder kommunens bygninger og boliger med tilhørende uteområder. Det inkluderer alt fra kommunalt eide sykehjem, skoler, barnehager, kulturbygg og lekeplasser, til i overkant av 5 300 utleieboliger med tilknyttede utearealer.
- *Etat for utbygging (EFU)* har gjennomføringsansvaret for kommunens byggeprosjekter.

BLED har blant annet konsernansvar for internkontroll, informasjon, beredskap, og man finner følgende enheter:

- *Staben* ved Byrådsleders avdeling er sekretariat for byrådsleder og byrådet. Den ivaretar kontakten mellom byrådets og bystyrets administrasjon og er et koordinerende ledd mellom politisk og administrativt nivå i Bergen kommune.
- *Seksjon for internkontroll* jobber med forbedring av internkontrollen for konserngjennomgående tjenester innenfor økonomi, innkjøp, HR, HMS og informasjonssikkerhet.
- *Seksjon informasjon* er Bergen kommunes kommunikasjonsstrategiske enhet og arbeider for gode kommunikasjonsholdninger- og rutiner i hele kommunen. Seksjonen har redaktøransvar

for kommunens hovedkanaler, forvalter kommunens logo og grafiske profil og jobber for demokrati og åpenhet.

- *Samfunnssikkerhetens hus* er en ny etat i byrådsleders avdeling som ble etablert 1. mars 2021, og som styrker kommunens forebyggende evne og beredskapsevne. Etaten består av et forsknings- og kompetansesenter og en døgnkontinuerlig samvirkevakt.
- *Kommuneadvokaten* utfører et stort antall rådgivningsoppdrag om rettslige problemstillinger knyttet til kommunens myndighetsutøvelse, tjenesteproduksjon, eierstyring og om organisatoriske spørsmål. Kommuneadvokaten er prosessfullmektig for kommunen i saker som bringes inn for domstolene. Juridisk kompetanse i egen organisasjon er av vesentlig betydning for Bergen kommune.

HR konsern utvikler og iverksetter kommunens overordnede personalstrategi og har konsernansvar for HMS. HR bemanning og Bedriftshelsetjenesten er også organisatorisk underlagt HR konsern.

BKML har blant annet ansvaret for Bergen byarkiv. Byarkivet er kommunens arkivmyndighet og arkivtjeneste med ansvar for å sikre dokumentasjon fra saksbehandling og kommunal virksomhet. Til ansvaret ligger også innsyn og brukertjenester. Byarkivet forvalter og formidler også historiske arkiv etter, bedrifter, organisasjoner og enkeltpersoner i Bergen

Hovedprioriteringer

Digitalisering

Digitaliseringsarbeidet i Bergen kommune skal de neste fem årene sikte mot en digital transformasjon av virksomheten. Ved å utnytte potensialet som ligger i digitalisering, skal kommunen omstille seg for å sikre en bærekraftig tjenesteproduksjon for fremtiden. Teknologi og digitale verktøy skal tas i bruk på nye måter og ansatte får nye måter å bruke sin kompetanse på når en del arbeidsoppgaver digitaliseres eller automatiseres. Denne utviklingen skal skje på en trygg måte som ivaretar ansatte og innbyggers personvern.

Digitaliseringsstrategi for Bergen kommune 2021-2025 setter rammer og retning for kommunens digitaliseringsarbeid i de kommende årene. Hovedretningene går mot en tydelig brukersentrert tjenesteutvikling og mer effektiv og samordnet utnyttelse av felles IT-løsninger gjennom utvikling av tjenesteplattformen som sentralt økosystem for digital samhandling internt i Bergen kommune og i tett samspill med resten av offentlig sektor. Strategien forutsetter at personvern og informasjonssikkerhet bygges inn i tjenesteutvikling, drift og forvaltning av felles IT-løsninger, i tråd med målene i Nasjonal strategi for digital sikkerhet

Program for Digital fornyelse skal realisere ny kanalstrategi for Bergen kommune. Programmet skal legge til rette for en systematisk tilnærming i digitaliseringen og sikre at satsingene som pågår og som settes i gang oppleves bedre integrert, mer forutsigbar og helhetlig for brukerne. God samhandling og informasjonsutveksling mellom systemene som tilbys, økt tilgjengelighet, forutsigbarhet og felles prinsipper i virksomhetsarkitekturen skal sikre at pågående satsninger lykkes i implementeringen.

Et viktig virkemiddel i arbeidet med Bergen kommunes kanalstrategi vil være å etablere Ansattservice. I Ansattservice vil oppgaver og fagkompetanse som er rettet mot å støtte ansatte i deres oppgaveløsning inngå. Å samle fagkompetanse og oppgaveløsning innenfor spesifikke fagområder i en sentral fagenhet skal gi bedre etterlevelse av felles prosesser, krav og retningslinjer, og bidra til å realisere omstillingsgevinster som følge av digitalisering.

Arbeidsgiverpolitikk

HR-meldingen beskriver hvordan kommunen som arbeidsgiver skal møte endringstakten i samfunnet gjennom en rekke konkrete satsingsområder. Byrådet har besluttet en helhetlig plan for å realisere målbildet i HR-meldingen i årene som kommer. De strategiske aktivitetene som utledes av satsingsområdene vil se hen til de føringer byrådet har gitt innenfor arbeidsgiverområdet i sin politiske plattform.

Fra 2022 blir det prioritert å oppdatere lederutviklingsprogrammet og ha et eget prosjekt rundt verdi- og kulturaktiviteter for hele organisasjonen. Dagens HR-funksjon skal gjennomgå og evalueres opp mot satsingsområdene. Dette arbeidet skal være grunnlaget for en innstilling om en oppdatert organisasjonsmodell for HR-funksjonen i kommunen. Det pågår også et arbeid med å oppdatere kommunens HMS-strategi. Videre vil det igangsettes flere prosjektaktiviteter i økonomiperioden tilpasset organisasjonsmessig kapasitet.

HR konsern samhandler med Program for digital fornyelse og andre større organisasjonsprogram for å sikre at felles perspektiver ivaretas og bidrar til å redusere sårbarheter på sentrale kompetanseområder i kommunen.

Driftsbudsjett med endringer

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	952 802	952 802	952 802	952 802
Sum Lønns- og prisvekst mv.	29 591	29 591	29 591	29 591
Sum Tekniske justeringer	25 421	26 942	26 963	26 984
Sum Utgående engangstiltak	-24 444	-25 944	-25 944	-25 944
Prisjustering og diverse endringer	30 567	30 589	30 610	30 631
Konsekvensjustert ramme	983 370	983 391	983 412	983 433
Helårsvirkning av justeringer i årets budsjett				
Sum Helårsvirkning av justeringer i årets budsjett	0	0	0	0
Tilpasning til aktivitetsnivå				
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	1 619	1 619	1 619	1 619
HR systemportefølje	2 200	2 200	2 200	2 200
Kommuneadvokaten - økte felleskostnader og inntektsbortfall	1 000	1 000	1 000	1 000
OU kontingent	660	660	660	660
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	5 479	5 479	5 479	5 479
Nye tiltak				
Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet	0	2 000	2 000	2 000
Digitalt førstevalg - Bookingløsning	500	500	500	500
Driftskonsekvenser digitaliseringsprosjekter	0	300	3 050	3 800
Husleie - Samfunnssikkerhetens hus	8 700	8 700	8 700	8 700
Leie av administrasjonslokaler i Rosenkrantzgaten 3	8 500	8 500	8 500	8 500
Ny kontorstøtte- og samhandlingsløsning - forvaltning og drift	3 000	3 000	3 000	3 000
Nytt byarkiv 2025	1 000	1 000	1 000	0
Nytt fagsystem eiendomsskatt	550	0	0	0
Oppgradering til fiberforbindelse	2 250	2 250	1 700	0
Program for digitalt førstevalg - Brukervennlige ansattjenester	250	250	250	250
Program for digitalt førstevalg - Brukervennlige innbyggertjenester	300	300	300	300
Samfunnssikkerhetens hus - koordinatører til Samvirkevakten	0	-4 000	-4 000	-4 000
Satsing på dyrevelferd - innkjøp av dyrevennlige matvarer	1 000	1 000	1 000	1 000
Satsing på personvern og informasjonssikkerhet	10 000	10 000	10 000	10 000
Satsing på RPA teknologi - Digital medarbeider	1 500	1 500	1 500	1 500
Service- og sikkerhetssenter - Bergen rådhus	4 700	4 700	4 700	4 700
Utvidet Innbyggjerservice - videreføring av tiltak i 2022	2 300	0	0	0
Sum Nye tiltak	44 550	40 000	42 200	40 250
Effektivisering				
Arealøkonomisering - plass til 150 flere ansatte i Rådhuset	-4 000	-8 500	-8 500	-8 500
Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet	0	-1 000	-1 000	-1 000
Digitalisering av LRS - forsinket gevinstrealisering	0	-500	-500	-500
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-1 000	-2 000	-3 000	-4 000
Gevinst ved felles kasseløsning i Bergen kommune	-1 875	-1 875	-1 875	-1 875
Gevinst ved ny modul for elektronisk periode- og årsavslutning	-530	-1 060	-1 060	-1 060
Gevinst ved ny modul for prekontering av faktura	0	-1 000	-1 000	-1 000
Nytt byarkiv 2025	0	0	0	-1 500
Program for digital fornyelse - gevinstmål for programmet	-40 000	-50 000	-50 000	-50 000
Redusert porto, papir, trykking mv.	-150	-150	-150	-150
Sum Effektivisering	-47 555	-66 085	-67 085	-69 585
Kutt i tiltak				
EBE - Redusere årsverk i stabs-/støttefunksjoner	-450	-450	-450	-450
EBE - Selge og rive bygg	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Generell reduksjon i rammen - Stab	-280	-280	-280	-280
Kutt i webannonser	-300	-300	-300	-300
Redusere bruk av eksterne konsulenter i Ansattservice	-215	-215	-215	-215
Redusere driftsutgifter - byrådet og stab	-500	-500	-500	-500
Redusere driftsutgifter - Seksjon informasjon	-300	-300	-300	-300
Redusere driftsutgifter i Seksjon digitalisering og innovasjon	-353	-353	-353	-353
Redusere driftsutgifter i Seksjon for administrasjon	-156	-156	-156	-156
Redusere driftsutgifter i Økonomi konsern	-148	-148	-148	-148
Redusere konsulentbruk i anskaffelser på IKT-området	-100	-100	-100	-100
Redusere stillinger til innkreving og betalingservice	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Redusere utgifter til drift av Innolab i Seksjon digitalisering og innovasjon	-250	-250	-250	-250
Økte inntekter - Samfunnssikkerhetens hus	-200	-200	-200	-200

Sum Kutt i tiltak	-5 552	-5 552	-5 552	-5 552
Inntektsendringer				
Økte inntekter fra Innkjøps samarbeidet	-87	-87	-87	-87
Sum Inntektsendringer	-87	-87	-87	-87
Nye tiltak og realendringer budsjett	-3 165	-26 245	-25 045	-29 495
Ramme 2022-2025	980 205	957 146	958 367	953 938

Helårsvirkning av justeringer i årets budsjett

Partnerskapsdeltakelse i DIG-senteret ved NHH

Bergen kommune har inngått en 4-årig avtale om partnerskapsdeltakelse i det nye DIG-senteret ved NHH. Avtalen innebærer en årlig betalingsforpliktelse på kr 1,5 mill.

Tilpasning til aktivitetsnivå

EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms (EBE) ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift, og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

HR systemportefølje

HR systemporteføljen utgjør 6 systemer. Det er behov for økonomisk ramme som dekker leverandøravtaler på ordinære prisjusteringer samt oppgradering til nye versjoner leverandørene tilgjengeliggjør på systemene med jevne mellomrom. Dersom kommunen ikke oppgraderer til ny funksjonalitet, vil kommunen miste tilgang til deler av dagens løsninger, og det vil være driftskritisk. Byrådet foreslår derfor styrking av budsjett for å dekke økte kostnader knyttet til avtaler kommunen er forpliktet å innfri.

Kommuneadvokaten - økte felleskostnader og inntektsbortfall

Det er behov for å styrke driften hos Kommuneadvokaten med kr. 1,0 mill. Dette som følge av økte utgifter til felleskostnader (kr. 0,25 mill.), samt nedjustering av inntekter som følge av endret praksis i domstolene knyttet til tilkjente saks kostnader (kr. 0,75 mill.). Styrkingen sikrer at det opprettholdes nødvendig kapasitet hos kommuneadvokaten.

Koronapandemien - merutgifter i ordinære tjenester 1. halvår 2021

I budsjettet for 2021 var det budsjettert med utgifter til å håndtere koronapandemien. Disse utgiftene og tiltakene faller bort i 2022.

Midlertidige lokaler ifbm. utflytting fra rådhuset

Som følge av den midlertidige utflyttingen av Rådhuset, påløper det også midlertidig utgifter til husleie, felleskostnader, strøm og utstyr i Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig. I tillegg har omorganiseringen etter valget 2019 medført at avdelingen har måttet gå til innleie av ytterligere

midlertidige lokaler i perioden da staben i avdelingen har økt vesentlig. Det forventes innflytting i Rådhuset i løpet av 2022

OU kontingent

Opplysnings- og utviklingsordningen (OU-ordningen) er knyttet til kompetansetiltak i lov – og avtaleverk for tillitsvalgte. Finansiering av OU-ordningen fordeles mellom kommunene og de tillitsvalgtes organisasjoner etter en fordelingsnøkkel som besluttes av KS sentralt. KS har oppjustert kommunens andel, og som følge av denne endringen innstiller Byrådet på en budsjettstyrking på kr. 660 000.

Økt kontingent 2021 Lyntogforum

Kontingenten til Lyntogforum er justert til 2021-nivå.

Nye tiltak

Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet

Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Bergen byarkiv skal gi økt digital tilgjengelighet til arkiv og bedre utnyttelse av egne ressurser. Alle arkivtjenester skal digitaliseres for bedre brukeropplevelser og økt gjennomføringsevne. Digitalisering skal effektivisere lagringsløsninger og sikre framtidig magasinkapasitet i Hansaparken slik at ytterligere utbyggingskostnader unngås.

Digitalt førstevalg - Bookingløsning

Arrangementsløsning for Bergen kommune skal være en helhetlig og brukerfokustert løsning som skal gi innbyggere, næringsliv og ansatte mulighet for ulike bestillinger/reservasjoner. Utgifter til lisenser og driftsavtale for systemet utgjør kr 0,5 mill. per år fra 2022.

Driftskonsekvenser digitaliseringsprosjekter

Bergen kommune er midt i en digital transformasjon som endrer både vår tjenesteproduksjon og våre tjenesteleveranser. Transformasjonen skal blant annet bidra til at tjenestene er mer brukerorienterte, tilgjengelig 24/7 og utformet slik at vi kan flytte ressurser der det er mest nødvendig. For å sikre en god digital transformasjon for Bergen kommune og oppfølging av [Digitaliseringsstrategien](#), er det nødvendig å investere i nye løsninger. Disse er nærmere beskrevet i Investeringsprogrammet under prosjekt BUD978 Digitaliseringsprosjekter. Tabellen under viser tilhørende varige driftsutgifter som starter å løpe fra det tidspunktet løsningene tas i bruk.

Satsingsområde	Prosjekt	Varige driftsutgifter per år (tusen kr)	Planlagt oppstart
Trygge data - orden i eget hus	Felles data- og informasjonsarkitektur	1 000	Q2 2024
Personvern og informasjonssikkerhet	Identitets- og tilgangskontroll	1 500	Q2 2024
Bærekraftige tjenester	Inndata - ny standard for skjema og brukerdialog	500	Q1 2024
Bærekraftige tjenester	Proaktive tjenester - Innbyggere, næringsliv, organisasjoner og ansatte	500	Q1 2024
Bærekraftige tjenester	Etablere KS <u>MinSide</u> i Bergen kommune	300	Q1 2023

Husleie - Samfunnssikkerhetens hus

Etaten Samfunnssikkerhetens ble etablert 1. mars 2021 og flyttet da til nye eksternt leide lokaler i Rosenkrantzgaten 3.

Tiltaket gjelder helårsvirkning av husleie og felleskostnader for 1. og 2. etg. (vedtatt i 1. tertialrapport - 21). Husleie omtalt i dette tiltaket dekker også leie for alle deltakerne i Samvirkevakten, samt et eget areal for drift av hjemmetjenestens Responssenter.

Leie av administrasjonslokaler i Rosenkrantzgaten 3

I tertialrapport 1-21 ble det bevilget midler til å finansiere en ny avtale om leie av administrasjonslokaler i Rosenkrantzgaten 3. Samfunnssikkerhetens hus har etablert seg i lokaler som tidligere ble benyttet av Seksjon for digitalisering og innovasjon, og seksjonen må betale en høyere leie i de nye lokalene. I tillegg måtte kommunen akseptere å leie en større del av bygget enn tidligere, for å lande en ny avtale. De nye lokalene er planlagt benyttet av og gir mulighet for fremtidig utvidelse av Ansattservice. Leieavtalen hadde oppstart 1. mars 2021. Årlig økning for 3.-5. etasje utover eksisterende budsjett i husleie, felleskostnader og renhold utgjør kr 8,5 mill. per år. Byrådet foreslår å videreføre bevilgningen med helårseffekt fra 2022.

Ny kontorstøtte- og samhandlingsløsning - forvaltning og drift

Bergen kommune har tatt i bruk Microsoft Office 365 som plattform for samhandling og kontorstøtte. Økt bruk av hjemmekontor og flere digitale møter, samt et ønske om lavere reisevirksomhet for kommunale ansatte, har vist hvor viktig det er med god brukeradopsjon og vedlikehold av plattformen. For å sikre brukeradopsjon og merverdi i samhandlingsplattformen for ansatte i kommunen foreslår byrådet at bevilges kr 3,0 mill til vedlikehold og utvikling av tjenester som inngår i plattformen fra 2022.

Nytt byarkiv 2025

Byarkivets leiekontrakter for kontor- og magasinareal i Hansaparken går ut i 2024. Byarkivet skal fortsatt være lokalisert i Hansaparken, og det igangsettes omorganisering med vesentlig redusert kontorareal og innføring av Bergen kommunes arbeidsplasskonsept. Arbeidet innebærer fullstendig ombygging med

bl.a flytting av store mengder arkiv fra kontor til fjellhaller. Målet for prosjektet er mer helhetlige tjenester og økt digital tilgjengelighet til arkiv. Prosjektet vil også redusere husleiekostnadene fra 2025.

Nytt fagsystem eiendomsskatt

De årlige driftskostnadene til et nytt fagsystem for eiendomsskatt forventes å holde seg på dagens nivå. Det er imidlertid en risiko for økte driftskostnader i en overgangsfase ved implementering av nytt system. Byrådet anbefaler derfor at det bevilges et engangsbetrag for å dekke et slik behov ved implementering av nytt system.

Oppgradering til fiberforbindelse

Bergen kommune har en omfattende portefølje med lokasjoner hvor det foregår tjenesteproduksjon, og noen av disse har datalinje gjennom kobbernettet som eies av Telenor. For å opprettholde nødvendig internetttilgang, foreslås det å oppgradere til fibernet når Telenor legger ned eksisterende infrastruktur. Flere av lokalitetene ligger i områder med utfordrende mobildekning, og det er derfor ingen garanti for at mobilteknologi kan benyttes, men dette vil bli vurdert underveis. Det anbefales at oppgradering til fiber utføres som et sentralt prosjekt fremfor å legge kostnader og koordinering på hver enkelt lokasjon/enhet. Byrådet foreslår å bevilge 6,2 MNOK for å sikre at berørte lokasjoner skal ha nødvendig tilgang til bl.a. journalsystem og Sikker Sone gjennom en stabil løsning for internett/datalinjer.

Program for digitalt førstevalg - Brukervennlige ansattjenester

Engangsutgifter til utvikling av brukervennlige ansattjenester i 2022 (1,5 mill) utgår fra 2023. Årlige utgifter på kr 0,25 mill. til forvaltning av løsningen starter fra 2022.

Program for digitalt førstevalg - Brukervennlige innbyggertjenester

Tidligere budsjetterte engangsutgifter til utvikling av brukervennlige innbyggertjenester utgår fra 2022. Årlige utgifter på kr 0,3 mill. til forvaltning av løsningen starter fra samme år.

Samfunnssikkerhetens hus - koordinatorene til Samvirkevakten

Etaten Samfunnssikkerhetens hus ble etablert 1. mars 2021 (jf. vedtak i byrådssak 1143/19), og flere av kommunens døgnkontinuerlige vaktjenester er nå samlokalisert i en felles samvirkevakt i henhold til byrådssak 1142/19.

I tråd med saken om etableringen av etaten forutsettes det at Samfunnssikkerhetens hus tilbyr tjenester til omegnskommuner og andre naturlige samarbeidspartnere som ønsker å knytte seg til Samfunnssikkerhetens hus. Det er derfor lagt inn en forventning om økte inntekter fra 2023.

Satsing på dyrevelferd - innkjøp av dyrevennlige matvarer

Det er et viktig mål for byrådet å legge til rette for økt dyrevelferd. Et virkemiddel som kommunen kan bruke er å stille krav til mer dyrevennlige produkter i kommunens innkjøpsavtaler for matvarer. Dette kan f.eks. være å stille krav til at en større andel av kylling og svin skal komme fra økologisk produksjon.

Byrådet foreslår å bevilge kr 1 mill. fra 2022 for å kunne øke andelen av dyrevennlige matvarer som kommunen kjøper inn til bruk i tjenesteproduksjonen

Satsing på personvern og informasjonssikkerhet

Byrådet vil modernisere Bergen kommunes digitale tjenester for å gjøre hverdagen lettere for brukerne og ivareta sikkerheten til innbyggernes personopplysninger. For å gjøre dette på en trygg måte, er det nødvendig å styrke kapasitet og kompetanse innen personvern og informasjonssikkerhet i hele kommunen. I tillegg er det nødvendig å utvikle bedre systemer og struktur som bidrar til å redusere risikoen for brudd på regelverket. Å styrke kompetanse og kapasitet er et av tiltakene i kommunens Temaplan for Personvern og informasjonssikkerhet. Veksten i kommunens, og resten av offentlig sektors, bruk av stadig mer komplekse IKT-systemer og digitale verktøy er en hovedårsak til det økte kapasitets- og kompetansebehovet. For å redusere risiko og sårbarhet, som ble avdekket i den helhetlige gjennomgangen etter Vigilo-saken, foreslår byrådet å bevilge 10 mill. Dette for å styrke arbeidet med personvern og informasjonssikkerhet i hele kommunen.

Satsing på RPA teknologi - Digital medarbeider

Bergen kommune har tatt i bruk RPA (Robotic Process Automation) for effektivisering og økt grad av automatisering av arbeidsprosesser. Ved innføring av denne teknologien har Bergen kommune utviklet den Digitale medarbeideren, Digifrid. Utviklingsarbeidet startet i 2015 og Digifrid har nå ansvaret for flere arbeidsprosesser, fordelt på ulike fagområder. Det er fremdeles et stort potensiale i Bergen kommune for å flytte manuelle prosesser til Digifrid, dette betyr at ansatte kan fokusere på mer komplekse oppgaver. Byrådet foreslår å styrke budsjettet til forvaltning og drift med 1,5 mill. fra 2022, for å opprettholde en forutsigbar forvaltning, sikre oppfølging av potensielle prosesser og å styrke innsats for å markedsføre Digifrid. Sistnevnte er viktig for å bygge kjennskap til Digifrid i kommunen slik at avdelinger, som har egnede manuelle prosesser, kjenner til potensialet for gevinster og effektivisering.

Service- og sikkerhetssenter - Bergen rådhus

Sommeren 2022 skal etter planen det nye rådhuset stå klar til å ta imot ansatte og politikere etter å ha vært stengt for rehabilitering de siste årene.

Bergen rådhus er et symbolbygg for demokratiet, og aktiviteten i bygget er avgjørende for å kunne ivareta et velfungerende lokaldemokrati. Med en verden i endring, og der en stadig får strengere krav til sikringstiltak gjennom blant annet sikkerhetsloven, er en tilpasset sikring av bygg og infrastruktur nødvendig for å kunne beskytte politikere, ansatte, besøkende og driften på en betryggende måte.

Service- og sikkerhetssenteret vil ivareta drift av resepsjonen, møtesenteret, sikkerhetssenter og vektertjeneste i rådhuskvartalet.

Tilstedeværelse av fagutdannede vektore i Service og sikkerhetssenteret vil gi en kompetent og trygghetsskapende tilstedeværelse av servicepersonell som har god kunnskap om kommunen og som kan støtte brukerne av bygget og fasilitetene.

Tiltaket gjelder midler til drift av senteret, samt rådhusforvaltning fra 2022.

Tiltak for å møte covid-19-pandemien

I budsjettet for 2021 var det budsjettert med utgifter til å håndtere koronapandemien. Disse tiltakene blir avvirket og utgiftene faller bort.

Utvidet Innbyggerservice - videreføring av tiltak i 2022

Det er behov for å videreføre prosjektet Utvidet innbyggerservice i 2022. Dette for å sikre støtte til implementering av nytt kundestøttesystem (BkService) med tilhørende serviceprosesser, og servicestandard for alle servicemiljø i Bergen kommune. Tiltaket har etablert en funksjon som har overordnet ansvar for brukerorientert service på tvers av kommunen, og målet er nå å sikre implementering av dette arbeidet i alle servicemiljø. Gjennom kartlegging og analysearbeid utført av Innbyggerservice-prosjektet i 2021 er det avdekket langt flere servicemiljø i organisasjonen enn opprinnelig estimert. Byrådet foreslår derfor å bevilge 2,3 MNOK for å sikre at alle aktuelle servicemiljø får opplæring og bistand til omstilling til felles servicestandard og serviceprosesser.

Effektivisering

Arealøkonomisering - plass til 150 flere ansatte i Rådhuset

Innflytting i rådhuset er planlagt til sommeren 2022. Eksterne leiekontrakter for overflødige lokaler kan tidligst avsluttes fra samme tidspunkt. Det er budsjettert med en innsparing på 4 mill. i 2022, og med opptrapping til full effekt fra 2023.

Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet

Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Bergen byarkiv skal gi økt digital tilgjengelighet til arkiv og bedre utnyttelse av egne ressurser. Alle arkivtjenester skal digitaliseres for bedre brukeropplevelser og økt gjennomføringsevne. Digitalisering skal effektivisere lagringsløsninger og sikre framtidig magasinkapasitet i Hansaparken slik at ytterligere utbyggingskostnader unngås.

Digitalisering av LRS - forsinket gevinstrealisering

Prosjekt Digitalisering av LRS har allerede realisert gevinster for 1,3 mill. gjennom reduserte utgifter ved Lønns- og regnskapssenteret (LRS). Ytterligere gevinst kr 0,5 mill. gjelder anslått verdi av spart tid og unngåtte kostnader for alle ansatte som berøres av digitalisering av de prosesser som Lønns- og regnskapssenteret har ansvaret for. Tidspunkt for ferdigstillelse av prosjektet er tidligere forskjøvet til 2. kvartal 2022 som følge av omdisponering av prosjektlederressurser i forbindelse med omorganisering av kemnerfunksjonen. Det vil ikke være hensiktsmessig å skulle fordele effektiviseringsgevinster til andre enheter i kommunen før alle planlagte tiltak er gjennomført. Byrådet foreslår å budsjettere med gevinstuttak fra 2023.

EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg

I Klima- og miljøplanen for Bergen kommunes virksomheter 2017-2020 ble det vedtatt en målsetting om å redusere energiforbruket i kommunale bygg med 15 % innen 2020, og deretter med ytterligere 10 % innen 2030. Ytterligere 10 % reduksjon i forbruket utgjør om lag kr 1 mill. per år. Innsparingen vil bli realisert i bygg på ulike tjenesteområder, men er budsjettert samlet på 16 Administrasjon og

fellesfunksjoner i Handlings- og økonomiplanen. Nærmere fordeling innarbeides årlig ved detaljering av årsbudsjettet, ut fra i hvilke bygg det er gjennomført ENØK-tiltak siste år.

Gevinst ved felles kasseløsning i Bergen kommune

Det er anslått at innføring av en felles kasseløsning for hele kommunen kan gi en årlig innsparing på 1,9 mill. Beløpet består av spart tid til daglige kasseavstemminger i hele kommunen (1,75 mill.), og av spart tid som følge av automatisering av arbeidsprosesser ved Lønns- og regnskapscenteret (0,1 mill.). Prosjektet ble forsinket som følge av avhengigheter til prosjektet Betalingsløsninger som nå heter BIKABOO – billetter, kasse, og booking. Prosjekt felles kasseløsning inngår nå i dette prosjektet. Arbeidet med anskaffelse av kasseløsningen forventes implementert i løpet av høsten 2021. Byrådet foreslår å opprettholde planlagt innsparing på 1,9 mill. fra 2022.

Gevinst ved ny modul for elektronisk periode- og årsavslutning

Anslåtte gevinster av et nytt verktøy for elektronisk periode- og årsavslutning består av unngåtte kostnader til porto, papir og kopiering/trykking ifm. manuelle avstemminger (0,1 mill.), og beregnet spart tid for ansatte som jobber med å avstemme balansekonti (0,95 mill.). Den nye løsningen forventes tatt i bruk rundt årsskiftet 2021/2022. Om alt går etter planen vil løsningen bli tatt i bruk av Lønns- og regnskapscenteret (LRS) i årsavslutningen av regnskapet for 2021, med videre utrulling til andre enheter i 2022. Byrådet foreslår å budsjettere med halvårseffekt av gevinster i 2022, og full effekt fra 2023.

Gevinst ved ny modul for prekontering av faktura

Det er tidligere anslått at en ny modul for prekontering av faktura kan gi en årlig innsparing på kr 1,0 mill. for hele kommunen. Prekontering betyr at flere av feltene som skal fylles ut ved godkjenning av en faktura, sendes ut med et forhåndsutfylt forslag til kontering. Dette vil gi gevinster i form av spart tid til manuell utfylling for alle ansatte som behandler inngående fakturaer i kommunens økonomisystem. Anskaffelse og implementering av en slik prekonteringsmodul for leverandørfaktura er avhengig av de valg som må gjøres i prosjektet for innføring av ny eHandelsløsning, som nå er startet opp igjen. Det arbeides med å få de nødvendige avklaringer på plass for å kunne igangsette et prosjekt på anskaffelse av en ny prekonteringsmodul. Byrådet foreslår å budsjettere med gevinstuttak fra 2023.

Nytt byarkiv 2025

Byarkivets leiekontrakter for kontor- og magasinareal i Hansaparken går ut i 2024. Byarkivet skal fortsatt være lokalisert i Hansaparken, og det igangsettes omorganisering med vesentlig redusert kontorareal og innføring av Bergen kommunes arbeidsplasskonsept. Arbeidet innebærer fullstendig ombygging med bl.a flytting av store mengder arkiv fra kontor til fjellhaller. Målet for prosjektet er mer helhetlige tjenester og økt digital tilgjengelighet til arkiv. Prosjektet vil også redusere husleiekostnadene fra 2025.

Program for digital fornyelse - gevinstmål for programmet

Program for digital fornyelse ble avsluttet i desember 2020. Aktiviteter som skal sikre den videre realiseringen av omstillingsgevinstene er overført fra programmet til linjeorganisasjonen. Her drives aktiviteter videre gjennom to prosjekter for henholdsvis videreutvikling av Ansattservice og utrulling av kundestøttesystemet BkService til servicemiljøene på innbyggerensiden. I 2022 budsjetteres det med budsjettgevinster på 40 MNOK, og i 2023 ytterligere 10 MNOK når resultatene av arbeidet i Program for digital fornyelse får full budsjettmessig effekt.

Redusert porto, papir, trykking mv.

Det forventes en fortsatt reduksjon i utgifter til porto, papir og trykking ved Lønns- og regnskapscenteret. Forventet reduksjon utgjør kr 150 000 i 2021, økende til kr 300 000 fra 2022.

Kutt i tiltak

EBE - Redusere årsverk i stabs-/støttefunksjoner

I forbindelse med endringer som er gjort knyttet til arkiv- og ekspedisjonstjenester, vil Etat for bygg og eiendom (EBE) få en innsparing tilsvarende 0,7 årsverk, som utgjør kr 450 000 fra 2022.

EBE - Selge og rive bygg

Etat for bygg og eiendom (EBE) har en pågående prosess med å avhende bygg som det ikke lenger er behov for i kommunens byggportefølje. EBE vil intensivere dette arbeidet og anslår at det vil gi en effekt på 1 mill i reduserte utgifter basert på Holte-nøkkeltall.

Generell reduksjon i rammen - Stab

Byrådet foreslår en generell reduksjon i rammen sentralt ved byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling på kr. 1,28 mill.

Kutt i webannonser

Webannonser gjelder utlysning av stillinger i Bergen kommune i BA og BT. Annonsering i BT og BA er et supplement til andre plattformer som benyttes for rekruttering av ansatte. Byrådet foreslår at avtalene sies opp fra 2022 og at budsjettet nedjusteres med 0,3 mill., tilsvarende budsjett avsatt til webannonser i 2021.

Nedleggelse av innbyggermagasinet «Bergenseren»

Bergenseren

Redusere bruk av eksterne konsulenter i Ansattservice

Det foreslås å redusere bruk av innleide konsulenter i Ansattservice. Oppgavene vil bli løst med egne ansatte. Innsparingen vil gi en varig effekt på kr 215 000 fra 2022.

Redusere driftsutgifter - byrådet og stab

Byrådet foreslår å redusere generelle driftsutgifter for byrådet og administrasjonen tilsvarende kr. 0,5 mill.

Redusere driftsutgifter - Seksjon informasjon

Det foreslås å redusere driftsutgifter ved Seksjon informasjon på kr. 0,3 mill. fra 2022.

Redusere driftsutgifter i Seksjon digitalisering og innovasjon

Byrådet foreslår å redusere driftsutgiftene i Seksjon for digitalisering og innovasjon med kr 353 000 fra 2022.

Redusere driftsutgifter i Seksjon for administrasjon

Byrådet foreslår å redusere driftsutgifter i Seksjon for administrasjon i Byrådsavdeling for finans, næring og eiendom med kr 156 000 per år fra 2022.

Redusere driftsutgifter i Økonomi konsern

Byrådet foreslår å redusere utgiftene i Økonomi konsern med kr 148 000 per år fra 2022.

Redusere konsulentbruk i anskaffelser på IKT-området

Innkjøp konsern foreslår å redusere konsulentbruk til anskaffelser på IKT-området med 25% i forhold til nivået 2021-budsjettet.

Redusere stillinger til innkreving og betalingservice

Ifm nedleggelsen av Kemneren som egen resultatenheter i 2020, var det en del ansatte som sluttet. De gjenværende ansatte ved avdelingene Betalingservice og Innkreving ble overført til Lønns- og regnskapscenteret (LRS) fra 1. november 2020. Oppgaveløsningen i ny organisasjon har fungert tilfredsstillende, og det foreslås derfor å ikke erstatte de som har sluttet. Reduksjonen i antall stillinger vil gi en varig innsparing på omlag kr 1,3 mill. fra 2022.

Redusere utgifter til drift av Innolab i Seksjon digitalisering og innovasjon

Byrådet foreslår å redusere driftsutgifter ved Innolab i Seksjons digitalisering og innovasjon med kr 250 000 per år fra 2022.

Reduserte utgifter til reise

Byrådet har som ambisjon å redusere unødvendige reiser. Budsjettet til reising reduseres. Deltakelse på møter og konferanser skal i størst mulig grad skal skje ved bruk av digitale møteverktøy.

Reduserte utgifter til reise - BEHF

Reduserte utgifter til reise

Økte inntekter - Samfunnsikkerhetens hus

Det foreslås å øke inntektene i Samfunnsikkerhetens hus som en del av vedtakene om å tilby tjenester til omegnskommuner og andre naturlige samarbeidspartnere som ønsker å knytte seg til etatens tjenester.

Inntektsendringer

Økte inntekter fra Innkjøps samarbeidet

Innkjøp konsern foreslår å øke inntekter fra Innkjøps samarbeidet, utover ordinære prisjustering, med kr 87 000 fra 2022.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Økonomiplan			
	2020	Budsjett 2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	750 884	787 261	784 254	768 724	768 724	768 724
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	479 710	421 772	451 982	444 432	445 632	441 182
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	164	0	0	0	0	0
Overføringsutgifter	87 815	85 415	86 939	86 939	86 939	86 939
Finansutgifter	63 602	47 899	47 899	47 899	47 899	47 899
Sum Driftsutgifter	1 382 175	1 342 346	1 371 074	1 347 994	1 349 194	1 344 744
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-268 324	-269 265	-268 618	-268 597	-268 576	-268 555
Refusjoner	-129 699	-121 297	-121 619	-121 619	-121 619	-121 619
Overføringsinntekter	-255	-4	-4	-4	-4	-4
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-25 200	1 022	-628	-628	-628	-628
Sum Driftsinntekter	-423 479	-389 544	-390 869	-390 848	-390 827	-390 806
Sum	958 696	952 802	980 205	957 146	958 367	953 938

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap		Økonomiplan			
	2020	Budsjett 2021	2022	2023	2024	2025
Byrådsleders avdeling	101 605	94 758	108 719	104 719	104 719	104 719
Finans, næring og eiendom	451 243	383 004	406 865	386 785	387 985	386 035
Eldre, helse og frivillighet	69 858	84 602	76 361	76 361	76 361	76 361
Barnehage, skole og idrett	68 908	73 320	73 226	73 226	73 226	73 226
Klima, miljø og byutvikling	40 723	44 347	44 659	44 659	44 659	44 659
Arbeid, sosial og bolig	182 553	184 290	173 733	173 733	173 733	173 733
Kultur, mangfold og likestilling	71 466	74 930	69 735	70 735	70 735	68 235
Fellesposter - bykassen	-27 698	13 550	26 906	26 927	26 948	26 969
Sum	958 696	952 802	980 205	957 146	958 367	953 938

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Byrådet	17 968	18 737	19 093	19 093	19 093	19 093
Administrasjon	740 339	694 819	703 774	681 715	683 936	682 007
Forvaltningsutgifter eiendomsforvaltningen	105 811	155 681	155 950	155 950	155 950	155 950
Administrasjonslokaler	94 578	83 565	101 388	100 388	99 388	96 888
Sum	958 696	952 802	980 205	957 146	958 367	953 938

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B) *) **)	4 685	4 642	3 860	3 976	5 741	5 228
Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb (B) *) **)	3 408	3 575	2 992	3 159	4 457	4 069
Brutto driftsutgifter til funksjon 121, Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen, i kr. pr. i (B) *) **)	439	392	334	256	360	338
Brutto driftsutgifter til funksjon 130 Administrasjonslokaler, i kr. pr. innb (B) *) **)	461	399	238	283	502	458
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i prosent av totale netto driftsutg (B)	5,4 %	5,6 %	3,8 %	5,5 %	6,4 %	6,2 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Utfordringer og strategi**Innkjøpsområdet**

Bystyret vil mot slutten av 2021 få til behandling ny anskaffelsesstrategi for perioden 2022-2025. Innføring av ny strategi vil fra starten av 2022 være en prioritert oppgave. Det er en målsetting at den nye strategien skal forankres godt i hele organisasjonen, uavhengig av hva slags anskaffelser det er snakk om.

Det å ivareta kommunens rundt 800 aktive kontrakter på en god og profesjonell måte vil ha stor oppmerksomhet. Dette gjelder hvordan arbeidet organiseres internt, at utpekte medarbeidere har tilstrekkelig faglig kompetanse og at det gis veiledning i bruk av verktøy. Sistnevnte gjelder ikke bare bruk av kommunens kontraktadministrative system, men også bruk av data henter fra systemet for innkjøpsanalyse.

Arbeidet med å øke andelen av kommunens kjøp via elektronisk bestillingsløsning er intensivert blant annet ved at det er satt av mer ressurser til oppgaven. Dette innebærer også å få etablert en bedre og mer brukervennlig bestillingsløsning.

Kommunen har de siste årene gjennomført et løft i arbeidet med samfunnsansvar i kommunens anskaffelser. Oppgaven er nå sentralisert til Innkjøp konsern. Det gir styrket kompetanse. Både utviklingsoppgaver og kontroller av at samfunnskrav blir etterlevd, vil bli ytterligere intensivert. Vedtak i 2021 fra bystyret og byrådet i saker om klima og miljø i kommunens anskaffelser, krever oppfølging i form av opplæringstiltak og utvikling av veiledningsmaterieell og maler.

Aktiv bruk av kommunens system for å følge opp seriøsitetsskrav hos leverandører, er et viktig bidrag for å forebygge sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Veiledning som bidrar til gode data fra systemet, vil derfor bli prioritert.

Sett i lys av at anskaffelsesområdet ivaretar et bredt spekter av områder hvor kravene stadig skjerpes, er den generelle utfordringen å ha kapasitet til å gjennomføre konkurranser og da særlig på nye områder hvor kommunen ikke har avtaledækning.

Lønns- og regnskapsfunksjoner

Lønns- og regnskapscenteret (LRS) har flere digitaliseringsprosjekter som skal bidra til gode brukerorienterte tjenester og løsninger til ansatte og byens innbyggere. Det er stor oppmerksomhet på forenkling, selvbetjening og effektivisering. Digitaliseringsstrategien, jf. byråds sak 91/21, er førende for arbeidet. Etter hvert som digitaliseringen øker, blir det stadig mer komplekst å ivareta informasjonssikkerhet og personvern. Rollen LRS har som intern tjenesteleverandør, og knutepunkt for viktige systemer og en mengde transaksjoner, gjør at personvern og informasjonssikkerhet har særskilt oppmerksomhet framover.

LRS overtok i 2020 noen funksjoner fra Kemneren som en følge av statliggjøring av skatteoppkreverfunksjonen. I tillegg ble kommunens konsernregnskapsfunksjon en del av LRS fra samme tid. Realisering av målet om et sterkere og tydeligere fagmiljø og økt brukertilfredshet er viktig framover. Et nødvendig tiltak for økt kvalitet og automatisering i regnskapsarbeidet er å ta i bruk et elektronisk periode- og årsavslutningsverktøy. Det er planlagt å bruke det til årsavslutningen for 2021.

En hovedutfordring framover er arbeidet med sammenslåing av Ansattservice og LRS, jf. byråds sak 1222/21.

Boligforvaltning

Kommunen har en boligportefølje på i overkant av 5 300 boliger. Boligene utgjør en betydelig del av kommunens samlede realkapital. Det er en målsetting at vedlikeholdsetterslepet i boligmassen ikke skal utvikle seg negativt. Dette har gjennom mange år vært ivaretatt ved å budsjettere vedlikehold i samsvar med Holtes måltall for drift, forvaltning og vedlikehold. I 2019 forelå en ny tilstandsanalyse av boligporteføljen. Denne viser at tilstandsgraden holdes stabil. Byrådet vil derfor videreføre praksisen med budsjettering etter Holte-standard, slik at budsjettet til forvaltning, drift og vedlikehold står i et rimelig forhold til boligporteføljen.

Etat for boligforvaltning har gjennom mange år jobbet særskilt med brannsikkerhet. Flere enn 2 000 av kommunens egneide boliger har i dag sprinkleranlegg. Det oppstår likevel for ofte branner i kommunens boliger. En stor brann i 2021 viser viktigheten av å arbeide med dette. Byrådet vil prioritere at etaten fortsetter arbeidet med å styrke brannsikkerheten i etablerte boliganlegg.

For å utnytte ressursene best mulig vurderer en fortløpende konvertering av boliger i forhold til nye behov i samspill med andre byrådsavdelinger. Dette har de siste årene medført at det er etablert flere nye bofellesskap i eksisterende bygningsmasse langt raskere enn ved etablering av nybygg og metodikken vil derfor bli videreført.

Drift og vedlikehold av bygg

Byrådet har i flere år bevilget budsjettmidler til forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen i henhold til Holte-satsene sitt middels nivå. Dette er en anerkjent kostnadsnøkkel innen eiendomsforvaltning og en viktig forutsetning for å skape nødvendig forutsigbarhet for drift og vedlikehold av kommunens eiendommer.

Vedlikeholdsplanlegging og prosjektgjennomføring

Etat for bygg og eiendom (EBE) er i endring og det er besluttet ny organisering. Et av hovedgrepene som gjøres er å rendyrke og profesjonalisere prosjektgjennomføringen. I dag gjennomføres prosjekter fra flere avdelinger, mens i ny organisasjon vil prosjektledere samles i en avdeling. Struktur og føringer knyttet til prosjektgjennomføringen vil i denne sammenheng forbedres.

Etat for bygg og eiendom vil gjennomføre tilstandsanalyser med hyppigere intervall enn tidligere. Dette for å kjenne til vedlikeholdsbehovene og dermed prioritere enda bedre. I ny organisasjon vil arbeid med drift -og vedlikeholdsplaner være en helårsaktivitet. I tillegg til fokuset med å prioritere riktig vil vi tilstrebe å gjennomføre færre, men større vedlikeholdsprosjekter. Det vil gi mer vedlikehold ut av hver krone.

Lærlinger i byggdrift

Med bakgrunn i kommunens samfunnsansvar og eget behov for kompetent arbeidskraft skal EBE øke antall lærlinger i byggdrifterfaget og renholdsforfaget. EBE vil ha etablert en robust og levedyktig modell som skal gi en betydelig økning av læreplasser i de nevnte fagene i årene fremover.

Reduksjon i energiforbruket

I Klima- og miljøhandlingsplanen ble det vedtatt en målsetting om at energibruk i kommunale bygg skal reduseres med 25 % innen 2030, sammenliknet med 2015. For å nå målet har Etat for bygg og eiendom tatt i bruk et nytt energioppfølgingssystem. Det er etablert en gruppe med spisskompetanse på automatikk og tekniske anlegg som skal planlegge energibesparende tiltak i byggene. I tillegg til å arbeide systematisk med oppfølging av ENØK-tiltak, gir etaten omfattende opplæring i driftskontrollsystemer til vedlikeholdsteknikerne for å oppnå bedre styring av energibruk og innelima.

Universell utforming av bygg

Innen 2025 skal alle kommunens bygg ha universell utforming. Unntaket kan være noen fredede og vernede bygg. Etat for bygg og eiendom arbeider med å beskrive de nødvendige arbeidsoppgavene på byggene for å tilfredsstille kravene.

Systematisk ferdigstillelse av bygg

Etat for utbygging (EFU) og Etat for bygg og eiendom (EBE) har etablert en prosess for systematisk gjennomgang av de tekniske anleggene i nye bygg. Dette for å redusere omfanget av feil og mangler i nye bygg. I tillegg er det etablert en egen gruppe i EBE som skal følge byggeprosjekter fra planleggingsfasen, og ta over ansvaret for reklamasjoner ett år etter overtakelse og ut reklamasjonstiden. Målet med samarbeidet er å gjøre kommunen til en mer kompetent og krevende byggherre.

Digital transformasjon og omstilling til nye arbeidsformer

Digitaliseringsarbeidet i Bergen kommune skal de neste fem årene sikte mot en helhetlig digital transformasjon av virksomheten. Dette er med på å sikre bærekraftig tjenesteproduksjon i fremtiden. De neste årene vil kommunen for alvor kunne høste gevinstene av sin mangeårige satsing på digitalisering på en måte som kommer både innbyggere og ansatte til gode. Teknologi og digitale verktøy skal tas i bruk på nye måter og ansatte får nye måter å bruke sin kompetanse på når arbeidsoppgaver digitaliseres eller automatiseres. Denne utviklingen skal skje på en trygg måte som skal ivareta både ansatte og innbyggeres personvern.

Digitaliseringsstrategi for Bergen kommune 2021-2025 setter rammer og retning for kommunens digitaliseringsarbeid i økonomiplanperioden. Hovedretningene er en tydelig brukersentrert tjenesteutvikling og mer effektiv og samordnet utnyttelse av felles IT-løsninger internt i Bergen kommune og i tett samspill med resten av offentlig sektor. Strategien forutsetter at personvern og informasjonssikkerhet bygges inn i tjenesteutvikling, drift og forvaltning av felles IT-løsninger, i tråd med målene i Nasjonal strategi for digital sikkerhet.

Program for digital fornyelse har de siste årene jobbet for å realisere ny kanalstrategi for Bergen kommune. En viktig milepæl har vært å starte arbeidet med å samle kommunens tjenester til ansatte i Ansattservice. Programmet er nå avsluttet, men aktiviteter for å utvikle sammenhengende tjenester til ansatte og innbyggere fortsetter gjennom flere prosjekter og aktiviteter. Kommunens nye felles kundestøttesystem BkService er en viktig forutsetning for å kunne tilby god samhandling og informasjonsutveksling mellom ulike systemer. For å lykkes med dette arbeidet trenger kommunen en felles standard for skjema-løsninger og brukerdiallog i Bergen kommune. Det vil gi bedre forutsetninger for å lykkes med å utvikle bedre tjenester.

Datadrevet forvaltning og samarbeid på tvers av forvaltningsnivåer

Det er viktig å legge til rette for at kommunen kan ha økt nytte av dataene som forvaltes og at dette kan gjennomføres på en trygg og effektiv måte. Bedre informasjonsgrunnlag for beslutninger gir en mer effektiv forvaltning og bedre ressursbruk i kommunen. I økonomiplanperioden vil kommunen forbedre løsninger for tilgang på data, samt etablere en data- og begrepskatalog for å sikre korrekt og automatisert kategorisering av informasjon.

Bergen kommune fortsetter sitt arbeid for å styrke regional og nasjonal samhandling på digitaliseringsområdet for å bidra til å realisere regjeringens mål om én digital offentlig sektor. Kommunen er initiativtaker og vertskap for DigiVestland. Formålet med dette samarbeidet er å realisere mål i Bergen kommune sin digitaliseringsstrategi, og støtte opp under KS i arbeidet med nasjonale og felles kommunale satsinger. DigiVestland skal støtte kommunene i digitaliseringsarbeidet og være et bindeledd mellom den enkelte kommune og KS.

Informasjonssikkerhet og personvern

Temaplan for informasjonssikkerhet og personvern 2021-2025 har som visjon at Bergen kommunes informasjonsforvaltning skal være trygg og tillitsskapende. Kommunen skal gi helhetlige og samordnede føringer for arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern, som etterlevs i hele organisasjonen. Ansatte og innleide skal ha kompetanse til å håndtere personopplysninger, slik at informasjonssikkerhet og personvern blir ivaretatt i tråd med gjeldende regler.

Høy grad av innebygd sikkerhet skal være et grunnprinsipp for alle digitale tjenester og systemer. I tett samarbeid med nasjonale og regionale partnere, skal informasjonssikkerheten og personvernet styrke

for å ta vare på enkeltpersoner og samfunnets interesser. For å levere på byrådetts ambisjoner på området, er det blant annet nødvendig å forbedre tekniske sikkerhetstiltak i kommunens digitale infrastruktur.

Tilgjengelig infrastruktur med høy kapasitet

Den digitale transformasjonen av Bergen kommune og de ytterligere krav som stilles til teknologi og digitale verktøy trenger en solid plattform med tilstrekkelig kapasitet til å kunne levere på de økte kravene. Bergen kommune har de siste årene systematisk arbeidet for å styrke den digitale grunnmuren og vil i 2022-2025 videre forsterke den basisen de digitale tjenestene leveres på. Dette vil oppnås gjennom gode leveranser fra underleverandører i kombinasjon med større grad av utnyttelse av tilgjengelige systemer og infrastruktur.

En kombinasjon av kapasitet i interne datasenter og tjenester levert fra skyen gjør den digitale transformasjonen mulig. Den interne teknologiske kapasiteten må benyttes optimalt for å sikre høy tilgjengelighet av tjenestene. Kommunikasjon mot leveranser i skyen må beskyttes for å sikre konfidensialitet og tilgjengelighet i tjenesteleveransene til Bergen kommunes ansatte og innbyggere.

Ansattservice

Ansattservice ble etablert i 2021 med basis i tidligere Enhet for digitale driftstjenester (EDD) og noen tjenester fra Seksjon for digitalisering og innovasjon og HR-systemforvaltning. Organisasjonen og tjenestespekteret til Ansattservice vil, i tråd med vedtatte ambisjoner, bli utviklet videre i perioden 2022 til 2025.

Eierskap

I kommunens eierskapsmelding, og i sak om *Oppfølging av aksjeselskap der kommunen har vesentlige eierinteresser - mål og målekriterier*, er det satt ulike krav til noen av selskapene kommunen har eierinteresser i. Selskapene følges opp når det gjelder avkastningsmål og oppnådde resultater for øvrig. Dette presenteres i en årlig rapporteringssak til bystyret.

Forvaltning av systemer for kvalitet og målstyring

Avdeling for kvalitet og styring utvikler og forvalter flere systemer for virksomhetsstyring i kommunen, hvorav BkKvalitet som er kommunes kvalitetssystem. Systemet består av ulike moduler og per i dag er følgende moduler tatt i bruk:

- Meldinger (uønskede hendelser og avvik)
- Dokumenter (styrende dokumentasjon innen fag- og ledelsesprosesser)
- Risikoer (risikovurdering og risikostyring)

Årshjulsmodul (aktiviteter og tidsoppgaver) vil testes ut og implementeres i 2022.

BkStyring som er Bergen kommunes system for mål- og resultatstyring. Systemfokus i 2022 vil være å utvide kildebanken og automatisere data i størst mulig grad.

Seksjon informasjon

Seksjon informasjon arbeider etter visjonen om å være der bergenserne er. Tre hovedmål for kommunikasjon er å bygge tillit, engasjere for å fremme deltagelse og samarbeid, og være fremtidsrettet.

Seksjonen arbeider for å sikre en åpen kommune, som formidler det viktigste først, i et klart språk der innbyggerne er. Kommunens ansatte er sentrale for å oppnå god kommunikasjon. Intern kommunikasjon er derfor et prioritert område.

I 2020 ble det gjennomført en omorganisering der kommunikasjonsrådgiverne ble flyttet fra Seksjon informasjon og ut til den enkelte byrådsavdeling. Seksjon informasjon fortsetter som en stabsfunksjon i Byrådsleders avdeling. Seksjonen vil være en pådriver for fortsatt samarbeid mellom alle som jobber med kommunikasjon i kommunen og kommunikasjonsfaglig samarbeid med andre samfunnsaktører.

I tiden fremover vil seksjonen videreutvikle enhetlig visuell profil og bestemme bruken av den i kommunens hovedkanaler.

Det blir også viktig å sikre samordning av vaktordningen for informasjonsberedskap i kommunen.

Seksjon informasjon bidrar i utviklingen av den digitale kommunen. Arbeidet med kanalstrategien, videreutvikling av nettsidene og informasjonssikkerhet og personvern, er viktige områder.

Innbyggjerservice er kommunens kompetansemiljø for kundebehandling og service. De er en pådriver for samarbeid mellom kundesentrene for å gi bedre og mer enhetlig service.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Samfunnssikkerhet og beredskap har i de senere år fått stadig større oppmerksomhet både hos sentrale og lokale myndigheter og i befolkningen. Kommunen tillegges nye oppgaver, og forventningene til kvaliteten på arbeidet blir større. Dette er positivt, men stiller også større krav til kommunens arbeid på fagfeltet i årene fremover.

Bysamfunnet Bergen sin overordnede risiko- og sårbarhetsanalyse; «Bergen ROS2020 – en trygg by for fremtiden», identifiserer et forventet fremtidig risikobilde. Dette risikobildet gir samfunnssikkerhetsutfordringer som må møtes og håndteres kostnadseffektivt med nye kapasiteter og løsninger. Særlig klimaendringer med hyppigere ekstremvær, informasjonssikkerhetsutfordringer, og sårbarheten som ligger i samfunnets økende avhengighet av fungerende samfunnskritisk infrastruktur, gir større utfordringer som må håndteres forsvarlig.

For å styrke både kommunens forebyggende evne og beredskapsevne, og for å organisere og dimensjonere samfunnssikkerhetsarbeidet slik at bysamfunnet og bergensregionen blir bedre forberedt på fremtidens forventede risikobilde, er Samfunnssikkerhetens hus etablert i Bergen sentrum, med et samvirkesenter og et forsknings- og kompetansesenter. Etaten skal arbeide for å utvikle samarbeidet på fagområdet både i bysamfunnet og i regionen, gjennom en felles kommunal døgntinuerlig samvirkevakt og et felles kompetansemiljø innen samfunnssikkerhet. Denne satsingen vil øke samfunnssikkerheten i bysamfunnet og i regionen vesentlig, og vil både trygge og beskytte innbyggerne ytterligere, og medføre en forventet samfunnsøkonomisk besparelse gjennom redusert forekomst av alvorlige og kostnadskrevende uønskede hendelser.

Det er videre et økende behov for å styrke og profesjonalisere sikrings- og sikkerhetsarbeidet i kommunen, og dette er foreslått gjort gjennom opprettelse av et service- og sikkerhetssenter lokalisert i spesialtilpassede fasiliteter i det renoverte rådhus. Den nye sikkerhetsloven fra 2019 stiller strengere krav til kommunenes egensikkerhet og beskyttelse av samfunnskritiske objekter og samfunnskritisk kompetanse og informasjon.

Lokaldemokrati og bydelsstyrer

Demokratiet er bærebjelken i lokalsamfunnet vårt, og byrådet har som mål å legge til rette for å utvikle

og utvide lokaldemokratiet i Bergen. Bergen kommune, NORCE og UiB har siden 2019 samarbeidet om forskningsprosjektet «DEMOVATE» om demokratisk innovasjon gjennom nye og alternative former for involvering og medvirkning, og ser på hvilken effekt dette har på demokratisk legitimitet. I 2021 har det blitt gjennomført et byborgerpanel, der et tilfeldig utvalg innbyggere i Bergen har blitt invitert til å diskutere og gi råd til politikerne i pågående politiske saker. Forskerne vil formidle erfaringer knyttet til den praktiske gjennomføringen av byborgerpanelet i løpet av høsten 2021. Prosjektet avsluttes høsten 2022.

Byrådet ønsker å intensivere arbeidet med innbyggerinvolvering. Byrådet har derfor lagt frem sak for bystyret om å søke på ordningen til Kommunal- og moderniseringsdepartementet om å bli foregangskommune for utvikling av lokaldemokratiet. Dersom saken blir vedtatt i bystyret, vil byrådet etablere et senter for innbyggerinvolvering, som skal være Bergen kommunes helhetlige tilnærming til det videre arbeidet med medvirkning. Dette skal ikke være en ny enhet i kommunen, men vil være en organisering av det lokaldemokratifaglige arbeidet som allerede gjøres i de ulike avdelingene og enhetene, og som kan utgjøre en faglig plattform for samordning og videreutvikling av kunnskap om aktuelle medvirkningsmetoder i kommunen.

På grunn av vekst i utgifter til lovpålagte oppgaver og en fortsatt krevende økonomisk situasjon for byen, har det ikke vært mulig å finne økonomisk handlingsrom i HØP 2022–2025 til å trappe opp ressursbruken frem mot opprettelsen av bydelsstyrer etter lokalvalget 2023.

Arbeidsgiverpolitikk

Som arbeidsgiver og tjenesteyter står Bergen kommune midt i en verden som endrer seg med hensyn til klima, demografi og teknologi. Byrådet har ambisjoner om at Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle som bor her. Sentralt i denne utviklingen står enkeltmenneskene som hver dag skal gjøre sin del av jobben med å løse kommunens samfunnsoppdrag.

Politisk plattform 2021-2024 og HR-meldingen frem mot 2030 beskriver fremtidens målilde og ambisjoner for arbeidsgiverområdet i Bergen kommune. Målbildet er knyttet til ambisjoner om å være en attraktiv og ansvarlig arbeidsgiver, en inkluderende organisasjon og en fremtidsrettet og endringsdyktig kommune. I henhold til besluttet plan i byrådet i 2020 vil det derfor i de neste årene arbeides målrettet med sentrale tema som partssamarbeidet, heltid, sykefravær, inkludering, ledelse og kompetanseutvikling.

Helse, miljø og sikkerhet

Kommunens mål er å være en foregangskommune innen arbeidet med helse, miljø og sikkerhet (HMS) gjennom systematiske og målrettede aktiviteter som en viktig del av virksomhetsstyringen. En ny HMS strategi innen helse, miljø og sikkerhet er under utarbeidelse. Den skal videreføre kommunes arbeid med å legge til rette for en helsefremmende og meningsfull arbeidssituasjon som gir full sikkerhet mot fysiske og psykiske skader, og som støtter opp om et inkluderende arbeidsliv for alle ansatte. Målsetningen er at kommunen skal utføre samfunnsoppdraget på en slik måte at man så langt som mulig skal unngå skader og uhell på egne ansatte, på personer vi kommer i kontakt med gjennom det arbeidet vi utfører og på brukere av tjenestene våre og samarbeidspartnere. Dette tydeliggjøres ved at det i HMS arbeidet fokuseres spesielt på aktiviteter som skal forebygge vold og trusler som representerer en stor andel av rapporterte hendelser

Bedriftshelsetjeneste

Bedriftshelsetjenesten er en viktig bidragsyter i kommunens arbeidsmiljøarbeid og har fokus på å skape sunne og trygge arbeidsforhold. Forebygging, helsekontroller og rådgivning er sentrale arbeidsoppgaver

for tjenesten som har en fri og uavhengig rolle i arbeidsmiljøspørsmål. Et nytt pasientjournalssystem er under implementering i kommunen og BHT skal etter planen implementere dette i løpet av 2022.

Reduksjon i sykefravær

Bergen kommune har et vedvarende høyt sykefravær, i 2020 var fraværet på 10,0%. Kommunens netto direkte lønnskostnader (etter fratrukk av refusjoner fra NAV) grunnet sykefravær var i 2020 på ca. 550 millioner kroner. I tillegg kommer administrative kostnader knyttet til inntak av vikarer og oppfølging av sykmeldte mv. Høyt sykefravær fører også til redusert tjenestekvalitet for brukerne og økt belastning på andre ansatte. Den overordnede målsetningen i Bergen kommune er at det totale sykefraværet skal reduseres og ikke overstige 7,9 % ved utløpet av 2020.

I organiseringen av IA-arbeidet for avtaleperioden 2019-2022 vil byrådet ha søkelys på et godt arbeidsmiljø, trivsel og faktorer som påvirker sykefraværet. Som en sentral del av IA-arbeidet er det opprettet en styringsgruppe på tvers av byrådsavdelingene. HR konsern samarbeider med styringsgruppen for å sikre koordinering og utvikling av konsernovergrepene prosedyrer samt evaluerer ulike tiltak som gjennomføres i byrådsavdelingene. Videre legger HR konsern og styringsgruppen til rette for at man kan samarbeide teknologisk og organisatorisk om gode forebyggende sykefraværestiltak på tvers av byrådsavdelingene.

Utvikling av HR-systemer

HR-systemporteføljen er en grunnleggende forutsetning for å kunne realisere målbildet og utvikle arbeidsgiverområdet. Dagens HR-systemer gir liten mulighet til utvikling i samsvar med ambisjonene om digital endring som er uttalt i kommunen. Systemenes tekniske infrastruktur har lite brukervennlige grensesnitt, og utvikling og forbedring av systemene tar lang tid. Tilpassede løsninger er krevende både med tanke på drift-, vedlikehold- og utviklingskostnader. Som en del av de planlagte aktivitetene med å realisere målbildet i HR-meldingen skal det gjennomføres en grundig evaluering av dagens situasjon, fremtidige behov skal kartlegges med et brukerperspektiv og løsninger som gir ledere og medarbeidere enklere verktøy skal foreslås. I det videre arbeidet med evaluering og kartlegging vil HR konsern samhandle med Senter for Digitalisering og innovasjon for å sikre at alle tekniske aspekter i dette arbeidet ivaretas.

Heltid

Byrådet har vedtatt en satsing på heltid og håndtering av midlertidige bemanningsbehov.

Bergen kommune trenger mer arbeidskraft i årene som kommer, og satsingen på heltid er et viktig ledd i dette arbeidet. Satsingen skal også bidra til bedre tjenestekvalitet og styrket rekruttering til stillinger i den ordinære driften. For å møte kommunens fremtidige behov for arbeidskraft, særlig innenfor helse- og omsorgstjenester, vil det være viktig å tiltrekke seg flere kvalifiserte søkere og øke andelen hele stillinger i Bergen kommune.

Som et resultat av satsingen på heltid ansettes det vikarer innenfor helsearbeiderfaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget i hele faste stillinger. Vikarene er fast ansatt i kommunens interne vikarbyrå Bemanningstjenester, som skaffer vikarer til kommunale barnehager og sykehjem. Det kan også være aktuelt å utvide satsingen til å gjelde flere tjenesteområder innen helse. Målet er å dekke mer av det midlertidige bemanningsbehovet med egne vikarer som er fast ansatt i kommunen. Pandemien har vist at det er svært viktig med en velfungerende og effektiv kommunal bemanningstjeneste. Bemanningstjenester er eksempelvis en viktig støttespiller for barnehagene og har bidratt med å skaffe et vesentlig antall vikarer etter gjenåpning. Bemanningstjenester har som mål å dekke 65% av alle oppdrag innenfor oppvekst med egne vikarer.

Bergen kommune digitaliseres og Bergen byarkiv har ansvar for å sikre effektiv og trygg dokumentasjonsforvaltning. Byarkivet skal videre gi publikum og næringsliv tilgang til dokumentasjon for å understøtte rettigheter, demokratiske interesser og verdiskaping. Samtidig står byarkivet i årene som kommer ovenfor omfattende videreutvikling med forbedring av tjenester, økt digital tilgjengelighet og ombygging av lokaler. Utfordringen vil være å oppnå tilstrekkelig økonomisk og operasjonelt handlingsrom for å sikre endringskapasitet, samtidig som drift ivaretas.

Overordnede mål

- En attraktiv og levende by

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

- Norges grønneste storby

Bergen skal være Norges grønneste storbyby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen.

Bergen har en målsetning om å være Norges grønneste storby. Det krever målrettet innsats og et temposkifte i klimaarbeidet. Klimakrisen er vår tids største utfordring og solidaritetssak, og Bergen må ta sin del av ansvaret. Vårt mål er derfor at Bergen skal halvere klimagassutslippene innen 2023, og vil styrke kommunens klimaarbeid. Vi må slutte å bygge ned naturen, opprettholde artsmangfold, sikre god dyrevelferd i kommunen og sørge for at alle har tilgang til grønne rekreasjonsområder.

- Trygg økonomistyring

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv.

En ansvarlig og trygg økonomistyring, samsvar mellom kommunens inntekter og utgifter og en seriøs arbeidsgiverpolitikk tuftet på heltidskultur danner grunnlaget for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet og skape den byen vi ønsker. Byrådet vil bruke sin innkjøpsmakt strategisk for å sikre at klima og miljø, arbeidsvilkår, tariffavtale, godkjent lærebedrift og seriøsitetsskrav i større grad blir vektlagt i anbudene.

Måltabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025	
En attraktiv og levende by	Minoriteter deltar aktivt i sivilsamfunnet	Antall deltagere i inkluderingsprosjekter med tilskudd.	5 000	15 000	15 000	20 000	
		Valgdeltagelse for innvandrerbefolkningen i Bergen		60,0 %		50	
En rettferdig og inkluderende by	Bergen kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver	Andel heltidsstillinger	62,8 %	65,0 %	75,0 %	75,0 %	
		Antall oppdrag dekket av Bemanningstjenester hver måned målt opp mot totalt antall oppdrag			65,0 %	70,0 %	
		Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	83,5 %	85,0 %	90,0 %	90,0 %	
		Sykefraværersprosent	9,8 %	7,9 %	7,9 %	7,9 %	
		Bergen skal være en foregangskommune for samfunnsansvar i sine anskaffelser - prioritering av reserveverte/inkluderende kontrakter	Antall konkurranser med prioritering av arbeidsmarkedstiltaksbedrifter	5	10	12	14
Effektiv kommunikasjon som når innbyggerne	Prosent som svarer at de er fornøyd med informasjon fra kommunen i Innbyggerundersøkelsen		75,0 %	63,0 %	75,0 %	75,0 %	
		Et systematisk arbeid mot diskriminering og rasisme.	Antall organisasjoner med tilskudd fra kommunen som jobber med mangfold, likestilling og/eller kvinnespørsmål.	57	60	65	70
		Besøk i skole og voksenopplæring av Fri, Skeiv verden eller andre for økt kunnskap om kjønns og seksualitetsmangfold	30	75	75	85	
		Økt rapportering i hat-kriminalitet i vest politidistrikt.	80	100	100	150	
	Kommunen skal kommunisere i et klart språk som innbyggerne forstår. Ivareta kommunens demokratioppdrag.	Prosent som svarer at kommunen bruker klart språk i Innbyggerundersøkelsen	83,0 %	69,0 %	80,0 %	80,0 %	
Norges grønneste storby	Bergen kommune skal være en foregangskommune for samfunnsansvar i sine anskaffelser - prioritering av miljøkrav	Andel konkurranser med minimumskrav/tildelingskriterier relatert til miljø	43,0 %	80,0 %	90,0 %	95,0 %	
		Reduksjon av energiforbruk i kommunale bygg	Reduksjon i temperaturkorrigert energiforbruk i forhold til snittet for 2015, 2016 og 2017	9,0 %	11,0 %	13,0 %	19,0 %
		Redusere miljømessig fotavtrykk innen IKT-drift	Andel av servere som er virtuelle	86,0 %	87,0 %	87,5 %	90,0 %
Trygg økonomistyring	Bergen kommune skal gjennomføre overgangen til enarkiv. Avsluttede kommunale/private arkiver overført til byarkivet	Antall hyllemeter mottatte arkiv	2 000	2 000	2 000	1 000	
		Bergen kommune skal ha en tids- og kostnadseffektiv dialog og samhandling med innbyggere og næringsliv	Andel av eksterne henvendelser til kommunen som går via digitale selvbetjeningsløsninger (som Innbyggerhjelpen, chatbot og Min side)	35,0 %	35,0 %	40,0 %	50,0 %
		Bergen kommune skal ha sentraliserte arkivtjenester	Antall resultatenheter som betjenes av sentralarkivet	355	357	355	360

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

Byarkivet skal være en aktiv formidlingsressurs for mange	Antall brukerhenvendelser	5 000	5 000	5 000	5 000
	Antall sidevisninger	470 000	550 000	600 000	650 000
EBF: Sikre effektiv bruk av boligmassen ved at leieinntekten ved tomgang er 2% eller lavere	Andel tomgangsleie av samlet husleieinntekt	2.22	2.34	< 2,0 %	< 2,0 %
Effektiv distribusjon av faktura til kommunens kunder/brukere	Andel kundefaktura som distribueres elektronisk de siste 12 mnd	74,9 %	77,0 %	75,0 %	82,0 %
Forebygge arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i kommunens byggeprosjekter	Antall utvidete kontroller av lønns- og arbeidsvilkår hos byggentreprenører	1	3	4	5
Gjennomføre overgangen til det digitale og etablere enearkiv	Antall arkiver som er digitale i Bergen kommune	5	5	5	10
Kommunen skal opptre profesjonelt og ryddig i møte med leverandørmarkedet - avtalelojalitet	Avtalelojalitet (prosentvis avtalelojalitet til 10 største felles avtaleområder)	92,0 %	95,0 %	98,0 %	98,0 %
Øke bruk av fagarbeidere hos utførende entreprenører i kommunens byggeprosjekter	Andel arbeidstimer utført av fagarbeidere i byggeprosjekter hvor det er stilt krav i kontrakt		20,0 %	25,0 %	40,0 %

Virkemiddel for å nå mål

Effektiv kommunikasjon, klart språk og ivaretagelse av kommunes demokratioppdrag

For å nå målene om effektiv kommunikasjon som når innbyggerne, kommunikasjon i et klart språk som innbyggerne forstår, og ivareta kommunens demokratioppdrag, vil flere virkemidler tas i bruk.

Innbyggjerservice skal være der for dem som også trenger å møte kommunen sin ansikt til ansikt, og gi digital veiledning slik at innbyggerne kan bruke selvbetjeningsløsninger. Ved å samle flere tjenester i førstelinjen blir det enklere for innbyggerne å kommunisere med kommunen.

Seksjon informasjon vil gjennomføre innbyggerundersøkelse og følge brukeradferd i ulike kanaler.

Seksjon informasjon vil kommunisere i et klart språk om demokrati og innbyggermedvirkning, og prioritere aktuelle politiske saker og beslutninger fra byrådet og bystyret. Å følge med på utviklingen av kommunikasjonsfaget og teknologiske muligheter som gir bedre informasjon blir viktig å prioritere.

Seksjonen vil være en pådriver for fortsatt samarbeid mellom alle som jobber med kommunikasjon i kommunen. Eksempler på samarbeidsprosjekter er medietreningskurs og informasjonsberedskap

For at kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver vil byrådet:

- Videreføre arbeid med verdi- og kulturprogram.
- Jobbe med relevant kompetanseutvikling og holdninger på alle nivå i organisasjonen.
- Videreføre arbeidet med å ta i bruk digital kompetansekartlegging og -planlegging og øke bruk av e-læring.
- Revidere og videreutvikle kommunens systemer for leder- og medarbeiderutvikling, samt jobbe med nye styringsverktøy for ledere, noe som vil gi bedre oversikt over egen virksomhet og bedre grunnlag for beslutninger.

- Videreføre arbeidet med helsefremmende tiltak som vil bidra til å redusere sykefraværs i tråd med organisering og oppfølging av avtale om inkluderende arbeidsliv
- I forbindelse med aktiviteter for å forbedre heltidskulturen vil arbeidet med interne bemanningsløsninger fortsette.
- Arbeidet med å utvikle turnusordningene innen helse og omsorg for å stimulere til økte stillingsstørrelser videreføres.

Aktivitet (Nøkkeltall)

Bergen byarkiv

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Forespørsler arkivinfo	2 404	0	0	5 000	4 000	3 000	3 000	
Hyllemeter mottatt arkiv	1 590	0	0	1 000	1 000	1 000	1 000	
Journaldok. Sentralarkivet	262 909	0	0	300 000	320 000	340 000	340	
Nye saker Sentralarkivet	100 462	0	0	120 000	120 000	140 000	140	
Oppslag hist. digitale arkiv	165 700	0	0	550 000	600 000	650 000	700 000	

Boligforvaltning

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall boligklargjøringer	823	874	766	820	820	820	820	
Husleieinntekter mill kr. (kommunale boliger)	574,9	590,7	611,0	625,0	637,0	649,0	661,0	
Tomgang i boliger i %	2,1 %	2,4 %	2,3 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	
Vedlikehold og drift av boliger (mill. kr)	237	225	247	243	253	263	273	

Bygg og eiendom

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Drifts- og vedlikeholdskostnader pr. kvm (kommunale bygg)	330	326	326	326	326	326	326	
Eid areal (kommunale bygg) ant. kvm.	1 183 106	1 216 187	1 216 187	1 216 187	1 216 187	1 216 187	1 216 187	
Samlet drifts- og vedlikeholdskostnad (kommunale bygg)	390 600 000	395 900 000	395 900 000	395 900 000	395 900 000	395 900 000	395 900 000	

IKT-området

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall arbeidsstasjoner	37 900	39 861	41 250	41 500	42 500	43 000	43 500	
Antall mobile enheter	3 750	3 750	3 800	4 050	4 200	4 300	4 300	
Henvendelser til IKT- helpdesk	160 500	171 033	145 000	145 000	145 000	145 000	145 000	

Lønn og regnskap

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Andel elektroniske leverandørfaktura siste 12 mnd	97,0 %	97,5 %	97,9 %	98,2 %	98,4 %	98,5 %	98,6 %	
Betalingspåminnelser	63 810	50 735	51 000	60 000	62 000	63 000	64 000	
Kundefaktura	641 294	638 302	652 000	643 000	643 500	644 000	644 500	
Leverandørfaktura	431 639	419 448	428 000	430 000	432 000	434 000	436 000	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025	2022-25
Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BASB	2022		IA	64,0	0,0	64,0	21,1	0,0	0,0	0,0	21,1
Backupløsning	2022		IA	18,0	0,0	18,0	9,0	0,0	0,0	0,0	9,0
BASB Investeringsprosjekter IKT – sekkepost	Løpende						2,0	2,0	2,0	0,0	6,0
Bergen Rådhus – innvendig oppgradering	2022	BY 158/18	350,0	530,0	0,0	530,0	54,1	0,0	0,0	0,0	54,1
Bergen Rådhus - inventar og utstyr	2021	BR 1332/20	IA	40,0	0,0	40,0	35,1	0,0	0,0	0,0	35,1
Byarkiv - ombygging	2025	0	IA	6,8	0,0	6,8	2,9	1,8	2,2	0,0	6,8
Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet	2022	20-19123	IA	4,3	0,0	4,3	2,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Digitalisering av LRS	2022	2019/46000-2	5,6	5,6	0,0	5,6	1,2	0,0	0,0	0,0	1,2
Digitaliseringsprosjekter	2024		IA	22,0	0,0	22,0	8,2	10,8	3,0	0,0	22,0
ENØK-prosjekter	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	12,0
Kommunehuset Nesttun - luftbehandlingsanlegg og oppgradering	2024		IA	13,5	0,0	13,5	12,5	0,0	0,0	0,0	12,5
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						22,0	22,0	20,0	20,0	84,0
Nytt fagsystem eiendomsskatt	2022		IA	3,0	0,0	3,0	1,5	0,0	0,0	0,0	1,5
Oppgradering og utvidelse av IKT-infrastruktur	Løpende						7,2	7,2	7,2	7,2	28,8
Sentralbadet, påbygg kontorseksjon	2024		IA	156,1	0,0	156,1	50,0	65,0	37,8	0,0	152,8
Sum investeringsprosjekter			355,6	863,3	0,0	863,3	231,8	111,8	75,2	30,2	448,9

Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BASB

Samlokalisering av ulike avdelinger og enheter gir et investeringsbehov knyttet til inventar og ikt-utstyr i aktivitetsbaserte arbeidslokaler. Samlokaliseringene forventes å gi gevinster i form av økt kvalitet. Noen lokasjoner tas i bruk høsten 2021, og flere forventes tatt i bruk i løpet av 2022.

Backupløsning

Byrådet foreslår å etablere en ny løsning for sikkerhetslagring av data. Den nye backup-løsningen vil ivareta fremtidig behov for kapasitetsøkning og bidra til redusert sårbarhet i kommunens IKT-infrastruktur. Prosjektet er kostnadsberegnet til kr 18 mill.

BASB Investeringsprosjekter IKT – sekkepost

Investeringsprosjektet er en sekkepost som skal benyttes til å forenkle, fornye og forbedre digitale løsninger, og utvikling av ny funksjonalitet i fagsystemer og teknisk infrastruktur, herunder integrasjoner mellom ulike fagsystemer som understøtter bedre og mer effektiv tjenesteyting.

Bergen Rådhus – innvendig oppgradering

Det er behov for en innvendig ombygging og oppgradering av Bergen Rådhus, både med tanke på arbeidsmiljø, energibruk og ønske om tilpasning til aktivitetsbasert utforming av arbeidsplasser. Arbeidet er planlagt gjennomført parallelt med utvendig rehabilitering av fasadene. Prosjektet gjennomføres i to entrepriser; en totalentreprise for rivearbeider og en samspillsentreprise for påfølgende ombyggingsarbeider. Rivingen ble ferdigstilt første halvår 2020, etter en forsinket oppstart grunnet tvist om kontraktstildeling. Kontrakt med samspillsentreprenør ble inngått i januar 2020, og prosjektet ble gjennom våren og sommeren utviklet i samspill med entreprenør. Avtale om omforent målpris og fremdriftsplan ble signert i juni 2020.

Både i forbindelse med samspillfase 1 (forprosjekt) og samspillfase 2 (detaljprosjektering og bygging), er det avdekket uforutsette forhold som ikke var mulig å kjenne til på tidligere tidspunkt. Det er bla. under riving oppdaget et ekstra pusslag i samtlige etasjer som medfører omfattende behov for forsterkning i bærende konstruksjoner. Det er også tilkommet omfattende krav til sikringstiltak både innendør og på uteområdet. Det ble i sak [90/21](#), behandlet av Bergen bystyre 24.03.21, vedtatt en oppjustering av kostnadsrammen til 530 mill. Endringen er innarbeidet i årsbudsjett for 2021 i forbindelse med 1. tertialrapport 2021.

Bergen Rådhus - inventar og utstyr

I tertialrapport 1-20 ble rammen til inventar og utstyr i Bergen rådhus oppjustert fra 35,5 mill. til 40,0. Rammen omfatter alle utgifter til møbler, audio-video-utstyr og felles IKT-utstyr til både møterom, fellesarealer og arbeidsplasser i rådhuset.

Byarkiv – ombygging

Byarkivets leiekontrakter for kontor- og magasinareal i Hansaparken går ut i 2024. Byarkivet skal fortsatt være lokalisert i Hansaparken, og det igangsettes omorganisering med vesentlig redusert kontorareal og innføring av Bergen kommunes arbeidsplasskonsept. Arbeidet innebærer fullstendig ombygging med

bl.a flytting av store mengder arkiv fra kontor til fjellhaller. Målet for prosjektet er mer helhetlige tjenester og økt digital tilgjengelighet til arkiv. Prosjektet vil gi besparelser i redusert husleie fra 2025

Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet

Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Bergen byarkiv skal gi økt digital tilgjengelighet til arkiv og bedre utnyttelse av egne ressurser. Alle arkivtjenester skal digitaliseres for bedre brukeropplevelser og økt gjennomføringsevne. Digitalisering skal effektivisere lagringsløsninger og sikre framtidig magasinkapasitet i Hansaparken slik at ytterligere utbyggingskostnader unngås.

Digitalisering av LRS

Prosjektet Digitalisering av LRS har som mål å fornye, forenkle og forbedre Lønns- og regnskapscenterets tjenester, prosesser og arbeidsmåter til det beste for brukerne, kundene og leverandørene. I prosjektet er det fokus på å effektivisere og automatisere arbeidsprosesser, redusere kostnader og redusere avvik i prosessene som skyldes forhold utenfor LRS. Det er også planlagt å bygge inn flere kontroller i systemet, forbedre brukergrensesnitt og øke grad av selvbetjening og styrke kompetansen til alle som har roller i økonomisystemet. Dette vil øke kvaliteten på regnskapet og legge til rette for bedre og mer helhetlig oppfølging av brukerne av økonomisystemet.

Digitaliseringsprosjekter

Bergen kommune er midt i en digital transformasjon som endrer både vår tjenesteproduksjon og våre tjenesteleveranser. Transformasjonen skal blant annet bidra til at tjenestene er mer brukerorientert, tilgjengelig 24/7 og utformet slik at vi kan flytte ressurser der det er mest nødvendig. For å sikre en god digital transformasjon for Bergen kommune og oppfølging av vedtatte [Digitaliseringsstrategi](#) og politisk plattform spilles følgende tiltak inn til HØP 2022-2025:

Felles data- og informasjonsarkitektur: Bergen kommune trenger å gjøre ytterligere tiltak knyttet til deling og gjenbruk av data for å nå målene for digitalisering av tjenester og åpne data. Gjennom dette tiltaket skal det utarbeides en felles data- og informasjonsarkitektur. Det meste av data i Bergen kommune er i dag forvaltet i byrådsavdelingene og praksisen rundt forvaltningen varierer sterkt både mellom byrådsavdelinger og innad i byrådsavdelingene. Målbildet for dette tiltaket er at Bergen kommune har en helhetlig tilnærming og enhetlig arkitektur for forvaltning av data og informasjon. Leveransene i prosjektet innebærer en tydeliggjøring av ansvar knyttet til data- og informasjonsforvaltning i byrådsavdelingene og sentralt i organisasjonen. For data- og systemeiere vil resultatet av dette prosjektet medføre enklere dokumentering og rapportering samt bedre oversikt over systemer, data og risiko. Byrådet foreslår å bevilge 8 MNOK til formålet med tilhørende 2 MNOK i varige driftstutgifter.

Identitets- og tilgangskontroll: Bergen kommune har behov for å etablere en løsning for identitets- og tilgangskontroll. Dette er helt sentralt for å etablere det sikkerhetsnivået som er nødvendig for å oppnå trygg digitalisering og en trygg hverdag for ansatte, innbyggere og næringsliv i Bergen kommune. Nye behov er drevet frem av flere faktorer blant annet:

1. Digitaliserte tjenester medfører at vi i stadig større grad forholder oss til innbyggere gjennom deres digitale identitet. Det øker omfanget av identitets og tilgangskontroll dramatisk.
2. Digitalisering av tjenester medfører økt behov for trygg og brukervennlig autentisering og autorisasjon

3. Økt bruk av elektronisk identifisering stiller større krav til effektivitet i forvaltning identitet- og tilgangskontroll

Satsningen innebærer etablering av ny løsning for identitets- og tilgangsstyring basert på en åpen og skalerbar arkitektur. Løsningen skal gi muligheter for automatisering av prosesser. Deler av løsningen vil høyst sannsynlig bli realisert gjennom en anskaffelse i markedet. Dette tas det høyde for i planlagt fremdriftsplan. Innføring av dette tiltaket vil bidra til å redusere informasjonssikkerhetsavvik og løse utfordringer dokumentert som del av Helhetlig gjennomgang. Nye systemløsninger (eller større endringer av eksisterende) kan ikke løses på en tilstrekkelig og god måte innenfor dagens identitets- og tilgangsstyring. Byrådet foreslår derfor å bevilge 5 MNOK til formålet med tilførende 1,5 MNOK i varige driftsutgifter.

Inndata - ny standard for skjema og brukerdiallog: Det er behov for å modernisere Bergen kommunes digitale tjenester med fokus på å gjøre hverdagen lettere for brukerne og ivareta sikkerheten til alle innbyggernes opplysninger. Målet skal være å flytte de kommunale ressursene ut i tjenestene så effektivt som mulig. Ett av tiltakene for å oppnå dette er å etablere en felles standard for skjema og brukerdiallog i Bergen kommune. Dette vil også understøtte Bergen kommune sin kanalstrategi. Prosjektet skal ta utgangspunkt i eksisterende løsninger og sammen med med tjenesteeiere sikre brukerorientering, god brukertesting og universell utforming. Tiltaket er sentralt for å lykkes med bedre tjenesteutvikling (tjenester for innbyggere, næringsliv og ansatte) og videre gevinster knyttet til utbredelse av kanalstrategien. Byrådet foreslår å bevilge 3 MNOK til formålet med tilhørende 0,5 MNOK i varige driftsutgifter.

Proaktive tjenester - Innbyggere, næringsliv, organisasjoner og ansatte: For å understøtte målsetningen i politisk plattform om å modernisere Bergen kommunes digitale tjenester med fokus på å gjøre hverdagen lettere for brukerne, er det behov for å investere i utvikling av proaktive tjenester. Dette gjør det mulig for kommunen, med bakgrunn i data om innbyggerne, å tilby målgrupper relevante tjenester når de trengs i stedet for at målgruppen selv må lete opp relevante tjenester for så å søke om dem. Eksempler på dette er at kommunen kan tilby barnehageplass til en familie basert på data som adresse og alder på barnet. På denne måten kan foreldre bekrefte om de ønsker plassen, heller enn å bruke tid på å søke opp tjenesten. Tjenestene skal være brukerorientert og i tråd med godt personvern- og god informasjonssikkerhet. Byrådet anbefaler at det bevilges 3 MNOK til å utvikle og løfte eksisterende tjenestetilbud til å bli proaktive og på denne måten vil oppleves sømløse av innbyggerne. I tillegg kommer det 0,5 MNOK i varige driftsutgifter.

Personvern og informasjonssikkerhet i kommunens tjenesteplattform: Etter avvik i intern tilgangskontroll i Bergen kommune er det utarbeidet en rapport med anbefalte tiltak for å forhindre nye avvik. Rapporten anbefaler forbedring av tekniske sikkerhetstiltak i kommunens felles nettsteder, med tilhørende systemer/komponenter. I dette prosjektet skal tiltak av teknisk art gjennomføres. Arbeidet vil være basert på tidligere arbeidsgruppes anbefalinger og restanser knyttet til blant annet løsninger for anonymisering av testdata og sikring/overvåking av kommunens integrasjonsplattform som del av kommunens tjenesteplattform. Prosjektet skal også bidra til å legge til rette for innsyn fra innbyggerne om sine persondata på kommunens MinSide. Tiltaket er sentralt for å lykkes med flere tiltak beskrevet i Temaplan for personvern og informasjonssikkerhet og mål i ny Digitaliseringsstrategi. Byrådet foreslår derfor å bevilge 1,5 MNOK til formålet.

Etablere KS MinSide i Bergen kommune: Innbyggere i Bergen kommune benytter i økende grad Min side for informasjon og samhandling med kommunen. Det er ønskelig at innbyggere i økende grad skal bruke selvbetjeningsløsninger. For å få til dette er det behov for å modernisere Bergen kommunes digitale tjenester med fokus på å gjøre hverdagen lettere for brukerne og ivareta sikkerheten til alle innbyggernes opplysninger. Kommunenes Sentralforbund har som del av sine fellestjenester etablert en

felles MinSide for alle kommuner. Bergen kommune ønsker å ta denne i bruk og erstatte sin egenutviklede MinSide. Ved å ta i bruk KS MinSide vil Bergen kommune få tilgang til sammenhengende tjenester som bygges i offentlig sektor i stedet for å bygge disse selv inn i våre egne løsninger. Bergen kommune ønsker som del av ny MinSide å lansere tjenester for innsyn for innbyggere knyttet til sine persondata. Det er i 2020/2021 gjennomført et felles prosjekt sammen med KS, DigiVestland og flere andre kommuner for å sikre tilstrekkelige og gode tjenester på KS MinSide. I tillegg har Bergen kommune gjennomført en analyse for å estimere omfang av arbeidet for en omlegging til KS sitt produkt. Tiltaket er viktig for å lykkes med bedre tjenesteutvikling og tjenesteleveranser (tjenester for innbyggere, næringsliv og ansatte) og realisere flere definerte mål i ny Digitaliseringsstrategi, blant annet mål om sammenhengende tjenester for kommunens innbyggere og næringsliv. Byrådet foreslår derfor å bevilge 1,5 MNOK til formålet med tilhørende 0,3 MNOK i varige driftsutgifter.

ENØK-prosjekter

I Klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune er det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og 25 % innen 2030 Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av SD-anlegg (SD = sentral driftsstyring)
- Installasjon av solceller og solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme (typisk bygg som i dag har elkjel og oljekjel)

Det er fortsatt ytterligere klima- og miljøgevinster å hente. Det er derfor ønskelig å fortsette satsingen gjennom årlige bevilgninger.

Kommunehuset Nesttun - luftbehandlingsanlegg og oppgradering

I høyblokken ved kommunehuset på Nesttun er det behov for å installere nytt VAV (temperatur/CO2) luftbehandlingsanlegg med roterende varmegjenvinner og energieffektive vifter med luftmengder etter dagens standard. Dette inkluderer kanalnett og bygningsmessige arbeider. I tillegg er det behov for overflatebehandling i gamlebygget og mellombygget.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Sekkeposten er på 110 million hvert av årene i planperioden, og midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger, herunder investeringer knyttet opp mot digitalisering, i kommunens bygningsmasse. Midlene kan brukes på alle kommunens tjenesteområder.

Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

Nytt fagsystem eiendomsskatt

Dagens fagsystem for beregning av eiendomsskatt er fra 2010 og har kapasitetsutfordringer. I Bergen er det mange eiendommer som skal forvaltes og dagens system er ikke bygget for en stor kommune som Bergen. Byrådet foreslår å gå til innkjøp av et nytt fagsystem for eiendomsskatt. Tiltaket er foreløpig estimert til å koste om lag 3 millioner kroner, hvorav 1,5 million kroner ble bevilget i 2021.

Oppgradering og utvidelse av IKT-infrastruktur

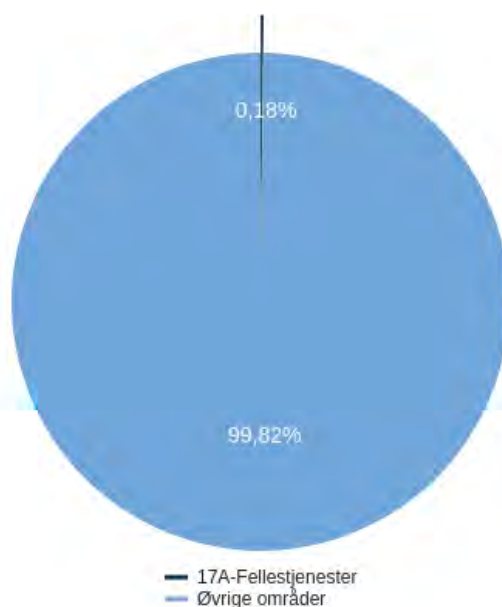
Det er budsjettet med en årlig ramme på kr 7,2 mil. til oppgradering og utvidelser av IKT-infrastrukturen. Ansattservice sørger for årlig planlegging, prioritering og gjennomføring av prosjekter.

Sentralbadet, påbygg kontorseksjon

I forbindelse med omregulering av Sentralbadet ble det lagt inn mulighet for et påbygg i fire etasjer på den delen av bygningen som vender mot Teatergaten. Et potensielt påbygg ble inkludert som en opsjon i samspillsentreprise for ombygging av Sentralbadet til scenekunsthuss. Det ble i gjennomføringsvedtak for Sentralbadet scenekunsthuss ([saksnr 20/21](#), behandlet i Bergen bystyre 27.01.21) vedtatt at påbygget skal realiseres, og selges som en eierseksjon eller leies ut. Påbygget oppføres som en egen seksjon i henhold til Eierseksjonsloven. Prosjektet har foreløpig ikke vært inkludert i handlings- og økonomiplan ettersom det var usikkert om det skulle gjennomføres. Totalkostnad er estimert til 156,3 mill. Av denne summen er 3,5 mill. innarbeidet i forbindelse med 1. tertialrapport 2021, mens resterende 152,8 mill. innarbeides i økonomiplanperioden.

17A-Fellestjenester

17A-Fellestjenester - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

På tjenesteområdet fellestjenester er den største budsjettposten interne fellestjenester. Her utgiftsføres kommunens utgifter til gruppeliv, - yrkesskade og ulykkesforsikring for alle ansatte i kommunen og andre som har rett til slike ytelser. Forsikringsutgiftene fordeles regnskapsmessig på de tjenester/tjenesteområder/bedrifter der avlønningen skjer. I tillegg budsjetteres Bergensalliansens aktiviteter innenfor tjenesteområdet, samt kontor for skjenkesaker.

Bergensalliansen er en politisk møteplass for kommuner i storbyregionen Bergen og omland. Her inngår i sum utgifter og inntekter, men med netto null i budsjetttramme. Bystyret vedtok i sak 251-10 at Bergen kommune skulle gå inn som medlem i alliansen på de premisser som fremgår av saksutredningen, deriblant at Bergen kommune skal være vertskommune og ha ansvar for regnskap, økonomi og personal.

Kontor for skjenkesaker har ansvar for den administrative forvaltningen av kommunens arbeid etter serverings- og alkoholloven. Arbeidet omfatter saksbehandling av søknader om serverings- og/eller skjenkebevillinger. Kontoret har også ansvaret for gjennomføringen av kunnskapsprøven og etablererprøven. I tillegg har kontoret ansvar for kontroll av serverings-, salgs- og skjenkesteder og saksforberedelse av inndragningssaker.

Kontoret behandler søknader om ambulerende bevillinger, bevillinger til en enkelt bestemt anledning, samt søknader om utvidelse av skjenkearealet for en enkelt anledning, søknader om endring av styrer og

stedfortreder, søknader om utvidelse av skjenketiden for en enkelt anledning og for behandling av søknader om dispensasjoner fra åpningstidsbestemmelsene ved nattklubber. Kontoret utfakturerer bevillingsgebyr, holder og fakturerer kurs i ansvarlig alkoholhåndtering, og forbereder klagesaker til Fylkesmannen.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	31 391	31 391	31 391	31 391
Sum Lønns- og prisvekst mv.	309	309	309	309
Sum Tekniske justeringer	0	0	0	0
Sum Utgående engangstiltak	-5 504	-5 504	-5 504	-5 504
Prisjustering og diverse endringer	-5 195	-5 195	-5 195	-5 195
Konsekvensjustert ramme	26 196	26 196	26 196	26 196
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Forsikringer HR konsern	7 125	7 125	7 125	7 125
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	7 125	7 125	7 125	7 125
Nye tiltak				
Mangfoldsbyen Bergen	300	300	300	300
Sum Nye tiltak	300	300	300	300
Nye tiltak og realendringer budsjett	7 425	7 425	7 425	7 425
Ramme 2022-2025	33 621	33 621	33 621	33 621

Tilpasning til aktivitetsnivå

Forsikringer HR konsern

Det er økt forsikringspremie som følge av utvidelse av yrkesskedeforsikringen og økte avsetninger knyttet til tidligere selvassuranseavtale (yrkesskadedekning). I tillegg er det en varslet premieøkning på gruppelevsforikringen, grunnet økt antall skadetilfeller har medført en vesentlig økning i samlet premie. Byrådet innstiller på å styrke budsjettet for å dekke kommunens forpliktelser på ansattforsikringene.

Koronapandemien - merutgifter i ordinære tjenester 1. halvår 2021

I budsjettet for 2021 var det budsjettert med utgifter til å håndtere koronapandemien. Disse utgiftene og tiltakene faller bort i 2022.

Nye tiltak

Mangfoldsbyen Bergen

Byrådet ønsker å styrke mangfoldsbyen Bergen og foreslår en økt bevilgning til formålet i økonomiplanperioden på kr. 0,5 mill. Midlene foreslås bevilget som tilskudd til Skeivt Kristent nettverk (kr. 0,3 mill.), Norsk folkehjelp Bergen - DiMe prosjektet (kr. 0,1 mill.), og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (kr. 0,1mill.)

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Økonomiplan			
	2020	Budsjett 2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	6 719	9 332	8 138	8 138	8 138	8 138
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	14 037	26 599	33 773	33 773	33 773	33 773
Overføringsutgifter	10 882	1 203	1 253	1 253	1 253	1 253
Finansutgifter	350	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	31 988	37 134	43 164	43 164	43 164	43 164
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-373	-4 134	-7 934	-7 934	-7 934	-7 934
Refusjoner	-1 223	-1 609	-1 609	-1 609	-1 609	-1 609
Overføringsinntekter	-4 557	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-688	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-6 841	-5 743	-9 543	-9 543	-9 543	-9 543
Sum	25 147	31 391	33 621	33 621	33 621	33 621

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap		Økonomiplan			
	2020	Budsjett 2021	2022	2023	2024	2025
Finans, næring og eiendom	1 150	641	641	641	641	641
Eldre, helse og frivillighet	7 580	1 542	1 582	1 582	1 582	1 582
Klima, miljø og byutvikling	3 206	3 532	3 532	3 532	3 532	3 532
Arbeid, sosial og bolig	8 610	19 616	27 226	27 226	27 226	27 226
Kultur, mangfold og likestilling	4 362	280	330	330	330	330
Fellesposter - bykassen	-347	5 780	309	309	309	309
Sum	25 147	31 391	33 621	33 621	33 621	33 621

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap		Økonomiplan			
	2020	Budsjett 2021	2022	2023	2024	2025
Interne fellestjenester	7 667	20 102	27 227	27 227	27 227	27 227
Bevillingsfunksjon/skjenkekontroll	7 237	6 823	1 872	1 872	1 872	1 872
Div. tilskudd	5 904	292	348	348	348	348
Offentlige toaletter	4 339	4 174	4 174	4 174	4 174	4 174
Sum	25 147	31 391	33 621	33 621	33 621	33 621

Utfordringer og strategi

Bergen skal være en trygg by å ferdes i. Byrådet ønsker å intensivere arbeidet med å få ned den alkoholrelaterte volden i Bergen. Alle skal føle seg trygge og byrådet vil aldri slå seg til ro med at deler av byen kan oppleves som utrygg. Byrådet mener dessuten at det er svært viktig å ivareta intensjonen bak alkoholloven, som er å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære.

Covid-19 pandemien

Den pågående covid-19 pandemien har ringvirkninger også for utelivsnæringen og kontor for skjenkesaker sin kontrollvirksomhet. Dette gjelder både for kontrollen av skjenkesteder og for kontrollen av salgssteder.

I tillegg til ordinære skjenkekontroller har kontor for skjenkesaker også fått ansvar for å kontrollere om smittevernkrav etterleves på serverings- og skjenkesteder. Med det fokus som har vært på smittevern både i 2020 og i 2021 har dette medført betydelig flere kontroller enn måltall. Det antas at dette vil vedvare så lenge covid-19 pandemien er gjeldende.

Alkohol er det rusmiddelet som koster samfunnet mest både i form av lidelse og belastning av helsetjenesten. Forebygging og behandling av skadevirkninger av alkohol må prioriteres. Ved behandlingen av statusrapport for Folkehelseplan for Bergen 2015-2025 i januar 2019 besluttet bystyret at forebygging av alkoholmisbruk og alkoholrelaterte skader skulle være et av satsingsområdene for folkehelsearbeidet fremover. I 2020 ble [nye retningslinjer for tildeling av salgs- og skjenkebevillinger i Bergen kommune for bevillingsperioden 2020-2024 og forskrift om salgs-, skjenke- og åpningstider i Bergen kommune](#) lagt frem for bystyret.

Retningslinjer for tildeling av salgs- og skjenkebevillinger og forskrift om salgs-, skjenke- og åpningstider, utgjør sammen med Bergen kommune sin [Plan for rusfeltet 2018-2022](#) og [Folkehelseplan](#), Bergen kommune sin alkoholpolitiske handlingsplan jf. [Alkoholloven §1-7 d](#).

Byrådet har hatt fokus på at kontor for skjenkesaker skal føre tilstrekkelig med tilsyn og kontroller av salgs- og skjenkesteder. Av alkoholforskriften § 9-7, fremkommer det at kommunen skal kontrollere hvert salgs- og skjenkested minst en gang årlig og til sammen årlig utføre minst tre ganger så mange kontroller som de har salgs- og skjenkesteder. Byrådet legger hvert år frem [årsrapport for kontroll av salgs- og skjenkesteder og utsalgssteder for tobakk](#) for bystyret.

Overordnede mål

- En attraktiv og levende by

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En attraktiv og levende by	Forebygge overskjenking, hindre skjenking til mindreårige, redusere vold og ordensforstyrrelser ved å bidra til god dialog og opplæring	Antall møter i "Trygg Bergen" mellom partene i utelivsbransjen.	0	0	4	4

Virkemiddel for å nå mål

Byrådet skal fortsatt videreutvikle samarbeidet mellom partene i utelivsbransjen. Kontor for skjenkesaker skal ha faste møter i «Trygg Bergen» med deltakelse fra politiet, Kompetansesenter Rus (Korus) og skjenkenæringen. Byråd for eldre, helse og frivillighet deltar på møtet årlig.

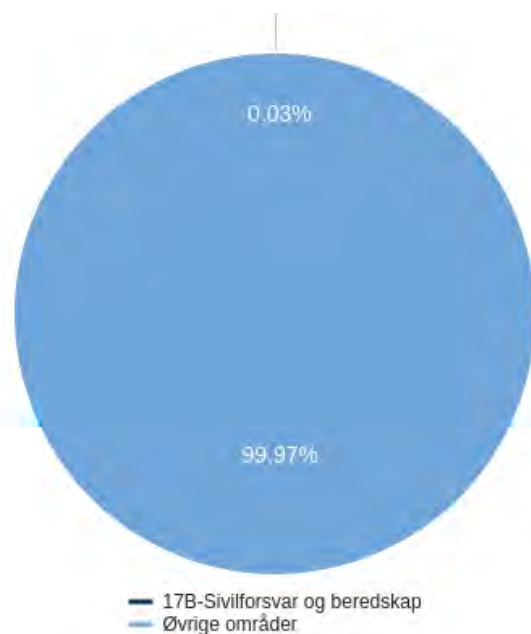
Et godt samarbeid mellom partene i utelivsbransjen er avgjørende for at byrådet skal nå det overordnede målet for skjenkepolitikken – en tryggere by for byens befolkning. Målet er å redusere overskjenking, skjenking til mindreårige, rusrelatert vold og ordensforstyrrelser.

Aktivitet (Nøkkeltall)

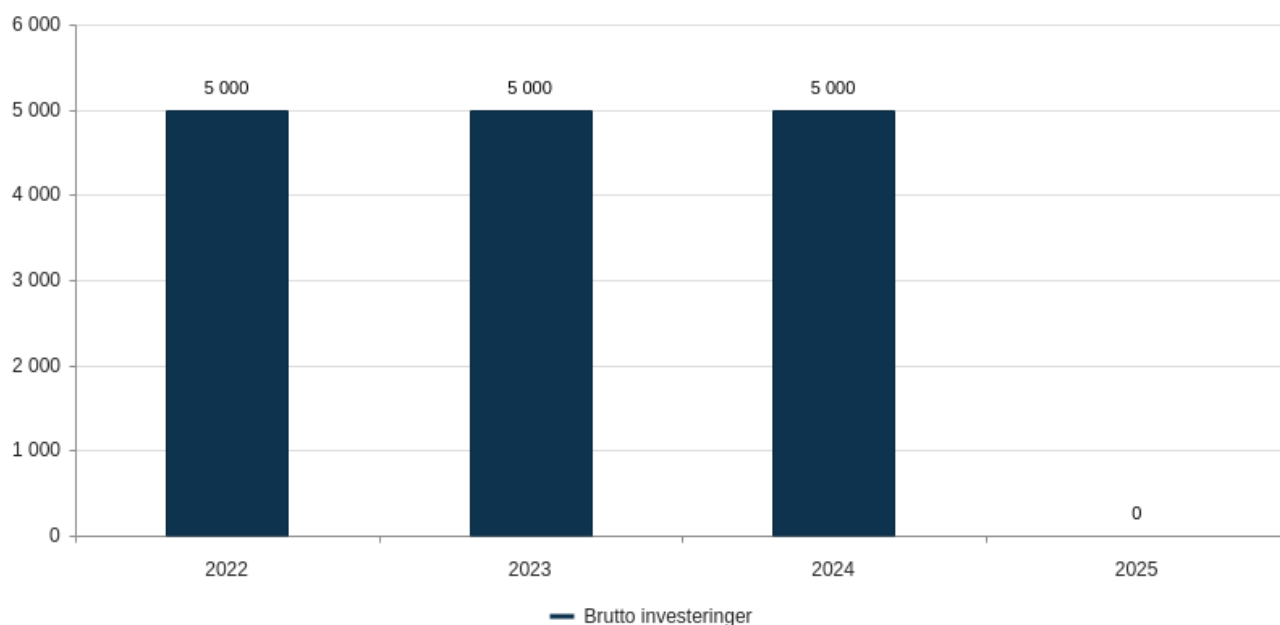
Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall kontroller av salgs- og skjenkebevillinger	1 977	2 614	2 200	1 914	1 914	1 914	1 914	
Antall salgsbevillinger	189	190	180	178	178	178	178	
Antall skjenkebevillinger	410	418	410	402	402	402	402	
Årlige kontroller utover lovens minstekrav (i %)	10,0 %	54,0 %	25,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	

17B-Sivilforsvar og beredskap

17B-Sivilforsvar og beredskap - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (Sivilbeskyttelsesloven) forplikter kommunene til å ivareta og kostnadsdekke lagring og vedlikehold av Sivilforsvarets kjøretøy,

materiell og utstyr, samt å drifte og vedlikeholde offentlige tilfluktsrom. Tjenesteområdet omfatter disse områdene.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	3 113	3 113	3 113	3 113
Sum Lønns- og prisvekst mv.	38	38	38	38
Prisjustering og diverse endringer	38	38	38	38
Konsekvensjustert ramme	3 150	3 150	3 150	3 150
Ramme 2022-2025	3 150	3 150	3 150	3 150

Sammendrag budsjett

Sivilforsvarets lager- og vedlikeholdsbehov har økt siste årene ved tilførsel av nytt og mer spesialisert utstyr. Kommunene i tidligere Hordaland fylke, har siden 2014 bidratt til å dekke deler av utgiftene til lagring og vedlikehold etter en fordelingsnøkkel basert på folketall. Dette er i tråd med intensjonene om kostnadsfordeling i Sivilbeskyttelsesloven. Utgiftene til drift og vedlikehold av offentlige tilfluktsrom i Bergen dekkes av Bergen kommune.

Driften innen tjenesteområdet videreføres per nå på samme nivå som i 2021.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	6 465	3 577	3 614	3 614	3 614	3 614
Overføringsutgifter	860	888	888	888	888	888
Finansutgifter	2 147	2 138	2 138	2 138	2 138	2 138
Sum Driftsutgifter	9 472	6 602	6 640	6 640	6 640	6 640
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-1 147	-1 181	-1 181	-1 181	-1 181	-1 181
Refusjoner	-2 259	-2 309	-2 309	-2 309	-2 309	-2 309
Sum Driftsinntekter	-3 406	-3 490	-3 490	-3 490	-3 490	-3 490
Sum	6 066	3 113	3 150	3 150	3 150	3 150

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Byrådsleders avdeling	1 323	1 113	1 113	1 113	1 113	1 113
Finans, næring og eiendom	4 743	1 999	1 999	1 999	1 999	1 999
Fellesposter - bykassen	0	0	38	38	38	38
Sum	6 066	3 113	3 150	3 150	3 150	3 150

Fordeling per tjeneste

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Tilfluktsrom	4 743	1 999	2 037	2 037	2 037	2 037
Sivilforsvar / akutt beredskap	1 323	1 113	1 113	1 113	1 113	1 113
Sum	6 066	3 113	3 150	3 150	3 150	3 150

Investeringsbudsjett

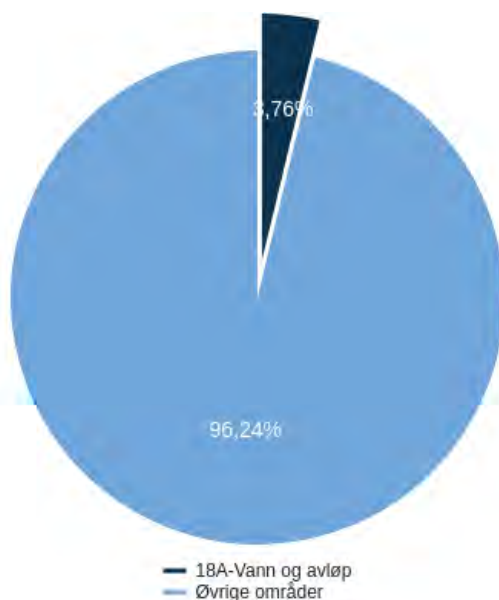
Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan					Sum		
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024		2025	2022-25
Tilfluktsrom - oppgradering mv	2024		IA	20,0	0,0	20,0	5,0	5,0	5,0	0,0	15,0	
Sum investeringsprosjekter				0,0	20,0	0,0	20,0	5,0	5,0	5,0	0,0	15,0

Tilfluktsrom - oppgradering mv

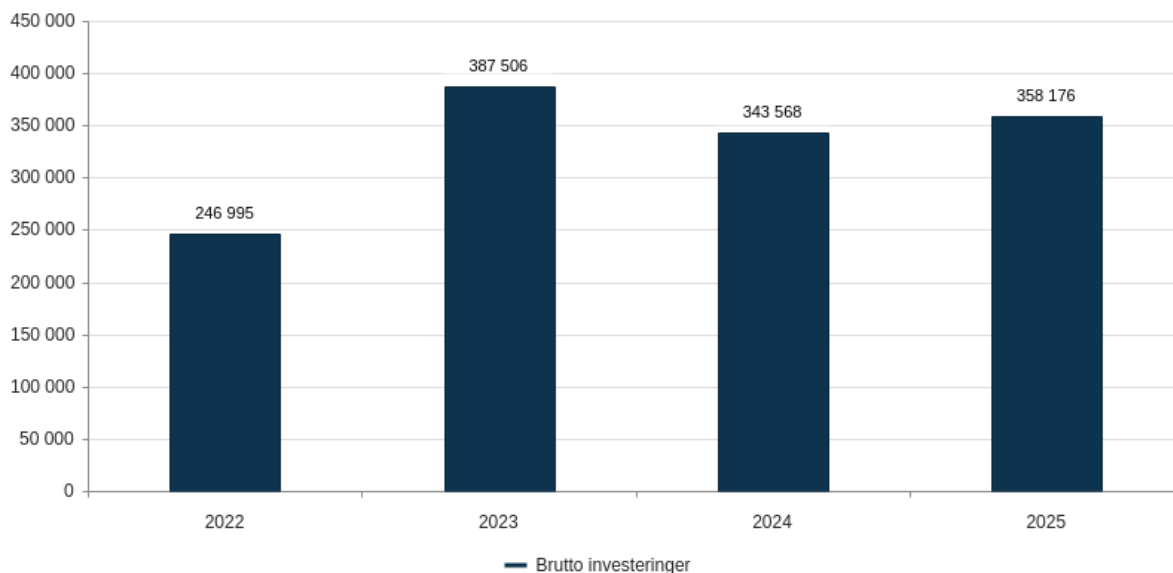
Det er et stort behov for oppgradering av tilfluktsrom slik at de blir gjort i stand i henhold til gjeldende krav. Tilfluktsrommene vil da lettere også kunne brukes til andre formål.

18A-Vann og avløp

18A-Vann og avløp - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet vann og avløp omfatter vannforsyning og avløpshåndtering for byens innbyggere og virksomheter. Området omfatter også det kommunale overvannssystemet. Vann- og avløpstjenestene er fullt ut finansiert gjennom kommunale gebyrer og bruk av tidligere års opparbeidede fondsmidler. Midlene kan kun brukes til VA-formål (innen vann- og avløpssektoren).

Kommunen jobber systematisk for å levere god tjenestekvalitet og god effektivitet gjennom å ta vare på og videreutvikle eksisterende VA-infrastruktur og tilpasse byen til et mer krevende klima. Mye av arbeidet som gjøres skjer i tett samarbeid mellom ulike etater i kommunen og andre infrastruktureiere. Effektivitet og kvalitet måles og sammenlignes med andre kommuner (benchmarking). Publikum skal oppleve god kundefølelse og informasjon. Brukerundersøkelsen fra 2020 viser at 94 % av innbyggerne er fornøyd med VA-tjenestene.

Hovedprioriteringer

Rent og trygt vann i springen og forsvarlig håndtering av avløpsvann er viktige oppgaver for en velfungerende by. Byrådet fortsetter satsingen på utbygging av sikker og stabil vannforsyning, oppgradering av de mindre renseanleggene og sanering av avløp både som egne prosjekter og i forbindelse med andre aktører gjennomføring av store infrastrukturprosjekt som bybaneutbygging, ny E39 og bygging av nytt Sotrasamband.

Mer vann og nedbør legger også ekstra press på infrastrukturen som skal håndtere vann og avløp. Byrådet vil fortsatt ha høyt fokus på fornying av vannledninger og avløpsledninger for å ivareta ledningsnettets funksjon og unngå ledningsbrudd. Fornyning av avløpsledninger ved å separere avløp fra overvann bidrar til bedre overvannshåndtering.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	-648	-648	-648	-648
Sum Lønns- og prisvekst mv.	9 020	9 020	9 020	9 020
Sum Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	20 309	18 706	32 765	79 088
Sum Tekniske justeringer	4 500	4 500	4 500	4 500
Prisjustering og diverse endringer	33 829	32 226	46 285	92 608
Konsekvensjustert ramme	33 181	31 578	45 637	91 960
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Justering av budsjettet til reelt aktivitetsnivå	0	0	0	0
Justering til reelt aktivitetsnivå for VA-tjenestene	-92 010	-92 010	-92 010	-92 010
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	-92 010	-92 010	-92 010	-92 010
Nye tiltak				
Aktivitetsvekst pga. nye VA-anlegg og ledningsnett	12 000	16 000	20 000	24 000
Endring i beregnet renteinntekt på selvkostfondene	-940	-200	1 160	2 240
Endring i renteutgifter på VA-investeringer	28 421	41 784	48 865	56 142
Endring i selvkostavskrivninger for VA	3 300	8 300	18 400	23 800
Sum Nye tiltak	42 781	65 884	88 425	106 182
Inntektsendringer				
Gebyrendring innen VA	19 900	-1 600	-38 200	-102 280
Sum Inntektsendringer	19 900	-1 600	-38 200	-102 280
Nye tiltak og realendringer budsjett	-29 329	-27 726	-41 785	-88 108
Ramme 2022-2025	3 852	3 852	3 852	3 852

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av budsjettet til reelt aktivitetsnivå

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av budsjettet til reelt aktivitetsnivå - VA prosjekter

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering til reelt aktivitetsnivå for VA-tjenestene

Dette gjelder for det meste lavere vedlikeholdskostnader som oppstår både ved reelt sett lavere kostnader, men også ved at tidligere budsjettet vedlikehold har endret vesentlig karakter og blitt investeringsprosjekter.

Nye tiltak

Aktivitetsendring pga. nye VA-anlegg og ledningsnett

Aktivitetsvekst pga. nye VA-anlegg og ledningsnett

Aktivitetsvekst pga. nye VA-anlegg og ledningsnett

Aktivitetsveksten er en følge av utbygging av nye VA-anlegg og ledningsnett som settes i drift og vedlikeholdes.

Endring i beregnet renteinntekt på selvkostfondene

Selvkostfondene blir tillagt renter ved året slutt. Rentebeløpet avhenger både av fondets størrelse og nivået på kalkulasjonsrenten.

Endring i beregnet renteinntekt på selvkostfondene

Endring i beregnet renteinntekt på selvkostfondene

Endring i kapitalkostnader for VA-tjenestene

Endring i renteutgifter på VA-investeringer

Endring i renteutgifter på VA-investeringer

Det er budsjettet med store investeringer i VA-virksomheten. Disse Investeringene lånefinansieres. Renteutgiftene påvirkes både av lånets størrelse og nivået på kalkulasjonsrenten.

Endring i renteutgifter på VA-investeringer

Endring i renteutgifter på VA-investeringer

Endring i selvkostavskrivninger for VA

Investeringer i VA-virksomheten lånefinansieres. Økte selvkostavskrivninger tilsvarer økte avdrag på den gebyrfinansierte gjelden og er en direkte følge av vedtatt investeringsprogram for vann- og avløpstjenestene.

Endring i selvkostavskrivninger for VA

Endring i selvkostavskrivninger for VA

Inntektsendringer

Endring i gebyrinntekter VA

Gebyrendring innen VA

Gebyrendring for vann- og avløpstjenestene

Vanngebyret holdes uendret i 2021 og avløpsgebyret reduseres med 4 % i 2021.

Gebyrendring innen VA

Vann- og avløpstjenesten er gebyrfinansiert. Nivået på gebyrene er en direkte konsekvens av aktivitet/driftsnivå og tidligere års investeringer på området (renter og avdrag). Gebyret skal i tillegg dekkes generell lønns- og prisstigning for va-tjenestene. Gebyrnivået påvirkes også av hvor store selvkostfondene er siden disse skal balanseres over en 5-års periode.

Sammendrag budsjett

Vann- og avløpsvirksomheten i Bergen kommune er fullt ut gebyrfinansiert.

Budsjettet er justert for forventet lønn- og prisvekt samt aktivitetsendringer. I tillegg er det justert for endringer i kalkulatoriske kostnader, både som følge av nye investeringer og endring i kalkulasjonsrenten. Endringene salderes mot de respektive selvkostfond slik at driften balanseres.

For selvkostområde vann er selvkostfondet trappet kraftig ned de siste årene, mens avløp og slam fortsatt har relativt store selvkostfond. Det er derfor lagt til grunn at vanngebyret øker med 6 %, avløpsgebyret settes ned med 4,5 % og gebyret for tømming av slamavskillere settes ned med 20 %.

Premisser for gebyrregulativet 2022 for vann, avløp og tømming av slamavskillere gir utdypende detaljer.

De budsjettmessige konsekvensene av omorganiseringen av Vann- og avløpsetaten og Bergen Vann KF til den nye etaten Bergen Vann vil bli innarbeidet i tilleggsinnstilling 1.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	81 973	95 067	84 687	84 687	84 687	84 687
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	320 926	343 390	281 470	281 470	281 470	281 470
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	293 315	312 820	313 230	317 230	321 230	325 230
Overføringsutgifter	2 412	1 820	1 820	1 820	1 820	1 820
Finansutgifter	322 267	257 947	289 668	313 861	343 592	356 269
Sum Driftsutgifter	1 020 892	1 011 044	970 875	999 068	1 032 799	1 049 476
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-938 873	-937 580	-916 780	-938 280	-974 880	-1 038 960
Refusjoner	-4 061	-1 837	-1 837	-1 837	-1 837	-1 837
Overføringsinntekter	-5 000	-4 500	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-71 970	-67 775	-48 406	-55 099	-52 230	-4 827
Sum Driftsinntekter	-1 019 905	-1 011 692	-967 023	-995 216	-1 028 947	-1 045 624
Sum	987	-648	3 852	3 852	3 852	3 852

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Klima, miljø og byutvikling	5 013	3 852	3 852	3 852	3 852	3 852
Fellesposter - bykassen	-4 570	-4 500	0	0	0	0
Sum	987	-648	3 852	3 852	3 852	3 852

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Administrasjon - vann og avløp	10 444	10 100	10 730	10 730	10 730	10 730
Produksjon av vann	88 076	94 548	96 548	98 948	102 148	102 748
Distribusjon av vann	-102 476	-110 401	-122 681	-131 681	-140 091	-145 481
Avløpsrensing	208 960	221 905	215 035	216 835	219 135	221 935
Avløpsnett / innsamling av avløpsvann	-244 153	-256 730	-267 830	-277 020	-282 500	-288 860
Tømming av slamavskillere	-555	-925	-786	-899	-950	-957
Selvkostrenter - vann og avløp	45 690	45 355	72 836	86 939	95 380	103 737
Overføring fra kommunale foretak - Vann og avløp	-5 000	-4 500	0	0	0	0
Sum	987	-648	3 852	3 852	3 852	3 852

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Produktivitet						
Avløp - Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1) *)	3 028	3 066	3 100	2 729	2 755	3 313
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1) (kr) *)	1 948	1 955	2 132	2 304	1 600	2 155
Dekningsgrad						
Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	0,5 %	1,0 %	1,1 %	1,0 %	0,7 %	0,7 %
Avløp - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste (B)	94,7 %	94,5 %	100,1 %	94,0 %	95,9 %	94,6 %
Vann - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	94,0 %	92,5 %	99,5 %	90,0 %	99,9 %	89,5 %
Kvalitet						
Avløp - Andel fornyet spillvannnett, gjennomsnitt for siste tre år (B)	0,5 %	1,0 %	1,2 %	1,1 %	0,9 %	0,8 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

Produktivitet*Avløp - Årsgebyr for avløpstjenesten*

Årsgebyr for avløp ligger på nivå med Oslo og noe høyere enn de Trondheim og Stavanger, men lavere enn gjennomsnittet av ASSS-kommunene. Bergen har lang kystlinje og derfor relativt mange avløpsrensaneanlegg. Dette er forhold som har betydning for kostnadsnivå. I Bergen er det seks større og 14 mindre anlegg. De andre ASSS-kommunene med unntak av Tromsø, har kun to til tre større avløpsrensaneanlegg.

Vann - Årsgebyr for vannforsyning

Årsgebyr for vann er noe lavere enn både Trondheim og Oslo samt gjennomsnittet for ASSS-kommunene, men høyere enn Stavanger. Bergen har større geografiske og topografiske utfordringer sammenlignet med de andre store kommunene, med større spredning i tettstedsarealer og lengre kystlinje. Det kan nevnes at Bergen har fem vannbehandlingsanlegg i forhold til Oslo og Trondheim som har to. Stavanger er tilknyttet et interkommunalt vannbehandlingsanlegg som forsyner Stavanger, Sandnes og flere andre kommuner. Topografien gjør at Bergen har så mange som 91 trykkøkningsanlegg. Det tilsvarer mellom 3 og 6 ganger flere enn de andre storkommunene pr. km ledning.

Dekningsgrad*Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år*

Det har vært jobbet målrette med å øke fornyingstakten i det kommunale vannledningsnett, noe som vises i økningen fra 2019 til 2020. Målet er å fornye 1,0% av vannledningsnett årlig.

Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste og kommunal vannforsyning
Bergen har en noe lavere dekningsgrad enn Oslo og Stavanger da Bergen har en større spredning i tettstedsarealer og lengre kystlinje. Dette resulterer i flere husholdninger som har egen vannforsyning, feks. via brønn og flere husholdninger som har utslipp til sjø.

Kvalitet

Avløp - Andel fornyet spillvannsnett, gjennomsnitt for siste tre år

Det har vært jobbet målrettet med å øke fornyingstakten i det kommunale vannledningsnettet, noe som vises i økningen fra 2019 til 2020. Målet er å fornye 1,0% av avløpsnettet årlig.

Utfordringer og strategi

Vann- og avløpsvirksomheten skal sikre byen tilstrekkelige mengder med rent og trygt drikkevann, nå og i fremtiden. Tilsvarende skal avløpsvann samles opp, transporteres og renses slik at vassdrag og sjøområder har god vannkvalitet.

Vann- og avløpssektoren møter nye og komplekse utfordringer gjennom klimaendringene som både kan gi mer regn og lengre tørkeperioder. Dette utfordrer både avløpssystemene og vannforsyningen. Ikke minst setter det nye krav til byens overvannsførende anlegg, som må kunne håndtere større og mer intense nedbørsituasjoner uten at dette skader byen. I kommunens hovedplaner for vannforsyning og avløp og vannmiljø 2019-2028 belyses dette nærmere blant annet under kapittel 1: «Vann i den moderne byen» og i kommunedelplan for overvann.

En annen hovedutfordring for sektoren er å sikre en bærekraftig forvaltning av vann- og avløpsanleggene gjennom godt vedlikehold, tilstrekkelig fornyelse og utvikling av infrastrukturen i et langsiktig tidsperspektiv. FNs bærekraftsmål gir klare føringer også for utviklingen på vann- og avløpssektoren.

Strategien for å møte sektorens utfordringer handler om å sikre at kommunen har god kompetanse og kunnskap om utfordringene og en organisasjon som kan gjennomføre nødvendige tiltak. Dette er avgjørende for å sikre gode og effektive løsninger på dagens og morgendagens utfordringer. Det må videre sikres tilstrekkelig økonomisk grunnlag for finansiering og gjennomføring av nødvendige tiltak.

Hovedplaner for vannforsyning og avløp og vannmiljø 2019-2028 ble vedtatt i bystyret i 2019. Hovedplanene trekker nærmere opp utfordringsbildet og strategier for vann- og avløpssektoren i Bergen. Kommunen overtok eierskapet til stikkledninger i offentlig bilvei, fortrinnsvis kjørebanelen, fra 1.1.2020. Saker som faller inn under denne endringen behandles spesielt.

Vannforsyning

Bergen kommunes vannforsyningssystem har fem behandlingsanlegg (Svartediket, Espeland, Jordalsvatnet, Kismul, Sædalen) som produserer og leverer drikkevann til et sammenhengende distribusjonssystem. I tillegg leverer Risnes behandlingsanlegg vann til Trengereid. Denne løsningen gir Bergen kommune et av landets mest robuste vannforsyningssystemer. Alle vannbehandlingsanleggene har UV-desinfeksjon og dermed hygieniske barrierer mot parasitter i tillegg til bakterier. Terskelen for å sende ut føre-var kokevarsel er senket f.eks. i forbindelse med ledningsbrudd, reparasjoner og planlagt arbeid på nettet. I samsvar med hovedplan for vannforsyning er det utarbeidet forprosjekt for oppgradering av Espeland vannbehandlingsanlegg. Anlegget skal stå ferdig i 2026.

Vann- og avløpsvirksomheten er tillagt ansvaret for byens dammer og gjennomfører tilsyn og oppgradering etter plan godkjent av NVE. Arbeidene med dam Munkebotn er startet opp igjen etter

dambruddet i den midlertidige fangdammen 22. august 2018. Prosjektet er utvidet til å gjelde begge dammene i Munkebotsvatnet. Utføres i hovedsak 2021, slutføring første halvdel 2022.

Kontinuerlig fornying av vannledningsnett er viktig for å holde tritt med det naturlige forfallet. Det kommunale vannledningsnett utgjør 940 km ledninger. Ledningsnett er av varierende kvalitet og alder, noe som fører til lekkasjer og bruddsituasjoner. Dette gjelder både offentlig og privat ledningsnett. Selv om vannforbruket de senere år er redusert betydelig gjennom lekkasjereparasjoner og ledningsfornyning, er det beregnet at nærmere 30 % av vannet går tapt i lekkasjer. Å heve standarden på ledningsnett er viktig for forsyningssikkerheten. Det er særlig fokus på fornying av ledninger med høy risiko for skade (risikobasert fornyelse). Det er gjennomført analyser av teknisk tilstand, alder, ledningsmateriale og risikovurderinger som konkluderer med et fornyingsbehov på 0,7 % av vannledningsnett og 1 % av avløpsnett årlig. Dette er lagt til grunn i hovedplanene for vann og avløp og i årlige mål for fornying. Det er likevel i 2020 utarbeidet en 5-årsplan for fornying som legger opp til å fornye 8,5 km vannledninger pr. år (0,9 %). Planene gjennomgås og oppdateres årlig, blant annet for samordning med andre infrastrukturtiltak og øvrige utbyggingsplaner.

Til grunn for planene ligger at en skal sikre en trygg og bærekraftig forvaltning av vann- og avløpsnett. Det legges vekt på at fornying i stor grad utføres med gravefrie metoder (No-Dig). Dette gjøres for at disse arbeidene skal gjennomføres effektivt og til minst mulig ulempe for publikum og skade på miljø og med lavest mulig karbon fotavtrykk. Vi deltar aktivt i Graveklubben ved fornying og bygging av teknisk infrastruktur. I tillegg blir vann- og avløpsledninger skiftet som følge av større tiltak på offentlige veier.

Vann- og avløpsvirksomheten arbeider med å få opp fornyingstakten bl.a. ved hjelp av utarbeidede overordnede fornyingsplaner og større ressursinnsats. Den økte innsatsen finansieres gjennom bruk av midler fra selvkostfondet.

Vannforsyning – Standarden på kommunens tjeneste i 2020

Norsk Vanns benchmarkingsystem bedreVANN

Tabellen under viser beregning av kvalitetsindeks for kommuner med vurderingsområder for vann. Skala brukt er 0-4 der 4 er beste karakter og gir grønn status mens 0 er dårligste karakter og gir rød status.

	Personer tilknyttet tjenesten	Hygienisk betryggende drikkevann	Bruksmessig vannkvalitet	Leveringsstabilitet	Alternativ forsyning	Ledningsnettets funksjon	Vektet kvalitetsindeks - KI
Bergen	272 230	4	4	2	4	2	3,3
Oslo	701 491	4	4	4	0	2	3,2
Stavanger	135 130	4	4	4	4	2	3,6
Trondheim	205 682	4	4	4	2	2	3,4
vektning for kvalitetsindeks		40 %	15 %	15 %	10 %	20 %	

2020 data for bedreVANN viser at Bergen har et høyt nivå på sine tjenester, og vi er bedre enn landsgjennomsnittet. Når det gjelder vann ligger Bergen på samme nivå som de større kommunene. Vi har noe lavere score på vann på grunn av avbrudd i vannforsyningen (kategorien leveringsstabilitet), selv om dette utslaget skyldes planlagte avbrudd i forbindelse med vårt viktige arbeid med ledningsfornyelse. Karakteren 2 på ledningsnettets funksjon kommer av at lekkasjeprosenten er større enn 20 %, som er tilfellet for stort sett alle norske kommuner.

Avløpshåndtering

Det er en overordnet målsetting at sjøområdene skal ha god økologisk vannkvalitet i samsvar med forskrift for rammer for vannforvaltningen. Avløpsrensingen skal ligge på et nivå som ivaretar denne målsettingen, og transportsystemet skal ha en standard som sikrer vannkvaliteten i den enkelte, lokale vannforekomst. Det er seks hovedavløpsrenseanlegg og en rekke mindre renseanlegg i Bergen.

Bergen kommune fikk 14.10.2016 ny tillatelse for utslipp av avløpsvann i Bergen og Arna tettbebyggelser fra Statsforvalteren i Hordaland. Utslippstillatelsen omhandler bl.a. krav og frister til ROS-analyser, tilstandsregistrering og tiltaksplaner for ledningsnett, dokumentasjon av overløpsdrift, overvåking av resipienter og etablering av sekundærrensing for alt avløpsvann i Bergen og Arna tettbebyggelser. Kravet til sekundærrensing gjelder Garnes renseanlegg og 18 mindre renseanlegg, inkludert store slamavskillere. Frist for oppfyllelse av dette kravet er 31.12.2025, jfr. bystyresak 226-16, behandlet 21.09.2016. Prosjektering av Garnes renseanlegg pågår, og utredning av nye avløpsløsninger, inkludert sekundærrensing for Åsane og Bergen vest pågår.

Biogassanlegget behandler alt slam fra avløpsrenseanleggene i Bergen og leverer nå gass til drift av busser i Bergensområdet. Anlegget gir et viktig bidrag til sirkulær økonomien ved å utnytte fornybare ressurser til drivstoff i transportsektoren og spiller sammen med kommunale og nasjonale mål på dette området. er en viktig del i satsingen på å utnytte fornybare ressurser til drivstoff i transportsektoren og spiller sammen med kommunale og nasjonale mål på dette området. Produksjonen i 2019 tilsvarte i underkant av 4 millioner km busstransport. Sammen med energiproduksjonen i vannforsyningsanlegget fra Gullfjellet er ca. 60 % av all energien til driften av vann- og avløpsanleggene selvforsynt med energi. Satsing på biogass er i tråd med nasjonal tverrsektoriell biogasstrategi, der det fremgår at "biogass bør være en del av det pågående, langsiktige arbeidet med å omstille Norge til et lavutslippssamfunn."

Det er 1 200 km offentlige avløpsledninger i Bergen, inkludert overvannsledninger. Ledningsnett er av varierende kvalitet og alder. Det er viktig å sørge for en bærekraftig forvaltning av ledningsnett. Målet er å fornye 8,7 km avløpsledninger årlig. I områder med felles avløpssystem for spillvann og overvann arbeides det for å separere avløpssystemet. Dette gjøres for å redusere skadeomfang som følge av overvann og slik at mindre avløpsvann går i overløp. I tillegg blir det mindre vann å behandle i avløpsrenseanleggene.

Avløp - Standarden på kommunens tjeneste i 2020

Norsk Vanns benchmarkingsystem bedreVANN

Tabellen under viser beregning av kvalitetsindeks for kommuner med vurderingsområder for avløp. Skala brukt er 0-4 der 4 er beste karakter og gir grønn status mens 0 er dårligste karakter og gir rød status.

	Personer tilknyttet tjenesten	Overholdelse av rensekrav	Tilkn.godkjent utslipp	Kvalitet og bruk av slam	Overløpsutslipp avløpsnett	Ledningsnettets funksjon	Vektet kvalitetsindeks - KI
Bergen	257 610	2	4	4	4	4	3,2
Oslo	683 433	0	4	4	2	4	2
Stavanger	133 847	4	4	4	4	2	3,6
Trondheim	197 538	4	4	4	4	4	4
vektning for kvalitetsindeks		40 %	10 %	10 %	20 %	20 %	

2020 data for bedreVANN viser at Bergen har et høyt nivå på sine tjenester, og vi er bedre enn landsgjennomsnittet. For avløp ligger Bergen på et høyere nivå enn Oslo. Når det gjelder overholdelse av rensekrav får vi karakteren 2. Dette skyldes at 1 av de 5 renseanleggene ikke oppnådde tilstrekkelig antall tilfredsstillende prøver i løpet av året på grunn av et driftsuhell på Knappen. Det er fokus på optimal drift av renseanleggene. Dette bekreftes i Statsforvalteren sine kommentarer til rapport for 2019 data at «Kommunen sin rapportering på avløpsområdet viser at kommunen jobber godt for å tilfredsstillende kravene i utslippstillatelsen»

Klimaendringer (økende nedbør og havstigning) gir større utfordringer for håndtering av regnvann/overvann. Arbeidet med å finne de gode løsninger for klimatilpasning har høy prioritet.

Det er utarbeidet en kommunedelplan for overvann som ble behandlet i bystyret 25.09.2019. Målsettingen for dette arbeidet er at det blir lagt til rette for helhetlig forvaltning av vannets kretsløp med nødvendig infrastruktur. Det innebærer å sikre gode og velfungerende overvannsløsninger som tar hensyn til sikkerhet, miljø og estetikk. Hensikten med den er å ivareta overvannshåndtering og bidra til at det blir en integrert del av all arealplanlegging. Arealer skal planlegges slik at de sikres mot skader som følge av oversvømmelse/flom og klimaendringer. I tillegg har overvann en stor betydning for biologisk mangfold, blå-grønne løsninger og utforming av byrom. Bergen var første kommune som utarbeidet en slik plan, som er en oppfølging av anbefalingene i *NOU 2015:16 Overvann i byer og tettsteder - Som problem og ressurs*. Vi samarbeider med Bymiljøetaten og Plan- og bygningsetaten for å implementere kommunedelplanen i kommunens planarbeid.

Vann- og avløpsvirksomheten er aktivt med i nasjonale fora som arbeider med klimatilpasning. Ved planlegging og bygging av VA-anlegg og utbyggingsområder blir det tatt hensyn til framtidige klimaendringer, bl.a. ved at løsninger for overvannshåndtering skal planlegges og vises i arbeidet med reguleringsplan.

Bergen kommune deltar også i EU-Interreg prosjektet BEGIN (*Blue green infrastructure through social innovation*) som har som mål å demonstrere hvordan byer kan bli mer robust i forhold til klimaendringer ved å åpne lukkede bekkenløsninger og benytte blågrønne løsninger for overvannshåndtering. Transformasjon av Mindemyren til Mindebyen er et demonstrasjonsprosjekt i BEGIN.

Infrastrukturtiltak som videreføring av Bybanen, veiutbygging, bygging av bossnett og fjernvame gjør det nødvendig å legge om vann- og avløpsledninger. Tiltak gjennomføres i stor grad i større samarbeidsprosjekter med Graveklubben og Statens vegvesen og i tett samarbeid med øvrige etater i byrådsavdeling for klima, miljø og byutvikling. Det kreves store ressurser fra VA-virksomheten for å delta i denne typen fellesprosjekt.

Bygging av Bybanen til Fyllingsdalen er spesielt krevende i kommende periode. Traseen går gjennom Mindemyren som skal transformeres i samsvar med kommunedelplanen for området. Prosjektet legger premisser for fremdriften av gjennomføringen av planen, som bl.a. innebærer at kanalen mellom Solheimsvatnet og Kristianborgsvatnet åpnes opp. Deler av kostnadene er forutsatt gebyrfinansiert som overvannstiltak. Det medfører behov for store tiltak med omlegging og bygging av vann-, avløps- og overvannsanlegg (kanal Mindemyren). I tillegg til nødvendige omlegginger skal det som en del av prosjektet etableres ny hovedvannledning mellom Svartediket og Fyllingsdalen, ved at det legges ny vannledning fra Kronstad langs den nye banen og gjennom den nye sykkel- /rømningstunnelen gjennom Løvstakken. Det ble fattet gjennomføringsvedtak av bystyret 19.09.2018. VA-virksomheten jobber nært sammen med Bybanen Utbygging for å klargjøre omfang og kostnader ved nødvendige tiltak.

2022 blir første året etter omorganiseringen hvor Bergen Vann KF og Vann- og avløpsetaten blir samlet til en ny etat med navnet Bergen Vann. Den nye organiseringen vil gjøre at VA-virksomheten i Bergen står sterkere for sammen å løse utfordringer med beredskap, klimaendringer, kostnadseffektivitet, helhetlig kvalitet, kompetanse og innovasjon.

Bergen Vann KF og Vann- og avløpsetaten har samarbeidet om reduksjon av utslipp av klimagasser og nasjonal rapportering av klimafotavtrykk. Gjennom bedre drift på biogassanlegget og ved å bytte ut kjemikalier og filtermaterialer, viser klimagassregnskapet til Bergen Vann KF en reduksjon av utslipp på hele 30 % fra 2018 til 2020. I nye Bergen Vann vil arbeidet med tiltak for å redusere klimafotavtrykket fra VA-virksomheten i Bergen bli videreført. Det er fokus på fossilfrie utslippsløsninger i entrepriser og fra 2023 vil fossilfrie anleggsplasser være et kvalifikasjonskrav.

Overordnede mål

- En attraktiv og levende by

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

- Norges grønneste storby

Bergen skal være Norges grønneste storbyby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen.

Bergen har en målsetning om å være Norges grønneste storby. Det krever målrettet innsats og et temposkifte i klimaarbeidet. Klimakrisen er vår tids største utfordring og solidaritetssak, og Bergen må ta sin del av ansvaret. Vårt mål er derfor at Bergen skal halvere klimagassutslippene innen 2023, og vil styrke kommunens klimaarbeid. Vi må slutte å bygge ned naturen, opprettholde artsmangfold, sikre god dyrevelferd i kommunen og sørge for at alle har tilgang til grønne rekreasjonsområder.

- Trygg økonomistyring

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv.

En ansvarlig og trygg økonomistyring, samsvar mellom kommunens inntekter og utgifter og en seriøs arbeidsgiverpolitikk tuftet på heltidskultur danner grunnlaget for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet og skape den byen vi ønsker. Byrådet vil bruke sin innkjøpsmakt strategisk for å sikre at klima og miljø, arbeidsvilkår, tariffavtale, godkjent lærebedrift og seriøsitetsskrav i større grad blir vektlagt i anbudene.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En attraktiv og levende by	Publikum skal være fornøyd med standarden på vann- og avløpstjenestene som leveres. 90 % av de spurte skal være svært fornøyd eller ganske fornøyd med standarden på tjenestene.	Spørreundersøkelse, prosentandel som er fornøyd eller ganske fornøyd.	94,0 %	90,0 %	92,0 %	92,0 %
En rettferdig og inkluderende by	Vannforsyningsystemet skal levere godt og hygienisk sikkert drikkevann til abonnentene.	Prosentandel rutinemessige vannanalyser med god hygienisk vannkvalitet.	99,9 %	99,9 %	99,9 %	99,9 %
Norges grønneste storby	Alle offentlige badeplasser skal ha badevannskvalitet og 70 % av disse skal være i beste kategori.	Prosentandel av offentlige badeplasser som er i beste kategori når det gjelder badevannskvalitet	77,0 %	70,0 %	70,0 %	75,0 %
	Reguleringsplaner og tilhørende rammeplaner for vann og avløp skal identifisere, dimensjonere og sikre arealer for overvannshåndtering.	Prosentandel reguleringsplaner med VA-rammeplan	100,0 %	95,0 %	90,0 %	95,0 %
	Totalt årlig vannforbruk skal reduseres.	Målt årlig vannforbruk (prognose i mill. m3)	31,7	32,0	31,5	30,5
	Vannforekomster skal ha god økologisk vannkvalitet og avløpshåndteringen skal ligge på et nivå som ivaretar dette.	Antall av de fem store avløpsreanseanleggene der bunnforholdene ved utslippspunktene tilsvarer klasse 3 (moderat tilstand) eller bedre.	2	2	2	4
		Antall av de fem store avløpsreanseanleggene der vannkvalitet ved utslippspunktene tilsvarer klasse 2 (god tilstand) eller bedre.	5	5	5	5
Trygg økonomistyring	Avløpsnettet skal fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon	Total lengde offentlig nett fornyet. Målemetode målt ledningslengde i km	8,1	8,7	8,7	10,0
	Bergen skal satse på fornybar energi ved at vann fra drikkevannskilder i Gullfjellet skal utnyttes til produksjon av strøm og ved at ressursene i avløpsslammet skal utnyttes ved produksjon av biogass.	Produsert energi og biogass i mill. kWh	22,7	22,0	15,0	18,0
	Fornyning av vannledningsnettet skal være på et nivå som ivaretar leveringssikkerheten på lang sikt	Andel av total lengde ledninger fornyet. Målemetode måling av ledningslengde i km.	8,9	8,5	8,5	9,0

Virkemiddel for å nå mål

For tjenesteområdet Vann og avløp kan de overordnede mål defineres som;

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke

- Bergen skal tilby tjenester som skal være preget av kvalitet, effektivitet og forutsigbarhet gjennom kort saksbehandlingstid og vektlegging av digitaliserte og innovative løsninger.

En rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

- Bergen skal dekke etterspørselen etter vann med drikkevannskvalitet.

Bergen skal være Norges grønneste storby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen

- Bergen skal ta hånd om avløpsvann slik at miljøskade og sjenerende forhold ikke oppstår.
- Vannforekomsten skal ha god økologisk vannkvalitet og avløpshåndteringen skal ligge på et nivå som ivaretar dette. God vannkvalitet skal muliggjøre realisering av sentrumsnære badeplasser.
- Bergen skal ha en robust overvannshåndtering som ivaretar hensyn til miljø og klimautvikling.

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv.

- Bergen skal bygge offentlig infrastruktur (vann- og avløpsnett) som gir varig verdiskaping. Det skal være kvalitet i det vi bygger og leverer, og løsningene skal være innovative, bærekraftige og gjennomførbare. Det skal sikres robust finansiering av nødvendig fornyelse og oppgradering av VA-anleggene.

Byrådets tiltak for å målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

-Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i ["Hovedplan for vannforsyning 2019-2028"](#)

-Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i ["Hovedplan for avløp og vannmiljø 2019–2028"](#)

-Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i ["Kommunedelplan for overvann"](#)

-Følge opp ["Kommuneplanens arealdel 2018-2030"](#)

-Følge opp ["Bergen 2030 - Kommuneplanens samfunnsdel"](#)

Aktivitet (Nøkkeltall)

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Antall avgitte uttalelser til reguleringsplaner	58	74	0	100	100	100	100	
Antall forhåndsuttalelser om tilknytning	635	747	600	800	800	800	800	
Antall km fornyet avløpsledning	5,3	8,1	8,7	8,7	8,7	10,0	10,0	
Antall km fornyet vannledning	5,4	8,9	8,5	8,5	8,5	9,0	9,0	
Tilfredsstillende vannprøver for farge, i prosent	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
Tilfredsstillende hygieniske prøver, i prosent	99,8 %	99,9 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
Årlig vannproduksjon (mill. m3)	32,6	31,7	33,4	31,5	31,0	30,5	30,5	

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024	2025	2022-25
Avløpsnett / innsamling av avløpsvann	Løpende						1,0	5,0	5,0	5,0	16,0
Avløpsrensing	Løpende						8,0	5,0	5,0	5,0	23,0
Blomsterdalen - Hjellestad va-anlegg	2023	KFIN152/17	31,0	33,4	0,0	33,4	5,3	5,5	0,0	0,0	10,8
Bontelabo avløpspumpestasjon	2025		IA	2,5	0,0	2,5	0,0	0,0	0,0	2,0	2,0
Botngrenda vannledning	2024		IA	7,0	0,0	7,0	3,0	2,0	2,0	0,0	7,0
Breviksbakken del 1 separer overvann	2022		IA	4,6	0,0	4,6	0,8	0,8	0,4	0,0	1,9
Bybanen sentrum - Fyllingsdalen, va-anlegg	2025	BY213/18	659,5	659,5	0,0	659,5	50,0	68,0	48,2	166,3	332,6
Carl Konows gate separer overvann	2022		IA	8,0	0,0	8,0	1,4	4,4	0,0	0,0	5,9
Distribusjon av vann	Løpende						11,0	4,9	4,0	4,0	23,9
Espeland vannbehandlingsanlegg	2026		IA	410,0	0,0	410,0	26,4	68,9	64,5	39,4	199,1
Fanahammeren avløpssanering	2024	FU 65/20	IA	42,1	0,0	42,1	0,8	18,7	6,6	3,7	29,8
Fjell - Bergen reservevannforsyning	2026	BY29/18	50,0	60,0	0,0	60,0	0,0	0,0	10,0	10,0	20,0
Garnes renseanlegg oppgradering	2026		IA	425,0	0,0	425,0	6,7	30,0	30,0	39,0	105,7
Gjensidigegården va-anlegg	2024		IA	7,0	0,0	7,0	1,5	2,0	1,5	0,0	4,9
Hamre - Rådal E39 va-anlegg	2023	BY208/15	140,0	140,0	0,0	140,0	1,5	8,3	16,5	0,0	26,4
Haraldsplass - Ulriksdal vannledning	2023		IA	35,0	0,0	35,0	11,5	3,5	5,5	0,0	20,5
Hjellestadvika fase 2 va-anlegg	2024	FU 52/20	IA	27,1	0,0	27,1	1,0	13,2	11,6	0,0	25,8
Indre Arna (Stuajordet) høydebasseng	2022		IA	16,2	0,0	16,2	4,9	6,8	3,9	0,0	15,6
Kismul hovedvannledning del 1	2024		IA	28,9	0,0	28,9	9,9	8,7	7,0	0,0	25,6
Knappen avløpsrenseanl. ventilasjon	2023		IA	10,5	0,0	10,5	1,4	1,6	0,0	0,0	3,1
Kvitura - Hope - Grimstad va-anl.	2024	KFIN57/16	30,0	47,0	0,0	47,0	16,0	6,0	10,6	0,0	32,6
Lagunen–Skjoldskiftet (Miljøløftet) separer overvann	2024		IA	3,6	0,0	3,6	0,5	1,2	1,0	0,9	3,6
Lien - M. Krohns gt. - Lothevn. separer overvann	2022		IA	14,1	0,0	14,1	3,4	6,8	0,0	0,0	10,1
Lyngbøvegen va-anlegg	2025		IA	35,0	0,0	35,0	6,5	8,5	8,5	11,5	35,0
Løvstakklia - Bøhmergt. va-anlegg	2024		IA	104,6	-0,1	104,5	12,9	17,3	17,0	19,0	66,3
Mjølkeråen - Kvernevik va-anlegg	2024	BY32/19	171,0	171,0	0,0	171,0	21,7	28,8	27,6	27,6	105,7

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2022-2025 / BUDSJETT 2022

Munkebotn ny vannledning	2023	IA	14,3	0,0	14,3	5,0	2,5	1,6	0,0	9,1	
Mynteviken va-anlegg del 2	2025	5,0	22,5	0,0	22,5	0,0	5,0	5,2	5,2	15,5	
Nedre Nygård del 1 va-anlegg	2023	UFKN 64-20	22,0	21,9	0,0	21,9	5,0	1,9	4,5	0,0	11,3
Nedre Nygård del 2 va-anlegg	2024	IA	16,4	0,0	16,4	0,3	5,3	4,9	2,0	12,5	
Nordnesbakken- Haugevn. separer overvann	2022	IA	9,8	0,0	9,8	0,2	1,2	0,0	0,0	1,4	
Nyhaugveien separer overvann	2022	IA	2,1	0,0	2,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4	
Produksjon av vann	Løpende					1,0	5,0	5,0	4,0	15,0	
Reinane vannledning	2024	IA	15,0	0,0	15,0	5,5	1,7	4,0	0,0	11,2	
Skjold - Fjøsanger samkjøringsledning	2025	IA	73,5	0,0	73,5	1,0	26,9	32,1	13,5	73,5	
Stamskaret pumpestasjon uv-anlegg	2022	IA	10,0	0,0	10,0	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0	
Starefossvingen overvannsanlegg	2021	IA	1,8	0,0	1,8	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8	
Stendafjellet	2023	IA	32,6	0,0	32,6	14,3	12,0	0,0	0,0	26,3	
Toppe høydebasseng, borehullsledning	2021	IA	3,8	0,0	3,8	0,9	0,0	0,0	0,0	0,9	
Øvre Smøråsvegen va-anlegg	2023	IA	6,5	0,0	6,5	2,5	0,0	0,0	0,0	2,5	
Sum investeringsprosjekter			1 108,5	2 522,2	-0,1	2 522,1	247,0	387,5	343,6	358,2	1 336,2

Avløpsnett / innsamling av avløpsvann

Sekkepost for mindre prosjekter innenfor området avløpsnett/innsamling av avløpsvann. Sekkeposter er nødvendig for å kunne starte ikke-konkretiserte prosjekter. Enkeltprosjekter vil bli skilt ut fra sekkeposten når konkrete prosjekter blir identifisert og klar for gjennomføring.

Avløpsrensing

Sekkepost for mindre prosjekter innenfor avløpsområdet. Sekkeposter er nødvendig for å kunne starte ikke-konkretiserte prosjekter. Enkeltprosjekter vil bli skilt ut fra sekkeposten når konkrete prosjekter blir identifisert og klar for gjennomføring.

Blomsterdalen - Hjellestad va-anlegg

Det legges ny vannledning som erstatning for en eldre asbestementledning på strekningen samtidig med opprustingen av veganlegget. Avløpshåndteringen i området er basert på private løsninger med spredning i terreng og utslipp til vassdrag. Samtidig med opprusting av veganlegget etableres det nå offentlig avløpsanlegg med tilknytning til Flesland renseanlegg. Framdriften styres av Vestland fylkeskommune.

Prosjektperioden er utvidet med et år og totalprognosen er oppjustert pga. prisstigning.

Bontelabo avløpspumpe-stasjon

Prosjektet gjelder oppdimensjonering fra privat pumpe-stasjon til kommunal pumpe-stasjon for også å kunne sanere utslipp i området og for å ta imot spillvann fra cruisebåter. Arbeidet med å inngå avtale med privat utbygger er forsinket.

Botngrenda vannledning

Prosjektet gjelder etablering av lokal vannforsyning til spredt bebyggelse på Krokeide.

Breviksbakken del 1 separer overvann

Prosjektet omfatter bygging av ny overvannsledning for å separere overvann fra spillvann i Breviksbakken over en strekning på ca. 210 m.

Bybanen sentrum - Fyllingsdalen, va-anlegg

Investering i dette prosjektet gjelder vann- og avløpsledninger som skal legges om ifm. bybanens 4. byggetrinn, samt delfinansiering av kanalåpning på Mindemyren og ny overføringsledning for vann fra Svartediket til Fyllingsdalen. Noe vann- og avløpsarbeider er påbegynt i forberedende entrepriser og ellers er prosjektet i detaljprosjekteringsfase. Prosjektet utføres av Bybanen Utbygging.

Carl Konows gate separer overvann

Det er planlagt å skifte ut og bygge nye ledninger i Carl Konows gate mellom Puddefjordsbroen og krysset Carl Konows gate og Fyllingsveien. Statens vegvesen skal etablere gang- og sykkelvei, samt ruste

opp eksisterende kjørevei i prosjekt «Carl Konows gate og Fyllingsveien». Fornying av vann- og avløpsledninger gjennomføres i forbindelse med dette prosjektet.

Distribusjon av vann

Budsjettpost for mindre prosjekter innen vandndistribusjonsområdet. Sekkeposten er nødvendig for å kunne budsjettere inn udefinerte prosjekter. Enkeltprosjekter vil bli skilt ut fra sekkeposten når konkrete prosjekter blir identifisert og klar for gjennomføring.

Espeland vannbehandlingsanlegg

Prosjektet omfatter bygging av nytt vannbehandlingsanlegg samt oppgradering av eksisterende bygningsmasse på Espeland. Nye Espeland vannbehandlingsanlegg vil få to fullverdige hygieniske barrierer mot bakterier, virus og parasitter i vannbehandlingen og bli bedre rustet til å håndtere forventet økning i farge på råvannet på grunn av klimaendringer. Vannbehandlingskapasiteten vil bli økt fra dagens 67 000 m³/døgn til 80 000 m³/døgn, tilsvarende Svartediket.

Eksisterende anlegg

Fanhammeren avløpssanering

I Hovedplan for avløp og vannmiljø 2015 – 2024 er det forutsatt at utslipp til Fanafjorden skal saneres og overføres til Flesland rensesanlegg. Deler av anlegget er bygget i samarbeid med Bymiljøetaten i forbindelse med åpning av bekken mot Mjølkevika. Tilknytning til avløpstunnelen mot Flesland i Rådalen gjennomføres i forbindelse med byggingen av ny E39. Det som gjenstår er bygging av pumpestasjoner og ledningsanlegg nede ved sjøen og overføre det til ledningen som allerede er bygget. Prosjektet er under

prosjektering og totalbudsjettet justeres etter økt kunnskap om behov og omfang. Prosjektperioden utvides til 2024.

Fjell - Bergen reservevannforsyning

Bergen kommune og Fjell kommune har vedtatt utbygging av gjensidig reservevannforsyning. Prosjektet blir realisert med nye Rv. 555 Sotrasambandet, et OPS-prosjekt i regi av Statens vegvesen. Muligheten for forsyning av reservevann fra Fjell vil øke forsyningssikkerheten i Bergen sone vest. Budsjettperioden utvides i samsvar med forventet betalingsplan med SVV. Forventet prisstigning fra tidspunkt for gjennomføringsvedtak i 2018 til prosjektutførelse er innarbeidet i totalprognosen.

Garnes renseanlegg oppgradering

Oppgradering av Garnes avløpsrenseanlegg etter pålegg fra Statsforvalteren i samsvar med utslippstillatelsen. Etablering av ny innløpspumpestasjon i fjell og nytt renseanlegg på Garnestangen. Prosjektet inkluderer også etablering av ny tilkomstveg til det nye anlegget og riving av det eksisterende renseanlegget når det nye er satt i drift. Totalbudsjett justeres iht bystyrevedtak. Periodisering justeres pga. forventet endret oppstartstidspunkt.

Gjensidigegården va-anlegg

Samarbeidsprosjekt med Statens vegvesen i forbindelse med ny sykkelvei langs Gjensidigegården. VA-anlegget omfatter ledningsfornyelse og nytt overvannsanlegg.

Hamre - Rådal E39 va-anlegg

Statens Vegvesen bygger ny veg E39 fra Rådal i Bergen kommune til Svegatjørn i Bjørnafjorden kommune. Vegprosjektet medfører at eksisterende vann- og avløpsanlegg må legges om på flere steder, og VA-etaten har mottatt pålegg om omlegging av va-anlegg (Vegloven § 32). Samtidig vil vegprosjektet gi VA-etaten muligheten til å styrke vannforsyningen mellom Hamre og Rådal. Eksisterende hovedvannledning er en asbest-ementledning som nå kan skiftes ut, og det kan samtidig etableres en ny overføringsledning mellom vannforsyningen fra Kismul i sør til vannforsyningen fra Espeland lenger nord. Dette vil styrke byens vannforsyning ved at det øker muligheten for å overføre vann fra Kismul vannverk til de andre vannforsyningsområdene. Det legges til rette for reservevannsforsyning fra Bergen til Os ved at det legges ny vannledning fra Hamre til Svegatjørn i Bjørnafjorden kommune. Det legges til rette for framtidig sanering av avløp til Fanafjorden og for eiendommer med utslipp til terreng langs Fanavegen, ved at det legges en avløpsledning i veganlegget fra Rådal med tilknytning til avløpstunnelen som går fra Skjoldabukten til Flesland.

Haraldsplass - Ulriksdal vannledning

Fornyning av vannledning bak Haraldsplass sykehus. For å redusere konsekvenser ved eventuelle fremtidige brudd, flyttes ledningen vekk fra sykehusområdet. Tiltaket medfører ny vannledning fra Svartediket til Lægdene høydebasseng. Deler av strekket medfører et nytt borrehull.

Hjellestadvika fase 2 va-anlegg

Prosjektet gjelder vannforsyning til områdene sør for Hjellestadvika som i dag enten har brønner eller har offentlig vannforsyning gjennom lange private ledninger. Prosjektet omfatter også sanering av

utslipp fra boliger på sørsida av Hjellestadvika. Prosjektet er under prosjektering og økonomiplanen justeres etter forventet fremdrift.

Indre Arna (Stuajordet) høydebasseng

Det er planlagt bygget et høydebasseng i Stuajordet på Arnatveit. Et basseng her vil gi bedre driftssikkerhet, tryggere branndekning og mer stabile driftsforhold i forsyningsnett i Indre Arna.

Kismul hovedvannledning del 1

Fornyng av hovedvannledning på deler av strekket fra Kismul vannbehandlingsanlegg og ned til Hamretjørna (knutepunkt til E39-prosjektet).

Knappen avløpsrenseanl. ventilasjon

Gjelder nødvendig oppgradering med kjøp av nye grovrister, utbedring av ventilasjonsanlegget og etablering av luktfjerningsanlegg.

Kvitura - Hope - Grimstad va-anl.

Bebyggelsen i Grimstadorrådet har i dag privat vannforsyning basert på brønner. I perioder er vannforsyningen her problematisk, både med hensyn til mengde og kvalitet. Det er derfor et sterkt ønske fra beboere om å få offentlig vannforsyning. Bebyggelsen har også private avløpsløsninger med utslipp til Grimstadvikfjorden. Det er prosjektert framføring av offentlig avløpsanlegg samtidig med etablering av vannforsyning til område.

Lagunen–Skjoldskiftet (Miljøløftet) separer overvann

I forbindelse med miljøløftet skal Statens Vegvesen etablere en gang og sykkelvei mellom Skjoldskiftet og Lagunen. Vann- og avløpsetaten skal både legge om og legge nye ledninger langs traseen. Det vil også bli utført separering, fra AF-ledning til spillvann- og overvannsledning.

Lien - M. Krohns gt. - Lothevn. separer overvann

Separering av avløpssystemet mellom Løvstakken og Solheimsviken er viktig for å redusere tilførselen av rent vann til Holen renseanlegg og for å redusere forurensning fra overløpsdrift. Dette er viktig både fordi området nå er et boligområde med høye krav til vannkvalitet, og fordi sjøbunnen nå tildekkes med rene masser og ny tilførsel av forurensning derfor må stanses. Prosjektet omfatter delprosjektene Lien – Mich. Krohngate og Løvstakklien – Bøhmertgaten.

Lyngebøvegen va-anlegg

Eksisterende vannledning i Lyngebøveien skal fornyes. Arbeidet er koordineres med prosjektert trafiksikringsprosjekt i Lyngebøveien.

Løvstakklien - Bøhmertg. va-anlegg

Separering av avløpssystemet mellom Løvstakken og Solheimsviken. Prosjektet består av ny overvannsledning. Separering av avløpssystemet på Løvstakksiden er viktig for å redusere tilførselen av

rent vann til Holen renseanlegg og for å redusere forurensning fra overløpsdrift. Dette er viktig både fordi området nå er et boligområde med høye krav til vannkvalitet, og fordi sjøbunnen nå tildekkes med rene masser og ny tilførsel av forurensning derfor må stanses. Samtidig med at det legges ny overvannsledning vil det også foregå fornying av vann- og avløpsledninger som dekkes over driftsbudsjettet. Prosjektet er i forprosjektfasen og detaljprosjektering av del 1. Del 1 består av strekket mellom Bøhmergaten og Søndre Skogvei.

Mjølkeråen - Kvernevik va-anlegg

Etablering av overføringsanlegg for avløp fra Mjølkeråen avløpsrenseanlegg til Kvernevik avløpsrenseanlegg. Mjølkeråen avløpsrenseanlegg er et eldre renseanlegg som ikke tilfredsstillers dagens krav. Mjølkeråen avløpsrenseanlegg tas ut av drift når nytt overføringsanlegg er etablert. Prosjektering og overføring av utslippene til Kvernevik renseanlegg gjennomføres i perioden 2019 – 2024.

Munkebotn ny vannledning

Etablering av ny vannledning langs veien i Munkebotn fra Sandviken sykehus til Amalie Skrams veg/Glass Knag. Vannledningen vil på denne strekningen erstatte hovedvannledningen som ligger i Åsaneveien (E39).

Mynteviken va-anlegg del 2

Prosjektet omfatter etablering av offentlig vann og avløpssystem til spredt bebyggelse i Mynteviken. Bebyggelsen i Mynteviken har i dag privat vannforsyning basert på brønner. I perioder er vannforsyningen her problematisk, både med hensyn til mengde og kvalitet. Det er derfor et sterkt ønske fra beboere om å få offentlig vannforsyning. Bebyggelsen har også private avløpsløsninger med utslipp til sjø.

Totalprognosen er økt pga. økt prosjektomfang.

Nedre Nygård del 1 va-anlegg

I forbindelse med etablering av bossnett fornyes vann- og avløpsanleggene. Prosjektet omfatter separering av fellesavløpsystemet fra Nygårdshøyden mot Lars Hilles gate for å redusere overløpsdriften til Store Lungegårdsvann. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med andre aktører i "Graveklubben".

Nedre Nygård del 2 va-anlegg

I forbindelse med etablering av bossnett fornyes va-anleggene. BKK Nett og BKK Varme er også med i Graveklubbprosjektet.

Nordnesbakken- Haugevn. separer overvann

I forbindelse med BKK Varme sin utbygging av ny infrastruktur i Nordnesbakken og deler av Haugeveien, fornyer Vann- og avløpsetaten deler av eksisterende infrastruktur (dekkes over driftsbudsjettet) samt etablerer nytt overvannssystem i området. I tillegg vil BKK Nett fornye eksisterende anlegg, BIR Nett etablerer ny infrastruktur i området og Statens vegvesen vurderer å etablere sykkelvei på strekningen.

Nyhaugveien separer overvann

Det skal bygges ny overvannsledning for å separere overvann fra spillvann i Nyhaugveien over strekning på ca. 220 m.

Produksjon av vann

Budsjettpost for mindre og udefinerte prosjekter innen produksjon av vann. Sekkeposten er nødvendig for å kunne budsjettere inn udefinerte prosjekter. Enkeltprosjekter vil bli skilt ut fra sekkeposten når konkrete prosjekter blir identifisert og klar for gjennomføring.

Reinane vannledning

Det etableres ca. 520 meter ny hovedvannledning langs fylkesvei Reinane. Prosjektet er et samarbeid med Bane NOR som bygger ut Arna jernbanestasjon. Budsjettperioden utvides for å ta høyde for sluttoppgjør.

Skjold - Fjøsanger samkjøringsledning

Prosjektet gjelder styrking av samkjøringsmuligheten mellom Kismul, Espeland og Svartediket vannbehandlingsanlegg ved at det legges ny ledning fra Skjold til Fjøsanger. Prosjektet må ses opp mot annen infrastrukturplanlegging i området. Budsjettperioden utvides pga dette.

Stamskaret pumpestasjon uv-anlegg

Arbeidet omfatter etablering av permanent UV-anlegg i tilknytning til eksisterende vannpumpestasjon Stamskaret.

Starefossvingen overvannsanlegg

Det skal bygges ny overvannsledning for å separere overvann fra spillvann i Starefossvingen over strekning på ca. 300 m.

Stendafjellet

Det etableres ny hovedvannledning i borehull på ca 530 meters lengde fra Lyshorntunnelen på ny E39 til Stendafjell høydebasseng. Eksisterende hovedvannledning er en asbest-sementledning som har hatt flere brudd og kan skiftes ut når ny hovedvannledning er etablert.

Toppe høydebasseng, borehullsledning

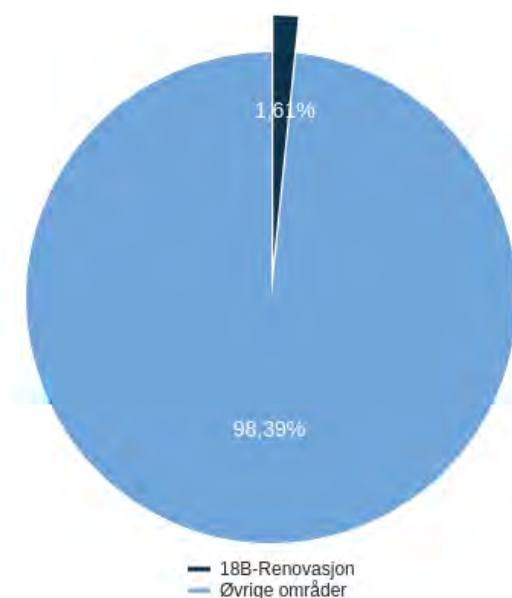
Prosjektet omfatter etablering av ny vannledning fra Toppe til Solsmittet, ca 145 m. Dette vil gi bedre sirkulasjon/utskifting av vann i Toppe høydebasseng, samt en vesentlig forbedring av leveringssikkerhet i området med bedret trykk/soneoppdeling og brannvanndekning.

Øvre Smøråsvegen va-anlegg

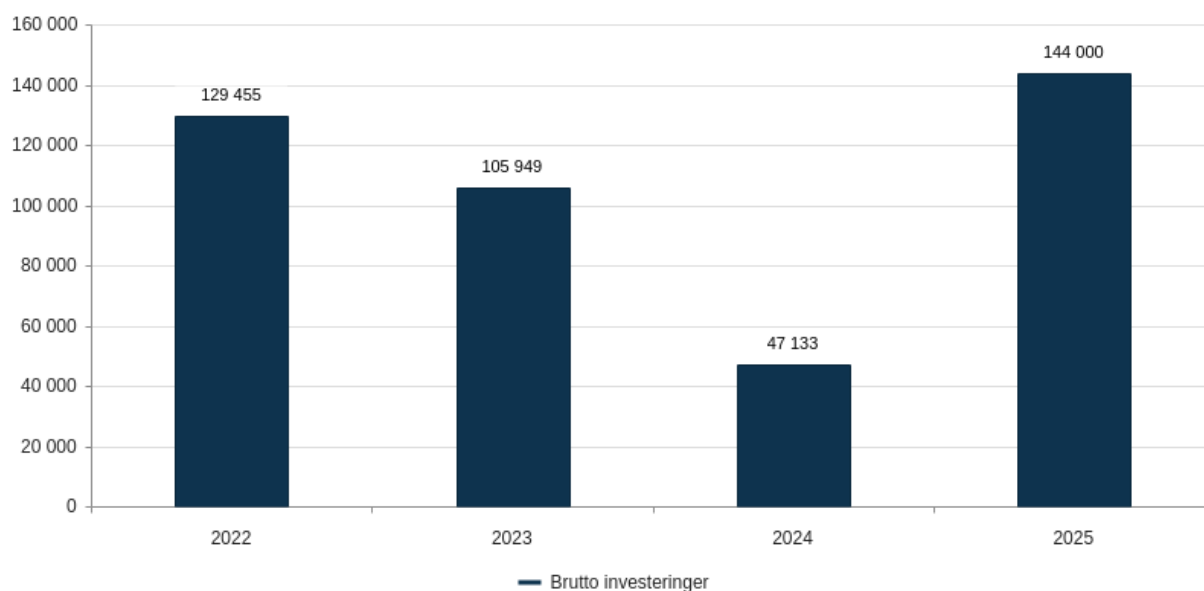
Arbeidet omfatter boring og grøftearbeid for å sikre god vannforsyning og avløpshåndtering i området Øvre Smøråsveien. Budsjettet kan bli justert etter prosjektering er gjennomført og det foreligger bedre kunnskapsgrunnlag for prosjektet.

18B-Renovasjon

18B-Renovasjon - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter husholdningsavfall, etter Forurensningslovens § 30. Innsamling og behandling av husholdningsavfall (Forurensningsloven § 30, første ledd) utføres som tjenestekjøp fra BIR

Privat AS. Tjenesteområdet omfatter også etterdrift av avfallsdeponier, herunder bl.a. kostnader ved miljøtiltak på nedlagte deponier. Fagfeltet ivaretas primært av Bymiljøetaten.

Bergen har en fremtidsrettet, avansert og klima- og miljøvennlig renovasjonsløsning for Bergen sentrum; bossnettet. I dette underjordiske rørsystemet fraktes restavfall, plast, papir og drikkekartonger fra egne nedkast rundt om i byen til oppsamlingsterminaler lokalisert i utkanten av sentrumskjernen. I terminalene blir bosset komprimert, og deretter transportert bort til gjenvinning. Bossnettet gjør Bergen til en renere og penere by. Moderne renovasjonsløsninger er samfunnskritisk infrastruktur, og et viktig element planleggingen og utformingen av byutviklingen.

Bossnettet bygges primært for husholdningene og deres avfall, men det er også mulig for næringskunder å knytte seg til nettet. Det er BIR, gjennom datterselskapet BIR Nett AS, som bygger ut og drifter bossnettet for Bergen kommune. BIR og utbyggingen av bossnettet følges opp av Bymiljøetaten.

Bergen har ingen aktive deponier, men Bymiljøetaten forvalter og er ansvarlig for etterdriften av flere nedlagte kommunale deponier.

Hovedprioriteringer

En god renovasjonsordning er viktig for en velfungerende by. Utbyggingen av bossnettet og andre nedgravde løsninger bidrar til dette. Det er viktig at infrastruktur for renovasjon planlegges og prosjekteres sammen med annen offentlig infrastruktur. BIR har pr. i dag ikke en enhetlig organisasjon til å ivareta dette, arbeidet er delt mellom BIR Nett og BIR Privat. Koordinering og samordning av BIR sine ressurser opp mot kommunens og andre offentlige aktører blir en hovedprioritering.

For å redusere mengden avfall og legge til rette for sirkulærøkonomi, skal den kommunale renovasjonstjenesten legge til rette for utsortering av avfall, herunder matavfall. Det skal legges til rette for gjenbruk ved å levere utsorterte råvarer til produksjon av nye materialer og produkter.

Det skal også arbeides målrettet for å redusere mengden CO2 utslipp fra det kommunale renovasjonsselskapets forbrenningsanlegg i Rådalen, ved å utvikle et konsept og en plan for etablering av karbonfangst og lagring av CO2 innen 2025, i tråd med målsettinger i Grønn strategi.

Byrådet ønsker å prioritere en forsvarlig forvaltning av nedlagte avfallsdeponi slik at nærmiljøet ikke påvirkes negativt. Det pågår omfattende arbeid med sanering av Slettebakken deponi som forventes ferdigstilt i 2024. Prioriteringer for de øvrige deponiene vil fremgå i virksomhetsplanen for 2021-2025. Hovedprioriteringen i inneværende planperiode er å hente inn kunnskapsgrunnlag og deretter vurdere miljøsikringstiltak.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	3 725	3 725	3 725	3 725
Sum Lønns- og prisvekst mv.	9 725	9 725	9 725	9 725
Sum Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	-2 297	-5 978	-9 155	-9 155
Sum Tekniske justeringer	-9 670	-9 671	-9 671	-9 671
Prisjustering og diverse endringer	-2 243	-5 924	-9 101	-9 101
Konsekvensjustert ramme	1 482	-2 199	-5 377	-5 377
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	0	0	0	0
Nye tiltak				
Endring i kalkulatorisk rentekostnad og avskrivninger deponier husholdningsavfall	2 297	5 978	9 155	9 155
Innsamling av matavfall som egen fraksjon	25 000	25 000	25 000	25 000
Sum Nye tiltak	27 297	30 978	34 155	34 155
Inntektsendringer				
Gebyrøkning renovasjon for innsamling av matavfall	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Sum Inntektsendringer	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Nye tiltak og realendringer budsjett	2 297	5 978	9 155	9 155
Ramme 2022-2025	3 779	3 779	3 779	3 779

Tilpasning til aktivitetsnivå

Ytre Hope avfallsdeponi driftskonsekvenser

Driftskonsekvens som følge av Ytre Hope deponi

Nye tiltak

Endring i kalkulatorisk rentekostnad og avskrivninger deponier husholdningsavfall

Oppdatert nivå for kalk. renteutgifter og selvkostavskrivninger i samsvar med forventet fremdrift på investeringene i nedlagte avfallsdeponier.

Innsamling av matavfall som egen fraksjon

Bystyret vedtok 20. mai 2021 at BIR skal sortere husholdningsavfall, ref. sak [163/21](#). Innsamling av matavfall som egen avfallsfraksjon medfører bl.a. økte innsamlings- og transportkostnader hos BIR. BIR estimerer halvårseffekt for 2022 til 25 mill. Byrådet vil komme tilbake til helårseffekten for 2023. Økningen i renovasjonsgebyrene fremgår under av kapitlet Gebyr og egenbetaling på forsiden.

Inntektsendringer

Gebyrøkning renovasjon for innsamling av matavfall

Renovasjonsgebyret økes med 15 % i 2022. Gebyrøkningen skal bl.a. dekke kostnadsøkning for innsamling av matavfall som egen avfallsfraksjon. Det vises i den sammenheng til bystyrets vedtak 20. mai 2021 om at BIR skal sortere husholdningsavfall, ref. sak [163/21](#). BIR estimerer halvårseffekt på 25 mill. av dette tiltaket for 2022. Byrådet vil komme tilbake til helårseffekten for 2023. Økningen i renovasjonsgebyrene fremgår under av kapittelet gebyr og egenbetalinger på forsiden.

Sammendrag budsjett

Renovasjon av husholdningsavfall er fullt ut gebyrfinansiert.

Renovasjonsgebyrene til BIR økes med 15 %. Dette dekker bl.a. ordinær lønn- og prisstigning samt mindre bruk av fond (tidligere oppsparte midler) i BIR. I tillegg skal prisen dekke økte kostander i forbindelse med innsamling av matavfall som egen avfallsfraksjon.

Prisen på gjenvinningsstasjonen holdes uendret. Det samme gjelder det kommunale påslaget som bl.a. dekker selvkostandelen (husholdningsavfallet) av forvaltning av nedlagte deponier og kommunens renovasjonsfaglige arbeid.

Premisser for renovasjonsgebyr 2022 gir utdypende detaljer. Se kapittel Gebyr og egenbetalinger for gebyrer og tilhørende premisser.

Netto utgift for tjenesteområdet er kommunens andel (næringsavfall) til forvaltning av nedlagte deponier.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	2 351	2 102	2 118	2 118	2 118	2 118
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	7 521	9 727	9 766	9 766	9 766	9 766
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	299 190	317 263	365 629	365 629	365 629	365 629
Overføringsutgifter	60	345	345	345	345	345
Finansutgifter	12 888	11 671	11 671	12 679	15 857	15 857
Sum Driftsutgifter	322 011	341 108	389 528	390 537	393 714	393 714
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-318 068	-332 129	-380 495	-380 495	-380 495	-380 495
Refusjoner	-60	-523	-523	-523	-523	-523
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-753	-4 731	-4 731	-5 739	-8 917	-8 917
Sum Driftsinntekter	-318 881	-337 383	-385 749	-386 758	-389 935	-389 935
Sum	3 130	3 725	3 779	3 779	3 779	3 779

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Klima, miljø og byutvikling	3 619	3 725	3 755	3 754	3 754	3 754
Fellesposter - bykassen	-493	0	25	25	25	25
Sum	3 130	3 725	3 779	3 779	3 779	3 779

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Administrasjon - renovasjon husholdningsavfall	4 905	5 156	5 156	5 156	5 156	5 156
Etterdrift avfallsdeponier næringsavfall	3 218	3 773	3 837	3 837	3 837	3 837
Innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall	-4 734	-4 960	-4 970	-4 970	-4 970	-4 970
Forvaltning av avfallsdeponier husholdningsavfall.	-361	-733	-1 738	-3 318	-4 435	-4 435
Selvkostrenter - renovasjon husholdningsavfall	103	488	1 494	3 074	4 191	4 191
Sum	3 130	3 725	3 779	3 779	3 779	3 779

Kostra-analyse

	Bergen 2019	Bergen 2020	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Produktivitet						
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	1 807	1 796	4 637	2 270	2 468	2 756
Kvalitet						
Andel levert til materialgjenvinning inklusiv biologisk behandling	25,2 %	24,3 %	37,2 %	31,8 %	40,5 %	38,5 %
Renovasjon - Andel levert til forbrenning	68,9 %	60,0 %	59,6 %	65,4 %	55,0 %	55,0 %
Renovasjon - Husholdningsavfall per innbygger (kommune)	395	409	296	334	434	427

*) Inflasjonsjustert med deflator

Produktivitet

Renovasjon - Årsgebyr for avfallstjenesten

Årsgebyret går litt ned fra 2019 til 2020. De andre kommunene har ulike gebyrmodeller og ulike tjenester (eksempelvis utsortering av matavfall) som inngår i årsgebyret og tallene er derfor ikke uten videre sammenlignbare.

Kvalitet

Renovasjon - Husholdningsavfall pr. innbygger (kommune)

Tallene viser en økning fra 2019 til 2020 for Bergen. Det lave tallet for Oslo skyldes blandt annet at en lavere andel av grovavfallet registreres, da det håndteres av private aktører. Bergen (BIR) har gode systemer for å registrere alt innlevert avfall.

Utfordringer og strategi

Gode strategier for Renovasjon og deponier er av avgjørende betydning for å nå de globale forventningene til en sirkulær økonomi, samt Bergen kommune sin ambisjon om å være Norges grønneste storby.

Moderne renovasjonsløsninger er adskillig mer kompliserte, avanserte og kostnadskrevende enn de tradisjonelle. Det er derfor en utfordring å avklare eierskapet og FDV-ansvaret for slike. Det vil bli utredet hvilke roller kommunen og BIR bør ta her, som del av arbeidet med *Strategi for kommunalt eierskap til infrastruktur*.

Moderne renovasjonsanlegg er samfunnskritisk infrastruktur. Dette gjenspeiles ikke i nasjonalt lovverk, og renovasjonsanlegg har derfor ikke den plass, rolle og beskyttelse i lovverket som det trenger. Bergen kommune har sammen med seks andre norske byer sendt brev om dette til KS og forespurt de om å ta temaet opp med Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Departementet har respondert med å foreslå endringer i Plan- og bygningsloven, der det blant annet åpnes for at kommunene kan gi generelle bestemmelser om avfallssystemer i kommuneplanen, på samme måte som for annen infrastruktur.

BIR har i samråd med kommunen utarbeidet en Renovasjonsteknisk Veileder, som hjelper utbygger og Plan og Bygningsetaten med prosjektering, dimensjonering og godkjenning av renovasjonsløsninger i utbyggings- og transformasjonsområder.

Det er økt fokus på nedlagte avfallsdeponier, både på grunn av risiko for klimagassutslipp og forurensningsfare, men også som mulige arealer for byutvikling og kilde til gjenvinning av verdifulle mineraler, metaller og sekundære råvarer. Bergen kommune, ved Bymiljøetaten, deltar i det nye senter for forskningsbasert innovasjon EarthresQue, som ledes av NMBU på Ås.

Virksomhetsplan for nedlagte kommunale avfallsdeponier er grunnlaget for kommunens arbeid med å utbedre miljøforholdene omkring deponiene. Kommunen arbeider med dette i tråd med føringene i "Temaplan for virksomhet tilknyttet nedlagte kommunale avfallsdeponier 2020-2025".

Overordnede mål

- En attraktiv og levende by

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

- Norges grønneste storby

Bergen skal være Norges grønneste storbyby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen.

Bergen har en målsetning om å være Norges grønneste storby. Det krever målrettet innsats og et temposkifte i klimaarbeidet. Klimakrisen er vår tids største utfordring og solidaritetssak, og Bergen må ta sin del av ansvaret. Vårt mål er derfor at Bergen skal halvere klimagassutslippene innen 2023, og vil styrke kommunens klimaarbeid. Vi må slutte å bygge ned naturen, opprettholde artsmangfold, sikre god dyrevelferd i kommunen og sørge for at alle har tilgang til grønne rekreasjonsområder.

- Trygg økonomistyring

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv.

En ansvarlig og trygg økonomistyring, samsvar mellom kommunens inntekter og utgifter og en seriøs arbeidsgiverpolitikk tuftet på heltidskultur danner grunnlaget for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet og skape den byen vi ønsker. Byrådet vil bruke sin innkjøpsmakt strategisk for å sikre at klima og miljø, arbeidsvilkår, tariffavtale, godkjent lærebedrift og seriøsitetsskrav i større grad blir vektlagt i anbudene.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En attraktiv og levende by	Bergen sentrum, og transformasjonsområder, skal som hovedløsning ha rørbasert system for oppsamling av avfall	Utbygging av bossnett i sentrum (grønt og rødt nett), samt på Mindemyren.				
En rettferdig og inkluderende by	Den fleksible gebyrmodellen utvikles slik at den dekker alle typer husholdninger, og oppleves som rettferdig av brukerne.	Alle husholdningskunder skal ha fleksibelt renovasjonsgebyr				
Norges grønneste storby	Virksomhetsplan for nedlagte kommunale avfallsdeponier skal legge premissene for kommunens oppfølging av de ulike deponiene	Saneringen av Slettebakken avfallsdeponi skal gjennomføres i tråd med prosjektmandatet				
Trygg økonomistyring	Bergen skal tilby en effektiv og miljøvennlig renovasjonstjeneste	Antall husstander som er tilknyttet moderne renovasjonsløsninger.	23 544	25 000	30 000	35 000
	Den kommunale avfallshåndteringen skal utvikles for i større grad å tilpasses sirkulærøkonomi	Bergen skal nå EU sine krav til utsortering og materialgjenvinning				

Virkemiddel for å nå mål

For tjenesteområdet Renovasjon kan de overordnede mål defineres som;

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke

- Bergen skal ligge i forkant med innovativ og bærekraftig avfallsbehandling, infrastruktur for avfall og sirkulærøkonomi.

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter

- Bergen skal ha en områdebalansert utbygging av infrastruktur for avfall.

Bergen skal være Norges grønneste storby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen

- Bergen skal sørge for at miljøpåvirkningen fra deponiene minimeres.

Bystyresak 219/20 gir byrådet fullmakt til å påse at bystyrets politiske føringer for renovasjonsfeltet følges opp av BIR. Det faglige ansvaret for oppfølging av renovasjon, er lagt til byråd for klima, miljø og byutvikling.

Kommunen vedtar lokale forskrifter for innsamling av husholdningsavfall. Forskriften er nå under revisjon og det utredes hvordan målsettinger om økt gjenbruk og gjenvinning av husholdningsavfall kan ivaretas i bestemmelsene.

Virksomhetsplan for nedlagte kommunale avfallsdeponier er grunnlaget for kommunens prioriteringer og arbeid med å utbedre miljøforholdene omkring deponiene.

Bergen har ingen aktive deponier, men Bymiljøetaten forvalter og er ansvarlig for etterdriften av flere nedlagte kommunale deponier.

Som første kommune i Norge har Bergen vedtatt og gjennomfører sanering av et stort deponi inne i byen, nemlig deponiet på Slettebakken. Dette er et omfattende og meget krevende prosjekt, både teknisk og økonomisk. Prosjektet vil vekke teknologisk og miljømessig oppmerksomhet, på nasjonalt og internasjonalt nivå, og inngår som et element i EarthresQue. Saneringsprosjektet vil gå opp løypen for sanering av andre bynære deponier i landet.

Byrådets tiltak for nå målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

-Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i ny virksomhetsplan for nedlagte kommunale avfallsdeponi 2021-2025, når den foreligger

-Følge opp ["Kommuneplanens arealdel 2018-2030"](#)

-Følge opp ["Bergen 2030 - Kommuneplanens samfunnsdel"](#)

Investeringsbudsjett

Beløp i mill. kr

	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjekt utgift	Ørem. fin.	Netto prosjekt utgift	2022	2023	2024		2025
Investeringsprosjekter											
Drotningstvik deponi kommunal andel (50%)	2024		IA	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5
Etterdrift deponier	Løpende						0,0	1,0	0,0	0,0	1,0
Slettebakken avfallsdeponi	2024	BY 116/20	321,0	464,9	0,0	464,9	128,5	104,9	47,1	144,0	424,5
Tjørnen deponi kommunal andel (50%)	2024		IA	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5
Sum investeringsprosjekter			321,0	465,9	0,0	465,9	129,5	105,9	47,1	144,0	426,5

Drotningstvik deponi kommunal andel (50%)

Drotningstvik avfallsdeponi ligger ved Drotningstvik i Ytre Laksevåg og tok imot avfall fra tidligere Laksevåg kommune frem til 1977. Prosjektet dreier seg om å isolere avfallsmassene, slik at omkringliggende miljø og omgivelser ikke forurenses. Det er et behov for å utbedre setnings-skader og å forbedre overvannshåndtering. Dårlig avrenning fører til vanninfiltrasjon til avfallsmassene og økt sigevannsmengde. Arbeid med deponiet er forankret i virksomhetsplan for Nedlagte kommunale avfallsdeponier. Det er svært lite tilgjengelig informasjon om dette deponiet, da det ikke tidligere er blitt gjennomført grunnundersøkelser eller miljøovervåking. I virksomhetsplanen er følgende miljømål definert for deponiet: Vannkvaliteten nedstrøms avfallsplassen skal kun være en tilstandsklasse dårligere enn oppstrøms ut fra Klima- og forurensingsdirektoratets klassifisering av ferskvann.

Overflatevann nedstrøms avfallsplassen bør som minimum holde kvaliteten "mindre egnet" i forhold til bading og rekreasjon, fritidsfiske.

For å kartlegge omfang av eventuelle forurensninger og hvilke tiltak som kan være nødvendige å gjennomføre, vil det være nødvendig å foreta miljøtekniske grunnundersøkelser (oppstart i 2022).

Fremtidige miljøtiltak med estimerte kostnader vil bli definert etter at resultater fra planlagte undersøkelser foreligger.

Etterdrift deponier

Paradis avfallsdeponi og Steinsviken avfallsdeponi: For å kartlegge omfang av eventuelle forurensninger og hvilke tiltak som kan være nødvendige å gjennomføre, vil det være nødvendig å foreta miljøtekniske grunnundersøkelser med oppstart i 2023. Fremtidige miljøtiltak med estimerte kostnader vil bli definert etter at resultater fra planlagte undersøkelser foreligger.

Slettebakken avfallsdeponi

Deponiet skal erstattes med rene masser slik at all forurensning i deponiet fjernes. Det vil gjennomføres en fullstendig masseutskifting, inkl. torvlaget som ligger under deponimassene. Deponiet inneholder en blanding av næringsavfall og husholdningsavfall. Kostnadene som relaterer seg til husholdningsavfall belastes renovasjonsgebyret til husholdningsabonentene, men kommunen må selv betale kostnaden for den del av tiltakene som relateres til næringsavfall. For Slettebakken deponi er det gjennomført undersøkelser som støtter at fordelingen mellom husholdningsavfall og næringsavfall vurderes til 80/20.

Bystyret vedtok en fullstendig sanering av Slettebakken avfallsdeponi i bystyresak 148/13 og saneringen er i tråd med føringene gitt i bystyresak 38/18 – «Fremtidig arealbruk på Sletten og Slettebakken – oppfølging av mulighetsstudie».

Sanering og miljøsikring av Slettebakken vil føre til et betydelig bedre miljø, særlig med tanke på å hindre avrenning av sigevann til nærliggende vann. Full sanering vil også innebære at området vil kunne utvikles for framtidig bruk på et stabilt underlag uten utfordringer knyttet til forurensning. Området har stort potensiale for framtidig utvikling, til idretts- og rekreasjonsformål og gjennom å muliggjøre at eventuelle erstatningsbygg for dagens idrettshaller i området kan etableres raskt.

Overvannsgrøfter er på plass, og området er ryddet. Anskaffelsesprosessen for den store saneringsjobben har tatt lenger tid da tildelingen ble påklaget til KOFA, som har meddelt at det ikke er

grunnlag for å lyse ut ny konkurranse. Det tas sikte på å starte opp fysiske arbeider høsten 2021. Det vil fra oppstart ta omtrent 3-4 år før deponiet er ferdig sanert. Det er satt opp en liten skaterampe ved siden av fotballbanen (erstatningsbygg) som nå kan tas i bruk.

Det er fattet gjennomføringsvedtak for en total kostnad på 321 mill. Det forventes at total kostnaden vil øke med 144 mill. i forhold til dette, fordelt med 115,2 mill på husholdningsavfall og 28,8 mill. på næringsavfall. Kostnadsøkningen skyldes hovedsaklig erstatning idrettsanlegg.

Tjørnen deponi kommunal andel (50%)

Tjørnen avfallsdeponi ligger ved Melkeplassen på Laksevåg og tok imot avfall fra tidligere Laksevåg kommune fra 1937 frem til 1966. Prosjektet dreier seg om å isolere avfallsmassene, slik at omkringliggende miljø og omgivelser ikke forurenses. Tiltaket er forankret i virksomhetsplan for Nedlagte kommunale avfallsdeponier. Deponiets miljøpåvirkning av nærområdet vurderes som liten, men det er usikkert i hvilken grad sigevann påvirker miljøtilstanden i Puddefjorden. Området nedstrøms deponiet må vurderes og undersøkes nærmere. Behov for tiltak ved deponiet vil bli vurdert, dersom det viser seg at sigevannspåvirkningen fra deponiet bør stoppes.

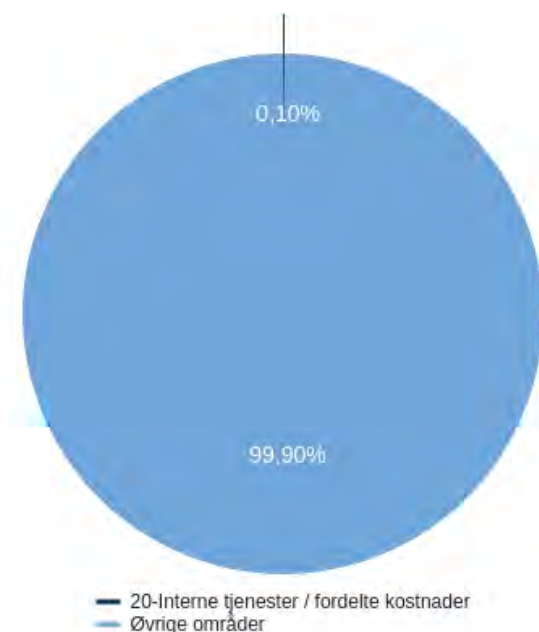
For å kartlegge omfang av eventuelle forurensninger og hvilke tiltak som kan være nødvendige å gjennomføre, vil det være nødvendig å foreta miljøtekniske grunnundersøkelser (oppstart i 2022).

Fremtidige miljøtiltak med estimerte kostnader vil bli definert etter at resultater fra planlagte undersøkelser foreligger.

Miljømålet for deponiet er i virksomhetsplanen definert som: Tjørnen skal ikke ha negativ effekt på miljøtilstanden i nærliggende sjøområder og Byfjorden.

20-Interne tjenester / fordelte kostnader

20-Interne tjenester / fordelte kostnader - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet gjelder funksjoner hvor utgiftene fordeles internt til øvrige tjenesteområder og avdelinger. I Byrådsavdeling for finans, næring og eiendom er det budsjettert med utgifter til prosjektavdelingen og renholdsavdelingen i Etat for bygg og eiendom. I løpet av året fordeles budsjettet til de tjenesteområder som vedlikeholdsprosjekter og renholdet gjelder.

IUA Bergen region

IUA Bergen region er et samarbeidsorgan som ivaretar deltakerkommunenes plikt til å ha en interkommunal beredskap mot akutt forurensning. 20 kommuner i Vestland fylke inngår i samarbeidet, og Bergen kommune er vertskommune for IUA Bergen region. Vertskommuneansvaret utøves av Bergen brannvesen, som blant annet står for den daglige driften av samarbeidsorganet.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Økonomiplan

	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	10 313	10 313	10 313	10 313
Konsekvensjustert ramme	10 313	10 313	10 313	10 313
Ramme 2022-2025	10 313	10 313	10 313	10 313

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	1 283	68 977	68 977	68 977	68 977	68 977
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 867	21 398	21 398	21 398	21 398	21 398
Overføringsutgifter	5 064	4 317	4 317	4 317	4 317	4 317
Finansutgifter	91	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	8 304	94 692	94 692	94 692	94 692	94 692
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	0	-72 599	-72 599	-72 599	-72 599	-72 599
Refusjoner	-8 218	-9 685	-9 685	-9 685	-9 685	-9 685
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-86	-2 094	-2 094	-2 094	-2 094	-2 094
Sum Driftsinntekter	-8 304	-84 378	-84 378	-84 378	-84 378	-84 378
Sum	0	10 313	10 313	10 313	10 313	10 313

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Byrådsleders avdeling	0	773	773	773	773	773
Finans, næring og eiendom	0	9 599	9 599	9 599	9 599	9 599
Fellesposter - bykassen	0	-58	-58	-58	-58	-58
Sum	0	10 313	10 313	10 313	10 313	10 313

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap		Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Renholdstjenester	0	-3 867	-3 867	-3 867	-3 867	-3 867
Håndverkertjenester bygg	0	13 466	13 466	13 466	13 466	13 466
IUA Bergen region	0	715	715	715	715	715
Sum	0	10 313	10 313	10 313	10 313	10 313

Overordnede mål

- En attraktiv og levende by

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

- Norges grønneste storby

Bergen skal være Norges grønneste storbyby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen.

Bergen har en målsetning om å være Norges grønneste storby. Det krever målrettet innsats og et temposkifte i klimaarbeidet. Klimakrisen er vår tids største utfordring og solidaritetssak, og Bergen må ta sin del av ansvaret. Vårt mål er derfor at Bergen skal halvere klimagassutslippene innen 2023, og vil styrke kommunens klimaarbeid. Vi må slutte å bygge ned naturen, opprettholde artsmangfold, sikre god dyrevelferd i kommunen og sørge for at alle har tilgang til grønne rekreasjonsområder.

- Trygg økonomistyring

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv.

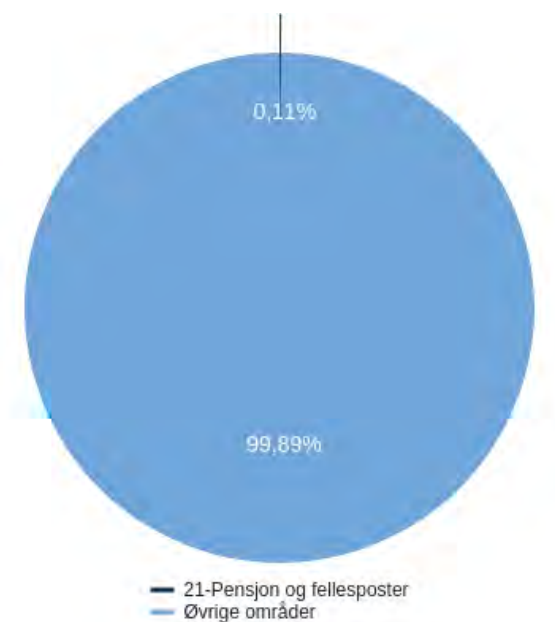
En ansvarlig og trygg økonomistyring, samsvar mellom kommunens inntekter og utgifter og en seriøs arbeidsgiverpolitikk tuftet på heltidskultur danner grunnlaget for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet og skape den byen vi ønsker. Byrådet vil bruke sin innkjøpsmakt strategisk for å sikre at klima og miljø, arbeidsvilkår, tariffavtale, godkjent lærebedrift og seriøsitetsskrav i større grad blir vektlagt i anbudene.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator	Siste måling 2020	Forventet 2021	Mål 2022	Mål 2025
En attraktiv og levende by						
En rettferdig og inkluderende by						
Norges grønneste storby						
Trygg økonomistyring						

21-Pensjon og fellesposter

21-Pensjon og fellesposter - Utgifter i % av kommunens totale utgifter (brutto)

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

På dette tjenesteområdet budsjetteres og utgiftsføres:

- Sentrale avsetninger - herunder lønnsavsetning til neste års lønnsoppgjør
- Sentralt førte pensjonsposter - premieavvik/avdrag på premieavvik vedrørende pensjonspremier.
- Regnskapstekniske poster - motkonto avskrivninger og motkonto avgiftsfinansierte renter.
- Overføring av andel rentekompensasjon til Bergen kirkelige fellesråd.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjett 2021	-696 139	-696 139	-696 139	-696 139
Sum Lønns- og prisvekst mv.	-45 430	-80 984	-107 864	-130 936
Sum Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	41 772	-23 467	-179 120	-179 120
Sum Tekniske justeringer	-28 887	-40 211	-49 632	-58 066
Sum Utgående engangstiltak	-19 111	-19 111	-19 111	-19 111
Prisjustering og diverse endringer	-51 657	-163 773	-355 727	-387 233
Konsekvensjustert ramme	-747 796	-859 912	-1 051 866	-1 083 372
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå	0	0	0	0
Nye tiltak				
Justering motpost selvkostavskrivninger	-4 848	-11 949	-24 109	-29 509
Sum Nye tiltak	-4 848	-11 949	-24 109	-29 509
Kutt i tiltak				
Redusere byrådets tilleggsbevilgningskonto	-240	-240	-240	-240
Sum Kutt i tiltak	-240	-240	-240	-240
Inntektsendringer				
Parkeringsavgift for besøkende ved kommunale bygg og anlegg	-3 500	-7 000	-7 000	-7 000
Parkeringsavgift for kommunalt ansatte	-10 000	-20 000	-20 000	-20 000
Sum Inntektsendringer	-13 500	-27 000	-27 000	-27 000
Nye tiltak og realendringer budsjett	-18 588	-39 189	-51 349	-56 749
Sum Endring i bruk/avsetning av fondsmidler på tj.omr. 23	-157 900	-169 700	175 000	428 000
Sentrale poster	-157 900	-169 700	175 000	428 000
Konsekvensjustert ramme	-924 284	-1 068 800	-928 215	-712 121
Ramme 2022-2025	-924 284	-1 068 800	-928 215	-712 121

Tilpasning til aktivitetsnivå

Avskrivningsbudsjett Lien bofelleskap

Investeringer knyttet til inventar og utstyr for Lien bofelleskap ble gjennomført i 2020 og er gjenstand for avskrivning fra 2021.

Nye tiltak

Justering motpost selvkostavskrivninger

Selvkostavskrivninger er avskrivninger av investeringer for gebyrfinansiert område og fremkommer i hovedsak på tjenesteområdene Vann og avløp, Renovasjon og Brannvesen. Motposten for selvkostavskrivninger føres på tjenesteområdet Pensjon og fellesposter, og det foreslås en justering i tråd avskrivninger.

Kutt i tiltak

Redusere byrådets tilleggsbevilgningskonto

Byrådet disponerer en konto som i helt spesielle tilfeller kan nyttes til tilleggsbevilgning for nye og uforutsette forhold. Byrådet foreslår å redusere konto for tilleggsbevilgninger med kr. 0,24 mill. fra 2022.

Inntektsendringer

Parkeringsavgift for besøkende ved kommunale bygg og anlegg

Byrådet foreslår å innføre avgift på gjesteparkering på parkeringsplasser i tilknytning til kommunale bygg og anlegg fra 1. juli 2022. En slik avgift vil bidra til likere vilkår for parkering mellom ulike parkeringsanlegg i byen. Avgiftsnivået vil være moderat og på det samme nivået i hele kommunen. Det anslås foreløpig at innføringen av parkeringsavgift for besøkende vil gi et salderingsbidrag på 3,5 mill. i 2022 og 7 mill. på årsbasis. Byrådet vil arbeide videre med innretningen av parkeringsavgiften og komme tilbake til bystyret med et mer detaljert forslag i 1. tertialrapport 2022. Det vil i den sammenheng kunne bli behov for å justere inntektsanslaget.

Parkeringsavgift for kommunalt ansatte

Byrådet foreslår å innføre avgift på ansattparkering på parkeringsplasser i tilknytning til kommunale bygg og anlegg fra 1. juli 2022. En slik avgift vil bidra til likere vilkår for parkering mellom ulike arbeidsgivere og parkeringsanlegg i byen. Avgiftsnivået vil være moderat og på det samme nivået i hele kommunen. Det anslås foreløpig at innføringen av parkeringsavgift for ansatte vil gi et salderingsbidrag på 10 mill. i 2022 og 20 mill. på årsbasis. Byrådet vil arbeide videre med innretningen av parkeringsavgiften og komme tilbake til bystyret med et mer detaljert forslag i 1. tertialrapport 2022. Det vil i den sammenheng kunne bli behov for å justere inntektsanslaget.

Sammendrag budsjett

Pensjonsutgifter 2022-2025

Tabellen viser totale pensjonskostnader slik disse er anslått i økonomiplanperioden:

Tjeneste	Regnskap 2020	Justert budsjett 2021	2022	2023	2024	2025
Premieavvik	159,8	-810,5	- 404,1	- 378,7	- 550,3	- 847,7
Amortisering av tidligere års premieavvik	357,4	361,7	403,4	393,1	375,2	420,3
Pensjon	5,6	1,0	5,3	5,4	5,5	5,6

Premiefond	-338,3	-283,6	-	-	-	-163
Tilfeldige utgifter/inntekter - AFP m.m.	3,1	450,8	229,2	298,3	290,3	308,1
Sum eks. avsetning til fond	187,6	-280,7	-	-	-	-

Premieavvik

Det er lagt til grunn økende årlig premieavvik i handlings- og økonomiplanperioden. Premieavvik er differansen mellom betalt pensjonspremie og netto pensjonskostnader inkl. administrasjon. Betalt pensjonspremie er brutto pensjonspremie minus bruk av premiefond.

Den viktigste årsaken til høye premieavvik er forutsetning om høyere lønnsvekst i årene som kommer enn det vi har hatt de senere år. Brutto pensjonspremie øker betydelig fordi det er lagt til grunn at lønnsveksten skal ta seg opp fra 2,7% i år, og til 3,2% mot slutten av økonomiplanperioden. For lærerne er det forutsatt enda høyere lønnsvekst i beregningene. Premieanslagene og forutsetningene vil bli oppdatert til tilleggsinnstillingen når ny informasjon foreligger.

Premiefond

Bruk av premiefond er forskjellen mellom brutto pensjonspremie og betalt pensjonspremie. Premiefondet er oppsparte midler/tilbakeført overskudd i BKP og KLP. Midlene kan bare brukes til å dekke fremtidige pensjonspremier, og bruk reduserer premieavviket. Uten bruk av premiefond ville premieavvikene vært enda høyere.

Foreslått bruk av premiefond i økonomiplanperioden er økt som følge av fondstilførsel etter innføring av ny tjenstepensjonsordning og nye regler for samordning mellom folketrygd og tjenstepensjon. I 2021 ble vel 1 mrd. kroner overført til kommunens premiefond fra KLP og BKP. Bruk av tilførte midler i 2021 foreslås fordelt over 7 år i samsvar med statlige føringer og utgjør 163 mill.pr. år. Tidligere praksis har vært at hele premiefondet brukes i handlings- og økonomiplanperioden.

Tabellen viser bruk av premiefond inkl. arbeidsgiveravgift, og beløpene er i mill. kr.

År	Vedtatt HØP 21-24	HØP 2022-25	Differanse
2022	262,0	425,0	163,0
2023	382,0	545,0	163,0
2024	211,0	374,0	163,0
2025	0,0	163,0	163,0

Amortisering av tidligere års premieavvik

Pensjonspremiene i 2021 blir betydelig høyere enn lagt til grunn i vedtatt budsjett. På grunn av uventet stor vekst i grunnbeløpet i folketrygden, litt høyere lønnsoppgjør enn forutsatt og nytt prinsipp for regulering av løpende pensjoner, øker årets reguleringspremier. Dette gir økte utgifter til amortisering av premieavvik de kommende år sammenlignet med tall i vedtatt økonomiplan.

Tilfeldige utgifter/inntekter – AFP m.m. (pensjonspremie)

Økende premienivå kommer som følge av økende pensjonssatser (herunder økt lønnsvekst). For at tjenesteproduksjonen i byrådsavdelingene og bystyrets kontor ikke skal bli skadelidende som følge av dette, tilføres avdelingene midler til dekning av økningen i pensjonspremier. Om lag halvparten av beløpene på denne linjen i tabellen over skyldes denne tilførselen. Resten er utgifter til avtalefestet pensjon (AFP).

Utvikling akkumulert premieavvik i handlings- og økonomiplanperioden

	Regnskap 2020	Justert budsjett 2021	Forslag 2022	Forslag 2023	Forslag 2024	Forslag 2025
Premieavvik i balansen pr. 31.12	996	1 390	1 445	1 433	1 586	1 961
Akk. avvik arb.avg. i balansen pr. 31.12	140	196	204	202	224	277
Totalt balanseført	1 137	1 586	1 649	1 635	1 810	2 238
Fra (+)/til (-) andre fond	277	374	63	-14	175	428
Bufferfond pensjon 31.12.	1 137	1 586,	1 649	1 635	1 810	2 238
Bufferfond i % av balanseført premieavvik	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap		Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Driftsutgifter						
Lønn	-53 502	-58 358	-38 371	-73 925	-100 805	-123 877
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	-2 523	105 680	22 000	26 000	26 000	26 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	0	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Overføringsutgifter	2 070	1 457	1 684	2 034	2 156	2 079
Finansutgifter	204 650	129 839	-15 836	-107 809	73 055	318 778
Sum Driftsutgifter	150 695	218 617	9 476	-113 700	40 406	262 980
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	88	-500	-13 500	-27 000	-27 000	-27 000
Refusjoner	-33 424	-119	-119	-119	-119	-119
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-945 139	-914 137	-920 141	-927 982	-941 502	-947 982
Sum Driftsinntekter	-978 476	-914 756	-933 760	-955 101	-968 621	-975 101
Sum	-827 781	-696 139	-924 284	-1 068 800	-928 215	-712 121

Fordeling på enhet (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Byrådsleders avdeling	-5 671	-4 581	-4 821	-4 821	-4 821	-4 821
Finans, næring og eiendom	-541 939	-521 217	-523 342	-523 342	-523 342	-523 342
Eldre, helse og frivillighet	-4 088	-4 066	-4 066	-4 066	-4 066	-4 066
Barnehage, skole og idrett	-68 788	-68 788	-68 788	-68 788	-68 788	-68 788
Klima, miljø og byutvikling	-91 630	-89 736	-89 736	-89 736	-89 736	-89 736
Arbeid, sosial og bolig	-7 202	-7 050	-7 086	-7 086	-7 086	-7 086
Kultur, mangfold og likestilling	-3 278	-3 278	-3 278	-3 278	-3 278	-3 278
Bystyrets organer	-10	-11	-11	-11	-11	-11
Fellesposter - bykassen	-105 174	2 589	-223 155	-367 672	-227 086	-10 992
Sum	-827 781	-696 139	-924 284	-1 068 800	-928 215	-712 121

Fordeling per tjeneste

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Premieavvik	159 773	-299 389	-341 198	-392 804	-375 303	-419 712
Amortisering av tidligere års premieavvik	357 442	371 035	403 355	393 073	375 172	420 340
Pensjon	5 616	5 158	5 289	5 376	5 466	5 638
Premiefond	-338 251	-283 624	-424 783	-544 603	-374 128	-163 000
Tilfeldige utgifter/inntekter - AFP m.m.	-32 701	116 611	229 244	298 272	290 275	308 143
Reservert til tilleggsbevilgninger og nye bevilgni	0	357 072	201 894	192 394	192 394	192 394
Rentekompensasjon overført andre	1 047	417	884	1 234	1 356	1 279
Motpost avskrivninger	-935 508	-917 606	-924 614	-931 715	-943 875	-949 275
Motkonto renter selvkostområdene (firma 90)	-45 199	-45 813	-74 355	-90 029	-99 572	-107 929
Sum	-827 781	-696 139	-924 284	-1 068 800	-928 215	-712 121

Overordnede mål

- En attraktiv og levende by

Bergen skal være en attraktiv og levende by som folk har lyst å bo i og besøke.

En god by er en by som utformes på menneskenes og naturens premisser. En by med gode møteplasser, folkeliv, rom for spontanitet, gode idretts- og kulturopplevelser og hvor bilen tar mindre plass enn før. Derfor vil byrådet skape en grønn, levende, rettferdig og raus by som er attraktiv å oppleve, drive næring i, vokse opp i, arbeide i og bo i. Barn og unge er fremtiden, og derfor vil byrådet prioritere dem.

- En rettferdig og inkluderende by

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by for alle, med små forskjeller og like muligheter.

Bergen skal være en god, rettferdig og inkluderende by, hvor det er godt å bo for alle uavhengig av økonomi, sosial bakgrunn, funksjonsnivå, livssyn og religiøs tilhørighet. Byrådet vil kjempe for likestilling, og ingen skal diskrimineres eller bli trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Som menneskerettighetsby vil byrådet legge menneskerettighetene til grunn for hele kommunens virksomhet.

- Norges grønneste storby

Bergen skal være Norges grønneste storbyby der klima og miljøhensyn legges til grunn for samfunnsutviklingen.

Bergen har en målsetning om å være Norges grønneste storby. Det krever målrettet innsats og et temposkifte i klimaarbeidet. Klimakrisen er vår tids største utfordring og solidaritetssak, og Bergen

må ta sin del av ansvaret. Vårt mål er derfor at Bergen skal halvere klimagassutslippene innen 2023, og vil styrke kommunens klimaarbeid. Vi må slutte å bygge ned naturen, opprettholde artsmangfold, sikre god dyrevelferd i kommunen og sørge for at alle har tilgang til grønne rekreasjonsområder.

- Trygg økonomistyring

Bergen skal være en ansvarlig by der trygg økonomistyring sees på som en forutsetning for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet, også i et generasjonsperspektiv.

En ansvarlig og trygg økonomistyring, samsvar mellom kommunens inntekter og utgifter og en seriøs arbeidsgiverpolitikk tuftet på heltidskultur danner grunnlaget for å kunne levere gode tjenester av høy kvalitet og skape den byen vi ønsker. Byrådet vil bruke sin innkjøpsmakt strategisk for å sikre at klima og miljø, arbeidsvilkår, tariffavtale, godkjent lærebedrift og seriøsitetsskrav i større grad blir vektlagt i anbudene.

Aktivitet (Nøkkeltall)

Indikatornavn	Resultat 2019	Resultat 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023	Anslag 2024	Anslag 2025	Beskrivelse
Akkumulert premieavvik 2022 (mill kr)	0,0	0,0	0,0	1 649,0	0,0	0,0	0,0	
Avsetning til tilleggsbevilgninger 2022 (mill kr)	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	
Sentral lønnsavsetning 2022 (mill kr)	0	0	0	153	0	0	0	
Utgifter til AFP 2022 (mill kr)	0,0	0,0	0,0	229,2	0,0	0,0	0,0	

